

711,262(106ер)

21-85

ИСАКОВ КОММУНАР

**1-4-КЛАССТАРДЫН МАТЕМАТИКА
ПРЕДМЕТИ БОЮНЧА ЧЫГАРЫЛГАН
ҮЙ ТАПШЫРМАЛАРЫ**

Ош шаары, 2003-ж.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ ЖАНА
МАДАНИЯТ МИНИСТРЛИГИ

74.262 Север

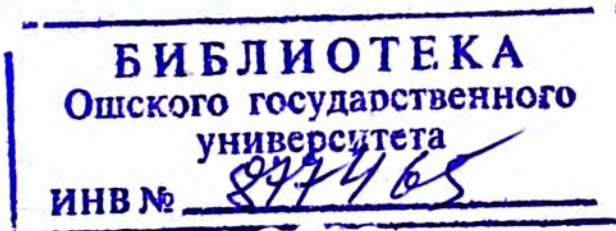
21-85

Ош Мамлекеттик Университети

ИСАКОВ Коммунар

1-4-КЛАССТАРДЫН МАТЕМАТИКА ПРЕДМЕТИ БОЮНЧА ЧЫГАРЫЛГАН ҮЙ ТАПШЫРМАЛАРЫ

*Жогорку окуу жайларынын педагогика жана башталгыч билим беруу методикасы
адистигинде окуган студенттер, мугалимдер жана ата-эселер учун колдонуо*

Ош шаары, 2003-ж.

ББК 21.1я721
И-85

Басмага Ош мамлекеттик университетинин окумуштуулар кеңеши
тарабынан сунуш кылынды.

ISBN 9967423-59-5

Жооптуу редактор: О.Х. Худайбердиев, профессор
Рецензенттер: О.Х. Худайбердиев, профессор
КУУнун педагогика жана музыка
факультетинин деканы
Т.М. Акматова доцент, ОшГУнун педагогика жана
дене тарбия факультетинин деканы

И-85 1-4 класстар үчүн чыгарылган үй тапшырмалары – Ош:
2003-588 – б.

**1-4-КЛАССТАР ҮЧҮН ЧЫГАРЫЛГАН
ҮЙ ТАПШЫРМАЛАРЫ**

деген колдонмо

И.БЕКБОЕВ, Н. ИБРАЕВА,

**О. ХУДАЙБЕРДИЕВДИН МАТЕМАТИКА ОКУУ КИТЕПТЕРИНИН
НЕГИЗИНДЕ АТКАРЫЛДЫ.**

ОШ ОБЛАСТТЫК БАСМАКАНАСЫ
2003

ISBN 9967423-59-5
И4306020500-04

ББК 22.1я721

© К.ИСАКОВ

АК. Ош областтык басмаканасы.

КИРИШ СӨЗ

Башталгыч класстарда окуу жараянын уюштуруунун орчундуу маселелеринин бири бул окуучуларды өз алдынча билим алууга, тапшырманы туура, иреттүү аткарууга үйрөтүү болуп эсептелет.

Окуучулардагы мындайча сапатты калыптандыруу бир гана класс мугалимдеринин иши эмес, жалпы окуу системасынын алдындагы мазмундуу, түшүнүү иштеринин жакшы жолго коюлушунда окуу китебинин өзүнүн ролу чоң. Мында эң биринчи окуу китебиндеги тапшырмалардын логикалык жактан ырааттуу болуусу, мазмуну жагынан кызыктуу болуусу зарыл. Азыркы учурда бул багытта эмгектенип жаткан окумуштууларга эч кандай доо коюуга болбойт.

Бирок окуу китептери менен иш алып барууда бүгүнкү күнү мугалимдерге жардам берүүчү окуу-усулдук адабияттар аз. Ал эми ата-энелерге арналган мындай колдонмолор таптакыр жок.

Натыйжада окуучунун үй тапшырмаларды аткаруу иш аракетин ата-энелер көзөмөлгө ала албай жатышат.

Сунуш кылынып жаткан методикалык жардам китеби жогорудагы проблеманын бир гана жагын чечүүгө багытталып, окуучулар үй тапшырманы аткаруунун конкрет жолдорун үйрөнүүгө мүмкүнчүлүк алышат. Ал эми педагогикадан, дидактикадан кабарсыз ата-энелер тапшырманы аткарууда балдарына жардам берүү ыктарын үйрөнүшөт. Экинчиден, башталгыч класстардын статусу боюнча белгилей кетчү бир нерсе, бул башталгыч математика курсун окутуудан келип чыгат, анын негизги милдети математиканын стабилдүү курсун окууга даярдык жүргүзүү болуп эсептелет.

Ошондуктан бул методикалык көрсөтмө үч багытты өз ичине алды:

1) окууга жардам; 2) окууну уюштурууда кошумча суроо;

3) ата-эненин жана мугалимдин окутуу контролдоосуна жардам.

Колдонмо боюнча сын пикирлер болсо, авторго жазма түрдө берүүңүздөрдү суранабыз.

Автор

1-КЛАСС

Тапшырма
бети 27

$$\boxed{7} > \boxed{4} \quad 7 \text{ чоң } 4\text{төн}$$

$$5 > 4 \quad 5 \text{ чоң } 4\text{төн}$$

$$\boxed{4} < \boxed{7} \quad 4 \text{ кичине } 7\text{ден}$$

$$4 < 5 \quad 4 \text{ кичине } 5\text{тен}$$

$$\boxed{1} < \boxed{4} \quad 1 \text{ кичине } 4\text{төн}$$

$$4 > 1 \quad 4 \text{ чоң } 1\text{ден}$$

Тапшырма
бети 28

$$\boxed{1} < \boxed{2}$$

$$\boxed{4} > \boxed{2}$$

$$\boxed{5} > \boxed{4}$$

$$\boxed{2} < \boxed{5}$$

Тапшырма
бети 29

$$\boxed{5} > \boxed{2}$$

$$\boxed{5} > \boxed{3}$$

$$\boxed{2} < \boxed{3}$$

Тапшырма
бети 31

$$\boxed{8} < \boxed{9}$$

$$\boxed{4} > \boxed{3}$$

$$\boxed{0} < \boxed{1}$$

$$\boxed{9} > \boxed{8}$$

$$\boxed{3} < \boxed{4}$$

$$\boxed{1} > \boxed{0}$$

Тапшырма
бети 32

$$\boxed{0} < \boxed{4}$$

$$\boxed{7} < \boxed{8}$$

$$\boxed{4} > \boxed{0}$$

$$\boxed{8} > \boxed{7}$$

Тапшырма 5
бети 33

$$\boxed{3} > \boxed{1}$$

$$1 < 3$$

Тапшырма 3
бети 34

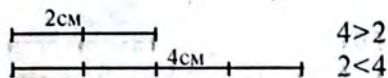
$$\boxed{7} > \boxed{4}$$

Тапшырма 6
бети 34

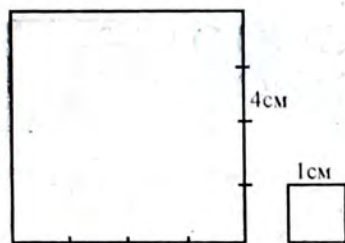
$$\boxed{3} < \boxed{4}$$

$$\boxed{4} > \boxed{3}$$

Тапшырма
бети 35

Тапшырма 1
бети 36

$$\boxed{4} > \boxed{1}$$
$$\boxed{1} < \boxed{4}$$

Тапшырма 4
бети 37

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Тапшырма 3
бети 39

3 онд.

Тапшырма 4
бети 39

2 онд.

Тапшырма 3
бети 40

1 онд. 5

Тапшырма 4
бети 40

$$\boxed{5} > \boxed{4}$$

$$\boxed{4} < \boxed{6}$$

$$\boxed{4} < \boxed{5}$$

$$\boxed{6} > \boxed{4}$$

Тапшырма
бети 40

1 онд. 3

Тапшырма 1
бети 41

2 онд. 3

1 онд. 3.

3 онд. 4

1 онд. 2

Тапшырма 2

бети 41

2 онд.

Тапшырма 3

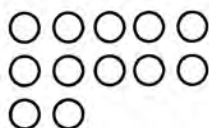
бети 41

5 онд. 1

Тапшырма 4

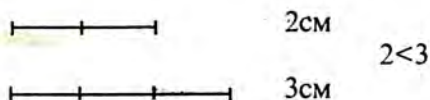
бети 41

1 онд. 2

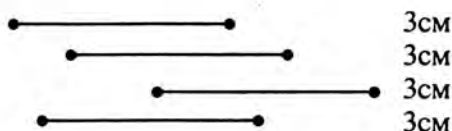
Тапшырма 7

бети 41

Тапшырма 8

бети 41

кесиндилердин бардыгы бирдей узундукка ээ экен

Тапшырма 1

бети 42

1 онд. 8 → 10 → 18
1 онд. 9 - 19 1 онд. 1 - 11 1 онд. 5 - 15
1 онд. 6 - 16 1 онд. 7 - 17 1 онд. 3 - 13

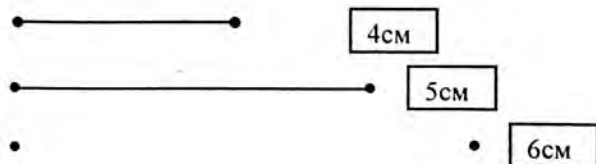
Тапшырма 2

бети 42

18 19
он сегиз он тогуз

Тапшырма 4

бети 42

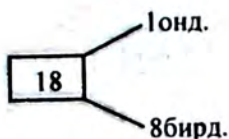
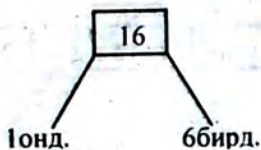

Тапшырма 1
бети 43

2онд.0 - 20

Тапшырма 2
бети 43

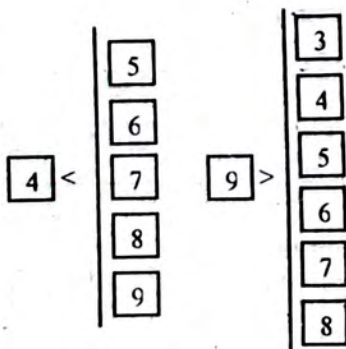
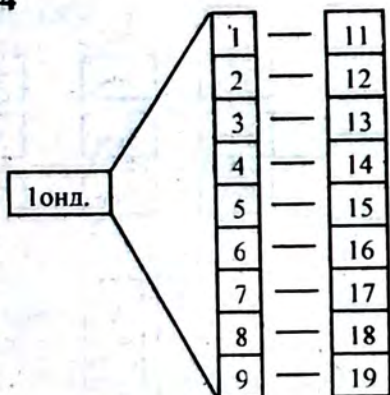

Тапшырма 5
бети 43

5см < 6см

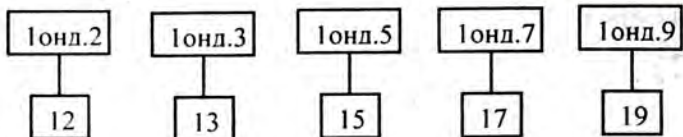
7 < 9 8 > 0 4 > 3 5 < 6 9 > 8 8 > 7

Тапшырма 1
бети 44

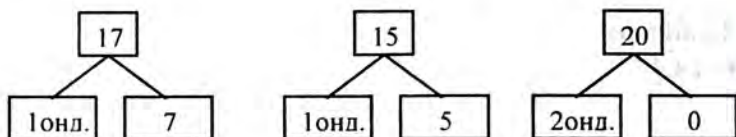

Тапшырма 1
бети 45

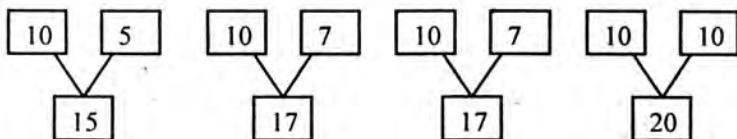

Тапшырма 2
бети 45

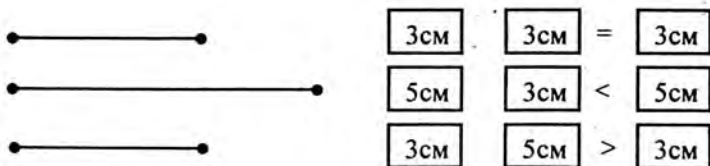

ЧОҢ. КИЧИНЕ. БАРАБАР

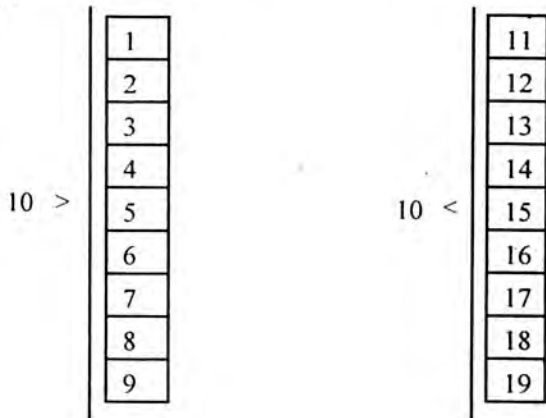
Тапшырма 2
бети 47

Тапшырма 3
бети 47

Тапшырма 4
бети 47

Тапшырма 4
бети 48

$14 > 12$

$6 < 16$

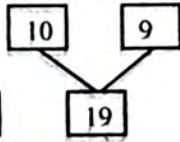
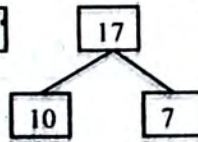
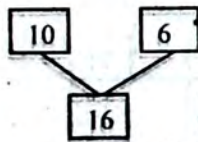
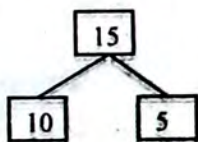
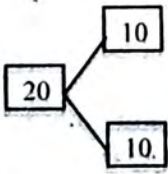
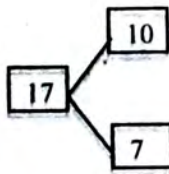
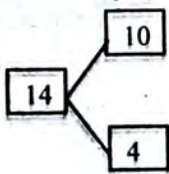
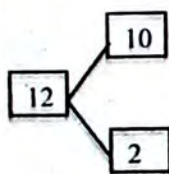
$9 < 10$

$12 > 11$

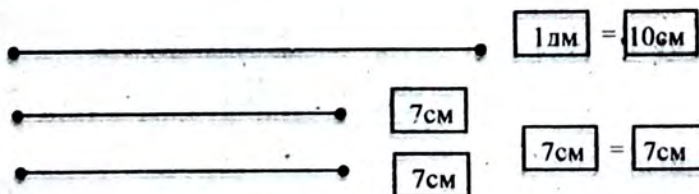
$15 > 14$

$20 > 17$

Тапшырма 5
бети 48

Тапшырма 2
бети 49

Тапшырма 3
бети 49

Сандардын катарын толукта
1 3 5 7 9 11 13 15
2 4 6 8 10 12 14

Тапшырма 6
бети 49

1 онд. $<$ 2 онд.

$20 > 19$

$10 = 10$

$6 < 7$

$8 > 7$

Тапшырма 1
бети 50

Барабарсыздык белгилерин кой.

5	<	6
---	---	---

7	>	6
---	---	---

4	<	6
---	---	---

7	>	5
---	---	---

3	<	6
---	---	---

7	>	4
---	---	---

2	<	6
---	---	---

7	>	3
---	---	---

Тапшырма 3
бети 50

Бош көзчөлөрдү толтур.

10нд.	1		11
	2		12
	3		13
	4		14
	5		15
	6		16
	7		17
	8		18

Тапшырма 7
бети 44

Стрелка боюнча сандарды ирети менен жаз.

1	4	5	8	9
2	3	6	7	10

Тапшырма 2
бети 51

4см

6см

9см

Тапшырма 4
беті 51

Бош клеткаларды тәлтүр.

10	11	12
13	14	15
16	17	18

Тапшырма 5
беті 51

Барабарсыздык белгилерин кой.

$15 < 16$ болсо, $16 \geq 15$ болот.

$9 < 16$ болсо, $10 \geq 9$ болот.

$20 > 19$ болсо, $19 \leq 20$ болот.

Тапшырма 1
беті 52

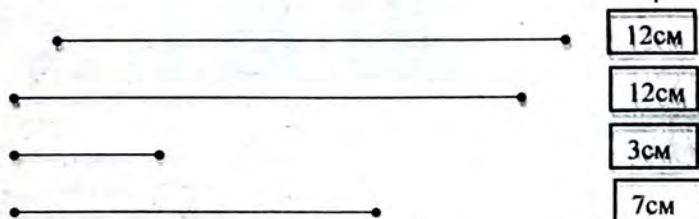
Сандарды 19, 20, 9, 11, 1 жаз.

Тапшырма 2
беті 52

Сандарды ата.

Он жети, жети, сегиз, он беш, он сегиз, алты, үч, нөл

Тапшырма 3
беті 52

Тапшырма 4
беті 52

Аттуу сандарды ирикте, майдала.

$$15\text{cm} = 1\text{дм} \ 5\text{см}$$

$$14\text{cm} = 1\text{дм} \ 4\text{см}$$

$$1\text{дм}2\text{см} = 12\text{см}$$

$$1\text{дм}5\text{см} = 15\text{см}$$

Тапшырма 6
бети 52

Барабарсыздык белгилерин туура кой.

$18 = 18$ $15 > 5$ $9 > 8$ $20 > 19$
 $7 < 17$ $10 > 9$ $10 > 5$ $7 < 20$

Тапшырма 3
бети 53

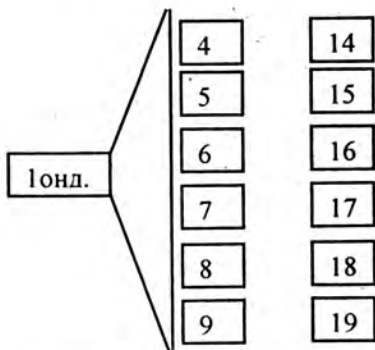
Сандардын катарын толукта.

1...3...5...7...9...11...13...15...17...19... - так сандар.

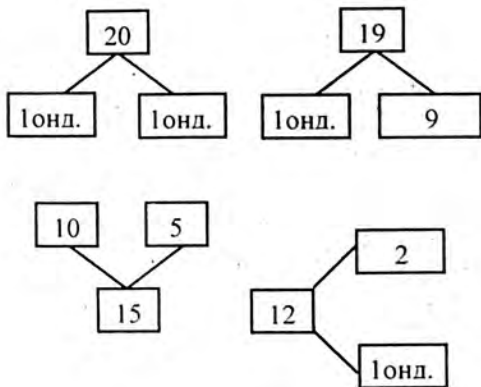
2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 - жуп сандар.

Тапшырма 4
бети 53

Бош клеткаларды толтур.

Тапшырма 5
бети 53

КОШУУ

Тапшырма 2 бети 55

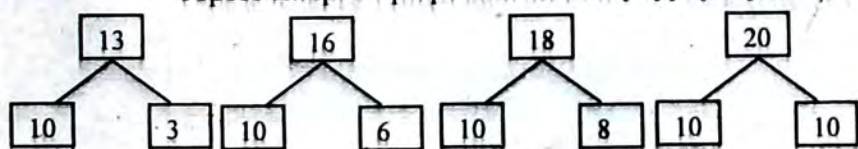
○ ○ ● 2 жана 1- бул 3.
2ге 1ди кошсо, 3 болот. 3 саны 2 жана 1дин суммасы.

Тапшырма 3 бети 55

○ ○ ● ● 2 жана 2 – бул 4
2ге 2ни кошсо, 4 болот. 4 саны 2 жана 2нин суммасы.

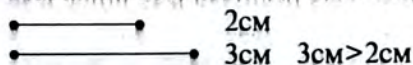
Тапшырма 4 бети 55

Терезечелерге түшүп калган кошулуучуларды тап.

Тапшырма 5 бети 55

3см жана 2см кесинди сыз. Кайсынысы узун?

Тапшырма 2 бети 56

4 жана 3 – бул 7. 7-сумма.

Бул төмөнкүчө жазылат.

$$4+3=7$$

$$3+3=6$$

Тапшырма 4 бети 56

Барабардык жана барабарсыздык белгилерди кой.

$$10\text{см} \boxed{=} 1\text{дм} \quad 1\text{дм} 2\text{см} = \boxed{12}\text{см} \quad 18 \boxed{=} 18$$

$$17 \boxed{<} 18 \quad 19 \boxed{>} 18 \quad 20 \boxed{>} 15$$

Тапшырма 2
бети 57

$5+1=6$ сумма -

5
1

 } кошулуучулар

Кошууну оку.
5 жана 1 – бул 6.
5ке 1ди кошсо, 6 болот.
5 менен 1дин суммасы –6.
5плюс 1 барабар 6.

Тапшырма 4
бети 57

 $3+4=7$ сумма

3
4

 } кошулуучулар

Тапшырма 1
бети 58

Сумманы табыш үчүн биринчи кошулуучуга экинчисин бирден санап кош.

$3+\square=7$ $3+\square=4$ $4+1=5$ $5+1=6$ $6+1=7$

$1+\square=\square$ $1+1=2$ $2+1=3$ $3+1=4$

Тапшырма 6
бети 58

$>, <, =$ Белгилерди кой

$1 < 3$ $7 > 5$

$2 < \square$ 9 $11 < \square$

$8 = \square$ 8 $12 > \square$

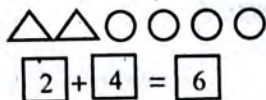
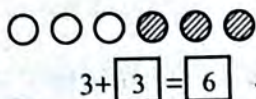
$20 > \square$ 19 $20 < \square$

$19 < \square$ 20 $19 > \square$

Тапшырма 1
бети 59

Суммаларды эсептеп, дептерине жаз.
 $12+2=14$ $10+2=12$ $8+1=9$ $7+3=10$

Тапшырма 2
бети 59

Тапшырма 3
бети 59

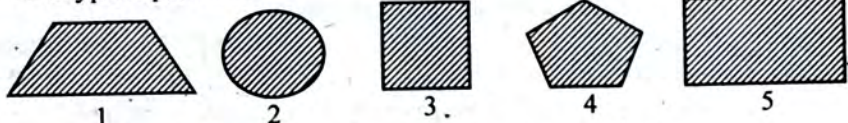
Сумманы бирден кошуу аркылуу тап.

$1 + \square = 7$

$1+1=2, 2+1=3, 3+1=4, 4+1=5, 5+1=6, 6+1=7$

Тапшырма 4
бети 59

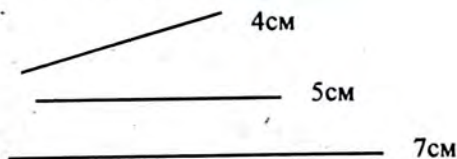
Фигураларды ата.

1 – төрт бурчтук, 2 - тегерек, 3 – квадрат,
4 – беш бурчтук, 5 – тик бурчтук

Тапшырма 6
бети 59

Кесиндилерди чене.

Тапшырма 7
бети 59

Барабарсыздык белгилерин кой.

1 онд.5 > 1 онд.3 2 онд.0 > 1 онд.9
1 онд.3 > 0 онд.3 1 онд.1 = 11

$5+1=6$ $8+1=9$ $4+6=10$ $10+1=11$
 $1+7=8$ $2+5=7$ $4+2=6$ $9+2=11$

МАСЕЛЕ

Тапшырма 3 бети 60

Амалдарды дептерине жазып, сумманы аныкта.

$$3+1=4 \quad 5+2=7 \quad 7+3=10 \quad 2+3=5 \quad 9+1=10$$

Тапшырма 4 бети 60

Айгеримдин 3 конфети болгон, эжеси ага дагы 2 конфет берсе, Айгеримде канча конфет болуп калды?

○○○ ●● 3+2=5 Жообу: 5

(Тегерекчелер конфеттерди түшүндүрөт).

Тапшырма 5 бети 60

Бош клеткаларды толукта.

Тапшырма 1 бети 61

$$3+5=8$$

Жообу: 8

Тапшырма 2 бети 61

Кошууну аткар.

$$5+4=9 \quad 6+4=10 \quad 3+7=10 \quad 8+2=10$$

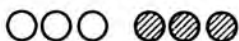
Тапшырма 3 бети 61

Үч чабалекей конуп турган, ага дагы эки чабалекей учуп келип кошулду. Бардыгы канча чабалекей болду?

$$3+2=5 \quad \text{Жообу: 5}$$

Тапшырма 4 бети 61

Аселдин 3 шары болгон. Ага дагы 3 шар сатып беришти. Аселде канча шар болду?

$$3+3=6$$

Жообу: 6

(Тегерекчелер шардын санын түшүндүрөт).

Тапшырма 5
бети 61

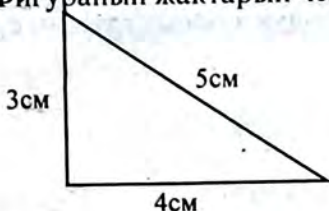
Канча кесинди көрүп турасың?

6 кесинди бар.

Тапшырма 7
бети 61

Фигуранын жактарын чене.

3см

4см

5см

КОШУУНУН КАСИЕТТЕРИ

Тапшырма 1
бети 62

$$0+3= \quad 5+0=$$

$$0+3=3 \quad 5+0=5$$

Ар кандай санга нөлдү кошуу менен ошол сандын өзүн алабыз.

Тапшырма 2
бети 62

$$7+0=7$$

$$20+0=20$$

$$12+0=12$$

$$0+8=8$$

$$15+0=15$$

$$16+0=16$$

Санга нөлдү кошуу же нөлгө санды кошуу менен ошол сандын өзүн алабыз.

Тапшырма 3
бети 62

$$8+6=14$$

$$12+3=15$$

$$15+2=7$$

$$3+7=10$$

$$9+1=10$$

$$17+3=20$$

$$14+1=15$$

$$6+3=9$$

Тапшырма 4
бети 62

Класска 10 парта коюлган. Ага дагы 2 парта кошулду.
Класска канча парта болуп калды?

$$10+2=12$$

Жообу: 12

Тапшырма 6, 7
бети 62

20га чейинки жуп жана так сандарды жаз.

2 4 6 8 10 12 14 16 18

БИБЛИОТЕКА
Ошского государственного
университета

ИНВ №

814/66

1 3 5 7 9 11 13 15 17 19

Мисалдарды чыгар: 62 бет.

$19+0=19$

$9+2=11$

$3+7=10$

$2+9=11$

$7+4=11$

$10+5=15$

$1+9=10$

$2+11=13$

Тапшырма 1
бети 63

$2+6=8$

$6+2=8$

Кошулуучулардын ордун алмаштыруудан сумма өзгөрбөйт.

Тапшырма 2
бети 63

$1+6=7$

$5+2=7$

$3+10=13$

$6+1=7$

$2+5=7$

$10+3=13$

Тапшырма 3
бети 63

Менин 3 кызыл жана 4 көк шарым бар.

Менде канча шар бар?

$3+4=7$

Жообу: 7

Тапшырма 4
бети 63

$0+18=18$

$14+2=16$

$1+8=9$

$17+1=18$

$0+20=20$

$5+4=9$

$6+4=10$

$15+2=17$

Тапшырма 6
бети 63

$< > =$

белгилерин кой.

$1\text{см} < 1\text{дм}$

$10\text{см} = 1\text{дм}$

$5\text{см} < 5\text{дм}$

$20 > 19$

$18 < 20$

$8 < 18$

$10 < 11$

Тапшырма 7
бети 63

Кесиндини 2см ге кыскарт.

_____ 12см

_____ 10см

Маселеге суроо коюп чыгар:

Инимдин 3 карандашы бар эле. Мен ага 2 карандаш бердим. . . Азыр иним канча карандаштуу болуп калды?

$3+2=5$

Жообу: 5

КЕМИТҮҮ

Тапшырма 2 бети 65

Адилеттин 7 алмасы бар эле. 3 алманы инисине берди.
Өзүндө канча алма калды?

$$7-3=4$$

4-айырма

Жообу: 4

Тапшырма 3 бети 65

Тоогубуз 3 ак, 3 кара жөжө чыгарган. Бардыгы канча жөжө болуп калды?

$$3+3=6$$

Жообу: 6

Тапшырма 5 бети 65

$$8+5=13$$

$$2+10=12$$

$$3+7=10$$

$$9+1=10$$

$$15+1=16$$

$$6+3=9$$

$$7+2=9$$

$$9+2=11$$

$$10+2=12$$

$$0+6=6$$

$$19+0=19$$

$$7+2=12$$

Төмөнкү мисалдарды иште бети 65

$$7-2=5$$

$$4-1=3$$

$$6-3=3$$

Тапшырма 2 бети 66

$$6-2=4$$

6-кемүүчү

2-кемитүүчү

4-айырма

Тапшырма 3 бети 66

Амалды жазып эсепте.

Кемүүчү 4, кемитүүчү 3

$$4-3=1$$

1-айырма

Тапшырма 4 бети 66

$$4+2=6$$

сумма -6

Кошулуучулар - 2 жана 4

Тапшырма 5 бети 66

2, 3, 5, 8

Тапшырма 6
бети 66

$3+6=9$

Жообу: 9 парта сырдашкан.

Тапшырма 7
бети 66

$5+2=7$

$15+2=17$

$6+1=7$

$10+1=11$

$9+3=12$

$8+2=10$

$10+2=12$

$9+1=10$

$8+3=11$

$10+3=13$

Стрелка менен көрсөт.

$5-2=3$

Тапшырма 2
бети 67

5 окуучу топ ойноп жатты. Экөө үйүнө кетти.
Канча окуучу калды?

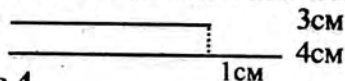

$5-2=3$

Жообу: 3

Тапшырма 3
бети 67

3см кесинди сыз. Аны 1см ге узарт. Канча болду?

Тапшырма 4
бети 67

$2+5=7$

$8+1=9$

$15+2=17$

$18+2=20$

$6+1=7$

$8+7=15$

$17+3=20$

$9+3=12$

Сумманы жана айырманы табуудагы
компоненталардан атын ата.

$4+2=6$

$6-2=4$

4-кошулуучу

6-көмүүчү

2-кошулуучу

2-кемитүүчү

6-сумма

4-айырма

Тапшырма 1
бети 68

$6-2=4$

Тапшырма 3
бети 68

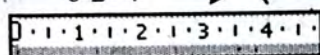
Айырманы сызгыч боюнча тап.

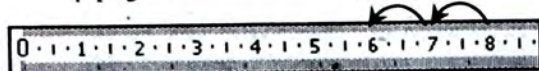
$$7-5=2$$

$$6-2=4$$

$$4-1=3$$

$$8-6=2$$

Тапшырма 4
бети 68

$$1+7=8 \quad 8+1=9 \quad 3+4=7 \quad 15+1=16$$

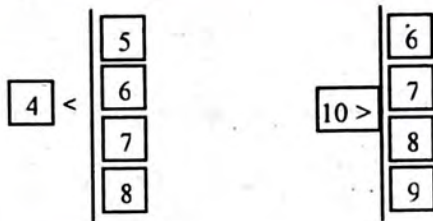
$$6+4=10 \quad 5+0=5 \quad 1+6=7 \quad 16+2=18$$

Тапшырма 5
бети 68

5 кыздын бирөө жиптен секирүү оюнун ойноду.
Калганы топ оюнун ойношту. Канча кыз топ оюнун ойногон?

$$5-1=4 \quad \text{Жообу: } 4$$

Тапшырма 7
бети 68

Тапшырма 1
бети 69

1) Анарада 5 значок, Сапарда 2 значок бар.
Экөөндө биригип канча значок бар?

○○○○○●● $5+2=7$ Жообу: 7

- 2) Анар менен Сапардын 7 значогу бар. 5 значок Анардыкы болсо, Сапарда канча значок болгон?

$7-5=2$

Жообу: 2

Тапшырма 2

бети 69

Айырма менен суммаларды тап.

$12+2=14 \quad 8-3=5 \quad 0+7=7 \quad 3+4=7 \quad 6+6=12$

$20+0=20 \quad 5+4=9 \quad 6-1=5 \quad 1+9=10 \quad 4-3=1$

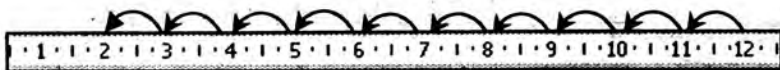
$7+2=9 \quad 12-1=11$

Тапшырма 3

бети 69

12см кесинди сыз. Аны 1дм ге чейин кыскарт.

Канча сантиметрге кыскарттың?

$10\text{см}=1\text{дм}$

$12\text{см}=1\text{дм}2\text{см}$

$12\text{см}-10\text{см}=2\text{см}$

10 сантиметрге чейин кыскартылды.

Тапшырма 4

бети 69

Берилген сандарды ондукка жана бирдикке ажырат.

$11 \quad | \quad \text{1 онд. 1}$

$12 \quad | \quad \text{1 онд. 2}$

$13 \quad | \quad \text{1 онд. 3}$

$14 \quad | \quad \text{1 онд. 4}$

$15 \quad | \quad \text{1 онд. 5}$

$16 \quad | \quad \text{1 онд. 6}$

Тапшырма 5

бети 69

7ден чоң, 12ден кичине сандарды жаз.

8 9 10 11

Амалдарды жаз: бети 69

$8-2$

$4+5$

Тапшырма 1
бети 70

Кутуда 6 түстүү карандаш болгон. Анын экөө учталган.
Канча карандаш учталган эмес?

$6-2=4$ Жообу: 4

Тапшырма 3
бети 70

Кемитүүнү аткар.

$8-1=7$ $10-2=8$ $5-3=2$

$6-3=3$ $3-2=1$

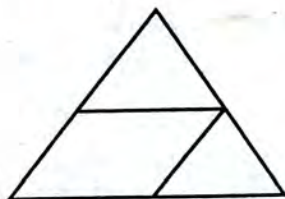
Тапшырма 4
бети 70

Барабарсыздык белгилерин кой.

$5-1=4$ $8<8+1$ $9+1>9$ $19>18$

$17>7$ $17>10$ $7-1<7$ $11>10$

Тапшырма 6
бети 70

Бул чиймеде 2 төрт бурчтук, 3 үч бурчтук бар.

Төмөнкү чен бирдиктерди майдала жана ирилет. Бети-70

$20\text{см}=2\text{дм}$

$1\text{дм}1\text{см}=11\text{см}$

$12\text{см}=1\text{дм}2\text{см}$

$1\text{дм}=10\text{см}$

КЕМИТҮҮНҮН КАСИЕТТЕРИ

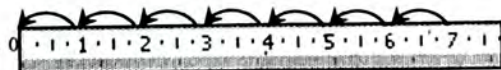
Тапшырма 1
бети 71

$4-4=0$

$7-7=0$

$4-4=0$

Кемүүчү менен кемитүүчү барабар болуп калса,
айырма нөлгө барабар болот.

Тапшырма 2

бети 71

$$5-5=0 \quad 10-10=0 \quad 6-6=0 \quad 7-7=0$$

$$2-2=0 \quad 1-1=0 \quad 9-9=0 \quad 3-3=0$$

Тапшырма 3

бети 71

Кайрат жана Канат 4төн дептер сатып алышты.
Экөө биригип канча дептер сатып алышкан?

$$4+4=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

Тапшырма 4

бети 71

Аселдин 5 дептери болгон. Экөөнү инисине берсе,
өзүндө канча дептер калган?

$$5-2=3 \quad \text{Жообу: } 3$$

Тапшырма 5

бети 71

Белгисиз кошулуучуну тап.

$$0+2=2 \quad 7+0=7 \quad 5+1=6 \quad 0+15=15$$

$$2-0=2 \quad 7-7=0 \quad 6-1=5 \quad 15-0=15$$

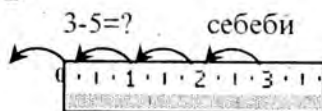
$$2-2=0 \quad 7-0=7 \quad 6-5=1 \quad 15-15=0$$

Кошуунун жыйынтыгы сумма деп аталат.

Кемитүүнүн жыйынтыгы айырма деп аталат.

Тапшырма 1

бети 72

Демек, кичине сандан чоң санды кемитүү
мүмкүн эместиги чиймеден да көрүнүп турат.

Тапшырма 2

бети 72

Зинанын 4 дептери болгон. Ал мага 6 дептер берди.
Зинанын канча дептери калды?

Мындай маселени чыгаруу мүмкүн эмес, себеби өзүндө
болгон дептерден берген дептери көп болуп жатат.

Башкача айтканда, кемүүчүдөн кемитүүчү чоң болуп
калган учурда чыгарылышка ээ болбойт.

Тапшырма 3

бети 72

$4+5=9$

~~$8+9$~~
 ~~$10+5$~~

$9+1=10$

$10+1=11$

$18-18=0$

$4-4=0$

$8+2=10$

$10+2=12$

$19-9=10$

Тапшырма 4

бети 72

Маселе түзүп чыгар.

Алинанын 4 дептери болгон. Ал дагы эки дептер сатып алды. Алинада канча дептер болуп калды?

$4+2=6$

Жообу: 6

Тапшырма 5

бети 72

$5+3=8$

$7+1=8$

$6+2=8$

$8+0=8$

$0+8=8$

$9-1=8$

$4+4=8$

$10-2=8$

$8-0=8$

Бул кошулуучулардын суммалары (айырмалары) бирдей.

Тапшырма 7

бети 72

1, 3, 5, 7, 9 - так сандар.

2, 4, 6, 8, 10- жуп сандар.

Төмөндөгү мисалды текшерүү менен чыгар. Бети -72

$6-2=4$

$6+3=9$

$6-4=2$

$3+6=9$

$2+4=6$

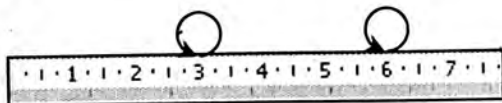
$9-6=3$

$4+2=6$

$9-3=6$

Тапшырма 1

бети 73

$3-0=3$

$6-0=6$

Сандардан нөлдү кемиткенде, ошол сандын өзү болорун байкоого болот.

Тапшырма 2

бети 73

$8-0=8$

$13-0=13$

$8-8=0$

$10-10=0$

$5-5=0$

$20-0=20$

$7-0=7$

$0-0=0$

$20-20=0$

$6-6=0$

Тапшырма 3
бети 73

Текчеде 10 китеп болгон. Айнуу текчеге дагы 2 китеп койду. Текчеде бардыгы болуп канча китеп болду?

$$10+2=12$$

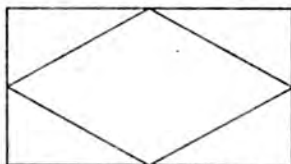
Жообу: 12

Тапшырма 4
бети 73

$$\begin{array}{ccccc} 3+3=6 & 6+6=12 & 7-7=0 & 0-0=0 & 10-10=0 \\ 2+2=4 & 5+5=10 & 8-8=0 & 0+0=0 & 19-19=0 \end{array}$$

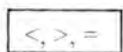
Санды өзүн өзүнө кошсок, сумма ошол сандан 2эсе чоң болот. Эгер сандан ошол сандын өзүн кемитсек, айырма нөлгө барабар болот.

Тапшырма 5
бети 73

Бул фигурада 4 үч бурчтук, 1 тик бурчтук, 1 төрт бурчтук бар.

Тапшырма 6
бети 73

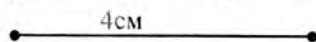

белгилерин пайдалан.

$$\begin{array}{ccc} 2\text{см}=2\text{см} & 5\text{см}>3\text{см} & 7\text{см}<10\text{см} \\ 15=15 & 13>12 & 18<19 \\ 20>10 & 1<11 & 7<17 \end{array}$$

Тапшырма 7
бети 73

Кесиндилерди салыштыр. $>$ жана $<$ белгилерин пайдалан.

$$3\text{см}<4\text{см}$$

Тапшырма 8
бети 73

20дан кичине, 15тен чоң сандарды жаз.
16, 17, 18, 19

МАСЕЛЕ ЧЫГАРУУ

Тапшырма 2 бети 75

Дасторконго 3 кесе жана андан 4кө ашык чоң кесе коюлган. Дасторконго канча чоң кесе коюлган?

$$3+4=7 \quad \text{Жообу: } 7$$

Тапшырма 3 бети 75

Суммасы 2 болгон амал жаз.

$$0+2=2 \quad 1+1=2$$

$$2+0=2$$

3 амал жазылды.

Тапшырма 4 бети 75

$$0+3=3 \quad 3+0=3 \quad 2+1=3 \quad 1+2=3$$

4 амал жазылды

Тапшырма 6 бети 75

Амалдарды аткар.

$$18+1=19$$

$$8+2=10$$

$$15-3=12$$

$$0+20=20$$

$$19-1=18$$

$$7+1=8$$

$$18-2=16$$

$$4-4=0$$

$$10+3=13$$

$$4+10=14$$

$$13-13=0$$

$$8-0=8$$

$$17+3=20$$

$$7+3=10$$

$$14+0=14$$

$$10-10=0$$

$$7+3=10$$

$$15-3=12$$

Тапшырма 2 бети 76

Марат 8 алма, андан 3кө аз алмурут үзүп алды. Марат канча алмурут үзүп алган?

$$8-3=5 \quad \text{Жообу: } 5$$

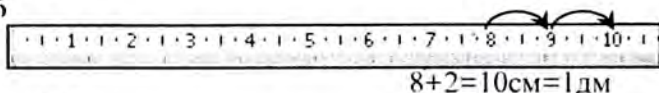
Тапшырма 3 бети 75

$$0+4=4 \quad 4+0=4 \quad 1+3=4 \quad 3+1=4 \quad 2+2=4$$

5 амал жазылды.

Тапшырма 4

бети 76

Тапшырма 5

бети 76

10 отургучту сырдоо керек эле. Аны бешөө сырдалса, дагың канча сырдалбаган отургуч калган?

$10-5=5$

Жообу: 5

Тапшырма 6

бети 76

Ар бир катарда 5тен отургуч болсо, эки катарда канча отургуч болгон?

$5+5=10$

Жообу: 10

Тапшырма 1

бети 77

Бир катарда 4 парта, экинчи катарда андан 2 партага көп. Экинчи катарда канча парта болгон?

$4+2=6$

Жообу: 6

Тапшырма 2

бети 77

$8+4=12$

$16-0=16$

$7+3=10$

$0+8=8$

$18+0=18$

$3-10=?$

$9+0=9$

$20-20=0$

$6+4=10$

$5-4=1$

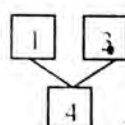
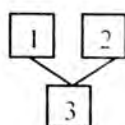
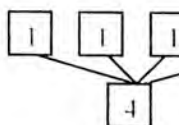
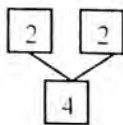
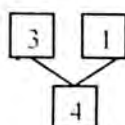
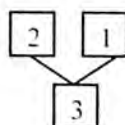
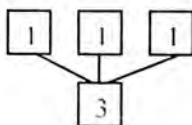
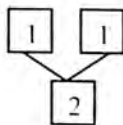
$12-1=11$

$1+12=13$

Тапшырма 3

бети 77

Суммаларды жаз.

Тапшырма 4
бети 77

Белгисиз кошулуучуларды аныкта.

$$2+1=3 \quad 1+3=4$$

$$0+5=5 \quad 0+7=7$$

Тапшырма 5
бети 77

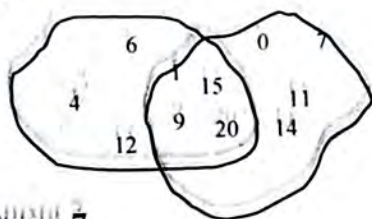
$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$$8 > 8-1 \quad 0 < 1 \quad 8\text{см} < 9\text{см}$$

$$1\text{дм} = 10\text{см} \quad 10 > 9 \quad 20 = 20$$

$$10+1 < 12 \quad 7 < 17$$

Тапшырма 6
бети 76

Сол шакекчедеги сандар:

12, 4, 6, 1, 15, 9, 20

Экөөнө тең кирген сандар:

1, 9, 15, 20

Тапшырма 7
бети 77

$$15, 15, 10+5, 16-1$$

Тапшырма 1
бети 78

Айка 4 көчөт, Мурат андан 1 көчөткө аз отургузду.

Мурат канча көчөт отургузду?

А - ○○○○|○

М - ○○○○|

$$4-1=3 \quad \text{Жообу: } 3$$

Тапшырма 2
бети 78

$$6-3=3 \quad 7+2=9 \quad 10-1=9 \quad 12+3=15 \quad 14-2=12 \quad 19+1=20$$

Тапшырма 3
бети 78

Математика ийримине 8 окуучу мүчө. Эгерде алардын үчөө кыз бала болсо, уул балдар канча?

○○○○○○○○

$$8-3=5 \quad \text{Жообу: } 5$$

Тапшырма 5
бети 78

<, >, = белгилерин пайдалан.

$$7-1 > 5 \qquad 20=18+2$$

$$6 > 6-1 \qquad 10=8+2$$

$$9 < 10-0 \qquad 11 > 9+0$$

$$18 > 18-1 \qquad 13 < 13+1$$

Тапшырма 2
бети 79

Китеп 9 сом, блокнот 4 сом турат. Китеп блокноттон канча сомго кымбат?

К - ○○○○○○|○○○○○○○

Б - ○○○○○○|

$$9-4=5$$

Жообу: 9

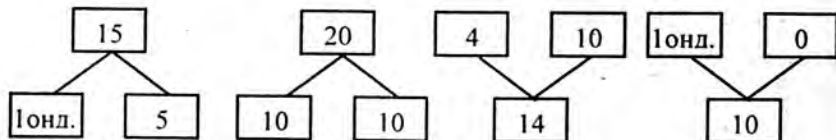
Тапшырма 3
бети 79

$$8+6=14 \quad 10+1=11 \quad 3+5=8 \quad 9-1=8 \quad 16-3=13 \quad 8-1=7$$

$$7+9=16 \quad 10+5=15 \quad 6+6=12 \quad 5-4=1 \quad 20-1=19 \quad 9-2=7$$

Тапшырма 5
бети 79

Бош терезечелерди толукта.

Тапшырма 6
бети 79

20 ичиндеги так жана жуп сандарды 2 сапка жаз.

1 3 5 7 9 11 13 15 17 19

2 4 6 8 10 12 13 16 18

Тапшырма 7
бети 79

Сүйлөмдөрдү толукта.

Кошуунун жыйынтыгы сумма деп аталат.

Кемитүүнүн жыйынтыгы айырма деп аталат.

Тапшырма 1
бети 80

Азаттын 5 дептери, Казаттын 3 дептери бар. Экөөндө бардыгы канча дептер болгон? Кимисинин дептери көп? Канчага көп?

1) $5+3=8$

Жообу: 8

2) $5-3=2$

Жообу: 2

Азаттын дептери 2 дептерге көп.

Тапшырма 2
бети 80

Табакта 7 алма жана 5 алмурут болгон. Табакта бардыгы канча жемиш болгон? Алма алмурутка караганда канчага көп? Алмурут алмага караганда канчага аз?

1) $7+5=12$

Жообу: 12

2) $7-5=2$

Жообу: 2

Алмурут алмага караганда 2ге аз.

Тапшырма 3
бети 80

$3+2$	$6-1$	$5+0$	$10-5$
$4+1$	$8-3$	$5-0$	$15-10$

Тапшырма 5
бети 80

$6-0=6$	$7-7=0$	$8-1=7$	$3+3=6$
$0+5=5$	$2+3=5$	$4+10=14$	$8-1=7$
$3-3=0$	$10-1=9$	$10+1=11$	$10+6=16$

Тапшырма 1
бети 81

Текчеде 7 китеп турат. Андан 2 китеп алышты. Текчеде канча китеп калды?

$7-2=5$

Жообу: 5

Тапшырма 2
бети 81

Эки табакка канча жемиш салынган? Алмурут алмага караганда канчага аз?

1) $6+4=10$

Жообу: 10

2) $6-4=2$

Жообу: 2

Тапшырма 3
бети 81

$$\begin{array}{ccccc} 15-15=0 & 8+0=8 & 10-1=9 & 3+3=6 & 10+7=17 \\ 9-0=9 & 1+6=7 & 17-10=7 & 0+3=3 & 14-4=10 \end{array}$$

Тапшырма 4
бети 81

Аселдин 5 дептери, Айгеримдин 2 дептери бар.
Экөөндө биригип канча дептер бар?

 }? $5+2=7$ Жообу: 7

Тапшырма 5
бети 81

Айшанын 8 дептери болгон. Экөөнө инисине берсе,
өзүндө канча дептер калган?

 $8-2=6$ Жообу: 6

Тапшырма 6
бети 81

$$1\text{дм}+5\text{см}=10\text{см}+5\text{см}=15\text{см}$$

5см ди кошобуз.

Тапшырма 7
бети 81

$$\begin{array}{l} 18-2=16 \\ 18-16=2 \\ 2+16=18 \\ 16+2=18 \end{array}$$

Тапшырма 8
бети 81

$$\begin{array}{l} 6+4=10 \\ 4+6=10 \\ 10-4=6 \\ 10-6=4 \end{array}$$

КОШУУНУН ЖАНА КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛДАРЫ. 1ДИ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 3
бети 83

$$9+4=13 \quad 6+7=13 \quad 6-4=2 \quad 11+3=14 \quad 8+5=13$$

$$8-2=6 \quad 15+1=16 \quad 18+2=20 \quad 10-1=9$$

Тапшырма 4
бети 83

Маселеге бир нече суроо коюп чыгар. Терезеге 3 карапа гвоздика, 2 карапа роза гүлүн коюшту . . .

Терезеде бардыгы болуп канча карапа гүл бар?

I - ○○○|○

II - ○○○|○

$$3+2=5$$

Жообу: 5

Гвоздика канча карапага көп?

$$3-2=1$$

Жообу: 1

Тапшырма 1
бети 84

$$0+0=0 \quad 5+0=5$$

$$1+0=1 \quad 6+0=6$$

$$2+0=2 \quad 7+0=7$$

$$3+0=3 \quad 8+0=8$$

$$4+0=4 \quad 9+0=9$$

Бул таблица Одү кошуунун жадыбалы деп аталат.

Тапшырма 2
бети 84

Сандардын аталышы менен жазылышын салыштыр.

<div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px; display: inline-block;">10</div> +	1	—	11	—	он жана бир - он бир
	2	—	12	—	он жана эки - он эки
	3	—	13	—	он жана үч - он үч
	4	—	14	—	он жана төрт - он төрт
	5	—	15	—	он жана беш - он беш
	6	—	16	—	он жана алты - он алты
	7	—	17	—	он жана жети - он жети
	8	—	18	—	он жана сегиз - он сегиз
	9	—	19	—	он жана тогуз - он тогуз

Тапшырма 3
бети 84

Апам 5 банка малина жана 10 банка өрүк кыямын даярдаган. Апам канча банка кыям даярдаган?
 $5+10=15$ Жообу: 15

Тапшырма 4
бети 84

$8+1=9$ $0+1=1$ $7+8=15$ $16+4=20$ $4+1=5$
 $9+1=10$ $6+1=7$ $9+10=19$ $10+1=11$ $9+6=15$
Булардын ичинен $8+1$, $0+1$, $4+1$, $9+1$, $6+1$, $10+1$ ди сызгычтын жардамысыз аткарууга болот.

Тапшырма 6
бети 84

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.
 $11 > 10$ $7+1 > 7+0$
 $20 > 19$ $10-1=9$
 $8 < 18$ $8+1=9$

1ДИ КЕМИТҮҮ ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1
бети 85

$4-1=$
 (сызгычтын жардамында)

$4-1=3$ Сандан 1ди кемитүү менен сан катарында андан мурда келе турган сандарды алабыз.

Тапшырма 2
бети 85

$6-1=5$ $2-1=1$ $8-1=7$
 $5-1=4$ $1-1=0$ $9-1=8$
 $3-1=2$ $7-1=6$ $4-1=3$

$1-1=0$
$2-1=1$
$3-1=2$
$4-1=3$
$5-1=4$
$6-1=5$
$7-1=6$
$8-1=7$
$9-1=8$

Бул-1ди кемитүүнүн жадыбалы.

Одөн башталбагандыгынын себеби, кичине сандан чоң санды кемитүү мүмкүн эмес.

Тапшырма 2
бети 85

Короодо 6 жаныбар бар. Анын экөө-эчки, калганы кой.
Короодо канча кой бар?

$6-2=4$ Жообу: 4

Тапшырма 4
бети 85

$8-1=7$ $9+5=14$ $6-1=5$ $12+1=13$ $18-1=17$ $10+4=14$
 $8+1=9$ $7+1=8$ $8-4=4$ $15+1=16$ $9-1=8$ $14-10=4$

Тапшырма 5
бети 85

Биздин класстан бардыгы болуп ыр, бий ийримине канча окуучу катышат?

$10+7=17$ Жообу: 7

Кайсы ийримде окуучу көп?

$10-7=3$ Бий ийриминде 3 окуучуга көп.

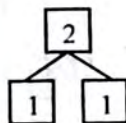
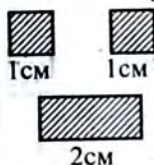
Тапшырма 7
бети 85

Турат 3 мисал, Мурат 6 мисал иштеген. Мурат канча мисалды көп иштеген?

$6-3=3$ Жообу: 3

Тапшырма 1
бети 86

Тапшырма 2
бети 86

Сумманы тап, жыйынтыгын ата.

$10+3=13$ он жана үч $10+1=11$ он жана бир
 $10+7=17$ он жана жети $10+2=12$ он жана эки
 $10+4=14$ он жана төрт $10+6=16$ он жети алты

Тапшырма 3
бети 86

$3+3=6$ $9+2=11$ $10-1=9$ $12+2=14$ $18-1=17$
 $4+8=12$ $8+5=13$ $20-1=19$ $16+1=17$ $17-2=15$

Тапшырма 4
бети 86

Самат 10 бет китеп окуду. Азат андан 5 бетке көп окуду. Азат канча бет окуду?

$$10+5=15 \quad \text{Жообу: } 15$$

Тапшырма 5
бети 86

Асандын 6 карандашы, Үсөндүн 2 карандашы бар. Асандын карандашы Үсөндүн карандашына караганда канчага көп?

Тапшырма 6
бети 86

Үпөл жана Мира 3төн дептер сатып алышты. Экөө биригип канча дептер сатып алышкан?

Тапшырма 8
бети 86

Бош клеткаларды толукта.

10	11	12
13	14	15
16	17	18

Тапшырма 9
бети 86

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$$9 < 10 \quad 8 < 12 \quad 0 < 1 \quad 20 > 10 \quad 13 < 14 \quad 12 < 15$$

$$\boxed{8} > \begin{array}{|c|} \hline \boxed{6} \\ \hline \boxed{7} \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{11} \begin{array}{|c|} \hline < \boxed{12} \\ \hline < \boxed{13} \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{20} > \begin{array}{|c|} \hline \boxed{18} \\ \hline \boxed{19} \\ \hline \end{array}$$

Тапшырма 1
бети 87

Самат менен Азат китептин 15 бетин окушту. Самат 10 бет окуган. Азат канча бет окуду?

$$15-10=5 \quad \text{Жообу: } 5$$

Тапшырма 2
бети 87

Самат китептин 10 бетин, Азат 5 бетин окушса, анда экөө биригип канча бет окушкан?

Тапшырма 3
бети 87

$$\begin{array}{ccccc} 8+7=15 & 18+2=20 & 15-5=10 & 8-2=6 & 10+4=14 \\ 9+4=13 & 19+1=20 & 17-10=7 & 9-3=6 & 13-2=11 \end{array}$$

Тапшырма 4
бети 87

$$0+7=7 \quad 12-12=0 \quad 15+0=15 \quad 1+9=10 \quad 6-6=0$$

$$0+0=0 \quad 13-1=12 \quad 10-0=10 \quad 17+1=18 \quad 5-8 ?$$

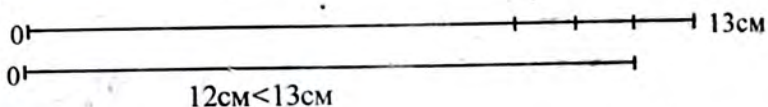
Тапшырма 5
бети 87

<, >, = белгилерин пайдалан.

$$15=15 \quad 0 < 1 \quad 7+1 > 7$$

$$14 < 20 \quad 17 > 15 \quad 9-1 < 9+1$$

Тапшырма 6
бети 87

Тапшырма 7
бети 87

Мисалдардын өзгөчөлүгү эмнеде?

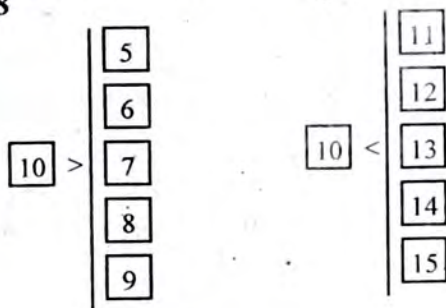
$$10+1=11 \quad 10+3=13 \quad 10+4=14 \quad 10+6=16$$

$$10+5=15 \quad 10+7=17 \quad 10+2=12 \quad 10+9=19$$

$$10+0=10$$

Өзгөчөлүгү биринчи кошулуучу 10 болгондугунда.

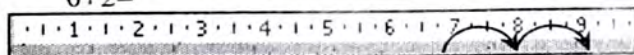
Тапшырма 8
бети 87

2НИ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1
бети 88

$$6+2=$$

6га 1ди кошуу менен андан кийин келүүчү сан 7ни алабыз. 7ге 1ди кошуу менен андан кийин келүүчү сан 8ди алабыз.

Демек, $6+2=8$

Тапшырма 2
бети 88

$$\begin{array}{ccccc} 6+2=8 & 2+2=4 & 1+2=3 & 3+2=5 & 5+2=7 \\ 7+2=9 & 0+2=2 & 4+2=6 & 8+2=10 & \end{array}$$

Тапшырма 3
бети 88

Табакта 7 алма жана 3 алмурут бар. Табакта бардыгы канча мөмө? Алма алмурутка караганда канчага көп? Алмурут алмага караганда канчага аз?

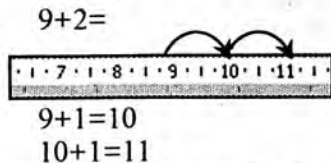
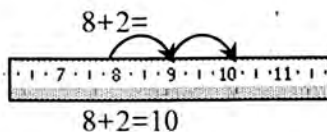
Тапшырма 5
бети 88

$$\begin{array}{cccc} 7+1=8 & 8-0=8 & 5+1=6 & 11-1=10 \\ 1+3=4 & 0+3=3 & 8-1=7 & 9-9=0 \\ 12+0=12 & 13-3=10 & 12-2=10 & 14-10=4 \\ 10+5=15 & 10+8=18 & 10+9=19 & \end{array}$$

Тапшырма 6
бети 88

3; 5; 6

Тапшырма 1
бети 89

9га 1ди кошуу менен андан кийин келүүчү сан 10ду алдык. 10го 1ди кошуу менен андан кийин келүүчү сан 11ди алдык.

Тапшырма 2
бети 89

$$\begin{array}{ccccc} 5+5=10 & 7+7=14 & 10-4=6 & 3+4=7 & 8-2=6 \\ 6+6=12 & 8+8=16 & 2+6=8 & 10+9=19 & 9+9=18 \end{array}$$

Тапшырма 3
бети 89

Мурат Аселге 3 алма бергенден кийин өзүндө 5 алма калды. Муратта канча алма бар эле?

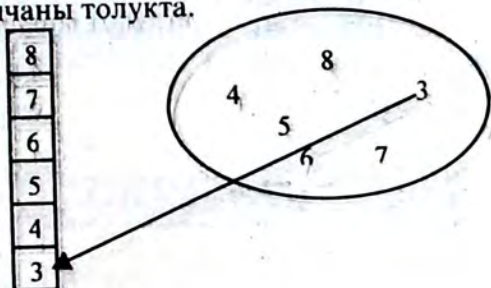
$5+3=8$ Жообу: 8

Тапшырма 5
бети 89

Сүйлөмдү толукта.
Сумма – кошулуучулардын жыйындысы.
Айырма – кемүүчү менен кемитүүчүнүн натыйжасы.

Тапшырма 6
бети 89

Мамычаны толукта.

Тапшырма 7
бети 89

$$1\text{дм}3\text{см}=13\text{см}$$
$$16\text{см}=1\text{дм}6\text{см}$$

$$0\text{дм}5\text{см}=5\text{см}$$
$$8\text{см}=0\text{дм}8\text{см}$$

Тапшырма 2
бети 90

$9+2=11$	$9+1=10$	$8+2=10$	$7+2=9$	$6+1=7$
$8+1=9$	$5+1=6$	$0+1=1$	$6+2=8$	$5+1=6$
$4+2=6$	$4+1=5$	$3+1=4$	$3+2=5$	$7+0=7$

Тапшырма 3
бети 90

$7-4=3$	$9-1=8$	$12-2=10$	$5-5=0$	$20-20=0$
$8-2=6$	$6-4=2$	$15-10=5$	$6-0=6$	$18-19=?$

Тапшырма 4
бети 90

Маселеге суроо коюп чыгар.
Асел 10 мисал чыгарды. Адыл андан 2 мисалга көп чыгарды.

Адыл канча мисал чыгарган?

$$10+2=12$$

Жообу: 12

Тапшырма 5
бети 90

Маселеге үч суроо кой.

Апам 10 чакмак сызык дептер, 4 түз сызык дептер сатып келди.

- 1) Апам бардыгы болуп канча дептер сатып келди?
- 2) Чакмак сызыктуу дептер, түз сызыктуу дептерге караганда канчага көп?
- 3) Түз сызыктуу дептер чакмак сызыктуу дептерге караганда канчага аз?

Тапшырма 6
бети 90

>, <, = белгилерин пайдалан.

$$5\text{см} < 1\text{дм} \quad 10\text{см} = 1\text{дм} \quad 14\text{см} < 15\text{см}$$

$$20\text{см} = 2\text{дм} \quad 12\text{см} = 1\text{дм} 2\text{см}$$

Тапшырма 7
бети 90

$$9-2=7 \quad 9-7=2 \quad 2+7=9 \quad 7+2=9$$

Тапшырма 1
бети 91

$$3+4=7 \quad 1+5=6 \quad 7+2=9 \quad 6+4=10 \quad 9+2=11 \quad 4+7=11$$

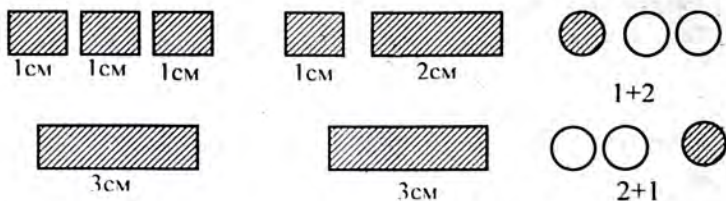
$$8+2=10 \quad 6+2=8 \quad 1+8=9 \quad 7+5=12 \quad 2+8=10 \quad 3+8=11$$

Тапшырма 2
бети 91

Гараждан адегенде 5 машина, кийин 3 машина чыгып кетти. Гараждан бардыгы канча машина чыкты?

$$5+3=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

Тапшырма 3
бети 91

Тапшырма 4
бети 91

Суммасы 3 болгон мисалдарды түз.

$$0+3=3 \quad 3+0=3 \quad 1+2=3 \quad 2+1=3$$

Тапшырма 5
бети 91

Маселе түзүп, чыгар.

Айшанын 4 коену бар. Ага дагы 2 коен сатып/келип кошту. Айшанын коену канча болуп калды?

$$4+2=6$$

Жообу: 6

Тапшырма 6
бети 91

Бош клеткаларды толтур.

19	18	17
16	15	14
13	12	11

Тапшырма 7
бети 91

2см ге узарттым.

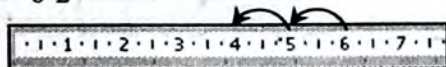
Тапшырма 8
бети 91

9дан чоң, 15тен кичине сандарды ирети менен жаз.
10, 11, 12, 13, 14

2НИ КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 5
бети 90

$$6-2=$$

$$6-2=4$$

6 санынан 1ди кемитүү менен,
андан мурда келген сан 5ти алабыз.
5тен 1ди кемитүү менен, андан мурда
келүүчү 4 санын алабыз.

Тапшырма 2
бети 92

$$5-2=3$$

$$4-2=2$$

$$7-2=5$$

$$3-2=1$$

$$8-2=6$$

$$2-2=0$$

$$9-2=7$$

2-2=0	5-2=3	8-2=6
3-2=1	6-2=4	9-2=7
4-2=2	7-2=5	

Бул- 2ни кемитүүнүн жадыбалы.

1-2 ни жазган жокпуз. Себеби, кичине сандан чоң санды кемитүү мүмкүн эмес.

Тапшырма 3 бети 92

- 1) Көккө сырдалган отургуч, сарыга сырдалган отургучтан канчага көп?
 $8-3=5$ Жообу: 5
- 2) Сарыга сырдалган отургуч, көккө боелгон отургучтан канчага аз?
 $8-5=3$ Жообу: 3

Тапшырма 4 бети 92

Сандарды жаз.

10; 11; 11; 8; 20

6; 7; 8; 9; 10

13; 14; 15; 16; 17

Тапшырма 5 бети 92

$16+1=17$ $20-3=17$ $15+2=17$ $14+3=17$ $12+5=17$

$19-2=17$ $10+7=17$ $9+8=17$

Натыйжалары 17 саны болгонунда.

ЗТУ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1 бети 94

$5+1=6$

$5+2=7$

$5+1=6$

$6+1=7$

$7+1=8$

$6+2=8$

$7+1=8$

$5+3=8$

Тапшырма 2 бети 94

$6+3$

$4+3$

$3+3$

$2+3$

$1+3$

$0+3$

$6+1=7$

$4+1=5$

$3+1=4$

$2+1=3$

$1+1=2$

$3+0=3$

$6+2=8$

$4+2=6$

$3+2=5$

$3+2=5$

$2+2=4$

$6+3=9$

$4+3=7$

$3+3=6$

Тапшырма 3 бети 94

Баштагы 10 түп дарактын экөө - алмурут, калгандары алма. Бакта канча түп алма бар?

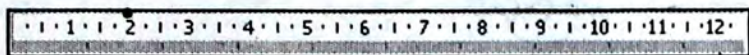
$10-2=8$

Жообу: 8

Тапшырма 4
бети 94

$$5+5=10 \quad 6+6=12 \quad 7+7=14 \quad 8+8=16 \quad 9+9=18$$

Тапшырма 5
бети 94

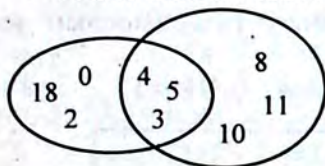
12см

1дм

$$12\text{см} - 1\text{дм} = 12\text{см} - 10\text{см} = 2\text{см}$$

Тапшырма 6
бети 94

4 саны кайсыл шакекчеге кирет?

4 саны ар бир шакекчеге кирет.

Тапшырма 7
бети 94

Сандарды иреттеп чоңунан баштап жаз.

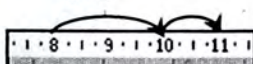
$$20, 18, 17, 11, 9, 3$$

Тапшырма 1
бети 95

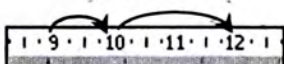
$$7+3$$

$$8+3$$

$$9+3$$

Тапшырма 2
бети 95

Вазага 3 ак роза, 2 сары роза, 6 кызыл роза салынган.

Вазага канча ак жана сары роза салынган?

$$3+2=5 \quad \text{Жообу: } 5$$

1) Вазага канча ак жана кызыл роза салынган?

$$3+6=9 \quad \text{Жообу: } 9$$

2) Вазага канча сары жана кызыл роза салынган?

$$2+6=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

Тапшырма 3
бети 95

$$8+2=10 \quad 2+7=9 \quad 9-2=7 \quad 10-2=8 \quad 8+5=13 \quad 10+8=18$$

$$0+2=2 \quad 7-2=5 \quad 0+9=9 \quad 4-2=2 \quad 9+6=15 \quad 11-1=10$$

Тапшырма 6
бети 95

Азиз менен Керимдин 4төн дептери бар. Экөөндө биригип канча дептер болгон?

Тапшырма 7
бети 95

2ни кошууга 5 мисал жаз.

$$0+2=2 \quad 2+0=2 \quad 1+2=3 \quad 2+2=4 \quad 3+2=5$$

Тапшырма 1
бети 96

Амалдарды аткарып, кошуунун жадыбалын түз.

$$\begin{array}{lllll} 7+3=10 & 0+3=3 & 6+3=9 & 8+3=11 & 2+3=5 \\ 4+3=7 & 5+3=8 & 1+3=4 & 9+3=12 & 3+3=6 \end{array}$$

$0+3=3$	$1+3=4$	$2+3=5$	$3+3=6$
$4+3=7$	$5+3=8$	$6+3=9$	$7+3=10$
$8+3=11$	$9+3=12$		

Бул – 3тү кошуунун жадыбалы.

Тапшырма 2
бети 96

10 окуучу отургучтарга жайгашкандан кийин, дагы 2 отургуч бош калды. Канча отургуч бар эле?

$$10+2=12 \quad \text{Жообу: } 12$$

Тапшырма 3
бети 96

3 отургучка 1ден окуучу жайгашкандан кийин 2 окуучу ашып калды. Канча окуучу болгон?

Тапшырма 4
бети 95

$$\begin{array}{lllll} 5+4=9 & 9+4=13 & 9+6=15 & 7-7=0 & 9+8=17 \\ 12-0=12 & 15-5=10 & 17-0=17 & 8+2=10 & 8+4=12 \\ 7+7=14 & 0+11=11 & 18-10=8 & 14-14=0 & 20-10=10 \end{array}$$

Тапшырма 5
бети 96

Суммасы 4 болгон бир нече мисал жаз.

$$0+4=4 \quad 4+0=4 \quad 1+3=4 \quad 3+1=4 \quad 2+2=4$$

Тапшырма 6
бети 96

Сүйлөмдү толукта:

1ди кошуунун жадыбалындагы эң чоң сан 10.

2ни кошуунун жадыбалындагы эң чоң сан 11.

Тапшырма 1
бети 97

Маселеге бир нече суроо түзүп чыгар:

Биздин класстан 8 окуучу баскетбол, 5 окуучу волейбол боюнча мелдешке катышышты.

1) Биздин класстан мелдешке канча окуучу катышкан?

$$8+5=13 \quad \text{Жообу: } 13$$

2) Биздин класстан 13 окуучу мелдешке катышкан. 8 окуучу баскетболго катышса, волейболго канча окуучу катышкан?

$$13-8=5 \quad \text{Жообу: } 5$$

3) Биздин класстан мелдешке 13 окуучу катышкан. Волейболго 5 окуучу катышса, баскетболго канча окуучу катышкан?

$$13-5=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

Тапшырма 3
бети 97

$$3+4=7 \quad 1+9=10 \quad 6+7=13 \quad 12+8=20 \quad 15-5=10$$

$$2+8=10 \quad 5+3=8 \quad 4+8=12 \quad 13+7=20 \quad 14-10=4$$

Тапшырма 6
бети 97

Катарларды улап жаз.

1, 3, 5, 7, 9...

2, 4, 6, 8, 10...

1- катардагы сандар - так сандар.

2- катардагы сандар - жуп сандар.

Тапшырма 7
бети 97

3тү кошууга 5 мисал жаз.

$$0+3=3 \quad 1+3=4 \quad 2+3=5 \quad 3+3=6 \quad 4+3=7$$

Тапшырма 1
бети 98

Мисалдардын кайсыларын сызгычсыз эсептей аласың?

$$18+0$$

$$15-0$$

Тапшырма 2
бети 98

Сүйлөмдөрдү толукта.

1ди кошуунун жадыбалында эң кичине сумма 1.

Эң чоң сумма 10.

1ди кемитүүнүн жадыбалы 1ден башталат.

2ни кошуунун жадыбалы 0+2ден башталат.

Тапшырма 3

бети 98

6	7	8
9	10	11
12	13	14

Мамычадагы сандардын суммасы 3кө ашып барат.
Жолчодогу сандардын суммасы 1ге ашып барат.

Тапшырма 4

бети 98

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$$18\text{см} > 1\text{дм}7\text{см}$$

$$1\text{дм}1\text{см} = 11\text{см}$$

$$8+0=0+8$$

$$9-1 < 9+1$$

$$5-5 < 5+5$$

$$4+5 < 5+6$$

Тапшырма 5

бети 98

Кайсы сөздөр жетишпейт?

Кошуу, кошулуучулар – сумма.

Кемүүчү . . .

Кемитүүчү . . . – айырма.

Тапшырма 1

бети 99

Апам жогорку текчеге 10 банка шире, төмөнкү текчеге андан 2 банкага аз шире койду. Төмөнкү текчеге апам канча банка шире койду?

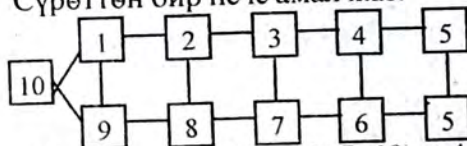
$$10-2=8$$

Жообу: 8

Тапшырма 2

бети 99

Сүрөттөн бир нече амал жаз.

$$1+9=10$$

$$2+8=10$$

$$3+7=10$$

$$4+6=10$$

$$5+5=10$$

Тапшырма 3
бети 99

$$\begin{array}{lll} 2+8=10 & 7+3=10 & 4+6=10 \\ 5+5=10 & 9+1=10 & 10+0=10 \end{array}$$

Тапшырма 5
бети 99

Сүрөт боюнча сумманы жаз.

$$1+3=4 \quad 2+2=4 \quad 3+1=4$$

Суммасы 4тү бере турган кошулуучуларды байкадым.

Тапшырма 6
бети 99

Суммаларды эсепте:

$$6+5=11 \quad 8+2=10 \quad 9+0=9 \quad 16+1=17$$

$$\text{1онд. жана } 5=15 \quad 0+1=1$$

$$18+2=20$$

Тапшырма 7
бети 99

Сүрөт боюнча кемитүүгө маселе түз.

Мектеп участкасында 7 дарак өскөн. 4тү кайың болсо, канчасы арча болгон?

$$7-4=3$$

Жообу: 3

ЗТҮ КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1.
бети 100

Зтү кемитүүнүн жолдорун сызгычтан байкап түшүндүр.

$$7-1=6$$

$$6-1=5$$

$$5-1=4$$

$$7-1=6$$

$$6-2=4$$

$$7-2=5$$

$$5-2=4$$

Тапшырма 2
бети 100

$$5-3=2 \quad 4-1=3 \quad 9-3=6 \quad 6-3=3 \quad 3-3=0 \quad 8-3=5$$

Тапшырма 3
бети 100

Мина 7 сомго китеп, 5 сомго блокнот сатып алды.

Мина аларга канча сом акча төлөдү?

$$7+5=12$$

Жообу: 12

Тапшырма 4
бети 100

Айна 10 бет окумак. Ал 3 бетин окуду. Айна дагы канча бет окуйт?

$$10-3=7$$

Жообу: 7

Тапшырма 5
бети 100

Айна менен Зейненин 5тен дептери болгон.

Экөөндө канча дептер бар?

$$5+5=10$$

Жообу: 10

Кимисинин дептери көп?

$$5=5$$

Тапшырма 6
бети 100

Сайдардын катарын толукта:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Жуп сандарды жаздым.

Тапшырма 1
бети 101

3-3=0	4-3=1	5-3=2	6-3=3
7-3=4	8-3=5	9-3=6	

Бул- 3тү кемитүүнүн жадыбалы. 0-3, 1-3, 2-3 сандарынын жадыбалга кирбей калганынын себеби, кемүүчү, кемитүүчүдөн кичине болуп жатат. 0, 1, 2 сандар сызгычта 3 санынын сол жагында жайгашкан.

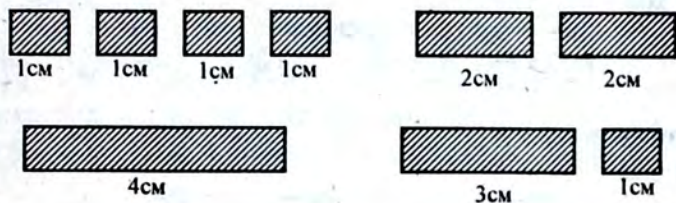
Тапшырма 2
бети 101

- 1) Саиданын 10 сомү бар. Ал 3 сомго калем сап сатып алды. Саиданын канча акчасы калды?
 $10-3=7$ Жообу: 7
- 2) Саида 3 сомго калем сап сатып алгандан кийин өзүндө 7 сом калды. Саиданын канча акчасы болгон?
 $3+7=10$ Жообу: 10
- 3) Саиданын 10 сомү болгон. Калем сап сатып алгандан кийин сатуучу 7сом кайтарып берди. Калем сап канча сом турат?
 $10-7=3$ Жообу: 3

Тапшырма 3
бети 101

Жыйынтыктары 5 болгон амалдарды жаз.
7-2 4+1 3+2 15-10 9-4 6-1 10-5

Тапшырма 4
бети 101

Тапшырма 5
бети 101

>, <, = белгилерин пайдалан.

Тапшырма 6
бети 101

Бош терезечелерди толтур.

Тапшырма 1
бети 102

Класстан мурда 3 окуучу, кийин 5 окуучу чыгып кетишти. Класстан бардыгы канча окуучу чыкты?

$$3+5=8$$

Жообу: 8

Тапшырма 2
бети 102

$$6-2=4$$

$$6-1=5$$

$$6-3=3$$

$$8-2=6$$

$$8-1=7$$

$$8-3=5$$

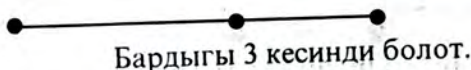
Тапшырма 3
бети 102

3тү кошуунун жадыбалынан 5 мисал жаз.
 $0+3=3$ $1+3=4$ $2+3=5$ $3+3=6$ $4+3=7$

Тапшырма 4
бети 102

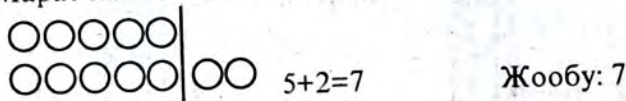
2ни кошууга 5 мисал жаз.
 $0+2=2$ $1+2=3$ $2+2=4$ $3+2=5$ $4+2=6$

Тапшырма 5
бети 102

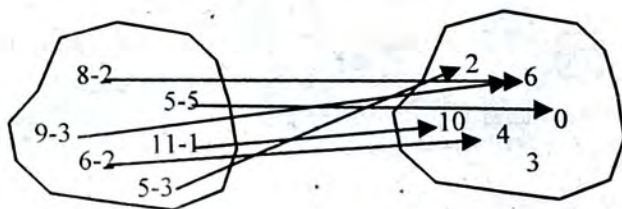
Тапшырма 6
бети 102

Самат 5 мисал, Марат андан 2 мисал ашык чыгарды.
Марат канча мисал чыгарды?

Тапшырма 7
бети 102

1-шакекчедеги амалга туура келген натыйжаны 2-шакекчеден таап, жебе менен туташтыр.

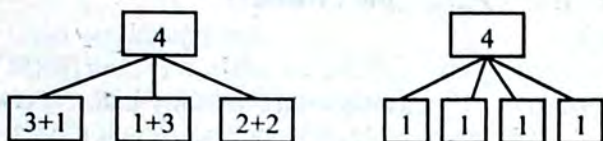

4ТҮ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1
бети 104

Суммасы 4 болгон амалдарды жаз. Канча амал жаздың?
 $0+4=4$ $1+3=4$ $2+2=4$ $3+1=4$

Тапшырма 2
бети 104

Тапшырма 3
бети 104

4+4 1+4 2+4 5+4 3+4 0+4 6+4
Амалдардын өзгөчөлүктөрү эмнеде?
Өзгөчөлүгү 2чи кошулуучунун 4 болгонунда.

Тапшырма 4
бети 104

Эки кутучада 4төн самын салынган. Кутучуларга бардыгы канча самын салынган?
 $4+4=8$ Жообу: 8

Тапшырма 5
бети 104

$$5\text{cm} + 4\text{cm} = 9\text{cm}$$
$$9\text{cm} < 1\text{dm}$$

Тапшырма 6
бети 104

Табакта 3 алма бар. Анара ага 5 алма жана 3 алмурут салды.
Маселеге карата суроолорду түз.
1) Табакта бардыгы канча алма болуп калды?
2) Алмурут алмага караганда канчага аз?

Тапшырма 7
бети 104

Суммасы 5 болгон мисалдарды жаз.
 $0+5=5$ $1+4=5$ $3+2=5$

Тапшырма 8
бети 104

$0+4$ $1+4$ $2+4$ $3+4$ $4+4$

Тапшырма 1
бети 105

Сүйлөмдү толукта.
4 - бул 1 жана 3түн суммасы.

4 - бул 2 жана 2нин суммасы.

4 - бул 3 жана 1дин суммасы.

Тапшырма 2 бети 105

$5+4=$ 4тү кошуунун жолдорун сызгычтан байкап түшүндүр. 4тү канча жол менен кошо болот?

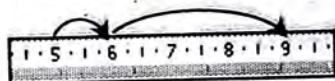

$$5+1=6$$

$$6+1=7$$

$$7+1=8$$

$$8+1=9$$

$$5+1=6$$

$$6+3=9$$

$$5+2=7$$

$$7+2=9$$

$$5+3=8$$

$$8+1=9$$

Тапшырма 3 бети 105

$$\begin{array}{cccccc} 0+4=4 & 6+4=10 & 3+4=7 & 2+4=6 & 1+4=5 & 5+4=9 \\ 4+0=4 & 4+6=10 & 4+3=7 & 4+2=6 & 4+1=5 & 4+5=9 \end{array}$$

Тапшырма 4 бети 105

Даракта 7 чымчык отурган. Анын 5өө учуп кетсе, канчасы учпай калган?

$$7-5=2$$

Жообу: 2

Тапшырма 5 бети 105

Сүйлөмдү толукта:

4 саны 3төн чоң, 10 саны 1ден кичине.

Тапшырма 6 бети 105

$9+5$ тин суммасы - 14

Тапшырма 7 бети 105

6, 9, 11 сандарынын ар биринен кийинки сандарды жаз.

7, 10, 12

Тапшырма 1
бети 106

Сүйлөмдү толукта.

Кошуунун жадыбалында биринчи кошулуучулар ирети менен 0дөн 9га чейинки сандар.

Тапшырма 2
бети 106

3тү кошуунун жадыбалынан 5 мисал жаз.

0+3 1+3 2+3 3+3 4+3

Тапшырма 3
бети 106

Мисалдар кошуунун кайсы жадыбалынан алынган?

8+2=10 4+1=5 7+3=10 3+3=6

1ди, 2ни, 3тү, 4тү кошуунун жадыбалынан алынып түзүлгөн.

Тапшырма 4
бети 106

5+5 9+2 7-2 10+1 10+5

8+3 4+5 5-3 10+2 10+8

Булардын ичинен 10+1, 10+2, 10+5, 10+8ди сызгычсыз аткарууга болот.

Тапшырма 5
бети 106

Анар 5 жөөк, Канат андан 2 жөөк ашык отоду.

Маселени суроо коюп чыгар.

1) Канат канча жөөк отогон?

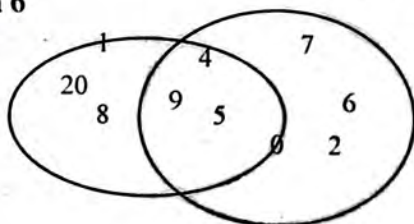

$5+2=7$ Жообу: 7

2) Канат 7 жөөк, Анар андан 2 жөөккө аз отосо, Анар канча жөөк отогон болот?

$7-2=5$ Жообу: 5

Тапшырма 6
бети 106

Сол шакекчеге кирген сандарды бир сапка, оң шакекчеге кирген сандарды экинчи сапка, экөөнө тең кирген сандарды үчүнчү сапка жаз.

1) 20; 8; 1; 9; 4; 5

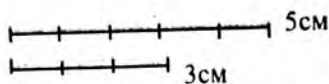
2) 9; 4; 5; 7; 6; 2; 0

3) 4; 5; 9

сандары бардык шакекчеде жатат.

Тапшырма 7

бети 106

же $5\text{ см} - 2\text{ см} = 3\text{ см}$

Тапшырма 8

бети 106

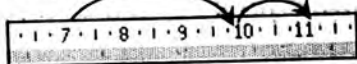
3төн чоң, бирок 8ден кичине сандарды жаз.

4, 5, 6, 7

Тапшырма 1

бети 107

$7+4=$

$7+3=10$

$10+1=11$

$7+4=11$

Мындай кошуунун өзгөчөлүгү 1-кошулуучуну 10го толуктап, андан кийин кошууну улантканыбызда.

Тапшырма 2

бети 107

Мисалдарды 10го толуктап чыгар.

$8+4=$

$9+4=$

$8+2=10$

$9+1=10$

$10+2=12$

$10+3=13$

$8+4=12$

$9+4=13$

Тапшырма 3

бети 107

Кыял 7түп гүлгө суу куйду. Ал дагы 4 гүлгө суу куюш керек. Канча түп гүл бар эле?

$7+4=$

$7+3=10$

$10+1=11$

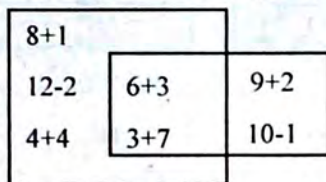
$7+4=11$

Тапшырма 4
бети 107

$$\begin{array}{cccccc} 0+4=4 & 18-1=17 & 11+1=12 & 5+4=9 & 3+3=6 \\ 8+7=15 & 20-2=18 & 9+8=17 & 6+4=10 & 4+4=8 \end{array}$$

Тапшырма 5
бети 107

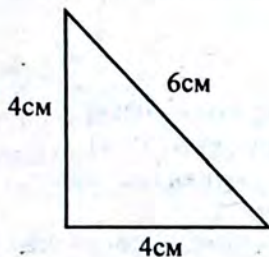
Эки төрт бурчтукка кирген мисалдарды жазып чыгар.

$$6+3=9 \quad 3+7=10$$

Тапшырма 6
бети 107

Бул кайсы фигура? Жактарын ченеп жаз.
Эмнени байкадың?

Бул- үч бурчтук.

$$6\text{см} > 4\text{см}$$

$$4\text{см} < 6\text{см}$$

$$4\text{см} = 4\text{см}$$

Бул фигуранын эки жагы барабар.

Тапшырма 7
бети 107

>, <, = белгилерин кой.

$$3+1 > 3 \quad 2+1 > 2 \quad 4-2 < 4$$

$$3+1 > 1 \quad 2+1 > 1 \quad 4-2 = 2$$

$$3+1 = 4 \quad 2+1 = 3 \quad 4-2 > 0$$

Тапшырма 1
бети 108

$$0+4=4$$

$$4+4=8$$

$$8+4=12$$

$$1+4=5$$

$$5+4=9$$

$$9+4=13$$

$$2+4=6$$

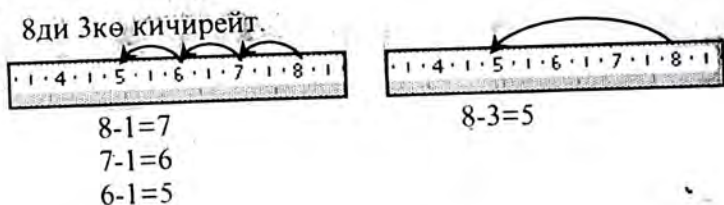
$$6+4=10$$

$$3+4=7$$

$$7+4=11$$

Бул - 4тү кошуунун жадыбалы.
 $0+4$ суммасы эң кичине,
 $9+4$ суммасы эң чоң болушат.

Тапшырма 4
 бети 108

Тапшырма 5
 бети 108

$5+3=8$	$5+4=9$	$5+2=7$	$5+1=6$	$5+0=5$
$5+6=11$	$9+1=10$	$9+2=11$	$9+3=12$	$9+4=13$
$7+2=9$	$7+3=10$	$7+1=8$	$7+4=11$	$6+4=10$

Тапшырма 6
 бети 108

Маселеге бир нече суроо коюп чыгар.
 Сымбат 8 алма, 4 алмурут үзүп алды.

1) Сымбат канча мөмө үзүп алды?

$8+4=12$ Жообу: 12

2) Алма алмурутка караганда канчага көп болгон?

$8-4=4$ Жообу: 4

Тапшырма 1
 бети 109

$8+3=11$	$7+2=9$	$6+3=9$	$8+1=9$	$8+2=10$	$2+4=6$
$9+4=13$	$5+4=9$	$9+2=11$	$6+4=10$	$3+4=7$	$1+3=4$

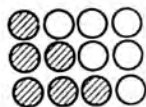
Тапшырма 2
 бети 109

3, 6, 8 сандарын 3кө чоңойт жана 3кө кичирейт.

$3+3=6$ $6+3=9$ $8+3=11$
 $3-3=0$ $6-3=3$ $8-3=5$

Тапшырма 3
 бети 109

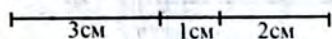
Сүрөт боюнча бир нече амал жаз.

$6+6=12$
 $6-6=0$

Тапшырма 4
бети 109

Канча кесинди көрүп турасың?
Эң узуну канча сантиметр?

$$3\text{см} + 1\text{см} = 4\text{см}$$

$$1\text{см} + 2\text{см} = 3\text{см}$$

6см

6 кесинди бар.

Эң узун кесинди 6см

Тапшырма 5
бети 109

Сейде 8 коен, Майра 5 коен бакты. Экөө биригип канча коен бакты?

$$8 + 5 = 13 \quad \text{Жообу: } 13$$

1) Сейде Майрага караганда канча коен көп баккан?

$$8 - 5 = 3 \quad \text{Жообу: } 3$$

2) Майра Сейдеге караганда канча коен аз баккан?

$$8 - 5 = 3 \quad \text{Жообу: } 3$$

Тапшырма 6
бети 109

Бул мисалдардын ичинен $12 + 2$ ашыкча, себеби
 2 кошуунун жадыбалына кирбейт.

Тапшырма 8
бети 109

Сүйлөмдү толукта.

Кошуунун жыйынтыгы - сумма

Кемитүүнүн жыйынтыгы - айырма

Тапшырма 9
бети 109

5тен чоң болгон 5 сан жаз.

6, 7, 8, 9, 10

6дан кичине болгон 2 сан жаз.

5, 4

4 ТҮ КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 1 бети 111

$$8-4$$

$$8-1=7$$

$$7-1=6$$

$$6-1=5$$

$$5-1=4$$

$$8-4=4$$

8ди 1ге кичирейтип, 7ни алдык;
7ни 1ге кичирейтип, 6ны алдык; 6ны 1ге
кичирейтип, 5ти алдык; 5ти 1ге кичирейтип,
4тү алдык.

Тапшырма 2 бети 111

$$5-4=1$$

$$5-1=4$$

$$6-4=2$$

$$6-1=5$$

$$4-1=3$$

$$5-1=4$$

$$3-1=2$$

$$4-1=3$$

$$2-1=1$$

$$3-1=2$$

$$7-4=3$$

$$7-1=6$$

$$9-4=5$$

$$9-1=8$$

$$6-1=5$$

$$8-1=7$$

$$5-1=4$$

$$7-1=6$$

$$4-1=3$$

$$6-1=5$$

$$4-4=0$$

$$3-1=2$$

$$2-1=1$$

$$1-1=0$$

Тапшырма 3 бети 111

Поезддин 5 вагону болгон. 2 вагонун ажыраткандан кийин поезд канча вагонду тартып кеткен?

$$6-2=4$$

Жообу: 4

Тапшырма 4 бети 111

$$17+2=19$$

$$19+1=20$$

$$13+3=16$$

$$15+3=18$$

$$9-3=6$$

$$9-1=8$$

$$10-1=9$$

$$8+8=16$$

$$7+7=14$$

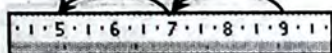
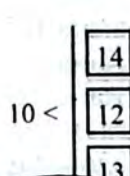
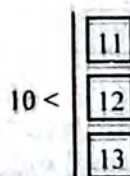
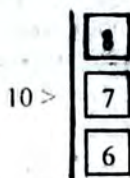
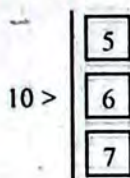
$$6+6=12$$

$$5+5=10$$

$$4+4=8$$

$$3+3=6$$

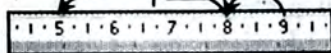
Тапшырма 5
бети 111

$9-4=5$

$9-2=7$

$7-2=5$

$9-1=8$

$8-3=5$

Тапшырма 1
бети 112

Тапшырма 2
бети 112

$8-4=4$

$7-4=3$

$6-4=2$

$8-1=7$

$8-1=7$

$7-1=6$

$7-1=6$

$6-1=5$

$6-1=5$

$7-1=6$

$7-3=4$

$6-1=5$

$6-3=3$

$5-1=4$

$5-3=2$

$6-1=5$

$5-1=4$

$4-1=3$

$5-1=4$

$4-1=3$

$3-1=2$

Тапшырма 3
бети 112

$3+3=6$

$2+3=5$

$5+3=8$

$6+3=9$

$1+3=4$

$4+3=7$

$3+4=7$

$2+4=6$

$5+4=9$

$6+4=10$

$1+4=5$

$4+4=8$

Тапшырма 4
бети 112

8 окуучу парта жууду. Анын үчөө 2-класстан, калгандары 3-класстан. Канча окуучу 3-класстан парта жууду?

$8-3=5$

Жообу: 5

Тапшырма 5
бети 112

Сандарды жаз.

бдан чоң, бирок 9дан кичине; сандар- 7, 8

2 жана 3түн суммасы; $-2+3$

5 жана 4түн айырмасы $-5-4$

- 10; 11; 1; 7
 1 ондук 8 бирдик -18
 1 ондук 0 бирдик -10
 2 ондук 0 бирдик -20
 3 төн 2 ге чоң сан - 5
 6 дан 1 ге кичине сан - 5

Тапшырма 6
бети 112

8+1 жана 18+1	8+1<18+1
3+3 жана 13+3	3+3<13+3
9+0 жана 19+0	9+0<19+0
2+1 жана 12+1	2+1<12+1

ушуга окшоштуруп калгандарын жаз.

Мында экинчи сумма 1-суммадан 1 ондукка чоңойгон.

Тапшырма 1
бети 113

4-4=0	7-4=3
5-4=1	8-4=4
6-4=2	9-4=5

Эмне үчүн 4тү кемитүү 1ди, 2ни, 3тү кемитүүдөн кыска?
 Себебе 0, 1, 2, 3 сандары 4төн кичине.

Тапшырма 2
бети 113

5-2=3	4-3=1	8-3=5	9-2=7	2-1=1	3-3=0
7-3=4	6-1=5	5-3=2	3-1=2	4-2=2	2-2=0

Тапшырма 3
бети 113

8+4=12	2+3=5	8+1=9	9+2=11	8+3=11	9+1=10
4+2=6	3+8=11	1+9=10	2+8=10	3+9=12	1+3=4

Тапшырма 4
бети 113

Биздин көчөдө 18 үй бар. 8 үй көчөнүн оң жагында,
 калгандары сол жагында. Көчөнүн сол жагында канча
 үй бар?

18-8=10 Жообу: 10

Тапшырма 5
бети 113

4тү кошууга 5 мисал жаз.

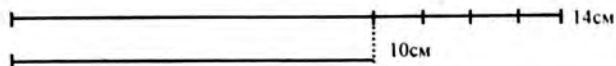
0+4 1+4 2+4 3+4 4+4

Тапшырма 6
бети 113

3тү кемитүүгө 5 мисал жаз.

3-3 4-3 5-3 6-3 7-3

Тапшырма 7
бети 113

$$14\text{см} - 4\text{см} = 10\text{см}$$

Тапшырма 8
бети 113

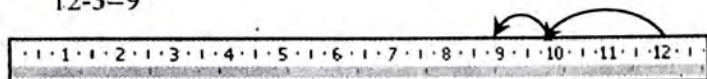
Сандардын катарын толукта. Кайсы сандарды жаздык?

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16 – жуп сандар жазылды

Тапшырма 1
бети 114

$$12 - 3 = 9$$

$$12 - 2 = 10$$

$$10 - 1 = 9$$

Мында кемүүчүнү 10го алып келдик. Башкача айтканда 12ден 2ни бир убакытта кемиттик. 10дон 1ди кемитип 9ду алдык?

Тапшырма 2
бети 114

Жогорку жолду пайдаланып, кемитүүлөрдү аткар.

$$11 - 2 = 9 \quad 15 - 6 = 9 \quad 14 - 5 = 9 \quad 11 - 3 = 8 \quad 12 - 4 = 8$$

$$11 - 1 = 10 \quad 15 - 5 = 10 \quad 14 - 4 = 10 \quad 11 - 1 = 10 \quad 12 - 2 = 10$$

$$10 - 1 = 9 \quad 10 - 1 = 9 \quad 10 - 1 = 9 \quad 10 - 2 = 8 \quad 10 - 2 = 8$$

Тапшырма 3
бети 114

Маселеге суроо коюп чыгар.

Майрамдын 10 дептери, Сайранын 4дептери бар.

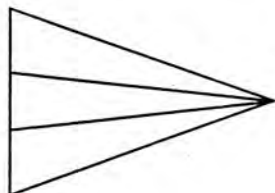
1) Экөөндө биригип канча дептер бар?

$$10 + 4 = 14 \quad \text{Жообу: } 14$$

2) Майрамда Сайрадан канча дептерге көп?

$$10 - 4 = 6 \quad \text{Жообу: } 6$$

Тапшырма 4
бети 114

-Канча үч бурчтук көрүп турасың?
-6 үч бурчтукту көрүп турам.

Тапшырма 5
бети 114

1+1 2+2 3+3 4+4 5+5
6+6 7+7 8+8 9+9 мисалдарынын
ичинен 1+1, 2+2, 3+3, 4+4, 5+5ти сызгычсыз аткарса
да болот.

Тапшырма 6
бети 114

14-5 айырманы төмөнкү сандардан тап.
10; 11; 9; 8
14-5=9

Тапшырма 7
бети 115

Амалдарды жаз.
8-3 10+8

Тапшырма 1
бети 115

Мисалдардын чыгаруу жолдорун оозеки аткар.

$8+3=11$	$9+2=11$	$7+4=11$
$8+2=10$	$9+1=10$	$7+3=10$
$10+1=11$	$10+1=11$	$10+1=11$
$12-3=9$	$14-5=9$	$16-7=9$
$12-2=10$	$14-4=10$	$16-6=10$
$10-1=9$	$10-1=9$	$10-1=9$

Онго толуктап же келтирип чыгардык.

Тапшырма 2
бети 115

Амалдар кайсы жадыбалдан алынган?

$6+3=9$	$4+4=8$	$9-1=8$	$7+4=11$
$3-3=0$	$5-1=4$	$9-2=7$	$7-4=3$

3-тү кошуу жана кемитүү, 4тү кошуу менен кемитүү
1ди кемитүү, 2ни кемитүү жадыбалынан алынган.

Тапшырма 3
бети 115

Маселеден 2 маселе түз.

Эдилдин 8, Эмилдин 5 маркасы бар. Эдил менен Эмилде канча марка бар?

- 1) Эдилдин маркасы Эмилдин маркасынан канчага көп?
- 2) Эмилдин маркасы, Эдилдин маркасы канчага аз?

Тапшырма 4

бети 115

6 санынан 3кө, 5ке, 4кө чоң сандарды жаз.

9; 11; 10

Тапшырма 5

бети 115

10 санынан 1ге, 2ге, 3кө кичине сандарды жаз.

9; 8; 7

Тапшырма 6

бети 115

$18-2=16$ $18-4=14$ $16-5=11$ $18+5=23$ $7+7=14$
 $11+3=14$ $18+3=21$ $8+4=12$ $12-3=9$ $18+2=20$
 $3-2=1$ $11-2=9$ $18-5=13$ $8+7=15$

Тапшырма 7

бети 115

Кесиндиден 2см ге узун жана 2см ге кыска кесинди сыз.

┌──────────────────┐ 4см

┌──────────────────────────────────┐ 6см

┌──────────┐ 2см

Тапшырма 2

бети 116

10 жана 2нин айырмасын эсепте. Ага 3тү кош.

Сумма эмнеге барабар? Канча амал жаздык?

$10-2=8$ $8+3=11$ Жообу: 11

2 амал жазылды.

Тапшырма 3

бети 116

Мараттын 10 карандашы болгон. Саматтыкы да ошончо. Экөөнүкү биригип канча карандаш болгон?

Кимдин карандашы көп?

$10+10=20$ $10-10=0$

Экөөнүн карандаштары бирдей.

Тапшырма 4

бети 116

Сүрөт боюнча эки маселе түз.

Нуржамал 12 сомго китеп, 8 сомго блокнот алды.

Жалпы канча сом төлөгөн?

$$12+8=20 \quad \text{Жообу: } 20$$

Китеп блокнотко караганда канча сомго кымбат?

$$12-8=4 \quad \text{Жообу: } 4$$

Тапшырма 5
бети 116

Суммасы 5 болгон бир нече амал жаз.

$$0+5=5 \quad 1+4=5 \quad 3+2=5 \quad 2+3=5$$

Тапшырма 6
бети 116

Суммасы 10 болгон кошулуучуларды жаз.

$$8+2=10 \quad 7+3=10 \quad 12-2=10$$

$$6+4=10 \quad 3+7=10 \quad 15-5=10$$

$$5+5=10 \quad 9+1=10 \quad 20-10=10$$

Айырмасы 1 болгон бир канча амал жаз.

$$3-2=1 \quad 2-1=1 \quad 4-3=1 \quad 5-4=1 \quad 6-5=1$$

Тапшырма 7
бети 116

Кесиндилердин номерин жаз. 3; 9

Тапшырма 1
бети 117

16 жана 1дин айырмасын аныкта. Ага 3тү кош.
Жыйынтыгы канча болот?

$$16-1=15 \quad 15+3=18 \quad \text{- бул сумма болот.}$$

Тапшырма 2
бети 117

Айна тапшырманы 10 минутада аткарды. Сайра ошол эле тапшырмага андан 2 минутага ашык убакыт сарп кылды. Сайра тапшырманы канча минутада аткарды?

$$10+2=12 \quad \text{Жообу: } 12$$

Тапшырма 3
бети 117

Суммалары 2, 3, 4 болгон амалдарды жаз.

Кайсы санга амалдар көбүрөөк жазылды?

$$0+2=2 \quad 1+1=2$$

$$0+3=3 \quad 1+2=3 \quad 2+1=3$$

$$0+4=4 \quad 1+3=4 \quad 2+2=4 \quad 3+1=4$$

4кө көп амал жазылды.

Тапшырма 4
бети 117

Мараттын 4, Саматтын 3 дептери бар.
Экөөнүн канча дептери болгон?

$$4+3=7 \quad \text{Жообу: } 7$$

Тапшырма 5
бети 117

3тү 3кө, 4тү 4кө, 5ти 5ке кичирейт.

$$3-3=0 \quad 4-4=0 \quad 5-5=0$$

Айырмасы 0гө барабар.

Тапшырма 6
бети 117

Сүйлөмдөрдү толукта.

18 – эки орундуу сан.

7; 9 – так сандар.

15, 11, 19 сандарында 1 ондук жана 5, 1, 9 деген бирдиктер бар.

Тапшырма 7
бети 117

$$\begin{array}{cccc} 4+2=6 & 9+1=10 & 6+4=10 & 6-2=4 \\ 10-5=5 & 10-4=6 & 5-5=0 & 10-5=5 \\ 7+3=10 & 8+2=10 & 5+5=10 & 8-5=3 \end{array}$$

Тапшырма 1
бети 118

Алым 8 бет окуду. Канат андан 2 бетке аз окуду. Канат канча бет окуду?

$$8-2=6 \quad \text{Жообу: } 6$$

Тапшырма 2
бети 118

Маселеге 2 суроо түзүп чыгар.

Дилде кагаздан 5 үч бурчтук, Сейде да ошончо үч бурчтук кесип алды.

1) Экөөндө биригип канча үч бурчтук бар?

$$5+5=10 \quad \text{Жообу: } 10$$

2) Кимисинин үч бурчтугу көп? $5-5=0$

Экөөндө тең бирдей үч бурчтук бар.

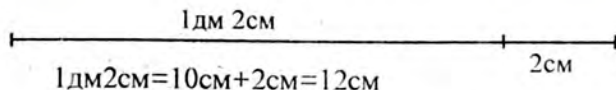
Тапшырма 4
бети 118

Амалдарды байкап, сүйлөм түз.

$$5+2=7 \quad 7-1=6 \quad 8-3=5 \quad 5+4=9$$

Сандардын суммасын жана айырмасын таптык.

Тапшырма 5
бети 118

Тапшырма 6
бети 118

4, 6, 8 сандарынан 2ге чоң болгон сандарды жаз.
6; 8; 10

Тапшырма 7
бети 118

$>$, $<$, $=$ белгилерин кой.
 $0+4=4$ $3-3=0$ $8<18$ $15-15<1$
 $9-0=9$ $4+1>4$ $19=20-1$

КАЙТАЛОО

А. Маселенин шартын тегерекчелердин сүрөтүн тартып, түшүндүрүп чыгар.

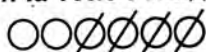
1. Сейде 4 маселе, Жийде 5 маселе чыгарды. Экөө биригип канча маселе чыгарды?

$4+5=9$ Жообу: 9

2. Анарда 10 дептер, Сапарда андан 2 дептерге аз болгон. Сапарда канча дептер болгон?

3. Табакка 6 токоч салынды. Эрте менен 4 токоч желди. Табакта канча токоч калды?

$6-4=2$ Жообу: 2

4. Короодо 3 кой, андан 4кө ашык козу жем жеп жатты. Короодо бардыгы канча жандык жем жеп жаткан?

$3+4=7$
 $7+3=10$ Жообу: 10

5. Талда 8 көгүчкөн конуп турган. Бир нече көгүчкөн учуп кеткенден кийин, талда 5 көгүчкөн калган. Канча көгүчкөн учуп кеткен?

$8-5=3$ Жообу: 5

6. Биз бала бакчага 10 куурчакты жана 5 топту белекке бердик.

- 1) Бала бакча канча оюнчук белекке берилген?

$10+5=15$ Жообу: 15

- 2) Куурчак топко карганда канчага көп?

$10-5=5$ Жообу: 5

7. Апам текчеге 5 банка, кийин 7 банка кыям койду?

Апам текчеге канча банка кыям койду?

$$5+7=12 \quad \text{Жообу: } 12$$

Кийинки койгон банка, мурда койгон банкадан канчага көп?

$$7-5=2 \quad \text{Жообу: } 2$$

8. Жумушчулар 10 отургучту сырдашты – экөөнү күрөнгө, калгандарын жашылга. Канча отургуч жашылга сырдалган?

$$10-2=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

9. Кутучага 12 түстүү карандаш салынган. Анын экөө учталган. Учталбаган карандаш канчоо?

$$12-2=10 \quad \text{Жообу: } 10$$

10. Спорттук аянтчада 3 окуучу волейбол тобу менен 5 окуучу баскетбол тобу менен, 4 окуучу футбол тобу менен ойноп жатты.

1) Волейбол жана баскетбол тобун канча окуучу ойношкон?

$$3+5=8 \quad \text{Жообу: } 8$$

2) Спорттук аянтчада бардыгы канча окуучу ойноп жатышты.

$$8+4=12 \quad \text{Жообу: } 12$$

Б.

3. Кошуунун жадыбалында 1-кошулуучулар кайсы сандар?

0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

4. 3тү кошуунун жадыбалында эң чоң сумма кайсы?

12

5. 4тү кемитүүнүн жадыбалында эң кичине айырма канча?

0

6. Амалдар кайсы жадыбалга кирет?

$$5+1=6 \quad 9+2=11 \quad 3+2=5 \quad 5+4=9$$

$$7+4=11 \quad 8+2=10 \quad 4+4=8 \quad 2+4=6$$

1ди, 2ни, 4тү кошуу жадыбалына кирет.

В.

$$1. \quad 15 > 5 \quad 11 > 10 \quad 20 > 19 \quad 17 < 18$$

$$2. \quad 1 < \begin{array}{|c|} \hline 2 \\ \hline 3 \\ \hline \end{array} \quad 3 > \begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline 2 \\ \hline \end{array} \quad 5 < \begin{array}{|c|} \hline 6 \\ \hline 7 \\ \hline \end{array} \quad 6 > \begin{array}{|c|} \hline 5 \\ \hline 4 \\ \hline \end{array} \quad 15 > \begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline 13 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \quad 3+1 > 3 \quad 5-0 = 5+0 \quad 17 > 17-1 \quad 11 > 10$$

$$8+1 > 8 \quad 9+1 > 9-1 \quad 12 > 10+1 \quad 7=7$$

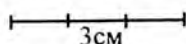
Г. $3+8=11$ $9+5=14$ $12+3=15$ $19+1=20$
 $2+7=9$ $6+7=13$ $15+1=16$ $10+3=13$
 $8+3=11$ $1+10=11$ $18+2=20$ $11+4=15$

Д. $8-2=6$ $9-1=8$ $7-3=4$ $6-4=2$ $5-1=4$ $12-2=10$
 $3-2=1$ $5-1=4$ $4-2=2$ $5-2=3$ $4-4=0$ $13-10=3$

Е. $17-7=10$ $15-6=9$ $13-5=8$ $12-4=8$ $11-2=9$

Ж.

1. 3см кесинди сыз.

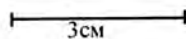

2. 1дм 1см кесинди сыз. Ал канча сантиметр?

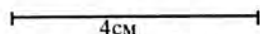

$$1\text{дм}1\text{см}=10\text{см}+1\text{см}=11\text{см}$$

3. 4см жана 3см кесинди сызып, салыштыр. Кайсынысы кыска?

$$3\text{см} < 4\text{см}$$

4. 12см ди сыз. Ал канча дециметр жана сантиметр?

$$10\text{см}+2\text{см}=1\text{дм}2\text{см}$$

5.

6 кесиндиси бар.

И.

1. Кошуунун жыйынтыгы сумма деп аталат.

2. Кемитүүнүн жыйынтыгы айырма деп аталат.

3. $3+2=5$ 3 – кошулуучу

2 – кошулуучу

5- сумма

4. $8-2=6$ 8 – кемүүчү

2- кемитүүчү

6- айырма

5. 2, 4, 6 ... сандарын жуп сандар дейбиз.

6. 1, 9, 11 – так сандар.

К.

- 5, 9, 11 сандарын 2ге чоңойт.
 $5+2=7$ $9+2=11$ $11+2=13$
- 6, 7, 10 сандарын 3кө кичирейт.
 $6-3=3$ $7-3=4$ $10-3=7$
- 4, 8 сандарынан 1ге чоң сандарды жаз.
 $4+1=5$ $8+1=9$
- 12, 3 сандарынан 1ге кичине сандарды жаз.
 $12-1=11$ $3-1=2$
- 5см кесинди сыз. Аны 2см ге узарт. Канча сантиметр болду?

$$5\text{см}+2\text{см}=7\text{см}$$

6.

Л.

- Сандарды жаз.
10; 11; 15; 20; 1; 19; 9; 5
- 3төн чоң, 5тен кичине санды жаз.
- 20дан кичине болгон 3 сан жаз.
19; 18; 17
- 12ден чоң 2 сан жаз.
13; 14.

2 КЛАСС

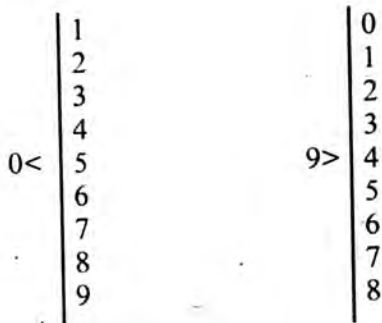
Тапшырма 5
бети 4

Сандарды цифралар менен жаз.
12; 15; 20

Тапшырма 6
бети 4

11; 12; 16; 18 сандардын бардыгы ондон биринчи.
4 сан жазылды.

Тапшырма 7
бети 4

10-эки орундуу сандын эң кичинеси.

$$5 > 4 \quad 5 < 6$$

6 саны 5 менен 7 санынын арасында жайгашкан.

Тапшырма 9
бети 4

$$3+1=4 \quad 4+1=5 \quad 5+1=6 \quad 6+1=7 \quad 7+1=8$$

$$8+1=9 \quad 9+1=10$$

Демек, $3\text{см} + 7\text{см} = 10\text{см} = 1\text{дм}$

Жообу: 7смге узартыш керек.

Тапшырма 10
бети 4

$$8+1=9 \quad 4+3=7 \quad 5-1=4 \quad 6-5=1 \quad 14+5=19$$

$$10+5=15 \quad 6+0=6 \quad 10-2=8 \quad 3-0=3 \quad 20-3=17$$

Булардын ичинен $6+0$, $3-0$, $10+5$, $10-2$ лерди сызгычсыз иштөөгө болот.

Тапшырма 11
бети 4

11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18

11 - 1 онд.1, 12 - 1 онд.2

13 - 1 онд.3,

14 - 1 онд.4,

15 - 1 онд.5

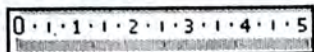
16 - 1 онд.6,

17 - 1 онд.7,

18 - 1 онд.8

Тапшырма 12

бети 4

5 см

Тапшырма 13

бети 5

$5+4=9$

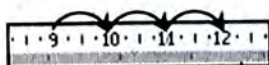
$5+1=6$

$6+1=7$

$7+1=8$

$8+1=9$

$9+3=12$

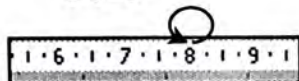

$9+1=10$

$10+1=11$

$11+1=12$

$8-0=8$

$12-3=9$

$12-1=11$

$11-1=10$

$10-1=9$

Тапшырма 16

бети 5

$2+1=3$

$4+0=4$

$6+2=8$

$8+1=9$

Тапшырма 17

бети 5

А - 5 чака } -?
 И - 2 чака }

Чыгаруу: $5+2=7$ (чака)

Жообу: Экөө биригип 7 чака алма теришкен.

Тапшырма 19

бети 5

$8 < 10$

$12 > 9$

$4 < 5$

$1 < 2$

Тапшырма 20

бети 5

а) Сандарды жаз.

10; 1; 5; 11; 15; 18; 8

б) Сандарды жаз. ондугу - 1, бирдиктери - 7, 2

6, 0, 1, 5, 9

17, 12, 16, 10, 11, 15, 19

7 сан жаздым.

Тапшырма 21

бети 5

$$13+1=14 \quad 19+1=20 \quad 13+2=15 \quad 0+7=7$$

$$10+1=11 \quad 8+2=10 \quad 5+2=7 \quad 10+5=15$$

Тапшырма 22

бети 6

$$\left. \begin{array}{l} \text{Лагерге } -9 \\ \text{Мектепке } -4 \end{array} \right\} -?$$

Биздин класстан канча окуучу эс алган жана иштеген.

Чыгаруу: $9+4=13$ (окуучу)

Жообу: 13 окуучу

Тапшырма 23

бети 6

$$3+4=7 \quad 6+2=8 \quad 8+5=13 \quad 9+0=9$$

Тапшырма 24

бети 6

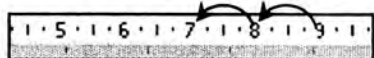
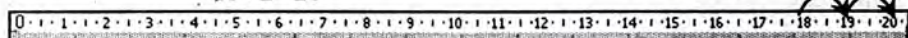
$$1+7 \quad 2+5 \quad 6+3 \quad 4+8$$

$$7+1 \quad 5+2 \quad 3+6 \quad 8+4$$

Тапшырма 25

бети 6

$$18+2=20$$

$$9-2=7$$

$$9-1=8$$

$$8-1=7$$

Тапшырма 26

бети 6

Чыгаруу: а) Э - 5

$$\left. \begin{array}{l} \text{Т} - 3 \\ 5+3=8 \text{ (авт.)} \end{array} \right\} -?$$

Жообу: 8 автобус

$$\left. \begin{array}{l} \text{Чыгаруу: б) Кет.} - 8 \text{ авт.} \\ \text{Калд.} - 5 \text{ авт.} \end{array} \right\} -?$$

$$8+5=13 \text{ (авт.)}$$

Жообу: 13 автобус

Чыгаруу: в) Г - 13 авт.

Кетти - 5 авт.

Калды - ?

$$13+5=8 \text{ (авт.)}$$

Жообу: 8 автобус калган.

Тапшырма 28

бети 6

$9 < 10$

Тапшырма 29

бети 6

$5+3=8$

$7+1=8$

$3+2=5$

$10+5=15$

$4+5=9$

$9-1=8$

$10-2=8$

$20-1=19$

Тапшырма 30

бети 6

$5-3=2$

5-кемүүчү

$8-7=1$

8-кемүүчү

3-кемитүүчү

7-кемитүүчү

2-айырма

1-айырма

$10-1=9$

10-кемүүчү

1-кемитүүчү

9-айырма

Тапшырма 31

бети 6

$5+3=8$

5 жана 3 кошулуучулар

8 – сумма

$5-3=2$

5-кемүүчү

3-кемитүүчү

2-айырма

Тапшырма 32

бети 7

$5-2=3$

5-кемүүчү

2-кемитүүчү

3-айырма

Тапшырма 33

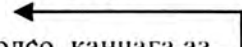
бети 7

$K - 10 \left. \vphantom{K - 10} \right\} ?$

$J - 5$

Чыгаруу: $10+5=15$ (оюнчук)

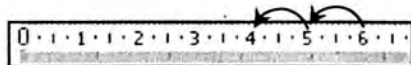
Жообу: 15 оюнчук

1) $K - 10$ $J - 5$ болсо, канчага аз? Чыгаруу: $10-5=5$

Жообу: 5 оюнчукка аз.

Тапшырма 34

бети 7

$6\text{см} - 2\text{см} = 4\text{см}$

$6-1=5(\text{см})$

$5-1=4(\text{см})$

Тапшырма 35

бети 7

$4+1>4$

$4-1<4$

$6=5+1$

$6>5-1$

Тапшырма 36

бети 7

$0+2=2$

$5+2=7$

$1+2=3$

$6+2=8$

$2+2=4$

$7+2=9$

$3+2=5$

$8+2=10$

$4+2=6$

$9+2=11$

эң чоң сумма 11

Тапшырма 37

бети 7

Сызгычты 7+8, 18-8ди иштөөгө пайдаландым.

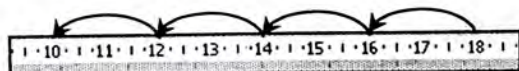
$7+8=15$

$18-8=10$

$7+3=10$

$10+5=15$

$18-2=16$

$16-2=14$

$14-2=12$

$12-2=10$

Тапшырма 38

бети 7

Жөжө - 5 }
Коен - ? } ? оюнчук

Чыгаруу: $(15-5)=10$ (коен)

Жообу: 10 коен

Тапшырма 40

бети 7

$1-1=0$

$2-2=0$

$2-1=1$

$3-2=0$

$3-1=2$

$4-2=2$

$4-1=3$

$5-2=3$

$5-1=4$

$6-2=4$

$6-1=5$

$7-2=5$

$7-1=6$ $8-2=6$

$8-1=7$ $9-2=7$

$9-1=8$

Бул жадыбалдын 1-2ден башталбаганы кемүүчүдөн кемитүүчү чоң.

Тапшырма 41

бети 7

Кемүүчү -10, кемитүүчү -1, 2, 3, 4, 5.

Айырманы тап.

$10-1=9$ $10-2=8$ $10-3=7$ $10-4=6$ $10-5=5$

5 амал жазылды.

Тапшырма 42

бети 8

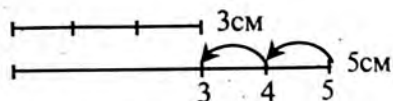
6к. орус }
6к. кырг. } 12

Чыгаруу: $6+6=12$ (кит.)

Жообу: Сапар 12 китеп окуду.

Тапшырма 43

бети 8

$5\text{см}-3\text{см}=2\text{см}$

$5-1=4$ $4-1=3$

Тапшырма 44

бети 8

18, 17, 15

18де - 1 онд. 8 бирдик

17де - 1 онд. 7 бирдик

15те - 1 онд. 5 бирдик

Тапшырма 46

бети 8

Окуучу - 12 кит.

Ор. - 6 кит.

Кырг. - ?

Чыгаруу: $12-6=6$ (кит.)

Жообу: 6 китепти кыргыз тилинде окуган.

№42де кетиптердин саны табылган.

Тапшырма 49

бети 8

$0+3=3$ $4+3=7$ $7+3=10$

$1+3=4$ $5+3=8$ $8+3=11$

$2+3=5$ $6+3=9$ $9+3=12$

Тапшырма 50
бети 9

Жемиш – 8 ящ. ←
Алмурут – 3ящ. ↗?
Алма- ?

Чыгаруу: $8-3=5$ (ящ.)
Жообу: 5 ящик алма болгон.

Тапшырма 51
бети 9

Ийрим: Математика – 10ок. }
Сүрөт – 8 ок. } ?

Чыгаруу: $10+8=18$ (ок.)
Жообу: Класстан 18 окуучу ийримге мүчө.

Тапшырма 52
бети 9

Кесиндилердин номерлерин ата.
6

Тапшырма 53
бети 9

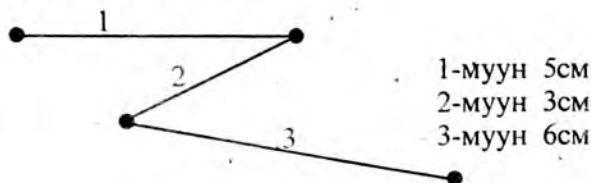
$8+3=11$	$6+4=10$	$7+0=7$	$5-4=1$	$10-3=7$	$4-4=0$
$4+5=9$	$10+5=15$	$1+9=10$	$9-1=8$	$15-5=10$	$8-0=8$

Тапшырма 54
бети 9

Айна – 8 }
Айша – 7 }
Чыгаруу: $8+7=15$ (китеп)
Жообу: Айна менен Айша каникулда 15 китеп окушкан.

Тапшырма 55
бети 10

Сынык сызыктын муундарынын узундугун чене. Канча мууну жана чокусу бар?

3-мууну, 2 чокусу бар.

Тапшырма 57
бети 10

Сынык сызыктын узундугун тап.

$$5\text{cm} + 5\text{cm} = 10\text{cm}$$

Тапшырма 58
бети 10

$10+6=16$	$1+0=1$	$8-2=6$	$13-3=10$	$5+3=8$	$9+2=11$
$10-1=9$	$7+2=9$	$8-0=8$	$2-2=0$	$1+6=7$	$7+3=10$

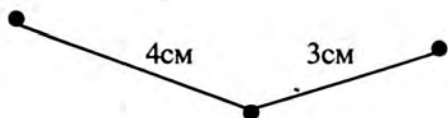
Тапшырма 59
бети 10

Аэродромдон 1чи 1самол.
2чи 2самол. учту } -?

Чыгаруу: $1+2=3$ (самолет)

Жообу: Аэродромдон 3 самолет учкан. Аэродромдо канча самолет калды деген суроого жооп берүү мүмкүн эмес.

Тапшырма 60
бети 10

$$4\text{cm} + 3\text{cm} = 7\text{cm}$$

Ушул муундардан башкача сынык сызык түзүүгө болбойт.

Тапшырма 61
бети 10

$6+3=9$	$8+3=11$	$8-0=8$	$9-3=6$	$10+5=15$	$12-3=9$
$5+4=9$	$1+9=10$	$7-7=0$	$8-2=6$	$10+10=20$	$10-3=7$

$6+3=9$ 6,3 – кошулуучулар
9 - сумма
 $10-3=7$ 10-кемүүчү
3-кемитүүчү
7-айырма

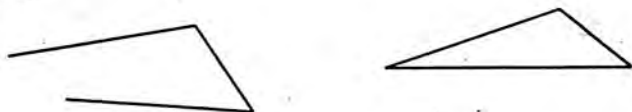
Тапшырма 62
бети 10

Суммасы 4 болгон мисалдарды жаз.

$0+4=4$	$1+3=4$	$3+1=4$	$2+2=4$
---------	---------	---------	---------

4 мисал жаздым.

Тапшырма 64
бети 10

Акыркы туюк сынык сызык үч бурчтукка окшошуп калды.

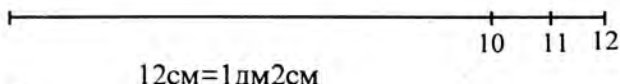
Тапшырма 66
бети 11

К: ○○○○○○ | ○○○○
 А: ○○○○○○ |
 Ч: $8-3=5$
 Жообу: 5

Тапшырма 67
бети 11

$8+2=10$ $10+9=19$ $8-2=6$ $9-1=8$ $20-0=20$
 $6+3=9$ $3+0=3$ $10-1=9$ $7-2=5$ $13-10=3$

Тапшырма 68
бети 11

Тапшырма 69
бети 11

$>$, $<$, $=$ белгилерин кой.
 $3-3=0$ $5-1<5$ $8+1>8$
 $1\text{дм}>8\text{см}$ $10\text{см}=1\text{дм}$ $20\text{см}=2\text{дм}$

Тапшырма 70
бети 11

Тапшырма 64тү кара.

Тапшырма 71
бети 11

$7+3=10$ $1+9=10$ $6+4=10$
 $5+5=10$ $8+2=10$

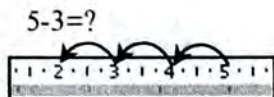
Тапшырма 72
бети 11

болгон	1 топ	2 топ
10ок.	7ок.	?

Чыгаруу: $10-7=3(\text{ок.})$

Жообу: 2 - топто 3 окуучу болгон.

Тапшырма 73
бети 11

$5-1=4$

$4-1=3$

$4-2=2$

$5-3=2$

$5-1=4$

$4-2=2$

$5-3=2$

санды бөлүктөп кемитүүгө болот.

$3-3=0$

$4-3=1$

$5-3=2$

$6-3=3$

$7-3=4$

$8-3=5$

$9-3=6$

$3-3=0$ дөн башталганын себеби 1-2ни аткара албайбыз.

Тапшырма 74
бети 12

$8+3=11$ $10-3=7$ $10+2=12$ $2+8=10$ $0+7=7$ $15-5=10$

$5+3=8$ $10-2=8$ $9+2=11$ $1+10=11$ $8-8=0$ $18-10=8$

$8+3=8+(1+2)=(8+2)+1=10+1=11$

$10-3=(7+3)-3=7+(3-3)=7+0=7$

ушул сыяктуу калган мисалдарды иштөөгө болот.

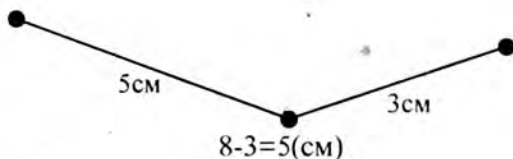
Тапшырма 75
бети 12

А – 5 мис. ←
Ас – ? 2 мис. көп. ↗ ?

Жообу: Асел 7 мисал иштеген.

Тапшырма 76
бети 12

Тапшырма 77
бети 12

$10-1=9$ $10-2=8$ $10-3=7$ үч мисал жаздым.

Тапшырма 78
бети 12

$>$, $<$, $=$ белгилерин кой.

$$\begin{array}{lll} 5 < 5+1 & 7 > 6 & 12 < 12+1 \\ 5 < 10-3 & 8 < 9 & 0 < 9 \end{array}$$

Тапшырма 79
бети 12

$$\begin{array}{lllll} 0+1=1 & 1+1=2 & 1+3=4 & 1+4=5 & 1+6=7 \\ 1+8=9 & 2+3=5 & 2+4=6 & 2+7=9 & 3+3=6 \\ 3+4=7 & 3+5=8 & 3+6=9 & 4+4=8 & 4+5=9 \\ 5+5=10 & 5+6=11 & 5+7=12 & 5+8=13 & 5+9=14 \\ 6+6=12 & 6+7=13 & 6+8=14 & 6+9=15 & 7+7=14 \\ 7+8=15 & 7+9=16 & 8+8=16 & 8+9=17 & 9+9=18 \end{array}$$

5тен чоң болгон сандардын суммасын табууда
2 орундуу сан чыгат.

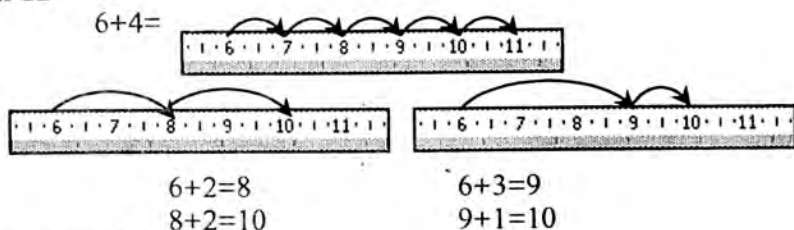
Тапшырма 80
бети 12

Аселдин 5 дептери бар эле, ал дагын 4 дептер алса,
анын канча дептери болот.

Чыгаруу: $5+4=9$ (депт.)

Жообу: Асел 9 дептерлүү болду.

Тапшырма 81
бети 12

Тапшырма 82
бети 12

$$\begin{array}{ll} 8+4 & 9+4 \\ 8+2=10 & 9+1=10 \\ 10+2=12 & 10+3=13 \end{array}$$

Тапшырма 83
бети 12

$0+4=4$	$5+4=9$
$1+4=5$	$6+4=10$
$2+4=6$	$7+4=11$
$3+4=7$	$8+4=12$
$4+4=8$	$9+4=13$

4тү кошуунун таблицасы.

Тапшырма 84

бети 13

$9+1=10(\text{сом})$

Блокнот жана карандаш сатып алууга болот?

1) $2+9=11(\text{сом})$

2) $11+1=12(\text{сом})$

3) $12-10=2(\text{сом})$

Бардыгын сатып алууга 2сом жетпейт.

Тапшырма 85

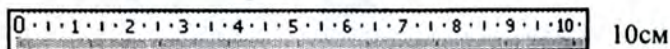
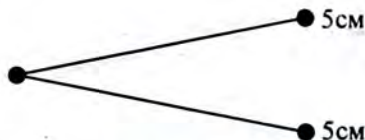
бети 13

$1\text{см} = 1\text{дм}1\text{см}$

Тапшырма 86

бети 13

Тапшырма 87

бети 13

$15-5=10$

$15-10=5$

$17-7=10$

$12-10=2$

$17-10=7$

$12-2=10$

$16-6=10$

$18-10=8$

$15-5=10$

$18-8=10$

Буларды $15-5=(10+5)-5=10+(5-5)=10+0=10$

$15-10=(10+5)-10=(10-10)+5=0+5=5$

$18-8=(10+8)-8=10+(8-8)=10+0=10$

ушул сыяктуу чыгарууга болот.

Тапшырма 88

бети 13

$10-2=8$

$8-3=5$

$6-2=4$

$7-3=4$

$9+4=13$

$7+4=11$

$5+5=10$

$4-0=4$

Тапшырма 89

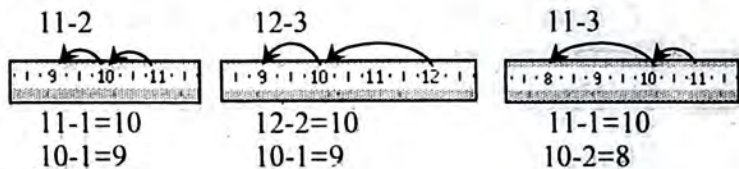
бети 13

$$\left. \begin{array}{l} \text{I түп} - 9 \text{ ящ.} \\ \text{II түп} - 4 \text{ ящ.} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $9+4=13(\text{ящ.})$

Жообу: Бардыгы 13 ящик алма терилген.

Тапшырма 90
бети 13

Тапшырма 91
бети 13

$13-4=9$	$15-6=9$	$15-7=8$
$13-3=10$	$15-5=10$	$15-5=10$
$10-1=9$	$10-1=9$	$10-2=8$

Тапшырма 92
бети 13

1) 1зв. - 10мин. ← 2) $10-2=8$ (мис.)
 2зв. -? 2ге аз $10+8=18$ (мис.)

Чыгаруу: $10+(10-2)=18$ (мис.)

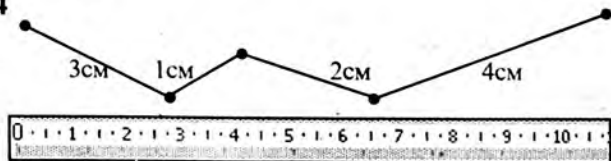
Жообу: 2-звено 8 мисал иштеген.

Экөө биригип 18 мисал иштеген.

Тапшырма 93
бети 13

2, 5, 8, 9, 12, 14, 17, 19, 20

Тапшырма 94
бети 14

$3+1=4$ (см)

$4+2=6$ (см)

$6+4=10$ (см)

Тапшырма 95
бети 14

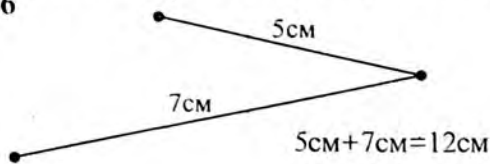
I - 10сек.

II - 8сек.

Чыгаруу: $10-8=2$ (сек.)

Жообу: Экинчи окуучу 2 секундага тез.

Тапшырма 96
бети 14

Тапшырма 97
бети 14

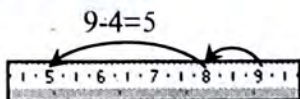
А – 10мин.

С – 4мин.

Чыгаруу: $10-4=6$ (мин.)

Жообу: Сапар Айгүлгө караганда мектепке 6мин.
 эрте барат.

Тапшырма 99
бети 14

9-1=8

8-3=5

9-3=6

6-1=5

Тапшырма 100
бети 14

4-4=0	7-4=3
5-4=1	8-4=4
6-4=2	9-4=5

Бул - 4тү кемитүүнүн жадыбалы. 4-4төн башталгандыгынын себеби 0, 1, 2, 3 сандары 4төн кичине сандар. Кичине сандан чоң санды кемите албайбыз.

Тапшырма 101
бети 14

10+4=14	7+4=11	10+2=12	8-8=0	6-3=3
8+3=11	5+2=7	4+0=4	8-3=5	13-4=9
7-2=5	11-3=8	12-4=8	11-8=3	13-5=8

$8+3=(8+1)+2=9+2=11$

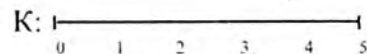
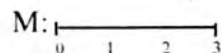
$(8+3)=8+(2+1)=(8+2)+1=10+1=11$

$11-8=(8+3)-8=(8-8)+3=0+3=3$

$13-5=13-(3+2)=(13-3)-2=10-2=8$

калгандарын ушул үлгү боюнча чыгарууга болот.

Тапшырма 102
бети 14

3см+2см=5см

Кошуу амалы аткарылды.

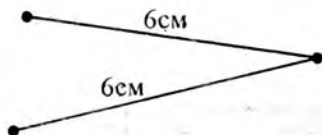
Тапшырма 103
бети 14

2	4	6
8	10	12
14	16	18

Көзчөлөргө жазылган сандар - жуп сандар. Арасында калып калган 3, 5, 7, 9, 11, 13, 17 сандар так сандар болушат.

20 – жуп сан..

Тапшырма 104
бети 15

Тапшырма 105
бети 15

$$\begin{aligned} 5+1 &= 6 & 6+1 &= 7 \\ 7+1 &= 8 & 8+1 &= 9 \\ 9+1 &= 10 \end{aligned}$$

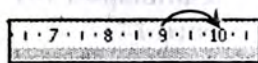
$$6+2=8 \quad 8+2=10$$

$$\begin{aligned} 7+1 &= 8 & 8+1 &= 9 \\ 9+1 &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8+1 &= 9 \\ 9+1 &= 10 \end{aligned}$$

$$9+1=10$$

5ТИ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 107
бети 16

$$\begin{aligned} 6+5 &= 6+(4+1) = (6+4)+1 = 10+1 = 11 \\ 7+5 &= 7+(3+2) = (7+3)+2 = 10+2 = 12 \\ 9+5 &= 9+(4+1) = (9+1)+4 = 10+4 = 14 \end{aligned}$$

Тапшырма 108
бети 16

- а) 1. 1) Гар. – 15 маш.
- Кетти – 5 маш.
- Калды - ?
Чыгаруу: $15-5=10$ (маш.)

II. 2)

болгон	кетти	калды
15маш.	5маш.	?

Жообу: Гаражда 10 машина калган.

б) Кетти - 5маш.

Калды - 10маш.

Болгон - ?

Чыгаруу: $5+10=15$ (маш.)

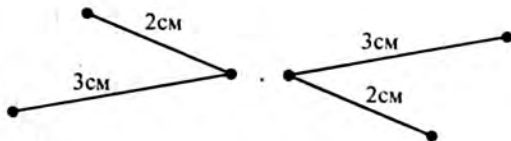
Жообу: Гаражда 15 машина болгон.

в) Кеткен машинага караганда гаражда калган машина канчага көп?

Чыгаруу: $10-5=5$ (маш.)

Жообу: 5 машинага көп.

Тапшырма 109
бети 16

Тапшырма 110
бети 16

Болгон - 17сом

Жетпейт - 2сом

Блокнот - ?

Чыгаруу: $17+2=19$ (сом)

Жообу: Блокнот 19сом турат.

Тапшырма 111
бети 16

$0+5=5$	$6+5=11$
$1+5=6$	$7+5=12$
$2+5=7$	$8+5=13$
$3+5=8$	$9+5=14$
$4+5=9$	
$5+5=10$	

5ти кошуунун жадыбалы. Кошуучулар 5тен чоң болгондо гана сумма 10дон чоң болду.

Тапшырма 112

бети 17

$$\begin{aligned}1+1=2 & \quad 2+2=4 & \quad 3+3=6 & \quad 4+4=8 & \quad 5+5=10 \\6+6=6+(4+2)=(6+4)+2=10+2=12 \\7+7=7+(3+4)=(7+3)+4=10+4=14 \\8+8=8+(2+6)=(8+2)+6=10+6=16 \\9+9=9+(1+8)=(9+1)+8=10+8=18\end{aligned}$$

Тапшырма 113

бети 17

Жыйнашты – 7ок.

Полду – 3ок.

Парт. -?

Чыгаруу: $3+4=7$ (ок.)

Жообу: 4окуучу парта жууган.

Тапшырма 115

бети 17

№ 67 –тапшырманы кара.

Тапшырма 117

бети 17

$$\begin{array}{cccccc}5+1=6 & 6+2=8 & 4+3=7 & 6+4=10 & 10-1=9 & 15-10=5 \\8+1=9 & 7+2=9 & 5+3=8 & 2+4=6 & 13-3=10 & 20-10=10\end{array}$$

Тапшырма 118

бети 17

$$\begin{array}{ccc}1+9=10 & 4+6=10 & 7+3=10 \\2+8=10 & 5+5=10 & 8+2=10 \\3+7=10 & 6+4=10 & 9+1=10\end{array}$$

Тапшырма 119

бети 17

Алма –8ящ. }
Алмурут –5ящ. } ?

Чыгаруу: $8+5=13$ (ящ.)

Жообу: Бардыгы 13 ящик жемиш терилген.

Тапшырма 120

бети 17

$$\begin{aligned}9+2=9+(1+1)=(9+1)+1=10+1=11 \\8+3=8+(2+1)=(8+2)+1=10+1=11 \\7+4=7+(3+1)=(7+3)+1=10+1=11 \\6+5=6+(4+1)=(6+4)+1=10+1=11\end{aligned}$$

Тапшырма 122

бети 18

I - бжум. ← }
II - ? 2ге көп } ?

$$\text{Чыгаруу: } 6+2=8(\text{жум.})$$

$$6+8=14(\text{жум.})$$

Жообу: Эки бригадада биригип 14 жумушчу болгон.

Тапшырма 123

бети 18

Бир цехте 8 жумушчу иштейт. Экинчи цехте андан экиге кем жумушчу иштесе, 2- цехте канча жумушчу иштейт?

Тапшырма 126

бети 18

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$$5=5-0 \quad 5<5+1 \quad 5-1<5+1$$

Тапшырма 129

бети 18

С - 5желек
Сиз -? 2ге кем } ?

$$\text{Чыгаруу: } 5-2=3(\text{жел.})$$

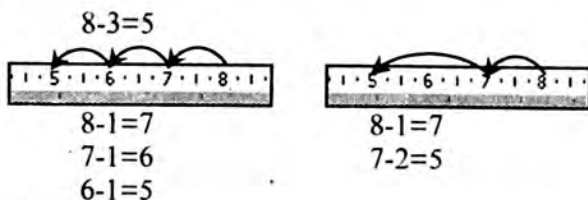
$$5+3=8(\text{жел.})$$

Жообу: Экөө бирдикте 8 желекче жасашкан.

5ТИ КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 130

бети 18

Тапшырма 131

бети 19

$$12-5=7 \quad 10-5=5 \quad 15-5=10 \quad 10+5=15 \quad 15+5=20$$

$$7+1=8 \quad 5+5=10 \quad 2+9=11 \quad 4-4=0 \quad 9+5=14$$

Тапшырма 132

бети 19

Жууду - 5ч.
Ж.керек. -5ч. } ?

$$\text{Чыгаруу: } 5+5=10(\text{ч.})$$

Жообу: 10 чыны жуумак.

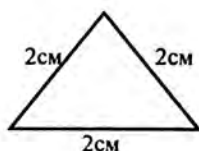
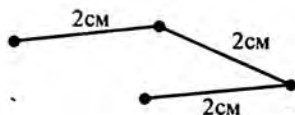
Тапшырма 133

бети 19

Бардыгы	кызылы	агы
16 роза	10	?

Чыгаруу: $16-10=6$ (роза)
 Жообу: 6 ак гүлдүү роза.

Тапшырма 134
 бети 19

Тапшырма 136
 бети 19

$11-5=(6+5)-5=6+(5-5)=6-0=6$
 $12-5=(7+5)-5=7+(5-5)=7-0=7$
 $13-5=(8+5)-5=8+(5-5)=8-0=8$
 $14-5=(9+5)-5=9+(5-5)=9-0=9$
 $15-5=(10+5)-5=10+(5-5)=10-0=10$
 $16-5=(11+5)-5=11+(5-5)=11+0=11$

Тапшырма 139
 бети 20

I – 6ящ. }
 II – 5ящ. } ?

Кимиси -? көп терди

Чыгаруу: 1) $6-5=1$ (ящ.)
 2) $6+5=11$ (ящ.)

Жообу: I группа 1ящик сабизди көп чогулткан.
 Эки группа биригип 11 ящик сабиз теришкен.

Тапшырма 140
 бети 20

7, 15, 5, 20 – эки шакекчеге тең киришет.
 7, 15, 5, 20, 1, 3, 4, 9, 11-экинчи шакекчеге кирген сандар

Тапшырма 141
 бети 20

$8+5=13$ $6+5=11$ $8-4=4$ $6-4=2$
 $9+1=10$ $7+4=11$ $9-3=6$ $7-3=4$

Тапшырма 142
 бети 20

Ин. – 2түгөй. }
 Мага - ? } 5 түг.

Чыгаруу: $5-2=3$ (түгөй)
 Жообу: Апам мага 3 түгөй байпак берген.

КӨП БУРЧТУК

Тапшырма 143

бети 21

$8-2=6$

$7+2=9$

$13-3=10$

$6-5=1$

$2+2=4$

$10-5=5$

$7+4=11$

$10+8=18$

$5-5=0$

$5+5=10$

Тапшырма 144

бети 21

Сапар: - 5 чакмак

- 3 түз сыз.

Берди - 4(дептер)

Калды - ?

Чыгаруу: 1) $5+3=8$ (дептер)

2) $8-4=4$ (дептер)

Жообу: 4 дептер өзүндө калды.

Тапшырма 145

бети 21

$3+5=8$

$8-2=6$

2 мисал жаздым.

Тапшырма 146

бети 21

К - 6 кит. }
Б - 5 кит. } ?

Чыгаруу: $6+5=11$ (кит.)

Жообу: Балдар, кыздар беригип 11 китеп алып келген.

Тапшырма 147

бети 21

$0+5=5$

$1+5=6$

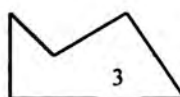
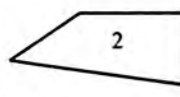
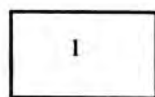
$2+5=7$

$3+5=8$

$4+5=9$

Тапшырма 148

бети 21

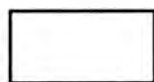
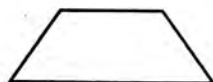

1-тик бурчтук, 2-төрт бурчтук, 3-туюк сынык сызык,
4-үч бурчтук.

1 менен 2 - фигура окшош, себеби 4 бурчтуктар

Тапшырма 149

бети 21

Бул фигуралар - 4 бурчтуктар.

Булар бурчтары жана жактары менен айырмаланат.

Тапшырма 150

бети 21

$$\begin{array}{cccccc}
 2+7=9 & 9+1=10 & 10+5=15 & 5+5=10 & 1+8=9 & 8+5=13 \\
 8-3=5 & 4-4=0 & 9-0=9 & 2-2=0 & 7+5=12 & 6-4=2
 \end{array}$$

Тапшырма 151

бети 21

$$6-2=4 \quad 4+5=9 \quad \text{эки мисал жазылды.}$$

Тапшырма 152

бети 21

Болгон	суу куйду	калды
8 түп гүл	5 түп	?

Чыгаруу: $8-5=3$ (түп гүл)

Жообу: 3 түп гүлгө суу куюлган жок.

Тапшырма 153

бети 21

Женилди – 4ок. } ?10 окуучу
 Жеңди - ?

Чыгаруу: $10-4=6$ (ок.)

Жообу: 10 окуучу шахматтан жеңген.

Тапшырма 154

бети 22

11, 12, 13, 14 4 сан жазылды.
 10, 15 жазылган жок.

Тапшырма 155

бети 22

A – 10отк. } ?
 M – 5отк.

Чыгаруу: $10+5=15$ (отк.)

Жообу: Экөөндө 15 откытка болгон.

Айнуранын откыткасы Маринанын откыткасынан канчага көп?

Чыгаруу: $10-5=5$ (отк.)

Жообу: Айнуранын откыткасы Маринанын откыткасынан 5ке көп.

Тапшырма 156

бети 22

$$\begin{array}{ccccc}
 5-4=1 & 7-6=1 & 9-8=1 & 3-2=1 & 2-1=1 \\
 6-5=1 & 8-7=1 & 10-9=1 & 4-3=1 & 1-0=1
 \end{array}$$

Айырмалары 1ге барабар.

6 НЫ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 157

бети 22

$$1+5=6 \quad 5+6=5+(5+1)=(5+5)+1=10+1=11 \quad 4+6=10$$

$$3+6=9 \quad 2+6=8 \quad 6+6=6+(4+2)=(6+4)+2=10+2=12$$

Тапшырма 158

бети 22

$$7+6=13$$

$$8+6=14$$

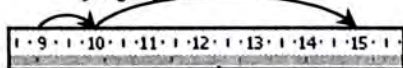
$$7+3=10$$

$$8+2=10$$

$$10+3=13$$

$$10+4=14$$

$$9+6=13$$

$$9+1=10$$

$$10+5=15$$

Тапшырма 159

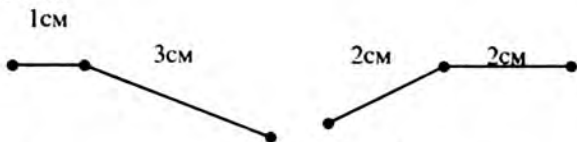
бети 22

$0+6=6$	$6+5=11$
$1+6=7$	$7+5=12$
$2+6=8$	$8+5=13$
$3+6=9$	$9+5=14$
$4+6=10$	
$5+6=11$	

бны кошуунун жадыбалы.

Тапшырма 161

бети 22

Тапшырма 162

бети 22

$$7+5=7+(3+2)=(7+3)+2=10+2=12$$

$$8+4=8+(2+2)=(8+2)+2=10+2=12$$

$$9+5=9+(1+4)=(9+1)+4=10+4=14$$

$$7+4=7+(3+1)=(7+3)+1=10+1=11$$

$$8+5=8+(3+2)=(8+2)+3=10+3=13$$

$$9+4=9+(1+3)=(9+1)+3=10+3=13$$

Тапшырма 163

бети 22

Болгон	кыз	эркек
10маш.	5	?

Чыгаруу: $10-5=5$ (эрк.)

Жообу: Машина айдагандардан 5 эркек.

Тапшырма 164

бети 23

$$\begin{array}{ccccc} 8+5=13 & 10+2=12 & 6-5=1 & 9-5=4 & 12-2=10 \\ 9+4=13 & 7+3=10 & 7-2=5 & 10-5=5 & 14-3=11 \end{array}$$

Тапшырма 165

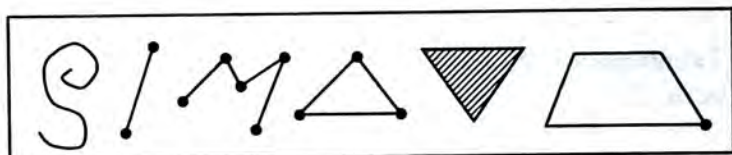
бети 23

$$2+5=7 \quad 7-3=4$$

2 мисал жазылды.

Тапшырма 166

бети 23

Ийри сызык, кесинди, сынык сызык, туюк сынык сызык, үч бурчтук, төрт бурчтук

Тапшырма 167

бети 23

С - 8(кит.)

М - 5(кит.)

С - ? канчага ашыкча

Чыгаруу: $8-5=3$ (кит.)

Жообу: Самир 3 китеп көп тыштады.

Тапшырма 168

бети 23

Бардыгы	куурчак	желекче
10	4	?

Чыгаруу: $10-4=6$ (желекче)

Жообу: 6 желекче жасалган.

4 куурчак, 6 желекче жасалса, бардыгы болуп канча оюнчук жасалган?

Тапшырма 169

бети 23

$$8+5=13 \quad 7+2=9 \quad 10-5=5$$

Тапшырма 170
бети 23

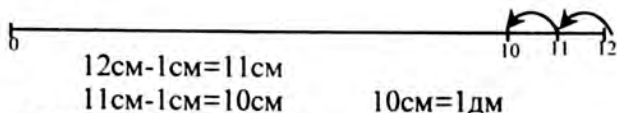

Чыгаруу: $10+2=12$ (катар)

Жообу: Экинчиси 12 катардын помидору теришкен.

а) Экөө биригип канча катардын помидорун теришкен?

Тапшырма 171
бети 23

Тапшырма 172
бети 23

5ти жана бны кошуунун жадыбалы.

5ти кошуунун эң кичине суммасы 5, эң чоңу 14.

бны кошуунун эң кичине суммасы 6, эң чоңу 15.

Тапшырма 173
бети 24

$$\begin{array}{cccccc} 9+2=11 & 8-2=6 & 10-3=7 & 6+6=12 & 19-9=10 & 10+5=15 \\ 7+5=12 & 3-3=0 & 4-2=2 & 9+5=14 & 1-0=1 & 9-5=4 \end{array}$$

Тапшырма 174
бети 24

1, 13, 8, 4, 10, 9, 5
8, 10, 4
8, 10, 4

Тапшырма 175
бети 24

Алма -8ящ. }
Алмурут-6ящ. } ?

1) Экөө биргеликте канча ящик мөмө - жемиш терген.

1) Алма канча ящикке көп терилген?

Чыгаруу: 1) $8+6=14$ (ящ.)

2) $8-6=2$ (ящ.)

Жообу: Экөө биригип 14 ящик алма теришкен.

2 ящик алма көп терилген.

Тапшырма 176
бети 24

Бардыгы	куурчак	Машина
19	9	?

Чыгаруу: $19-9=10$ (маш.)

Жообу: 10 оюнчук машина алынып келинген.

1) Кайсы оюнчук көп алынып келинген:

Чыгаруу: $10-9=1$ (маш.)

Жообу: 1 машина оюнчук көп.

Тапшырма 177

бети 24

$8+6=14$ $14-4=10$ Айырма 10го тен.

Тапшырма 178

бети 24

№67чи тапшырманы кара.

Тапшырма 179

бети 24

$>$, $<$, $=$ белгилерин колдон.

$0 < 20$ $18 < 19$ $1\text{дм}2\text{см} > 9\text{см}$

$10\text{см} = 1\text{дм}$ $10 > 0$ $1\text{дм} = 10\text{см}$

Тапшырма 181

бети 24

Короодо -100 мал

Кой -80

Эчки $-?$

Чыгаруу: $100-80=20$ (эчки)

Жообу: 20 эчки болгон

6 НЫ КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 182

бети 25

$9-3=6$

$9-1=8$

$8-1=7$

$7-1=6$

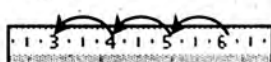
$9-1=8$

$9-2=7$

$8-2=6$

$7-1=6$

$6-3$

$6-1=5$

$5-1=4$

$4-1=3$

$6-2=4$

$6-1=5$

$4-1=3$

$5-2=3$

Тапшырма 183

бети 25

$8-6=(6+2)-6=(6-6)+2=0+2=2$

$7-6=(6+1)-6=(6-6)+1=0+1=1$

$6-6=0$

Тапшырма 184

бети 25

189 - тапшырманы кара.

Тапшырма 185

бети 25

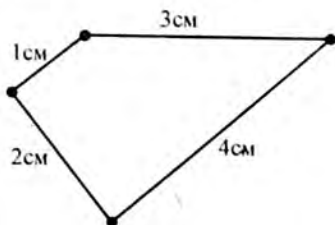
Чыгаруу: 1) $7+3=10$ (көк.ш.)

2) $7+10=17$ (шуру)

Жообу: Жипке 17 шуру тизилген.

Тапшырма 186

бети 25

Бул - туюк сынык сызык. Төрт бурчтуктун периметри берет.

Тапшырма 187

бети 25

- карагат

- малина

Чыгаруу: $8-3=5$ (малина)

Жообу: 5түп малина болгон.

Тапшырма 188

бети 25

$7-6=1$

$6-5=1$

$9+6=15$

$6+5=11$

$10-2=8$

$10+6=16$

$8-5=3$

$6-6=0$

$8+5=13$

$6+6=12$

$15-5=10$

$0+4=4$

Тапшырма 189

бети 25

5ти жана бны кемитүүнүн жадыбалын көрүп турабыз.

4 мисал болгонунун себеби калган 0, 1, 2, 3, 4, 5тер бдан кичине.

Тапшырма 190

бети 26

$8+6=14$

$7+3=10$

$10-5=5$

$10+3=13$

$15-10=5$

$9+1=10$

$9+5=14$

$9+2=11$

$10+2=12$

$14-4=10$

$20-1=19$

$8+2=10$

Тапшырма 191

бети 26

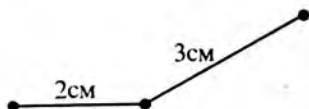
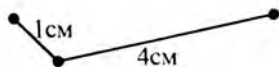
$$\left. \begin{array}{l} I - 8 \\ II - ? \end{array} \right\} \leftarrow \text{2ге көп} \quad ?$$

Чыгаруу: 1) $8+2=10$ (спорт.) 2) $8+(8+2)=18$ (спорт.)
 $10+8=18$ (спорт.)

Жообу: Экинчи катарга 10 спортсмен тизилген.
 2 катарда 18 спортсмен тизилген.

Тапшырма 192

бети 26

Тапшырма 193

бети 26

$$7-5=2 \quad 2+3=5 \quad \text{Эки амал.}$$

Тапшырма 194

бети 26

Чыгаруу: $7-5=2$ (окуучу)
 $5+2=7$ (окуучу)

Жообу: 1-катарда 2 окуучуга көп.
 2-катарда 2 окуучуга аз.

Тапшырма 196

бети 26

Адилеттин 10 дептери болгон. Бин инисине берсе,
 өзүндө канча дептер калган?

$$10-5=5(\text{депт.}) \quad \text{Жообу: 5 дептер.}$$

ЭКИ АМАЛДУУ МАСЕЛЕ

Тапшырма 198

бети 27

$$\left. \begin{array}{l} K - 7 \text{ жел.} \\ C - ? \text{ 2ге аз} \end{array} \right\} \leftarrow \quad ?$$

Чыгаруу: 1) $7-2=5$ (сары ж.)
 2) $7+5=12$ (жел.)

Жообу: Эки желекченин саны 12.

Тапшырма 199

бети 27

$$\begin{array}{cccccc}
 2+3=5 & 8+5=13 & 9-8=1 & 8-7=1 & 9+6=15 & 12-4=8 \\
 4+6=10 & 7+6=13 & 6-5=1 & 10+4=14 & 15-5=10 & 4-3=1
 \end{array}$$

Тапшырма 200

бети 27

$$\begin{array}{cc}
 6+8=14 & 9-1=8 \\
 14-3=11 & 8+3=11
 \end{array}$$

Тапшырма 201

бети 27

№64 тапшырманы кара.

Тапшырма 202

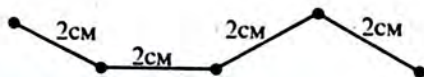
бети 27

>, <, = белгилерин колдон.

$$6 > 5 \quad 9 > 8 \quad 8 < 9 \quad 11 > 10$$

Тапшырма 203

бети 27

$$2\text{см} + 2\text{см} = 4\text{см}$$

$$4\text{см} + 2\text{см} = 6\text{см}$$

$$6\text{см} + 2\text{см} = 8\text{см}$$

Тапшырма 204

бети 27

$$5+3=8(\text{чыны})$$

Жуулган тарелка менен чынылар канча?

$$5+8=13(\text{идиш})$$

Жообу: 8 чыны. Бардыгы 13 идиш болгон.

Тапшырма 205

бети 27

Чыгаруу: 1) $4+3=7(\text{ыр})$

$$2) 7+4=11(\text{номер})$$

Жообу: 7 номер ыр. Бардык номер 11.

Тапшырма 206

бети 27

$$\begin{array}{cccccc}
 6-6=0 & 8-5=3 & 4-2=2 & 1+9=10 & 10+8=18 & 6+6=12 \\
 10-6=4 & 7-6=1 & 5-3=2 & 2+7=9 & 5+6=11 & 0+4=4
 \end{array}$$

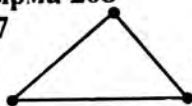
Тапшырма 207

бети 27

№149 тапшырманы кара.

Тапшырма 208

бети 27

- туюк сынык сызык

- үч бурчтук

Тапшырма 210

бети 28

Алмага -10ок. ← } ?
Картошка - ? 2ге аз → } ?

Чыгаруу: $10-2=8$ (ок.карт.)

$8+10=18$ (жум.)

Жообу: 8 окуучу картошка жыйнаган. Бардык окуучулардын саны 18 окуучу болгон.

КӨП БУРЧТУКТАРДЫН ЧЕГИ. ПЕРИМЕТР

Тапшырма 214

бети 29

$8-5=3$

$9-4=5$

$3+5=8$

$10+6=16$

$12-10=2$

$9-5=4$

$7-6=1$

$8-3=5$

$7+6=13$

$9+5=14$

$0+5=5$

$10-2=8$

Тапшырма 215

бети 29

Бардыгы	отурду	калды
8 орунт.	2	?

Чыгаруу: $8-2=6$ (баш.ор.)

Жообу: Автобуста 6 бош орун калган.

Тапшырма 216

бети 30

$10-2=8$

$5-2=3$

$7-2=5$

$8-2=6$

10-кемүүчү

2-кемитүүчү

8-айырма

Калгандары ушул сыяктуу аталат. Окшоштугу - бардык мисалдар үчүн бир гана кемитүү амалы.

Тапшырма 217

бети 30

Сегиз бурчтуктун 8 жагы, 8 чокусу бар.

Тапшырма 218

бети 30

Беш бурчтуктун 5 жагы, 5 чокусу бар.

Тапшырма 221

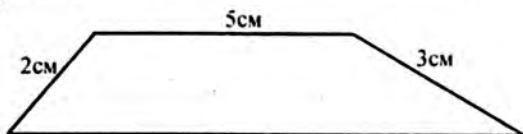
бети 30

Чыгаруу: $3+4+3+4=14$

Жообу: 14м

Тапшырма 222

бети 31

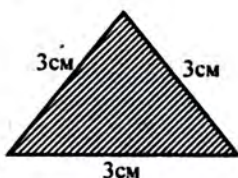

$$2+5+3+9=19$$

Жообу: 19см

Тапшырма 223

бети 31

$$3+3+3=9$$

Жообу: 9см

Бардык жагы барабар болгон үч бурчтук.

Тапшырма 224

бети 31

$1+9=10$

$7+5=12$

$5+5=10$

$10-1=9$

$9-6=3$

$12-6=6$

$8+6=14$

$6+6=12$

$4+4=8$

$8-6=2$

$10-2=8$

$16-6=10$

Тапшырма 225

бети 31

$8-6=2$

$2+5=7$

Тапшырма 226

бети 31

Чыны - 10 }
Тарелка - 6 } ?

Чыгаруу: $10+6=16$ (идиш)

Жообу: Шкафта 16 идиш болгон.

Тапшырма 227

бети 31

7-6, 6-6, 1+9, 6-0 ду сызгычсыз чыгарууга болот.

$6-6=0$

$8-6=2$

$10-6=4$

$1+9=10$

$5+6=11$

$10+9=19$

$7-6=1$

$9-6=3$

$6-0=6$

$2+7=9$

$8+6=14$

$19-9=10$

7 НИ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 228

бети 31

$$1+7=8 \quad 3+7=10 \quad 5+7=12 \quad 2+7=9 \quad 4+7=11 \quad 6+7=13$$

1ди, 2ни, 3тү, 4тү, 5ти, 6ны кошуунун эрежесине таяндым.

$$7+7=14$$

$$8+7=15$$

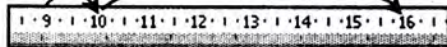
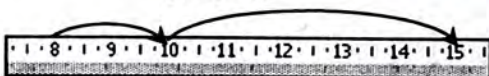
$$7+3=10$$

$$8+2=10$$

$$10+4=14$$

$$10+5=15$$

$$9+7$$

$$9+1=10$$

$$10+6=16$$

Тапшырма 229

бети 32

$0+7=7$	$5+7=12$
$1+7=8$	$6+7=13$
$2+7=9$	$7+7=14$
$3+7=10$	$8+7=15$
$4+7=11$	$9+7=16$

7ни кошуунун жадыбалы.

Тапшырма 230

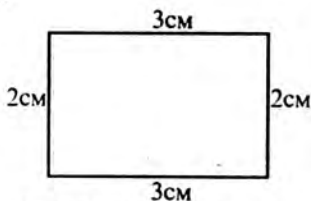
бети 32

$$8-5=3 \quad 9-4=5 \quad 3-2=1 \quad 5-4=1 \quad 1-0=1 \quad 2-2=0$$

$$7-6=1 \quad 10-5=5 \quad 4-3=1 \quad 6-5=1 \quad 18-8=10 \quad 10-10=0$$

Тапшырма 231

бети 32

$$2+3+2+3=10\text{см}$$

Жообу: 10см

Тапшырма 233

бети 32

$$7+8=15 \quad 9+6=15 \quad 6-6=0 \quad 8-5=3 \quad 7+6=13 \quad 9-8=1$$

$$2+7=9 \quad 8+5=13 \quad 9-6=3 \quad 7-6=1 \quad 0+7=7 \quad 11-6=5$$

Тапшырма 234

бети 32

Печенье - 5ящ.
Сатылды - 2ящ.
Калды - ?

Чыгаруу: $5-2=3$ (ящ.)

Жообу: 3 ящик печенье калды.

Тапшырма 235

бети 32

Чыгаруу: $7+2=9$ (дар.)

$7+9=16$ (дар.)

Жообу: Эки класс 16 дарак отургузушту.

Тапшырма 236

бети 32

Таратты - 8(депт.) }
Калды - 6(депт.) } ?

Чыгаруу: $8+6=14$ (депт.)

Жообу: Самарда 14 дептер болгон.

Тапшырма 237

бети 32

$2+6=8$	$9+5=14$	$5+5=10$	$3-2=1$	$10-2=8$	$9-6=3$
$8+4=12$	$7+7=14$	$6+6=12$	$8-6=2$	$7-1=6$	$4-3=1$

Тапшырма 239

бети 33

$4-3=1$	$0+1=1$	$9-8=1$	$6-5=1$	$10-9=1$
---------	---------	---------	---------	----------

Тапшырма 240

бети 33

$2+5+6=13$ см

Жообу: 13см

Тапшырма 241

бети 33

$9+6$	$7+5$	$8+6$	$9+5$
$9+1=10$	$7+3=10$	$8+2=10$	$9+1=10$
$10+5=15$	$10+2=12$	$10+4=14$	$10+4=14$
$9+6=15$	$7+5=12$	$8+6=14$	$9+5=14$

8 ДИ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 242

бети 33

$8+8$	$9+8$
$8+2=10$	$9+1=10$
$10+6=16$	$10+7=17$
$8+8=16$	$9+8=17$

Тапшырма 243

бети 33

$0+8=8$	$6+8=14$
$1+8=9$	$7+8=15$
$2+8=10$	$8+8=16$
$3+8=11$	$9+8=17$
$4+8=12$	
$5+8=13$	

8ди кошуунун жадыбалы.

Тапшырма 244

бети 33

Нан –8 кесим } ?
Калды –8 кесим }

Чыгаруу: $8+8=16$ (кесим)

Жообу: Дасторкондо 16 кесим нан болгон.

Тапшырма 246

бети 34.

Чыгаруу: 1) $3+4=7$ (кит.)

2) $3+7=10$ (кит.)

Жообу: Төмөнкү текчеде 7китеп болгон. Эки текчеде 10 китеп болгон.

Тапшырма 247

бети 34

$0+7=7$	$6+8=14$	$9-2=7$	$16-10=6$	$8+3=11$	$12-3=9$
$7+7=14$	$8+5=13$	$10-3=7$	$15-5=10$	$7+5=12$	$10-1=9$

Тапшырма 248

бети 34

Портфелде – 5китеп

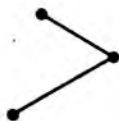
Берди - ?

Калды –3 китеп.

Чыгаруу: $5-3=2$ (кит.)

Жообу: 2 китеп берген.

Тапшырма 249
бети 34

Эки муундуу сынык сызык туюк боло албайт.

9 ДУ КОШУУНУН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 250
бети 34

$0+9=9$	$5+9=14$
$1+9=10$	$6+9=15$
$2+9=11$	$7+9=16$
$3+9=12$	$8+9=17$
$4+9=13$	$9+9=18$

9ду кошуунун жадыбалы.

$9+9=18$ ди $8+9=17$ ге 1ди кошуу менен алдык.

Тапшырма 251
бети 35

I - 9таңгак ← } ?
II - ? 3 таңгак аз → }

Чыгаруу: 1) $9-3=6$ (таңгак) 2-кл.

2) $9+6=15$ (таңгак)

Жообу: 2-класс 6 таңгак, эки класс биригип 15 таңгак кагаз макулатура тапшырышкан.

Тапшырма 252
бети 35

Болгон	түштү	калды
10киши	1ост.-2киши 2ост.-3киши	?

Чыгаруу: 1) $2+3=5$ (киши түштү)

2) $10+5=5$ (киши)

Жообу: Автобуста 5 киши калган.

Тапшырма 253
бети 35

$7+2=9$ $9+9=18$ $2+9=11$ $8-2=6$ $9-7=2$ $4-3=1$
 $6+6=12$ $8+6=14$ $4+6=10$ $15-5=10$ $7-5=2$ $5-5=0$

Тапшырма 255

бети 35

$$5+6 \quad 5+7 \quad 5+8 \quad 5+9$$

Тапшырма 256

бети 35

Чыгаруу: $8-6=2$ (мин.)

Жообу: Келе жатканда 2мин. убакытты үнөмдөгөн.

7, 8, 9 САНДАРЫН КЕМИТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛДАРЫ

$7-7=0$
$8-7=1$
$9-7=2$

$8-8=0$
$9-8=1$

$9-9=0$

Кыска болуп баргандыгынын себеби кемүүчү сандар кемитүүчүдөн көп жолу кичине болуп жаткандыгында.

Тапшырма 257

бети 36

$$10-8=(8+2)-8=(8-8)+2=0+2=2$$

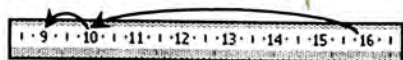
$$10-9=(9+1)-9=(9-9)+1=0+1=1$$

$$10-7=(7+3)-7=(7-7)+3=0+3=3$$

Тапшырма 259

бети 36

16-7

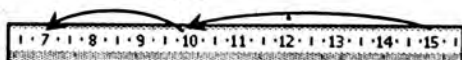

$$16-6=10$$

$$10-1=9$$

$$16-7=9$$

15-8

$$15-10=5$$

$$10-3=7$$

$$15-8=7$$

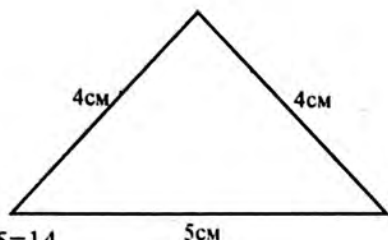
$$17-8=(9+8)-8=9+(8-8)=9+0=9$$

$$18-9=(9+9)-9=9+(9-9)=9+0=9$$

$$16-8=(8+8)-8=8+(8-8)=8+0=8$$

Тапшырма 260

бети 36

Чыгаруу: $4+4+5=14$

Жообу: 14см

Тапшырма 261

бети 36

$2+2+2=6$

Жообу: Үчөө корзинага 6 топ түшүрүшкөн.

Тапшырма 262

бети 36

>, <, = белгилерин колдон.

$4-3=5-4$

$8-8=9-9$

$7-0>7-1$

$0<10+9$

Тапшырма 263

бети 36

$8-7=1$

$6-5=1$

$5+6=11$

$9+5=14$

$9-8=1$

$2-1=1$

$4+7=11$

$6+6=12$

Тапшырма 265

бети 36

$1+1=2$

$2+2=4$

$3+3=6$

$4+4=8$

$5+5=10$

$6+6=12$

$7+7=14$

$8+8=16$

$9+9=18$

9 амал жазылды.

Тапшырма 266

бети 37

Болгон	мен алдым	иним алды	калды
15 кит.	3 кит.	2 кит.	?

1) $15-3=12$ (кит.)

2) $12-2=10$ (кит.)

Жообу: Текчеде 10 китеп калган..

Тапшырма 267

бети 37

$2+2+2=6$ (кыям)

Жообу: Үч текчеде 6 кыям куюлган банка бар.

Тапшырма 268

бети 37

$1+1+1+1=4(\text{см})$

Жообу: Төрт бурчтуктун периметри 4см.

Тапшырма 269

бети 37

$12-1=11 \quad 12-3=9 \quad 12-5=7 \quad 12-7=5 \quad 12-9=3$

$12-2=10 \quad 12-4=8 \quad 12-6=6 \quad 12-8=4 \quad 12-10=2$

Тапшырма 270

бети 37

$3+4=7 \quad 7-2=5$

2 амал жазылды.

Тапшырма 271

бети 37

$8+9=17 \quad 6+5=11 \quad 14-7=7 \quad 18-9=9$

$7+9=16 \quad 9+4=13 \quad 16-8=8 \quad 20-1=19$

Тапшырма 272

бети 37

0 эң кичине 1 орундуу сан, 9-эң чоң бир орундуу сан,
10-эң кичине 2 орундуу сан.**КОШУУ МЕНЕН КЕМИТҮҮНҮН БАЙЛАНЫШЫ****Тапшырма 265**

бети 36

$4+3=7 \quad 5+1=6 \quad 6-2=4 \quad 7-3=4$

$7-4=3 \quad 6-5=1 \quad 6-4=2 \quad 7-4=3$

$7-3=4 \quad 6-1=5 \quad 4+2=6 \quad 4+3=7$

Тапшырма 275

бети 37

Чыгаруу: 1) $5+4=9$ (такси)2) $5+9=14$ (маш.)

Жообу: Гаражда бардыгы болуп 14 машина болгон.

Тапшырма 276

бети 37

Чыгаруу: $4+4+4=12$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 12см.

Тапшырма 277

бети 38

$$3+5+2=10(\text{см})$$

Жообу: Сынык сызыктын узундугу 10см.

Тапшырма 278

бети 38

$$\begin{array}{llllll} 5+5=10 & 2+9=11 & 8-4=4 & 7-6=1 & 10+7=3 & 8+2=10 \\ 3+8=11 & 10+5=15 & 9-5=4 & 5-0=5 & 9-8=1 & 9+7=16 \end{array}$$

Тапшырма 279

бети 38

Болгон	түштү	калды
19	9	?

Чыгаруу: $19-9=10(\text{к.})$

Жообу: Автобуста 10 киши калган.

Тапшырма 280

бети 38

$$\begin{array}{llll} 7+8=15 & 10-5=5 & 3+8=11 & 6-5=1 \\ 5+5=10 & 8-4=4 & 1+9=10 & 8-1=7 \end{array}$$

Тапшырма 281

бети 38

$$9-5=(4+5)-5=4+(5-5)=4+0=4$$

$$4+5=9 \quad \text{демек, } 9-5=4$$

$$6-2=4 \quad 2+4=6 \quad \text{демек, } 6-2=4$$

Тапшырма 282

бети 38

10-7 айырма менен кемитүүчүнүн суммасы
кемүүчүгө барабар.

$$3+7=10 \quad \text{демек, } 10-7=3$$

$$8-6$$

$$2+6=8 \quad \text{демек, } 8-6=2$$

$$11-9$$

$$2+9=11 \quad \text{демек, } 11-9=2$$

$$7-5$$

$$2+5=7 \quad \text{демек, } 7-5=2$$

Тапшырма 283

бети 38

$$\left. \begin{array}{l} T - 10 \\ \Theta - ? \text{ ге аз} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $10 - 2 = 8$ (өрд.) 2) $10 + (10 + 2) = 18$ (кан.)
 $8 + 10 = 18$ (кан.)

Жообу: Короодо 18 канаттуу болгон.

Тапшырма 284

бети 38

$$3 + 3 + 3 = 9 \text{ (см)}$$

Жообу: 9см

Тапшырма 285

бети 38

$$5 + 5 = 10 \quad 10 - 3 = 7$$

2 амал жызылды. Айырма болот.

Тапшырма 286

бети 38

$$19, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10$$

Эң кичинеси -10.

Тапшырма 287

бети 38

$$7 + 8 = 15 \quad 8 + 6 = 14 \quad 7 + 7 = 14 \quad 4 + 4 = 8 \quad 9 + 7 = 16$$

$$8 + 2 = 10 \quad 8 + 8 = 16 \quad 10 + 5 = 15 \quad 9 + 5 = 14 \quad 5 + 5 = 10$$

Тапшырма 288

бети 38

$$5 + 5 + 5 = 15 \text{ (см)}$$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 15см.

АЙЛАНА. ТЕГЕРЕК

Тапшырма 289

бети 39

$$8 - 4 = 4 \quad 7 - 4 = 3 \quad 10 - 5 = \quad 9 - 6 = 3$$

$$+ 4 = 8 \quad 4 + = 7 \quad 5 + = 10 \quad + 6 = 9$$

$$4 + 4 = 8 \quad 4 + 3 = 7 \quad 5 + 5 = 10 \quad 3 + 6 = 9$$

демек,

$$8 - 4 = 4 \quad 7 - 4 = 3 \quad 10 - 5 = 5 \quad 9 - 6 = 3$$

Тапшырма 290

бети 39

$$\left. \begin{array}{l} I - 5 \text{ маш.} \\ II - 7 \text{ маш.} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $5 + 7 = 12$ (маш.)

Жообу: 12 машина көмүр түшүрүлдү.

Тапшырма 291

бети 39

●—————● 2см

●—————● 5см

●—————● 3см

Узундугу 3см болгон кесинди сыздым.

$$3\text{см} > 2\text{см}$$

$$3\text{см} < 5\text{см}$$

Тапшырма 292

бети 39

$9+6=15$ $15-5=10$ Айырма 10го барабар.

Тапшырма 293

бети 39

$7+9=16$	$6+5=11$	$10+9=19$	$10-1=9$	$7-7=0$	$13-10=3$
$8+8=16$	$9+6=15$	$0+4=4$	$8-6=2$	$8-5=3$	$20-20=0$

ЭКИ САНДЫ САЛЫШТЫРУУ

Тапшырма 297

бети 41

$7+9=16$	$5+2=7$	$10-5=5$	$4+4=8$	$0+8=8$	$9-9=0$
$6-5=1$	$8-7=1$	$9-7=2$	$9+9=18$	$10-2=8$	$15-9=6$

Тапшырма 299

бети 41

$3 < 5$ тен $5-3=2$ демек, 3 саны, 5тен 2ге кичине.

Тапшырма 300

бети 41

$6 > 3$	$6-3=3$	6 саны 3тен 3кө чоң
$6 > 4$	$6-4=2$	6 саны 4тен 2ге чоң
$6 > 5$	$6-5=1$	6 саны 5тен 1ге чоң

Тапшырма 301

бети 41

●—————● 5см

●—————● 7см

$$7\text{см} > 5\text{см}$$

Тапшырма 302

бети 41

а) $9-8=1$ 9 саны 8ден 1ге чоң
 $7-6=1$ 7 саны 6дан 1ге чоң
 $10-9=1$ 10 саны 9дан 1ге чоң

- б) $5-2=3$ 2 саны 5тен 3кө кичине
 $9-6=3$ 6 саны 9дан 3кө кичине

Тапшырма 303
бети 41

Болгон	сатылды	калды
15ящ.	Эрт.-5ящ. Кеч.-5ящ.	?

Чыгаруу: $5+5=10$ (ящ.)
 $15-10=5$ (ящ.)

Жообу: 5 ящик алма калды.

Тапшырма 304
бети 41

Кыям – 10 банка
 Желди – 3 банка
 Калды -?

Чыгаруу: $10-3=7$ (банка)
 Жообу: 7 банка калган.

Тапшырма 305
бети 41

$9+8=17$ $8+8=16$ $7+9=16$ $1+9=10$ $8+10=18$
 $7+5=12$ $6+9=15$ $8+4=12$ $0+7=7$ $4+0=4$

Тапшырма 307
бети 42

$7+4=11$ $9-8=1$ $7-5=2$ $7+7=14$ $9+9=18$
 $10-7=3$ $7-7=0$ $6-4=2$ $8+8=16$ $10+2=12$

Тапшырма 308
бети 42

$3 < 5$ $6 < 9$

Тапшырма 311
бети 42

Болду – 5 киши
 Чыны – 3
 Жетпейт -? Чыны

Чыгаруу: $5-3=2$ (ч.)
 Жообу: 2 чыны жетишпейт.

Тапшырма 312
бети 42

$7-4=3$ $10-7=3$ $8+8=16$ $4+4=8$ $15-9=6$ $12-5=7$
 $8+5=13$ $7+7=14$ $7-7=0$ $7-5=2$ $17-9=8$ $13-7=6$

Тапшырма 313

бети 42

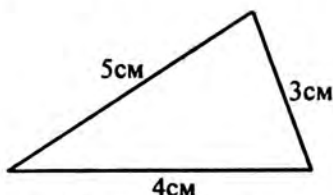
Алма - 14 түп ← } ?
 Алмурут - ? 8 түпкө аз — }

Чыгаруу: 1) $14 - 8 = 6$ (алмурут) 2) $14 + (14 - 8) = 20$ (көчөт)
 $14 + 6 = 20$ көчөт

Жообу: Окуучулар 20 түп көчөт отургузушкан.

Тапшырма 314

бети 42

Чыгаруу: $5 + 3 + 4 = 12$ (см)

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 12 см

Тапшырма 315

бети 42

А - 8 жашта
 Ү - 5 жашта
 —————
 Кимиси кичүү - ?

Чыгаруу: $8 - 5 = 3$ (жаш)

Жообу: Үсөн 3 жашка кичүү.

Тапшырма 316

бети 42

$10 - 5 = 5$ $5 + 8 = 13$ сумма 13кө барабар

ЭКИ ОРУНДУУ САНДАР. ЖҮЗ

Тапшырма 319

бети 44

15, 16, 16, 17, 14, 20, 10, 4, 1, 11

Тапшырма 320

бети 44

Кызыл квадрат - 3 } ?
 Жашыл квадрат - 9 }
 Көркөм оюм - 5 квадрат
 Калды - ?

Чыгаруу: 1) $3 + 9 = 12$ (квадарт)

2) $12 - 5 = 7$ (квадарт)

Жообу: 7 квадарт калды.

Тапшырма 321

бети 44

- а) 1онд., 2онд., 3онд., 4онд., 5онд., 6онд., 7онд., 8онд.
б) 8онд., 7онд., 6онд., 5онд., 4онд.
в) 20; 30; 40; 50; 60; 70; 80

Тапшырма 322

бети 45

$$8+5=13 \quad 13-3=10 \quad \text{Эки амал жазылды.}$$

Тапшырма 324

бети 45

- а) 1онд., 2онд., 3онд., 4онд., 5онд., 6онд.,
7онд., 8онд., 9онд.
б) 3онд., 4онд., 5онд., 6онд., 7онд.
30, 40, 50, 60, 70
в) 50, 30, 70, 90

Тапшырма 325

бети 45

$$\begin{array}{l} \text{I} - 11\text{сом} \\ \text{II} - ? \text{3кө аз} \end{array} \leftarrow \begin{array}{l} \text{I} \\ \text{II} \end{array}$$

Чыгаруу: $11-3=8$ (самын)

Жообу: 2чи кутуда 8самын болгон.

Тапшырма 326

бети 45

Чыгаруу: $2+2+2+2+2=10$ (см)

Жообу: Беш бурчтуктун перимери 10см

Тапшырма 327

бети 45

$$\begin{array}{l} 8+10=18 \quad 18>11 \quad 18<21 \quad 21>11 \\ 5+6=11 \\ 10+11=21 \end{array}$$

Тапшырма 328

бети 45

- а) 20, 15, 80, 100, 10
б) отуз, кырк, элүү
в) 2онд., 3онд., 4онд., 5онд.
10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100

Тапшырма 329

бети 45

$$\begin{array}{l} 8+0=8 \quad 5+5=10 \quad 10-1=9 \quad 15-10=5 \\ 9+7=16 \quad 10+8=18 \quad 13-3=10 \quad 12-3=9 \end{array}$$

Тапшырма 331

бети 46

2 онд. $5=25$

4 онд. $6=46$

9 онд. $1=91$

Тапшырма 334

бети 46

А – 8 бет ← } ?
 Б – ? 5 ке көп → }

Чыгаруу: 1) $8+5=13$ (бет) Бейшегүл2) $8+13=21$ (бет)

Жообу: Бейшегүл 13 бет окуган. Экөө биригип 21 бет окушкан.

Тапшырма 335

бети 46

30, 40, 50, 60, 80, 90, 34, 55, 62

Тапшырма 336

бети 46

$9+4=13$

$10-9=1$

$6+6=12$

$7+7=14$

$10+7=17$

$8+6=14$

$10-7=3$

$8-7=1$

$6+9=15$

$9+0=9$

Тапшырма 337

бети 47

Ондук	Бирдик
9	5
2	1
2	3
2	4
4	6
5	4
6	8

Тапшырма 338

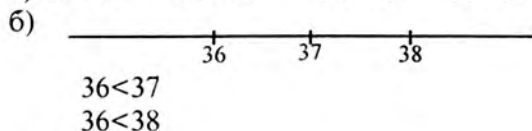
бети 47

2-разряд	1-разряд
4	5
3	8
9	5
6	0
7	5

Тапшырма 341

бети 47

а) $45 < 47$ $52 > 49$ $53 > 46$ $55 < 57$

Тапшырма 342

бети 47

Болгон	кружок	спорт
28	Мат.- 8	?
	Сүр.- 6	

Чыгаруу: 1) $8+6=14$ (ок.) 2) $28-(8+6)=14$ (ок.)
 $28-14=14$ (ок.)

Жообу: 14 окуучу спортко катышышкан.

Тапшырма 344

бети 47

Жообу: $2\text{см}+3\text{см}=5\text{см}$

Тапшырма 345

бети 48

13, 16, 18, 29, 35, 42, 72, 82

ондук	бирдик
1	3
1	6
1	8
2	9
3	5
4	2
7	2
8	2

1-разряддары

3
6
8
5
2

Тапшырма 346

бети 48

Б - 10д. ← } ?
Т - ? кө аз □ }

Чыгаруу: 1) $10-3=7$ (депт.) 2) $10+(10-3)=17$ (депт.)
 $10+7=17$ (депт.)

Жообу: Темирдин 7 дептери болгон. Экөөнүн 17 дептери болгон.

Тапшырма 348

бети 48

- а) 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
акыркы сандан кийинки сан 30-отуз
б) 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39
в) 99, 100- булар 2 орундуу жана 3 орундуу сандар.

Тапшырма 349

бети 48

17, 25, 38, 76, 92 сандарында
7, 5, 8, 6, 2 - 1-разряддар
1, 2, 3, 7, 9 - 2-разряддар

Тапшырма 350

бети 48

>, <, = белгилерин пайдалан

$30 > 24$	$16 < 61$	$50 > \begin{array}{ l} 45 \\ 46 \\ 47 \\ 48 \end{array}$	$60 < \begin{array}{ l} 61 \\ 62 \\ 63 \\ 64 \end{array}$
$45 < 54$	$94 > 49$		
$72 > 27$	$60 < 70$		

Тапшырма 351

бети 48

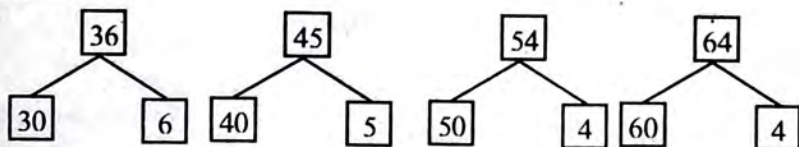
Эрт. - 8ящ. ← } ?
Кеч. - ? ящ. көп □ }

Чыгаруу: 1) $8+3=11$ (ящ.) 2) $8+(8+3)=19$ (ящ.)
 $8+11=19$ (ящ.)

Жообу: Бир күндө 19 ящик алма сатылган.

Тапшырма 353

бети 49

Тапшырма 354

бети 49

Чыгаруу: $8-3=5$

Жообу: 5 алма боелгон.

Тапшырма 355

бети 49

$72 > 17$ $65 > 56$ $98 > 78$ $27 < 29$ – туура жазылган
 $47 < 57$ $35 = 35$ $62 > 26$ $100 > 90$
 $63 > 35$ - туура эмес жазылганы

Тапшырма 356

бети 49

88, 89, 90, 91, 92, 93, 94

Тапшырма 357

бети 49

а) 5, 7, 9, 8

15, 29, 51, 47, 63, 72, 12, 81, 18, 41, 14, 92

мис.: 14 – санында – 4 – 1чи разряд

1 – 2чи разряд

92 -

2; 1чи разряд

9; 2чи разряд

Калгандарын ушул үлгү боюнча жаз.

б) 80-санынын бирдиги жок. Анын ордуна «0»-жазылат.

100-санынын бирдиги ондугу жок. Алардын ордуна «0»дөр жазылат.

Тапшырма 358

бети 49

а) $10+6=16$ $9+5=14$ $8+0=8$ $7+4=11$

$10-6=4$ $9-5=4$ $8-0=8$ $7-4=3$

б) $8+3=8+(2+1)=(8+2)+1=10+1=11$

$5+7=(3+2)+7=(3+7)+2=10+2=12$

$9+9=9+(1+8)=(9+1)+8=10+8=18$

$18-9=(9+9)-9=9+(9-9)=9+0=9$

$15-7=(8+7)-7=8+(7-7)=8+0=8$

$10-9=(1+9)-9=1+(9-9)=1+0=1$

Тапшырма 359

бети 49

Чыгаруу: $2+2+2=6(\text{см})$

Жообу: 6см

Тапшырма 360
бети 49

$$\left. \begin{array}{l} У - 12 \text{ кар.} \\ С - ? 4 \text{ көз} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $12 - 4 = 8$ (кар.)
2) $12 + 8 = 20$ (кар.)

Жообу: Саматтын 8 карандашы болгон. Экөөнүкү биригип 20 карандашы бар.

Тапшырма 361
бети 49

$$45 > 27 \quad 88 > 61 \quad 78 > 39$$

**ЭКИ ОРУНДУУ САНДАРДЫ КОШУУ
ЖАНА КЕМИТҮҮ**

Тапшырма 365
бети 50

$$\begin{array}{r} + 47 \\ 12 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 54 \\ 23 \\ \hline 77 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 66 \\ 22 \\ \hline 88 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 34 \\ 44 \\ \hline 78 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 48 \\ 31 \\ \hline 79 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 85 \\ 12 \\ \hline 97 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 23 \\ 34 \\ \hline 57 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 15 \\ 42 \\ \hline 57 \end{array}$$

Тапшырма 364
бети 50

$$\left. \begin{array}{l} \text{Болгон} - 35 \text{ кой} \\ \text{Кошулду} - 24 \text{ кой} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $35 + 24 = 59$ (кой)

Жообу: Короодо 59 кой болуп калды.

Тапшырма 365
бети 50

$$\left. \begin{array}{l} I - 21 \text{ депт.} \\ II - ? 3 \text{ депт. көп} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $21 + 3 = 24$ (депт.)
2) $24 + 21 = 45$ (депт.)

Жообу: Эки катарга 45 дептер коюлган.

Тапшырма 366
бети 50

$>$, $<$, $=$ белгилерди колдон.

$$63 > 36 \quad 46 < 47 \quad 10 < 11 \quad 30 > 13$$

$$2 \text{ дм} = 20 \text{ см} \quad 40 \text{ см} < 5 \text{ дм}$$

Тапшырма 367
бети 50

$$\begin{array}{r} + 64 \\ 12 \\ \hline 76 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 21 \\ 67 \\ \hline 88 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 66 \\ 33 \\ \hline 99 \end{array}$$

Тапшырма 368

бети 50

Эрт. - 16ящ. ←
Түштө - ? 5ящ. аз.сат.]

Чыгаруу: $16-5=11$ (ящ.)

Жообу: Түштөн кийин 11ящик алма сатылган.

Тапшырма 369

бети 51

$40+10=50$ $70+20=90$ $30+50=80$ $60+20=80$

Тапшырма 370

бети 51

$\begin{array}{r} +61 \\ 35 \\ \hline 96 \end{array}$	$\begin{array}{r} +23 \\ 36 \\ \hline 59 \end{array}$	$\begin{array}{r} +32 \\ 64 \\ \hline 96 \end{array}$	$\begin{array}{r} +12 \\ 17 \\ \hline 29 \end{array}$	$\begin{array}{r} +44 \\ 15 \\ \hline 59 \end{array}$	$\begin{array}{r} +42 \\ 56 \\ \hline 98 \end{array}$	$\begin{array}{r} +73 \\ 25 \\ \hline 98 \end{array}$	$\begin{array}{r} +75 \\ 14 \\ \hline 89 \end{array}$
---	---	---	---	---	---	---	---

Тапшырма 371

бети 51

Түштү - 24 }
Чыкты - 13 }?

Чыгаруу: $24+13=37$ (жүрг.)

Жообу: Автобуста адегенде 37 жүргүнчү болгон.

Тапшырма 372

бети 51

Тарелка -41 ←
Стакан - ? 14кө көп]?

Чыгаруу: $41+14=55$ (стакан)

$41+55=96$ (идиш)

Жообу: Ашканага 96 идиш алынып келинген.

Тапшырма 373

бети 51

$>$, $<$, $=$ белгилерди колдон

$24+12>24$

$72+15>15$

$37=12+25$

Тапшырма 374

бети 51

$12-5=7$

$7+4=1$

2 мисал жазылды

Тапшырма 375

бети 51

1дм=10см

2дм=20см

3дм=30см

6дм=60см

Тапшырма 376

бети 51

$\begin{array}{r} +36 \\ 12 \\ \hline 48 \end{array}$

$\begin{array}{r} +54 \\ 21 \\ \hline 75 \end{array}$

$\begin{array}{r} +47 \\ 11 \\ \hline 58 \end{array}$

$\begin{array}{r} +72 \\ 16 \\ \hline 88 \end{array}$

$\begin{array}{r} +65 \\ 13 \\ \hline 78 \end{array}$

$\begin{array}{r} +83 \\ 13 \\ \hline 96 \end{array}$

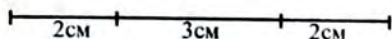
Тапшырма 378

бети 51

$$\begin{array}{r} \text{а) } \frac{-55}{-32} \quad \frac{-99}{-88} \quad \frac{-72}{-41} \quad \frac{-85}{-12} \quad \frac{-98}{-27} \\ \frac{23}{11} \quad \frac{31}{73} \quad \frac{71}{71} \\ \text{б) } \frac{+43}{+12} \quad \frac{+56}{+23} \quad \frac{+32}{+37} \quad \frac{+55}{+12} \quad \frac{+16}{+23} \\ \frac{55}{79} \quad \frac{69}{67} \quad \frac{59}{39} \end{array}$$

Тапшырма 379

бети 52

Чыгаруу: $2+3+2=7(\text{см})$

Жообу: Кесиндинин узундугу 7см

Тапшырма 380

бети 52

Болгон	сатылды	калды
кара - 65 көк - 32 чыгрык	54 чыгрык	?

Чыгаруу: 1) $65+32=97(\text{чyg.})$

2) $97-54=43(\text{чyg.})$

Жообу: 43 чыгырык калган.

Тапшырма 381

бети 52

$$\begin{array}{r} \frac{+45}{+13} \quad \frac{+34}{+23} \quad \frac{-88}{-24} \quad \frac{+58}{+11} \quad \frac{-77}{-62} \quad \frac{-66}{-35} \quad \frac{+55}{+24} \\ \frac{58}{57} \quad \frac{64}{69} \quad \frac{15}{31} \quad \frac{79}{79} \end{array}$$

Тапшырма 382

бети 52

$$\begin{array}{r} \frac{-65}{-13} \quad \frac{-97}{-75} \quad \frac{+44}{+25} \quad \frac{+44}{+33} \quad \frac{-76}{-25} \quad \frac{-86}{-15} \quad \frac{+66}{+22} \quad \frac{-55}{-41} \\ \frac{52}{22} \quad \frac{69}{77} \quad \frac{51}{71} \quad \frac{88}{14} \end{array}$$

Тапшырма 383

бети 52

Көк - 75 ← } ?
Жаш. - 23 канч. аз } ?

Чыгаруу: $75-23=52(\text{жаш.})$

$75+52=127(\text{шар})$

Жообу: Жашыл шар көк шардан 52ге аз.

Экөө биригип 127 шар.

Тапшырма 384

бети 52

$>$, $<$, $=$ белгилерин колдон.

$$16-6 > 6 \quad 45-24 < 45 \quad 34+12 > 43$$

$$25+14 = 39 \quad 72-21 < 52 \quad 24+45 > 45$$

Тапшырма 385

бети 52

Чыгаруу: $8\text{саат}45\text{мин.} + 12\text{мин.} = 8\text{саат}57\text{мин.}$

Жообу: Туура жүрсө $8\text{саат}57\text{мин.}$ болмок.

Тапшырма 386

бети 52

$$23+15=38 \quad 38-16=22 \quad 2\text{мисал жазылды.}$$

Тапшырма 387

бети 52

Чыгаруу: $2+2+2+2=8(\text{см})$

Жообу: Төрт бурчтуктук периметри 8см

Тапшырма 388

бети 52

$$\begin{array}{r}
 -62 \\
 \underline{-31} \\
 31
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 +46 \\
 \underline{+32} \\
 78
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 +23 \\
 \underline{+16} \\
 39
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 -37 \\
 \underline{-24} \\
 13
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 -44 \\
 \underline{-13} \\
 31
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 +23 \\
 \underline{+15} \\
 38
 \end{array}$$

Тапшырма 389

бети 52

1 жана 5 2 жана 4 3 жана 3 .

Тапшырма 392

бети 52

I - 21 ок. \leftarrow } ?
 II - ? 4 окууч. көп \rightarrow } ?

Чыгаруу: 1) $21+4=25(\text{ок.})$

2) $21+25=46(\text{ок.})$

Жообу: 2-класстан 25 окуучу катышкан.

Эки класстан 46 окуучу катышкан.

Тапшырма 393

бети 53

I - чыкты - 23 маш. } ?
 II - чыкты - 15 маш. } ?

Чыгаруу: $23+15=38(\text{маш.})$

Жообу: 38 машина гаражда чыккан.

Эки суроого жооп берүү мүмкүн эмес.

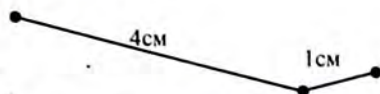
Тапшырма 394

бети 53

Фигуралардын жалпы аты көп бурчтук, 2 менен 3 фигуралар төрт юурчтук деп аталат.

Тапшырма 395

бети 53

Чыгаруу: $4 + 1 = 5(\text{см})$

Жообу: Сынык сызыктын узундугу 5см

Түрдүү көрүнүштө түзсө болот.

Тапшырма 396

бети 53

$25 - 12 = 13 \quad 34 + 5 = 39 \quad 42 + 24 = 66 \quad 65 - 14 = 51$

$99 - 81 = 18 \quad 46 - 22 = 24 \quad 54 + 30 = 84 \quad 73 + 20 = 93$

$62 + 4 = 66 \quad 7 + 92 = 99$

Тапшырма 397

бети 53

$24 + 14 = 38 \quad 43 + 5 = 48 \quad 71 + 16 = 87 \quad 67 - 5 = 62$

$76 - 16 = 60 \quad 24 + 20 = 44 \quad 43 + 10 = 53 \quad 40 + 20 = 60$

$99 - 38 = 61 \quad 71 + 23 = 94$

Тапшырма 400

бети 53

Балдарга -43 (көйн.) \leftarrow } ?
 Кыздардын $-?$ 20га аз \leftarrow }

Чыгаруу: 1) $43 - 20 = 23$ (кыз.көй)

2) $43 + 23 = 65$ (көйн.)

Жообу: 23 кыздардын көйнөгү. Кыздар жана балдар үчүн 66 көйнөк тигишкен.

Тапшырма 401

бети 53

Балдар -35 } ?
 Кыздар -12 }

Чыгаруу: $35 + 12 = 47$ (окуучу)

Жообу: Мектептин өздүк көркөм чыгармачылыгына 47 окуучу катышкан.

Тапшырма 402

бети 54

$85 - 3 = 82 \quad 75 - 20 = 55 \quad 47 + 0 = 47 \quad 55 + 40 = 95 \quad 15 + 1 = 16$

$47 - 7 = 40 \quad 19 - 9 = 10 \quad 67 + 0 = 67 \quad 45 - 13 = 32 \quad 34 - 12 = 22$

Тапшырма 403
бети 54

$$1\text{дм}=10\text{см}$$

$$1\text{дм}1\text{см}=10\text{см}+1\text{см}=11\text{см}$$

Тапшырма 404

бети 54

$$52+20=72 \quad 40+26=66 \quad 30-10=20 \quad 80-70=10$$

$$63+30=93 \quad 46+20=66 \quad 54-40=14 \quad 69-7=62$$

Тапшырма 404

бети 54

Бардык лампочка	кызыл	жашыл
55	20	?

Чыгарылышы: $55-20=35$

Жообу: 35 жашыл лампочка болгон.

Тапшырма 406

бети 54

$$25+4=29 \quad 46+30=76 \quad 3+42=45 \quad 35-4=31 \quad 50+40=90$$

$$45-20=25 \quad 52+5=57 \quad 38-20=18 \quad 5+51=56$$

$$48-3=45 \quad 61+30=91 \quad 90-70=20$$

Тапшырма 407

бети 54

$$35+24=59 \quad 89-35=54 \quad 18-7=11 \quad 23+46=69$$

$$42+45=87 \quad 68-36=32 \quad 28-14=14 \quad 63+25=88$$

Тапшырма 408

бети 54

Чыгаруу: $12+15=27(\text{см})$ $39-27=12(\text{см})$

Жообу: Үч бурчтуктун үчүнчү жагы 12см

Тапшырма 409

бети 54

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан

$$26 < 62 \quad 54 < 57 \quad 94 > 92 \quad 45 > 40 \quad 85 > 75$$

$$71 < 73 \quad 30 = 30 \quad 0 < 90 \quad 62 > 0$$

Тапшырма 410

бети 54

65, 89, 33, 39

Тапшырма 411

бети 54

а) 88, 89, 98, 99

б) 41, 14, 23, 32

Тапшырма 412

бети 54

$$\begin{array}{cccc} 27-15=12 & 40-20=20 & 40+30=70 & 36+23=59 \\ 26+20=46 & 36-0=36 & 28-14=14 & 74-40=34 \end{array}$$

Тапшырма 413

бети 54

$$\begin{array}{l} \text{I} - 11 \text{ окуучу} \leftarrow \} ? \\ \text{II} - ? \text{ 3 ок. аз} \rightarrow \} ? \end{array}$$

Чыгаруу: $11-3=8(\text{ок.})$
 $11+8=19(\text{ок.})$

Жообу: Эки катарда 19 окуучулар олтурган.

Тапшырма 415

бети 55

$$\begin{array}{l} \text{Балдар} - 23 \leftarrow \} ? \\ \text{Кыздар} - ? \text{ 3кө көп} \rightarrow \} ? \end{array}$$

Чыгаруу: $23+3=26(\text{кыз})$
 $23+26=49(\text{адам})$

Жообу: Дөбөчөдө 26 кыз болгон. Уул жана кыздар болуп дөбөчөгө лыжа тебүү үчүн 49у барышкан.

Тапшырма 415

бети 55

$$\begin{array}{l} 1\text{кл} - 23 \} ? \\ 2\text{кл} - 6 \} ? \end{array}$$

1-класстан 23, 2-класстан 6 окуучу пионер лагерине эс алууга барышкан. Эс алууга бардыгы канча окуучу барган.

Тапшырма 417

бети 55

>, <, = белгилерди кой.

$$\begin{array}{ccc} 73 > 37-7 & 70-0=70 & 67=57+10 \\ 15 > 51-50 & 90 > 90-1 & 66 > 0 \end{array}$$

Тапшырма 419

бети 55

$$\begin{array}{cccc} 36+33=99 & 84+13=97 & 66+21=87 & 91-90=1 \\ 59-26=33 & 99-27=72 & 82-11=71 & 85-84=1 \end{array}$$

Тапшырма 420

бети 55

$$\begin{array}{cccc} 64+4=68 & 28+30=58 & 70+23=93 & 62+12=74 \\ 72-40=32 & 68-5=63 & 90-50=40 & 89-25=64 \end{array}$$

Тапшырма 421

бети 55

Дүкөндө	сатылды	калды
96кг	30кг	?

Чыгаруу: $96-30=66$ (бад.)

Жообу: Дүкөндө 66 кг бадыраң калган.

Тапшырма 422

бети 55

	ондук	бирдик
31	3	1
27	2	7
49	4	9
77	7	7
63	6	3
90	9	0
95	9	5

Тапшырма 424

бети 55

А - 14жаш ←
 Э - ? 3 жашка улуу → ?

Чыгаруу: $14+3=17$ (эжеси)

Жообу: Эжеси 17 жашта болгон.

Тапшырма 425

бети 55

$$\begin{array}{cccccc}
 36+13=49 & 47+22=69 & 30+50=80 & 78-36=42 & 80-50=30 \\
 57-34=23 & 19+0=19 & 22+45=67 & 88-33=55 & 99-1=98
 \end{array}$$

Тапшырма 426

бети 56

Сол -24үй }
 Оң -25үй } ?

Канчага көп -?

Чыгаруу: 1) $24+25=49$ (үй)2) $25-24=1$ (үй)

Жообу: Жолдун эки бетиндеги үйлөрдүн саны 49.
 Көчөнүн оң жагында 1үй көп.

Тапшырма 427

бети 56

а) $8-8=0$ $0+4=4$ б) $10+2=12$ $12+4=16$
 в) $10-9=1$ $9+1=10$

Тапшырма 428

бети 56

класста	кыздар	балдар
35	12	?

Чыгаруу: $35-12=23(б.)$

Жообу: Класста 23 уул балдар окуйт.

Тапшырма 429

бети 56

$28-17=11$

$88-80=8$

$62+16=78$

$43+43=86$

$79-17=62$

$90-50=40$

$56+42=98$

$30+40=70$

Тапшырма 430

бети 56

5, 4, 6, 2, 7, 8, 3

Тапшырма 431

бети 56

$6+6=12$

$9+3=12$

$7+7=14$

$8+0=8$

$9+9=18$

$6-6=0$

$9-3=6$

$7-7=0$

$8-0=8$

$9-9=0$

Тапшырма 432

бети 56

$$\begin{array}{r} + 45 \\ 54 \\ \hline 99 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 23 \\ 32 \\ \hline 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} = 54 \\ 50 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 80 \\ 17 \\ \hline 97 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 18 \\ 17 \\ \hline 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 32 \\ 46 \\ \hline 78 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 25 \\ 24 \\ \hline 49 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 73 \\ 26 \\ \hline 99 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 6 \\ 92 \\ \hline 98 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} = 69 \\ 9 \\ \hline 60 \end{array}$$

Тапшырма 433

бети 56

1-топ: 1, 2, 4, 5, 6, 7, - ийри, сынык сызыктар

2-топ: 3, 8, 9 – фигуралар

Тапшырма 434

бети 56

Янв. -37 маш. ← } ?
 Фев. -? 12 ге көп → }

Чыгаруу: 1) $37+12=49(маш.)$ 2) $49+37=86(маш.)$

Жообу: Февраль айында 49 машина чыгарган.

Эки айда 86 машина чыккан.

Тапшырма 435

бети 56

55, 66, 77, 88, 99

Тапшырма 436

бети 57

$27+20$

$36-16$

$99-98$

$79+1$

Тапшырма 437

бети 57

$$64-2=62 \quad 56+3=59 \quad 34+23=57 \quad 43+25=68 \quad 64-63=1$$

$$64-20=44 \quad 56+30=86 \quad 67-7=60 \quad 87-34=53 \quad 77+2=79$$

Тапшырма 438

бети 57

Кыз.т. -53см ←
Ж.тасм. -? 20см ге уз.

Чыгаруу: $53+20=73$ см

Жообу: Жашыл тасманын узундугу 73см

Тапшырма 439

бети 57

$$3+7=10 \quad 7+6=13 \quad 4+9=13 \quad 8+4=12 \quad 4+7=11 \quad 8+3=11$$

	ондук	бирдик
10	1	0
13	1	3
12	1	2
11	1	1

Тапшырма 441

бети 57

$$\begin{array}{r} +25 \\ 16 \\ \hline 41 \end{array} \quad \begin{array}{r} +37 \\ 14 \\ \hline 51 \end{array} \quad \begin{array}{r} +42 \\ 19 \\ \hline 61 \end{array} \quad \begin{array}{r} +56 \\ 15 \\ \hline 71 \end{array} \quad \begin{array}{r} +18 \\ 73 \\ \hline 91 \end{array} \quad \begin{array}{r} +26 \\ 49 \\ \hline 75 \end{array} \quad \begin{array}{r} +62 \\ 19 \\ \hline 81 \end{array} \quad \begin{array}{r} +78 \\ 14 \\ \hline 92 \end{array}$$

Тапшырма 442

бети 57

$$\begin{array}{r} +46 \\ 23 \\ \hline 69 \end{array} \quad \begin{array}{r} +65 \\ 27 \\ \hline 92 \end{array} \quad \begin{array}{r} +32 \\ 32 \\ \hline 64 \end{array} \quad \begin{array}{r} +18 \\ 13 \\ \hline 31 \end{array} \quad \begin{array}{r} +51 \\ 17 \\ \hline 68 \end{array} \quad \begin{array}{r} +62 \\ 29 \\ \hline 91 \end{array} \quad \begin{array}{r} +42 \\ 17 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} +56 \\ 15 \\ \hline 71 \end{array}$$

Тапшырма 443

бети 58

Чыгаруу: $2+3+4=9$ (см)

Жообу: сынык сызыктын узундугу 9см

Тапшырма 444

бети 58

$$\begin{array}{r} +13 \\ 27 \\ \hline 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} +65 \\ 25 \\ \hline 90 \end{array} \quad \begin{array}{r} +28 \\ 12 \\ \hline 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} +42 \\ 18 \\ \hline 60 \end{array} \quad \begin{array}{r} +45 \\ 45 \\ \hline 90 \end{array}$$

Тапшырма 446

бети 58

$$\left. \begin{array}{l} 2^A - 28\text{ок.} \\ 2^B - 29\text{ок.} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $28+29=57$ (ок.)

Жообу: Эки класстан 57 окуучу кагаз таштандыларын чогулткан.

Тапшырма 447

бети 58

Түз сыз. – 36 депт. }
 Чакм. - ? 15ке көп } ?

Чыгаруу: $36+15=51$ (депт.)
 $36+51=87$ (депт.)

Жообу: 51 чакмак дептер болгон.
 87 эки дептерлердин саны.

Тапшырма 448

бети 58

$$\begin{array}{r} -37 \\ \hline 12 \\ \hline 25 \end{array} \quad \begin{array}{r} -85 \\ \hline 23 \\ \hline 62 \end{array} \quad \begin{array}{r} -55 \\ \hline 24 \\ \hline 31 \end{array} \quad \begin{array}{r} +16 \\ \hline 17 \\ \hline 33 \end{array} \quad \begin{array}{r} +46 \\ \hline 36 \\ \hline 82 \end{array} \quad \begin{array}{r} -26 \\ \hline 14 \\ \hline 12 \end{array} \quad \begin{array}{r} +28 \\ \hline 19 \\ \hline 47 \end{array} \quad \begin{array}{r} +59 \\ \hline 21 \\ \hline 80 \end{array}$$

Тапшырма 449

бети 58

Чыгаруу: $2+2+2=6$ (см)

Жообу: Сынык сызыктын узундугу 6см

Тапшырма 450

бети 58

I – 48м }
 II – 34м } ?

Чыгаруу: $48+34=82$ (м)

Жообу: Тасманын узундугу 82м

Тапшырма 451

бети 58

$$\begin{array}{r} +79 \\ \hline 12 \\ \hline 91 \end{array} \quad \begin{array}{r} +19 \\ \hline 28 \\ \hline 47 \end{array} \quad \begin{array}{r} +32 \\ \hline 16 \\ \hline 48 \end{array} \quad \begin{array}{r} -86 \\ \hline 13 \\ \hline 73 \end{array} \quad \begin{array}{r} +74 \\ \hline 18 \\ \hline 92 \end{array} \quad \begin{array}{r} +17 \\ \hline 19 \\ \hline 36 \end{array} \quad \begin{array}{r} +45 \\ \hline 40 \\ \hline 85 \end{array} \quad \begin{array}{r} -95 \\ \hline 90 \\ \hline 5 \end{array}$$

Тапшырма 452

бети 58

$$\begin{array}{r} 38 \\ +4 \\ \hline 42 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7 \\ +29 \\ \hline 36 \end{array}$$

Тапшырма 453

бети 58

$$\begin{array}{r} +79 \\ \hline 2 \\ \hline 81 \end{array} \quad \begin{array}{r} +9 \\ \hline 29 \\ \hline 38 \end{array} \quad \begin{array}{r} +71 \\ \hline 25 \\ \hline 96 \end{array} \quad \begin{array}{r} +36 \\ \hline 15 \\ \hline 51 \end{array} \quad \begin{array}{r} +48 \\ \hline 2 \\ \hline 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +84 \\ \hline 8 \\ \hline 92 \end{array} \quad \begin{array}{r} +17 \\ \hline 7 \\ \hline 24 \end{array} \quad \begin{array}{r} +55 \\ \hline 9 \\ \hline 64 \end{array} \quad \begin{array}{r} +48 \\ \hline 16 \\ \hline 64 \end{array} \quad \begin{array}{r} +27 \\ \hline 7 \\ \hline 34 \end{array}$$

Тапшырма 454

бети 58

$$\begin{array}{r} -85 \\ -80 \\ \hline 5 \end{array} \quad \begin{array}{r} -99 \\ -9 \\ \hline 90 \end{array} \quad \begin{array}{r} -87 \\ -35 \\ \hline 52 \end{array} \quad \begin{array}{r} -50 \\ -40 \\ \hline 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} -42 \\ -41 \\ \hline 1 \end{array}$$

Тапшырма 455

бети 58

>, <, = белгилерин колдон.

$10-4 < 10-3$

$36 > 28$

$38-8 = 30$

$50 > 6+7$

Тапшырма 456

бети 58

Терек – 26 ← } ?
 Кайың – ? 8ге көп → }

Чыгаруу: $26+8=34$ (кайың)

$34+26=60$ (түп)

Жообу: 34 түп кайың, бардыгы болуп 60 түп
 көчөт эгилген.

Тапшырма 457

бети 59

Муундары 2см, 3см жана 5см болгон туюк сынык
 сызыктын периметрин тап?

Тапшырма 458

бети 59

$$\begin{array}{r} +47 \\ +25 \\ \hline 72 \end{array} \quad \begin{array}{r} +18 \\ +12 \\ \hline 30 \end{array} \quad \begin{array}{r} +59 \\ +12 \\ \hline 71 \end{array} \quad \begin{array}{r} +35 \\ +6 \\ \hline 41 \end{array} \quad \begin{array}{r} +78 \\ +2 \\ \hline 80 \end{array} \quad \begin{array}{r} +65 \\ +25 \\ \hline 90 \end{array}$$

Тапшырма 459

бети 59

Кыз – 29

Бал. – ? 8ге аз

Чыгаруу: $29-8=21$ (бал.)

Жообу: Өздүк көркөм чыгармага 21 бала катышкан.

Тапшырма 460

бети 59

а) $10-9=1$ $10-1=9$ $10-3=7$ $10-6=4$ $10-8=2$

$10-2=8$ $10-0=10$ $10-5=5$ $10-7=3$ $10-4=6$

б) $85-13=72$ $67-16=51$ $55-13=42$ $39-17=22$

Тапшырма 462

бети 59

$$\begin{array}{r} -44 \\ -15 \\ \hline 29 \end{array} \quad \begin{array}{r} -62 \\ -34 \\ \hline 28 \end{array} \quad \begin{array}{r} -32 \\ -17 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} -56 \\ -39 \\ \hline 17 \end{array} \quad \begin{array}{r} -56 \\ -28 \\ \hline 28 \end{array} \quad \begin{array}{r} -85 \\ -37 \\ \hline 48 \end{array} \quad \begin{array}{r} -97 \\ -69 \\ \hline 28 \end{array} \quad \begin{array}{r} -48 \\ -29 \\ \hline 19 \end{array}$$

Тапшырма 463

бети 59

$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 25 \\ \underline{\quad} \\ 17 \\ \hline 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 34 \\ \underline{\quad} \\ 19 \\ \hline 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 54 \\ \underline{\quad} \\ 25 \\ \hline 29 \end{array}$$

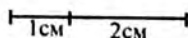
$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 45 \\ \underline{\quad} \\ 18 \\ \hline 27 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 75 \\ \underline{\quad} \\ 16 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{|}{-} 81 \\ \underline{\quad} \\ 58 \\ \hline 23 \end{array}$$

Тапшырма 464

бети 59

Тапшырма 465

бети 60

$$\begin{array}{r} -70 \\ \underline{-25} \\ 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -60 \\ \underline{-39} \\ 21 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -80 \\ \underline{-74} \\ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -65 \\ \underline{-37} \\ 28 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -32 \\ \underline{-18} \\ 14 \end{array}$$

Тапшырма 467

бети 60

$$\begin{array}{r} +63 \\ \underline{17} \\ 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +74 \\ \underline{27} \\ 101 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +65 \\ \underline{25} \\ 90 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +6 \\ \underline{22} \\ 28 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +68 \\ \underline{6} \\ 74 \end{array}$$

Тапшырма 468

бети 60

$$\left. \begin{array}{l} 1\text{ кл} - 25 \\ 2\text{ кл} - 28 \end{array} \right\} ?$$

1 кл канч. аз - ?

Чыгаруу: 1) $25+28=53$ (ок.)

2) $28-25=3$ (ок.)

Жообу: 1 класстын окуучуларынын санына караганда
3кө аз. Эки класста 53 окуучу окуйт.

Тапшырма 469

бети 60

Алып келди	ичилди	калды
К.чай.-10	7	?
Көк чай-5		

Чыгаруу: $10+5=15$ (чай) $15-7=8$ (чай)

Жообу: 8 куту чай калды.

ТУЮНТМА ЖАНА АНЫН МААНИСИ. КАШАА. АМАЛДАРДЫН ТАРТИБИ

Тапшырма 473

бети 61

$$18+7, \quad 18-7, \quad 25+7, \quad 25-7, \quad 60+25, \quad 60-25$$

Тапшырма 475

бети 62

15+5 – кошуу амалы пайдаланылды.

Тапшырма 477

бети 62

6см+9см

Тапшырма 478

бети 62

a) $16+17=33$ $4+5=9$ $6+9=15$ - сумма

б) $20-16=4$ $18-3=15$ $8-0=8$ – айырма

Тапшырма 479

бети 62

$15+22=37$ $42+47=89$ $72+7=79$ $9+10=19$ – сумма

$80-20=60$ $39-15=24$ $92-22=70$ $41-40=1$ – айырма

Тапшырма 481

бети 62

a) $36+7=43$ $43+48=91$ $27+18=45$ $13+28=41$ – сумма

б) $47-8=39$ $94-13=81$ $95-20=75$ – айырма

Тапшырма 482

бети 62

А – 5 алма
 Табакка: Б – 5 алма
 С – 7 алма

Чыгаруу: $5+5=10$ (алма)

$10+7=17$ (алма)

Жообу: Табакка 17 алма салынган.

Тапшырма 483

бети 62

$$\begin{array}{r} 86 \\ - 78 \\ \hline 8 \end{array} \quad \begin{array}{r} 64 \\ - 25 \\ \hline 39 \end{array} \quad \begin{array}{r} 82 \\ - 7 \\ \hline 75 \end{array} \quad \begin{array}{r} 70 \\ - 24 \\ \hline 46 \end{array}$$

Тапшырма 484

бети 63

$30+26$ $26+18$ $30+18$

$30-26$ $26-18$ $30-18$

Тапшырма 485**бети 63**Чыгаруу: $3+3+3=9(\text{см})$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 9см

Тапшырма 487**бети 63**Чыгаруу: $3+4+5=12(\text{см})$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 12см

Тапшырма 488**бети 63**а) $28+15=43$ $48+18=64$ $53+20=53$ б) $56-28=28$ $20-15=5$ в) $25+15=40$ $40-10=30$ - айырма**Тапшырма 489****бети 63**

Автобуста	чыкты	түштү	калды
16 киши	4	6	?

Чыгаруу: 1) $16+4=20(\text{киши})$ 2) $20-6=14(\text{киши})$

Жообу: Автобуста 14 жүргүнчү калды.

Тапшырма 490**бети 63**

Кер. -15

Кар. -? 6 жашка кичүү

Чыгаруу: $15-6=9(\text{жаш})$

Жообу: Карындашынын жашы 9да

Тапшырма 491**бети 63**Чыгаруу: $1+1+1+1=4(\text{см})$

Жообу: Сынык сызыктын узундугу 4см

Тапшырма 492**бети 63**

>, <, = белгилерин колдон.

 $30 < 40$ $40 < 60$ $80 > 70$ $80 < 90$ **Тапшырма 493****бети 63** $18-10=8$ $8+15=23$ - сумма**Тапшырма 494****бети 63**Чыгаруу: $2+2+2+2=8(\text{см})$

Жообу: 8см, 4бурчтуктун периметри болот.

Тапшырма 496

бети 64

- а) $15+(20-17)=15+3=18$
 б) $8-(3+2)=8-5=3$
 в) $(4+6)+5=10+5=15$
 $17-(7+8)=10-8=2$
 $20-(8+12)=20-20=0$

Тапшырма 497

бети 64

К – 25ч.

А – 50ч

Чыгаруу: $25+50=75$ (чыг.)

Жообу: Ательеде 75 чыгырык жип болгон.

Тапшырма 499

бети 64

- $25+0=25-0$ $0+8=8-0$
 $16+4=4+16$ $4\text{дм}>38\text{см}$

Тапшырма 500

бети 64

- а) $30+40=70$ $80-70=10$
 б) $(25+10)+45=35+45=80$
 в) $(37-17)+20=20+20=40$

Тапшырма 501

бети 64

- $54-(27+14)=54-41=13$ $10+(2+3)=10+5=15$
 $(48+29)-15=72-15=57$ $20-(17+2)=20-19=1$

Тапшырма 502

бети 65

- $80-(28-17)=69$ $(47+23)-18=52$
 $\begin{array}{r} -28 \\ -17 \\ \hline 11 \end{array}$ $\begin{array}{r} -80 \\ -11 \\ \hline 69 \end{array}$ $\begin{array}{r} +47 \\ +23 \\ \hline 70 \end{array}$ $\begin{array}{r} -70 \\ -18 \\ \hline 52 \end{array}$

- $(53+7)-49=11$ $34+(29+18)=81$
 $\begin{array}{r} +53 \\ +7 \\ \hline 60 \end{array}$ $\begin{array}{r} +60 \\ +49 \\ \hline 11 \end{array}$ $\begin{array}{r} +29 \\ +18 \\ \hline 47 \end{array}$ $\begin{array}{r} +34 \\ +47 \\ \hline 81 \end{array}$

- $92-(50+40)=92-90=2$ $(55-50)+16=5+16=21$

Тапшырма 503

бети 65

- $3+3+3=6+3=9$ $(5+4)-3=9-3=6$
 $(8-2)-2=6-2=4$ $(2+2)+(2+2)=4+4=8$
 $(10-2)+4=8+4=12$ $(20+20)-5=40-5=35$

Тапшырма 504

бети 65

Чыгаруу: $(8+5)-6=13-6=7$

Жообу: Маратта 7 жемиш калган.

Тапшырма 505

бети 65

$$\begin{array}{l} A - 37 \text{ ж.} \\ \text{Мен} - 7 \text{ жаш. канча улуу?} \end{array}$$

Чыгаруу: $37-7=30$ (ж.)

Жообу: Апасы уулунан 30 жаш улуу.

Тапшырма 506

бети 65

$(40-20)+30=20+30=50$

$(65+15)-40=80-40=40$

$90-(50+10)=90-60=30$

Тапшырма 507

бети 65

$(56+14)-20=70-20=50$

$80+(12+5)=80+17=97$

$60-(20+13)=60-33=27$

$(30+70)-20=100-20=80$

Тапшырма 508

бети 65

а) $85-(60-30)=85-30=55$

б) $(90-62)+28=28+28=56$

ЭКИ ТҮГӨЙ КАШААЛУУ ТҮЮНТМА**Тапшырма 509**

бети 66

$(22+17)-(45-23)=39-22=17$

Тапшырма 510

бети 66

$(72-40)+(37+23)=92$

$(25+25)+(23+17)=90$

$$\begin{array}{r} -72 \\ +40 \\ \hline 32 \end{array} \quad \begin{array}{r} +37 \\ +23 \\ \hline 60 \end{array} \quad \begin{array}{r} +32 \\ +60 \\ \hline 92 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +25 \\ +25 \\ \hline 50 \end{array} \quad \begin{array}{r} +23 \\ +17 \\ \hline 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} +50 \\ +40 \\ \hline 90 \end{array}$$

$(27+33)-(22+18)=20$

$$\begin{array}{r} +27 \\ +33 \\ \hline 60 \end{array} \quad \begin{array}{r} +22 \\ +18 \\ \hline 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} -60 \\ -40 \\ \hline 20 \end{array}$$

$82-49+11=33+11=44$

Тапшырма 511

бети 66

Аэродромдо	учуп кетти	калды
Як-40 - 6	?	5
Ан-62 - 10		

Чыгаруу: 1) $6+10=16$ (сам.)2) $16-5=11$ (сам.)

Жообу: 11 самолет учуп кеткен.

Тапшырма 512

бети 66

Берметтин 18 карандашы болгон, ал дагын 17 карандаш алса, Берметтин канча карандашы болуп калды.

$$18+17$$

Тапшырма 513

бети 66

3, 4, 5-фигуралар 4 бурчтуктар

Тапшырма 514

бети 66

Чыгаруу: $15+37=52$ (см)

Жообу: Тасманын узундугу 52см болгон.

Тапшырма 515

бети 66

$$27+(33+15)=27+48=75$$

$$44-(26-12)=44-14=30$$

$$82+(49-48)=82+1=83$$

$$(46+45)-80=90-80=10$$

Тапшырма 516

бети 66

Болгон	жүгүр.	волейбол	баскетбол
45	15	12	?

Чыгаруу: $45-15-12=30-12=18$ (баск.)

Жообу: 18 окуучу баскетболго катышты.

Тапшырма 517

бети 67

Чыгаруу: $4+4+4=8+4=12$ (см)

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 12см

Тапшырма 518

бети 67

$$(95-25)+(16+11)=43$$

$$(83-46)-(59-28)=6$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ -25 \\ \hline 70 \end{array} + \begin{array}{r} 16 \\ +11 \\ \hline 27 \end{array} = \begin{array}{r} 70 \\ +27 \\ \hline 97 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ -46 \\ \hline 37 \end{array} - \begin{array}{r} 59 \\ -28 \\ \hline 31 \end{array} = \begin{array}{r} 37 \\ -31 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$16+(81-65)=16-16=32$$

$$(48+49)-51=97-51=46$$

Тапшырма 519**бети 67**

$1\text{см}=1\text{дм}1\text{см}$

Тапшырма 520**бети 67**

>, <, = белгилерин кой.

$25+5>30-5 \quad 61-60=25-24 \quad 33-33=0 \quad 48-48<1$

Тапшырма 521**бети 67**

а) Сүйөрдүн 25 дептери болгон. Инисине 6 дептерин берсе, өзүндө канча дептер калган. 25-6

б) Үч бурчтуктун жактары 4см, 3см, 2см болсо, периметрин тап? 4+3+2

Тапшырма 522**бети 67**

$(87-5)-(87-5)=82-82=0 \quad 38+(81-40)=38+41=79$

$(50-28)+37=22+37=59 \quad (45+44)-30=89-30=59$

Тапшырма 523**бети 67**

$14\text{см}=1\text{дм}4\text{см} \quad 20\text{см}=2\text{дм} \quad 25\text{см}=2\text{дм}5\text{см}$

Тапшырма 524**бети 67**

$75+27=99 \quad 47+52=99 \quad 69-29=40 \quad 71-55=16$

Тапшырма 525**бети 67**

$82-(13-5)=82-8=74 \quad (62+9)+24=71+24=95$

$(15+3)+(26+16)=18+42=60$

Тапшырма 526**бети 67**

Кутуда	берди	калды
20конф.	А-4конф. С-5конф.	?

Чыгаруу: $20-(4+5)=20-9=11$ (конф.)

Жообу: Кутуда 11 конфет калган.

Тапшырма 527**бети 67**

1, 2, 4, 5 фигуралар 4 бурчтуктар.

Тапшырма 528**бети 67**

$38+45=83 \quad 30+40=70 \quad 53+18=71 \quad 23+64=87$

$8+91=99 \quad 85-17=68 \quad 62+7=69 \quad 97-28=69$

Тапшырма 529

бети 68

Лыжа - 18 }
 Коньки - 26 } ?

Чыгаруу: $18+26=44$ (ок.)

$26+18=8$ (коньки)

Жообу: Лыжа жана коньки тебүүгө бардыгы 44 окуучу катышкан. Лыжа тепкендерге караганда коньки тепкендер 8ге көп болгон.

ТИК БУРЧТУК

Тапшырма 531

бети 69

$90-(46-40)=90-6=84$

$(47+13)-(72-52)=60-20=40$

$(38+23)+(42-19)=61+23=84$

$37-15+9=22+9=31$

$25+(40-17)=25+23=48$

$(27+33)-(18+26)=60-44=16$

Тапшырма 532

бети 69

Терек - 21 ← }
 Кайың - ? 8 түпкө көп } ?

Чыгаруу: $24+8=32$ (түп кайың)

$32+24=56$ (көчөт)

Жообу: 56 түп көчөт олтургузушкан.

Тапшырма 533

бети 69

Болчоп	саргалды	күюшту	калды
50чака	39ч	26ч	?

Чыгаруу: $(50-39)+26=11+26=37$ (чака)

Жообу: 37 чака суу калган.

Тапшырма 536

бети 69

$(38+38)-76=76-76=0$

$37-(80-64)=37-16=21$

$66-(17+24)=66-41=25$

$(46-14)+(50-8)=32+42=74$

Тапшырма 538

бети 69

Чыгаруу: $6-(2+2)=6-4=2$ (сом)

Жообу: 2 сом кайтарып берет.

Тапшырма 539

бети 69

I - 70чай ← }
 II - 24чай канчага аз } ?

Чыгаруу: $70-24=46$ (чай)

$70+24=94$ (чай)

Жообу: II ящикте Iящикке караганда 46 даана чайга аз.
Эки ящикте 94 даана чай болгон.

Тапшырма 540

бети 7027+36

$$\begin{array}{ll} 60-27=33 & (27+36)-(25+17)=63-42=21 \\ 53+24=77 & (48-32)+(34-28)=16+6=22 \\ 36+47=83 & 31-(58-39)=31-19=12 \end{array}$$

Тапшырма 541

бети 70

Айдайдын 18 дептери болгон. 8 дептерин синдисине берсе өзүндө канча дептер калган?

$$18-8$$

Тапшырма 542

бети 70

$$\begin{array}{ll} 25+37=62 & (46-28)+(17-8)=18+9=27 \\ 48-19=29 & (35+38)-(24+17)=71-41=30 \end{array}$$

Тапшырма 543

бети 70

$$\begin{array}{l} I - 37 \\ II - ? \text{ 6 жум.аз.} \end{array}$$

Чыгаруу: $37-6=31$ (жум.)

Жообу: Экинчи курулушта 31 жумушчу иштейт.

Тапшырма 544

бети 70

Үч бурчтукта – 1 тик бурч, 4 бурчтукта – 2 тик бурч, тик бурчтукта- 4 тик бурч, төрт бурчтукта – 2 тик бурч бар.

Тапшырма 546

бети 70

Тик бурчтуктун карама-каршы жактары барабар болгондуктан алар да, 3см, 4см ге тен.

Чыгаруу: $4+3+4+3=14$ (см)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 14смге барабар.

Тапшырма 547

бети 70

$$\begin{array}{lll} 36+46=82 & 72+27=99 & 20-17+9=3+9=12. \\ 38-29=9 & 65-16=49 & 26-18+7=8+7=15 \end{array}$$

Тапшырма 548

бети 70

Болгон	алып кетти	калды
50 лыжа	?	16 лыжа

Чыгаруу: $50-16=4$ (лыжа)

Жообу: Эс алууга 4 лыжа алып кетишкен.

Тапшырма 549

бети 70

Балдар -146 ← } ?
 Кыз. -? 76.га аз }

Чыгаруу: $14-7=7$ (кызд.)
 $14+7=21$ (бил.)

Жообу: кыздар жана балдар биригип 21 билет сатып алышкан.

Тапшырма 550

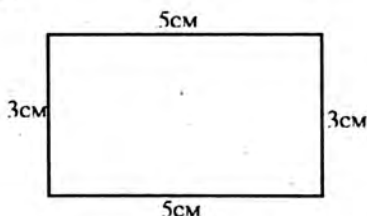
бети 71

>, <, = белгилерин пайдалан.

$25=25+0$ $75-75<75$ $63-0=63$ $0=3-3$

Тапшырма 551

бети 71

Калган карама-каршы жактары да 3см, 5смге барабар.

Тапшырма 553

бети 71

I - 25адам ← } ?
 II - ? 6га аз }

Чыгаруу: 1) $25-6=19$ (адам)
 2) $19+25=44$ (адам)

Жообу: Залдан 2-катарында 19 адам олтурган.
 Эки катарда 44 адам олтурган.

Тапшырма 554

бети 71

Гаражда	жүк таш.	жең.маш.
25маш.	16маш.	?

Чыгаруу: $25-16=9$ (маш.)

Жообу: 9 жеңил машина болгон.

Тапшырма 555

бети 71

$(64+8)-(48-8)=72-40=32$

$99-51+19=48+19=67$

$(55+35)-40=90-40=50$

$(47+7)-(32+19)=54-51=3$

Тапшырма 556

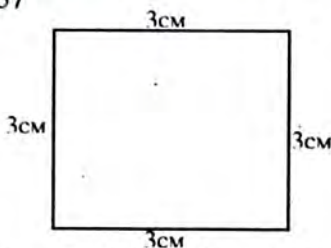
бети 71

Чыгаруу: $2+2+2+2=8(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 8см ге тең.

Тапшырма 557

бети 71

Чыгаруу: $3+3+3+3=12(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 12см

Тапшырма 558

бети 71

$$47+23=70 \quad 59+21=80 \quad 69-19=50 \quad 78-28=50 \quad 99-9=90$$

МАСЕЛЕНИ ТУЮНТМА ТҮЗҮП ЧЫГАРУУ**Тапшырма 559**

бети 71

Чыгаруу: $8-3=5(\text{адам})$

Жообу: Автобуста 5 адам калган.

Маселе 1 амалдуу маселе.

Тапшырма 561

бети 72

Чыгаруу: $40+(40-6)=40+34=74$

Жообу: Бир күндө 74кг күрүч сатылган.

Тапшырма 562

бети 72

Фигуралардын ичинен 4, 6лар квадраттар.

Тапшырма 563

бети 72

Чыгаруу: $5+5+5+5=20(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 20см

Тапшырма 564

бети 72

Тик бурчтуктун карама-каршы жактары барабар болгондуктан алар да 2см, 3см болот.

Чыгаруу: $2+3+2+3=10(\text{см})$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 10см

Тапшырма 565

бети 72

$$(28+18)-18=46-18=28 \quad (35+25)-(43-4)=60-39=21$$

$$42+8-5=50-5=45 \quad (36+16)-16=52-16=36$$

$$(74-29)+(37-19)=45+18=63 \quad 85-5+1=80+1=81$$

Тапшырма 566

бети 73

Чыгаруу: $6+(16+2)=16+18=34$

Жообу: 34 кабинет жана бөлмө бар.

Тапшырма 567

бети 73

Чыгаруу: $10+(10-5)=10+5=15$

Жообу: Самара бардыгы болуп 15 мөмө үзүп алган.

Тапшырма 568

бети 73

I - 9

II - 9-3

$9+(9-3)=$

Тапшырма 570

бети 73

Чыгаруу: $3+3+3+3=12(\text{см})$

Жообу: Квадраттын жагы 12см.

Тапшырма 571

бети 73

$$36-6=30 \quad 43+7=50 \quad 36+4-6=40-6=34 \quad (40-20)+30=20+30=50$$

$$36+6=42 \quad 73-7=36 \quad 76-6-8=70-8=62 \quad (65+15)-40=80-40=40$$

Тапшырма 572

бети 73

Бардыгы	берди	келди
20депт.	Ип.-8депт. Сиц.-3депт.	?

Чыгаруу: $20-(8+3)=20-11=9(\text{депт.})$

Жообу: Айнурдун өзүндө 9 дептер калган.

Тапшырма 573

бети 73

3, 4 -фигуралар тик бурчтуктар

1-фигура тик бурчтук боло албайт себеби бурчтары барабар эмес.

Тапшырма 574

бети 74

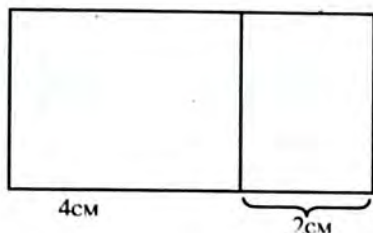
Чыгаруу: $(28+15)+20=43+20=63(\text{тон})$

Жообу: Бакчада 63төн болуп калды.

Тапшырма 576

бети 74

4см

Пайда болгон квадраттын жактары

Тапшырма 577

бети 74

$$(56-18)-27=38-27=11$$

$$(43+17)-(18+12)=60-30=30$$

$$(37+14)-14=51-14=37$$

$$(56-24)+(44-29)=32+15=47$$

$$(63-18)+26=45+26=71$$

$$(72+23)-(27+38)=95-65=30$$

ТИК БУРЧТУУ ТАБЛИЦА

Тапшырма 580

бети 76

$$3+3=6 \text{ тегерекче}$$

Муну да тик бурчтуу таблица десе болот.

Тапшырма 581

бети 76

$$(62-24)+37=38+37=75$$

$$18+(35-26)=18+9=27$$

$$(80-36)+37=44+37=81$$

$$62-(24+37)=62-61=1$$

$$(18+35)-36=53-36=17$$

$$80-(36+37)=80-73=7$$

Берилген сандын айырмасына кошуп, кайра ошол сандан сумма кемитилип жатат.

Тапшырма 582

бети 76

$$\begin{array}{l} \text{I} - 74 \\ \text{II} - ? \text{ 6 үйгө көп} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \text{I} - 74 \\ \text{II} - ? \text{ 6 үйгө көп} \end{array}} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $74+6=80$ (үй)

2) $74+80=154$ (үй)

Жообу: Кыштактын экинчи көчөсүндө 80 үй бар.

Көчөнүн эки бетинде 154 үй болгон.

Тапшырма 583

бети 76

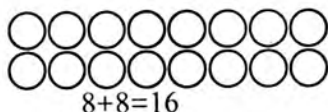
$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$$60-15 < 60+15 \quad 12+48 > 18+12$$

$$20-6 > 20-9 \quad 43+17 > 43+7$$

Тапшырма 584

бети 76

$$8+8=16$$

Тапшырма 585

бети 76

$$65-(36+14)=65-50=15$$

$$80-20-10=60-10=50$$

$$(47+31)-30=78-30=48$$

$$(43-40)+50=3+50=53$$

$$84+(27-17)=84+10=94$$

$$40+40+10=80+10=90$$

Тапшырма 586

бети 77

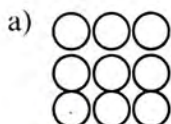
$$4+4=8$$

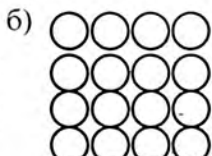
$$2+2+2+2=8$$

Тапшырма 587

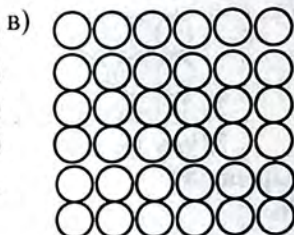
бети 77

$$3+3+3=9$$

$$4+4+4+4=16$$

$$6+6+6+6+6+6=36$$

Тапшырма 588

бети 77

$$(39+16)-(8+24)=55-32=23$$

$$16+(60-34)=16+26=42$$

$$(12+49)-(28-19)=61-9=52$$

$$42-(30-22)=42-8=34$$

$$(44+17)+(19+8)=61+27=88$$

$$(60-23)+18=37+18=55$$

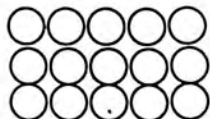
Тапшырма 589

бети 77

- 1) 1сом 2) 2сом 3) 3сом 4) 4сом 5) 5сом 6) 6сом
 11сом 10сом 9сом 8сом 7сом 6сом

Тапшырма 590

бети 77

$$5+5+5=15$$

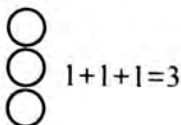
Тапшырма 591

бети 77

10-2 Айнуранын 8 дептери болгон, 2сүн синдисине берсе, өзүндө канча дептер калган?

Тапшырма 592

бети 77

Тапшырма 593

бети 77

$$60 - (14 + 18) = 60 - 32 = 28$$

$$38 + 14 = 52$$

$$26 + 26 = 52$$

$$79 - (19 + 12) = 79 - 31 = 48$$

$$51 - 12 = 39$$

$$34 - 17 = 17$$

Тапшырма 594

бети 77

Ыр – 32ок. ← } ?
 Сүрөт -? 5ок. аз → }

Чыгаруу: 1) $32 - 5 = 27$ (ок.)

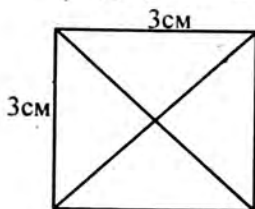
2) $27 + 32 = 59$ (ок.)

Жообу: Сүрөтчүлүк ийримине 27 окуучу катышкан.

Ал эми ыр жана сүрөтчүлүк ийримине 59 окуучу катышат.

Тапшырма 595

бети 77

Чокуларын туташтырган кесинди, жактарынан узун.

Тапшырма 596

бети 78

1-фигуранын бурчтары барабар эмес

2-фигура тик бурчтук

3-фигура тик бурчтук. Бирок жактары барабар болгондуктан квадрат дейбиз.

Тапшырма 597

бети 78

$$89 - (56 + 13) = 89 - 69 = 20$$

$$56 + 19 + 25 = 75 + 25 = 100$$

$$68 - (25 + 18) = 68 - 43 = 25$$

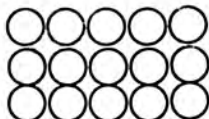
$$32 + 18 - 23 = 50 - 23 = 27$$

$$32 + (7 + 28) = 32 + 35 = 67$$

$$71 - 24 + 16 = 47 + 16 = 63$$

Тапшырма 598

бети 78

$$5+5+5=15$$

Тапшырма 599

бети 78

$$а) (23+32)+(16+25)=55+41=96$$

$$в) 5+5+5+5=20$$

$$б) 82-(50+17)=82-67=15$$

$$г) 10-2-2-2=8-2-2=6-2=4$$

Тапшырма 601

бети 78

$$(35+35)-(21-7)=70-14=56$$

$$48-(18+9)=48-27=21$$

$$(46-18)+(52-35)=28+17=45$$

$$45-(15+15)=45-30=15$$

САЛМАКТЫ ӨЛЧӨӨ. КИЛОГРАММ**Тапшырма 603**

бети 79

Чыгаруу: $1+2+2=3+2=5(\text{кг})$

Жообу: Пияздын салмагы 5кг

Тапшырма 604

бети 79

$$(90-17)-15=73-15=58$$

$$(83-68)+46=15+46=61$$

$$(84-16)-(18+40)=68-58=10$$

$$(20-14)+37=6+37=43$$

$$(80-65)+(70-55)=15+15=30$$

$$(25+35)-(38-15)=60-23=37$$

Тапшырма 605

бети 79

а)

$$2+2+2+2=8$$

б)

$$4+4=8$$

$$2+2+2+2=8$$

Тапшырма 606

бети 79

Туз - 2кг

К-шекер - ? 2кг га оор

Чыгаруу: 1) $2+2=4(\text{кг шекер})$ 2) $2+4=6(\text{кг})$

Жообу: Апам 2кг туз жана 4кг кум шекер алып келген.

Тапшырма 607

бети 79

$$44+(33-14)=44+19=63$$

$$(25+45)-64=70-64=6$$

$$(26+27)-26=53-26=27$$

$$74-(85-68)=74-17=57$$

Тапшырма 608

бети 79

Кыш кын. - 36 ← } ?
Шыб. - ? 7ге аз → }

Чыгаруу: 1) $36-7=19$ (шыб.)

2) $36+19=55$ (жум.)

Жообу: 19 шыбакчы. Бардыгы 55 жумушчу.

СУЮКТУКТУ ӨЛЧӨӨ. ЛИТР

Тапшырма 610

бети 80

Чыгаруу: $6+6=12$ (л)

$6+3=9$ (л)

$6+8=14$ (л)

Жообу: 6 литрге 3л ди кошсок 9л болуп 12л лик идиш толбой калат. Эгерде 8л ди кошсок $6+8=14$ л болуп 12л лик идиштен ашып калат, качан гана 6л кошсок $6+6=12$ л болуп идиш жык толот.

Тапшырма 613

бети 81

$$58+25=83$$

$$16+16+16=32+16=48$$

$$(30+40)-20=70-20=50$$

$$42-17=25$$

$$18+18+18=36+18=54$$

$$64-(28+12)=64-40=24$$

$$46+36=82$$

$$15+15+15=30+15=45$$

$$99-15-16=84-16=68$$

Тапшырма 614

бети 81

I - 35л } ?
II - 27л }

Чыгаруу: 1) $35-27=8$ (л)

2) $35+27=62$ (л)

Жообу: I-күнү, II-күнгө караганда 8л сүттүү көп алып келген. Эки күндө 62 литр сүт алып келишкен.

Тапшырма 615

бети 81

$$38+13=51$$

$$43+7-19=50-19=31$$

$$9+9+9=18+9=27$$

$$47+26=73$$

$$54-4-5=50-5=45$$

$$11+11+11=22+11=33$$

$$73-37=36$$

$$27+13-15=40+15=25$$

$$14+14+14=28+14=42$$

УЗУНДУКТУ ӨЛЧӨӨ. МЕТР

Тапшырма 618 бети 82

$>$, $<$, $=$ белгилерди пайдалан.

$1\text{м} > 90\text{см}$ $1\text{м} = 10\text{дм}$

$70\text{см} = 7\text{дм}$ $10\text{см} = 1\text{дм}$

Тапшырма 619 бети 82

$29+35=64$	$65-(28+35)=65-63=2$	$40+20-30=60-30=30$
$61-48=13$	$74-(35-18)=74-17=57$	$30+10+50=40+50=90$
$47+34=81$	$(76+18)-76=94-76=18$	$85-15-41=70-41=29$

Тапшырма 620 бети 82

Кар. – 14м

Тер. – 8м

Кайс. уз. - ?

Чыгаруу: $14-8=6(\text{м})$

Жообу: Карагай терекке караганда 6м ге узун.

Тапшырма 621 бети 82

Түшк.ч. – 45кг ← } ?
Түш.к. – ?7кг га көп }

Чыгаруу: 1) $45+7=52(\text{кг. Түш.к.})$

2) $52+45=97(\text{кг})$

Жообу: Түштөн кийин 52кг кумшекер сатылган.

Бир күндө 97кг кумшекер сатылган.

Тапшырма 622 бети 82

$70-18=52$	$64+37=101$	$45-36+17=9+17=26$
$30-15=15$	$48+25=73$	$58+14-13=72-13=59$
$80-27=53$	$54+39=93$	$43-17-8=26-8=18$

Тапшырма 623 бети 82

Болгон	сатылды	калды
25л	?	7м

Чыгаруу: 1) $25-7=18(\text{м})$

Жообу: Түшкө чейин 18м кездеме сатылган.

Тапшырма 624**бети 82**

I жол – 6м

II жол-? 4м ге кыска

Чыгаруу: $6-4=2(\text{м})$

Жообу: Жөө адамдар жүрүүчү жолдун эни 2м

Тапшырма 625**бети 83**

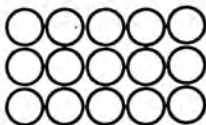
I - Үйдөн дүкөнгө чейин жөө жол – 65м

II – машина жолу –(44+50)м

Кимиси -? Узак

Чыгаруу: 1) $44+50=94(\text{м})$ 2) $94-65=29(\text{м})$

жообу: Жөө адамдар жүрүүчү жол, машина жүрүүчү жолдон дүкөнгө чейин 29м ге кыска.

Тапшырма 626**бети 83** $>$, $<$, $=$ белгилерди пайдалан. $72\text{кг} > 27\text{кг}$ $81\text{см} > 80\text{см}$ $15\text{л} < 16\text{л}$ $5\text{м} > 50\text{см}$ **Тапшырма 627****бети 83** $8\text{м} = 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} + 10\text{дм} = 80\text{дм}$ $3\text{дм} = 10\text{см} + 10\text{см} + 10\text{см} = 30\text{см}$ $40\text{см} = 1\text{дм} + 1\text{дм} + 1\text{дм} + 1\text{дм} = 4\text{дм}$ $3\text{дм} 5\text{см} = 10\text{см} + 10\text{см} + 10\text{см} + 5\text{см} = 35\text{см}$ **Тапшырма 628****бети 83** $5+5+5=15$ банка**Тапшырма 629****бети 83** $30-19=11$ $28+29=57$ $81-(24-7)=81-17=64$ $80-67=13$ $36+15=51$ $26+(57-19)=26+38=64$ $43-17=26$ $29+13=42$ $78+(18-9)=78+9=87$ **Тапшырма 630****бети 83** $6\text{м} = 60\text{дм}$ $2\text{дм} 5\text{см} = 25\text{см}$ $5\text{дм} = 50\text{см}$ $50\text{см} = 5\text{дм}$ **Тапшырма 631****бети 83** $64-18=46$ $72+9=81$ $50+44=94$ $63-30=33$ $96-29=67$ $67-8=59$ $70-60=10$ $57-7=50$

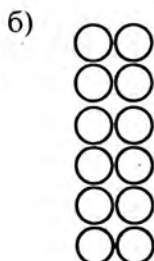
КӨБӨЙТҮҮ

Тапшырма 633
бети 85

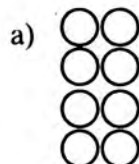
$$3+3=6$$

Бул «3төн 2 жолу – бул 6» десек болот

$$2+2+2+2+2+2=6\cdot 2=12$$

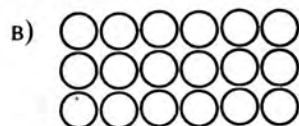
Тапшырма 634
бети 85

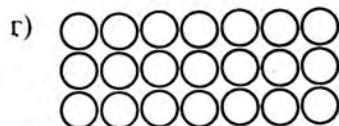
$$2+2+2+2=4\cdot 2=8$$

$$8+8=8\cdot 2=16$$

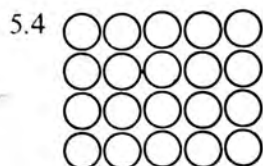
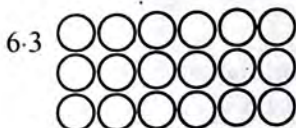

$$6+6+6=6\cdot 3=18$$

$$7+7+7=7\cdot 3=21$$

Тапшырма 635
бети 85

Тапшырма 640

бети 86

а) $4 \cdot 4 = 4 + 4 + 4 + 4 = 8 + 4 + 4 = 12 + 4 = 16$

$3 \cdot 3 = 3 + 3 + 3 = 9$

$2 \cdot 3 = 2 + 2 + 2 = 6$

б) $2 \cdot 2 = 4$

$3 \cdot 2 = 6$

$7 \cdot 2 = 14$

көбөйтүндү деп аталат.

Тапшырма 641

бети 86

$4 \cdot 5 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$

Тапшырма 642

бети 86

$6 + 6 + 6 = 6 \cdot 3 = 18$

$8 + 8 = 8 \cdot 2 = 16$

$7 + 7 + 7 + 7 = 7 \cdot 4 = 28$

Тапшырма 643

бети 86

$6 \cdot 4 = 6 + 6 + 6 + 6 = 24$

$8 \cdot 3 = 8 + 8 + 8 = 24$

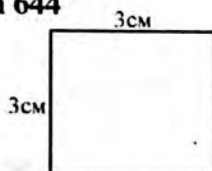
$9 \cdot 4 = 9 + 9 + 9 + 9 = 36$

$2 \cdot 5 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10$

$6 \cdot 5 = 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 30$

Тапшырма 644

бети 86

$3 + 3 + 3 + 3 = 3 \cdot 4 = 12(\text{см})$

Тапшырма 645

бети 87

а) $5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot 5 = 25$

$6 + 6 + 6 + 6 = 6 \cdot 4 = 24$

$9 + 9 = 9 \cdot 2 = 18$

б) $4 \cdot 7 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 28$

$3 \cdot 5 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$

$4 \cdot 5 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$

Тапшырма 646

бети 87

$2 + 2 = 2 \cdot 4 = 8$

$5 + 5 = 5 \cdot 2 = 10$

$6 + 6 + 6 = 6 \cdot 3 = 18$

$8 + 8 + 8 = 8 \cdot 3 = 24$

Тапшырма 647

бети 87

Гаражда	кегги	калды
6 жең.	3 маш.	?
14 жүк таш.		

Чыгаруу: $(14 + 6) - 3 = 20 - 3 = 17(\text{маш.})$

Жообу: Гаражда 17 машина калган.

Тапшырма 648

бети 87

$96 - 80 = 16$

$72 - 58 = 14$

$30 + 19 = 49$

$80 + 33 = 113$

$74 + 17 = 91$

$46 + 13 = 59$

$62 - 49 = 13$

$40 + 25 = 65$

Тапшырма 649

бети 87

Чыгаруу: $8+8+8=24$ (ок.)

Жообу: үч класста 24 отличник бар.

Тапшырма 650

бети 87

Чыгаруу: $6+6+6=6 \cdot 3=18$ (жөөк)

Жообу: Аман 18 даракты дарылаган.

Тапшырма 651

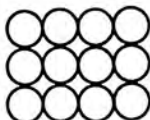
бети 87

а) $3 \cdot 5=15$

б) $4 \cdot 2=8$

Тапшырма 652

бети 87

$4+4+4=4 \cdot 3=12$

Тапшырма 653

бети 87

Ар бир текчеде
5тен кыям бар

Тапшырма 654

бети 88

1) 1см

2) 2см

4см

3см

Сынык сызхыктын муундарынын узундуктары.

Тапшырма 655

бети 88

а) $5 \cdot 3=15$

б) $8 \cdot 2=16$

в) $3+5=8$

г) $15-8=7$

Тапшырма 656

бети 88

$87+13=100$

$98-29=69$

$80-37=43$

$40+50=90$

$33+17=50$

$54+45=100$

$70-38=32$

$90-80=10$

Тапшырма 657

бети 88

а) $2+2+2=3 \cdot 2=6$

$5+5=5 \cdot 2=10$

$6+6=6 \cdot 2=12$

$7 \cdot 2=7+7=14$

$8 \cdot 2=8+8=16$

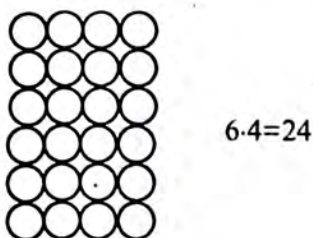
б) -3

 -3

 -3

Тапшырма 658

бети 88

Тапшырма 659

бети 88

>, <, = белгилерди пайдалан

$5 \cdot 3 < 5 \cdot 4 \quad 9 \cdot 2 > 6 \cdot 2 \quad 9 \cdot 2 < 9 \cdot 3$

Тапшырма 660

бети 88

$a) 5 \cdot 2 = 10 \quad 2 \cdot 3 = 6 \quad 9 \cdot 1 = 9$

5 * 5 = 25 - көбөйтүндү деп аталат.

Тапшырма 662

бети 88

$$\left. \begin{array}{l} A - 36600 \\ Y - ? \text{ 6 боого көп} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $36 + (36 + 6) = 36 + 42 = 78$ (боо)

Жообу: Асан, Үсөн экөө биригип 78 боо чөп топтоду.

Тапшырма 663

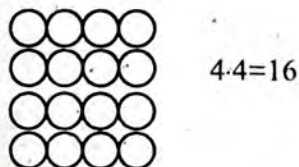
бети 88

>, <, = белгилерин пайдалан.

$4 \cdot 3 < 4 \cdot 4 \quad 2 \cdot 2 > 2 \cdot 1 \quad 3 \cdot 6 > 3 \cdot 5 \quad 9 \cdot 3 < 9 \cdot 4$

Тапшырма 664

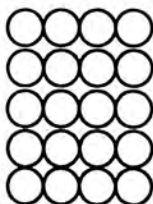
бети 88

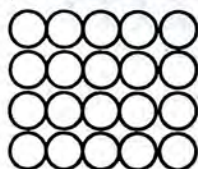
КӨБӨЙТҮҮНҮН КАСИЕТТЕРИ

Тапшырма 665
бети 89

а) $4 \cdot 5 = 20$

б) $5 \cdot 4 = 20$

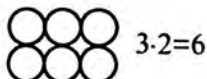

Тапшырма 666
бети 89

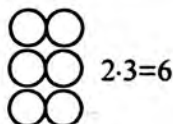
$>$, $<$, $=$ белгилерин туура кой.

$4 \cdot 3 = 3 \cdot 4$ $6 \cdot 1 = 1 \cdot 6$ $5 \cdot 6 = 6 \cdot 5$ $9 \cdot 2 = 2 \cdot 9$

Тапшырма 667
бети 89

$3 \cdot 2 = 6$

$2 \cdot 3 = 6$

Тапшырма 668
бети 89

$4 \cdot 6 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4$

$8 \cdot 2 = 8 + 8$ $1 \cdot 3 = 1 + 1 + 1$

$6 \cdot 4 = 6 + 6 + 6 + 6$

$2 \cdot 8 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$3 \cdot 3 = 3 + 3 + 3$

Тапшырма 669
бети 89

$4 \cdot 5 =$

Атасы 4 баласына 5тен дептер сатып келип берди.

Атасы канча дептер алып келген?

Тапшырма 670
бети 89

Эрт. -6фл. }
Түшт. -3фл. } ?

Чыгаруу: $6 + 3 = 9$ (фл.)

Жообу: Бир күндө 9фляга кымыз алып келген.

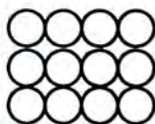
Тапшырма 671
бети 90

$>$, $<$, $=$ белгилерин кой.

$5 \cdot 6 = 6 \cdot 5$ $4 \cdot 3 < 4 \cdot 4$ $9 \cdot 3 < 4 \cdot 9$ $8 \cdot 2 = 2 \cdot 8$

Тапшырма 672

бети 90

$$4+4+4=4 \cdot 3=12$$

Тапшырма 675

бети 90

$$4.3=3.4$$

$$18.1=1.8$$

$$9.4>3.9$$

$$16.1=1.16$$

$$1.6<6.2$$

$$19.1>1.18$$

Тапшырма 676

бети 90

$$(38+15)+20=53+20=73$$

$$96-55=41$$

$$99-(30+20)=99-50=49$$

$$83-8=75$$

$$(38+20)+2=58+2=60$$

$$32+49=81$$

$$28+(45-20)=28+25=53$$

$$90-15=75$$

Тапшырма 677

бети 90

А -20ыр, 13анг.окуду } ?
 Б-16ыр

Чыгаруу: $(20+13)+16=33+16=49$ (ад.)

Жообу: Айнура жана Бакыт 49 адабиятты окушкан.

Тапшырма 678

бети 90

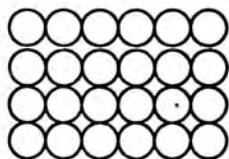
I - 16кг ← } ?
 II - ? 7кг га көп

Чыгаруу: $16+(16+7)=16+23=39$ (кг)

Жообу: Эки капта 39кг картошка калган.

Тапшырма 679

бети 90

$$6.4=24$$

$$8.1=8$$

Тапшырма 680

бети 91

Ар бир мууну 2см болгон сынык сызыктын узундугун тап.

$$2+2+2+2+2+2+2+2+2+2=2 \cdot 5=10\text{см}$$

Тапшырма 681

бети 91

6.0 8.1 1.96 24.0 0.9 6.0 1.1 0.1 9.0 14.0 1.29 0.18

Тапшырма 683

бети 91

$$(6 \cdot 3) - 10 = 18 - 10 = 8$$

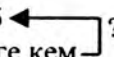
Тапшырма 684

бети 91

$$50 - (5 \cdot 4) = 50 - 20 = 30$$

Тапшырма 685

бети 91

Түз сыз. -45 ← ?
Чакмак-? 8ге кем

Чыгаруу: $45 + (45 - 8) = 45 + 37 = 82$ (дептер)

Жообу: Эки түрдүү дептерден 82ни сатып алган.

Тапшырма 686

бети 91

>, <, = белгилерин кой.

$2\text{дм} < 25\text{м}$

$50\text{см} < 1\text{м}$

$2\text{м} < 25\text{дм}$

$4\text{м} > 40\text{см}$

Тапшырма 687

бети 91

$4 \cdot 0 = 0$

$0 \cdot 16 = 0$

$17 \cdot 0 = 0$

$8 \cdot 1 = 8$

$3 \cdot 4 = 12$

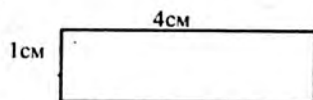
$2 \cdot 9 = 18$

$89 \cdot 1 = 89$

$1 \cdot 17 = 17$

Тапшырма 688

бети 91

Чыгаруу: $1 + 4 + 1 + 4 = 10$ (см)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 10см

Тапшырма 689

бети 92

а) $(7 \cdot 1) - (1 \cdot 7) = 7 - 7 = 0$

б) $(10 \cdot 0) + (20 \cdot 0) = 0 + 0 = 0$

Тапшырма 690

бети 92

Чыгаруу: $20 - (8 \cdot 2) = 20 - 16 = 4$ (деп.)

Жообу: 20сомдон 4сом кайтарып беришет.

Тапшырма 691

бети 92

а) $(2 \cdot 3) = 6 = 6 + 6 = 12$

б) $20 - (4 \cdot 4) = 20 - 16 = 4$

в) $(6 \cdot 2) + (2 \cdot 3) = 12 + 6 = 18$

г) $(40 + 23) - 38 = 63 - 38 = 25$

Тапшырма 692

бети 92

$8 + 8 + 8 = 8 \cdot 3 = 24$

$0 + 0 + 0 = 0 \cdot 3 = 0$

$3 + 3 + 3 = 3 \cdot 3 = 9$

Тапшырма 693

бети 92

>, <, = белгилерин пайдалан.

$4.3=3.4$ $20.0<28.1$ $1.17<1.18$ $5.6=6.5$

$8.4=4.8$ $8.9=9.8$

Тапшырма 694

бети 92

$46+29=75$ $56+28=84$ $75-27=48$ $75-20=55$

$30+40=70$ $61-9=52$ $50+18=68$ $39+18=57$

Тапшырма 695

бети 92

50, 51, 52, 53, 54, 55, 56

Тапшырма 696

бети 92

$4.2=8$ $0.16=0$ $25.1=25$ $0.98=0$

$2.4=8$ $1.16=16$ $1.25=25$ $100.0=0$

Тапшырма 697

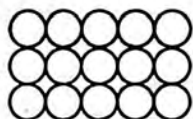
бети 92

$30.1=30$ $6.5=30$ $6.0=0$

$38.0=0$ $5.6=30$ $99.1=99$

Тапшырма 698

бети 92

Чыгаруу: $5+5+5=5\cdot 3=15$

Жообу: Эдилдин 15 китеби бар.

Тапшырма 699

бети 92

Чыгаруу: $(5\cdot 3)-3=15-3=12$ (кит.)

Жообу: Эдилдин 12 китеби калган.

Тапшырма 701

бети 93

$37-29=8$ $37+16=53$ $88-80=8$ $94.0=0$ $6.3=18$

$37-37=0$ $56-19=37$ $56-9=47$ $1.4=4$ $2.4=8$

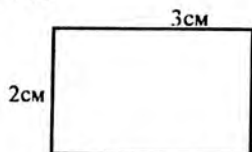
Тапшырма 702

бети 93

Чыгаруу: $8+8=8\cdot 2=16$

Жообу: 2 окуучу 16 гүлгө суу куюшкан.

Тапшырма 703
бети 93

Чыгаруу: $3+2+3+2=10(\text{см})$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 10см

Тапшырма 705
бети 93

Чыгаруу: $25-(4\cdot 6)=25-24=1$

Жообу: 1 окуучуга жетпей калат.

Тапшырма 706
бети 93

Чыгаруу: $5\cdot 8=40(\text{даана})$

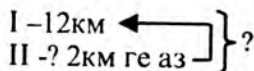
Жообу: 40 бышкан помидор алган.

Тапшырма 707
бети 93

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$4\cdot 8=8\cdot 4$ $82\cdot 0 < 82\cdot 1$ $7\cdot 5=5\cdot 7$ $15\cdot 0=8\cdot 0$

Тапшырма 708
бети 93

Чыгаруу: $12+(12-2)=12+10=22(\text{км})$

Жообу: Турист 2 күндө 22км жол жүргөн.

Тапшырма 709
бети 93

$(37-9)+28=28+28=56$ $(37-10)+7=27+7=34$

$(47-1)+0=46+0=46$

Тапшырма 710
бети 93

Чыгаруу: $3+3+3+3=3\cdot 4=12(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 12см

Тапшырма 711
бети 93

Чыгаруу: $9+9+9+9+9+9=9\cdot 6=54(\text{кг})$

Жообу: 54кг жашылча жыйнашкан.

Тапшырма 712
бети 93

$>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан.

$4\text{см} < 4\text{дм}$ $40\text{см} = 4\text{дм}$ $2\text{м} > 2\text{дм}$

БӨЛҮҮ

Тапшырма 714

бети 94

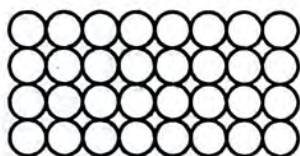

$15:3=5$

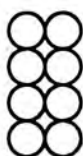
5-тийинди, 15-бөлүнүүчү, 3-бөлүүчү болот.

Тапшырма 715

бети 94

$32:8=4$

$8:4=2$

$9:3=3$

Тапшырма 716

бети 94

$10:5=2$

$8:4=2$

Тапшырма 717

бети 94

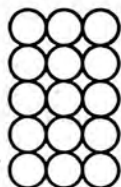
а) $3 \cdot 4 = 12$

б) $5 + 8 = 13$

в) $(8 \cdot 0) + (5 \cdot 0) = 0 + 0 = 0$

Тапшырма 718

бети 94

$3 \cdot 5$

$3 \cdot 2$

$10:2$

Тапшырма 720

бети 95

а) $8:2=4$

Тапшырма 721

бети 95

$6:3=2$

$8:4=2$

$10:5=2$

Тапшырма 722

бети 95

Чыгаруу: $16:2=8$

Жообу: Эки текчеге 8ден китеп жайгашкан.

Тапшырма 723

бети 95

Чыгаруу: $10:2=5$

Жообу: Ар бир коон 5кг

Тапшырма 724

бети 95

Б- 36 кой ← } ?
 Э - ? 11ге аз }

Чыгаруу: 1) $36-11=25$ (кой)

2) $25+36=61$ (кой)

Жообу: Туугандарында 61 кой болгон.

Тапшырма 725

бети 95

$14:2=7$

Тапшырма 726

бети 95

$19-6=13$

$54-19=35$

$16+39=55$

$40+29=69$

$36-18=18$

$70-37=33$

$8+23=31$

$20+30=50$

Тапшырма 727

бети 95

Чыгаруу: $8:2=4$

Жообу: 8 адам 2 машинага 4төн олтурушкан.

Тапшырма 728

бети 96

а) $12:6=2$

$8:4=2$

$4:2=2$

$6:2=3$

$12:2=6$

б) $8:2=16$

$6:3=18$

$9:0=0$

в) $8:2=4$

$6:3=2$

$9:3=3$

Тапшырма 730

бети 96

$17+13=30$

$47+24=71$

$63-60=3$

$63-59=4$

$37+38=75$

$46-27=19$

$78-8=70$

$78-70=8$

Тапшырма 731

бети 96

Саалды	Бакчага	калды
Эрт.-20л Кеч.-25л	35л	?

Чыгаруу: 1) $(20+25)-35=45-35=10(\text{л})$
 Жообу: 10л сүт калды.

Тапшырма 732
 бети 96

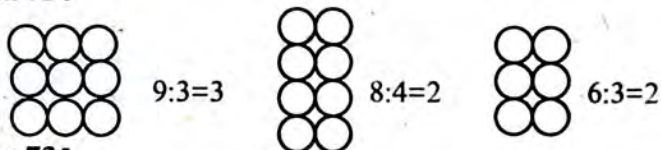
I - 10 бад. ← } ?
 II - ? 4кө аз → }

Чыгаруу: $10+(10-4)=10+6=16(\text{бад.})$
 Жообу: Эки банкада 16 туздалган бадраң бар.

Тапшырма 733
 бети 96

Чыгаруу: $6:3=2$
 Жообу: Асан 6 банканы 2 бөлүккө бөлгөн.

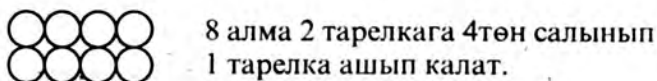
Тапшырма 734
 бети 96

Тапшырма 735
 бети 96

Чыгаруу: $16:2=8(\text{ок.})$
 Жообу: Ар бир топто 8 окуучу болгон.

Тапшырма 736
 бети 96

Тапшырма 737
 бети 94

$7:3=21$ $0:10=0$ $12:3=4$
 $69:0=0$ $9:3=3$ $16:4=4$

Тапшырма 738
 бети 96

$(94+0)-90=94-90=4$ $71:0=0$ $12:2=6$ $83-59=24$
 $(68-29)+60=39+60=99$ $0:71=0$ $12:4=3$ $68+27=95$

Тапшырма 739
 бети 96

Чыгаруу: $6:3+2=18+2=20(\text{тр.})$
 Жообу: Чарбада 20 трактор болгон.

Тапшырма 740
 бети 97

Чыгаруу: $6-1=5(\text{тар.})$
 Жообу: 5 тарелка болгондо кашыктар 1ден жетмек.

Тапшырма 741

бети 97

$$27+13=40 \quad 43-18=25 \quad 15+27=42 \quad 18:1=18 \quad 14:2=7$$

$$11+9=20 \quad 0:26=0 \quad 14:7=2 \quad 5:0=0 \quad 4:3=12$$

Тапшырма 742

бети 97

$$15:5=3 \quad 15\text{-бөлүнүүчү}$$

$$5\text{-бөлүүчү}$$

$$3\text{-тийинди}$$

Тапшырма 743

бети 97

а) $12:3=4$
 б) $14:7=2$

Тапшырма 745

бети 97

а) $4:2+19=2+19=21$ б) $40-6:3=40-2=38$
 в) $(5:3)-(8:4)=15-2=13$

Тапшырма 746

бети 97

$$43-25=18 \quad 47+33=80 \quad 8:1=8 \quad 5:5=25$$

$$36+17=53 \quad 85-19=66 \quad 10:0=0 \quad 0:40=0$$

Тапшырма 747

бети 97

а) Чыгаруу: $4+3=7(\text{см})$
 Жообу: 7см эки муунду кесиндинин узундугу
 б) Чыгаруу: $4+3+4+3=14(\text{см})$
 Жообу: Тик бурчтуктун периметри 14см, эки муунду кесиндинин узундугу 2эсе узун.

Тапшырма 748

бети 97

$$36-17=19 \quad 12:6=2 \quad 18:1=18 \quad 0:16=0$$

$$43+18=51 \quad 3:6=18 \quad 1:9=9 \quad 16:0=0$$

Тапшырма 749

бети 97

$>$, $<$, $=$ белгилерди пайдалаян.
 $25\text{см} > 2\text{дм}3\text{см}$ $16\text{см} < 1\text{дм}8\text{см}$ $5\text{дм} < 5\text{м}$ $2:3=3:2$

Тапшырма 750

бети 98

а) $20:2=10$ б) $10:2+48=5+48=53$ в) $3:3=9$

Тапшырма 751

бети 98

$$(24-20) \cdot 1 = 4 \cdot 1 = 4 \quad (17+34) - 21 = 51 - 21 = 30 \quad 6 \cdot 4 = 24$$

$$(49-23) \cdot 0 = 26 \cdot 0 = 0 \quad 70 - (86-39) = 70 - 47 = 23 \quad 8 : 2 = 4$$

Тапшырма 752

бети 98

Чыгаруу: $3 \cdot 2 + 4 = 6 + 4 = 10$

Жообу: Асандын 10 открыткасы болгон.

Тапшырма 753

бети 98

Чыгаруу: 1) $4 + 4 + 4 + 4 = 16(\text{см})$

2) $4 \cdot 4 = 16(\text{см})$

Жообу: Жагы 4см болгон квадраттын периметри 16см

Тапшырма 754

бети 98

$21 + 6 = 27$

$40 + 30 = 70$

$8 + 6 = 14$

$27 - 6 = 21$

$70 - 40 = 30$

$14 - 8 = 6$

$27 - 21 = 6$

$70 - 30 = 40$

$14 - 6 = 8$

Тапшырма 755

бети 98

$16 : 0 = 0$

$9 : 3 = 3$

$49 + 18 = 67$

$50 - 24 = 26$

$1 \cdot 18 = 18$

$12 : 3 = 4$

$33 + 49 = 82$

$61 - 49 = 12$

БӨЛҮҮНҮН КАСИЕТТЕРИ**Тапшырма 757**

бети 98

$1 : 1 = 1$

$13 : 13 = 1$

$8 : 1 = 8$

$18 : 18 = 1$

$9 : 9 = 1$

$8 : 2 = 4$

$8 : 8 = 1$

$0 : 1 = 0$

Тапшырма 758

бети 98

$89 : 89 = 1$

$58 : 58 = 1$

$36 : 36 = 1$

Тапшырма 759

бети 98

$19 : 19 = 1$

Тапшырма 760

бети 99

Чыгаруу: Узундугу 8см ге барабар болгон кесинди 4 бөлүккө бөлүнгөн. Ар бир бөлүгү 2см ге тең.

Тапшырма 762

бети 99

$(36+47)-50=83-50=33$

$(6-0)+100=0+100=100$

$75-(5-1)=75-5=70$

$(87+7)-8=94-8=86$

Тапшырма 763

бети 99

$9:9=1$

$17:0=0$

$17:1=17$

$100:100=1$

$17:17=1$

$0:25=0$

Тапшырма 764

бети 99

1, 2-фигура тик бурчтук. 3-айлана, 5-тегерек,

4-үч бурчтук, 6-тик бурч

Тапшырма 765

бети 99

5-1 ○○○○○

8-1 ○○○○○○○○○

Тапшырма 766

бети 99

а) $81:1=81$

$15:1=15$

$88:88=1$

$15:15=1$

$9:1=9$

$25:1=25$

$9:9=1$

$25:25=1$

б) $0:40=0$

$16:0=0$

$5:5=1$

$100:0=0$

$1:12=12$

$28:1=28$

$20:1=20$

$100:100=1$

Тапшырма 767

бети 99

К - 3кг ← }
 Д - ? 2кг га оор } ?

Чыгаруу: $3+(3+2)=3+5=8(\text{кг})$

Жообу: Коон менен дарбыздын салмагы 8кг

Тапшырма 768

бети 100

>, <, = белгилерди пайдалан

$15\text{м} > 15\text{см}$ $19\text{см} = 1\text{дм}9\text{см}$ $20\text{см} > 19\text{см}$

$1\text{дм}2\text{см} = 12\text{см}$

Тапшырма 769

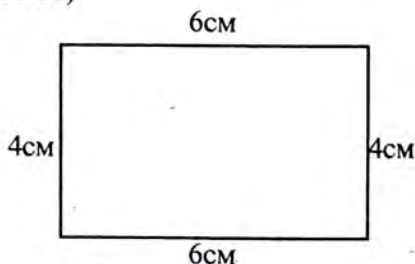
бети 100

$(88-8):0$

$0:(100-90)$

Тапшырма 770

бети 100

Чыгаруу: Тик бурчтуктун карама-каршы жактары
 барабар болот. Ошондуктан
 $4+6+4+6=20(\text{см})$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 20см

Тапшырма 771
 бети 100

$$12:1=12 \quad 1:1=1 \quad (36+40):0=76:0=0 \quad 80-(5\cdot0)=80-0=80$$

$$12:12=1 \quad 1:1=1 \quad (24+6):1=30:1=30 \quad (70\cdot1)-20=70-20=50$$

Тапшырма 772
 бети 100

Болгон	саргалды	калды
9 кап	5 кап	?
6 кап		

Чыгаруу: $(9+6)-5=15-5=10(\text{кап})$

Жообу: 10 кап цемент калган.

Тапшырма 774
 бети 100

$$\text{a) } 0:13=0 \quad 0:100=0 \quad 0:25=0 \quad 0:60=0 \quad 0:48=0$$

$$\text{б) } 6:1=6 \quad 0:8=0 \quad 18:18=1 \quad 0:100=0 \quad 99:1=99$$

$$12:1=12 \quad 26:1=26 \quad 100:0=0 \quad 9:9=1 \quad 0:19=0$$

Тапшырма 775
 бети 100

Туюнтмалардын мааниси «0» болот.

Тапшырма 776
 бети 100

$$5:5=1 \quad 5\cdot5=25 \quad 16+4=20 \quad 0:19=0 \quad 19:0=0$$

$$16:4=12 \quad 99:99=1 \quad 24:8=3 \quad 16:8=2$$

Тапшырма 777
 бети 100

Учуп келди	учуп кетти	калды
15 жапа 16	5чым.	?

Чыгаруу: $(15+16)-5=31-5=16(\text{чым.})$

Жообу: Уяда 16 чымчык калган.

Тапшырма 778
 бети 100

$$68+24=92 \quad 19+38=57 \quad 45+49=94$$

$$86-37=49 \quad 99-59=40 \quad 90-27=63$$

Тапшырма 779
 бети 100

$$0:(24+16)=0:40=0 \quad 14:7=2 \quad 14:14=1$$

$$0:86=0 \quad 0:(19-9)=0:10=0 \quad 24:24=1$$

Тапшырма 780**бети 101**

$3 \cdot 7 = 21$	$3 \cdot 1 = 3$	$3 : 3 = 1$
$3 \cdot 0 = 0$	$3 \cdot 2 = 6$	$3 : 3 = 9$

Тапшырма 781**бети 101**

$6 \cdot 3 = 18$	$3 \cdot 6 = 18$	$6 : 6 = 1$	$6 : 1 = 6$	$0 : 5 = 0$
$25 \cdot 0 = 0$	$18 : 3 = 6$	$1 \cdot 18 = 18$	$0 : 26 = 0$	$30 : 30 = 1$
$0 \cdot 0 = 0$	$2 \cdot 6 = 12$	$18 : 1 = 18$	$0 \cdot 26 = 0$	$30 : 1 = 30$

Тапшырма 782**бети 101**

1) 1см	2) 2см	3) 3см
6см	5см	4см

Узундугу 7см болуп муундары жогоркулар болгон сынык сызыкты чийүүгө болот.

Тапшырма 784**бети 101**

Гаражда калган трактордун саны «0» менен туюнтулат. Себеби тракторлор бригадага бөлүнгөн.

Тапшырма 785**бети 101**

$58 + 34 = 92$	$80 - 30 = 50$	$88 + 12 = 100$
$58 - 43 = 15$	$80 - 3 = 77$	$64 + 36 = 100$

Тапшырма 786**бети 101**

$29 \cdot 1 = 29$	$100 \cdot 0 = 0$	$7 \cdot 3 = 21$	$18 : 6 = 3$	$59 + 13 = 72$
$86 : 86 = 1$	$0 : 100 = 0$	$7 : 7 = 1$	$6 \cdot 3 = 18$	$87 - 39 = 48$

Тапшырма 787**бети 101**

$5 + 7 = 12$	$12 - 5 = 7$	$12 - 7 = 5$
--------------	--------------	--------------

КӨБӨЙТҮҮ МЕНЕН БӨЛҮҮНҮН БАЙЛАНЫШЫ**Тапшырма 789****бети 102**

$3 \cdot 4 = 12$	$4 \cdot 7 = 28$	$2 \cdot 5 = 10$	$4 \cdot 5 = 20$
$12 : 4 = 3$	$28 : 4 = 7$	$10 : 2 = 5$	$20 : 4 = 5$
$12 : 3 = 4$	$28 : 7 = 4$	$10 : 5 = 2$	$20 : 5 = 4$

Тапшырма 790

бети 102

$$2 \cdot 3 = 2 + 2 + 2 \quad 0 \cdot 8 = 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 \quad 5 + 5 + 5 = 5 \cdot 3$$

$$6 + 6 = 6 \cdot 2 \quad 1 + 1 + 1 + 1 = 1 \cdot 4 \quad 4 \cdot 2 = 4 + 4 \quad 2 + 2 = 2 \cdot 2$$

$$1 \cdot 7 = 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 \quad 7 + 7 + 7 + 7 = 7 \cdot 4$$

Тапшырма 791

бети 102

Кой - 22 ← }
 Козу - ? 3кө көп → } ?

Чыгаруу: $22 + (22 + 3) = 22 + 25 = 47$ (баш)

Жообу: Бардыгы 47 баш кой

Тапшырма 792

бети 102

$$6 \cdot 4 = 24 \quad 12 \cdot 1 = 12 \quad 3 \cdot 5 = 15$$

$$24 : 6 = 4 \quad 12 : 1 = 12 \quad 15 : 3 = 5$$

$$24 : 4 = 6 \quad 12 : 12 = 1 \quad 15 : 5 = 3$$

Тапшырма 793

бети 102

$$79 + 7 = 86 \quad 85 + 15 = 100 \quad 99 - 27 = 72 \quad 50 - 25 = 25$$

$$60 - 40 = 20 \quad 50 + 10 = 60 \quad 23 + 32 = 55 \quad 41 + 14 = 55$$

Тапшырма 794

бети 102

Чыгаруу: $(5 \cdot 6) + 3 = 30 + 3 = 33$ (ящ.)

Жообу: 5 окуучу 33 ящик алма терген.

Тапшырма 796

бети 102

Чыгаруу: $(2 \cdot 4) + 3 = 8 + 3 = 11$ (м)

Жообу: 11 м кездеме бар.

Тапшырма 797

бети 102

а) $7 \cdot 2 = 14 \quad 5 \cdot 5 = 25 \quad 8 \cdot 3 = 24$
 $14 : 7 = 2 \quad 25 : 5 = 5 \quad 24 : 8 = 3$
 $14 : 2 = 7 \quad 25 : 5 = 5 \quad 24 : 3 = 8$

б) $8 + 12 = 20 \quad 40 + 20 = 60 \quad 26 + 3 = 29$
 $20 - 8 = 12 \quad 60 - 40 = 20 \quad 29 - 26 = 3$
 $20 - 12 = 8 \quad 60 - 20 = 40 \quad 29 - 3 = 26$

Тапшырма 798

бети 103

а) $8 + 8 + 8 = 8 \cdot 3 \quad 10 + 10 = 10 \cdot 2 \quad 0 + 0 = 0 \cdot 2 \quad 8 + 5 = 13$
 $9 + 9 = 9 \cdot 2 \quad 2 + 2 = 2 \cdot 2 \quad 1 + 0 = 1 \quad 19 + 19 = 19 \cdot 2$

б) $4 \cdot 2 = 4 + 4 \quad 0 \cdot 4 = 0 + 0 + 0 + 0 \quad 4 \cdot 1 = 4 \quad 12 \cdot 0 = 0$
 $6 \cdot 4 = 6 + 6 + 6 + 6 \quad 3 \cdot 2 = 3 + 3 \quad 18 \cdot 1 = 18 \quad 1 \cdot 5 = 1 + 1 + 1 + 1 + 1$

Тапшырма 799
бети 103

Даярдалган	жөлдү	калды
Кар. -12б.	8б.	?
Ар. -15б.		

Чыгаруу: $(12+15)-8=27-8=19$ (банка)

Жообу: 19 банка калган.

Тапшырма 800
бети 103

$$\begin{array}{lll} 6+6+6=6 \cdot 3 & 4+4+4=4 \cdot 3 & 0+0+0+0=0 \cdot 4 \\ 5 \cdot 2=5+5 & 9 \cdot 3=9+9+9 & \end{array}$$

Тапшырма 801
бети 103

- 1) 1см 2) 2см 3) 3см 4) 4см
 8см 7см 6см 5см

кесиндинин муундарынын узундугу

Тапшырма 802
бети 103

Чыгаруу: $20:4=5$ (окуучу)

Жообу: Ар бир топто 5тен окуучу болгон.

Тапшырма 803
бети 103

Чыгаруу: $5 \cdot 4=20$ (ок.)

Жообу: 4 топто 20 окуучу болгон.

Тапшырма 804
бети 103

$$\begin{array}{lllll} 24:1=24 & 25:0=0 & 16:16=1 & 50-24=26 & 70-50=20 \\ 34:1=34 & 0:100=0 & 99:99=1 & 86+12=98 & 89+7=96 \end{array}$$

Тапшырма 805
бети 103

а) $(2 \cdot 4)+15=8+15=23$

- б) 8-1-разр. 88- 8-1-разр. 90 -0-1-разр.
 9-2-разряд 33- 3-1чи, 3-2-разряд

Тапшырма 806
бети 104

Чыгаруу: $2+2+2+2=2 \cdot 4=8$ (см)

Жообу: Квадраттын периметри 8см

Тапшырма 807
бети 104

$$\begin{array}{ll} а) 6 \cdot 6=36 & б) 5+5=10 \\ 36:6=6 & 10-5=5 \\ 36:6=6 & 10-5=5 \end{array}$$

Тапшырма 808

бети 104

$$81-26=55 \quad 75+12=87 \quad 34+66=100 \quad 90-23=67$$

$$77+13=90 \quad 66-33=33 \quad 85-12=73 \quad 48+19=67$$

Тапшырма 809

бети 104

Чыгаруу: $3 \cdot 2 = 6$ (ок.)

Жообу: 3 станокко 6 окуучу бөлүнгөн.

КӨБӨЙТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ 1ГЕ 2ГЕ КӨБӨЙТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 814

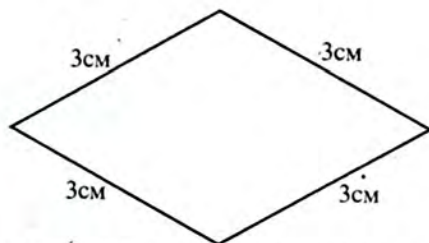
бети 105

А - 32 киши

М. такси - 13 киши. канчага аз

Чыгаруу: $32 - 13 = 19$ (киши)Жообу: Автобуска маршруттук таксиге караганда
19 киши көп батат.**Тапшырма 815**

бети 105

Бул туюк сынык сызык төрт бурчтук деп аталат.

Тапшырма 816

бети 105

$$а) (5 \cdot 2) + 48 = 10 + 48 = 58 \quad 52 - (8 \cdot 2) = 52 - 16 = 36$$

$$(58 - 50) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16$$

$$б) 7 \cdot 2 = 14 \quad 9 \cdot 2 = 18 \quad 8 \cdot 2 = 16$$

$$14 : 7 = 2 \quad 18 : 9 = 2 \quad 16 : 8 = 2$$

$$14 : 2 = 7 \quad 18 : 2 = 9 \quad 16 : 2 = 8$$

Тапшырма 818

бети 105

Тараза - 20 кг

Пахта - ? 4 кг га жетпейт

Чыгаруу: $20 - 4 = 16$ (кг)

Жообу: Батманын терген пахтасы 16 кг

Тапшырма 820
бети 106

Чыгаруу: $10:2=5(\text{км})$

Жообу: Спортсмен саатына 5км ден жол жүргөн.

Тапшырма 821
бети 106

а) $(25+18)+42=43+42=85$

б) $(2\cdot 8)-6=16-6=10$

Тапшырма 822
бети 106

$3\cdot 5=15$

$4\cdot 3=12$

$6\cdot 2=12$

$15:3=5$

$12:3=4$

$12:6=2$

$15:5=3$

$12:4=3$

$12:2=6$

Тапшырма 823
бети 106

Чыгаруу: $(9\cdot 2)+10=18+10=28(\text{түп})$

Жообу: 28 түп алма болгон.

Тапшырма 824
бети 106

$45-20=25$

Тапшырма 825
бети 106

$2\cdot 4=2+2+2+2$ – бул 4 бурчтуктун периметри

$2\cdot 5=2+2+2+2+2$ – бул 5 бурчтуктун периметри

Тапшырма 826
бети 106

а) $(37-10)\cdot 1=27\cdot 1=27$

$(46-40)\cdot 2=6\cdot 2=12$

$(6+3)\cdot 2=9\cdot 2=18$

$(47+40)\cdot 7=87\cdot 7=80$

$(58-50)+60=8+60=68$

$98-(16+37)=98-53=45$

б) $8\cdot 9=72$

$6\cdot 4=24$

$5\cdot 5=25$

$72:8=9$

$24:6=4$

$25:5=5$

$72:9=8$

$24:4=6$

ЗКӨ КӨБӨЙТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 828
бети 107

I – 15 көйн. ?
II – ? 5кө көп

Чыгаруу: $15+(15+5)=15+20=35(\text{көйн.})$

Жообу: Тигүүчү 1 айда 35 көйнөк тиккен.

Тапшырма 829

бети 107

$(6 \cdot 3) - 10 = 18 - 10 = 8 \quad 45 - (9 \cdot 3) = 45 - 27 = 18$

$(78 - 70) \cdot 3 = 8 \cdot 3 = 24$

Тапшырма 830

бети 107

Чыгаруу: $8 + 8 + 8 = 8 \cdot 3 = 24(\text{см})$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 24см

Тапшырма 832

бети 107

$$\begin{array}{l} \text{Д} - 5\text{кг} \\ \text{Ашк.} - ? 3\text{кг га оор} \end{array} \leftarrow$$

Чыгаруу: $5 + 3 = 8(\text{кг})$

Жообу: Ашкабактын салмагы 8кг.

Тапшырма 833

бети 107

$8 \cdot 3 \quad 7 \cdot 3 \quad 15 : 3$

Тапшырма 834

бети 107

$88 + 12 = 100 \quad 77 + 17 = 94 \quad 50 - 49 = 1 \quad 69 + 28 = 97$

$88 - 12 = 76 \quad 77 - 17 = 60 \quad 50 + 49 = 99 \quad 76 - 29 = 47$

Тапшырма 835

бети 107

$$\begin{array}{l} \text{I} - (8 \cdot 3) \\ \text{II} - ? \text{ түпкө көп} \end{array} \leftarrow$$

Чыгаруу: $(8 \cdot 3) + 4 = 24 + 4 = 28(\text{түп})$

Жообу: Экинчи күнү 28 түп гүл олтургузушкан.

Тапшырма 836

бети 108

а) $9 \cdot 3 = 27(\text{л})$ Жообу: Үч уйдан 27л сүт саалган.

б) Чыгаруу: $27 : 9 = 3(\text{уй})$

Жлобу: 3 уй

в) $27 : 3 = 9$ литр

Тапшырма 837

бети 108

Чыгаруу: $5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot 4 = 20(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 20см

Тапшырма 838

бети 108

>, <, = белгилерин пайдалан.

$100 > 99 \quad 50 < 51 \quad 85 < 86 \quad 9 = 9$

$0 < 10 \quad 20 > 19$

Тапшырма 839

бети 108

$$(8 \cdot 2) - 16 = 16 - 16 = 0$$

$$20 - (2 \cdot 3) = 20 - 6 = 14$$

$$(6 \cdot 3) + 2 = 18 + 2 = 20$$

Тапшырма 840

бети 108

Т - 25 козу }
С - 22 козу } ?

Кимиси көп?

Чыгаруу: $25 + 22 = 47$ (козу)

$$25 - 22 = 3 \text{ козу}$$

Жообу: Экөө бирге 47 козу баккан,

Самат 3 козу аз баккан.

4КӨ КӨБӨЙТҮҮНҮН ЖАДЫБАЛЫ

Тапшырма 842

бети 109

$$5 \cdot 4 \quad 9 \cdot 4 \quad 12 \cdot 4 \quad 16 \cdot 4$$

Тапшырма 843

бети 109

4 сапка 7ден катарга тургузуу үчүн 5 окуучу жетпей калган. Бардыгы канча окуучу болгон.

Тапшырма 844

бети 109

Чыгаруу: $(8 \cdot 4) - 2 = 32 - 2 = 30$ (ок.)

Жообу: 30 окуучу катышкан.

Тапшырма 845

бети 109

$$(8 \cdot 4) + 4 = 32 + 4 = 36$$

$$(6 \cdot 4) - 20 = 24 - 20 = 4$$

$$(36 \cdot 4) + 11 = 9 + 11 = 20$$

Тапшырма 846

бети 109

Чыгаруу: $3 + 3 + 3 + 3 = 3 \cdot 4 = 12$ (см)

Жообу: 4 муунду сынык сызыктын узундугу 12 см

Тапшырма 848

бети 109

Чыгаруу: $4 \cdot 5 = 20$ (боо)

Жообу: 4 окуучу 20 боо жыйнашкан.

Тапшырма 849

бети 109

Чыгаруу: $(5 \cdot 4) + 8 = 20 + 8 = 28$ (дарак)

Жообу: Бардыгы 28 дарак олтургузушту.

Тапшырма 850**бети 109**Чыгаруу: $8 \cdot 4 = 32$ (гүл)

Жообу: Окуучулар 32 гүл жасашкан.

Тапшырма 851**бети 109**

1, 2, 3 – фигуралар тик бурчтуктар

4, 5 – туюк 4 бурчтуу сызык сызык жана үч бурчтук

6 – фигура үч бурчтук

Чыгаруу: $2+2+2=6$ (см)

Жообу: Үч бурчтуктун периметри 6 см

Тапшырма 852**бети 109**

$36+19=55$

$43-41=2$

$86-6=80$

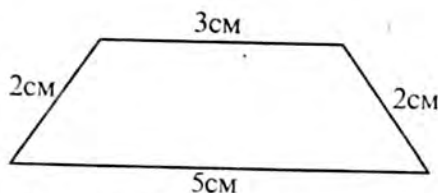
$63+9=72$

$37+13=50$

$41+18=59$

$54+17=71$

$83-38=45$

Тапшырма 853**бети 110**Чыгаруу: $2+3+2+5=12$ (см)

Жообу: 4 бурчтуктун периметри 12 см

Тапшырма 854**бети 110**

Кой – 2 боо ← } ?
 Уй – ? 6 боого көп чөп } ?

Чыгаруу: $2+(2+6)=2+8=10$ (боо)

Жообу: Бир уй күнүнө 8 боо чөп жейт.

Ал эми кой менен уй 10 боо чөп жейт.

Тапшырма 855**бети 110**Чыгаруу: $18:3=6$ (маш.)

Жообу: Автобазалар бдан машина алган. 3 автобаза бдан жаңы автобус алса, анда канча автобус келген?

Тапшырма 856**бети 110**

$99-(9 \cdot 4)=99-36=63$

$(4 \cdot 8)-32=32-32=0$

$(5 \cdot 3)+(5 \cdot 4)=15+20=35$

Тапшырма 857

бети 110

Чыгаруу: $(5 \cdot 4) + (4 \cdot 5) = 20 + 20 = 40$ (кар.)

Жообу: 40 карандаш таркатып берген.

Тапшырма 858

бети 110

 $>$, $<$, $=$ белгилерин пайдалан $8 \cdot 3 < 8 \cdot 4$ $8 : 2 > 8 : 4$ $24 + 6 > 24 + 5$ $17 - 7 > 17 - 10$ **Тапшырма 859**

бети 110

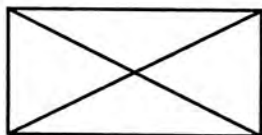
Чыгаруу: $4 + (4 \cdot 5) = 4 + 20 = 24$ (км)

Жообу: Жумушчулар 5 күндө 24 км жолду

асфальтташкан.

Тапшырма 860

бети 110

Тик бурчтук деп аталат.

Тапшырма 861

бети 110

$21 + 29 = 50$

$60 + 23 = 83$

$80 + 20 = 100$

$72 - 39 = 33$

$56 - 37 = 19$

$70 - 7 = 63$

$100 - 30 = 70$

$86 - 80 = 6$

Тапшырма 862

бети 110

а) $(55 - 50) + 15 = 5 + 15 = 20$

б) $(2 \cdot 9) + 38 = 18 + 38 = 56$

САНДЫН БӨЛҮГҮ**Тапшырма 866**

бети 111

Чыгаруу: $4 : 2 = 2$ (м)

Жообу: Көйнөккө 2 м кездеме кеткен.

Тапшырма 867

бети 111

Чыгаруу: $6 : 2 = 3$ (алма)

Жообу: Асан инисине 3 алма берген.

Тапшырма 868

бети 111

Чыгаруу: $8:2=4$ (кыз)

Жообу: Эң жакшы окуган окуучулардын теңи 4 кыз бала

Тапшырма 870

бети 111

а) $8:2=4$ $2:2=1$ $10:2=5$

б) $4\text{см}:2=2\text{см}$

в) $4:2=2$ $12:2=6$

Тапшырма 871

бети 111

Тапшырма 872

бети 111

Чыгаруу: $2+(2+13)=2+15=17$ (белек)

Жообу: Белекке 17 телев. жана радиоприем берди.

Тапшырма 873

бети 111

$8:2=4$ $4:2=2$ $14:2=7$

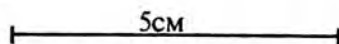
Тапшырма 875

бети 111

$9:3=3$ $3:3=1$ $12:3=4$

Тапшырма 876

бети 111

$15\text{см} :3=5\text{см}$

Тапшырма 877

бети 111

Чыгаруу: $1263=4$ (депт.) $12-4=8$ (депт.)

Жообу: Өзүндө 8 дептер калган.

Тапшырма 878

бети 111

$(5+7):2=12:2=6$

$(5+7):3=12:3=4$ $6>4$

Тапшырма 879

бети 111

$(26+39)-37=65-37=28$

$(86-79)\cdot 2=7\cdot 2=14$

$99-(34+48)=99-82=17$

$32+(63-46)=32+17=49$

$(87-39)+28=48+28=76$

$0:(62+27)=0:89=0$

Тапшырма 880

бети 112

Чыгаруу: $10:2=5(\text{л})$

Жообу: Түштөн кийинкиге 5л сүт калган.

Тапшырма 881

бети 112

Чыгаруу: $15:3=5(\text{га})$

Жообу: 3 гект жерге помидор эгилген.

Тапшырма 882

бети 112

 $20:2=10$ $18:3=6$ $12:2=6$ **Тапшырма 884**

бети 113

 $32:4=8$ $8:4=2$ $24:4=6$ **Тапшырма 885**

бети 113

 $16\text{см} :4=4\text{см}$ **Тапшырма 854**

бети 110

Чыгаруу: $12:4=3(\text{депт.})$ $12-3=9(\text{депт.})$

Жообу: Иштеле элек 9 дептери калган.

Тапшырма 887

бети 113

 $(20+4):2=24:2=12$ $(20+4):3=24:3=8$ $(20+4):4=24:4=6$ **Тапшырма 888**

бети 113

 $(56-16):4=40:4=10$ $(25+5):3=30:3=10$ $(70-20):5=50:5=10$ **Тапшырма 889**

бети 113

Чыгаруу: $28:4=7(\text{ок.})$

Жообу: Класстын 7 окуучусу отличник

Тапшырма 890

бети 113

$27-0=0$	$36+18=54$	$36:1=36$	$79-27=52$
$0-100=0$	$70+20=90$	$0:100=0$	$70-20=50$

Тапшырма 891

бети 113

Чыгаруу: $(32-8):4=24:4=6(\text{ок.})$

Жообу: 6 окуучу волейболго катышкан.

Тапшырма 892

бети 113

а) $(6+6):4=12:4=3$ $(6+6):3=12:3=4$

б) $(4\cdot5):4=20:4=5$

Тапшырма 893

бети 113

$(36:4)+12=9+12=21$

$60-(27:3)=60-9=51$

$(5\cdot6)+50=30+50=80$

$(68+29)-30=97-30=67$

$99-(55+25)=99-80=19$

$(18:3)+44=6+44=50$

Тапшырма 894

бети 113

>, <, = белгилерин пайдалан.

$65 < 100$ $100 > 11$ $55 \cdot 0 = 0 \cdot 60$

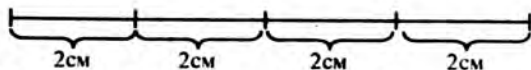
Тапшырма 895

бети 113

$32 > 23$

Тапшырма 896

бети 113

4 бөлүк пайда болду. Ар бир бөлүктүн узундугу 2см

Тапшырма 897

бети 114

а) $16:2=8$ $16:4=4$

б) $9\text{см}:3=3\text{см}$

Тапшырма 898

бети 114

Чыгаруу: $(12+8):2=20:2=10(\text{кг})$

Жообу: Буфетке 10кг бадраң өткөрүлгөн.

Тапшырма 899

бети 114

Фигуралар үч бурчтукка, тик бурчтукка бөлүнгөн.

Тапшырма 900

бети 114

Чыгаруу: $36 - (36 : 4) = 36 - 9 = 27$

Жообу: Синдисине 27 дептер тийген.

КАЙТАЛОО

Тапшырма 5

бети 115

Эң чоң бир орундуу сан - 9

Эң чоң эки орундуу сан - 99

Эң кичине бир орундуу сан - 0

Эң кичине эки орундуу сан - 10

Эң кичине үч орундуу сан - 100

Тапшырма 6

бети 115

	2-разряд	1-разряд
21	2	1
35	3	5
86	8	6

Тапшырма 7

бети 115

	ондук	бирдик
47	4	7
92	9	2
55	5	5

Тапшырма 8

бети 115

98, 57, 18, 59, 60

Тапшырма 9

бети 115

1, 2, 9, 6 - бир орундуу сандар

85, 72, 15, 95, 16, 42, 73 - эки орундуу сандар

50, 20, 90, 70, 30, 60 - тегерек ондуктар

Тапшырма 10

бети 115

1, 10, 100 - бул сандар бири - биринен он эсе чоң

Тапшырма 16

бети 115

$$\begin{array}{r} + 28 \\ 9 \\ \hline 37 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 16 \\ 59 \\ \hline 75 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 8 \\ 44 \\ \hline 52 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 72 \\ 18 \\ \hline 90 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 49 \\ 39 \\ \hline 88 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 47 \\ 27 \\ \hline 74 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 59 \\ 34 \\ \hline 93 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 55 \\ 39 \\ \hline 94 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccccc} +\frac{75}{9} & +\frac{63}{29} & -\frac{20}{18} & -\frac{38}{29} & -\frac{75}{19} & -\frac{62}{34} & -\frac{70}{35} \\ 84 & 92 & 2 & 9 & 56 & 28 & 35 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} -\frac{30}{7} & -\frac{40}{25} & -\frac{87}{49} & -\frac{35}{9} & -\frac{85}{27} \\ 23 & 15 & 38 & 26 & 58 \end{array}$$

Тапшырма 17
бети 115

а) $(17+6)+17=23+17=40$ б) $80-(50+15)=80-65=15$
 в) $55-(30-8)=55-22=33$ г) $50+(25+15)=50+40=90$
 д) $(30+10)-(16+20)=40+36=4$
 е) $(40-18)+58=22+58=80$
 ж) $(65+15)-(32+19)=80-51=29$

Тапшырма 18
бети 116

$47+(17+27)=47+44=91$ $(24+19)+38=43+38=81$
 $85-(50+18)=85-68=17$ $33+(13-5)=33+8=41$
 $(43+27)-35=70-35=35$ $(82+9)-48=91-48=43$

$(67-16)+(15+14)=51+29=80$ $(37-12)-(90-75)=25-15=10$
 $(25+26)-(80-29)=51-51=0$ $(31-14)+(41-14)=17+27=44$

$73-17-17=56-17=39$ $12+12+12=24+12=36$
 $100-9=91$ $56+12+25=68+25=93$
 $35+48-16=83-16=67$ $54+44-35=98-35=63$

Тапшырма 19
бети 117

$3+3=3 \cdot 2$ $9+9+9=9 \cdot 3$ $1+1+1=1 \cdot 3$ $5+5+5=5 \cdot 3$
 $8+8+8=8 \cdot 3$ $4+4+4+4+4=4 \cdot 5$

Тапшырма 20
бети 117

$24 \cdot 0$ $4 \cdot 2=4+4$ $82 \cdot 1=82$ $2 \cdot 9=2+2+2+2+2+2+2+2+2$

МАСЕЛЕ

Тапшырма 22
бети 117

Ыр -8ок }
Матем. -10 } ?

Чыгаруу: $8+10=18$ (ок.)

Жообу: Кружокко 18 окуучу катышкан.

Тапшырма 23

бети 117

Чыгаруу: $8-5=3$ (түр.)

Жообу: Көйнөккө 3 түрмөк жип кеткен.

Тапшырма 24

бети 117

$$\left. \begin{array}{l} \text{М} - 5 \text{ кит.} \\ \text{С} - 9 \text{ кит.} \end{array} \right\} ?$$
Чыгаруу: $5+9=14$ (кит.)

Жообу: Экөө биригип 14 китеп окушкан.

Тапшырма 25

бети 117

$$\left. \begin{array}{l} \text{Мен} - 5 \text{ ыр} \\ \text{Сейил} - ? 2 \text{ ыр көп} \end{array} \right\} ?$$
Чыгаруу: $5+(5+2)=5+7=12$ (ыр)

Жообу: Сейил 7ырды жаттаган.

Экөө биригип 12 ыр жатташкан.

Тапшырма 26

бети 117

$$\left. \begin{array}{l} \text{Сүт} - 60 \text{ л} \\ \text{Айран} - ? 23 \text{ кө аз} \end{array} \right\} ?$$
Чыгаруу: $60-23=37$ (л)

Жообу: Айран 37л болгон.

Тапшырма 27

бети 117

Продуктага үчүн 70с берилди

Кайтарды -2сом

Прод. -? сом

Чыгаруу: $70-2=68$ (сом)

Жообу: Прод. үчүн 68сом сарпталган.

Тапшырма 28

бети 117

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 18 \text{ түп} \\ \text{II} - ? 9 \text{ га көп} \end{array} \right\} ?$$
Чыгаруу: $18+(18+9)=18+27=45$ (түп)

Жообу: 45 түп дарак олтургузулган.

Тапшырма 29

бети 118

Болгон	желди	калды
25самса	Эрт.-12 Түшт.-8	?

Чыгаруу: $25-(12+8)=25-20=5$ (самса)

Жообу: 5 самса калган.

Тапшырма 30**бети 118**

$80 - (15 + 35)$

Дүкөндө 80 китеп болгон. Эки мектеп 15 жана 30 китептен алса, дүкөндө канча китеп калган?

Тапшырма 30**бети 118**

Чыгаруу мүмкүн эмес, себеби гараждагы машиналардын саны белгисиз.

Тапшырма 32**бети 118**

Канча геометриялык фигура жасалганы белгисиз. Ошондуктан маселени толук чыгарууга болбойт.

Тапшырма 33**бети 118**

$$\left. \begin{array}{l} \text{Эрт.} - 15 \text{ кит.} \\ \text{Түшт.} - 12 \text{ кит.} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $15 + 12 = 27$ (кит.)

Жообу: Китепканадан 27 китеп алынган.

Тапшырма 34**бети 118**

Китептин 60 бети бар.

Окуду - 6 бет.

Калды - ? бет.

Чыгаруу: $60 - 6 = 54$ (бет)

Жообу: Окула элек 54 бети бар.

Тапшырма 35**бети 118**

$$\left. \begin{array}{l} \text{Конф.} - 12 \text{ кг} \\ \text{Печ.} - ? \text{ кг га жеңил} \end{array} \right\} \leftarrow$$

Чыгаруу: $12 - 8 = 4$ (кг)

Жообу: Печеньенин салмагы 4 кг

Тапшырма 36**бети 118**

Чыгаруу: $80 - (12 \cdot 2) = 80 - 24 = 56$ (м)

Жообу: 56 м кездеме калган.

Тапшырма 37**бети 118**

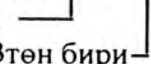
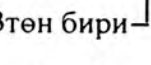
Болгон	сатылды	калды
45л	Эрт.-17л Түш.к.-12л	?

Чыгаруу: $45 - (17 + 12) = 45 - 29 = 16$ (л)
Жообу: Ашканада 16л сүт калган.

Тапшырма 38
бети 118

Чыгаруу: $(2 \cdot 5) + 15 = 10 + 15 = 25$ (сом)
Жообу: Апам 25 сом сарптаган.

Тапшырма 39
бети 118

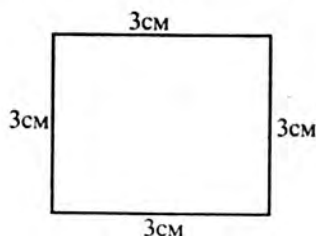
Болгон -12ок.
Ыр -? жар.
Матем. -? 3төн бири
Бийге -?

Чыгаруу: 1) $12 : 2 = 6$ (ок.)
2) $12 : 3 = 4$ (ок.)
3) $6 + 4 = 10$ (ок.)
4) $12 - 10 = 2$ (ок.)

жообу: Бийге 2 окуучу катышкан.

ГЕОМЕТРИЯЛЫК МАСЕЛЕ

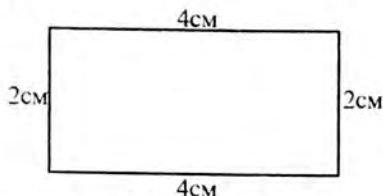
Тапшырма 40
бети 118

Чыгаруу: 1) $3 + 3 + 3 + 3 = 12$ (см)
2) $3 \cdot 4 = 12$ (см)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 12см

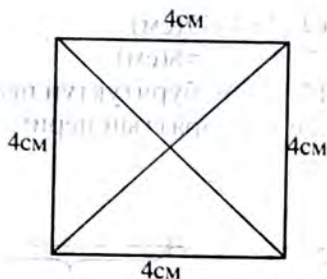
Тапшырма 41
бети 118

Чыгаруу: $2 + 4 + 2 + 4 = 12$ (см)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 12см

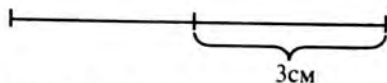
Тапшырма 42
бети 119

Чыгаруу: Квадраттын карама-каршы чокуларын туташтырганда барабар 4 үч бурчтук пайда болот. Ал үч бурчтуктун периметри $4+3+3=10(\text{см})$

Жообу: Үч бурчтуктун периметри жакындашкан түрдө 10см ге барабар.

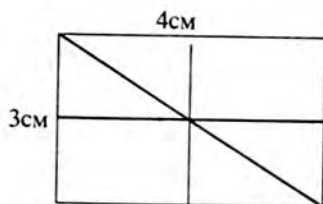
Тапшырма 43
бети 119

Чыгаруу: $6:2=3(\text{см})$

Жообу: Тең жарымы 3см

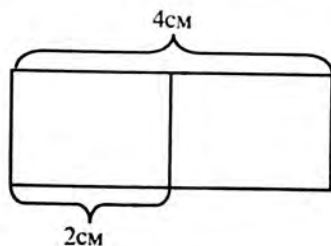
Тапшырма 44
бети 119

Тапшырма 45
бети 119

1, 2, 3, 5 – геометриялык фигуралар
4, 6 – айлана жана кесинди

Тапшырма 46
бети 119

Чыгаруу: $2+4+2+4=12(\text{см})$

$$2+2+2+2=8(\text{см})$$

Жообу: 12см Тик бурчтуктун периметри,
8см квадраттын периметри.

Тапшырма 47
бети 119

1) 1см 2) 2см 3) 3см

4) 5см 5) 4см 6) 3см

7) 6см кесинди ушул кесиндилерге бөлүнүшү мүмкүн.

Тапшырма 48
бети 119

Чыгаруу: 1) $5+5+5=15(\text{см})$

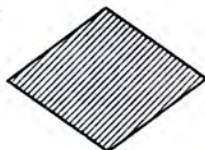
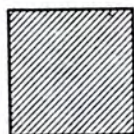
$$2) 5 \cdot 3=15(\text{см})$$

Жообу: Үч бурчтуктун периметр 15см

Тапшырма 49
бети 119

1; 2

Тапшырма 50
бети 119

I – фигура квадрат

II – фигура жактары барабар болгон 4 бурчтук

3 - КЛАСС

ҮЧ ЖАНА ТӨРТ ОРУНДУУ САНДАР

Тапшырма 1 бети 3

Болгон 5 кызыл, 4 көк чыны

Бардыгы ?

Чыгаруу: $5+4=9$ (ч)

Жообу: Текчеде бардыгы 9 чыны бар эле.

Тапшырма 2 бети 4

0, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 – бир орундуу сандар

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 – эки орундуу тегерек сандар

Тапшырма 3 бети 4

а) 12, 10, 2, 5, 23, 49, 58, 36, 70

б) 50 – элүү

в) 50, 51 – эки орундуу сандар

Тапшырма 4 бети 4

а) 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 - он сан жазылды

б) 10, 11, 12, 13, 14

в) 24, 25, 42, 45, 52 - ар бирөөндөгү сандар бирдикти, ондукту түшүндүрөт.

Тапшырма 5 бети 5

$$\begin{array}{cccccc} \text{а) } 7+1=8 & 80+6=86 & 6+0=6 & 80-30=50 & 15-1=14 & 47-2=45 \\ 95-5=90 & 9+4=13 & 50+5=55 & 30+40=70 & 12-3=9 & 64-20=44 \end{array}$$

$$\text{б) } \begin{array}{ccccc} +18 & +29 & +71 & +38 & +63 \\ \frac{31}{49} & \frac{42}{71} & \frac{19}{90} & \frac{18}{56} & \frac{25}{88} \end{array}$$

Тапшырма 6 бети 5

53, 35

Тапшырма 7 бети 5

$$\begin{array}{ccccc} +21 & +62 & +46 & +84 & +32 \\ \frac{47}{68} & \frac{25}{87} & \frac{12}{58} & \frac{3}{87} & \frac{47}{79} \end{array}$$

Тапшырма 8 бети 5

а) Зонд.1=31-отуз бир

Зонд.5=25-жыйырма беш

4 онд. = 40-кырк 1 онд. 3 = 13-он үч
 б) 4 онд. 2 = 42-кырк эки 8 онд. 0 = 80-сексен
 5 онд. 0 = 50-элүү 9 онд. 6 = 96-токсон алты

Тапшырма 9
 бети 5

а) 34 б) 86, 85

Тапшырма 10
 бети 6

$$\begin{array}{r}
 +38 \\
 15 \\
 \hline
 53
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 -63 \\
 18 \\
 \hline
 45
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 +71 \\
 25 \\
 \hline
 96
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 -53 \\
 34 \\
 \hline
 19
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 +47 \\
 27 \\
 \hline
 74
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 -88 \\
 19 \\
 \hline
 69
 \end{array}$$

Кемитүү 1-разряддан баштап аткарылды.

Тапшырма 12
 бети 7

Лагерде: 25 кыз }
 28 бала } - ?

Чыгаруу: $25 + 28 = 53$ (ок.)

Суроо: Балдар канчага көп?

Кыздар канчага аз?

Жообу: Лагерде 53 окуучу эс алган.

Тапшырма 13
 бети 7

$12 \text{ см} = 1 \text{ дм} 2 \text{ см}$

Тапшырма 14
 бети 7

а) $0 + 3 = 3$	б) $0 \cdot 3 = 0$
$1 + 3 = 4$	$1 \cdot 3 = 3$
$2 + 3 = 5$	$2 \cdot 3 = 6$
$3 + 3 = 6$	$3 \cdot 3 = 9$
$4 + 3 = 7$	$4 \cdot 3 = 12$
$5 + 3 = 8$	$5 \cdot 3 = 15$
$6 + 3 = 9$	$6 \cdot 3 = 18$
$7 + 3 = 10$	$7 \cdot 3 = 21$
$8 + 3 = 11$	$8 \cdot 3 = 24$
$9 + 3 = 12$	$9 \cdot 3 = 27$

а)нын жыйынтыгын сумма

б)нын жыйынтыгын көбөйтүндү дейбиз.

Тапшырма 15
 бети 7

$31 + 28 = 59$	$61 + 9 = 70$	$18 + 20 = 38$	$(23 + 5) + 40 = 28 + 40 = 68$
$78 - 25 = 53$	$78 - 8 = 70$	$50 - 30 = 20$	$(45 + 5) - 20 = 50 - 20 = 30$

Тапшырма 17

бети 8

- а) 1 жүзд. – жүз., эки жүзд.-эки жүз, ... 8 жүзд.-сегиз жүз
б) 1 жүзд.=100, 2 жүзд.=200, ... 8 жүзд.=800
в) 500, 700, 20, 60

Тапшырма 18

бети 8

$$\begin{array}{lll} 42+25=67 & 67+12=79 & 81-20=61 \\ 81+6=87 & 60+30=90 & 75-3=72 \end{array}$$

Тапшырма 19

бети 8

$$\begin{array}{ll} 37+24-24=61-24=37 & 52-37+37=15+37=52 \\ 83-18+18=65+18=83 & \end{array}$$

Тапшырма 20

бети 8

$$\begin{array}{ll} 0+4=4 & 0:4=4 \\ 1+4=5 & 1:4=4 \\ 2+4=6 & 2:4=8 \\ 3+4=7 & 3:4=12 \\ 4+4=8 & 4:4=16 \\ 5+4=9 & 5:4=20 \\ 6+4=10 & 6:4=24 \\ 7+4=11 & 7:4=28 \\ 8+4=12 & 8:4=32 \\ 9+4=13 & 9:4=36 \end{array}$$

Тапшырма 21

бети 8

20; 500; 800; 100; 300; 100

Тапшырма 22

бети 8

$$11\text{см}=1\text{дм}1\text{см}$$

Тапшырма 23

бети 8

- а) 9 б) 99; 100 - үч орундуу сан
в) 400; 500; 600; 700; 800; 900 - үч орундуу сандар

Тапшырма 24

бети 9

- а) жүз он эки, жүз он үч, жүз он төрт, жүз он беш,
жүз он алты, жүз он жети, жүз он сегиз, жүз он тогуз
– үч орундуу
б) 105-бирдиги 5, ондугу 0, жүздүгү 1
341-бирдиги 1, ондугу 4, жүздүгү 3

- 138-бирдиги 8, ондугу 3, жүздүгү 1
- в) 105те -5 бирдик 0 ондук 1 жүздүк
- г) 138 -1чи разряд 8, 2чи разряд 3, 3чү разряд 1
- д) 15 жана 115 сандарынын айырмачылыгы 15 санында 1 жүздүгү жетишпейт.
- е) 235 - 1-чи разряды 5, 2-чи разряды 3, 3-чү разряды 2
814 -1-чи разряды 4, 2-чи разряды 1, 3-чү разряды 8

Тапшырма 26
бети 10

- б) $3+3+3+3+3=3 \cdot 5=15$ $5+5=5 \cdot 2=10$
- в) $7:2=14$ $5:3=15$ $12:2=6$ $6:3=18$ $5:0=0$
 $0:7=0$ $0:4=0$ $8:1=8$ $1:10=10$ $10:2=5$

Тапшырма 28
бети 10

- а) 209; 500; 890; 999
- б)

сан	3-разряд	2-разряд	1-разряд
451	4	5	1
683	6	8	3
925	9	2	5

Тапшырма 29
бети 10

- а) 100 - үч орундуу сандын эң кичинеси
- б) 10 жүздүк бар

Тапшырма 31
бети 11

- а) 3 миңд. - үч миң., 9 миңд. - тогуз миң
- б) 3 миңд.=3000, 4миңд.=4000, ..., 8миңд.=8000

Тапшырма 32
бети 11

- а) 4-миңд.=4000 7миңд.=7000 9миңд.=9000
- б) 213 -эки жүзд. 1онд. 3; 625 -6жүзд. 2онд. 5
813 -8жүзд. 1онд.3; 915 - 9жүзд. 1онд.5
- в) 254; 682; 705
- г) 86; 97

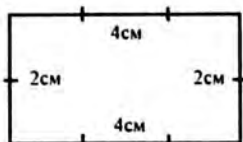
Тапшырма 33
бети 11

- К.тил - 15кит. ← } ?
О.тил - 78кит.аз } ?
- Чыгаруу: 1) $15-8=7$ (кит.) 2) $15+(15-8)=22$ (кит.)
 $15+7=22$ (кит.)
- Жообу: Азем каникулда 22 китеп окуган.

Тапшырма 34

бети 11

Тик бурчтук:
4 бурчу, 4 жагы бар
Карама-каршы жактары
барабар:

Чыгаруу: $(2+4)+(2+4)=12(\text{см})$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 12см

Тапшырма 35

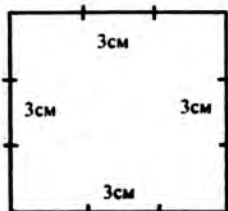
бети 11

а) 506, 300, 816, 87

б) 159, 195, 519, 591, 915, 951

Тапшырма 36

бети 11

Чыгаруу: $3+3+3+3=12(\text{см})$

Жообу: Берилген квадраттын периметри 12см

Тапшырма 37

бети 11

а) 99; 100 – жүз

б) 999; 1000 – миң, төрт орундуу сан

в) 3000; 4000; 5000; ... ; 9000 – төрт орундуу сандар

Тапшырма 38

бети 11

а) бир миң он жети; бир миң он сегиз; бир миң он тогуз;
бир миң жыйырма - төрт орундуу сандар

б) 2118 – төрт орундуу сан

в)

сан	миңд.	жүзд.	онд.	бирд.
3468	3	4	6	8
9819	9	8	1	9
9575	9	5	7	5
6999	6	9	9	9

г) 4275; 9863

Тапшырма 40

бети 13

а) 1815; 9680

б) 3482 – 2-биринчи разряд 8-экинчи разряд 4-үчүнчү
разряд 3-төртүнчү разряд

Тапшырма 41

бети 13

$$69-40+11=29+11=40$$

$$69+29=98$$

$$1\cdot(90+0)=1\cdot90=90$$

$$42-(25+11)=42-36=6$$

$$(85-30)+25=55+25=80$$

$$(2\cdot4):8=8:8=1$$

Тапшырма 42

бети 13

96 – эки орундуу сан, анын бирдиктери –6, ал 1-разряд;
ондуктары –9, ал 2-разряд

182- үч орундуу сан, анын:

бирдиктери –2, ал 1-разряд

ондуктары –8, ал 2-разряд

жүздүктөрү -1, ал 3-разряд

Тапшырма 44

бети 14

а) 465 - үч орундуу сан, анын:

бирдиктери -5, ал 1-разряд

ондуктары -6, ал 2-разряд

жүздүктөрү -4, ал 3-разряд

2534 – төрт орундуу сан, анын:

бирдиктери –4, ал 1-разряд

ондуктары –3, ал 2-разряд

жүздүктөрү -5, ал 3-разряд

миңдиктери –2, ал 4-разряд

б) 4842; 800; 6666

в) 3000де бирдиги, ондугу, жүздүгү 0

5001де ондугу, жүздүгү 0

4028де жүздүгү 0

601де ондугу 0

800де бирдиги, ондугу 0

0 – бирдиги жок сандарды билдирет

Тапшырма 45

бети 14

18 окуучу 3 топко бөлүнгөн

бир бөлүктө канча окуучу бар?

Чыгаруу: $18:3=6$ (ок.)

Жообу: Ар бир топто 6дан бала болгон.

Тапшырма 46

бети 14

$18 < 19$, $20 < 30$, $78 > 69$, $99 < 100$, $3 < 10$, $85 < 87$

Бирдиктеринин, ондуктарынын айырмасына таяндык

Тапшырма 47

бети 15

сан	4-раз.	3-раз.	2-раз.	1-раз.
446		4	4	6
87			8	7
9963	9	9	6	3
403		4	0	3
148		1	4	8

Тапшырма 48

бети 15

$$15+3=18; \quad 28-16=12$$

Тапшырма 49

бети 15

$$365 < 3650 \quad 500 < 501 \quad 800 > 799$$

$$999 < 1000 \quad 99 > 10 \quad 482 < 483$$

$$3251 < 3252 \quad 49 > 48$$

Бирдик, ондук, жүздүк, миңдиктеринин айырмасына карадык.

Тапшырма 50

бети 15

$$48 < 481 \quad 368 < 369 \quad 990 < 1000 \quad 9 < 11$$

$$4560 > 3560 \quad 545 > 535$$

Мында сандардын канча орундуу сан экендигине, бирдиктеринин, ондуктарынын, жүздүктөрүнүн, миңдиктеринин айырмасына таяндык.

Тапшырма 51

бети 15

$$8-7=1$$

$$9-7=2$$

Тапшырма 52

бети 16

Алды -3сомдон бдептер

Берди -5дептер

Калды - ?

Чыгаруу: $6-5=1$ (депт.)

Жообу: Тинада 1 дептер калган.

Тапшырма 53

бети 16

$$(58+29)-37=87-37=50$$

$$89-(84-59)=89-25=64$$

$$(52)+(83)=10+24=34$$

$$25+64-18=89-18=71$$

$$76-18+22=58+22=80$$

$$18+18+18+18=36+18+18=54+18=74$$

Тапшырма 55**бети 16**

$$\begin{array}{lll} 85 < 86 & 265 > 264 & 372 < 375 \\ 495 > 399 & 5678 < 6000 & 999 > 100 \end{array}$$

Тапшырма 56**бети 16**

$$\begin{array}{lll} 1-1=0 & & \\ 2-1=1 & 2-2=0 & \\ 3-1=2 & 3-2=1 & 3-3=0 \\ 4-1=3 & 4-2=2 & 4-3=1 \\ 5-1=4 & 5-2=3 & 5-3=2 \\ 6-1=5 & 6-2=4 & 6-3=3 \\ 7-1=6 & 7-2=5 & 7-3=4 \\ 8-1=7 & 8-2=6 & 8-3=5 \\ 9-1=8 & 9-2=7 & 9-3=6 \end{array}$$

Тапшырма 57**бети 16**

38, 37, 35, 83, 87, 85
 387, 385, 375, 837, 857
 3875, 3857, 3785, 3758
 3 орундуу жана 4 орундуу сандардын суммалары бирдей 18 жана 23 болот

Тапшырма 58**бети 16**

$$\begin{array}{lll} 12 < 121 & 29 < 100 & \\ 1234 > 12 & 1234 > 123 & 1234 = 1234 \end{array}$$

Тапшырма 59**бети 16**

$$\text{а) } 99 - (9 \cdot 3) = 99 - 27 = 72 \qquad \text{б) } 12 : 3 + 10 = 4 + 10 = 14$$

Тапшырма 60**бети 16**

Болгон: 18(деп.)
 Берди: теңин инисине -
 теңин карынд. - }? алган

Чыгаруу: 1) $18 : 2 = 9$ (депт.)

Жообу: Үкөлөрү 9 дептерден алышкан.

Тапшырма 61**бети 17**

$$\begin{array}{l} \text{Чыгаруу: } (2+3)+(2+3)=10(\text{см}) \\ \qquad \qquad 4+4+4+4=4 \cdot 4=16(\text{см}) \quad 16 > 10 \end{array}$$

Жообу: Квадраттын периметри чоң.

Тапшырма 62

бети 17

$82-69=13$

$44+47=91$

$30-17=13$

$28+39=67$

УЗУНДУКТУ ЧЕНӨӨ. МИЛЛИМЕТР**Тапшырма 64**

бети 20

$1\text{м}=10\text{дм}$

$1\text{дм}=10\text{см}$

$1\text{см}=10\text{мм}$

Тапшырма 65

бети 20

$2\text{см}5\text{мм}<3\text{см}2\text{мм}$

Тапшырма 66

бети 20

а) $3\text{см}=30\text{мм}$

1 $\text{см}5\text{мм}=15\text{мм}$

4 $\text{см}=40\text{мм}$

б) $2\text{м}=20\text{дм}$

2 $\text{дм}=20\text{см}$

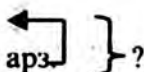
1 $\text{м}=100\text{см}$

Тапшырма 67

бети 20

Кост. – 238 сом

Көйн. – ?190 сомго арз.

Чыгаруу: 1) $238-190=48(\text{сом})$

$238+48=286(\text{сом})$

2) $238+(238-190)=286(\text{сом})$

Жообу: Атасы 286 сом сарптаган.

Тапшырма 68

бети 20

$78-77=1$

$19+1=20$

$30+40=70$

$90-10=80$

$38+5=43$

$12-3=9$

$0-1=0$

$7-0=0$

$20:20=1$

$6-1=6$

Тапшырма 71

бети 20

$3\text{см}4\text{мм}<4\text{см}3\text{мм}$

Тапшырма 72

бети 20

4500; 3005; 2050; 500

Тапшырма 73

бети 21

$600>599$

$3450<3451$

1 $\text{дм}=10\text{см}$

5 $\text{мм}<1\text{см}$

$800<8000$

1 $\text{м}>9\text{дм}$

Тапшырма 74

бети 21

1к - 25ящ. $\left. \begin{array}{l} \leftarrow \\ \rightarrow \end{array} \right\} ?$
 2к - ?15ящ.көп

Чыгаруу: 1) $25+15=40$ (ящ.)

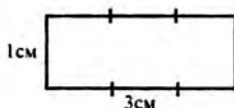
$25+40=65$ (ящ.)

2) $25+(25+15)=65$ (ящ.)

Жообу: Бардыгы 65 ящик алма теришкен.

Тапшырма 75

бети 21

Чыгаруу: $(1+3)+(1+3)=8$ (см)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 8см

Тапшырма 77

бети 21

896, 869, 986, 968, 869, 896

Тапшырма 79

бети 21

3күндө -5тен тракт. $\left. \begin{array}{l} \leftarrow \\ \rightarrow \end{array} \right\} ?$
 4-күнү -6 тракт.

Чыгаруу: $3 \cdot 5 + 6 = 21$ (тракт.)

Жообу: Бардыгы 21 трактор оңолгон.

Тапшырма 80

бети 22

$56=30$

$8+4=12$

$15-5=10$

$30:5=6$

$12-4=8$

$10+5=15$

$30:6=5$

$12-8=4$

$15-10=5$

Бөлүнүүчү, бөлүүчү, көбөйтүндү, сумманын, айырманын касиеттери пайдаланылды.

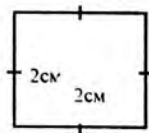
Тапшырма 81

бети 22

$$\begin{array}{r} + \frac{72}{19} \\ \hline 91 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \frac{80}{21} \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \frac{48}{15} \\ \hline 63 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \frac{56}{37} \\ \hline 19 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \frac{25}{30} \\ \hline 55 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \frac{49}{28} \\ \hline 21 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \frac{47}{23} \\ \hline 70 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \frac{61}{36} \\ \hline 25 \end{array}$$

Тапшырма 82

бети 22

Чыгаруу: $2+2+2+2=2\cdot 4=8(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 8см

Тапшырма 83
бети 22

2400, 2040, 2004, 4200, 4020, 4002

Тапшырма 84
бети 22

72; 2-бирдик – 1-разряд

7-онд. – 2-разряд

345; 5-бирдик – 1-разряд

4-онд. – 2-разряд

3-жүзд. – 3-разряд

8; 8-бирдик – 1-разряд

796; 6-бирдик – 1-разряд

9-онд. – 2-разряд

6-жүзд. – 3-разряд

Тапшырма 85
бети 22

5мм < 1см

2дм = 20см

1дм 15см > 1дм

100см = 10дм

Тапшырма 86
бети 22

а) 2000; 3000; 4000; 5000

б) 10; 100; 1000

в) 99; 999; 999

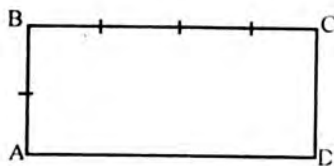
Тапшырма 89
бети 24

AB = 2см

BC = 4см

CD = 2см

DA = 4см

AB = 2см BC = 4см

CD = 2см DA = 4см

P = ?

Чыгаруу: $P = AB + BC + CD + DA = 2 + 4 + 2 + 4 = 12(\text{см})$

Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 12см

Тапшырма 96
бети 25

18см > 1дм

10дм = 1м

5м = 500см

20мм = 2см

2см 5мм < 5см 2мм

Тапшырма 97
бети 25

Чыгаруу: $27=14$ окуучу $15-14=1$ окуучу
Жообу: 15 окуучуну 7 партага 2ден отургузганда
1 окуучуга орун жок болуп калат.

Тапшырма 98
бети 25

$$\begin{array}{ll} 89-(41+20)=89-61=28 & 56+41-39=97-39=58 \\ 40-(12:3)=40-4=36 & (25+67)-42=92-42=50 \\ (62)+28=12+28=40 & (15:3)-2=5-2=3 \end{array}$$

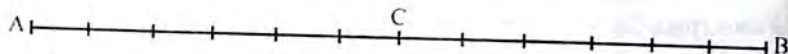
Тапшырма 99
бети 25

$$\begin{array}{llll} 85-18=67 & 90-76=14 & 61-29=32 & 69+9=78 \\ 78+13=91 & 8+56=64 & 40+20=60 & 11+80=91 \end{array}$$

Тапшырма 100
бети 25

(94чү тапшырманы кара).

Тапшырма 101
бети 25

Чыгаруу: $12:2=6(\text{см})$

Жообу: $AC=CB=6\text{см}$ кесиндилердин узундугу

Тапшырма 102
бети 25

$$5\text{см}6\text{мм} < 6\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 103
бети 25

а) 5678 б) 5678

Тапшырма 105
бети 25

$$\begin{array}{llllll} 47+49=96 & 69+17=86 & 27+19=46 & 30+50=80 & 39+39=78 \\ 80-26=54 & 98-29=59 & 76-26=50 & 90-40=50 & 61-28=33 \end{array}$$

Тапшырма 106
бети 26

$$\begin{array}{ll} 90-(23+67)=90-90=0 & (72+19)-60=91-60=31 \\ (53)+(54)=15+20=35 & (20:4)+(15:3)=5+5=10 \end{array}$$

Тапшырма 107
бети 27

$$15\text{мм}=1\text{см}5\text{мм}$$

ТЕГЕРЕК ЖАНА АЙЛАНА

Тапшырма 113

бети 27

а) $5 \cdot 4 + 15 : 3 = 20 + 5 = 25$ б) $75 - 6 \cdot 3 = 75 - 18 = 57$

в) $60 + 9 \cdot 3 = 60 + 27 = 87$

Тапшырма 114

бети 27

а) $0 : 2 = 0$ $8 - 0 = 8$ $0 + 5 = 5$ $16 : 1 = 16$ $7 - 7 = 0$

$0 : 8 = 0$ $0 : 5 = 0$ $12 : 12 = 1$ $7 + 0 = 7$

б) $18 + 7 = 25$ $60 + 20 = 80$ $49 + 5 = 54$ $22 + 33 = 55$ $6 + 13 = 18$

$40 - 15 = 25$ $80 - 40 = 40$ $12 - 5 = 7$ $39 - 25 = 14$ $72 - 19 = 53$

Тапшырма 115

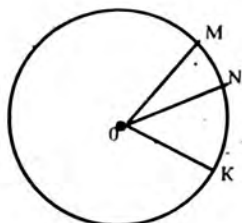
бети 27

$OM = 3 \text{ см}$

$ON = 3 \text{ см}$

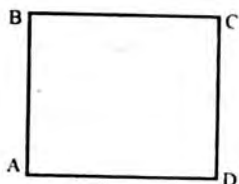
$OK = 3 \text{ см}$

$OM + ON + OK = 3 + 3 + 3 = 9 \text{ (см)}$

Тапшырма 116

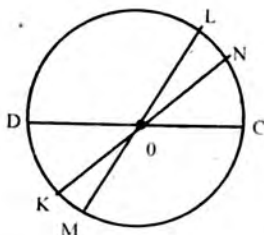
бети 28

$AB = BC = CD = DA = 2 \text{ см } 5 \text{ мм}$

Тапшырма 118

бети 28

$OL = ON = OK = OM = OD = OC = 2 \text{ см}$

$LM = OL + OM = 2 \text{ см} + 2 \text{ см} = 4 \text{ см}$

$KN = OK + ON = 2 \text{ см} + 2 \text{ см} = 4 \text{ см}$

Демек $DC = LM = KN$

Тапшырма 120

бети 28

2деж.- 5тен парта

дагы – 2стол

Чыгаруу: 1) $2 \cdot 5 + 2 = 12$ (стол, парта)

Жообу: 2 дежур 12стол, парта жуушкан.

Тапшырма 121

бети 28

а) 1) 7 окуучу 3төн карандаш алса, бардыгы канча карандаш алган?

2) 3 окуучунун 7 дептери болсо, үчөөндө канча дептер?

б) $7 + 5 = 12$ $12 - 5 = 7$ $12 - 7 = 5$

Тапшырма 123

бети 29

$$62 - 28 = 34$$

$$80 - 35 = 45$$

$$81 - 69 = 12$$

$$72 + 8 = 80$$

$$75 + 15 = 90$$

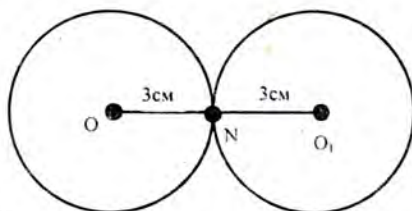
$$56 + 9 = 65$$

$$60 + 30 = 90$$

$$28 + 72 = 100$$

Тапшырма 124

бети 29

$$ON = 3\text{cm}$$

$$OO_1 = ON + O_1N = 3\text{cm} + 3\text{cm} = 6\text{cm}$$

$$NO_1 = 3\text{cm}$$

Тапшырма 125

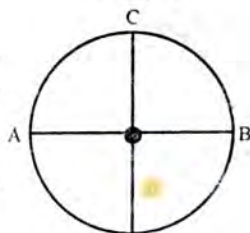
бети 30

Тегерек 4 бөлүккө бөлүнгөн.

Бөлүктөр барабар болушу үчүн

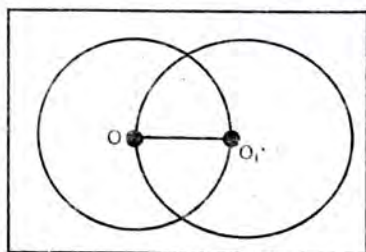
диаметрлердин кесилиши тик бурчту

түзүшү керек.

Тапшырма 126

бети 29

Айлананын борборлору болгон OO_1 ди туташтырган OO_1 кесиндисинин узундугу, ошол тегеректин радиусуна барабар.

Тапшырма 127
бети 29

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см} \\ BC=5\text{см} \\ \hline P-? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(3+5) \cdot 2=8 \cdot 2=16(\text{см})$
Жообу: Тик бурчтуктун периметри 16см

Тапшырма 128
бети 29

9212; биринчи разряд 2 1 онд. 2-разряд 2 жүзд. 3-разряд 9 миңд. 4-разряд	7001; 1 бирдиги 1-разряд 7 миңд. 4-разряд
3050; 5 онд. 2-разряд 3 миңд. 4-разряд	445; 5 бирд. 1-разряд 4 онд. 2-разряд 4 жүзд. 3-разряд
302; 2 бирд. 1-разряд 3 жүзд. 3-разряд	620; 2 онд. 2-разряд 6 жүзд. 3-разряд

Тапшырма 129
бети 29

12 пряник 3 пакетке тең бөлүнгөн
1 пакетте - ?
2 пакетте - ?

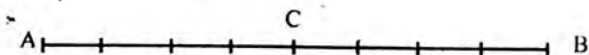
Чыгаруу: 1) $12:3=4(\text{прян.})$ – бир пакетте
2) $4 \cdot 2=8(\text{прян.})$ – эки пакетте

Жообу: Бир пакетте 4, эки пакетте 8 пряник болгон.

Тапшырма 130
бети 30

$$\begin{array}{lll} 0:(48-29)=0:19=0 & (8 \cdot 3)-24=24-24=0 & 24:(6-4)=24:2=12 \\ (34+18):0=52:0=0 & 41-(15 \cdot 0)=41-0=41 & (49-48):1=1:1=1 \end{array}$$

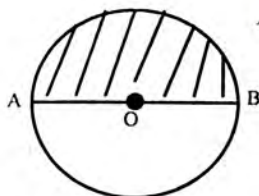
Тапшырма 131
бети 30

Чыгаруу: $8:2=4(\text{см})$

Жообу: $AC=4\text{см}$ кесиндинин узундугу

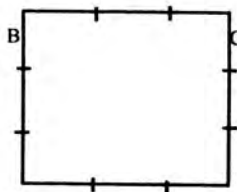
Тапшырма 132
бети 30

$$AO=OB=2\text{см}3\text{мм}$$

Тегеректин боелгон бөлүгү жарымын түзөт. Себеби тегеректин диаметри аны тең экиге бөлөт. Мында АВ тегеректин диаметри болот.

Тапшырма 133
бети 30

$$AB=3\text{см}$$

$$1) P=3+3+3+3=12(\text{см})$$

$$2) P=3\cdot 4=12(\text{см})$$

Жообу: жагы 3см болгон квадраттын периметри 12см

Тапшырма 135
бети 30

Теришти чие-58кг
алча-28кг } ?

$$\text{Чыгаруу: } 58+28=86(\text{кг})$$

Жообу: Чие жана алчадан 86кг теришти

Тапшырма 136
бети 30

$$8:2=16$$

$$5:4=20$$

$$0:4=0$$

$$12:4=3$$

$$20:2=10$$

$$0:8=0$$

$$6:3=18$$

$$9:1=9$$

$$2:2=4$$

$$10:2=5$$

$$30:1=30$$

$$40:40=1$$

Тапшырма 138
бети 30

$$\text{а) } 5\text{дм}=1\text{дм}+1\text{дм}+1\text{дм}+1\text{дм}+1\text{дм}=
=10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}=50\text{см}$$

$$\text{б) } 3\text{см}8\text{мм}=3\cdot 10\text{мм}+8\text{мм}=30\text{мм}+8\text{мм}=38\text{мм}$$

Тапшырма 139
бети 30

$$3\text{дм}=30\text{см}$$

$$9\text{см}=90\text{мм}$$

$$2\text{м}=200\text{см}$$

$$20\text{мм}=2\text{см}$$

Тапшырма 140
бети 31

$$\begin{array}{llll} 68-37=31 & 99-89=10 & 71-38=33 & 50-20=30 \\ 55+16=71 & 35+36=71 & 49+36=85 & 20+40=60 \end{array}$$

**ҮЧ ЖАНА ТӨРТ ОРУНДУУ САНДАРДЫ КОШУУ
ЖАНА КЕМИТҮҮ**

Тапшырма 142
бети 32

$$\begin{array}{l} 400+300=4\text{жүзд.}+3\text{жүзд.}=7\text{жүзд.}=700 \\ 200+700=2\text{жүзд.}+7\text{жүзд.}=9\text{жүзд.}=900 \\ 800-200=8\text{жүзд.}-2\text{жүзд.}=6\text{жүзд.}=600 \\ 5000+1000=5\text{миңд.}+1\text{миңд.}=6\text{миңд.}=6000 \\ 3000+5000=3\text{миңд.}+5\text{миңд.}=8\text{миңд.}=8000 \\ 7000-3000=7\text{миңд.}-3\text{миңд.}=4\text{миңд.}=4000 \\ 900-600=9\text{жүзд.}-6\text{жүзд.}=3\text{жүзд.}=300 \\ 5000-2000=5\text{миңд.}-2\text{миңд.}=3\text{миңд.}=3000 \\ 2000-1000=2\text{миңд.}-1\text{миңд.}=1\text{миңд.}=1000 \end{array}$$

Тапшырма 143
бети 33

$$\begin{array}{cccccc} +\frac{35}{47} & +\frac{16}{38} & +\frac{5}{79} & -\frac{70}{15} & -\frac{90}{6} & +\frac{53}{39} & +\frac{55}{25} & +\frac{56}{24} \\ \hline 82 & 54 & 84 & 55 & 84 & 92 & 80 & 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccccc} -\frac{87}{19} & -\frac{46}{28} & -\frac{51}{25} & -\frac{48}{47} & +\frac{18}{9} & +\frac{52}{28} & -\frac{68}{19} \\ \hline 68 & 18 & 26 & 1 & 27 & 80 & 49 \end{array}$$

Тапшырма 144
бети 33

а) Бир сменада – 200түг. өтүк }
500түг. бот. }?

Чыгаруу: $200+500=700$ (тиг.)

Жообу: 1сменада 700 түгөй бут кийим чыгарышкан.

б) Бир сменада – 500түг. өтүк – ?300түг. кем

Чыгаруу: $500-300=200$ (түг.)

Жообу: 200 түгөй өтүк чыгарышкан.

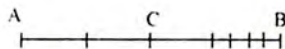
Тапшырма 145
бети 33

Жолоочу 1саатта – 7км }
2саатта – ?2кмге аз }?

Чыгаруу: $7+(7-2)=7+5=12$ (км)

Жообу: Жолоочу бардыгы 12км жол баскан.

Тапшырма 146
бети 33

$$AB = 3\text{см}4\text{мм}$$

$$AC = 2\text{см}$$

Чыгаруу: $CB = AB - AC = 3\text{см}4\text{мм} - 2\text{см} = 1\text{см}4\text{мм}$

Жообу: CB кесиндисинин узундугу $1\text{см}4\text{мм}$

Тапшырма 147
бети 34

$$300 + 300 = 3\text{жүзд.} + 3\text{жүзд.} = 6\text{жүзд.} = 600$$

$$800 - 500 = 8\text{жүзд.} - 5\text{жүзд.} = 3\text{жүзд.} = 300$$

$$3000 + 4000 = 3\text{миңд.} + 4\text{миңд.} = 7\text{миңд.} = 7000$$

$$500 + 300 = 5\text{жүзд.} + 3\text{жүзд.} = 8\text{жүзд.} = 800$$

$$700 - 100 = 7\text{жүзд.} - 1\text{жүзд.} = 6\text{жүзд.} = 600$$

$$5000 + 2000 = 5\text{миңд.} + 2\text{миңд.} = 7\text{миңд.} = 7000$$

$$7000 - 1000 = 7\text{миңд.} - 1\text{миңд.} = 6\text{миңд.} = 6000$$

$$9000 - 7000 = 9\text{миңд.} - 7\text{миңд.} = 2\text{миңд.} = 2000$$

$$6000 - 5000 = 6\text{миңд.} - 5\text{миңд.} = 1\text{миңд.} = 1000$$

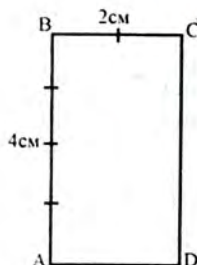
Тапшырма 148
бети 34

$$AB = 4\text{см}$$

$$BC = 2\text{см}$$

$$AD = BC = 2\text{см}$$

$$CD = AB = 4\text{см}$$

Тапшырма 149
бети 35

$$\begin{array}{r} + 42 \\ 17 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 85 \\ 34 \\ \hline 51 \end{array}$$

Тапшырма 150
бети 35

$$70 + 3 = 73$$

$$300 + 5 = 305$$

$$4000 + 8400 + 30 = 12430$$

$$5000 + 40 = 5040$$

$$600 + 200 = 800$$

$$6000 + 2000 = 8000$$

Тапшырма 151
бети 35

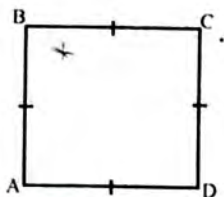
Асыл -2 сомдон 5 дептер алды }
калды 26 сом

Чыгаруу: $26 + (2 \cdot 5) = 36$ (сом)

Жообу: Асылдын 36 сомго болгон.

Тапшырма 152

бети 35

$$AB=BC=CD=DA=2\text{см}$$

$$\text{Чыгаруу: } P=2+2+2+2=2\cdot 4=8(\text{см})$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 8см

Тапшырма 153

бети 35

Марат – 12бет окумак

Жарымын окуду.

Калды - ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 12:2=6(\text{бет})$$

$$2) 12-6=6(\text{бет})$$

Жообу: Марат 6 бетти окушу керек

Тапшырма 154

бети 35

$$(75-16)+(42-24)=59+18=77$$

$$99+(18:2)=99+9=108$$

$$(5\cdot 3)-(4\cdot 3)=15-12=3$$

$$(9\cdot 2)+62=18+62=80$$

Тапшырма 155

бети 35

$$12+3=15$$

$$18-3=15$$

$$3\cdot 2=6$$

$$15:3=5$$

Тапшырма 156

бети 35

$$200+600=800$$

$$800+15=815$$

$$20+60=80$$

$$7000-5000=2000$$

$$9000+104=9104$$

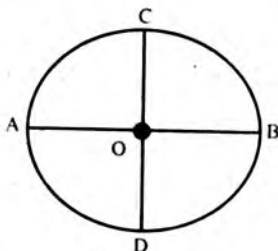
$$90-20=70$$

$$800-500=300$$

$$100-10=90$$

Тапшырма 157

бети 36

$$AB=6\text{см}$$

$$AO=OB=3\text{см}$$

AB жана CD диаметрлерин тик бурч түзгөндөй жүргүзсөк, анда тегерек барабар 4 бөлүккө бөлүнөт.

Тапшырма 158
бети 36

675: 5-бирд.- 1-разряд
7-онд.- 2-разряд
6-жүзд.- 3-разряд
4-чү разряд аталбай калды, анткени ал 675 санында жок.

3849: 9-бирд.- 1-разряд
4-онд.- 2-разряд
8-жүзд.- 3-разряд

Тапшырма 159
бети 36

$$\begin{array}{r} + 81 \\ \underline{17} \\ 98 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 45 \\ \underline{20} \\ 65 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 28 \\ \underline{35} \\ 63 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 63 \\ \underline{37} \\ 100 \end{array}$$

Тапшырма 161
бети 36

$$\begin{array}{r} + 642 \\ \underline{213} \\ 855 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 805 \\ \underline{121} \\ 926 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 172 \\ \underline{124} \\ 296 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 2247 \\ \underline{1121} \\ 3368 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 6235 \\ \underline{2332} \\ 8567 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 8123 \\ \underline{1072} \\ 9195 \end{array}$$

Тапшырма 162
бети 36

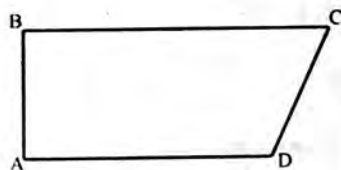
Мелдешке: 251 эркек }
125 аял } ?

Чыгаруу: $251 + 125 = 376$ (спортсмен)

Жообу: Мелдешке 376 спортсмен катышкан.

Тапшырма 163
бети 36

Берилди:
ABCD – төрт бурчтук
AB=2см, DC=3см
BC=5см, AD=4см
P - ?

Чыгаруу: $P = AB + BC + CD + DA = 2 + 5 + 3 + 4 = 14$ (см)

Жообу: ABCD төрт бурчтугунун периметри 14см

Тапшырма 164
бети 37

$$\begin{array}{r} + 142 \\ \underline{233} \\ 375 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 325 \\ \underline{412} \\ 737 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 608 \\ \underline{181} \\ 789 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 2451 \\ \underline{1232} \\ 3683 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 3682 \\ \underline{4205} \\ 7887 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5435 \\ \underline{2342} \\ 7777 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +700 \\ 120 \\ \hline 820 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +1000 \\ 2456 \\ \hline 3456 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +800 \\ 189 \\ \hline 989 \end{array}$$

Тапшырма 166
бети 37

$$\begin{array}{r} +317 \\ 12 \\ \hline 329 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +25 \\ 142 \\ \hline 167 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +165 \\ 3 \\ \hline 168 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +441 \\ 100 \\ \hline 541 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +3241 \\ 25 \\ \hline 3266 \end{array}$$

Тапшырма 167
бети 37

$$(125+232)+412=357+412=769$$

Тапшырма 168
бети 37

$$12\text{см}5\text{мм}=1\text{дм}2\text{см}5\text{мм}=1\cdot 100\text{мм}+2\cdot 10\text{мм}+5\text{мм}=125\text{мм}$$

Тапшырма 170
бети 38

20-(2·5) Аселдин 20 сому болгон. Ал 2 сомдон 5 дептер алса, анда өзүндө кайча сом калган?

Тапшырма 171
бети 38

а) $5\cdot 8=40$

$40:5=8$

$40:8=5$

б) $14+6=20$

$20-6=14$

$20-14=6$

Тапшырма 172
бети 38

$$302+145=447$$

$$517+210=727$$

$$612+45=657$$

$$800-600=200$$

$$760-60=700$$

$$450-400=50$$

$$2000+7000=9000$$

$$1280+100=1380$$

$$5435+2322=7757$$

Тапшырма 173
бети 38

$$AB=2\text{см}9\text{мм}=2\cdot 10\text{мм}+9\text{мм}=29\text{мм}$$

Тапшырма 175
бети 38

$$\begin{array}{r} -251 \\ 140 \\ \hline 111 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -659 \\ 145 \\ \hline 514 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -9792 \\ 5341 \\ \hline 4451 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -998 \\ 647 \\ \hline 351 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -251 \\ 140 \\ \hline 111 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -5648 \\ 2425 \\ \hline 3223 \end{array}$$

Тапшырма 176

бети 38

$$(681+108)-335=789-335=454$$

Тапшырма 177

бети 38

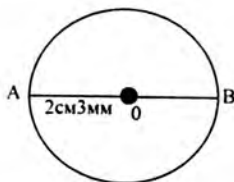
Бакта: алма - 445 түп
 алмурут - ? 332 түпкө аз

$$\text{Чыгаруу: } 455 + (455 - 332) = 455 + 123 = 578 (\text{түп})$$

Жообу: Бакта 578 түп дарак болгон.

Тапшырма 179

бети 39

Берилди: $AO = OB = 2 \text{ см } 3 \text{ мм}$

$AB = ?$

$$1) AB = AO + OB = 2 \text{ см } 3 \text{ мм} + 2 \text{ см } 3 \text{ мм} = 4 \text{ см } 6 \text{ мм}$$

$$2) AB = 2 \cdot AO = 2 \cdot 2 \text{ см } 3 \text{ мм} = 4 \text{ см } 6 \text{ мм}$$

Тапшырма 180

бети 39

$$247 + 151 = 398$$

$$647 - 225 = 422$$

$$340 - 145 = 195$$

$$4999 - 1992 = 3007$$

$$441 + 238 = 679$$

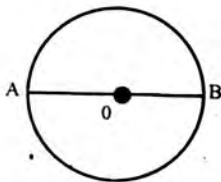
$$48 + 321 = 369$$

$$890 - 270 = 620$$

$$2840 - 1800 = 1040$$

Тапшырма 181

бети 39

Берилди: $AB = 4 \text{ см } 4 \text{ мм}$

$AO = ?$

$$\text{Чыгаруу: } AB = AO + OB = 2AO$$

$$AO = AB : 2 = 4 \text{ см } 4 \text{ мм} : 2 = 2 \text{ см } 2 \text{ мм}$$

Жообу: Айлананын радиусу 2 см 2 мм

Тапшырма 183

бети 39

$$\begin{array}{r} + 85 \\ 74 \\ \hline 159 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 92 \\ 65 \\ \hline 157 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 62 \\ 55 \\ \hline 117 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 79 \\ 80 \\ \hline 159 \end{array}$$

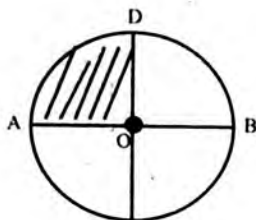
Тапшырма 184
бети 39

а) $(125+644)-322=769-322=447$

б) $(1649-1640):3=9:3=3$

в) $(4 \cdot 6)+34=24+34=58$

Тапшырма 185
бети 40

Фигура 4 бөлүккө бөлүндү, боелгон бөлүк бүтүн бөлүктүн 4төн бирин түзөт. Башкача айтканда, AOD - бөлүгү.

Тапшырма 187
бети 40

1) $5 \cdot 4=20$

2) $5+5+5+5=20$

Тапшырма 188
бети 40

Үйдөн мектепке чейин - 425м
китепканага чейин - 678м
мектеп канчага жакын ?

Чыгаруу: $687-425=262(\text{м})$

Жообу: Мектеп, китепканага караганда үйгө 262м ге жакын.

Тапшырма 189
бети 40

Болгон - 200 курут
Теңин иним менен тең бөлүк
Канчадан алдык?

Чыгаруу: $200:2=100(\text{курут})$

$100:2=50(\text{курут})$

Жообу: Иним экөөбүз 50дөн курут алдык.

Тапшырма 191
бети 41

$$\begin{array}{r} + 269 \\ 365 \\ \hline 634 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 817 \\ 125 \\ \hline 942 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 4569 \\ 2170 \\ \hline 6739 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 7692 \\ 1754 \\ \hline 9446 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 416 \\ 387 \\ \hline 803 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 178 \\ 449 \\ \hline 627 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 3172 \\ 1659 \\ \hline 4831 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5995 \\ 2347 \\ \hline 8342 \end{array}$$

Тапшырма 192
бети 41

Тал – 325 түп
Аянтка: Кайың – 163 түп
Балаты – 200 түп }
Чыгаруу: $325 + 163 + 200 = 688$ (түп)
Жообу: 688 түп дарак отургузулду.

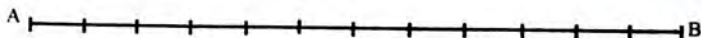
Тапшырма 193
бети 41

а) $(3 \cdot 4) : 2 = 12 : 2 = 6$
б) $(7 + 8) : 3 = 15 : 3 = 5$

Тапшырма 194
бети 41

$$\begin{array}{r} + 265 \\ 627 \\ \hline 892 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 4269 \\ 2972 \\ \hline 7241 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 549 \\ 145 \\ \hline 694 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 3670 \\ 3791 \\ \hline 7461 \end{array}$$

Тапшырма 195
бети 42

$$AB = 12 \text{ см} = 1 \text{ дм} 2 \text{ см} = 100 \text{ мм} + 20 \text{ мм} = 120 \text{ мм}$$

Тапшырма 196
бети 42

$$\begin{array}{r} + 4249 \\ 1384 \\ \hline 5633 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5039 \\ 4149 \\ \hline 9188 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 7119 \\ 899 \\ \hline 8018 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 1515 \\ 1389 \\ \hline 2904 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 708 \\ 4289 \\ \hline 4997 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5700 \\ 185 \\ \hline 5885 \end{array}$$

Тапшырма 197
бети 42

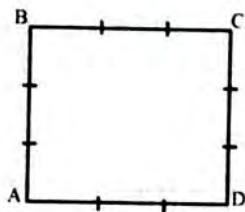
а) $(2678 + 3593) + 895 = 6271 + 895 = 7166$
б) $999 + 54 = 999 + 20 = 1019$
в) $8 \cdot 2 - 8 = 16 - 8 = 8$

Тапшырма 198
бети 42

Чыгаруу: $P=(18+9) \cdot 2=27 \cdot 2=54(\text{м})$

Жообу: Волейбол аянтчасынын периметри 54м

Тапшырма 199
бети 42

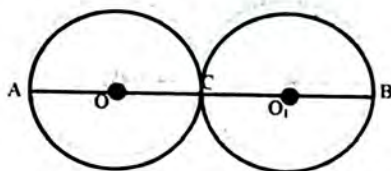

$AB=BC=CD=DA=3\text{см}$

Чыграуу: $P=3+3+3+3=3 \cdot 4=12(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 12см

Тапшырма 200
бети 42

OO_1 – Айлананын борборлорун туташтырган кесиндинин узундугу, AC жана CB айланаларынын диаметрине барабар болушат.

Тапшырма 201
бети 42

Чыгаруу: $10:2=5(\text{л})$

Жообу: 10литрлик идишти суу менен толтуруш үчүн

2литрлик банка менен 5 жолу коюу керек.

Тапшырма 202
бети 42

Алып келди: сабиз – 400кг
кызылча – 200кг
калды – 300кг
сатылды - ?

Чыгаруу: 1) $400+200=600(\text{кг})$

$600-300=300(\text{кг})$

2) $(400+200)-300=300(\text{кг})$

Жообу: 300кг жашылча сатылган.

Тапшырма 203

бети 42

$3000-2000=1000$

$700-500=200$

$137+569=706$

$8197+1285=9482$

$5675-2432=3243$

$897-342=555$

$389+265=654$

$1998+3442=5440$

Тапшырма 205

бети 43

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}978 \\ \underline{-297} \\ 681 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}905 \\ \underline{-542} \\ 363 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}8547 \\ \underline{-4255} \\ 4292 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}9872 \\ \underline{-8950} \\ 922 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}548 \\ \underline{-165} \\ 383 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}429 \\ \underline{-156} \\ 273 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}3789 \\ \underline{-1598} \\ 2191 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{-}5295 \\ \underline{-2571} \\ 2724 \end{array}$$

Тапшырма 206

бети 43

Болгон	сатылды	калды
425бөт.	Эрт.-109бөт. Кеч-226бөт.	?

Чыгаруу: 1) $109+226=335$ (бөтөлкө)

$425-335=90$ (бөтөлкө)

2) $425-(109+226)=90$ (бөтөлкө)

Жообу: Дүкөндө 90 бөтөлкө суу калды.

Тапшырма 207

бети 43

Тарелка - ? алма ←
 Асел - жарымын алган
 Калды - 4 алма

Чыгаруу: $4+4=4 \cdot 2=8$ (алма)

Жообу: Тарелкада 8 алма болгон

Тапшырма 208

бети 44

Бир коон - 3кг

Ушундай 4 коон - ? кг

Чыгаруу: $3+3+3+3=3 \cdot 4=12$ (кг)

Жообу: 4 коондун салмагы 12кг

Тапшырма 209

бети 44

$835-272=563$

$429-156=273$

$778-169=609$

$4495-1268=3227$

$548-165=383$

$978-249=729$

$407-185=222$

$7777-5195=2582$

Тапшырма 210
бети 44

$$4569+1781=6350$$

$$5000-2899=2101$$

$$702+198=900$$

$$495+289=784$$

Тапшырма 213
бети 44

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -573 \\ \hline 185 \\ \hline 388 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -7635 \\ \hline 2389 \\ \hline 5246 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -8447 \\ \hline 358 \\ \hline 8089 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -962 \\ \hline 578 \\ \hline 384 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -9927 \\ \hline 5538 \\ \hline 4389 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ^{10}10 \\ -3550 \\ \hline 1259 \\ \hline 2291 \end{array}$$

Тапшырма 214
бети 44

$$(863+271)+358=1134+358=1492$$

$$468-(153+200)=468-353=115$$

$$(999-99)+100=900+100=1000$$

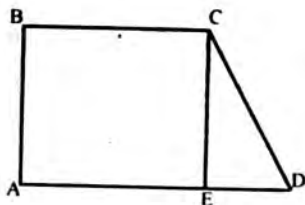
$$378+(679-585)=378+94=472$$

Тапшырма 215
бети 44

$$AD=5\text{см} \quad CD=3\text{см}5\text{мм}$$

$$AB=3\text{см} \quad BC=3\text{см}$$

ABCE – тик бурчтук

Тапшырма 216
бети 45

$$AB=2\text{см}$$

$$CD=4\text{см}$$

Тапшырма 217
бети 45

$$750-265=485$$

$$9522-8485=1037$$

$$942+587=1529$$

$$6128+1256=7384$$

$$379-189=190$$

$$5671-3287=2384$$

$$640+685=1325$$

$$7515+2190=9705$$

Тапшырма 221

бети 45

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 8000 \\ \underline{3579} \\ 4421 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 900 \\ \underline{715} \\ 185 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 7000 \\ \underline{6181} \\ 819 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 5000 \\ \underline{1265} \\ 3735 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 400 \\ \underline{248} \\ 152 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 300 \\ \underline{85} \\ 215 \end{array}$$

Тапшырма 222

бети 45

«Асаба» -200
 «Кут билим» -130
 «Кыргыз туусу» -? } 460

Чыгаруу: 1) $200+130=330$ (гез.) 2) $460-330=130$ (гез.)

Жообу: 130 «Кыргыз туусу» гезити таркатылган.

Тапшырма 224

бети 46

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 9000 \\ \underline{5678} \\ 3322 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 900 \\ \underline{342} \\ 558 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 4000 \\ \underline{3145} \\ 855 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 9000 \\ \underline{844} \\ 8156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 900 \\ \underline{816} \\ 84 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 4000 \\ \underline{899} \\ 3101 \end{array}$$

Тапшырма 225

бети 46

$$AB=35\text{мм}=3\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 226

бети 46

$$2348+5346=7694$$

$$761+985=1746$$

$$700+700=1400$$

$$678+598=1276$$

$$5362+999=6361$$

$$5000+894=5894$$

Тапшырма 227

бети 46

$$\begin{array}{r} \overset{10}{10} \\ - 5342 \\ \underline{4840} \\ 502 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{10} \overset{10}{10} \\ - 342 \\ \underline{287} \\ 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{10} \\ - 8468 \\ \underline{5009} \\ 3459 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 5000 \\ \underline{3575} \\ 1425 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{9}{9} \overset{10}{10} \\ - 990 \\ \underline{579} \\ 321 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{10}{10} \overset{10}{10} \\ - 777 \\ \underline{599} \\ 178 \end{array}$$

Тапшырма 228

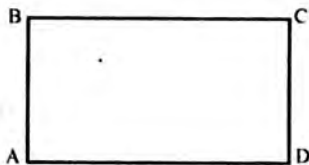
бети 46

а) $(872-864):2=8:2=4$

б) $(54)-(43)=20-12=8$

в) $40-15:3=40-5=35$

Тапшырма 230
бети 47

$$AB=2\text{см}5\text{мм}$$

$$AD=4\text{см}$$

$$\begin{aligned}\text{Чыгаруу: } P &= (AB+AD) \cdot 2 = (2\text{см}5\text{мм}+4\text{см}) \cdot 2 = \\ &= 6\text{см}5\text{мм} \cdot 2 = 13\text{см}\end{aligned}$$

Тапшырма 231
бети 47

A: - 5(депт.) ←
Ч: - ?3эсеге көп

$$\text{Чыгаруу: } 1) 5 \cdot 3 = 15(\text{депт.}) \quad 2) 15 : 5 = 3 \text{ эс}$$

Жообу: Айнурдун дептери Чынардыкынан 3эсе аз.

КӨБӨЙТҮҮ ЖАНА БӨЛҮҮНҮН ЖАДЫБАЛДАРЫ

Тапшырма 234
бети 50

$$\text{а) } 8 \cdot 5 = 8 + 8 + 8 + 8 + 8$$

$$6 \cdot 6 = 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

$$5 \cdot 3 = 5 + 5 + 5$$

$$7 \cdot 5 = 7 + 7 + 7 + 7 + 7$$

$$4 \cdot 4 = 4 + 4 + 4 + 4$$

$$\text{б) } 8 + 8 + 8 + 8 = 8 \cdot 4$$

$$5 + 5 + 5 = 5 \cdot 3$$

$$9 + 9 = 9 \cdot 2$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 4 \cdot 5$$

Тапшырма 238
бети 51

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot 8 = 40$$

Тапшырма 240
бети 52

$$\text{Чыгаруу: } 1) P = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15(\text{см})$$

$$2) P = 3 \cdot 5 = 15(\text{см})$$

Жообу: Беш бурчтуктун периметри 15см

Тапшырма 241
бети 52

$$(132-100):4=32:4=8$$

$$(6+3) \cdot 5 = 9 \cdot 5 = 45$$

$$7 \cdot 5 = 35$$

$$(984-959):5=25:5=5$$

$$(0+8) \cdot 5 = 8 \cdot 5 = 40$$

$$9 \cdot 4 = 36$$

$$5000+(375-149)=5000+226=5226 \quad 45:5=9 \quad 3:5=15$$

$$(742+258)+3456=1000+3456=4456 \quad 0:5=0 \quad 5:5=25$$

Тапшырма 244

бети 52

$$\begin{array}{llll} \text{а) } 25:5=5 & 20:5=4 & 40:5=8 & \\ \text{б) } 16:4=4 & 12:4=3 & 4:4=1 & 20:4=5 \quad 0:4=0 \end{array}$$

Тапшырма 245

бети 52

Т: 45км дин 5тен бирин жөө
калганы машинада - ?

Чыгаруу: 1) $45:5=9(\text{км})$

$$45-9=36(\text{км})$$

$$2) 45-(45:5)=36(\text{км})$$

Жообу: 36км ди машина менен жүрүшкөн.

Тапшырма 247

бети 52

$$\text{а) } (875+28)-723=903-723=180$$

суммадан санды кемитүү

$$\text{б) } (8:5)+154=40+154=194$$

$$\text{в) } (997-972):5=25:5=5$$

Тапшырма 248

бети 53

$$\begin{array}{lll} (875-870):5=5:5=25 & (0+40):5=40:5=8 & (0-90):5=0 \\ (996-993):4=3:4=12 & (3+5):5=8:5=40 & (5:4)-10=20-10=10 \end{array}$$

Тапшырма 249

бети 53

Машина - 20

Теңи кызыл - ?

Чыгаруу: $20:2=10(\text{маш.})$ же $20-10=10$

Жообу: 10 машина кызыл болгон.

Тапшырма 251

бети 54

Балдар - 25

издөөчү - 1

Табылды бдан бир - ?

Чыгаруу: 1) $25-1=24(\text{бала})$

$$24:6=4(\text{бала}) \quad 24-4=20(\text{бала})$$

Жообу: 20 баланы табуу керек.

Тапшырма 252

бети 54

$$\text{а) } (30:6):4=5:4=20 \quad \text{б) } (8:4)-15=32-15=17$$

көбөйтүндүдөн санды кемитүү

Тапшырма 253**бети 54**

$504-182=322$

$8805-7992=813$

$600-309=291$

$906-345=561$

$3000-2184=816$

$815-538=277$

Тапшырма 254**бети 54**

36китеп 6 текчеге тең бөлүндү

Бир текчеден 5 китеп алынды

Ошол текчеде ? китеп калды

Чыгаруу: 1) $36:6=6$ (китеп)

$6-5=1$ (китеп)

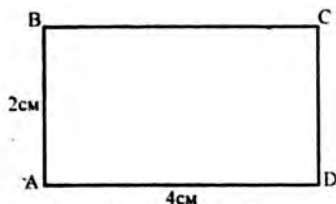
2) $36:6-5=1$ (китеп)

Жообу: Текчеде 1 китеп калган.

Тапшырма 255**бети 54**

$AB=2\text{см}$ $BC=4\text{см}$

$CD=2\text{см}$ $DA=4\text{см}$

$$\text{Чыгаруу: } P=AB+BC+CD+DA=(2+4)+(2+4)=(2+4) \cdot 2=6 \cdot 2=12(\text{см})$$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 12см

Тапшырма 257**бети 54**

Бөлүү амалын пайдаланабыз

$P=16\text{см}$

Чыгаруу: $16:4=4$ (см)

Жообу: Квадраттын жагы 4см

Тапшырма 258**бети 55**

Чыгаруу:

а) $30:5=6$ (км)

Жообу: 6км жол асфальттала элек

б) $24:2=12$ (бөлмө)

Жообу: 12 класстык бөлмө 2 кабатта

в) $90:4=5$ (отургуч)

Жообу: 5 отургуч ашканага киргизилди

Маселелер бөлүү амалы менен чыгарылды.

Тапшырма 259**бети 55**

а) $24:6=4$ б) $36:4=9$ $36:6=6$ $9>6$

в) $15:5=3$ $20:5=4$ $4>3$

Тапшырма 261
бети 55

$$900 - (456 + 144) = 900 - 600 = 300 \quad + \frac{456}{144} \\ \frac{600}{600}$$

$$5 \cdot 5 (957 - 832) = 5 \cdot 5 \cdot 125 = 1 \cdot 125 = 125 \quad - \frac{957}{832} \\ \frac{125}{125}$$

$$(848 - 548) + (8 \cdot 2) = 300 + 16 = 316$$

$$(378 + 322) + (15 : 5) = 710 + 3 = 713 \quad + \frac{378}{322} \\ \frac{710}{710}$$

Тапшырма 262
бети 56

- 1) $AB=1\text{см}$ 2) $AB=2\text{см}$ 3) $AB=3\text{см}$ 4) $AB=4\text{см}$
 $BC=7\text{см}$ $BC=6\text{см}$ $BC=5\text{см}$ $BC=4\text{см}$

Тапшырма 263
бети 56

$$48 > 47 \quad 2 \cdot 2 = 2 + 2$$

$$4 \cdot 2 > 4 \cdot 1 \quad 3 + 3 < 3 \cdot 3$$

Тапшырма 265
бети 56

$$18 : 6 = 3 \quad 18 : 2 = 9 \quad 9 > 3$$

Тапшырма 267
бети 57

$$(4 \cdot 7) + (5 \cdot 6) = 28 + 30 = 58 \quad (63 : 7) - (3 \cdot 3) = 9 - 9 = 0$$

$$(49 : 7) - (6 : 6) = 7 - 1 = 6 \quad (6 \cdot 6) + (56 : 7) = 36 + 8 = 44$$

Тапшырма 268
бети 57

Тизилген – 4төн 7 катарга } ?
Калды – 2 окуучу

Чыгаруу: $(4 \cdot 7) + 2 = 28 + 2 = 30$ (окуучу)

Жообу: Класстагы бардык окуучулар 30 болгон.

Тапшырма 269
бети 57

Класста – 35 окуучу

Бийге – ? 5тен бир бөлүгү

Хор – ? 7ден бир бөлүгү

Ийримге канча окуучу катышкан – ?

Чыгаруу: 1) $35 : 5 = 7$ (окуучу)

2) $35 : 7 = 5$ (окуучу)

3) $7 + 5 = 12$ (окуучу)

Жообу: Ийримге 12 окуучу катышкан.

Тапшырма 270

бети 57

$$3448+(987-199)=3448+788=4236$$

$$(9\cdot7)+7000=63+7000=7063$$

$$(1256+6845)-6240=8101-6240=1861$$

$$9000-(56\cdot7)=9000-8=8992$$

Тапшырма 271

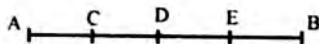
бети 57

$$5\cdot6=6\cdot5 \quad 54:6>56:7$$

$$40:5<80:4 \quad 18:2<9:2$$

Тапшырма 272

бети 58

Чыгаруу:

$AB=36\text{мм}$

$AC=CD=DE=EB=9\text{мм}$

$36:4=9(\text{мм})$

Жообу: Ар бир кесиндинин узундугу 9мм ден

Тапшырма 274

бети 58

$$42:7<42:6 \quad 6<7 \quad 28:7<28:4 \quad 4<7$$

$$18:2>18:6 \quad 9>3 \quad 14:7<14:2 \quad 2<7$$

Тапшырма 276

бети 58

а) $400-(6\cdot5)=400-30=370$

б) $(8\cdot7)+(27:3)=56+9=65$

в) $(5550-5530):5=20:5=4$

Тапшырма 277

бети 58

Текчеде: $\left. \begin{array}{l} 5 \text{ сомдук} - 4 \text{ китеп} \\ 3 \text{ сомдук} - 2 \text{ китеп} \end{array} \right\} ? \text{ сомдук китеп коюлду.}$

Чыгаруу: $(4\cdot5)+(2\cdot3)=20+6=26(\text{сом})$

Жообу: Текчеге 26 сомдук китеп коюлган.

Тапшырма 278

бети 59

Болгон	ремонтто	чыкты
36маш.	бдан бири	?

Чыгаруу: 1) $36:6=6(\text{маш.})$ 2) $36-(36:6)=30(\text{маш.})$
 $36-6=30(\text{маш.})$

Жообу: Рейске 30 машина чыккан.

Тапшырма 279

бети 59

$$\begin{array}{r} \overset{101010}{5125} \\ - 2446 \\ \hline 2679 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{1010}{9772} \\ - 1685 \\ \hline 8087 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{101010}{7662} \\ - 1687 \\ \hline 5975 \end{array}$$

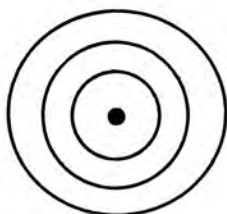
$$\begin{array}{r} \overset{101010}{4342} \\ - 1875 \\ \hline 2467 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{101010}{3244} \\ - 1548 \\ \hline 1696 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{1010}{1984} \\ - 795 \\ \hline 1189 \end{array}$$

Тапшырма 280

бети 59

Үч айлана бар.

Алар жалпы борборго ээ.

Тапшырма 281

бети 59

а) $2:3:4$ $1:6:4$ $1:12:2$
 б) $24:6=4$ $24:4=6$ $24:8=3$

Тапшырма 282

бети 59

3л ден -6 банкага шире куюлган

Канча литр куюлган?

Чыгаруу: $3 \cdot 6 = 18(\text{л})$

Жообу: 18литр шире даярдалган

Тапшырма 284

бети 60

Болгон - 50л

6 бидонго 8л ден куюлду

калды - ? литр сүт?

Чыгаруу: 1) $6 \cdot 8 = 48(\text{л})$ 2) $50 - (6 \cdot 8) = 2(\text{л})$
 $50 - 48 = 2(\text{л})$

Жообу: 2литр сүт калган.

Тапшырма 285

бети 60

$(56:8) + (6 \cdot 9) = 7 + 54 = 61$

$(64:8) \cdot 5 = 8 \cdot 5 = 40$

$9 \cdot (56:8) = 9 \cdot 7 = 63$

$100 - (7 \cdot 8) = 100 - 56 = 44$

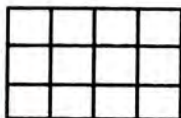
Тапшырма 286

бети 60

$4:3 = 12$

12 тегерекче бар

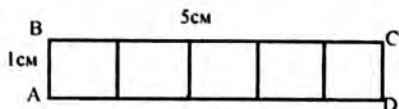

$$4:3=12$$

Жообу: Тегерек менен квадраттын саны бирдей

Тапшырма 287

бети 61

Жообу: ABCD тик бурчтугуна 1 см^2 тан 5өө жайгашкан

Тапшырма 290

бети 61

$$(36:6)+896=6+896=902$$

$$(15:5)+(72:8)=3+9=12$$

$$672+199=871$$

$$123-(9\cdot7)=123-63=60$$

$$(375\cdot1)+(500\cdot0)=375+0=375$$

$$709-125=584$$

Тапшырма 292

бети 61

Чыгаруу:

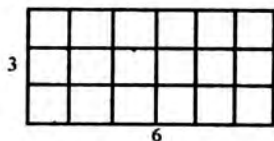
1) $4:3=1$ (калд. 1) бир конфет ашып калат

2) $2:2=4$ бир инисине жетпей калат

Жообу: Айнанын 3 иниси болгон

Тапшырма 293

бети 61

Жообу: $6\cdot3=18$ квадрат бар.

Көбөйтүү амалы пайдаланылды

Тапшырма 294

бети 61

$$(645+279)-501=924-501=423$$

$$(15:5)+(72:8)=3+9=12$$

$$(691:691)\cdot0=1\cdot0=0$$

$$644-(200-140)=644-60=584$$

$$650-(625-600)=650-25=625$$

$$(445:445)\cdot1=1\cdot1=1$$

Тапшырма 295

бети 61

$$700-431=269$$

$$609-347=262$$

$$5000-3163=1837$$

$$9000-8789=211$$

Тапшырма 296
бети 61

Тегеректин №1 бөлүгү тегеректин 4төн бир, №2 бөлүгү 8ден бир бөлүгүн түзүшөт.

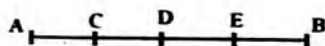
Тапшырма 289
бети 62

Болгон	костюм	ботинке	калды
585сом	320сом	170сом	?

Чыгаруу: 1) $320+170=490(\text{сом})$ 2) $585-(320+170)=95(\text{сом})$
 $585-490=95(\text{сом})$

Жообу: Апасынын дагы 95 сому калган.

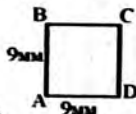
Тапшырма 299
бети 62

$AB=3\text{см}6\text{мм}$

Чыгаруу: $3\text{см}6\text{мм}:4=(3\cdot 10\text{мм}+6\text{мм}):4=36\text{мм}:4=9\text{мм}$

Жообу: $AC=CD=DE=EB=9\text{мм}$

Тапшырма 302
бети 63

$$916-(9\cdot 9)=916-81=835$$

$$343-(56:8)=343-7=336$$

$$105+789=894$$

$$706-(6\cdot 6)=706-36=670$$

$$(4\cdot 9)+(8\cdot 8)=36+64=100$$

$$21+979=1000$$

Тапшырма 303
бети 63

Эмил – 18км жүргөн }
 Дагы –4км ден 2саат жүргөн } ? бардык жолу

Чыгаруу: $18+(4\cdot 2)=18+8=26(\text{км})$

Жообу: Эмил 26км жол жүргөн.

Суроо: Эмил велосипед менен канча км ге көп жол

жүргөн?

$$\text{Чыгаруу: } 18-(4 \cdot 2)=18-8=10(\text{км})$$

Жообу: Велосипед менен 10км жол көп жүргөн.

Тапшырма 304

бети 63

Жасалмак	жасалды	калды
285гүл	120кызыл 154 сары	?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 120+154=274(\text{гүл}) \quad 2) 285-(120+154)=11(\text{гүл})$$
$$285-274=11(\text{гүл})$$

Жообу: Дагын 11 гүл жасоо керек

Тапшырма 305

бети 63

Болгон	алынды	фабрикадагы	калды
бкой	3кг дан	жарымын	?

$$\text{Чыгаруу: } 6:3=18(\text{кг}) \quad 2) (6:3):2=9(\text{кг})$$
$$18:2=9(\text{кг})$$

Жообу: Үйдө 9кг жүн калган

Тапшырма 306

бети 63

Катчы 3 саатта - 6бет
8 саатта - ? бет

$$\text{Чыгаруу: } 1) 6:3=2(\text{бет}) \quad 2) (6:3)8=16(\text{бет})$$
$$8:2=16(\text{бет})$$

Жообу: Бир жумушчу күндө 16 бет жазат.

Тапшырма 307

бети 63

$$(64:8):5=8:5=40 \quad 752-(8 \cdot 7)=752-56=696$$
$$7:(40:8)=7:5=35 \quad (6 \cdot 7)+(5 \cdot 7)=42+35=77$$

Тапшырма 308

бети 63

$$1734-359=1375 \quad 5611-425=5186$$
$$8607-1145=7462 \quad 1000-1=999$$
$$242+488=730 \quad 5356+2139=7495$$

Тапшырма 310

бети 64

$$36:4=9 \quad 36:6=6 \quad 36:9=4$$
$$9>6 \quad 9>4 \quad 6>4$$

Тапшырма 311
бети 64

Апам: 3сомдон – 5топчу }
5сомдон - 6топчу } ? акча төлөдү

Чыгаруу: $(3 \cdot 5) + (5 \cdot 6) = 15 + 30 = 45$ (сом)

Жообу: Апам топчуларга 45сом төлөгөн.

Тапшырма 312

бети 64

Ош – К-кыя – 120км К-Кыя -Ошко
Ош – Аксы – 235км канча км ге жакын?

Чыгаруу: $235 - 120 = 115$ (км)

Жообу: Аксыга караганда К-Кыя Ошко 115км ге - жакын.

Тапшырма 313

бети 64

Бирдей 3 ящикте – 27кг лимон бар

Сатылды – 1ящик лимон

Калды - ? кг лимон?

Чыгаруу: 1) $27 : 3 = 9$ (кг) $27 - 9 = 18$ (кг)

2) $27 : 3 = 9$ (кг) $3 - 1 = 2$ (ящ.) $2 \cdot 9 = 18$ (кг)

Жообу: 18кг лимон калган.

Тапшырма 314

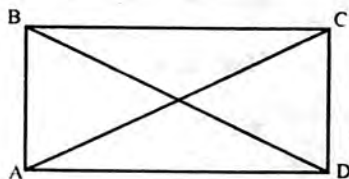
бети 64

AB=2см

BC=4см

AC=4см5мм

BD=4см5мм

Тапшырма 315

бети 64

ABCD –тик бурчтук

AB=3см

BC=4см

P=?

Чыгаруу: $P = (AB + BC) \cdot 2 = (3 + 4) \cdot 2 = 7 \cdot 2 = 14$ (см)

Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 14см

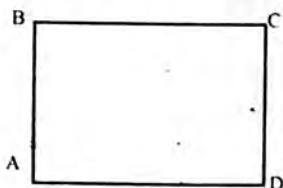
Тапшырма 316

бети 64

ABCD – квадрат

AB = 3см

P=?

Чыгаруу: $P=4 \cdot AB=4 \cdot 3=12(\text{см})$

Жообу: Квадраттын периметри 12см

Тапшырма 317

бети 65

$$(7 \cdot 9) - (72 : 9) = 63 - 8 = 55$$

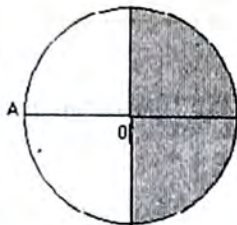
$$5000 - (9 \cdot 9) = 5000 - 81 = 4919$$

$$300 - (7 \cdot 8) = 300 - 56 = 244$$

$$2003 - (72 : 8) = 2003 - 9 = 1994$$

Тапшырма 319

бети 65

$$AO = r = 3\text{см}$$

Эки бөлүгү боелбой калды.

Тапшырма 321

бети 65

Чычырканактын ширеси - 3л ден 9 банка }
дагы алманын - 125л ширеси }?

$$\text{Чыгаруу: } 3 \cdot 9 + 125 = 27 + 125 = 152(\text{л})$$

Жообу: Бардыгы 152л шире даярдалган.

Тапшырма 322

бети 65

Асандын 16сому бар эле, ал 2сомдон 4 дептер сатып алса, өзүндө канча сому калган?

1) $16 - (4 \cdot 2)$ биринчи аткарылуучу амал - көбөйтүү

Тапшырма 323

бети 66

$$(500 - 127) + (9 \cdot 5) = 373 + 45 = 418$$

$$600 - (9 \cdot 9) = 600 - 81 = 519$$

$$(72 : 8) + (9 \cdot 8) = 9 + 72 = 81$$

$$1259 + (7 \cdot 8) = 1259 + 56 = 1315$$

Тапшырма 325

бети 66

$$1\text{м} = 10\text{дм}$$

$$1\text{дм} = 10\text{см}$$

$$1\text{м}3\text{дм} = 13\text{дм}$$

$$1\text{см} = 10\text{мм}$$

$$1\text{м} = 100\text{см}$$

$$1\text{см}5\text{мм} = 15\text{мм}$$

Тапшырма 328

бети 67

Айна - 3сомдон 8 булочка }
5сомдон 8 нан алды } -? сом төлөдү

$$\text{Чыгаруу: } (3 \cdot 8) + (5 \cdot 8) = 24 + 40 = 64(\text{сом})$$

Жообу: 64 сом төлөдү

Тапшырма 329

бети 67

$8735-3849=4886$

$791-595=196$

$685-599=86$

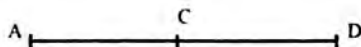
$4568-1249=3319$

$4835+1947=6782$

$671+3249=3920$

Тапшырма 330

бети 67

$AB=3\text{см}8\text{мм}$

$AC=(3\text{см}8\text{мм}):2=(3\cdot 10\text{мм}+8\text{мм}):2=38\text{мм}:2=19\text{мм}$

Тапшырма 331

бети 67

а) Айшанын 45сому болгон. Ал 5 сомдон 7 китеп сатып алгандан кийин өзүндө канча сом калган?

Чыгаруу: $45-(7\cdot 5)=45-35=10(\text{сом})$

Жообу: Өзүндө 10 сом калган.

б) $(145+270)-129=415-129=286$

$(81:9)+(8\cdot 7)=9+56=65$

$(216-200)+(4\cdot 4)=16+16=32$

$(284-126)-(135-35)=158-100=58$

Тапшырма 333

бети 68

I - 236чөм.

II - 375портф.

III - ? 175ке аз сумка

Чыгаруу: $236+375+(375-175)=611-200=411(\text{буюм})$

Жообу: 411 буюм жасалган.

Тапшырма 334

бети 68

I - 200га буудай

II - 150га арпа

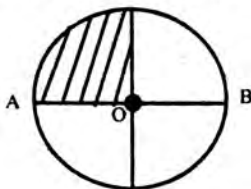
III - 110га көп жүгөрү

Чыгаруу: $200+150+(150+110)=350+260=610(\text{га})$

Жообу: 610га жерге дан эгилген.

Тапшырма 335

бети 68

Үч бөлүгү боелгон эмес. Аны 4төн үч үлүшү же бөлүгү деп айтсак болот.

Тапшырма 336
бети 68

$$\begin{aligned}(2444+96)-948 &= 2540-948=1592 \\ 5000-(8\cdot 9) &= 5000-72=4928 \\ 5186-(6750-4290) &= 5186-2460=2726 \\ (9\cdot 9)+(8\cdot 8)+(7\cdot 7) &= 81+64+49=194\end{aligned}$$

Тапшырма 337
бети 69

Болгон – 100сом
Ун алынды – 6сомдон 8кг }
 - 5сомдон 5кг } ? сом

Калды - ? сом

Чыгаруу: 1) $6\cdot 8+5\cdot 5=48+25=73(\text{сом})$ $100-73=27(\text{сом})$

Жообу: Дүкөнчү 27сом кайтарган.

Тапшырма 339
бети 69

Складда «Горизонт» - 246
 «Рубин» - ? 105ке аз

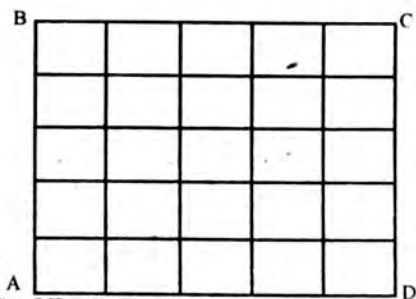
Дүкөнгө – 179 берилди

Калды - ?

Чыграуу: 1) $246-105=141(\text{тел.})$
 $246+141=387(\text{тел.})$
 $387-179=208(\text{тел.})$
 2) $(246+141)-179=208(\text{тел.})$

Жообу: Складда 208 телевизор калган.

Тапшырма 340
бети 69

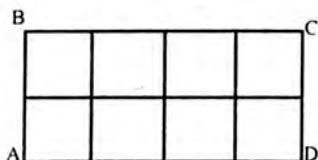

$AB=BC=CD=DA=5\text{см}$

Чыгаруу: $S=AB\cdot BC=5\cdot 5=25(\text{см}^2)$

Жообу: 25 кичине квадрат бар.

Тапшырма 341
бети 69

Чыгаруу: $S=(2 \cdot 4)=8(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD –тик бурчтугуна 8-кичине квадрат жайгашкан.

Тапшырма 342
бети 69

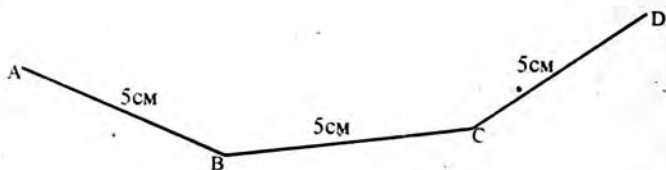
$42:6=7$ $42:7=6$ $7>6$
Бөлүү амалын пайдаландык.

Тапшырма 343
бети 69

$18-8=10$ $15:3=5$ $8 \cdot 2=16$ $7+8=15$

- 1) Кемитүүчүнү табуу үчүн кемүүчүдөн айырманы кемитебиз.
- 2) Бөлүүчүнү табуу үчүн, бөлүнүүчүнү тийиндиге бөлөбүз
- 3) Көбөйтүүчүнү табуу үчүн, көбөйтүндүнү көбөйтүүчүгө бөлүү керек.

Тапшырма 344
бети 69

- 1) $5\text{см}+5\text{см}+5\text{см}=15\text{см}$
- 2) $5 \cdot 3=15(\text{см})$

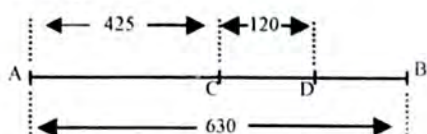

- 6) $AB=12\text{см}5\text{мм}=1\text{дм}2\text{см}5\text{мм}=
=1 \cdot 100\text{мм}+2 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм}=125\text{мм}$

Тапшырма 345

бети 70

Болгон – 630км
 I поезд – 425км
 Вертолет – 120км } -? Км
 Калды - ?

Чыгаруу: 1) $425 + 120 = 545$ (км) 2) $630 - (425 + 120) = 85$ (км)
 $630 - 545 = 85$ (км)

Жообу: Геологдор дагы 85км жолду жүрүүлөрү керек.

Тапшырма 346

бети 70

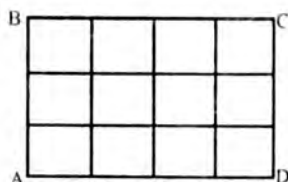
$(980 - 975) \cdot 5 = 5 \cdot 5 = 25$	$875 - 686 = 189$	$700 - 345 = 355$
$(6 + 3) \cdot 9 = 9 \cdot 9 = 81$	$504 - 380 = 124$	$603 - 248 = 355$
$8000 - 1184 = 6816$	$5674 - 3045 = 2629$	$1000 - 571 = 429$

Аянт. Тик бурчтуктун аянты. Палетка.

Тапшырма 351

бети 74

$$\begin{array}{l} AB = 3\text{см} \\ AD = 4\text{см} \\ \hline S = ? \end{array}$$

Чыгаруу: $S = 4 \cdot 3 = 12$ (см²)

Жообу: ABCD – тик бурчтуктун аянты 12см²

Тапшырма 352

бети 70

351- тапшырманы кара

Тапшырма 353

бети 74

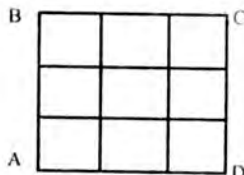
$18:2=9$ $18:3=6$ $18:9=2$ $18:18=1$

Эң кичинеси 1, эң чоң 9

Тапшырма 354

бети 74

$AB = 3\text{см}$
 ABCD – квадратында
 $S = 3 \cdot 3 = 9$ (см²)
 1см²-тан 9у бар

Тапшырма 355

бети 75

$$(6 \cdot 5) + 146 = 30 + 146 = 176$$

$$(2875 - 146) + (56 : 7) = 2729 + 8 = 2737$$

$$(9 : 3) + (6 : 5) = 3 + 30 = 33$$

$$(326 + 1540) - (81 : 9) = 1866 - 9 = 1857$$

Тапшырма 356

бети 75

- 1) Сары түстөгүсү - 8см^2
- 2) Кызыл түстөгүсү - 6см^2
- 3) Көк түстөгүсү - 5см^2

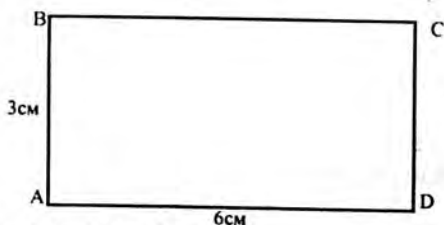
Тапшырма 357

бети 75

$$AB = 3\text{см}$$

$$AD = 6\text{см}$$

$$S = ?$$

Чыгаруу: $S = AB \cdot AD = 3 \cdot 6 = 18(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD –тик бурчтугунун аянты 18см^2

Тапшырма 358

бети 75

Волейбол талаасы - 162м^2

Бассейин талаасы - ? 12м^2 га кичине

Чыгаруу: $162 - 12 = 150(\text{м}^2)$

Жообу: Бассейиндин аянты 150м^2

Тапшырма 359

бети 75

$$2\text{см} = 20\text{мм}$$

$$3\text{см} = 30\text{мм}$$

$$5\text{дм} = 50\text{см}$$

$$1\text{дм}3\text{см} = 13\text{см}$$

Тапшырма 360

бети 75

$$9000 - 870 = 8130$$

$$2000 + 1265 = 3265$$

$$700 - 569 = 131$$

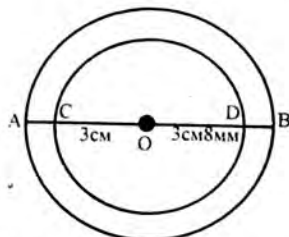
$$100 - 47 = 53$$

$$7128 + 1239 = 8367$$

$$678 + 395 = 1073$$

Тапшырма 361

бети 75

1) $CD = CO + OD = 3 + 3 = 6\text{см}$

2) $AB = AO + OB = 3\text{см}8\text{мм} + 3\text{см}8\text{мм} = 7\text{см}6\text{мм}$

Тапшырма 362

бети 76

а) $(64:8) \cdot 5 = 8 \cdot 5 = 40$

б) $(175-169):2 = 6:2 = 3$

в) $(18+18):9 = 36:9 = 4$

Тапшырма 363

бети 76

$3261+375=3636$

$1500-148=1352$

$5671+289=5960$

$1300-200=1100$

$(3 \cdot 7) + (4 \cdot 9) = 21 + 36 = 57$

$(81:9) - (18:9) = 9 - 2 = 7$

Тапшырма 364

бети 76

$S = 1\text{дм}^2 = 1\text{дм} \cdot 1\text{дм} = 10\text{см} \cdot 10\text{см} = 100\text{см}^2$

Тапшырма 366

бети 76

1) $2 \cdot 5 = 10$ тегерекче же $2+2+2+2+2 = 10$ (тег.)

Узуну 5см, туурасы 2см

$S = 5 \cdot 2 = 10(\text{см}^2)$ квадраттын саны да 10го барабар

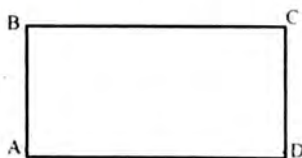
Тапшырма 368

бети 77

$AB = 2\text{см}$

$AD = 5\text{см}$

$S = ?$

Чыгаруу: $S = AB \cdot AD = 2 \cdot 5 = 10(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD – тик бурчтугунун аянты 10см^2 **Тапшырма 369**

бети 77

Чыгаруу: $AB = 1\text{дм}3\text{см}8\text{мм} = 1 \cdot 100\text{мм} + 3 \cdot 10\text{мм} + 8\text{мм} = 100\text{мм} + 30\text{мм} + 8\text{мм} = 138\text{мм}$

Жообу: AB кесиндинин узундугу 138мм

Тапшырма 370

бети 78

а) $40:8=5$ $40:5=8$ $40:40=1$

б) $12:2=6$ $12:3=4$ $12:4=3$

$12:6=2$ $12:12=1$

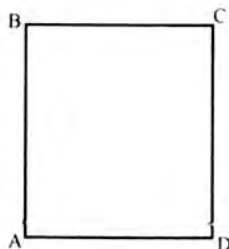
Тапшырма 370

бети 78

$AB = 5\text{см}$

$BC = 3\text{см}$

$S = ?$

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC = 5 \cdot 3 = 15(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 15см^2

Тапшырма 375

бети 79

$AB=6\text{см}$

$BC=4\text{см}$

$S - ?$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=6 \cdot 4=24(\text{см}^2)$

Жообу: Бул тик бурчтуктун аянты 24см^2 **Тапшырма 376**

бети 79

$(375-360):3=15:3=5$

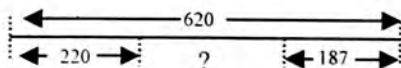
$(227-128)-(12:6)=99-2=97$

$413-(214+98)=413-312=101$

$(287+287)-532=574-532=42$

Тапшырма 377

бети 79

Чыгаруу: 1) $220+187=407(\text{км})$

$620-407=213(\text{км})$

2) $620-(220+187)=213(\text{км})$

Жообу: Машиналар 213км аралыкта болушту.**Тапшырма 378**

бети 79

354-чү номерди кара.

Тапшырма 380

бети 80

а) $S=25\text{дм}^2$

б) $S=49\text{см}^2$

в) $S=81\text{мм}^2$

г) $S=36\text{м}^2$

Тапшырма 381

бети 80

Алган – 12 шар

Сары – тени

Көгү- 3төн бири

Кызыл шар - ?

Чыгаруу: 1) $12:2=6(\text{шар})\text{сары}$

$12:3=4(\text{шар})\text{көк}$

$12-(6+4)=12-10=2(\text{шар})\text{кызыл}$

2) $12-(12:2+12:3)=2(\text{шар})$

Жообу: 2 кызыл шары болгон.

Тапшырма 382

бети 80

$$(8:4)+879=32+879=911$$

$$(49:7)-(24:6)=7-4=3$$

$$879+89-261=968-261=707$$

$$1000-100-332=900-332=568$$

Тапшырма 383

бети 80

$$2\text{дм}3\text{см}=23\text{см}$$

$$0\text{дм}3\text{см}=3\text{см}$$

$$2\text{м}0\text{дм}=20\text{дм}$$

$$1\text{дм}2\text{см}3\text{мм}=123\text{мм}$$

Тапшырма 384

бети 80

$(4\cdot6)+(3\cdot2)$ Асан 4 сомдон 6 китеп жана 3 сомдон эки альбом сатып алды. Асан дүкөнгө канча сом төлөдү?

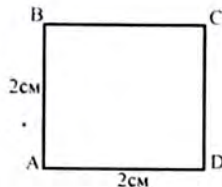
Тапшырма 385

бети 80

$$AB=2\text{см}$$

$$AD=2\text{см}$$

$$S - ?$$

Чыгаруу: $S=AB\cdot AD=2\cdot 2=4(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD квадраттын аянты 4см^2 га барабар

Тапшырма 386

бети 80

$$6515-696=5819$$

$$800-342=458$$

$$816+995=1811$$

$$3819+828=4647$$

$$(9\cdot 9)+(56:7)=81+8=89$$

$$300-(8\cdot 7)=300-56=244$$

Тапшырма 387

бети 80

$$AB=3\text{см}$$

$$BC=7\text{см}$$

$$P - ?, S - ?$$

Чыгаруу: $P=(3+7)\cdot 2=10\cdot 2=20(\text{см})$

$$S=AB\cdot BC=3\cdot 7=21(\text{см}^2)$$

Жообу: ABCD -тик бурчтуктун периметри 20см, аянты 21см^2

Тапшырма 388

бети 80

$$P=4\cdot 4=16(\text{см})$$

$$S=4\cdot 4=16(\text{см}^2)$$

Тапшырма 389
бети 80

$P=28\text{см}$ ABCD квадратты 4кө $28:4=7$ бөлүк. Жактары 7см болгон квадрат болгондуктан $S=7\cdot 7=49(\text{см}^2)$ болду.

Тапшырма 390
бети 81

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см} \\ BC=5\text{см} \\ \hline P-?, S-? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(3+5) \cdot 2=8 \cdot 2=16(\text{см})$
 $S=AB \cdot BC=3 \cdot 5=15(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 16см,
аянты 15см^2

Тапшырма 391
бети 81

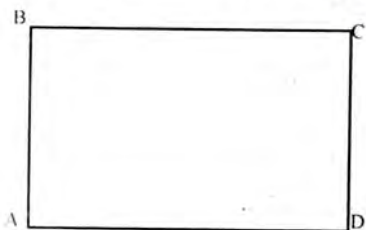
$$\begin{array}{lll} 8 \cdot 9 > 6 \cdot 9 & 19 - 18 < 19 & 6 > 5 \\ 9 : 3 = 27 : 9 & 18 + 10 > 18 + 0 & 10 < 11 \end{array}$$

Тапшырма 392
бети 81

$$\begin{array}{ll} 9000 - (362 + 279) = 9000 - 641 = 8359 & (189 + 3771) : 1 = 3960 \\ (563 + 237) - (36 : 4) = 800 - 9 = 791 & (999 - 991) : 9 = 89 = 72 \end{array}$$

Тапшырма 393
бети 81

$$\begin{array}{l} AB=4\text{см} \\ BC=6\text{см} \\ \hline P - ? \\ S - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(4+6) \cdot 2=10 \cdot 2=20(\text{см})$
 $S=AB \cdot BC=4 \cdot 6=24(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 20см,
аянты 24см^2

ТАМГАНЫ КАМТЫГАН ТУЮНТМА

Тапшырма 396 бети 82

25-5 25-8 25-10 25-12ни

25-в деп жазууга болот мында $v=5, 8, 10, 12$

маанилерин

ала алат.

Тапшырма 397 бети 82

а) к3 туюнтмасы 1) $k=0$

$0 \cdot 3$

2) $k=1 \dots 9$

1-3, 2-3, 3-3, 4-3, 5-3, 6-3, 7-3, 8-3, 9-3

б) 10-3; 10-5; 10-6 үч туюнтма

Тапшырма 398 бети 82

Чие – 325кг ← } ?
Алча – ?130кг га көп }
Картошка - ?

Чыгаруу: 1) $325+130=455$ (кг алча)

$325+455=780$ (кг карт.)

2) $325+(325+130)=780$ (кг)

Жообу: Бригада 780кг картошка жыйнаган.

Тапшырма 399 бети 83

$P=6 \cdot 4=24$ (см)

$S=6 \cdot 6=36$ (см²)

Тапшырма 400 бети 83

$(9 \cdot 9)-(9 \cdot 7)=81-63=18$

$7802-693=7109$

$800-(936-517)=800-419=381$

$(24:6)+(8 \cdot 3)=4+24=28$

$400-139=261$

$708+3348=4056$

Тапшырма 401 бети 83

0+3, 5+3, 8+3, 10+3

4 туюнтма болот.

Тапшырма 402 бети 83

$(400-158)-(25+135)=242-160=82$

$(261+350)-(240-178)=611-62=549$

$(45:9)-(50)=5-0=5$

$(9 \cdot 8)-(9 \cdot 7)=72-63=9$

Тапшырма 403

бети 83

а) с+5 б) 0,9, 1,9, 2,9, 3,9, 4,9, 5,9, 6,9, 7,9, 8,9, 9,9

в) 0,5, 1,5, 2,5, 3,5, 4,5, 5,5, 6,5, 7,5, 8,5, 9,5

Тапшырма 404

бети 83

Болгон – 40кг бал

Салынган – 3челеке 9кг дан бал

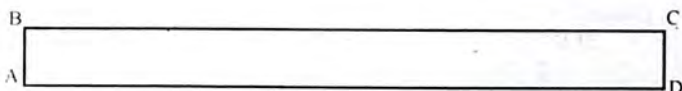
4 челеке - ? кг бал салынган?

Чыгаруу: 1) $3 \cdot 9 = 27(\text{кг})$ 2) $40 - 3 \cdot 9 = 27(\text{кг})$ $40 - 27 = 13(\text{кг})$

Жообу: 4- челекке 13кг бал салынган

Тапшырма 405

бети 83

AB=1см

BC=12см

P - ?

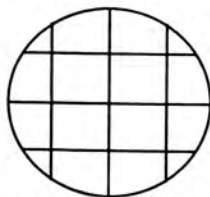
S - ?

Чыгаруу: $P = (AB + BC) \cdot 2 = (1 + 12) \cdot 2 = 13 \cdot 2 = 26(\text{см})$ $S = AB \cdot BC = 1\text{см} \cdot 12\text{см} = 12(\text{см}^2)$ Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 26см,
аянты 12см^2 **Тапшырма 406**

бети 83

 $(306 - 29) + (400 - 307) = 277 + 93 = 370$ $(219 + 39) - (600 - 452) = 258 - 148 = 110$ $(24 : 4) : 2 = 6 : 2 = 3$ $(3 \cdot 2) \cdot 4 = 6 \cdot 4 = 24$ **Тапшырма 407**

бети 84

Чыгаруу: 4 бүтүн квадрат 12 см. ар кыл болгондуктан
жарымын алабыз. $S = 4 + 12 : 2 = 4 + 6 = 10(\text{см}^2)$ Жообу: Тегеректин аянты 10см^2

Тапшырма 409
бети 84

$$m+12 \quad 1) m=20 \quad 2) m=25 \quad 3) m=30$$

$$20+12=32 \quad 25+12=37 \quad 30+12=42$$

Тапшырма 411
бети 84

$$k-25: k=300$$

$$\begin{array}{r} -300 \\ -25 \\ \hline 275 \end{array} \quad k-25=275$$

Тапшырма 412
бети 85

3 сомдон – 2жуп байпак }
2 сомдон – 5жуп байпак } - ? сом
Калды – 15сом

Чыгаруу: $(3 \cdot 2) + (2 \cdot 5) + 15 = 6 + 10 + 15 = 31$ (сом)
Жообу: Энинин 31 сому болгон.

Тапшырма 413
бети 85

K – 536 ← }
Э – ? 534кө аз } ? жандык

Чыгаруу: $536 + (536 - 534) = 536 + 2 = 538$ (жандык)
Жообу: Кыштоого 538 жандыкты айдап келген.

Тапшырма 415
бети 85

Чыгаруу: $P = 9\text{см} \cdot 4 = 36\text{см}$
 $S = 9\text{см} \cdot 9\text{см} = 81\text{см}^2$

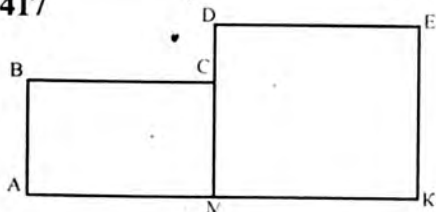
Жообу: Квадраттын периметри 36см, аянты 81см²

Тапшырма 416
бети 85

1) $876+n \quad n=2348$ 2) $876+n \quad n=539$

$$\begin{array}{r} +876 \\ +2348 \\ \hline 3224 \end{array} \quad 876+n=3224 \quad \begin{array}{r} +876 \\ +539 \\ \hline 1415 \end{array} \quad 876+n=1415$$

Тапшырма 417
бети 85

$$1) \begin{array}{l} AB=2\text{см} \\ \hline BC=3\text{см} \\ S_1 - ? \end{array}$$

$$2) \begin{array}{l} MD=3\text{см} \\ \hline DE=3\text{см} \\ S_2 - ? \end{array}$$

Чыгаруу:

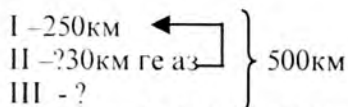
$$S_1 = AB \cdot BC = 2 \cdot 3 = 6(\text{см}^2)$$

$$S_2 = MD \cdot DE = 3 \cdot 3 = 9(\text{см}^2)$$

$$S = S_1 + S_2 = 6 + 9 = 15(\text{см}^2)$$

Жообу: Фигуранын аянты 15см²

Тапшырма 419
бети 86

$$\text{Чыгаруу: } 1) 250 - 30 = 220(\text{км})$$

$$250 + 220 = 470(\text{км})$$

$$500 - 470 = 30(\text{км})$$

Жообу: Туристтер III –күнү 30км жол жүрмөк.

Тапшырма 420
бети 86

$$1) \begin{array}{l} k=9 \quad k=6 \\ 6 \cdot 9 = 54 \end{array} \quad \begin{array}{l} 2) k=9 \quad k=7 \\ 7 \cdot 9 = 63 \end{array}$$

$$63 > 54$$

Тапшырма 421
бети 86

$$18:2=9; \quad 18:3=6; \quad 18:6=3; \quad 18:9=2; \quad 18:18=1$$

эң чоңу 9, эң кичинеси 1

Тапшырма 422
бети 86

$$(834 + 122) - 300 = 956 - 300 = 656$$

$$(441 - 141) + 614 = 300 + 614 = 914$$

$$(50):14 = 0:14 = 0$$

$$0:(85-80) = 0:5 = 0$$

$$(9:3) \cdot 7 = 3 \cdot 7 = 21$$

$$(9:3):27 = 27:27 = 1$$

Тапшырма 423
бети 86

$$1) \begin{array}{l} AB=2\text{см} \\ \hline BL=5\text{см} \\ S_1 - ? \end{array}$$

Чыгаруу:

$$S_1 = AB \cdot BL = 2 \cdot 5 = 10(\text{см}^2)$$

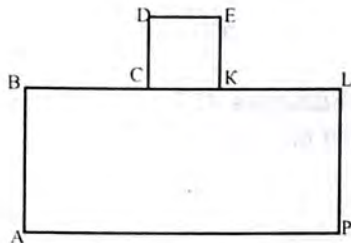
$$2) DC=1\text{см}$$

$$\hline DE=1\text{см}$$

$$S_2 - ?$$

$$S_2 = DC \cdot DE = 1 \cdot 1 = 1(\text{см}^2)$$

$$S = S_1 + S_2 = 10 + 1 = 11(\text{см}^2) \quad \text{Жообу: Фигуранын аянты } 11\text{см}^2$$

Тапшырма 425
бети 87

Чыгаруу: $S=9 \cdot 8=72(\text{м}^2)$

Жообу: Помидор айдалган аянт 72м^2

Тапшырма 426
бети 87

$$(484+289)-(600-188)=773-412=361$$

$$236+185+97+372=421+97+372=518+372=890$$

$$(9 \cdot 2)+(7 \cdot 6)+(3 \cdot 5)=18+42+15=60+15=75$$

$$(800-516)+(6 \cdot 9)=284+54=338$$

$$1000-(5 \cdot 9)=1000-45=9955$$

$$(875-289)-184=586-184=402$$

Тапшырма 427
бети 87

$$8 \cdot 0 < 5 + 0$$

$$6 \cdot 7 = 7 \cdot 6$$

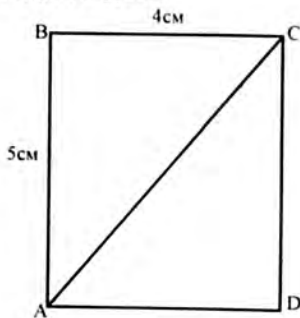
$$18 \cdot 1 = 2 \cdot 9$$

Тапшырма 428
бети 87

4дм=40см 2м=200см 1дм9см=19см 2м=20дм
көбөйтүү амалын пайдаландык.

Тапшырма 429
бети 87

$$\begin{array}{l} AB=5\text{см} \\ BC=4\text{см} \\ S=? \end{array}$$

Чыгаруу: AC – ABCD тик бурчтугунун диагонали деп аталат.

$$S=AB \cdot BC=5\text{см} \cdot 4\text{см}=20\text{см}^2$$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 20см^2

Тапшырма 430
бети 87

1) в-475 в=800

2) в-475 в=801

$$\begin{array}{r} 800 \\ -475 \\ \hline 325 \end{array} \quad \text{в}-475=325$$

$$\begin{array}{r} 801 \\ -475 \\ \hline 326 \end{array} \quad \text{в}-475=326$$

Тапшырма 431
бети 87

1) 2-с с=0
2-с=2-0=2

2) 2-с с=1
2-1=1

3) 2-с с=2
2-2=0

$c=3; 4; 5$ жана башка маанилерди берүүгө болбойт, себеби кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 432

бети 87

$$\begin{array}{lll} 1) m+40 & m=0 & 2) m+40 & m=1 & 3) m+40 & m=2 \\ & 0+40=40 & & 1+40=41 & & 2+40=42 \\ 4) m+40 & m=3 & 5) m+40 & m=4 & 6) m+40 & m=5 \\ & 3+40=43 & & 4+40=44 & & 5+40=45 \end{array}$$

$m=6$ деген маанини берүүгө болбойт, себеби 45тен ашып кетет.

Тапшырма 433

бети 88

5-(a2) туюнтмасындагы a га 3 деген маанини берүүгө болбойт, б.а. $5-(2\cdot3)=5-6$ болуп кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 434

бети 88

а) $9:3=3$ б) $10:5=2$ в) $16:8=2$ бөлүү амалы

Тапшырма 435

бети 88

$$\begin{array}{ll} 17+(231+149)=17+380=397 & (227-127)-(15:3)=100-5=95 \\ (375-360):3=15:3=5 & (349+235)-(81:9)=584-9=575 \end{array}$$

Тапшырма 436

бети 88

I – ар биринде 6кг дан 5 ящик ? апельсин көп сатылды
II – ар биринде 4кг дан 8 ящик
Чыгаруу: 1) $6\cdot5=30(\text{кг})$ 2) $4\cdot8=32(\text{кг})$ $32-30=2(\text{кг})$
Жообу: II күнү 2кг га көп сатылган.

Тапшырма 437

бети 88

$$\begin{array}{lll} 20-a & 1) a=19 & 2) a=20 \\ & 20-19=1 & 20-20=0 \end{array}$$

$a=21$ маанини берүүгө ($a>21$) болбойт, себеби кемитүүчү, кемүүчүдөн чоң болуп калат.

Тапшырма 438

бети 88

$$\begin{array}{lll} 800-342=458 & 3195+2992=6187 & 9000-8287=713 \\ 349+825=1174 & 70-26=44 & 89+75=164 \end{array}$$

Тапшырма 439

бети 88

а) М: -35бет
 А: -42бет \leftarrow -? аз окуду

Чыгаруу: $42-35=7$ (бет)

Жообу: Азат, Маратка караганда 7бетке көп окуган.

б) Мектептен -450м
 Клубдан -678м \leftarrow -? метрге аз

Чыгаруу: $678-450=228$ (м)

Жообу: Сымбаттын үйү клубка караганда мектепке, 228метр жакын.

Тапшырма 440

бети 88

а) $5+(5+3)=5+8=13$ б) $(35-23):4=12:4=3$

Тапшырма 441

бети 89

а) $537-244=293$ $670-325=345$ $369-156=213$

б) $36:4=9$ $81:9=9$ $49:7=7$

Тапшырма 442

бети 89

$AB=12\text{см}$

$BC=4\text{см}$

$S - ?$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=12\text{см} \cdot 4\text{см}=48\text{см}^2$

Жообу: Тик бурчтуктун аянты 48см^2

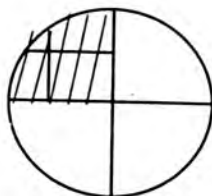
Тапшырма 443

бети 89

0-а туюнтмасына $a=0$ дөн башка маани берүү мүмкүн эмес, себеби кемитүүчү кемүүчүдөн чоң сан болуп калат.

Тапшырма 444

бети 89

Чыгаруу: $S=1\text{см}^2+2\text{см}^2:2=1\text{см}^2+1\text{см}^2=2\text{см}^2$

Жообу: Тегеректин 4төн биринин аянты болжол менен 2см^2

Тапшырма 445

бети 89

$AB=3\text{см}$

$BC=AB+2\text{см}=3\text{см}+2\text{см}=5\text{см}$

$P=?$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(3+5) \cdot 2=8 \cdot 2=16(\text{см})$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 16см

Тапшырма 446

бети 89

$$\begin{array}{lll}
 1) \text{ к-3} & \text{к=4} & 2) \text{ к-3} & \text{к=5} & 3) \text{ к-3} & \text{к=6} \\
 4-3=1 & & 5-3=2 & & 6-3=3 &
 \end{array}$$

Тапшырма 447

бети 89

$$12 < 20 \quad 256 < 257 \quad 9 < 81 \quad 4679 > 4675 \quad 15 > 5$$

канчага чоң же кичине, канча эсеге чоң же кичине деген суроого жооп берүүгө болот.

Тапшырма 449

бети 90

$$\begin{array}{lll}
 \text{а) } 12:6=2 & 10:5=2 & 16:4=4 \text{ эсеге чоң} \\
 \text{б) } 9:3=3 & 8:2=4 & 15:5=3 \text{ эсеге кичине} \\
 \text{в) } 25-5=20 & 20-4=16 & 18-9=9 \text{га чоң}
 \end{array}$$

Тапшырма 450

бети 91

$$\left. \begin{array}{l}
 A - 20 \text{ сом} \\
 C - ? \text{ эсе аз}
 \end{array} \right\} ? \text{ сом}$$

$$\begin{array}{ll}
 \text{Чыгаруу: } 1) 20:4=5(\text{сом}) & 2) 20+(20:4)=25(\text{сом}) \\
 & 20+5=25(\text{сом})
 \end{array}$$

Жообу: Экөөнүн 25 сому болгон.

Тапшырма 451

бети 91

$a+2=5+2=7$

$a:2=5:2=10 \quad 10 > 7$

Тапшырма 452

бети 91

$384+549-465=933-465=468$

$881-693+120=188+120=308$

$(6 \cdot 9)+(7 \cdot 8)=54+56=110$

$(40:5)-(20:4)=8-5=3$

Тапшырма 453

бети 91

$\text{а) } 40:5=8 \quad 40:8=5$

$\text{б) } 40-10=30 \quad 40-15=25$

$\text{в) } 890-465=425$

$\text{г) } 45:9=5 \text{ эсе чоң}$

Тапшырма 454

бети 91

1) $k=8$ $k=9$

$9 \cdot 8 = 72$

2) $k=8$ $k=8$

$8 \cdot 8 = 64$

Тапшырма 455

бети 89

а) Кой – 520 ←
козу – ? 150гө көп →Чыгаруу: 1) $520 + 150 = 670$ (козу)

Жообу: 670 баш козу болгон.

б) М – 5 маркасы ←
Э – ? 4 эсеге көп →Чыгаруу: $5 \cdot 4 = 20$ (марка)

Жообу: Эжесинин 20 маркасы болгон.

Тапшырма 456

бети 91

Пакетте: -3 алма ←
? 5эсе көп алмурут → } ?Чыгаруу: 1) $3 \cdot 5 = 15$ (алмурут) 2) $3 + (3 \cdot 5) = 18$ (мөмө)

$3 + 15 = 18$ (мөмө)

Жообу: Пакетте 18 даана мөмө болгон.

Тапшырма 457

бети 91

$8 \text{ см} : 4 = 2 \text{ см}$

Жообу: 2см

Тапшырма 458

бети 92

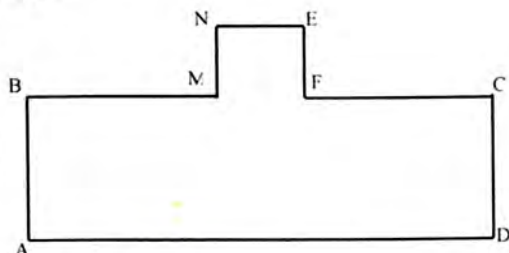
$AB = 2 \text{ см}$

$BC = 2 \cdot AB = 2 \cdot 2 \text{ см} = 4 \text{ см}$

S - ?

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC = 2 \text{ см} \cdot 4 \text{ см} = 8 \text{ см}^2$ Жообу: 8 см^2 **Тапшырма 459**

бети 92

1) $AB = 2 \text{ см}$

$BC = 7 \text{ см}$

 $S_1 - ?$

2) $MN = 1 \text{ см}$

$NE = 1 \text{ см}$

 $S_2 - ?$

$$\text{Чыгаруу: } S_1 = AB \cdot BC = 2 \cdot 7 = 14 (\text{см}^2)$$

$$S_2 = MN \cdot NE = 1 \cdot 1 = 1 (\text{см}^2)$$

$$S = 14 + 1 = 15 (\text{см}^2)$$

Жообу: Фигуранын аянты 15см^2

Тапшырма 460

бети 92

$$0\text{м}1\text{дм}2\text{см} = 12\text{см}$$

$$3\text{дм} = 30\text{см}$$

$$0\text{м}0\text{дм}5\text{см}3\text{мм} = 53\text{мм}$$

$$15\text{мм} = 1\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 461

бети 92

Алма – 20 түп ← } ? түп
Алмурут – ? 4 эсеге аз ← }

$$\text{Чыгаруу: } 1) 20 : 4 = 5 (\text{түп})$$

$$2) 20 + (20 : 4) = 25 (\text{түп})$$

$$20 + 5 = 25 (\text{түп})$$

Жообу: 25 түп мөмө буташкан.

Тапшырма 462

бети 92

$$\text{а) } 346 - 129 = 217$$

$$\text{б) } 24 : 6 = 4$$

Тапшырма 464

бети 94

$$\text{а) } 64 = 4 \cdot 6$$

$$17 + 7 = 36 - 12$$

$$8 \cdot 3 = 10 + 14$$

$$\text{б) } 8 \cdot 5 = 5 \cdot 8$$

$$25 + 15 = 63 - 23$$

$$20 + 20 = 50 - 10 \quad 39 + 1 = 60 - 20$$

Тапшырма 465

бети 94

$$\text{а) } a + 5 = 26 - 1$$

$$\text{б) } 17 - k = 7$$

$$a + 5 = 25$$

$$k = 17 - 7$$

$$a = 25 - 5$$

$$k = 10$$

$$a = 20$$

Тапшырма 466

бети 94

Р – 5 сомү

А – ? 3 эсеге көп ←

3 сомдон – дептер алды ← ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 5 : 3 = 15 (\text{сом})$$

$$2) (5 : 3) : 3 = 5 (\text{дептер})$$

$$15 : 3 = 5 (\text{дептер})$$

Жообу: Алмаз 5 дептер сатып алган.

Тапшырма 467

бети 94

$$1) 18 - (2 \cdot c) \quad c = 7$$

$$2) 18 - (2 \cdot c) \quad c = 10$$

$$18 - (2 \cdot 7) = 18 - 14 = 4$$

$$18 - (2 \cdot 10) = 18 - 20$$

кемүүчүдөн кемитүүчү чоң

болгондуктан чыгарылышы жок.

Тапшырма 468

бети 94

$$1) 3 \cdot 5 = 5 \cdot 3 \quad 2) 18 - 3 = 7 + 8 \quad 3) 1 \cdot 15 = 20 - 5 \quad 4) 17 - 2 = 60 : 4$$

Тапшырма 469

бети 95

$$2 \text{ см } 3 \text{ мм} = 23 \text{ мм}$$

$$1 \text{ м } 4 \text{ дм} > 1 \text{ м}$$

$$3 \text{ дм } 0 \text{ мм} = 30 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 2 \text{ см} < 2 \text{ дм}$$

Тапшырма 470

бети 95

$$27 : 3 = 9 \quad 1) 19 = 3 \cdot 3 \quad 2) 18 : 2 = 20 - 11$$

Тапшырма 471

бети 95

$$21 + 3 = 24 \quad 5 \cdot 6 = 30$$

$$21 + 3 < 5 \cdot 6$$

Тапшырма 472

бети 95

$$7 \cdot 3 = 30 - 9$$

$$24 - 3 = 18 + 3$$

$$5 \cdot 3 = 20 - 5$$

$$42 : 7 = 12 : 2$$

$$42 : 7 = 48 : 8$$

Тапшырма 473

бети 96

I – 346 тетик ← } ? тетик

II – ? 54 тетикке көп → }

Чыгаруу: 1) $346 + 54 = 400$ (тетик)

$$346 + 400 = 746 \text{ (тетик)}$$

$$2) 346 + (346 + 54) = 746 \text{ (тетик)}$$

Жообу: Сменде 746 тетик жасалган.

Тапшырма 474

бети 96

Б – 36га ← } ? -га жер

Ж – ? 4эсе аз → }

$$\text{Чыгаруу: } 1) 36 : 4 = 9 \text{ (га)} \quad 2) 36 + (36 : 4) = 45 \text{ (га)}$$

$$36 + 9 = 45 \text{ (га)}$$

Жообу: 45га жерден түшүм жыйналган.

Тапшырма 475

бети 96

$$a) (5 - 3) \cdot 9 = 2 \cdot 9 = 18 \quad б) (3 + 6) : 3 = 9 : 3 = 3$$

$$в) 18 : 2 = 9 \quad 18 : 6 = 3 \quad 18 : 3 = 6$$

Тапшырма 476

бети 96

$$4 \cdot 5 = 2 \cdot 10$$

$$18 - 3 = 3 \cdot 5$$

$$12 - 5 > 12 - 6$$

$$12 : 3 > 12 : 4$$

Тапшырма 477

бети 96

$9 \cdot 7 = 81 - 18$

$105 - 42 = 25 + 38$

$9 \cdot 7 > 9 \cdot 6$

$120 - 57 < 120 - 56$

Тапшырма 478

бети 96

а) $a + 10 = 5 + 10 = 15$

$a \cdot 3 = 5 \cdot 3 = 15$

демек, $5 + 10 = 5 \cdot 3$

б) $b + 2 = 4 + 2 = 6$

$b + 12 = 4 + 12 = 16$

демек, $4 + 2 < 4 + 12$ **Тапшырма 479**

бети 96

1) $(k:2) - 1 \quad k = 16$

2) $(k:2) - 1 \quad k = 12$

3) $(k:2) - 1 \quad k = 8$

$(16:2) - 1 = 8 - 1 = 7$

$(12:2) - 1 = 6 - 1 = 5$

$(8:2) - 1 = 4 - 1 = 3$

$7 > 5$

$7 > 3$

$5 > 3$

Тапшырма 480

бети 96

Чыгаруу: $P = 12 \text{ см} \quad AB = 12 : 4 = 3 \text{ см}$

$S = AB^2 = (3 \text{ см})^2 = 9 \text{ см}^2$

Жообу: Квадраттын аянты 9 см^2 **Тапшырма 481**

бети 96

$200 + (25 : 5) - 5 = 200 + 5 - 5 = 205 - 5 = 200$

$500 - (6 \cdot 5) - 70 = 500 - 30 - 70 = 470 - 70 = 400$

$(1276 + 2349) + (81 : 9) = 3625 + 9 = 3634$

$(8 \cdot 9) - (8 \cdot 8) = 72 - 64 = 8$

Тапшырма 482

бети 96

а) $(761 - 760) + 999 = 1 + 999 = 1000$

б) $300 - (9 \cdot 8) = 300 - 72 = 228$

Тапшырма 483

бети 97

$23 + 148 + 375 = 171 + 375 = 546$

$(681 - 389) - 182 = 292 - 182 = 110$

$700 - 354 - 250 = 346 - 250 = 96$

$(550 + 270) - (812 - 628) = 820 - 184 = 636$

Тапшырма 484

бети 97

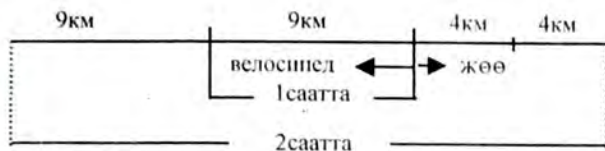
$10 : 5 = 15 : 3$

$20 : 4 = 15 : 10$

$10 : 2 = 7 : 2$

Тапшырма 485

бети 97

Чыгаруу: 1) $4+9=13(\text{км})$ – 1 сааттан кийин

2) $4+9+2=8+18=26(\text{км})$ – 2 сааттан кийин

Жообу: Эки сааттан кийин алардын аралыгы 26км болот.

Тапшырма 486

бети 97

$$386+(56:7)-95=386+8-95=394-95=299$$

$$(495-281)+(48:6)-120=214+8-120=222-120=102$$

$$5000-(848+1249)=5000-2097=2903$$

$$(4241-3875)+6101=366+6101=6467$$

Тапшырма 487

бети 97

$$k-9$$

$$0-9=0$$

$$1-9=9$$

$$2-9=18$$

$$3-9=24$$

$$4-9=36$$

$$5-9=45$$

$$6-9=54$$

$$7-9=63$$

$$8-9=72$$

$$9-9=81$$

$$k+9$$

$$0+9=9$$

$$1+9=10$$

$$2+9=11$$

$$3+9=12$$

$$4+9=13$$

$$5+9=14$$

$$6+9=15$$

$$7+9=16$$

$$8+9=17$$

$$9+9=18$$

Бул - 9ду кошуунун жана 9га көбөйтүүнүн таблицасы.

Тапшырма 488

бети 97

1) $AB=2\text{см}$

$BC=3\text{см}$

$S_{BCD} = ?$

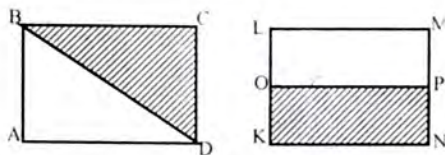
$$S = AB \cdot BC = 2 \cdot 3 = 6(\text{см}^2)$$

$$S_{BCD} = S : 2 = 6 : 2 = 3(\text{см}^2)$$

ABCD тик бурчтук KLMNге тең, ошондуктан

$$S_{KOPN} = 3(\text{см}^2)$$

Демек, $S_{BCD} = S_{KOPN}$

Тапшырма 489

бети 97

$$\begin{array}{lll} \text{a) } 5:3=15 & 5:4=20 & 5:6=30 \\ \text{б) } 35:5=7 & 35:7=5 & \\ \text{в) } 12:2=6 & 12:4=3 & 12:3=4 \quad 12:6=2 \end{array}$$

Тапшырма 490

бети 98

$$\begin{array}{lll} \text{1) } (a-325):2 & \text{2) } (a-325):2 & \text{3) } (a-325):2 \\ a=330 & a=325 & a=334 \\ (330-325):2=5:2=10 & (325-325):2=0:2=0 & (334-325):2=9:2=18 \end{array}$$

Тапшырма 491

бети 98

$$\begin{array}{ll} (6:9)-(6:8)=54:48=6 & (64:8)+(36:9)=8+4=12 \\ (28-21):9=7:9=63 & 56:(47-40)=56:7=8 \end{array}$$

Тапшырма 492

бети 98

$$\begin{array}{lll} \text{a) } 36:4=9 & 36:9=4 & \\ & 4:5=20 & 4:6=24 \quad 4:7=28 \\ \text{б) } 10+6=16 & 10+8=18 & 10+15=25 \\ & 25+10=35 & 25+15=40 \quad 25+20=45 \end{array}$$

ТЕҢДЕМЕ ЖӨНҮНДӨ ТҮШҮНҮК**Тапшырма 494**

бети 99

$$k+3=10 \quad c-5=20$$

Тапшырма 495

бети 99

$$\begin{array}{l} 12+k=15 \quad \text{эки жагынан 12 ни кемитүүгө болот.} \\ 12+k-12=15-12 \\ k+(12-12)=3 \\ k+0=3 \\ k=3 \end{array}$$

Тапшырма 496

бети 99

$$\begin{array}{l} v:8=48 \quad v=6 \text{ болсо} \\ \text{текшерүү: } 6:8=48 \\ 48=48 \end{array}$$

Тапшырма 497

бети 99

$$\begin{array}{ll} a+7=18 & \text{текшерүү: } 11+7=18 \\ a=18-7 & 18=18 \\ a=11 & \end{array}$$

Тапшырма 498
бети 99

18:a=2 теңдемесинин тамыры a=9 болот.

Текшерүү: $18:9=2$
 $2=2$

Тапшырма 499
бети 99

25-x=4 тамыры x=21 болот.

Тапшырма 500
бети 99

$730+240-659=970-659=311$

7 онд. 9=63 онд.=630

$900-276-187=624-187=437$

$8910-5291+618=3619+618=4237$

$723:(65-64)=723:1=723$

$(5\cdot9)+(12:3)=45+4=49$

Тапшырма 502
бети 100

$43+32=75$

$75-32=43$

$75-43=32$

Тапшырма 503
бети 100

15-a=12 в 8=24

Тапшырма 504
бети 100

$16+k=24$

1) $16+k$ $k=5$

$16+5=21$

$21 < 24$

2) $16+k$ $k=6$

$16+6=22$

$22 < 24$

3) $16+k$ $k=7$

$16+7=23$

$23 > 24$

4) $16+k$ $k=8$

$16+8=24$

$24=24$

Демек, $k=8$ теңдеменин тамыры болот.

Тапшырма 505
бети 100

$(500-378)+246=122+246=368$

$(5\cdot8)+(9:3)=40+27=67$

15 онд.:5=3 онд.=30

2 онд. 2=4 онд.=40

$(25:5)\cdot8=5\cdot8=40$

$(12:4)+(11:0)=3+0=3$

Тапшырма 506
бети 100

а) $a-20=4$

1) $a=26$

$26-20=6$

2) $a=25$

$25-20=5$

3) $a=24$

$24-20=4$

$$6 > 4 \qquad 5 > 4 \qquad 4 = 4$$

Демек, $a=4$ теңдеменин тамыры.

$$б) 16:x=8$$

1) $x=8$ болсо	2) $x=4$	3) $x=2$
$16:8=2$	$16:4=4$	$16:2=8$
$2 < 8$	$4 < 8$	$8 = 8$

Демек, $x=2$ теңдеменин тамыры болот.

Тапшырма 507

бети 101

$$1) x+15=18$$

1) $x=1$ болсо	2) $x=2$	3) $x=3$
$1+15=16$	$2+15=17$	$3+15=18$
$16 < 18$	$17 < 18$	$18 = 18$

$x=3$ теңдеменин тамыры болот.

$$2) 5y=20$$

1) $y=2$	2) $y=4$
$5 \cdot 2 = 10$	$5 \cdot 4 = 20$
$10 < 20$	$20 = 20$

$y=4$ теңдеменин тамыры болот.

$$3) 30-v=20$$

1) $v=8$	2) $v=9$	в) $v=10$
$30-8=22$	$30-9=21$	$30-10=20$
$22 > 20$	$21 > 20$	$20 = 20$

$v=10$ теңдеменин тамыры болот.

Тапшырма 509

бети 101

1) $245+x=982$	2) $z+317=600$
$x=989-245$	$z=600-317$
$x=744$	$z=283$
$\begin{array}{r} -989 \\ 245 \\ \hline 744 \end{array}$	$\begin{array}{r} -600 \\ 317 \\ \hline 283 \end{array}$

текшерүү:
$$\begin{array}{r} +245 \\ 744 \\ \hline 989 \end{array}$$

текшерүү:
$$\begin{array}{r} +283 \\ 317 \\ \hline 600 \end{array}$$

Тапшырма 510

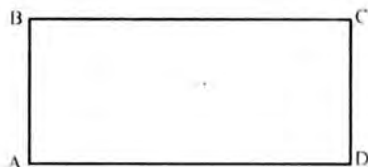
бети 101

$a+19=49$	$50+k=90$	$x+30=60$
$a=49-19$	$k=90-50$	$x=60-30$
$a=30$	$k=40$	$x=30$

Тапшырма 511

бети 102

$$\begin{array}{l} AB=2\text{см} \\ BC=4\text{см} \\ \hline P - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(2+4) \cdot 2=6 \cdot 2=12(\text{см})$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 12см

Тапшырма 512

бети 102

$$875+x=900$$

$$x=900-875$$

$$x=25$$

текшерүү: $875+25=900$
 $900=900$

$$516+y=785$$

$$y=785-516$$

$$y=269$$

текшерүү: $516+269=785$
 $785=785$

$$a+85=10$$

$$a=100-85$$

$$a=15$$

текшерүү: $15+85=100$
 $100=100$

$$90+c=180$$

$$c=180-90$$

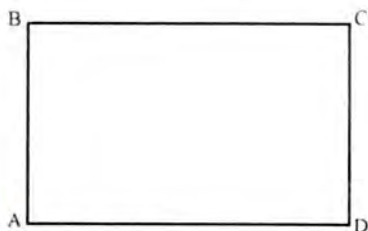
$$c=90$$

текшерүү: $90+90=180$
 $180=180$

Тапшырма 513

бети 102

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см} \\ BC=5\text{см} \\ \hline S - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=3 \cdot 5=15(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтуктун аянты 15см²

Тапшырма 514

бети 102

$$x-10=30$$

$$x=30+10$$

$$x=40$$

$$40-m=15$$

$$m=40-15$$

$$m=25$$

Тапшырма 515

бети 102

$$128+a=300$$

$$a=300-128$$

$$a=172$$

$$k+500=595$$

$$k=595-500$$

$$k=95$$

$$x+11=602$$

$$x=602-11$$

$$x=591$$

Тапшырма 516

бети 102

$$56:8=21:3 \quad 21:3=49:7 \quad 40-32<60+20$$

Тапшырма 517

бети 102

$$\underline{AB=5\text{см}}$$

P - ?

S - ?

Чыгаруу: $P=5 \cdot 4=20(\text{см})$

$S=5 \cdot 5=25(\text{см}^2)$

Жообу: Жагы 5см болгон квадраттын периметри 20см,
аянты 25см^2

Тапшырма 519

бети 103

$$(1902-44)+(237+345)=1858+582=2440$$

$$(436+158)-379=594-379=215$$

$$1000-(527-409)=1000-118=882$$

$$151-(8 \cdot 9)=151-72=79$$

Тапшырма 520

бети 103

$85-x=12$

$x=85-12$

$x=73$

текш.: $85-73=12$

$12=12$

$702-x=676$

$x=702-676$

$x=26$

текш.: $702-26=676$

$676=676$

$z-222=499$

$z=499+222$

$z=721$

текш.: $721-222=499$

$499=499$

$R-312=500$

$R=500+312$

$R=812$

текш.: $812-312=500$

$500=500$

$452-x=99$

$x=452-99$

$x=353$

текш.: $452-353=99$

$99=99$

$a-87=578$

$a=578+87$

$a=665$

текш.: $665-87=578$

$578=578$

Тапшырма 522

бети 103

$8 \cdot 4=32$

$32:4=8$

$32:8=4$

Тапшырма 523

бети 103

$x-115=400$

$x=400+115$

$x=515$

$a+488=600$

$a=600-488$

$a=112$

$827-n=639$

$n=827-639$

$n=188$

$87+k=118$

$k=118-87$

$k=31$

Гапшырма 524

бети 104

$$AB=3\text{см}$$

$$BC=AB \cdot 2=3 \cdot 2=6\text{см}$$

S - ?

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=3 \cdot 6=18(\text{см}^2)$

Жообу: Аянты 18см^2

Гапшырма 525

бети 104

$$m-75=0$$

$$m=75$$

Гапшырма 526

бети 104

R-8 1) Эгерде $R=7$ болсо, 7-8 болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калды.

Гапшырма 527

бети 104

$$5 \cdot 9=45$$

$$45:5=9$$

$$45:9=5$$

Гапшырма 528

бети 104

$$664+v=900$$

$$v=900-664$$

$$v=236$$

$$300-L=200$$

$$L=300-200$$

$$L=100$$

$$525+a=702$$

$$a=702-525$$

$$a=177$$

Гапшырма 530

бети 104

$$9x=18$$

$$x=18:9$$

$$x=2$$

$$64y=64$$

$$y=64:64$$

$$y=1$$

$$k \cdot 5=40$$

$$k=40:5$$

$$k=9$$

$$m \cdot 7=49$$

$$m=49:7$$

$$m=7$$

Гапшырма 531

бети 104

$$x-272=465$$

$$x=465+272$$

$$x=737$$

$$805-a=219$$

$$a=805-219$$

$$a=586$$

$$k+381=600$$

$$k=600-381$$

$$k=219$$

$$157+n=800$$

$$n=800-157$$

$$n=643$$

Гапшырма 532

бети 104

$$(6 \cdot 6):4-2=36:4-2=9-2=7$$

Гапшырма 533

бети 105

(7+c):2 Эгерде $c=2$ болсо, $(7+2):2=9:2=18$

Тапшырма 534
бети 105

$a \cdot 9 = 72$	$b + 127 = 402$	$4 \cdot k = 24$	$c - 80 = 635$
$a = 72 : 9$	$b = 402 - 127$	$k = 24 : 4$	$c = 635 + 80$
$a = 8$	$b = 275$	$k = 6$	$c = 715$
$x + 342 = 400$	$315 - m = 229$		
$x = 400 - 342$	$m = 315 - 229$		
$x = 58$	$m = 86$		

Тапшырма 535
бети 105

$AB = 8\text{см}$

P - ?

S - ?

Чыгаруу: $P = 8 \cdot 4 = 32\text{см}$

$S = AB^2 = (8\text{см})^2 = 64\text{см}^2$

Жообу: Квадраттын периметри 32см, аянты 64см²

Тапшырма 537
бети 105

$a : 8 = 8$	$45 : x = 5$
$a = 8 \cdot 8$	$x = 45 : 5$
$a = 64$	$x = 9$

Тапшырма 538
бети 105

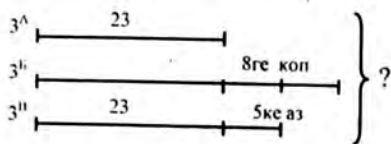
а) $x : 5 = 7$	$x : 5 = 45$	$4y = 36$	$18 : R = 6$
$x = 5 \cdot 7$	$x = 45 : 5$	$y = 36 : 4$	$R = 18 : 6$
$x = 35$	$x = 9$	$y = 9$	$R = 3$
текш.: $35 : 5 = 7$	текш.: $9 \cdot 5 = 45$	текш.: $4 \cdot 9 = 36$	текш.: $18 : 3 = 6$
$7 = 7$	$45 = 45$	$36 = 36$	$6 = 6$
б) $30 - x = 10$	$y - 20 = 30$	$x + 40 = 50$	$70 + m = 150$
$x = 30 - 10$	$y = 30 + 20$	$x = 50 - 40$	$m = 150 - 70$
$x = 20$	$y = 50$	$x = 10$	$m = 80$
текш.: $30 - 20 = 10$	текш.: $50 - 20 = 30$	текш.: $10 + 40 = 50$	текш.: $70 + 80 = 150$
$10 = 10$	$30 = 30$	$50 = 50$	$150 = 150$

Тапшырма 539

бети 105

$$\left. \begin{array}{l} 3^a - 23 \\ 3^b - ?8\text{ге көп} \\ 3^c - ?5\text{ок. аз} \end{array} \right\} ? \text{ окуучу}$$

Чыгаруу: 1) $23+8=31$
 2) $31-5=26$
 3) $23+31+26=80(\text{ок.})$

Жообу: Жүгүрүүгө 80 окуучу катышкан.

Тапшырма 541

бети 106

а) 1) $(к:3)+16$ $к=15$ болсо 2) $(к:3)+16$ $к=18$
 $(15:3)+26=5+16=21$ $(18:3)+16=6+16=22$
 б) $6:5=42-12$ $15+15=42-12$

Тапшырма 542

бети 106

$9x=45$	$y:8=56$	$x+825=1000$	$315-x=200$
$x=45:9$	$y=56:8$	$x=1000-825$	$x=315-200$
$x=5$	$y=7$	$x=175$	$x=115$
текш.: $9:5=45$	текш.: $7:8=56$	текш.: $175+825=1000$	текш.: $315-115=200$
$45=45$	$56=56$	$1000=1000$	$200=200$

$p-411=3649$	$a:2=14$	$27:k=3$
$p=3649+411$	$a=14:2$	$k=27:3$
$p=4060$	$a=7$	$k=9$
текш.: $4060-411=3649$	текш.: $28:2=14$	текш.: $27:9=3$
$3649=3649$	$14=14$	$3=3$

Тапшырма 543

бети 106

$(к+5):3$ $к=2$
 $(2+5):3=7:3=21$

Тапшырма 544

бети 106

$x+1342=5000$	$к-999=4001$	$8245-y=941$
$x=5000-1342$	$к=4001+999$	$y=8245-941$
$x=3658$	$к=5000$	$y=7304$
текш.: $3658+1342=5000$	текш.: $5000-999=4001$	текш.: $8245-7304=941$
$5000=5000$	$4001=4001$	$941=941$

Тапшырма 545

бети 106

$a:7=49$

$a=49:7$

$a=7$

$81:b=9$

$b=81:9$

$b=9$

$6:c=36$

$c=36:6$

$c=6$

$d:5=5$

$d=5:5$

$d=25$

Тапшырма 546

бети 106

$a=8$

$a=9$

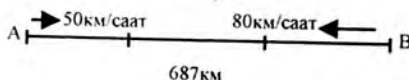
$a:6+125=8:6+125=48+125=173$

$a:6+125=9:6+125=54+125=179$

$179 > 173$

Тапшырма 547

бети 106

Чыгаруу: 1) $50+80=130(\text{км})$

$687-130=557(\text{км})$

2) $687-(50+80)=557(\text{км})$

Жообу: Бир сааттан кийин алардын аралыгы 557км болуп калды.

Тапшырма 548

бети 107

1) $k=0$ болсо, $(k-9)-15$

$(0-9)-15=0-15$

$k=1$ болсо,

$(1-9)-15=9-15$ болуп, кемүүчү,

кемитүүчүдөн кичине болуп калды.

Тапшырма 549

бети 107

$x+560=900$

$x=900-560$

$x=340$

текш.:

$340+560=900$

$900=900$

$a-19=219$

$a=219+19$

$a=238$

текш.:

$238-19=219$

$219=219$

$x:6=54$

$x=54:6$

$x=9$

текш.:

$9:6=54$

$54=54$

$a:7=8$

$a=7:8$

$a=56$

текш.:

$56:7=8$

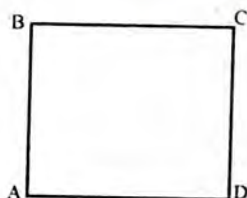
$8=8$

Тапшырма 550

бети 107

$AB=BC=CD=DA=2\text{см}5\text{мм}$

P - ?

Чыгаруу: $P=4AB=4 \cdot 2\text{см} \cdot 5\text{мм}=8\text{см} \cdot 20\text{мм}=10\text{см}$

Жообу: Квадраттын периметри 10см

Тапшырма 551
бети 107

$x+9=40$	$x \cdot 5=45$	$x-10=40$	$x:4=9$
$x=40-9$	$x=45:5$	$x=40+10$	$x=4 \cdot 9$
$x=31$	$x=9$	$x=50$	$x=36$

Тапшырма 552
бети 107

$x+10=20$	$x \cdot 8=64$	$x-15=25$	$x:7=11$
$x=20-10$	$x=64:8$	$x=25+15$	$x=11 \cdot 7$
$x=10$	$x=8$	$x=40$	$x=77$

Тапшырма 553
бети 107

546-550 (96)-(97) (12:4)-(12:2)

Тапшырма 555
бети 107

Китеп -72 беттен турат.
Анара -? 9дан бирин окуду.

Калды - ? бет

Чыгаруу: 1) $72:9=8(\text{бет})$ 2) $72-(72:9)=64(\text{бет})$
 $72-8=64(\text{бет})$

Жообу: 64 бети окулбай калды.

Тапшырма 556
бети 108

$17+671+238=688+238=926$	$900-249=651$
$400+200+125=600+125=725$	$600-400+157=200+157=357$
$700-201=499$	$500-181-285=319-285=34$

Тапшырма 557
бети 108

$y+213=400$	$x-112=200$	$x \cdot 9=36$	$m:5=9$
$y=400-213$	$x=200+112$	$x=36:9$	$m=5 \cdot 9$
$y=187$	$x=312$	$x=4$	$m=45$
текш.: $187+213=400$	текш.: $312-112=200$	текш.: $4 \cdot 9=36$	текш.: $45:5=9$
$400=400$	$200=200$	$36=36$	$9=9$

Тапшырма 558
бети 108

$16-(2a)=0$
 $2a=16$
 $a=16:2$
 $a=8$

Тапшырма 559
бети 108

$18+a=28$	$8x=72$	$25-n=5$	$45:x=9$
$a=28-18$	$x=72:8$	$n=25-5$	$x=45:9$
$a=10$	$x=9$	$n=20$	$x=5$

Тапшырма 560
бети 108

$15+a=25$	$9x=81$	$30-n=25$	$60:x=15$
$a=25-15$	$x=81:9$	$n=30-25$	$x=60:15$
$a=10$	$x=9$	$n=5$	$x=4$

Тапшырма 561
бети 108

Печенье 8 ящик – 64кг
1ящик - ? кг ←

Конфет 1 ящик – ? 5кг га аз

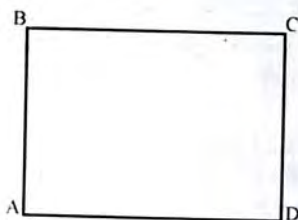
4ящик - ? кг конфет бар?

Чыгаруу: 1) $64:8=8(\text{кг})$
2) $8-5=3(\text{кг})$
3) $3 \cdot 4=12(\text{кг})$

Жообу: Ушундай 4 ящикте 12кг конфет бар.

Тапшырма 563
бети 109

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см} \\ BC=4\text{см} \\ \hline P - ?, S - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(3+4) \cdot 2=7 \cdot 2=14(\text{см})$
 $S=AB \cdot BC=3 \cdot 4=12(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 14см,
аянты 12см^2

Тапшырма 564
бети 109

$640+a=900$	$9v=81$	$27:x=3$	$400-c=216$
$a=900-640$	$v=81:9$	$x=27:3$	$c=400-216$
$a=260$	$v=9$	$x=9$	$c=184$
текш.: $640+260=900$	текш.: $9 \cdot 9=81$	текш.: $27:9=3$	текш.: $400-184=216$
$900=900$	$81=81$	$3=3$	$216=216$

Тапшырма 565
бети 109

$$(5 \cdot 6) + (6 \cdot 7) = 30 + 42 = 72$$
$$700 + (300 - 195) = 700 - 105 = 595$$

$$412 - (81 : 9) = 412 - 9 = 403$$
$$(36 : 4) - (36 : 9) = 9 - 4 = 5$$

Тапшырма 566
бети 109

$$x + 10 = 15$$
$$x = 15 - 10$$
$$x = 5$$

Тапшырма 567
бети 109

$$25 - x = 6$$
$$x = 25 - 6$$
$$x = 19$$

Тапшырма 568
бети 109

$$P = (7 \cdot 4) : 4 = 28 : 4 = 7$$

Тапшырма 569
бети 109

$$100 - (9 \cdot k) = 100$$
$$9k = 100 - 100$$
$$9k = 0$$
$$k = 0$$

Тапшырма 570
бети 109

$$2000 - 785 + 609 = 1215 + 609 = 1824$$
$$2000 - (785 + 609) = 2000 - 1394 = 606$$
$$1824 > 606$$

Тапшырма 572
бети 110

$$x - 2 = 5$$
$$x = 5 + 2$$
$$x = 7$$

Тапшырма 573
бети 110

$y - 445 = 38$	$200 - x = 89$	$60 + a = 607$
$y = 445 + 38$	$x = 200 - 89$	$a = 607 - 60$
$y = 483$	$x = 111$	$a = 547$
$x : 3 = 27$	$56 : x = 8$	$x : 6 = 4$
$x = 27 : 3$	$x = 56 : 8$	$x = 6 \cdot 4$
$x = 9$	$x = 7$	$x = 24$

КӨБӨЙТҮҮ ЖАНА БӨЛҮҮ

Тапшырма 575
бети 111

$$\begin{array}{lll} 7 \cdot 10 = 70 & 8 \cdot 10 = 80 & 9 \cdot 10 = 90 \\ 15 \cdot 10 = 150 & 28 \cdot 10 = 280 & 148 \cdot 10 = 1480 \end{array}$$

Тапшырма 576
бети 111

$$\begin{array}{lll} 12 \cdot 10 = 120 & 10 \cdot 35 = 350 & 144 \cdot 10 = 1440 \\ 10 \cdot 605 = 6050 & 19 \cdot 10 = 190 & \end{array}$$

Тапшырма 578
бети 111

10дон – 9текче } -? китеп
15тен – 10текче }

Чыгаруу: 1) $10 \cdot 9 = 90$ (адаб.) 2) $(9 \cdot 10) + (15 \cdot 10) = 240$
 $15 \cdot 10 = 150$ (окуу)
 $90 + 150 = 240$ (китеп)

Жообу: Бардыгы 240 китеп коюлган.

Тапшырма 579
бети 111

Жагы 10см болгон квадрат берилди.

$$AB = 10 \text{ см}$$

P - ?

S - ?

Чыгаруу: $P = 10 \cdot 4 = 40$ (см)
 $S = 10 \cdot 10 = 100$ (см²)

Жообу: Жагы 10см болгон квадраттын
периметри 40см, аянты 100см²

Тапшырма 580
бети 111

$$\begin{array}{ll} (10 \cdot 5) - (10 \cdot 4) = 50 - 40 = 10 & (15 \cdot 10) + (14 \cdot 10) = 150 + 140 = 290 \\ 347 - (8 \cdot 10) = 347 - 80 = 267 & (6000 - 1265) + 378 = 4735 + 378 = 5113 \\ 600 - (12 \cdot 10) = 600 - 120 = 480 & 470 + 269 + 157 = 739 + 157 = 896 \end{array}$$

Тапшырма 581
бети 111

$$(c+3) \cdot 2 \quad c=5 \text{ болсо } (5+3) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16$$

Тапшырма 582
бети 111

$$100 \cdot 3 = 300 \quad 1000 \cdot 2 = 2000$$

Санды 1- цифрасы 1, калгандары нөлдөр менен
бүткөн сандарга көбөйтүү үчүн, ошол сандын артына
ошончо нөлдөрдү жазабыз.

Тапшырма 583

бети 112

$$\begin{array}{lll} 100 \cdot 5 = 500 & 9 \cdot 1000 = 9000 & 18 \cdot 10 = 180 \\ 95 \cdot 100 = 9500 & 1000 \cdot 8 = 8000 & 114 \cdot 10 = 1140 \end{array}$$

Тапшырма 584

бети 112

$$\left. \begin{array}{l} \text{I - уз. } - 5\text{м} \\ \text{туур. } - 4\text{м} \end{array} \right\} S_1 - ?$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{II - уз. } - 5\text{м} \\ \text{туур. } - 3\text{м} \end{array} \right\} S_2 - ?$$

$$\left. \begin{array}{l} S_1 - ? \\ S_2 - ? \end{array} \right\} S - ?$$

Чыгаруу: $S_1 = 5 \cdot 4 = 20(\text{м}^2)$

$S_2 = 5 \cdot 3 = 15(\text{м}^2)$

$S = S_1 + S_2 = 20 + 15 = 35(\text{м}^2)$

Жообу: Биздин үйдүн жалпы аянты 35м^2 **Тапшырма 585**

бети 112

$$\begin{array}{llllll} m:10=6 & 34+x=40 & a \cdot 9=36 & y+200=300 & 21:x=7 & 18-n=9 \\ m=6 \cdot 10 & x=40-34 & a=36:9 & y=300-200 & x=21:7 & n=18-9 \\ m=60 & x=6 & a=4 & y=100 & x=3 & n=9 \end{array}$$

Тапшырма 586

бети 112

$k=5$ болсо; $10-(k \cdot 2) = 10-(5 \cdot 2) = 10-10=0$

Тапшырма 587

бети 112

$$\begin{array}{llll} 1\text{м} = 100\text{см} & 1\text{см} = 10\text{мм} & 2\text{м} = 200\text{см} & 5\text{дм} = 50\text{см} \\ 1\text{м} = 10\text{дм} & 2\text{см} = 20\text{мм} & 3\text{м} = 30\text{дм} & 7\text{дм} = 70\text{см} \end{array}$$

Тапшырма 588

бети 112

$$\begin{array}{ll} 10 \cdot 5 < 10 \cdot 6 & 8 \cdot 100 > 12 \cdot 10 \\ 1000 \cdot 2 = 2 \cdot 1000 & 100 \cdot 10 = 1000 \cdot 1 \\ 10 \cdot 9 > 9 \cdot 9 & 0 \cdot 10 < 1 \cdot 10 \end{array}$$

Тапшырма 589

бети 112

$$\begin{array}{ll} (7 \cdot 10) + (8 \cdot 10) = 70 + 80 = 150 & (9 \cdot 10) - (5 \cdot 5) = 90 - 25 = 65 \\ (10 \cdot 13) - (12 \cdot 10) = 130 - 120 = 10 & 245 + 375 - 100 = 630 - 100 = 530 \end{array}$$

Тапшырма 590

бети 112

$$\begin{array}{lll} \text{а) } 2\text{онд.} = 20 & 8\text{онд.} = 80 & 9\text{онд.} = 90 \\ \text{б) } 13\text{онд.} = 13 \cdot 10 = 130 & 25\text{онд.} = 25 \cdot 10 = 250 \\ 115\text{онд.} = 115 \cdot 10 = 1150 & 5\text{жүзд.} = 5 \cdot 100 = 500 \end{array}$$

7 жүзд. = $7 \cdot 100 = 700$ 15 жүзд. = $15 \cdot 100 = 1500$
 в) $600 = 60$ онд. $1400 = 140$ онд. $220 = 22$ онд. $800 = 80$ онд.
 г) $800 = 8$ жүзд. $7000 = 70$ жүзд.

Тапшырма 591
бети 113

а)

Сан	4-раз.	3-раз.	2-раз.	1-раз.
465		4	6	5
89			8	9
1567	1	5	6	7
8005	8	0	0	5

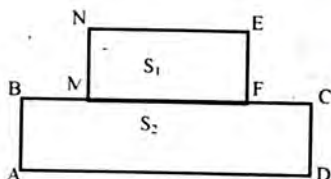
б) 593

Тапшырма 592
бети 114

$47 = 4$ онд. + 7 $991 = 9$ жүзд. + 9 онд. + 1
 $3875 = 3$ миңд. + 8 жүзд. + 7 онд. + 5
 $6008 = 6$ миңд. + 8 $7772 = 7$ миңд. + 7 жүзд. + 7 онд. + 2

Тапшырма 593
бети 114

$MN = 1$ см
 $NE = 2$ см 5 мм
 $S_1 - ?$
 $AB = 1$ см
 $AD = 4$ см 5 мм
 $S_2 - ?$

Чыгаруу: $S_1 = 1 \text{ см} \cdot 2 \text{ см} 5 \text{ мм} = 10 \text{ мм} \cdot 25 \text{ мм} = 250 \text{ мм}^2$
 $S_2 = 1 \text{ см} \cdot 4 \text{ см} 5 \text{ мм} = 10 \text{ мм} \cdot 45 \text{ мм} = 450 \text{ мм}^2$
 $S = S_1 + S_2 = 250 + 450 = 700 (\text{мм}^2) = 7 \text{ см}^2$

Жообу: Фигуранын аянты 7 см^2

Тапшырма 594
бети 114

$(425 - 412) \cdot 10 = 13 \cdot 10 = 130$ $(605 - 600) \cdot 100 = 5 \cdot 100 = 500$
 $10 \cdot (8 \cdot 4) = 10 \cdot 32 = 320$ $100 \cdot (8 \cdot 10) = 100 \cdot 80 = 8000$

Тапшырма 595
бети 114

8 онд. = 80 18 онд. = 180 67 онд. = 670
 140 онд. = 1400 13 жүзд. = 1300 4 жүзд. = 400
 3 жүзд. = 300 $800 = 80$ онд. $1000 - 100$ онд.
 $300 = 30$ онд. $5000 = 50$ жүзд. $9000 = 90$ жүзд.
 $3000 = 30$ жүзд.

Тапшырма 596
бети 114

$$7945 = 7000 + 900 + 40 + 5 \quad 450 = 400 + 50 + 0$$

$$149 = 100 + 40 + 9 \quad 71 = 70 + 1 \quad 8015 = 8000 + 10 + 5$$

Тапшырма 598
бети 115

$$80 \cdot 8 = 8 \text{ онд.} \cdot 8 = 64 \text{ онд.} = 640 \quad 90 \cdot 5 = 9 \text{ онд.} \cdot 5 = 45 \text{ онд.} = 450$$

$$60 \cdot 8 = 6 \text{ онд.} \cdot 8 = 48 \text{ онд.} = 480 \quad 200 \cdot 4 = 2 \text{ жүзд.} \cdot 4 = 8 \text{ жүзд.} = 800$$

$$700 \cdot 5 = 7 \text{ жүзд.} \cdot 5 = 35 \text{ жүзд.} = 3500 \quad 5 \cdot 100 = 5 \cdot 1 \text{ жүзд.} = 5 \text{ жүзд.} = 500$$

$$6 \cdot 30 = 6 \cdot 3 \text{ онд.} = 18 \text{ онд.} = 180 \quad 500 \cdot 1 = 5 \text{ жүзд.} \cdot 1 = 5 \text{ жүзд.} = 500$$

$$17 \cdot 10 = 17 \cdot 1 \text{ онд.} = 17 \text{ онд.} = 170 \quad 215 \cdot 10 = 215 \cdot 1 \text{ онд.} = 215 \text{ онд.} = 2150$$

$$100 \cdot 8 = 1 \text{ жүзд.} \cdot 8 = 8 \text{ жүзд.} = 800 \quad 49 \cdot 100 = 49 \cdot 1 \text{ жүзд.} = 49 \text{ жүзд.} = 4900$$

$$6 \cdot 100 = 6 \cdot 1 \text{ жүзд.} = 6 \text{ жүзд.} = 600 \quad 1 \cdot 100 = 1 \cdot 1 \text{ миңд.} = 1 \text{ миңд.} = 1000$$

$$7 \cdot 1000 = 7 \cdot 1 \text{ миңд.} = 7 \text{ миңд.} = 7000$$

Тапшырма 599
бети 115

Ак кайың – 225 түп
 Арча – ? 200 гө ашык
 Карагай – 150 түп

} - ? түп

Чыгаруу: 1) $225 + 200 = 425$ түп арча
 2) $225 + 425 + 150 = 800$ (түп)

Жообу: 800 түп көчөт даярдалган.

Тапшырма 600
бети 115

$$\frac{AB=2\text{см}}{AD=2\text{см}} \quad \frac{DC=2\text{см}}{DK=3\text{см}}$$

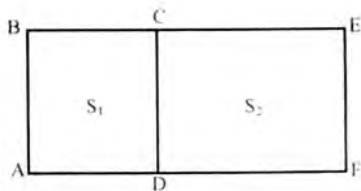
$$S_1 - ? \quad S_2 - ?$$

Чыгаруу: $S_1 = 2\text{см} \cdot 2\text{см} = 4\text{см}^2$

$S_2 = 2\text{см} \cdot 3\text{см} = 6\text{см}^2$

$S = S_1 + S_2 = 4 + 6 = 10(\text{см}^2)$

Жообу: Фигуранын аянты 10см^2

Тапшырма 601
бети 115

$x:815=10$	$25:y=25$	$400-n=182$
$x=815 \cdot 10$	$y=25:25$	$n=400-182$
$x=8150$	$y=1$	$n=218$
текш.:	текш.:	текш.:
$8150:815=10$	$25:1=25$	$400-218=182$
$10=10$	$25=25$	$182=182$

Тапшырма 602

бети 115

- а) $8885=8\text{минд.}+8\text{жүзд.}+8\text{онд.}+5$
 $949=9\text{жүзд.}+4\text{онд.}+9$ $55=5\text{онд.}+5$
 $140=1\text{жүзд.}+4\text{онд.}$ $201=2\text{жүзд.}+1$ $703=7\text{жүзд.}+3$
- б) $8885=8000+800+80+5$ $949=900+40+9$
 $55=50+5$ $140=100+40$ $201=200+1$ $703=700+3$

Тапшырма 603

бети 115

- $80 \cdot 4=8\text{онд.} \cdot 4=32\text{онд.}=320$ $90 \cdot 5=9\text{онд.} \cdot 5=45\text{онд.}=450$
 $70 \cdot 2=7\text{онд.} \cdot 2=14\text{онд.}=140$ $800 \cdot 4=8\text{жүзд.} \cdot 4=32\text{жүзд.}=320$
 $900 \cdot 2=9\text{жүзд.} \cdot 2=18\text{жүзд.}=1800$ $200 \cdot 9=2\text{жүзд.} \cdot 9=18\text{жүзд.}=1800$
 $5 \cdot 40=5 \cdot 4\text{онд.}=20\text{онд.}=200$ $9 \cdot 400=9 \cdot 4\text{жүзд.}=36\text{жүзд.}=3600$

Тапшырма 604

бети 115

- $500=5\text{жүзд.}$ $500=50\text{онд.}$ $800=80\text{онд.}$ $7000=700\text{онд.}$
 $7000=70\text{жүзд.}$ $9000=9\text{минд.}$ $9000=90\text{жүзд.}$ $9000=900\text{онд.}$

Тапшырма 605

бети 116

- $1\text{м}=10\text{дм}$ $1\text{м}=100\text{см}$ $1\text{дм}=10\text{см}$ $1\text{см}=10\text{мм}$
 Метр, сантиметрден 100 эсе узун.
 Дециметр, сантиметрден 10 эсе узун.
 Миллиметр, сантиметрден 10 эсе кыска.

Тапшырма 606

бети 116

- $5\text{м}=10\text{дм}+10\text{дм}+10\text{дм}+10\text{дм}+10\text{дм}=50\text{дм}$
 $5\text{м}=5 \cdot 10\text{дм}=50\text{дм}$
 $7\text{дм}=10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}+10\text{см}=70\text{см}$
 $7\text{дм}=7 \cdot 10\text{см}=70\text{см}$
 $4\text{см}=10\text{мм}+10\text{мм}+10\text{мм}+10\text{мм}=40\text{мм}$
 $4\text{см}=4 \cdot 10\text{мм}=40\text{мм}$

Тапшырма 607

бети 116

- а) $8\text{м}=8 \cdot 10\text{дм}=80\text{дм}$ $11\text{м}=11 \cdot 10\text{дм}=110\text{дм}$
 $220\text{м}=220 \cdot 10\text{дм}=2200\text{дм}$
- б) $5\text{см}=5 \cdot 10\text{мм}=50\text{мм}$ $25\text{см}=25 \cdot 10\text{мм}=250\text{мм}$
 $43\text{см}=43 \cdot 10\text{мм}=430\text{мм}$ $112\text{см}=112 \cdot 10\text{мм}=1120\text{мм}$
- в) $6\text{дм}=6 \cdot 10\text{см}=60\text{см}$ $10\text{м}=10 \cdot 100\text{см}=1000\text{см}$

Тапшырма 608

бети 116

- Өрүк: $\left. \begin{array}{l} 10\text{кг дан } 65\text{ящик} \\ 100\text{кг дан } 3\text{ящик} \end{array} \right\} - ? \text{ жемиш}$

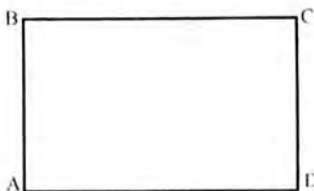
Чыгаруу: 1) $10 \cdot 65 = 650$ (кг) 2) $10 \cdot 65 + 100 \cdot 3 = 950$ (кг)
 $100 \cdot 3 = 300$ (кг)
 $650 + 300 = 950$ (кг)

Жообу: Вагонго 950 кг. жемиш жүктөлгөн.

Тапшырма 609
бети 117

$AB = 3$ см
 $BC = 5$ см

 $P = ?$
 $S = ?$

Чыгаруу: $P = (AB + BC) \cdot 2 = (3 + 5) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16$ (см)
 $S = AB \cdot BC = 3 \cdot 5 = 15$ (см²)

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 16см,
аянты 15см²

Тапшырма 610
бети 117

- 1) $k = 0$ болсо $8 - (9 \cdot k) = 8 - (9 \cdot 0) = 8 - 0 = 8$
- 2) Эгер $k = 1$ болсо, кемүүчү 8 кемитүүчү 9дан (8-9) кичине болуп калат.

Тапшырма 611
бети 117

$7 \cdot 80 = 7 \cdot 8$ онд. = 56 онд. = 560 $90 \cdot 5 = 9$ онд. $\cdot 5 = 45$ онд. = 450
 $600 \cdot 10 = 6$ жүзд. $\cdot 10 = 60$ жүзд. = 6000
 $100 \cdot 300 = 100 \cdot 3$ жүзд. = 300 жүзд. = 30000
 $700 \cdot 5 = 7$ жүзд. $\cdot 5 = 35$ жүзд. = 3500
 $600 \cdot 9 = 6$ жүзд. $\cdot 9 = 54$ жүзд. = 5400
 $10 \cdot 100 = 10 \cdot 1$ жүзд. = 10 жүзд. = 1000
 $100 \cdot 7 = 1$ жүзд. $\cdot 7 = 7$ жүзд. = 700

Тапшырма 612
бети 117

15 м = $15 \cdot 100$ см = 1500см 22 дм = $22 \cdot 10$ см = 220см
 14 см = $14 \cdot 10$ мм = 140мм

Тапшырма 614
бети 117

7 дм 5 см = $7 \cdot 10$ см + 5 см = 70 см + 5 см = 75 см
 4 м 30 см = $4 \cdot 100$ см + 30 см = 400 см + 30 см = 430 см
 17 см 3 мм = $17 \cdot 10$ мм + 3 мм = 170 мм + 3 мм = 173 мм
 10 м 3 дм = $10 \cdot 10$ дм + 3 дм = 100 дм + 3 дм = 103 дм

Тапшырма 615
бети 117

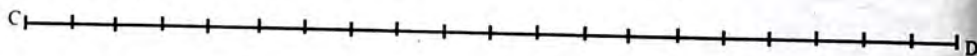
5 кутуда - 10дон карандаш
учталган - 20
учтала элек - ?

Чыгаруу: 1) $5 \cdot 10 = 50$ (кар.) 2) $(5 \cdot 10) - 20 = 30$ (кар.)
 $50 - 20 = 30$ (кар.)

Жообу: 30 учтала элек карандаш.

Тапшырма 616
бети 117

A ————— B

$$AB = 2 \text{ см}$$

$$CD = 10 \cdot 2 \text{ см} = 20 \text{ см} = 2 \text{ дм} = 2 \cdot 100 \text{ мм} = 200 \text{ мм}$$

Тапшырма 617
бети 117

$$\begin{array}{r} + 236 \\ 185 \\ \hline 746 \\ 1167 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 916 \\ 189 \\ \hline 18 \\ 1123 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 155 \\ 18 \\ \hline 430 \\ 603 \end{array}$$

Тапшырма 618
бети 118

$$1 \text{ дм} 1 \text{ см} = 1 \cdot 10 \text{ см} + 1 \text{ см} = 10 \text{ см} + 1 \text{ см} = 11 \text{ см}$$

Тапшырма 620
бети 120

- 1) $(10+2) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 2 \cdot 2 = 20 + 4 = 24$
 $(10+2) \cdot 2 = 12 \cdot 2 = 24$
- 2) $(9+10) \cdot 3 = 9 \cdot 3 + 10 \cdot 3 = 27 + 30 = 57$
 $(9+10) \cdot 3 = 19 \cdot 3 = 57$
- 3) $(7+8) \cdot 4 = 7 \cdot 4 + 8 \cdot 4 = 28 + 32 = 60$
 $(7+8) \cdot 4 = 15 \cdot 4 = 60$
- 4) $(2+4+5) \cdot 3 = 2 \cdot 3 + 4 \cdot 3 + 5 \cdot 3 = 6 + 12 + 15 = 33$
 $(2+4+5) \cdot 3 = 11 \cdot 3 = 33$
- 5) $(7+2+3) \cdot 4 = 7 \cdot 4 + 2 \cdot 4 + 3 \cdot 4 = 28 + 8 + 12 = 48$
 $(7+2+3) \cdot 4 = 12 \cdot 4 = 48$
- 6) $(4+5) \cdot 6 = 4 \cdot 6 + 5 \cdot 6 = 24 + 30 = 54$
 $(4+5) \cdot 6 = 9 \cdot 6 = 54$

Тапшырма 621

бети 120

$$\left. \begin{array}{l} 1 \ 3 \ 5 \\ 11 \ 2 \ 5 \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: $(3 \cdot 5) + (2 \cdot 5) = 15 + 10 = 25$ (л)

Жообу: 25 литр кыям жасалган.

Тапшырма 622

бети 120

а) $(52 \cdot 10) + (68 \cdot 10) = 520 + 680 = 1200$

б) $(40 + 3) \cdot 100 = 43 \cdot 100 = 4300$

Тапшырма 623

бети 121

$785 + x = 1000$

$x = 1000 - 785$

$x = 215$

текш.:

$785 + 215 = 1000$

$1000 = 1000$

$4000 - y = 845$

$y = 4000 - 845$

$y = 3155$

текш.:

$4000 - 3155 = 845$

$845 = 845$

Тапшырма 624

бети 121

$(5 + 4) \cdot 2 = 9 \cdot 2 = 18$

$(6 + 3) \cdot 5 = 9 \cdot 5 = 45$

$(7 + 8) \cdot 10 = 15 \cdot 10 = 150$

Тапшырма 625

бети 121

$5\text{м} = 5 \cdot 10\text{дм} = 50\text{дм} = 50 \cdot 10\text{см} = 500\text{см}$

Тапшырма 626

бети 121

$AB = 3\text{см}$

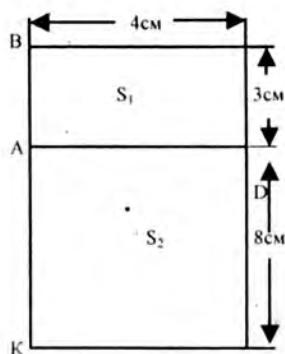
$BC = 4\text{см}$

$S_1 = ?$

$AK = 8\text{см}$

$AD = 4\text{см}$

$S_2 = ?$

Чыгаруу: $S_1 = 3 \cdot 4 = 12$ (м²) – помидор $S_2 = 8 \cdot 4 = 32$ (м²) – бадран $S = S_1 + S_2 = 12 + 32 = 44$ (м²)Жообу: 44 м² аянтка жашылча эгилген.**Тапшырма 627**

бети 121

$(30 + 5) \cdot 6 = 30 \cdot 6 + 5 \cdot 6 = 180 + 30 = 210$

$(400 + 20 + 7) \cdot 2 = 400 \cdot 2 + 20 \cdot 2 + 7 \cdot 2 = 800 + 40 + 14 = 854$

$$(2\text{минд.} + 4\text{жүзд.} + 5\text{онд.} + 3) \cdot 3 = 6\text{минд.} + 12\text{жүзд.} + 15\text{онд.} + 9 = 7\text{минд.} + 3\text{жүзд.} + 5\text{онд.} + 9 = 7359$$

Тапшырма 628
бети 121

Малина – 3литрлик 5 банка

Караг. – 1литрлик 10 банка

Сатылды – 12л

Калды - ? литр

Чыгаруу: 1) $(3 \cdot 5) + (1 \cdot 10) - 12 = 13(\text{л})$

2) $3 \cdot 5 = 15(\text{л})$ $1 \cdot 10 = 10(\text{л})$

$15 + 10 = 25(\text{л})$ $25 - 12 = 13(\text{л})$

Жообу: 13 литр кыям калды.

Тапшырма 629
бети 122

$$(7+2) \cdot 5 = 9 \cdot 5 = 45$$

$$(9+8) \cdot 4 = 17 \cdot 4 = 68$$

$$(1+6) \cdot 9 = 7 \cdot 9 = 63$$

$$(0+1+7) \cdot 8 = 8 \cdot 8 = 64$$

$$(5+1+2) \cdot 3 = 8 \cdot 3 = 24$$

$$(2+4+1+0) \cdot 2 = 7 \cdot 2 = 14$$

Тапшырма 630
бети 122

Чыгаруу: $S = 2 \cdot (4+3) = 2 \cdot 7 = 14(\text{м}^2)$

Жообу: Аянты 14м^2

Тапшырма 631
бети 122

$$24:6=4;$$

$$24:8=3;$$

$$24:3=8;$$

$$24:24=1;$$

$$24:4=6$$

«1» үлүш эң кичине

Тапшырма 632
бети 122

$$(70+3) \cdot 9 = 73 \cdot 9 = 657$$

$$(200+30+5) \cdot 6 = 235 \cdot 6 = 1310$$

$$(3\text{минд.} + 4\text{жүзд.} + 2) \cdot 2 = 6\text{минд.} + 8\text{жүзд.} + 4 = 6804$$

$$(5\text{жүзд.} + 2\text{онд.} + 4) \cdot 4 = 20\text{жүзд.} + 8\text{онд.} + 16 =$$

$$= 20\text{жүзд.} + 9\text{онд.} + 6 = 2096$$

Тапшырма 633
бети 122

$$(7 \cdot 10) + (15 \cdot 100) = 70 + 1500 = 1570$$

$$300 - (15 \cdot 10) = 300 - 150 = 150$$

$$800 + (25 \cdot 100) = 800 + 2500 = 3300$$

$$(70 \cdot 10) - (50 \cdot 10) = 700 - 500 = 200$$

Тапшырма 634
бети 122

а) $500 = 5\text{жүзд.} = 50\text{онд.}$

б) $8000 = 8\text{минд.} = 80\text{жүзд.} = 800\text{онд.}$

ЭКИ, ҮЧ ЖАНА ТӨРТ ОРУНДУУ САНДАРДЫ БИР ОРУНДУУ САНГА КӨБӨЙТҮҮ

Тапшырма 636 бети 123

$$\begin{aligned} \text{а) } 42 \cdot 4 &= (40+2) \cdot 4 = 40 \cdot 4 + 2 \cdot 4 = 160 + 8 = 168 \\ 214 \cdot 2 &= (200+10+4) \cdot 2 = 200 \cdot 2 + 10 \cdot 2 + 4 \cdot 2 = 400 + 20 + 8 = 428 \\ 2343 \cdot 2 &= (2000+300+40+3) \cdot 2 = 2000 \cdot 2 + 300 \cdot 2 + 40 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = \\ &= 4000 + 600 + 80 + 6 = 4686 \\ \text{б) } 13 \cdot 2 &= (10+3) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 20 + 6 = 26 \\ 123 \cdot 3 &= (100+20+3) \cdot 3 = 100 \cdot 3 + 20 \cdot 3 + 3 \cdot 3 = 300 + 60 + 9 = 369 \\ 1233 \cdot 3 &= (1000+200+30+3) \cdot 3 = 1000 \cdot 3 + 200 \cdot 3 + 30 \cdot 3 + 3 \cdot 3 = \\ &= 3000 + 600 + 90 + 9 = 3699 \end{aligned}$$

Тапшырма 637 бети 123

$$\begin{aligned} &\left. \begin{array}{l} 3\text{л ден} - 12 \text{ банка} \\ 5\text{л ден} - 6 \text{ банка} \end{array} \right\} ? \\ \text{Чыгаруу: } &(3 \cdot 12) + (5 \cdot 6) = 36 + 30 = 66(\text{л}) \\ &\text{Жообу: Бардыгы } 66 \text{ литр сыр алынды.} \end{aligned}$$

Тапшырма 639 бети 123

$$\begin{aligned} 2\text{саат} &= 2 \cdot 60\text{мин.} = 120\text{мин.} \\ 3\text{саат} &= 3 \cdot 60\text{мин.} = 180\text{мин.} \\ 4\text{саат} &= 4 \cdot 60\text{мин.} = 240\text{мин.} \end{aligned}$$

Тапшырма 640 бети 123

$$\begin{aligned} 11 \cdot 8 &= (10+1) \cdot 8 = 10 \cdot 8 + 1 \cdot 8 = 80 + 8 = 88 \\ 21 \cdot 3 &= (20+1) \cdot 3 = 20 \cdot 3 + 1 \cdot 3 = 60 + 3 = 63 \\ 34 \cdot 2 &= (30+4) \cdot 2 = 30 \cdot 2 + 4 \cdot 2 = 60 + 8 = 68 \\ 112 \cdot 4 &= (100+10+2) \cdot 4 = 100 \cdot 4 + 10 \cdot 4 + 2 \cdot 4 = 400 + 40 + 8 = 448 \\ 1223 \cdot 3 &= (1000+200+20+3) \cdot 3 = 1000 \cdot 3 + 200 \cdot 3 + 20 \cdot 3 + 3 \cdot 3 = \\ &= 3000 + 600 + 60 + 9 = 3669 \end{aligned}$$

Тапшырма 641 бети 123

$$1\text{дм}8\text{мм} = 1 \cdot 100\text{мм} + 8\text{мм} = 100\text{мм} + 8\text{мм} = 108\text{мм}$$

Тапшырма 643 бети 124

$$\begin{array}{r} \text{х} \begin{array}{r} 435 \\ 6 \\ \hline 2610 \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{х} \begin{array}{r} 95 \\ 7 \\ \hline 665 \end{array} \end{array}$$

Тапшырма 644
бети 124

$$\begin{array}{r} \overset{3}{x} \overset{3}{465} \\ \underline{6} \\ 2790 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{4}{x} \overset{4}{96} \\ \underline{7} \\ 672 \end{array}$$

Тапшырма 645
бети 125

$$1\text{м}5\text{дм}=1\cdot 100\text{см}+5\cdot 10\text{см}=100\text{см}+50\text{см}=150\text{см}$$

Тапшырма 646
бети 125

Жашылча – 21га ←
Пахта – ? 10эсеге көп — га көп

Чыгаруу: 1) $21\cdot 10=210(\text{га})$
2) $210-21=189(\text{га})$

Жообу: Пахта эгилген аянты, жашылча эгилген аянттан 189га га көп.

Тапшырма 647
бети 125

$$\begin{array}{r} \overset{3}{x} \overset{3}{16} \\ \underline{5} \\ 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{1}{x} \overset{1}{23} \\ \underline{6} \\ 138 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{1}{x} \overset{1}{36} \\ \underline{3} \\ 108 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{14}{x} \overset{14}{128} \\ \underline{5} \\ 640 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{13}{x} \overset{13}{2138} \\ \underline{4} \\ 8552 \end{array}$$

Тапшырма 648
бети 125

$$\begin{array}{r} \overset{35}{x} \overset{35}{348} \\ \underline{7} \\ 2436 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{11}{x} \overset{11}{512} \\ \underline{9} \\ 4608 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{1}{x} \overset{1}{143} \\ \underline{3} \\ 429 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{4}{x} \overset{4}{95} \\ \underline{9} \\ 855 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{112}{x} \overset{112}{2449} \\ \underline{13} \\ 7347 \end{array}$$

Тапшырма 649
бети 125

$$(8000-7214)\cdot 8=8000\cdot 8+7214\cdot 8=64000-57712=6288$$

$$\begin{array}{r} 8000 \\ \underline{8} \\ 64000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7214 \\ \underline{8} \\ 57712 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 64000 \\ - 57712 \\ \hline 6288 \end{array}$$

$$(213\cdot 6)+(115\cdot 9)=1278+1035=243$$

$$\begin{array}{r} \overset{x}{x} \overset{213}{213} \\ \underline{6} \\ 1278 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{x}{x} \overset{115}{115} \\ \underline{9} \\ 1035 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1278 \\ + 1035 \\ \hline 243 \end{array}$$

$$900-(148\cdot 4)=900-592=308$$

$$\begin{array}{r} \overset{x}{x} \overset{148}{148} \\ \underline{4} \\ 592 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 900 \\ - 592 \\ \hline 308 \end{array}$$

$$(817.5) - (817.4) = 4085 - 3268 = 817$$

$$\begin{array}{r} \times 817 \\ 5 \\ \hline 4085 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 817 \\ 4 \\ \hline 3268 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 4085 \\ 3268 \\ \hline 817 \end{array}$$

Тапшырма 650
бети 125

$$\begin{array}{l} AB = 5 \text{ см} \\ BC = 5 \text{ см} \cdot 10 \\ \hline S - ? \end{array}$$

$$\text{Чыгаруу: } S = 5 \cdot (5 \cdot 10) = 5 \cdot 50 = 250 (\text{см}^2)$$

Жообу: Аянты 250 см^2

Тапшырма 651
бети 125

$$S = 18 \text{ м}^2 \text{ болсо} \quad \begin{array}{l} 1) AB = 1 \text{ м} \\ BC = 18 \text{ м} \end{array} \quad \begin{array}{l} 2) AB = 2 \text{ см} \\ BC = 9 \text{ м} \end{array} \quad \begin{array}{l} 3) AB = 3 \text{ м} \\ BC = 6 \text{ м} \end{array}$$

Тапшырма 652
бети 125

$$2 \text{ м} 6 \text{ дм} = 2 \cdot 10 \text{ дм} + 6 \text{ дм} = 20 \text{ дм} + 6 \text{ дм} = 26 \text{ дм}$$

$$2 \text{ м} 6 \text{ дм} = 2 \cdot 100 \text{ см} + 6 \cdot 10 \text{ см} = 200 \text{ см} + 60 \text{ см} = 260 \text{ см}$$

Тапшырма 653
бети 125

$$1 \text{ м} 5 \text{ дм} = 1 \cdot 10 \text{ дм} + 5 \text{ дм} = 10 \text{ дм} + 5 \text{ дм} = 15 \text{ дм}$$

$$3 \text{ дм} 5 \text{ см} = 3 \cdot 10 \text{ см} + 5 \text{ см} = 30 \text{ см} + 5 \text{ см} = 35 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} 4 \text{ см} = 1 \cdot 100 \text{ см} + 4 \text{ см} = 100 \text{ см} + 4 \text{ см} = 104 \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} 7 \text{ мм} = 3 \cdot 100 \text{ мм} + 7 \text{ мм} = 300 \text{ мм} + 7 \text{ мм} = 307 \text{ мм}$$

Тапшырма 654
бети 125

$$\begin{array}{r} \times 56 \\ 8 \\ \hline 448 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 271 \\ 9 \\ \hline 2439 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 670 \\ 7 \\ \hline 4690 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 3244 \\ 3 \\ \hline 6732 \end{array}$$

Тапшырма 655
бети 126

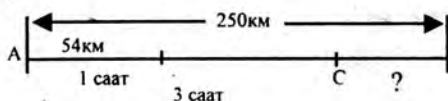
$$\begin{array}{l} AB = 3 \text{ см} \\ BC = 4 \cdot AB = 4 \cdot 3 \text{ см} \\ \hline P - ? \\ S - ? \end{array}$$

$$\text{Чыгаруу: } P = (3 + 4 \cdot 3) \cdot 2 = (3 + 12) \cdot 2 = 15 \cdot 2 = 30 (\text{см})$$

$$S = 3 \cdot (4 \cdot 3) = 3 \cdot 12 = 36 (\text{см}^2)$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 30 см, аянты 36 см^2

Тапшырма 656
бети 126

Чыгаруу: 1) $54 \cdot 3 = 162(\text{км})$
 2) $250 - 162 = 88(\text{км})$

Жообу: Мотоциклчен шаардан 88км аралыкта болот.

Тапшырма 657
бети 126

$(12 \cdot 6) - (11 \cdot 5) = 72 - 55 = 17$

$9000 - (99 \cdot 9) = 9000 - 891 = 8109$

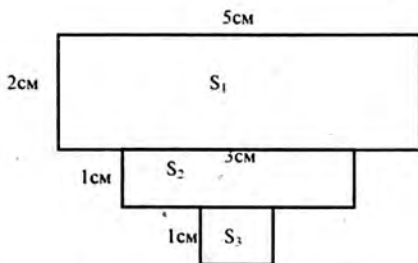
$(17 \cdot 4) + (25 \cdot 7) = 68 + 175 = 243$

$(34 \cdot 8) - (9 \cdot 10) = 272 - 90 = 182$

$(87 \cdot 9) + 2764 = 783 + 2764 = 3547$

$(5 \cdot 1000) + (4 \cdot 10) = 5000 + 40 = 5040$

Тапшырма 658
бети 126

Чыгаруу: $S_1 = 2 \cdot 5 = 10(\text{см}^2)$

$S_2 = 1 \cdot 3 = 3(\text{см}^2)$

$S_3 = 1 \cdot 1 = 1(\text{см}^2)$

$S = S_1 + S_2 + S_3 = 10 + 3 + 1 = 14(\text{см}^2)$

Жообу: Фигуранын аянты 14см^2 .

Тапшырма 659
бети 126

$x + 813 = 1000$

$y - 429 = 638$

$z \cdot 9 = 36$

$k : 8 = 135$

$x = 1000 - 813$

$y = 638 + 429$

$z = 36 : 9$

$k = 135 \cdot 8$

$x = 187$

$y = 1067$

$z = 4$

$k = 1080$

текш.:

текш.:

текш.:

текш.:

$187 + 813 = 1000$

$1067 - 429 = 638$

$4 \cdot 9 = 36$

$1080 : 8 = 135$

$1000 = 1000$

$638 = 638$

$36 = 36$

$135 = 135$

Тапшырма 660

бети 126

$$\begin{aligned} \text{Чыгаруу: } 20-x &= 12 \\ x &= 20-12 \\ x &= 8(\text{деп.}) \end{aligned}$$

Жообу: Инисине 8 дептер берген.

Тапшырма 661

бети 126

$$(67 \cdot 100) + (18 \cdot 9) = 6700 + 162 = 6862$$

$$(10 \cdot 10) \cdot 19 = 100 \cdot 19 = 1900$$

$$(147 \cdot 5) - 481 = 735 - 481 = 254$$

$$(64 : 8) \cdot 100 = 8 \cdot 100 = 800$$

Тапшырма 662

бети 127

Эдил – 4 квадрат } -? квадрат
 Самат – 14 квадрат }
 Жарымы көккө боелгон -?

$$\text{Чыгаруу: } (4+14) \cdot 2 = 18 \cdot 2 = 36(\text{квадрат})$$

Жообу: 36 квадрат көккө боелгон.

Тапшырма 663

бети 127

Бир күндө: уйгө -14кг
 музоого -? бкг га аз
 5 – уй } -? силос
 1 музоо }

$$\text{Чыгаруу: } 1) 14 - 6 = 8(\text{кг})$$

$$2) (5 \cdot 14) + 8 = 70 + 8 = 78(\text{кг})$$

Жообу: Бир күндө 78кг силос берилет.

Тапшырма 664

бети 127

$$(716 \cdot 4) - 879 = 2864 - 879 = 1985$$

$$400 - (81 \cdot 4) = 400 - 324 = 76$$

$$(2342 \cdot 2) + (8 \cdot 100) = 4684 + 800 = 5484$$

$$(815 \cdot 3) + 4999 = 2445 + 4999 = 7444$$

Тапшырма 665

бети 127

$$\text{а) } 3752 = 3000 + 700 + 50 + 2$$

$$685 = 600 + 80 + 5$$

$$1089 = 1000 + 80 + 9$$

$$58 = 50 + 8 \quad 99 = 90 + 9$$

$$6) 569:1=5\text{минд.}+6\text{жүзд.}+9\text{онд.}+1$$

$$924=9\text{жүзд.}+2\text{онд.}+4$$

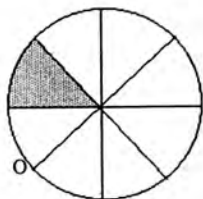
$$509=5\text{жүзд.}+9 \quad 86=8\text{онд.}+6$$

Тапшырма 666

бети 127

$$AO=1\text{см}7\text{мм}$$

A

- 1) Бири-бирине тик бурч түзө турган эки диаметр жүргүздүм.
- 2) Түзүлгөн тик бурчтардын жарымы аркылуу эки диаметр жүргүздүм.

Тапшырма 667

бети 127

1) $a=5$

$$a \cdot 2 - 6 = 5 \cdot 2 - 6 = 10 - 6 = 4$$

2) $a=4$

$$4 \cdot 2 - 6 = 8 - 6 = 2$$

3) $a=3$

$$3 \cdot 2 - 6 = 6 - 6 = 0$$

Туюнтма $a=3$ болгондо 0гө айланат.

Тапшырма 668

бети 127

$$x+4=10$$

Мараттын 4 дептери болгон, а га дагы бир нече дептер алгандан кийин анын дептери 10 болуп калды.

Марат канча дептер алган?

Тапшырма 669

бети 127

$$(128+637)-(18 \cdot 9)=765-162=603$$

$$(984-972) \cdot 10=12 \cdot 10=120$$

$$9+12+349=21+349=370$$

$$(543-541) \cdot 1000=2 \cdot 1000=2000$$

$$67+299+381=366+381=747$$

Тапшырма 670

бети 127

a) $(6+5) \cdot 9=6 \cdot 9+5 \cdot 9=54+45=99$

б) $(7+8) \cdot 10=7 \cdot 10+8 \cdot 10=70+80=150$

в) $(32:8)-2=4-2=2$

Тапшырма 671

бети 128

жашылча – 200м^2
 малина – 150м^2
 жашылча – ? 2 эсе көп
 малина – өзгөрг. жок
 жалпы аянт – ?

Чыгаруу: 1) $200 \cdot 2 = 400(\text{м}^2)$ 2) $(200 \cdot 2) + 150 = 550(\text{м}^2)$
 $400 + 150 = 550(\text{м}^2)$

Жообу: Быйылкы жылы 550м^2 аянтка өсүмдүк өстүргөн.

Тапшырма 672

бети 128

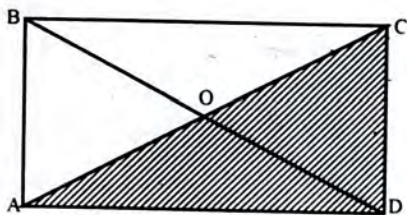
$(81:9) \cdot 135 = 9 \cdot 135 = 1215$ $(412:2) - 115 = 824 - 115 = 709$

$6701 - (811 \cdot 7) = 6701 - 5677 = 1024$

$(84 \cdot 5) + (128 \cdot 2) = 420 + 256 = 676$

Тапшырма 673

бети 128

$AB = 4\text{см}$

$BC = 5\text{см}$

$S_{ACD} = ?$

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC = 4\text{см} \cdot 5\text{см} = 20\text{см}^2$

$S_{ACD} = S : 2 = 20 : 2 = 10(\text{см}^2)$

Ушундай эле аянтка ABC үч бурчтугу да ээ болот.

Жообу: ACD нын аянты 10см^2

Тапшырма 674

бети 128

$k \cdot 4 = 24$

$k = 24 : 4$

$k = 6$

Тапшырма 675

бети 128

Чыгаруу: 1) $47 - (5 \cdot 5) = 47 - 25 = 22(\text{жаңг.})$

2) $5 \cdot 5 = 25(\text{ж.})$

$47 - 25 = 22(\text{ж.})$

Жообу: Саматтын өзүндө 22 жаңгак калган.

Тапшырма 676
бети 128

$$4\text{саат}=4\cdot 60\text{мин.}=240\text{мин.}$$

$$1\text{саат}\cdot 30\text{мин.}=1\cdot 60\text{мин.}+30\text{мин.}=60\text{мин.}+30\text{мин.}=90\text{мин.}$$

$$10\text{сом}=10\cdot 100\text{тый}=1000\text{тый.}$$

$$5\text{сом}30\text{тый.}=5\cdot 100\text{тый.}+30\text{тый.}=500\text{тый.}+30\text{тый.}=530\text{тый.}$$

$$5\text{м}30\text{см}=5\cdot 100\text{см}+30\text{см}=500\text{см}+30\text{см}=530\text{см}$$

$$2\text{дм}2\text{см}=2\cdot 10\text{см}+2\text{см}=20\text{см}+2\text{см}=22\text{см}$$

Тапшырма 677
бети 129

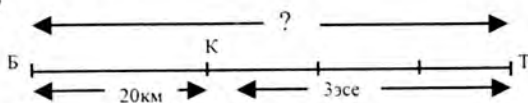
$$(85+112)\cdot 3=85\cdot 3+112\cdot 3=255+336=591$$

$$(81\cdot 9)+(100\cdot 4)=9\cdot 25=34 \quad (148-100)\cdot 8=48\cdot 8=384$$

$$(8\cdot 10)+(10\cdot 8)=80+80=160 \quad (57\cdot 4)-(57\cdot 3)=228-171=57$$

$$(100\cdot 9)-(100\cdot 8)=900-800=100$$

Тапшырма 678
бети 129

Чыгаруу: 1) $20\cdot 3=60(\text{км})$ 2) $(20\cdot 3)+20=80(\text{км})$
 $20+60=80(\text{км})$

Жообу: Бишкек-Токмок жолу 80км

Тапшырма 679
бети 129

$$\begin{array}{r} 63 \\ x \ 7 \\ \hline 441 \end{array} \quad \begin{array}{r} 683 \\ x \ 5 \\ \hline 3415 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2162 \\ x \ 3 \\ \hline 6486 \end{array}$$

- 1) Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү үчүн, биринчинин бирдигин, ондугун, жүздүгүн берилген санга айрым-айрым көбөйтүп, келип чыккан көбөйтүндүлөрдү кошуу керек.
- 2) Төрт орундуу санды, бир орундуу санга көбөйтүү үчүн бирдигин, ондугун, жүздүгүн, миңдигин берилген санга айрым-айрым көбөйтүп, келип чыккан көбөйтүндүлөрдү кошуу керек.

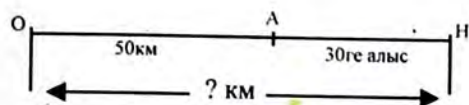
Тапшырма 680
бети 129

АН-2 270км – 3саат ←
 Авт. 70км – 3саат ? км ге аз

Чыгаруу: 1) $270\cdot 3=810(\text{км})$ 2) $(270\cdot 3)-(70\cdot 3)=600(\text{км})$
 $70\cdot 3=210(\text{км})$ $810-210=600(\text{км})$

Жообу: Автобус АН-2 ге караганда 600кмге аз жүрдү.

Тапшырма 681
бети 129

O-A-50км
A-H-?30км ге көп } ? км

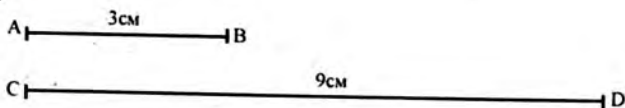
Чыгаруу: 1) $50+30=80(\text{км})$
 $50+80=130(\text{км})$
2) $50+(50+30)=130(\text{км})$

Жообу: Оштон Наманганга чейин 130км

Тапшырма 682
бети 129

а) $(12:2)+28=6+28=34$ б) $(18:3) \cdot 18=6 \cdot 18=108$
в) $(5 \cdot 10)-35=50-35=15$ г) $(45:9)+175=5+175=180$

Тапшырма 683
бети 130

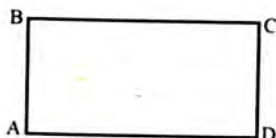

Чыгаруу: $(3:3)-3=9-3=6(\text{см})$

Жообу: Экинчи кесинди 1-ден 6см ге узун.

Тапшырма 684
бети 130

AB=2см
BC=4см
S - ?

Чыгаруу: 1) $S=2 \cdot 4=8(\text{см}^2)$ 2) $(2 \cdot 4):4=2$
 $8:4=2$

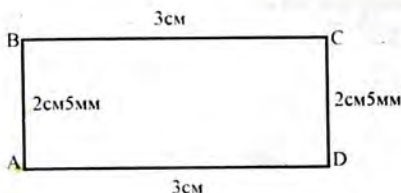
Жообу: ABCD тик бурчтугуна аянты 4см^2 болгон квадраттан экөөнү жайгаштырууга болот.

Тапшырма 685
бети 130

$(1575 \cdot 4) - (324 \cdot 3) = 6300 - 972 = 5328$
 $(918 \cdot 7) + 312 = 6426 + 312 = 6738$
 $9000 - (2443 \cdot 2) = 9000 - 4886 = 4114$
 $(3115 \cdot 3) - 918 = 9345 - 918 = 8427$

Тапшырма 686
бети 130

$$AD=3\text{см}$$
$$CD=2\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 687
бети 130

$$AB=8\text{дм}$$
$$BC=4 \cdot AB=4 \cdot 8\text{дм}$$

$$S - ?$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=8 \cdot (8 \cdot 4)=8 \cdot 32=256(\text{дм}^2)$

Жообу: Аянты 256дм^2

Тапшырма 688
бети 130

Болгон 50м
15 халат - 2м ден
Калды - ? метр кездеме
Чыгаруу: $50 - (15 \cdot 2) = 50 - 30 = 20(\text{м})$
Жообу: 20метр кездеме калган.

Тапшырма 689
бети 130

$$(1902 \cdot 5) - 917 = 9510 - 917 = 8593$$
$$(600 \cdot 5) + (204 \cdot 4) = 3000 + 816 = 3816$$
$$(118 \cdot 9) + (65 \cdot 9) = 1062 + 585 = 1647$$
$$(56 : 7) - (49 : 7) = 8 - 7 = 1$$

Тапшырма 690
бети 130

$$\begin{array}{l} AB=3\text{м} \\ BC=5\text{м} \end{array} \quad \begin{array}{l} MN=3\text{м} \\ EP=2\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} S_1 - ? \\ S_2 - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $S_1=3 \cdot 5=15(\text{м}^2)$

$$S_2=3 \cdot 2=6(\text{м}^2)$$

$$S=S_1-S_2=15-6=9(\text{м}^2)$$

Жообу: Дубалдын бош калган аянты 9м^2

Тапшырма 691
бети 130

а) $5 \cdot (8 : 2) = 5 \cdot 4 = 20$

б) $28 - (18 : 3) = 28 - 6 = 22$

в) $(5 \cdot 8) \cdot 10 = 40 \cdot 10 = 400$

Тапшырма 692
бети 131

$a \cdot 2$	$a + 2$
1) $0 \cdot 2 = 0$	1) $0 + 2 = 2$
2) $1 \cdot 2 = 2$	2) $2 + 2 = 4$
3) $2 \cdot 2 = 4$	3) $5 + 2 = 7$
4) $5 \cdot 2 = 10$	

$a \cdot 2$ жана $a + 2$ туюнтмалары $a = 2$ маанисинде барабар болушат.

Тапшырма 693
бети 131

$416 + x = 2143$	$1676 - y = 919$
$x = 2143 - 416$	$y = 1676 - 919$
$x = 1727$	$y = 757$
текш.: $416 + 1727 = 2143$	текш.: $1676 - 757 = 919$
$2143 = 2143$	$919 = 919$

Тапшырма 694
бети 131

$1000 \cdot 5 = 5000$	$500 \cdot 14 = 7000$	$1000 - 200 = 800$
$100 \cdot 27 = 2700$	$800 \cdot 8 = 6400$	$5 \cdot 1000 = 5000$
$3000 + 2000 = 5000$	$360 \cdot 10 = 3600$	$1200 \cdot 4 = 4800$
$20 \cdot 20 = 400$	$600 - 591 = 9$	

$$\begin{array}{r} + 342 \\ 785 \\ \hline 1127 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 641 \\ 285 \\ \hline 926 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 1515 \\ 5 \\ \hline 7575 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2250 \\ 3 \\ \hline 6750 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 500 \\ 4 \\ \hline 7000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 6112 \\ 9 \\ \hline 55008 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 300 \\ 145 \\ \hline 155 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 828 \\ 6 \\ \hline 4968 \end{array}$$

КАЛДЫКТУУ БӨЛҮҮ

Тапшырма 699
бети 133

$25 : 6 = 4$ (калд. 1)	$25 - 6 \cdot 4 = 25 - 24 = 1$
$20 : 6 = 3$ (калд. 2)	$20 - 6 \cdot 3 = 20 - 18 = 2$
$29 : 3 = 9$ (калд. 2)	$29 - 3 \cdot 9 = 29 - 27 = 2$
$35 : 8 = 4$ (калд. 3)	$35 - 8 \cdot 4 = 35 - 32 = 3$
$43 : 8 = 5$ (калд. 3)	$43 - 8 \cdot 5 = 43 - 40 = 3$

Тапшырма 700
бети 133

$$\begin{array}{l} AB=2\text{см} \\ BC=3 \cdot AB=3 \cdot 2=6\text{см} \\ \hline P - ? \\ S - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(AB+BC) \cdot 2=(2+6) \cdot 2=8 \cdot 2=16(\text{см})$

$$S=AB \cdot BC=2 \cdot 6=12(\text{см}^2)$$

Жообу: Аянты 12см^2 , периметри 16см

Тапшырма 701
бети 133

$$\begin{array}{llll} 386:2=772 & 242:4=968 & 99:9=891 & 105:7=735 \\ 500:4=2000 & 2005:4=8020 & 815:8=6520 & 8 \cdot 1000=8000 \end{array}$$

Тапшырма 702
бети 133

$$\begin{array}{ll} 73:8=9(\text{калд. } 1) & 73-8 \cdot 9=73-72=1 \\ 59:7=8(\text{калд. } 3) & 59-7 \cdot 8=59-56=3 \\ 41:5=8(\text{калд. } 1) & 41-5 \cdot 8=41-40=1 \\ 50:7=7(\text{калд. } 1) & 50-7 \cdot 7=50-49=1 \\ 30:9=3(\text{калд. } 3) & 30-9 \cdot 3=30-27=3 \end{array}$$

Тапшырма 703
бети 133

$$\begin{array}{ll} (25 \cdot 10)+(67 \cdot 4)=250+268=518 & (9 \cdot 1000)-(25 \cdot 7)=9000-175=8825 \\ (81:9)+(348-159)=9+189=198 & (500:5)-(300:8)=2500-2400=100 \\ (1345-345)+(645-239)=1000+406=1406 & \\ (2561:2)-1992=5122-1992=3130 & \end{array}$$

Тапшырма 704
бети 133

$$\begin{array}{l} 34:4=8(\text{калд. } 2) \\ 34-(8 \cdot 4)=34-32=2 \end{array}$$

Тапшырма 705
бети 134

$$\begin{array}{l} 43:5 \text{тин тийиндиси } 8 \text{ болот, себеби} \\ 43:5=8(\text{калд. } 3) \end{array}$$

Тапшырма 706
бети 134

$$\begin{array}{l} 156 \text{ койдон } - 3\text{кг дан жүн} \\ 500 \text{ койдон } - 2\text{кг дан жүн} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 156 \\ 500 \end{array}} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $156:3=468(\text{кг})$ 2) $(156:3)+(500:2)=1468(\text{кг})$
 $500:2=1000(\text{кг})$

$$1000+468=1468(\text{кг})$$

Жообу: Бардык жүн 1468кг болгон.

Тапшырма 707
бети 134

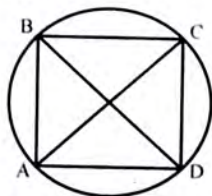
$k=10$ болсо;

$$(k \cdot 35) - 128 = (10 \cdot 35) - 128 = 350 - 128 = 222$$

k -нын 3төн кичине болгон маанисинде туюнтма мааниге ээ эмес, б.а. кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

$$(3 \cdot 35) - 128 = 105 - 128$$

Тапшырма 708
бети 134

$$AB=BC=CD=DA=2\text{см}$$

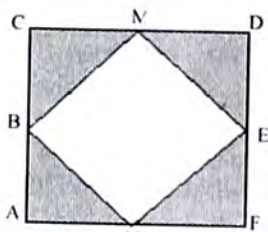
Айлананын борбору AC жана BD диагоналдарынын кесилишкен чекити болот.

Тапшырма 709
бети 134

$$AB=2\text{см}$$

$$BC=2\text{см}$$

$$S = ?$$

$$\text{Чыгаруу: } S = AB \cdot BC = 2 \cdot 2 = 4(\text{см}^2)$$

$$S : 2 = 4 : 2 = 2(\text{см}^2)$$

Боелгон бөлүгүнүн аянты.

$$ABN \text{дын аянты } 2\text{см}^2 : 4 = 2 \cdot 100\text{мм}^2 : 4 = 200\text{мм}^2 : 4 = 50\text{мм}^2$$

Жообу: ABN үч бурчтугунун аянты 50мм^2

Тапшырма 710
бети 134

$$1000 > 999$$

$$999 < 1001$$

$$1000 + 500 > 1000 + 5$$

$$2009 < 3001$$

Тапшырма 711
бети 134

$$80 : 9 = 8(\text{калд. } 8)$$

$$57 : 7 = 8(\text{калд. } 1)$$

$$57 : 8 = 7(\text{калд. } 1)$$

$$24 : 5 = 4(\text{калд. } 4)$$

$$47 : 7 = 6(\text{калд. } 5)$$

Тапшырма 712

бети 134

Алып келинди: $\left. \begin{array}{l} -5\text{ящик } 125\text{түгөй} \\ -3\text{ящик } 150\text{түгөй} \end{array} \right\} \text{ -? болгон}$

Чыгаруу: $(5 \cdot 125) + (3 \cdot 150) = 625 + 450 = 1075$ (түгөй)

Жообу: Дүкөнгө 1075 түгөй бут кийим алып келинген.

Тапшырма 713

бети 135

$\left. \begin{array}{l} 5\text{бочке} - 200\text{л пахта майы} \\ 7\text{бочке} - 100\text{л күн карама майы} \\ \text{сатылды} - 400\text{л пахта майы} \\ \text{калды} - ? \text{ литр май?} \end{array} \right\} \text{ -? болгон}$

Чыгаруу: 1) $5 \cdot 200 = 1000$ (л)

2) $7 \cdot 100 = 700$ (л)

3) $1000 - 400 = 600$ (л)

4) $600 + 700 = 1300$ (л)

Жообу: Дүкөндө бардыгы 1300 литр май калган.

Тапшырма 714

бети 135

Пакетте: $\left. \begin{array}{l} - 15 \text{ алма} \\ \text{Эсе аз апельсин сал. } \end{array} \right\} \text{ -? даана}$

Чыгаруу: $15 + (15 : 3) = 15 + 5 = 20$ (даана мөмө)

Жообу: Пакетте 20 даана мөмө салынган.

Тапшырма 715

бети 135

$$81 : 9 = 9$$

$$72 : 8 = 9$$

$$72 : 9 = 8$$

$$56 : 7 = 8$$

$$56 : 8 = 7$$

$$83 : 9 = 9 \text{ (калд. 2)}$$

$$73 : 8 = 9 \text{ (калд. 1)}$$

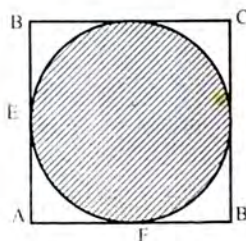
$$74 : 9 = 8 \text{ (калд. 2)}$$

$$57 : 8 = 7 \text{ (калд. 1)}$$

$$58 : 7 = 8 \text{ (калд. 2)}$$

Тапшырма 716

бети 135

$AB = 4\text{см}$

AEF - аянты 1см^2 болсо,

тегеректин аянтын тап-?

Чыгаруу: $S_1 = AB^2 = (4\text{см})^2 = 16\text{см}^2$ $S_2 = 4 \cdot AEF = 4 \cdot 1\text{см}^2 = 4\text{см}^2$
 $S_{\text{тер.}} = 16 - 4 = 12(\text{см}^2)$

Жообу: Тегеректин аянты 12см^2

Тапшырма 717

бети 135

а) $(24+12):6=36:6=6$ $(24+12):9=36:9=4$
б) $325+(42:7)=325+6=331$

Тапшырма 718

бети 136

2сом100тый. = 2·100тый. + 100тый. =
= 200тый. + 100тый. = 300тый.
2м50см = 2·100см + 50см = 200см + 50см = 250см
7саат15мин. = 7·60мин. + 15мин. =
= 420мин. + 15мин. = 435мин.
6дм8см3мм = 6·100мм + 8·10мм + 3мм =
= 600мм + 80мм + 3мм = 683мм

Тапшырма 719

бети 136

1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 25, 26

Тапшырма 720

бети 136

Болгон – 300л сүт
Бакчага – 128л } ? л сүт
Ашкана – 85л }

Дүкөнгө - ? литр

Чыгаруу: 1) $128+85=213(\text{л})$
2) $300-213=87(\text{л})$

Жообу: Дүкөнгө 87литр сүт жиберилген.

Тапшырма 721

бети 136

$7 \cdot 100 = 700$ $12 \cdot 10 = 120$ $85 \cdot 100 = 8500$ $115 \cdot 10 = 1150$
1- цифрасы 1, калгандары нөлдөр менен бүткөн санга көбөйтүш үчүн, ошол сандын өзүн жазып, канча нөл болсо, ошончо нөлдү кошуп жаздык.

Тапшырма 723

бети 137

а) $700:10=70$ $700:100=7$ $80:10=8$ $900:100=9$
 $1000:10=100$ $5000:100=50$ $880:10=88$ $7800:100=78$
б) $220:22=10$ $6700:67=100$ $1950:195=10$ $4000:4=1000$

Тапшырма 724

бети 137

$$(715-427) \cdot 10 = 288 \cdot 10 = 2880$$

$$(7500:100) \cdot 10 = 75 \cdot 10 = 750$$

$$(800:10) + (9000:1000) = 80 + 9 = 89$$

$$(1000:100) - (100:10) = 10 - 10 = 0$$

Тапшырма 725

бети 137

Фермада: 10л ден — 47уй } ? бир күндө литр
 8л ден — 14уй }

Чыгаруу: 1) $10 \cdot 47 = 470(\text{л})$ 2) $(10 \cdot 47) + (8 \cdot 14) = 582(\text{л})$

$$8 \cdot 14 = 112(\text{л})$$

$$470 + 112 = 582(\text{л})$$

Жообу: Ферма 1 күндө 582 литр сүт алат.

Тапшырма 726

бети 137

$$S = 120\text{м}^2$$

$$AB = 10\text{м}$$

$$BC = ?$$

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC$ $BC = S : AB = 120 : 10 = 12(\text{м})$

Жообу: Экинчи жагы 12 метр

Тапшырма 727

бети 137

$$7260 : 10 = 726$$

$$8200 : 100 = 82$$

$$1700 : 100 = 17$$

$$8000 : 1000 = 8$$

$$8200 : 10 = 820$$

$$1700 : 10 = 170$$

Тапшырма 729

бети 137

$$1750 : 100 = 17(\text{калд.} 50)$$

$$910 : 100 = 9(\text{калд.} 10)$$

$$105 : 10 = 10(\text{калд.} 5)$$

$$614 : 10 = 61(\text{калд.} 4)$$

$$815 : 10 = 81(\text{калд.} 5)$$

$$7260 : 100 = 72(\text{калд.} 60)$$

$$92 : 10 = 9(\text{калд.} 2)$$

$$4587 : 100 = 45(\text{калд.} 87)$$

Тапшырма 731

бети 137

а) $1800 = 180\text{онд.}$ $1800 = 18\text{жүзд.}$ $260 = 26\text{онд.}$

$$800 = 8\text{жүзд.}$$
 $7000 = 70\text{жүзд.}$ $8000 = 800\text{онд.}$

б) 195 санында: айрым бирдик 5, жалпы бирдик 195,
айрым ондук 9, жалпы ондук 19в) 8297: айрым бирдиги 7, айрым ондугу 9,
айрым жүздүгү 2, айрым миңдиги 8, жалпы
бирдиги 8297, жалпы ондуктун 829, жалпы
жүздүгү 82, жалпы миңдиги 8

Тапшырма 732

бети 138

$$\frac{P=16\text{м}}{S=?}$$

Чыгаруу: $P=4 \cdot AB$ $AB=P:4=16:4=4(\text{м})$

$$S=(AB)^2=(4\text{м})^2=16\text{м}^2$$

Жообу: Квадраттын аянты 16м^2

Тапшырма 733

бети 138

$$(48-24) \cdot a$$

1) $a=0$ болсо

$$(48-24) \cdot 0 = 24 \cdot 0 = 0$$

2) $a=2$

$$(48-24) \cdot 2 = 24 \cdot 2 = 48$$

3) $a=5$

$$(48-24) \cdot 5 = 24 \cdot 5 = 120$$

Тапшырма 734

бети 138

$$3400:100=34$$

$$890:100=8(\text{калд.}90)$$

$$165:10=16(\text{калд.}5)$$

$$963:10=96(\text{калд.}3)$$

$$89:10=8(\text{калд.}9)$$

$$9000:100=90$$

Тапшырма 735

бети 138

$$6\text{онд.}=60 \quad 120=12\text{онд.} \quad 1260=126\text{онд.}$$

$$540=5\text{жүзд.}4\text{онд.} \quad 7\text{жүзд.}=700 \quad 540=54\text{онд.}$$

Тапшырма 736

бети 138

$$3685=3000+600+80+5$$

$$3685=3\text{миңд.}+6\text{жүзд.}+8\text{онд.}+5$$

$$403=4\text{жүзд.}+3$$

$$403=400+3$$

Тапшырма 738

бети 140

$$(45+18):9=45:9+18:9=5+2=7$$

$$(20+8):4=20:4+8:4=5+2=7$$

$$(45+18):9=63:9=7$$

$$(20+8):4=28:4=7$$

$$(16+8):8=16:8+8:8=2+1=3$$

$$(16+8):8=24:8=3$$

$$(4+6+2):2=4:2+6:2+2:2=2+3+1=6 \quad (4+6+2):2=12:2=6$$

$$(10+5+15):5=10:5+5:5+15:5=2+1+3=6$$

$$(10+5+15):5=30:5=6$$

$$(15+27):3=15:3+27:3=5+9=14 \quad (15+27):3=42:3=14$$

Тапшырма 739

бети 140

Болот: сан атоочко - 6 }
 зат атоочко - 9 } 3 топко болгон?

Чыгаруу: 1) $6+9=15$ (мисал) 2) $(6+9):3=5$ (мисал)
 $15:3=5$ (мисал)

Жообу: Ар бир топко 5 мисал жазылган.

Тапшырма 740

бети 140

12онд. \cdot 5=60онд. 15жүзд. \cdot 3=45жүзд.

75онд. \cdot 10=750онд. 6жүзд. \cdot 2=3жүзд.

15онд. \cdot 3=5онд. 100онд. \cdot 10=10онд.

Тапшырма 741

бети 141

20:6=3(калд.2) 18:5=3(калд.3) 15:4=3(калд.3)

19:2=9(калд.1) 187:10=18(калд.7) 94:10=9(калд.4)

5690:100=56(калд.90) 871:100=8(калд.71)

Тапшырма 742

бети 141

1) $a=14$ 2) $a=13$ 3) $a=12$

$(a-10)-120=$ $(13-10)-120=$ $(12-10)-120=$

$=(14-10)-120=$ $=130-120=10$ $120-120=0$

$=140-120=20$

Демек $a=12$ болгондо туюнтма 0гө айланат.

Тапшырма 743

бети 141

а) 25онд. \cdot 5=5онд. 160жүзд. \cdot 10=16жүзд.

30жүзд. \cdot 10=3жүзд.

б) 18онд. \cdot 2=36онд 5онд. \cdot 100=500онд 19жүзд. \cdot 3=57жүзд

Тапшырма 744

бети 141

20-x=8 y+100=200 48:x=6 m \cdot 9=36

x=20-8 y=200-100 x=48:6 m=36:9

x=12 y=100 x=8 m=4

Тапшырма 745

бети 141

$(12+8):4=20:4=5$

$(18+9):3=27:3=9$

$(100+1000):10=1100:10=110$

$(27+9):9=36:9=4$

$(12+14+6):2=32:2=16$

$(800+9000):100=9800:100=98$

Тапшырма 746

бети 141

$$(8000:1000) \cdot 9 = 8 \cdot 9 = 72$$

$$700 - (83 \cdot 5) = 700 - 415 = 285$$

$$(39 \cdot 100) : 10 = 3900 : 10 = 390$$

$$(85 \cdot 5) + (172 \cdot 8) = 425 + 1376 = 1801$$

$$(612 \cdot 2) - 489 = 1224 - 489 = 735 \quad (45 \cdot 10) \cdot 2 = 450 \cdot 2 = 900$$

Тапшырма 747

бети 141

$$а) (41 - 36) : 5 \cdot 10 = 5 : 5 \cdot 10 = 1 \cdot 10 = 10$$

$$б) (25 + 7) : 8 \cdot 6 = 32 : 8 \cdot 6 = 4 \cdot 6 = 24$$

Тапшырма 748

бети 141

I - 85 ←

II - ? 12ге аз

Кызы - 58

Балдар - ?

Чыгаруу: 1) $85 - 12 = 73$ (ок.)

$$85 + 73 = 158$$
 (ок.)

$$158 - 58 = 100$$
 (ок.)

Жообу: 100ү уул балдар болгон. Үч амал жазылды.

Тапшырма 749

бети 142

1 Пакетте: $\left\{ \begin{array}{l} - 2 \text{ шокалад} \\ - 5 \text{ карамель} \\ - 3 \text{ ирис} \end{array} \right.$

361 пакетте ? – шокалад, карамель, ирис

Чыгаруу: I. 1) $(361 : 2) = 722$ – шокалад

2) $(361 : 5) = 1805$ – карамель

3) $(361 : 3) = 1083$ – ирис

II. $(361 \cdot 2) + (361 \cdot 5) + (361 \cdot 3) = 3610$ (конфет)

Ж: 3610 конф.

Тапшырма 750

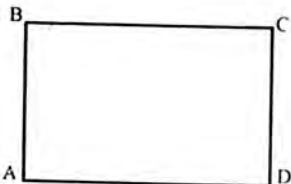
бети 142

$$AB = 2 \text{ см}$$

$$BC = 3 \text{ см}$$

$$P = ?$$

$$S = ?$$

Чыгаруу: $P = (2 + 3) \cdot 2 = 5 \cdot 2 = 10$ (см)

$$S = (2 \cdot 3) = 6$$
 (см²)

Жообу: Аянты 6см², периметри 10см

Тапшырма 751

бети 142

$$(500:100) \cdot 10 = 5 \cdot 10 = 50 \quad (864-800):8 = 64:8 = 8$$
$$12 \text{ онд.} \cdot 5 = 60 \text{ онд.} \quad (345+289)-(481-199) = 634-282 = 352$$
$$(56 \cdot 9) + (99 \cdot 9) = 504 + 891 = 1395 \quad 181 \cdot 5 = 905 \quad 8 \text{ онд.} \cdot 3 = 24 \text{ онд.}$$

Тапшырма 752

бети 142

$$630:100 = 6(\text{калд.}30) \quad 9000:1000 = 9 \quad 1550:100 = 15(\text{калд.}50)$$
$$950:10 = 95 \quad 364:10 = 3640 \quad 83 \cdot 100 = 8300$$

Тапшырма 755

бети 143

$$44:2 = 22 \quad 62:2 = 31 \quad 88:4 = 22 \quad 396:3 = 132$$
$$848:4 = 212 \quad 2642:2 = 1321 \quad 8888:8 = 1111 \quad 555:5 = 111$$

Тапшырма 756

бети 143

$$20:3 = 6(\text{калд.}2) \quad 43:7 = 6(\text{калд.}1) \quad 46:5 = 9(\text{калд.}1)$$
$$82:9 = 9(\text{калд.}1)$$

Тапшырма 757

бети 143

Чыгаруу: $x:2 = 2(\text{калд.}1)$
 $x = 2 \cdot 2 + 1 = 4 + 1 = 5$

Жообу: 5 алма болгон

Тапшырма 758

бети 143

$$9 \text{ дм} 3 \text{ см} = 9 \cdot 10 \text{ см} + 3 \text{ см} = 90 \text{ см} + 3 \text{ см} = 93 \text{ см}$$
$$6 \text{ м} 18 \text{ см} 3 \text{ мм} = 6 \cdot 1000 \text{ мм} + 18 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм}$$
$$= 6000 \text{ мм} + 180 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 6183 \text{ мм}$$
$$3 \text{ см} 3 \text{ мм} = 3 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 30 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 33 \text{ мм}$$
$$2 \text{ саат} 30 \text{ мин.} = 2 \cdot 60 \text{ мин.} + 30 \text{ мин.} = 120 \text{ мин.} + 30 \text{ мин.} = 150 \text{ мин.}$$
$$5 \text{ онд.} \cdot 8 = 40 \text{ онд.} \quad 18 \text{ жүзд.} : 6 = 3 \text{ жүзд.} \quad 7 \cdot 6 \text{ онд.} = 42 \text{ онд.}$$

Тапшырма 759

бети 144

а) $13:4 = 3(\text{калд.}1)$ $15:8 = 1(\text{калд.}7)$
 $25:4 = 6(\text{калд.}1)$ $65:8 = 8(\text{калд.}1)$

б) $66:6 = 11$ $70:10 = 7$ $900:10 = 90$ $850:10 = 85$

в) $10 \text{ онд.} : 10 = 1 \text{ онд.}$ $4 \text{ онд.} : 2 = 2 \text{ онд.}$ $6 \text{ онд.} : 3 = 2 \text{ онд.}$
 $12 \text{ онд.} : 4 = 48 \text{ онд.}$ $5 \cdot 5 \text{ онд.} = 25 \text{ онд.}$ $3 \text{ жүзд.} \cdot 2 = 6 \text{ жүзд.}$

Тапшырма 760

бети 144

$$S = 16 \text{ см}^2 \quad 1) \text{ } AB = 1 \text{ см} \quad 2) \text{ } AB = 2 \text{ см} \quad 3) \text{ } AB = 4 \text{ см}$$
$$BC = 16 \text{ см} \quad BC = 8 \text{ см} \quad BC = 4 \text{ см}$$

Тапшырма 762

бети 144

$$\begin{array}{r} 669 \overline{) 3} \\ \underline{6} \\ 06 \\ \underline{-6} \\ 09 \\ \underline{-9} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2842 \overline{) 2} \\ \underline{2} \\ 08 \\ \underline{-8} \\ 04 \\ \underline{-4} \\ 02 \\ \underline{-2} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 84 \overline{) 4} \\ \underline{8} \\ 04 \\ \underline{-4} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 864 \overline{) 2} \\ \underline{8} \\ 06 \\ \underline{-6} \\ 04 \\ \underline{-4} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 763

бети 144

Иниси – 4 жашта
 Марат – ? Эсе улуу
 Агасынан – ? жаш кичүү

Чыгаруу: 1) $4 \cdot 2 = 8$ (жаш)
 2) $8 + 3 = 11$ (жаш)

Жообу: Марат 8, агасы 11 жашта

Тапшырма 764

бети 145

Айна: 12 күндө – 8 беттен окуду
 кийин – 15 бет окуду } ? бет окуган

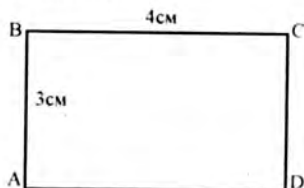
Чыгаруу: 1) $12 \cdot 8 = 96$ (бет) 2) $(12 \cdot 8) + 15 = 111$ (бет)
 $96 + 15 = 111$ (бет)

Жообу: Айна 111 бет окуган.

Тапшырма 765

бети 145

$$\begin{array}{l} AB = 3 \text{ см} \\ BC = 4 \text{ см} \\ P = ? \\ S = ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P = (3 + 4) \cdot 2 = 7 \cdot 2 = 14$ (см)
 $S = 3 \cdot 4 = 12$ (см²)

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 14 см, аянты 12 см²

Тапшырма 766

бети 145

$$\begin{array}{lll} (24 : a) \cdot 5 & 1) a = 2 & 2) a = 4 & 3) a = 6 \\ (24 : 2) \cdot 5 = & (24 : 4) \cdot 5 = & (24 : 6) \cdot 5 = \\ = 12 \cdot 5 = 60 & = 6 \cdot 5 = 30 & = 4 \cdot 5 = 20 \end{array}$$

тегерек сандар чыкты

Тапшырма 767

бети 145

$$85.9=765 \quad 128.6=768 \quad 342.2=684 \quad 451.0=0$$

$$600:10=60 \quad 42.1\text{онд.}=42\text{онд.} \quad 12\text{онд.}\cdot 5=60\text{онд.} \quad 7000:1000=7$$

$$3\text{жүзд.}\cdot 8=24\text{жүзд.} \quad 12\text{жүзд.}\cdot 6=72\text{жүзд.} \quad 32.2\text{онд.}=64\text{онд.}$$

$$5\text{жүзд.}\cdot 5=1\text{жүзд.}$$

Тапшырма 768

бети 145

$$\begin{array}{l} x \cdot 5 = 40 \\ x = 40 : 5 \\ x = 8 \\ \text{текш.: } 8 \cdot 5 = 40 \\ \quad 40 = 40 \end{array} \quad \begin{array}{l} y + 12 = 28 \\ y = 28 - 12 \\ y = 16 \\ \text{текш.: } 16 + 12 = 28 \\ \quad 28 = 28 \end{array}$$

Белгисиздери 1-чи жазылган теңдемелердеги амалдар карама-каршы амал менен аткарылат.

Тапшырма 770

бети 146

$$\begin{array}{r} 675 \overline{)5} \\ \underline{5} \quad 135 \\ \underline{17} \\ \underline{15} \\ \underline{25} \\ \underline{25} \\ \underline{0} \end{array} \quad \begin{array}{r} 816 \overline{)3} \\ \underline{6} \quad 272 \\ \underline{21} \\ \underline{21} \\ \underline{06} \\ \underline{6} \\ \underline{0} \end{array} \quad \begin{array}{r} 624 \overline{)4} \\ \underline{4} \quad 156 \\ \underline{22} \\ \underline{20} \\ \underline{24} \\ \underline{24} \\ \underline{0} \end{array}$$

Тапшырма 771

бети 146

Змаш. – 272 каптан ←
жарымы- ? талаага →
калды - ?

Чыгаруу: I. 1) $3 \cdot 272 = 816$ (кап) II. $(3 \cdot 272) : 2 = 408$ (кап)
2) $816 : 2 = 408$ (кап)
3) $816 - 408 = 408$ (кап)

Жообу: 408 кап жер семирткич калган.

Тапшырма 772

бети 146

Мотоциклист 3саатта 93км
5сааттачы - ?

Чыгаруу: 1) $93 : 3 = 31$ (км) 2) $(93 : 3) \cdot 5 = 155$ (км)
3) $31 \cdot 5 = 155$ (км)

Жообу: 5 саатта 155км жол жүргөн.

Тапшырма 773

бети 146

$62:6=10(\text{калд.}2)$

$666:3=222$

$6 \cdot 10 + 2 = 60 + 2 = 62$

$222 \cdot 3 = 666$

$488:4=122$

$3000:1000=3$

$122 \cdot 4 = 488$

$1000 \cdot 3 = 3000$

$666:6=111$

$111 \cdot 6 = 666$

Тапшырма 774

бети 146

$(681-395) \cdot 4 = 286 \cdot 4 = 1144$

$(100 \cdot 4) + (18 \cdot 10) = 400 + 180 = 580$

$(220:10) - (1000:100) = 22 - 10 = 12$

$(1000-555):5 = 445:5 = 89$

$(8000:100) \cdot 9 = 80 \cdot 9 = 720$

$(5678-4949):7 = 729:7 = 5103$

Тапшырма 775

бети 147

$$\begin{array}{r} \underline{546} \overline{)3} \\ \underline{3} \quad 182 \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ \underline{06} \\ \underline{-6} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{395} \overline{)5} \\ \underline{35} \quad 79 \\ \underline{-45} \\ \underline{-45} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{984} \overline{)8} \\ \underline{8} \quad 123 \\ \underline{-18} \\ \underline{16} \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{784} \overline{)4} \\ \underline{4} \quad 196 \\ \underline{-38} \\ \underline{-36} \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 776

бети 147

$P = 8 + 8 + 8 = 8 \cdot 3 = 24(\text{м}).$

Тапшырма 777

бети 147

$$\begin{array}{r} \underline{95} \overline{)5} \\ \underline{5} \quad 19 \\ \underline{-45} \\ \underline{45} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{92} \overline{)2} \\ \underline{8} \quad 46 \\ \underline{-12} \\ \underline{-12} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{8664} \overline{)3} \\ \underline{6} \quad 2888 \\ \underline{-26} \\ \underline{-24} \\ \underline{-26} \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{864} \overline{)3} \\ \underline{6} \quad 288 \\ \underline{-26} \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{5784} \overline{)4} \\ \underline{4} \quad 1446 \\ \underline{-17} \\ \underline{16} \\ \underline{-18} \\ \underline{-16} \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{84} \overline{)3} \\ \underline{6} \quad 28 \\ \underline{-24} \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 778

бети 147

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 230 \text{ түр тетик} \leftarrow \\ \text{II} - ? 160 \text{ ка көп} \rightarrow \end{array} \right\} : 10 ?$$

$$\text{Чыгаруу: } 1) 230 + 160 = 390 (\text{тетик})$$

$$230 + 390 = 620 (\text{тетик})$$

$$620 : 10 = 62 (\text{тетик})$$

Жообу: Ар бир ящикке 62ден тетик салынган.

Тапшырма 779

бети 147

$$\left. \begin{array}{l} \text{Күнүнө } 100 \text{ м ден} - 9 \text{ күн} \\ \text{Калды} - 60 \text{ м} \end{array} \right\} ? \text{ метр асфальталмак}$$

$$\text{Чыгаруу: } 1) 100 \cdot 9 = 900 (\text{м}) \quad 2) (100 \cdot 9) + 60 = 960 (\text{м})$$

$$900 + 60 = 960 (\text{м})$$

Жообу: Бардыгы 960м жол асфальтталмак.

Тапшырма 780

бети 147

$$(8 + 14) \cdot 2 = 8 \cdot 2 + 14 \cdot 2 = 16 + 28 = 44$$

$$(8 + 14) \cdot 2 = 22 \cdot 2 = 44$$

$$5 \cdot (12 + 15) = 5 \cdot 12 + 5 \cdot 15 = 60 + 75 = 135$$

$$5 \cdot (12 + 15) = 5 \cdot 27 = 135$$

$$9 \cdot (10 + 100) = 9 \cdot 10 + 9 \cdot 100 = 90 + 900 = 990$$

$$9 \cdot (10 + 100) = 9 \cdot 110 = 990$$

Тапшырма 781

бети 147

$$S = 24 \text{ м}^2 \quad 1) AB = 1 \text{ м} \quad 2) AB = 2 \text{ м} \quad 3) AB = 3 \text{ м} \quad 4) AB = 4 \text{ м}$$

$$BC = 24 \text{ м} \quad BC = 12 \text{ м} \quad BC = 8 \text{ м} \quad BC = 6 \text{ м}$$

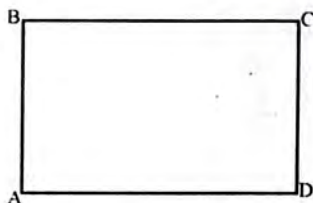
Тапшырма 782

бети 147

ABCD – тик бурч

AB = 3 см, BC = 5 см

P - ?, S - ?

$$\text{Чыгаруу: } P = (3 + 5) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16 (\text{см})$$

$$S = 3 \cdot 5 = 15 (\text{см}^2)$$

Жообу: ABCD тик бурчтуктун периметри 16см, аянты 15см²

Тапшырма 783

бети 147

$$87 : 3 = 29$$

$$765 : 5 = 153$$

$$3432 : 4 = 858$$

Тапшырма 784

бети 147

$$6 \text{ м} 2 \text{ см} = 6 \cdot 100 \text{ см} + 2 \text{ см} = 600 \text{ см} + 2 \text{ см} = 602 \text{ см}$$

$$21\text{дм}=21\cdot 10\text{см}=210\text{см} \quad 48\text{см}=48\cdot 10\text{мм}=480\text{мм}$$

$$1\text{м}50\text{см}=1\cdot 1000\text{мм}+50\cdot 10\text{мм}=1000\text{мм}+500\text{мм}=1500\text{мм}$$

Тапшырма 785
бети 148

275: 7-ондук, жалпы 27 ондук, 2 - жүздүк,
899: 9-айрым ондук, жалпы 89 ондук, 8 жүздүк,
5689: 8-айрым ондук, 568-жалпы ондук, 56-жүздүк,
5-миңдик

Тапшырма 786
бети 148

$$7272:3=2424 \quad 484:4=121 \quad 915:5=183$$

Тапшырма 787
бети 148

ТУ-134 саатына – 963км
АН-14 ылдамдыгы –? 3эсе аз

$$\text{Чыгаруу: } 1) 963:3=321(\text{км})$$

Жообу: АН-14 самолетунун 1 сааттагы ылдамдыгы 321км

Тапшырма 788
бети 148

Сарпталды 6 кишиге – 253 сомдон } - ? сом
Үнөмдөлдү - 85 сом

$$\text{Чыгаруу: } 1) 6\cdot 253=1518(\text{сом}) \quad 2) (6\cdot 253)+85=1603(\text{сом})$$

$$1518+85=1603(\text{сом})$$

Жообу: Үй бүлөөнүн айлык кирешеси 1603 сом болгон.

Тапшырма 789
бети 148

$$\begin{array}{l} AB=2\text{см} \\ BC=1\text{дм} \\ \hline S - ? \end{array}$$

$$\text{Чыгаруу: } S=AB\cdot BC=2\text{см}\cdot 1\text{дм}=2\text{см}\cdot 1\cdot 10\text{см}=$$

$$=2\text{см}\cdot 10\text{см}=20\text{см}^2$$

Жообу: Тилкеченин аянты 20см²

Тапшырма 790
бети 148

$$x:2=62$$

$$x=62\cdot 2$$

$$x=124$$

$$\text{текш.: } 124:2=62$$

$$62=62$$

$$y-200=400$$

$$y=400+200$$

$$y=600$$

$$\text{текш.: } 600-200=400$$

$$400=400$$

Белгисиздери 1-жазылган бөлүүгө жана кемитүүгө берилген теңдемелерди иштөөдө карама-каршы амалдар пайдаланылды.

Тапшырма 791

бети 148

8762 санында – 2 айрым бирдик, 6 ондук, 7-жүздүк,
8-миндик разряддар,
8762 - жалпы бирдик, 876 ондук,
87-жүздүк, 8-миндиктер болушат.

Тапшырма 792

бети 148

$$716:4=179 \quad 615:5=123 \quad 2736:2=1368$$

Тапшырма 793

бети 148

$$696:3=232 \quad 375:5=75$$

1- бөлүнүүчүнүн бардык разряддары бөлүнөт, 2-
бөлүнүүчүнүн бардык разряддары бөлүнбөгөндүгүн
байкоого болот.

Тапшырма 794

бети 149

1365:3, 1405:5, 576:6 да 1- эки туюнтманын тийиндиси
үч орундуу сан чыгат, себеби миндиктери бүтүн
бөлүнбөйт. Үчүнчү тийинди 2 орундуу сан чыгат,
себеби жүздүгү толук бөлүнбөйт.

Тапшырма 795

бети 149

$\begin{array}{r} 255 \overline{)3} \\ \underline{24} \\ 15 \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 468 \overline{)4} \\ \underline{4} \\ 06 \\ \underline{4} \\ 28 \\ \underline{28} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 282 \overline{)3} \\ \underline{27} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3465 \overline{)5} \\ \underline{30} \\ 46 \\ \underline{45} \\ 15 \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6713 \overline{)7} \\ \underline{63} \\ 41 \\ \underline{35} \\ 63 \\ \underline{63} \\ 0 \end{array}$
--	---	--	--	--

Тапшырма 796

бети 149

12окуучуга - 2ден дептер
жетпеди – 1дептер
болгон - ? дептер

Чыгаруу: 1) $12 \cdot 2 = 24$ (депт.)

2) $24 - 1 = 23$ (дептер)

Жообу: 23 дептер болгон

Тапшырма 797

бети 149

Лампочка: 15тен –4катар
жарымы кызыл
көк лампочка - ?

Чыгаруу: 1) $4 \cdot 15 = 60$ (лам.)

2) $60 : 2 = 30$ (лам.)

3) $60 - 30 = 30$ (лам.)

Жообу: 30 көк лампочка болгон.

Тапшырма 798

бети 149

$$\frac{AB=8\text{см}}{P-?, S-?}$$

Чыгаруу: $P=4 \cdot AB=4 \cdot 8\text{см}=32\text{см}$

$S=AB^2=(8\text{см})^2=64\text{см}^2$

Жообу: Квадраттын периметри 32см,
аянты 64см^2 ге тең.

Тапшырма 799

бети 149

$$315:9=35$$

$$685:5=137$$

$$729:9=81$$

$$84:4=21$$

Тапшырма 800

бети 149

$$10 \cdot 8 = 8 \cdot 10 \text{ онд.} = 80$$

$$125 \cdot 3 > 115$$

$$300:100=3$$

$$3 \cdot 8 = 3 + 21$$

Тапшырма 802

бети 150

$$\begin{array}{r} 600 \overline{) 12} \\ \underline{6} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 820 \overline{) 2} \\ \underline{8} \\ 02 \\ \underline{-2} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 218 \overline{) 2} \\ \underline{2} \\ 018 \\ \underline{-18} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 624 \overline{) 6} \\ \underline{6} \\ 024 \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 900 \overline{) 9} \\ \underline{9} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2650 \overline{) 5} \\ \underline{25} \\ 15 \\ \underline{-15} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 812 \overline{) 4} \\ \underline{8} \\ 012 \\ \underline{-12} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 385 \overline{) 5} \\ \underline{35} \\ 35 \\ \underline{-35} \\ 0 \end{array}$$

Айрым разряддары нөл болгондору болсо, тийиндиде да нөл болушу мүмкүн. Айрым разряддары толук бөлүнбөсө, тийиндиси нөл болот.

Тапшырма 803

бети 150

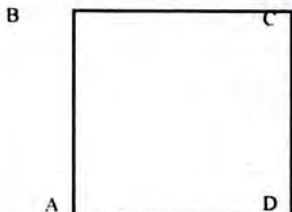
Дүкөнгө: - бдан 12куту (круж.) }
10дон 20куту(тарел.) } ? идиш

Чыгаруу: 1) $6 \cdot 12 = 72$ (круж.) 2) $(6 \cdot 12) + (10 \cdot 20) = 272$ (идиш)
 $10 \cdot 20 = 200$ (тарел.)

$$200+72=272(\text{идиш})$$

Жообу: Дүкөнгө 272 идиш алынып келинген.

Тапшырма 804
бети 150

Тегеректин аянты $S=9\text{см}^2$ болгон.

Жообу: Аянты ушул болгон квадраттын жагы 3см

Тапшырма 805
бети 151

$$(150:4):2=600:2=300$$

$$(900-648):2=252:2=126$$

$$(500:100)\cdot 27=5\cdot 27=135$$

Тапшырма 806
бети 151

$$7\cdot x=700$$

$$492+a=600$$

$$342-y=189$$

$$3000:z=1000$$

$$x=700:7$$

$$a=600-492$$

$$y=342-189$$

$$z=3000:1000$$

$$x=100$$

$$a=108$$

$$y=153$$

$$z=3$$

Белгисизди 2чи болгон 1чи эки теңдемедө белгисизди табуу үчүн тескери амалдар пайдаланылды. Ал эми 3, 4чү, теңдемелерде ошол эле амал пайдаланылды.

Тапшырма 807
бети 151

$$800:4=200$$

$$5784:4=1446$$

$$368:4=92$$

$$8190:9=910$$

$$707:7=101$$

$$812:4=203$$

$$405:3=135$$

$$648:8=81$$

Эгерде эң чоң разряды кандайдыр бир бөлүүчүгө бөлүнсө, бөлүнүүчү канча орундуу сан болсо, тийинди да ошончо орундуу сан болот. Эгер чоң разряд бөлүнбөсө, анда тийиндидеги цифралардын саны бөлүнүүчүдөн 1ге аз болот.

Тапшырма 808
бети 151

$$520:4=130$$

$$8946:2=447$$

$$633:3=211$$

$$812:4=203$$

$$180:9=20$$

$$8400:2=4200$$

$$516:3=172$$

$$850:10=85$$

Тапшырма 809
бети 151

$$\text{a) } (9000-7685):5=1315:5=263$$

$$6) (882+118):100=1000:100=10$$

$$в) (242-159):11=83:11=913$$

Тапшырма 810
бети 151

1 күнгө 1 уйга – 2 кг комб. 4 кг силос
10 уйга – 10 күнгө ? кг тоют
Чыгаруу: 1) $2+4=6$ (кг) 1 күндө 10 уйга 2) $6 \cdot 10=60$ (кг)
3) $10 \text{ күнгө } 60 \cdot 10=600$ (кг)
Жообу: 10 уйга 10 күнгө 600 кг тоют сарпталат.

Тапшырма 811
бети 151

$AB=4$ см
 $BC=3$ см
1 м² ка бдаана такта
Бөлмөгө - ? такта кетет
Чыгаруу: 1) $S=4 \cdot 3=12$ (см²)
 $12 \cdot 6=72$ (даана такта)
2) $(4 \cdot 3) \cdot 6=72$ (даана)
Жообу: Бөлмөнү полдош үчүн 72 даана такта керектелет.

Тапшырма 812
бети 150

$$400-(b \cdot 15) \quad 1) b=8 \quad 2) b=7 \quad 3) b=0$$

$$400-(8 \cdot 15)= \quad 400-(7 \cdot 15)= \quad 400-(0 \cdot 15)=$$

$$=400-120=280 \quad =400-105=295 \quad =400-0=400$$

Тапшырма 813
бети 152

$$(594-540)=54 \quad 54:9=6 \quad 54:6=9 \quad 54:2=27$$

Тапшырма 814
бети 152

$$436:4=109 \quad 2565:5=513 \quad 819:9=91$$

$$5560:2=2780 \quad 714:3=238 \quad 1000:2=500$$

Тапшырма 815
бети 152

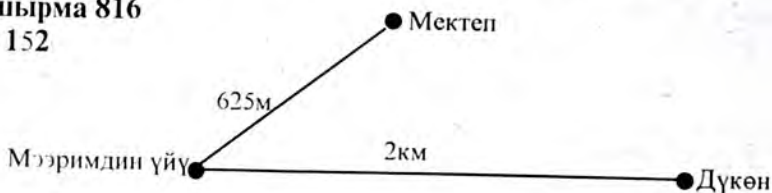
$$x-100=400 \quad 100 \cdot y=700 \quad 800:x=100$$

$$x=400+100 \quad y=700:100 \quad x=800:100$$

$$x=500 \quad y=7 \quad x=8$$

АРАЛЫКТЫ ЧЕНӨӨ. КИЛОМЕТР

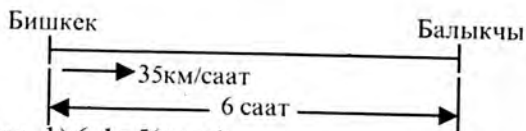
Тапшырма 816
бети 152

Чыгаруу: $2\text{км} - 625\text{м} = 2 \cdot 1000\text{м} - 625\text{м} = 2000\text{м} - 625\text{м} = 1375\text{м}$

Жообу: Мээримдин үйү дүкөнгө караганда мектепке 1375метрге жакын.

Тапшырма 817
бети 153

Чыгаруу: 1) $6 - 1 = 5$ (саат)

2) $5 \cdot 35 = 175$ (км)

Жообу: Эки шаардын аралыгы 175км

Тапшырма 818
бети 153

$$P=12, S=9\text{см}^2$$

Калгандарынын чен бирдиктери туура эмес.

Тапшырма 819
бети 153

$$(216+125) \cdot 2 = 341 \cdot 2 = 682$$

$$(18+75) \cdot 5 = 93 \cdot 5 = 465 \quad 702:9=78$$

$$(500-250) \cdot 4 = 250 \cdot 4 = 1000$$

$$(16 \cdot 4) + (13 \cdot 5) = 64 + 65 = 129$$

$$444:4=111$$

$$65+189+314=254+314=568$$

$$1000-481-167=519-167=352$$

$$141:3=47$$

Тапшырма 820
бети 152

$$2\text{км}300\text{м} = 2 \cdot 1000\text{м} + 300\text{м} = 2000\text{м} + 300\text{м} = 2300\text{м}$$

$$31\text{м} = 31 \cdot 100\text{см} = 3100\text{см} \quad 10\text{дм} = 10 \cdot 10\text{см} = 100\text{см}$$

$$5\text{см} = 5 \cdot 10\text{мм} = 50\text{мм}$$

Тапшырма 821
бети 153

3сомдон - 10калем сап

дептер - 8сом

40сом жетеби?

Чыгаруу: 1) $(3 \cdot 10) = 30$ (сом)

2) $40 - (3 \cdot 10) - 8 = 2$ (сом)

$$30+8=38(\text{сом})$$

$$40-38=2(\text{сом})$$

Жообу: 2 сом ашып калат.

Тапшырма 822

бети 154

$$(894-800):2=94:2=47$$

$$(2342-2310):8=32:8=4$$

$$136:(482-478)=136:4=34$$

$$(1138-1100):9=38:9=342$$

Тапшырма 823

бети 154

$$168:4=672$$

$$255:3=765$$

$$4:6\text{жүзд.}=24\text{жүзд.}$$

$$214:4=856$$

$$11\text{онд.}\cdot 6=66\text{онд.}$$

$$3005:3=9015$$

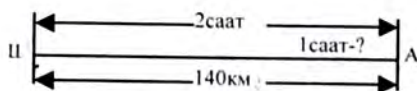
$$1\text{минд.}\cdot 7=7\text{минд.}$$

$$15\cdot 3\text{жүзд.}=45\text{жүзд.}$$

$$9\text{жүзд.}\cdot 5=45\text{жүзд.}$$

Тапшырма 824

бети 154

Чыгаруу: 1) $140:2=70(\text{км})$

Жообу: Автобустун ылдамдыгы саатына 70 км

Тапшырма 825

бети 154

Болгон - 70 м

3 м - 10 халат

4 м - 5 көйнөк

калды - ?

Чыгаруу: 1) $(3-10)=30(\text{м})$ халат

2) $70-(3\cdot 10)-(4\cdot 5)=20(\text{л})$

$(4\cdot 5)=20(\text{м})$ көйнөк

$30+20=50(\text{м})$

$70-50=20(\text{м})$

Жообу: 20 метр жибек калды.

Тапшырма 826

бети 154

$$64:5=320$$

$$72:1\text{онд.}=72\text{онд.}$$

$$312:2=624$$

$$744:4=186$$

$$1200:100=12$$

$$15\cdot 1\text{жүзд.}=15\text{жүзд.}$$

$$303:3=101$$

$$136:6=816$$

Тапшырма 827

бети 154

$$AB=8\text{см}$$

$$BC=3\cdot AB=3\cdot 8\text{см}$$

S - ?

Чыгаруу: $8\cdot (3\cdot 8)=8\cdot 24=192(\text{см}^2)$

Жообу: Аянты 192см^2

Тапшырма 828

бети 154

$614+x=800$	$k+39=90$	$a+700=912$	$15+m=100$
$x=800-614$	$k=90-39$	$a=912-700$	$m=100-15$
$x=186$	$k=51$	$a=212$	$m=85$
текш.:	текш.:	текш.:	текш.:
$614+186=800$	$51+39=90$	$212+700=912$	$15+85=100$
$800=800$	$90=90$	$912=912$	$100=100$

Тапшырма 829

бети 154

$(128:k)+360$	1) $k=2$	2) $k=4$
	$(128:2)+360=$	$(128:4)+360=$
	$=64+360=424$	$=32+360=392$

Тапшырма 830

бети 154

Сүт: 3фл. – 75литрден
калды – 15л
сатылды - ?

Чыгаруу: 1) $3 \cdot 75 = 225(\text{л})$ 2) $(3 \cdot 75) - 15 = 210(\text{л})$
 $225 - 15 = 210(\text{л})$

Жообу: 210литр сүт сатылган.

Тапшырма 831

бети 155

$600-381=219$	$900-569=331$	$801-335=466$
$146:2=73$	$145:5=29$	$89:9=9$
$804:3=268$	$1225:5=245$	

Тапшырма 832

бети 155

128даанадан – 4 боо ак кайың }
10 даанадан – 5 боо карагай } ←
Жарымы отургузулду _____
Калды - ?

Чыгаруу: 1) $4 \cdot 128 = 512(\text{даана})$
 $5 \cdot 10 = 50(\text{даана})$
 $512 + 50 = 562(\text{даана})$
 $562 : 2 = 281(\text{даана})$

Жообу: 281 көчөт отургузула элек.

Тапшырма 833

бети 155

$AB=15\text{м}$
 $BC=2\text{м}$
 $1\text{м}^2\text{га} - 6\text{даана такта}$

Дубалга -? даана такта

Чыгаруу: 1) $15 \cdot 2 = 30(\text{м}^2)$

$30 \cdot 6 = 180$ даана

2) $(15 \cdot 2) \cdot 6 = 180$ (даана)

Жообу: Дубалга 180 даана такта сарп кылынган.

Тапшырма 834

бети 155

$100:4=25$

$384:6=64$

$920:8=115$

$921:3=307$

$78:3=26$

$5785:5=1157$

$1224:4=306$

$6000:2=3000$

Тапшырма 835

бети 155

$1243+1597=2840$

$(681:3) \cdot 7 = 227 \cdot 7 = 1589$

$(417+407) - 211 = 824 - 211 = 613$

$9000 - 700 + 70 = 8300 + 70 = 8370$

Тапшырма 836

бети 155

$a-7=10$

$a=10+7$

$a=17$

Тапшырма 837

бети 155

а) $(20:4):2=80:2=40$

б) $(16:2) \cdot 85 = 8 \cdot 85 = 680$

в) $(128-100) \cdot 10 = 28 \cdot 10 = 280$

г) $(100:5):10 = 500:10 = 50$

Тапшырма 838

бети 155

$218:3=654$

$81:3=27$

$84:3=26$

$375:5=75$

$882:9=98$

$67 \cdot 6 = 402$

$138:6=23$

$240:6=40$

$891:3=297$

$670:10=67$

Тапшырма 839

бети 155

$(208:4) \cdot k$

1) $k=5$

2) $k=4$

3) $k=10$

$(208:4) \cdot 5 =$

$(208:4) \cdot 4 =$

$(208:4) \cdot 10 =$

$= 52 \cdot 5 = 260$

$= 52 \cdot 4 = 208$

$= 52 \cdot 10 = 520$

САЛМАКТЫ ЧЕНӨӨ. ГРАММ

Тапшырма 841

бети 156

а) $1 \text{ кг} : 5 = 1 \cdot 1000 \text{ г} : 5 = 1000 \text{ г} : 5 = 200 \text{ г}$

б) $1 \text{ кг} : 2 = 1 \cdot 1000 \text{ г} : 2 = 1000 \text{ г} : 2 = 500 \text{ г}$

Тапшырма 842

бети 157

$$4\text{кг}=4\cdot 1000\text{г}=4000\text{г} \quad 3\text{кг}=3\cdot 1000\text{г}=3000\text{г} \quad 8\text{кг}=8\cdot 1000\text{г}=8000\text{г}$$

Тапшырма 843

бети 157

$$4\text{кг}=4000\text{г} \quad 600\text{г}<1\text{кг}$$

$$3\text{кг}200\text{г}<3\text{кг}500\text{г} \quad 2500\text{г}<3\text{кг}$$

Тапшырма 844

бети 157

Тел. -622сом ← ?
 Приемн.-? бэсе кымбат } ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 622\cdot 6=3732(\text{сом}) \quad 2) (622\cdot 6)+622=4354(\text{сом})$$

$$622+3732=4354(\text{сом})$$

Жообу: Телефон жана приемникти 4354сомго алууга болот.

Тапшырма 845

бети 157

$$3\text{см}<3000\text{м} \quad 1\text{км}800\text{м}>1700\text{м}$$

$$10\text{м}>1\text{дм}5\text{м} \quad 50\text{мм}=5\text{см}$$

Тапшырма 846

бети 157

$$\frac{P=20\text{см}}{S=?}$$

$$\text{Чыгаруу: } P=20\text{см} \quad 20:4=5\text{см}$$

$$S=(5\text{см})^2=25\text{см}^2$$

Тапшырма 847

бети 157

$$8\text{кг}200\text{г}=8\cdot 1000\text{г}+200\text{г}=8000\text{г}+200\text{г}=8200\text{г}$$

$$5\text{кг}100\text{г}=5\cdot 1000\text{г}+100\text{г}=5000\text{г}+100\text{г}=5100\text{г}$$

$$4\text{км}800\text{м}=4\cdot 1000\text{м}+800\text{м}=4000\text{м}+800\text{м}=4800\text{м}$$

$$4\text{м}7\text{дм}=4\cdot 10\text{дм}+7\text{дм}=40\text{дм}+7\text{дм}=47\text{дм}$$

Тапшырма 848

бети 157

250г дан - 4пачка чай
 чай - ? салмагы

$$\text{Чыгаруу: } 250\cdot 4=1000\text{г}=1(\text{кг})$$

Жообу: Чайдын салмагы 1кг.

Тапшырма 849

бети 157

10бетөлкө - 10г дан

10бетөлкө - 50г дан

$$\text{Чыгаруу: } (10\cdot 20)+(10\cdot 50)=200+500=700(\text{г})$$

Жообу: Бардыгы 700г дары даярдалган.

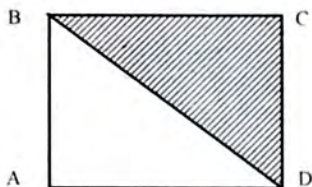
Тапшырма 850

бети 157

$AB=4\text{см}$

$BC=5\text{см}$

$S:2=?$

Чыгаруу: $S=4 \cdot 5=20(\text{см}^2)$

$S_{BCD}=S:2=20:2=10(\text{см}^2)$

Жообу: Тордолгон BCD үч бурчтуктун аянты 10см^2 **Тапшырма 851**

бети 158

$2000-300+478=1700+478=2178$ $(707:7) \cdot 10=101 \cdot 10=1010$

$(500-120) \cdot 5=380 \cdot 5=1900$ $(8000:100) \cdot 9=80 \cdot 9=720$

Тапшырма 852

бети 158

а) $345:3=115$ $903:3=301$ $725:5=145$ $614:2=307$

$80 \cdot 8=640$ $7\text{онд.} \cdot 9=63\text{онд.}$ $12\text{онд.} \cdot 6=72\text{онд.}$

$24\text{онд.} : 6=4\text{онд.}$

Тапшырма 853

бети 158

$(a-5)-5=0$

$a-5=5$

$a=5:5$

$a=1$

Тапшырма 854

бети 158

Болгон - 824 кой

1короого - 200кой

калганы 3короого тең бөлүшкөн

Чыгаруу: 1) $824-200=624(\text{кой})$

$624:3=208(\text{кой})$

2) $(824-200):3=208(\text{кой})$

Жообу: Ар бир короого 208ден кой бөлүнгөн.

Тапшырма 855

бети 158

$(64+38):2=102:2=51$

$(600 \cdot 3) + (6000:3) = 1800 + 2000 = 3800$

$(1000-200):100=800:100=8$ $9000-(1185 \cdot 5)=9000-5925=3075$

$(1288-1000):3=288:3=96$ $(73 \cdot 10) - (1824:4) = 730 - 456 = 274$

Тапшырма 856

бети 158

$x+259=867$

$y-4=64$

$z-12=89$

$m:2=188$

$x=867-259$

$y=64:4$

$z=89+12$

$m=188 \cdot 2$

$x=608$

$y=16$

$z=101$

$m=376$

Тапшырма 857

бети 158

200г дан -5пачке

салмагы - ?

Чыгаруу: $200г \cdot 5 = 1000г = 1кг$

Жообу: Майдын салмагы 1кг

Тапшырма 858

бети 158

Болгон 36 окуучу

Теңи ?А-Атага

Калганынын жарымдары

Ташкентке - ?

Бухарага - ?

Чыгаруу: 1) $36:2=18$ (А-Ата)2) $18:2=9$

Жообу: А-Атага 18 окуучу, Ташкент, Бухарага 9дан окуучулар барышкан.

Тапшырма 859

бети 158

$(236 \cdot 2) + (2452 \cdot 3) = 472 + 7356 = 7828$

$(8500:10) - 349 = 850 - 349 = 501$

$200 - (138:3) = 200 - 46 = 154$

$(620 \cdot 8) + (744:4) = 4960 + 186 = 5146$

Тапшырма 860

бети 158

$AB=2\text{см}$

$BC=8\text{см}$

$P=?, S=?$

Чыгаруу: $P=(2+8) \cdot 2 = 10 \cdot 2 = 20(\text{см})$

$S=2 \cdot 8 = 16(\text{см}^2)$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 20см, аянты 16см²

Тапшырма 861

бети 159

8-(a-2) эгерде a=5 десек

8-(5-2)=8-10 болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн чоң болот.

Бул мүмкүн эмес.

Тапшырма 862

бети 159

$$3\text{км}200\text{м}=3\cdot 1000\text{м}+200\text{м}=3000\text{м}+200\text{м}=3200\text{м}$$

$$10\text{м}=10\cdot 100\text{см}=1000\text{см}$$

$$4\text{саат}30\text{мин.}=4\cdot 60\text{мин.}+30\text{мин.}=240\text{мин.}+30\text{мин.}=270\text{мин.}$$

$$5\text{сом}30\text{тый.}=5\cdot 100\text{тый.}+30\text{тый.}=500\text{тый.}+30\text{тый.}=530\text{тый.}$$

Тапшырма 863

бети 159

$$AB=1\text{см}$$

$$BC=1\text{см}\cdot 8=8\text{см}$$

$$S:2=?$$

$$\text{Чыгаруу: } S=1\cdot 8=8(\text{см}^2)$$

$$S:2=8:2=4(\text{см}^2)$$

Жообу: Тик бурчтуктун жарымынын аянты 4см^2 **Тапшырма 864**

бети 159

$$609:3=203$$

$$520:4=130$$

$$800:8=100$$

$$88:4=22$$

$$126:5=630$$

$$894:2=447$$

$$13\text{онд.}\cdot 8=104\text{онд.}$$

$$6\cdot 3\text{онд.}=18\text{онд.}$$

**АТТУУ САНДАР ЖАНА АЛАР МЕНЕН БОЛГОН
АМАЛДАР****Тапшырма 865**

бети 159

а) 90сомдон - 5кг май	} -? сом
40сомдон - 10кг ак май	

$$\text{Чыгаруу: } 90:5=450(\text{сом}) \quad 2) (90\cdot 5)+(40\cdot 10)=850(\text{сом})$$

$$40\cdot 10=400(\text{сом})$$

$$450+400=850(\text{сом})$$

Жообу: Майларга 850сом төлөгөн.

$$\text{б) } 14:2=7(\text{км})$$

Жообу: Саатына 7км жол жүргөн.

Тапшырма 866

бети 160

$$\text{а) } 6\text{дм}=6\cdot 10\text{см}=60\text{см}$$

$$3\text{см}=3\cdot 10\text{мм}=30\text{мм}$$

$$5\text{м}=5\cdot 10\text{дм}=50\text{дм}$$

$$5\text{м}=5\cdot 100\text{см}=500\text{см}$$

$$\begin{aligned} \text{б) } 3\text{дм}4\text{см} &= 3 \cdot 10\text{см} + 4\text{см} = 30\text{см} + 4\text{см} = 34\text{см} \\ 4\text{м}80\text{см} &= 4 \cdot 100\text{см} + 80\text{см} = 400\text{см} + 80\text{см} = 480\text{см} \end{aligned}$$

Тапшырма 867
бети 160

$$\begin{aligned} 5\text{кг} &= 5 \cdot 1000\text{г} = 5000\text{г} & 7\text{кг}200\text{г} &= 7 \cdot 1000\text{г} + 200\text{г} = 7200\text{г} \\ 2\text{км} &= 2 \cdot 1000\text{м} = 2000\text{м} \\ 3\text{км}500\text{м} &= 3 \cdot 1000\text{м} + 500\text{м} = 3000\text{м} + 500\text{м} = 3500\text{м} \\ 5\text{сом}10\text{тый} &= 5 \cdot 100\text{тый} + 10\text{тый} = 500\text{тый} + 10\text{тый} = 510\text{тый} \\ 3\text{саат}15\text{мин} &= 3 \cdot 60\text{мин} + 15\text{мин} = 180\text{мин} + 15\text{мин} = 195\text{мин} \end{aligned}$$

Тапшырма 868
бети 160

$$\begin{aligned} \text{AB} &= 3\text{см} \\ \text{BC} &= 2 \cdot \text{AB} = 2 \cdot 3\text{см} = 6\text{см} \\ 6\text{см} - 3\text{см} &= 3\text{см} \end{aligned}$$

Тапшырма 869
бети 160

$$\begin{aligned} 2000 - 200 + 366 &= 1800 + 366 = 2166 \\ 900 - (164 : 4) &= 900 - 41 = 859 \\ (600 - 120) + (28 \cdot 4) &= 480 + 112 = 592 \\ (82 \cdot 9) + (3060 : 3) &= 738 + 1020 = 1758 \end{aligned}$$

Тапшырма 870
бети 160

$$\begin{aligned} 9\text{кг} &= 9 \cdot 1000\text{г} = 9000\text{г} \\ 3\text{кг}150\text{г} &= 3 \cdot 1000\text{г} + 150\text{г} = 3000\text{г} + 150\text{г} = 3150\text{г} \\ 5\text{м}2\text{дм}3\text{см} &= 5 \cdot 100 + 2 \cdot 10\text{см} + 3\text{см} = 500\text{см} + 20\text{см} + 3\text{см} = 523\text{см} \\ 4\text{дм}5\text{см}3\text{мм} &= 4 \cdot 100\text{мм} + 5 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм} = 400\text{мм} + 50\text{мм} + 3\text{мм} = 453\text{мм} \end{aligned}$$

Тапшырма 871
бети 160

$$\begin{array}{llll} x + 345 = 1000 & y - 8 = 120 & z - 86 = 345 & m : 6 = 214 \\ x = 1000 - 345 & y = 120 + 8 & z = 345 + 86 & m = 214 \cdot 6 \\ x = 655 & y = 15 & z = 431 & m = 1284 \end{array}$$

Тапшырма 873
бети 161

$$\begin{aligned} 5\text{м} &= 5 \cdot 100\text{см} = 500\text{см} & 2\text{кг} &= 2 \cdot 1000\text{г} = 2000\text{г} \\ 400\text{см} &= 4\text{м} & 5000\text{г} &= 5\text{кг} \end{aligned}$$

Тапшырма 874
бети 162

$$\begin{aligned} \text{а) } 8900\text{м} &= 8\text{км}900\text{м} & 4000\text{г} &= 4\text{кг} & 7000\text{м} &= 7\text{км} \\ 120\text{мин} &= 2\text{саат} & 8\text{км} &= 8000\text{м} & 70\text{дм} &= 7\text{м} \\ \text{б) } 3\text{км} &= 3 \cdot 1000\text{м} = 3000\text{м} & 6\text{кг} &= 6 \cdot 1000\text{г} = 6000\text{г} \\ 5\text{сом} &= 5 \cdot 100\text{тый} = 500\text{тый} & 5\text{дм} &= 5 \cdot 10\text{см} = 50\text{см} \\ 9\text{см} &= 9 \cdot 10\text{мм} = 90\text{мм} & 7\text{саат} &= 7 \cdot 60\text{мин} = 420\text{мин} \end{aligned}$$

Тапшырма 875

бети 162

Чарбада жеңил маш. - 4
 жүк таш.-? Ээсе көп
 автобус - 2

Чыгаруу: 1) $4 \cdot 3 = 12$ (маш.)
 $4 + 12 + 2 = 18$ (маш.)
 2) $(4 \cdot 3) + 4 + 2 = 18$ (маш.)

Жообу: Чарбада 18 машина болгон.

Тапшырма 875

бети 162

$AB = 16 \text{ см}$

$BC = 16 : 4 = 4 \text{ (см)}$

 $S = ?$

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC = 16 \cdot 4 = 64 \text{ (см}^2\text{)}$

Жообу: Тик бурчтуктун аянты 64 см^2 **Тапшырма 877**

бети 162

$8 + 15 < 89$

$60 - 30 = 30$

$64 : 8 = 32 : 4$

$56 - 20 < 46$

Тапшырма 878

бети 162

$12 \text{ дм} = 120 \text{ см}$

$57 \text{ см} = 57 \cdot 10 \text{ мм} = 570 \text{ мм}$

$2 \text{ км} 400 \text{ м} = 2 \cdot 1000 \text{ м} + 400 \text{ м} = 2000 \text{ м} + 400 \text{ м} = 2400 \text{ м}$

$7000 \text{ м} = 7 \text{ км}$

$8000 \text{ г} = 8 \text{ кг}$

$4 \text{ кг} 200 \text{ г} = 4200 \text{ г}$

$125 \text{ мм} = 12 \text{ см} 5 \text{ мм}$

$415 \text{ см} = 4 \text{ м} 15 \text{ см}$

Тапшырма 879

бети 162

$P = 12 \text{ см} + 15 \text{ см} + 11 \text{ см} = 38 \text{ см}$

Тапшырма 880

бети 162

$$\begin{array}{r} \text{Чыгаруу: } + 8 \text{ сом} 50 \text{ тый.} \\ + 12 \text{ сом} 30 \text{ тый.} \\ \hline 20 \text{ сом} 80 \text{ тый.} \end{array}$$

Жообу: Топ жана машина үчүн 20 сом 80 тый. төлөдү.

Тапшырма 882

бети 163

$$\begin{array}{r} 12 \text{ км} 500 \text{ м} \\ + 3 \text{ км} \\ \hline 15 \text{ км} 500 \text{ м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \text{ см} 8 \text{ мм} \\ + 5 \text{ см} 5 \text{ мм} \\ \hline 14 \text{ см} 13 \text{ мм} \\ \hline 15 \text{ см} 3 \text{ мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \text{ км} 800 \text{ м} \\ - 3 \text{ км} 500 \text{ м} \\ \hline 7 \text{ км} 300 \text{ м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\text{дм}5\text{см} \\ + 10\text{дм}7\text{см} \\ \hline 13\text{дм}12\text{см} \\ \hline 14\text{дм}2\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30\text{кг}200\text{г} \\ + 5\text{кг}900\text{г} \\ \hline 35\text{кг}1100\text{г} \\ \hline 36\text{кг}100\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8\text{м}60\text{см} \\ + 6\text{м}40\text{см} \\ \hline 14\text{м}100\text{см} \\ \hline 15\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5\text{саат}40\text{мин} \\ - 1\text{саат}20\text{мин} \\ \hline 4\text{саат}20\text{мин} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12\text{кг} \\ - 5\text{кг}200\text{г} \\ \hline 6\text{кг}800\text{г} \end{array}$$

Тапшырма 883
бети 163

$$AB = 2\text{см}5\text{мм}$$

$$BC = AB + 1\text{см}3\text{мм} = 2\text{см}5\text{мм} + 1\text{см}3\text{мм} = 3\text{см}8\text{мм}$$

$$\begin{array}{r} 2\text{см}5\text{мм} \\ + 1\text{см}3\text{мм} \\ \hline 3\text{см}8\text{мм} \end{array}$$

Тапшырма 884
бети 163

$$378 + 695 - 516 = 1073 - 516 = 557$$

$$(750 - 184) : 2 = 566 : 2 = 283$$

$$2 \cdot (168 + 216) = 2 \cdot 384 = 768$$

$$(15 \cdot 9) + (16 \cdot 8) = 135 + 128 = 263$$

Тапшырма 885
бети 163

$$\begin{array}{r} 20\text{км}400\text{м} \\ + 16\text{км}900\text{м} \\ \hline 36\text{км}1300\text{м} \\ \hline 37\text{км}300\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9\text{м}50\text{см} \\ + 4\text{м}50\text{см} \\ \hline 13\text{м}100\text{см} \\ \hline 14\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32\text{кг}500\text{г} \\ + 5\text{кг}500\text{г} \\ \hline 37\text{кг}1000\text{г} \\ \hline 38\text{кг} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12\text{см}8\text{мм} \\ + 5\text{см}8\text{мм} \\ \hline 17\text{см}16\text{мм} \\ \hline 18\text{см}6\text{мм} \end{array}$$

Тапшырма 886
бети 164

$$9000\text{м} = 9\text{км}$$

$$5\text{км} = 5000\text{м}$$

$$6000\text{г} = 6\text{кг}$$

$$5\text{кг} = 5000\text{г}$$

$$4500\text{м} = 4\text{км}500\text{м}$$

$$5200\text{г} = 5\text{кг}200\text{г}$$

Тапшырма 887
бети 164

$$\begin{array}{r} \times 700\text{м} \\ 6 \\ \hline 4200\text{м} \\ \hline 4\text{км}200\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 560\text{г} \\ 9 \\ \hline 5040\text{г} \\ \hline 5\text{кг}40\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 900\text{г} \\ 5 \\ \hline 4500\text{г} \\ \hline 4\text{кг}500\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 350\text{м} \\ 8 \\ \hline 2800\text{м} \\ \hline 2\text{км}80\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 60\text{см} \\ 7 \\ \hline 420\text{см} \\ \hline 4\text{м}20\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 5\text{мм} \\ 10 \\ \hline 50\text{мм} \\ \hline 5\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 117\text{м} \\ 9 \\ \hline 1053\text{м} \\ \hline 1\text{км}53\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 18\text{дм} \\ 7 \\ \hline 126\text{дм} \\ \hline 12\text{м}6\text{дм} \end{array}$$

Тапшырма 888

бети 164

$$\begin{array}{r} 12\text{м}32\text{см} \\ + 9\text{м}80\text{см} \\ \hline 21\text{м}112\text{см} \\ \hline 22\text{м}12\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12\text{кг}300\text{г} \\ + 5\text{кг}900\text{г} \\ \hline 17\text{кг}1200\text{г} \\ \hline 18\text{кг}200\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80\text{кг}220\text{г} \\ - 59\text{кг}500\text{г} \\ \hline 20\text{кг}720\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\text{км}300\text{м} \\ - 800\text{м} \\ \hline 1\text{км}500\text{м} \end{array}$$

Тапшырма 889

бети 164

$$AB=15\text{м}$$

$$BC=15:3=5\text{м}$$

$$P=?, S=?$$

$$\text{Чыгаруу: } P=(AB+BC)\cdot 2=(15+5)\cdot 2=20\cdot 2=40(\text{м})$$

$$S=AB\cdot BC=15\cdot 5=75(\text{м}^2)$$

Жообу: Тик бурчтуктун аянты 75м^2 , периметри 40м

Тапшырма 890

бети 164

$$(730+270):10=1000:10=100$$

$$421\cdot 2=842$$

$$204:2=102$$

$$7456-259-2269=5187-2269=2918$$

$$100\cdot(300-284)=100\cdot 16=1600$$

$$675:5=135$$

$$618\cdot 3=1854$$

$$1239:3=413$$

$$1425+2265=3690$$

$$7840:4=1960$$

$$153:9=17$$

$$5050:5=1010$$

Тапшырма 891

бети 164

$$x+10=18$$

$$x=18-10$$

$$x=8$$

Тапшырма 892

бети 164

$$7500\text{м}=7\text{км}500\text{м}$$

$$810\text{см}=8\text{м}10\text{см}$$

$$9150\text{г}=9\text{кг}150\text{г}$$

$$105\text{см}=1\text{м}5\text{см}=10\text{дм}5\text{см}$$

Тапшырма 894

бети 165

$$\begin{array}{r} 3\text{км}300\text{м} \\ \times \quad 3 \\ \hline 9\text{км}900\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\text{см}300\text{мм} \\ \times \quad 4 \\ \hline 12\text{см}1200\text{мм} \\ \hline 24\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7\text{сом}80\text{тый.} \\ \times \quad 2 \\ \hline 14\text{сом}160\text{тый.} \\ \hline 15\text{сом}60\text{тый.} \end{array}$$

$$5\text{дм}6\text{см}=5\cdot 10\text{см}+6\text{см}=50\text{см}+6\text{см}=56\text{см}$$

$$\begin{array}{r} 56\text{см} \\ \times \quad 5 \\ \hline 280\text{см} \\ \hline 2\text{м}80\text{см} \end{array}$$

$$6\text{кг}200\text{г}=6\cdot 1000\text{г}+200\text{г}=6000\text{г}+200\text{г}=6200\text{г}$$

$$\begin{array}{r} 6200\text{г} \\ \times 6 \\ \hline 37200 \\ \hline 37\text{кг}200\text{г} \end{array}$$

$$2\text{саат}15\text{мин}=2\cdot 60\text{мин}+15\text{мин}=120\text{мин}+15\text{мин}=135\text{мин}$$

$$\begin{array}{r} 135\text{мин.} \\ \times 5 \\ \hline 675\text{мин.}:60=11(\text{калд.}15) \\ \hline 1\text{саат}15\text{мин.} \end{array}$$

Тапшырма 895
бети 165

Болгон – 75сом
7сом50тый – 6 байпак
4сом30тый – 4 бет арчы
Кайтарып берди - ? сом

Чыгаруу: 1) 7сом50тый

$$\begin{array}{r} \times 6 \\ \hline 42\text{сом}300\text{тый} \\ \hline 45\text{сом} \end{array}$$

2) 4сом30тый

$$\begin{array}{r} \times 4 \\ \hline 16\text{сом}120\text{тый} \\ \hline 17\text{сом}20\text{тый} \end{array}$$

3) 17сом20тый

$$\begin{array}{r} + 45\text{сом} \\ \hline 62\text{сом}20\text{тый} \end{array}$$

4) 75сом

$$\begin{array}{r} - 62\text{сом}20\text{тый} \\ \hline 12\text{сом}80\text{тый} \end{array}$$

Жообу: 75сомдон 12сом80тыйын кайтарып берген.

Тапшырма 896
бети 165

$$842-659=183$$

$$18:9=2$$

$$616:4=154$$

$$475+219=694$$

$$402:3=134$$

$$115:5=23$$

$$239:2=478$$

$$600-178=422$$

$$3249:2=6498$$

$$8024:4=2006$$

$$4000-1871=2129$$

$$2967+3999=6966$$

Тапшырма 897
бети 165

8-а туюнтмасы

$a=5$ болсо, $8-5=3$ «а»нын мааниси 9 жана андан чоң

болсо, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп,

чыгарылышы болбой калат.

Тапшырма 898
бети 165

$$3\text{см}2\text{мм}:2=(3\cdot 10\text{мм}+2\text{мм}):2=(30\text{мм}+2\text{мм}):2=32\text{мм}:2=16\text{мм}$$

Тапшырма 899

бети 166

$$\begin{array}{r} 7\text{м}50\text{см} \\ + 12\text{м}75\text{см} \\ \hline 19\text{м}125\text{см} \\ 20\text{м}25\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5\text{кг}200\text{г} \\ \times 6 \\ \hline 30\text{кг}1200\text{г} \\ 31\text{кг}200\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\text{км}300\text{м} \\ \times 5 \\ \hline 10\text{км}1500\text{м} \\ 11\text{км}500\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20\text{кг} \\ - 6\text{кг}300\text{г} \\ \hline 13\text{кг}700\text{г} \end{array}$$

Тапшырма 900

бети 166

$7\text{см}4\text{мм}=74\text{мм}$

$8\text{км}=8000\text{м}$

$1500\text{м}=1\text{км}500\text{м}$

$80\text{дм}=8\text{м}$

$68\text{мм}=6\text{см}8\text{мм}$

$2\text{дм}5\text{см}=25\text{см}$

Тапшырма 901

бети 166

$$\left. \begin{array}{l} 3\text{саат} - 55\text{км}50\text{м ден} \\ 2\text{саат} - 40\text{км}300\text{м} \end{array} \right\} - ? \text{ км}$$

$$\begin{array}{r} \text{Чыгаруу: I. } 1) 55\text{км} 50\text{м} \\ \times 3 \\ \hline 165\text{км} 150\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2) 40\text{км} 300\text{м} \\ \times 2 \\ \hline 80\text{км} 600\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3) 165\text{км} 150\text{м} \\ + 80\text{км} 600\text{м} \\ \hline 245\text{км} 750\text{м} \end{array}$$

$$\text{II. } (55\text{км}50\text{м} \cdot 3) + (40\text{км}300\text{м} \cdot 2) = 245\text{км}750\text{м}$$

Жообу: Автобус 245км 750метр аралыкты өткөн.

Тапшырма 902

бети 166

$5\text{км}200\text{м} \cdot 9 = 45\text{км}1800\text{м} = 46\text{км}800\text{м}$

$8\text{м}20\text{см} \cdot 5 = 40\text{м}100\text{см} = 41\text{м}$

$500\text{г} \cdot 10 = 5000\text{г} = 5\text{кг}$

$2\text{кг}400\text{г} \cdot 8 = 16\text{кг}3200\text{г} = 19\text{кг}200\text{г}$

Тапшырма 903

бети 166

1ящикте - 200гдан - 10пачке май

10ящикке - ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 200 \cdot 10 = 2000(\text{г}) = 2(\text{кг})$$

$$10 \cdot 2 = 20(\text{кг})$$

Жообу: Бала бакчага 20кг май алынып келинген.

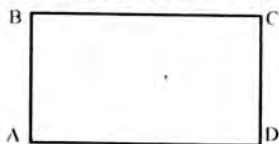
Тапшырма 904

бети 166

$AB = 2\text{см}$

$BC = 3\text{см}$

$P = ?, S = ?$

$$\text{Чыгаруу: } P=(2+3) \cdot 2=5 \cdot 2=10(\text{см})$$

$$S=2 \cdot 3=6(\text{см}^2)$$

Жообу: Периметри 10см, аянты 6см²

Тапшырма 906

бети 166

$$2200\text{г}=2\text{кг}200\text{г}$$

$$5500\text{м}=5\text{км}500\text{м}$$

$$7\text{км}150\text{м}=7150\text{м}$$

$$1\text{кг}50\text{г}=1050\text{г}$$

$$2\text{см}5\text{мм}=25\text{мм}$$

$$68\text{мм}=6\text{см}8\text{мм}$$

Тапшырма 907

бети 167

$$(925-876)-(42:6)=49-7=42$$

$$(27:4)+(160:5)=108+32=140$$

$$900-(18:7)=900-126=774$$

$$120+141+672=261+672=933$$

$$605:5=121$$

$$(1185:6)-978=7110-978=6132$$

$$9171:9=1019$$

$$8654-(783:7)=8654-5481=3173$$

Тапшырма 908

бети 167

445сомдон – 5шахмат

30сом80тый – 10китеп сатып алган }?

$$\text{Чыгаруу: } 1) \begin{array}{r} 445\text{сом} \\ \times 5 \\ \hline 2225\text{сом} \end{array}$$

$$2) \begin{array}{r} 30\text{сом}80\text{тый} \\ \times 10 \\ \hline 300\text{сом}800\text{тый} \\ \hline 308\text{сом} \end{array}$$

$$3) 2225+308=2533(\text{сом})$$

Жообу: Белекке 2533 сом сарпталган.

Тапшырма 909

бети 167

87сомдон – 6м }?

82сомдон – 10м

$$\text{Чыгаруу: } (87:6)+(82:10)=522+820=1342(\text{сом})$$

Жообу: Кездемелерге 1342сом төлөнгөн.

Тапшырма 910

бети 167

$$(500-378)+246=122+246=368$$

$$20\text{онд.} \cdot 2=40\text{онд.}$$

$$(55:8)+(100:3)=440+300=740$$

$$15\text{онд.} \cdot 4=60\text{онд.}$$

$$(225:5) \cdot 8=45 \cdot 8=360$$

$$(712:4)-(11:11)=178-121=57$$

Тапшырма 911

бети 167

а) 258; 1900; 800; 160

б) 826: айрым бирдиги 6, ондугу 2, жүздүгү 8,
жалпы бирдиги 826, ондугу 82

Тапшырма 912

бети 167

$$\begin{array}{r} \times 5\text{м}15\text{см} \\ 8 \\ \hline 40\text{м}120\text{см} \\ 41\text{м}20\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 3\text{км}240\text{м} \\ 3 \\ \hline 9\text{км}720\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 12\text{дм}3\text{см} \\ 10 \\ \hline 120\text{дм}30\text{см} \\ 12\text{м}30\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 15\text{кг}300\text{г} \\ 800\text{г} \\ \hline 15\text{кг}1100\text{г} \\ 16\text{кг}100\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8\text{км}500\text{м} \\ - 3\text{км}800\text{м} \\ \hline 4\text{км}700\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15\text{км} \\ - 3\text{км}500\text{м} \\ \hline 11\text{км}500\text{м} \end{array}$$

Тапшырма 913

бети 167

$a + 212 = 600$

$b \cdot 8 = 136$

$500 - x = 213$

$k : 9 = 105$

$a = 600 - 212$

$b = 136 : 8$

$x = 500 - 213$

$k = 105 \cdot 9$

$a = 388$

$b = 17$

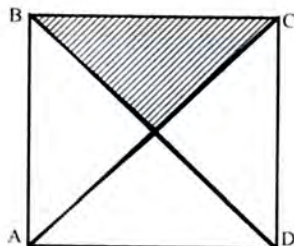
$x = 287$

$k = 945$

Тапшырма 914

бети 168

$$\begin{array}{r} AB = 4\text{см} \\ S : 4 = ? \end{array}$$

Чыгаруу: $S = (4\text{см})^2 = 16\text{см}^2$

$S : 4 = 16\text{см}^2 : 4 = 4\text{см}^2$

Жообу: Үч бурчтуктардын аянттары 4см^2

Тапшырма 915

бети 168

$23\text{онд.} \cdot 2 = 46\text{онд.}$

$15\text{жүзд.} \cdot 4 = 60\text{жүзд.}$

$16\text{онд.} : 2 = 8\text{онд.}$

$85\text{жүзд.} : 5 = 17\text{жүзд.}$

$2\text{миңд.} \cdot 4 = 8\text{миңд.}$

$8\text{миңд.} : 2 = 4\text{миңд.}$

Тапшырма 916

бети 168

$75 \cdot 4 < 75 \cdot 5 \quad 212 : 121 = 865 - 865 \quad 5 + 5 + 5 < 4 \cdot 5 \quad 1000 \cdot 0 = 8 \cdot 8$

Тапшырма 917

бети 168

$(16 + 20) \cdot 2 = 16 \cdot 2 + 20 \cdot 2 = 32 + 40 = 72$

$5 \cdot (9 + 12) = 5 \cdot 9 + 5 \cdot 12 = 45 + 60 = 105$

Санды суммага көбөйтүү үчүн ошол санды кошулуучулардын ар бирине көбөйтүп, натыйжаларын кошуп коюу керек.

Тапшырма 919

бети 169

12сом50тый – 10түгөй байпак

Кайрып берди -5сом

Болгон - ?

Чыгаруу: 1) $12\text{сом}50\text{тый} \cdot 10 = 120\text{сом}500\text{тый} = 125\text{сом}$

2) $125 + 5 = 130(\text{сом})$

Жообу: Апам дүкөнчүгө 130сом берген.

Тапшырма 920

бети 166

$215 \cdot 3 = 645$

$95 \cdot 7 = 665$

$82 \cdot 1\text{жүзд.} = 82\text{жүзд.}$

$64\text{онд.} : 8 = 8\text{онд.}$

$22\text{онд.} \cdot 3 = 66\text{онд.}$

$306 : 9 = 34$

$2700 : 10 = 270$

$918 : 3 = 306$

$76 \cdot 8 = 608$

$15\text{жүзд.} \cdot 5 = 75\text{жүзд.}$

$2\text{минд.} \cdot 4 = 8\text{минд.}$

$2228 \cdot 2 = 4456$

Тапшырма 921

бети 169

$6\text{км}660\text{м} = 6660\text{м}$

$7\text{кг}200\text{г} = 7200\text{г}$

$6000\text{г} = 6\text{кг}$

$8200\text{м} = 8\text{км}200\text{м}$

Тапшырма 922

бети 169

$10\text{онд.} = 100$

$5\text{жүзд.} = 500$

$230 = 2\text{жүзд.}3\text{онд.}$

$128\text{онд.} = 1280$

$7000 = 7\text{минд.}$

$7000 = 70\text{жүзд.}$

$630 = 63\text{онд.}$

$7000 = 700\text{онд.}$

$7000 = 7000\text{бирд.}$

Тапшырма 923

бети 169

$\left. \begin{array}{l} 5\text{сом}56\text{тыйындан} - 5\text{блокнот} \\ 2\text{сом}9\text{тыйындан} - 8\text{сызгыч} \end{array} \right\} - ?$

Чыгаруу: 1) $5\text{сом}56\text{тый.}$

$$\begin{array}{r} \times \quad 5 \\ \hline 25\text{сом}280\text{тый.} \\ 27\text{сом}80\text{тый.} \\ \hline \end{array}$$

3) $27\text{сом}80\text{тый.}$

$$\begin{array}{r} \times \quad 8 \\ \hline 18\text{сом}72\text{тый.} \\ 45\text{сом}152\text{тый.} \\ \hline 46\text{сом}52\text{тый.} \end{array}$$

2) $2\text{сом}9\text{тый.}$

$$\begin{array}{r} \times \quad 8 \\ \hline 18\text{сом}72\text{тый.} \end{array}$$

Жообу: Сатып алгандарына 46сом52тый. төлөдү.

Тапшырма 924

бети 169

$$\begin{array}{r}
 2\text{сом}30\text{тыйындан} - 10\text{дептер} \\
 3\text{сом}50\text{тыйындан} - \text{альбом} \\
 \text{Чыгаруу: } 1) \begin{array}{r} 2\text{сом}30\text{тый.} \\ \times 10 \\ \hline 20\text{сом}300\text{тый.} \\ \hline 23\text{сом} \end{array} \quad \left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\} -? \\
 \qquad \qquad \qquad 2) \begin{array}{r} 23\text{сом} \\ + 3\text{сом}50\text{тый.} \\ \hline 26\text{сом}50\text{тый.} \end{array}
 \end{array}$$

Жообу: Сымбат сатып алгандары үчүн 26сом50тый төлөгөн.

Тапшырма 925

бети 169

$$\begin{array}{lll}
 50:4=100 & 82:6=492 & 200:5=1000 \\
 500:5=100 & 69\text{онд.}:3=23\text{онд.} & 8\text{жүзд.}:4=2\text{жүзд.} \\
 3\text{жүзд.}:3=1\text{жүзд.} & 900:100=9 & 702:9=78
 \end{array}$$

ЭКИ ОРУНДУУ САНГА КӨБӨЙТҮҮ

Тапшырма 927

бети 173

$$\begin{array}{r}
 \times 26 \\
 \underline{12} \\
 + 52 \\
 \hline 26 \\
 \hline 312
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 35 \\
 \underline{22} \\
 + 70 \\
 \hline 70 \\
 \hline 770
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 61 \\
 \underline{15} \\
 + 305 \\
 \hline 61 \\
 \hline 915
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 52 \\
 \underline{34} \\
 + 208 \\
 \hline 156 \\
 \hline 1768
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 115 \\
 \underline{14} \\
 + 460 \\
 \hline 115 \\
 \hline 1610
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 213 \\
 \underline{11} \\
 + 123 \\
 \hline 123 \\
 \hline 1353
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 111 \\
 \underline{15} \\
 + 555 \\
 \hline 111 \\
 \hline 1665
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 102 \\
 \underline{28} \\
 + 816 \\
 \hline 204 \\
 \hline 2856
 \end{array}$$

Тапшырма 928

бети 173

$$\begin{array}{r}
 1\text{сом}65\text{тыйындан} - 12\text{блокнот} \\
 1\text{сом}45\text{тыйындан} - 10\text{ китеп} \\
 \text{Чыгаруу: } 1\text{сом}65\text{тый.} \cdot 12 + 1\text{сом}45\text{тый.} \cdot 10 = 34\text{сом}30\text{тый} \\
 \begin{array}{r} 1) \times 1\text{сом}65\text{тый.} \\ \hline 12 \\ \hline 12\text{сом}780\text{тый.} \\ \hline 19\text{сом}80\text{тый.} \end{array} \quad \left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\} -? \\
 \begin{array}{r} 2) \times 1\text{сом}45\text{тый.} \\ \hline 10 \\ \hline 10\text{сом}450\text{тый.} \\ \hline 14\text{сом}50\text{тый.} \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3) \overset{\dagger}{19} \text{сом } 80 \text{тый.} \\
 \underline{14 \text{сом } 50 \text{тый.}} \\
 33 \text{сом } 130 \text{тый.} \\
 \underline{34 \text{сом } 30 \text{тый.}}
 \end{array}$$

Жообу: Блокнот жана калем үчүн
34сом30тый. төлөндү.

Тапшырма 929
бети 173

$$\begin{array}{l}
 AB=11\text{см} \\
 \underline{BC=13\text{м}} \\
 S=?
 \end{array}$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=11\text{см} \cdot 13\text{см}=143\text{см}^2$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 143см^2

Тапшырма 930
бети 173

$$\begin{array}{r}
 \times 27 \\
 \underline{26} \\
 + 162 \\
 \underline{54} \\
 702
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 63 \\
 \underline{12} \\
 + 126 \\
 \underline{63} \\
 756
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 11 \\
 \underline{85} \\
 + 55 \\
 \underline{88} \\
 935
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 12 \\
 \underline{72} \\
 + 24 \\
 \underline{84} \\
 864
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 24 \\
 \underline{25} \\
 + 120 \\
 \underline{48} \\
 600
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 24 \\
 \underline{19} \\
 + 216 \\
 \underline{24} \\
 456
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 32 \\
 \underline{32} \\
 + 64 \\
 \underline{96} \\
 1024
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 15 \\
 \underline{35} \\
 + 75 \\
 \underline{45} \\
 525
 \end{array}$$

Тапшырма 931
бети 173

$$\begin{array}{llll}
 64:x=8 & a:12=15 & в+265=802 & 821-к=109 \\
 x=64:8 & a=12:15 & в=802-265 & к=821-109 \\
 x=8 & a=180 & в=537 & к=712
 \end{array}$$

Тапшырма 933
бети 173

$$\begin{array}{llll}
 45 \cdot 30=1350 & \begin{array}{r} \times 45 \\ \underline{30} \\ 1350 \end{array} & 18 \cdot 60=1080 & \begin{array}{r} \times 18 \\ \underline{60} \\ 1080 \end{array} \\
 121 \cdot 20=2420 & \begin{array}{r} \times 121 \\ \underline{20} \\ 2420 \end{array} & 250 \cdot 30=7500 & \begin{array}{r} \times 250 \\ \underline{30} \\ 7500 \end{array}
 \end{array}$$

$$147 \cdot 40 = 5880 \quad \begin{array}{r} \times 147 \\ 40 \\ \hline 5880 \end{array}$$

$$16 \cdot 50 = 800 \quad \begin{array}{r} \times 16 \\ 50 \\ \hline 800 \end{array}$$

$$26 \cdot 30 = 780 \quad \begin{array}{r} \times 26 \\ 30 \\ \hline 780 \end{array}$$

$$28 \cdot 20 = 560 \quad \begin{array}{r} \times 28 \\ 20 \\ \hline 560 \end{array}$$

Тапшырма 934
бети 174

$$\begin{array}{r} \times 12\text{г} \\ 15 \\ \hline 60 \\ + 12 \\ \hline 180\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 36\text{см} \\ 11 \\ \hline 36 \\ + 36 \\ \hline 396\text{см} \\ 3\text{м}96\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 315\text{г} \\ 11 \\ \hline 315 \\ + 315 \\ \hline 3465\text{см} \\ 34\text{м}65\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 52\text{мм} \\ 13 \\ \hline 156 \\ + 52 \\ \hline 676\text{мм} \\ 67\text{см}6\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 615\text{м} \\ 15 \\ \hline 3075 \\ + 615 \\ \hline 9225\text{м} \\ 9\text{км}225\text{м} \end{array}$$

Тапшырма 935
бети 174

$$\begin{array}{l} \underline{AB=4\text{см}} \\ S=? \end{array}$$

$$\text{Чыгаруу: } S = AB^2 = (4\text{см})^2 = 16\text{см}^2$$

1) $4 \cdot 2 = 8$ тилке сары

2) $6 \cdot 2 = 12$ кызыл тилке

3) $6 \cdot 2 = 12$ көк тилке

Эки бет болгондуктан $16 \cdot 2 = 32\text{см}^2$

Жообу: Аяк капка кеткен кездеменин аянты 32см^2

Тапшырма 936
бети 174

$$60 \cdot 2 = 120\text{км}$$

$$60 \cdot 5 = 300\text{км}$$

$$60 \cdot 10 = 600\text{км}$$

Тапшырма 937
бети 174

$$9\text{км}900\text{м} = 9900\text{м}$$

$$1900\text{м} = 1\text{км}900\text{м}$$

$$2\text{кг}800\text{г} \cdot 5 = 10\text{кг}4000\text{г} = 14\text{кг}$$

$$3\text{саат}5\text{мин} \cdot 10 = 30\text{саат}50\text{мин}$$

Тапшырма 938
бети 174

$$\begin{array}{r} \times 195 \\ 30 \\ \hline 5850 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 242 \\ 20 \\ \hline 4240 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 18 \\ 40 \\ \hline 720 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 25 \\ 40 \\ \hline 1000 \end{array}$$

Тапшырма 939
бети 174

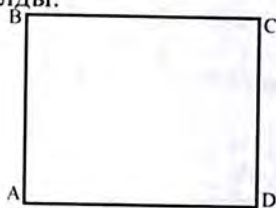
Конфет: 15ящикте – 12кг дан
18ящикте – 15кг дан } ? ←
сатылды – 83кг
калды - ?

Чыгаруу: I. 1) $15 \cdot 12 = 210(\text{кг})$ 2) $18 \cdot 15 = 270(\text{кг})$
 3) $210 + 270 = 480(\text{кг})$ 4) $480 - 83 = 377(\text{кг})$
 II. $(15 \cdot 12) + (18 \cdot 15) - 83 = 377(\text{кг})$

Жообу: 377кг конфет калды.

Тапшырма 940
 бети 174

$$\frac{AB=4\text{см}}{S - ?}$$

Чыгаруу: $S = (4\text{см})^2 = 16\text{см}^2$

Пано сүрөттөгүдөн 10 эсе чоң болгондуктан
 $10 \cdot AB = 4\text{см} \cdot 10 = 40\text{см}$

$$\begin{array}{r} 150\text{г} \\ + 80\text{г} \end{array}$$

$$S = (40\text{см})^2 = 1600(\text{см}^2) \quad \frac{50\text{г}}{280\text{г}}$$

Жообу: Панонун бетинин чоңдугу 1600см^2 ,
 Панону жасаш үчүн 280г жүн кеткен.

Тапшырма 941
 бети 174

$$800 - (15 \cdot 16) = 800 - 240 = 560$$

$$700 : (45 - 35) = 700 : 10 = 70$$

$$(26 \cdot 18) + (125 \cdot 5) = 468 + 625 = 1093$$

$$(19 \cdot 18) : 3 = 342 : 3 = 114$$

Тапшырма 942
 бети 175

	ылдамдык	убакыт	аралык
Велосипед	12км/с	7саат	Кимиси
Мотоцикл	47км/с	3саат	көп ?

Чыгаруу: 1) $12 \cdot 7 = 84(\text{км})$

2) $47 \cdot 3 = 141(\text{км})$

3) $141 - 84 = 57(\text{км})$

Жообу: Мотоциклден 57 км.ге ашык жол жүргөн.

Тапшырма 943
 бети 175

$$342 + x = 750$$

$$x : 15 = 71$$

$$a + 201 = 500$$

$$x = 750 - 342$$

$$x = 15 \cdot 71$$

$$a = 500 - 201$$

$$x = 408$$

$$x = 1065$$

$$a = 299$$

$$122 - x = 89$$

$$860 : x = 5$$

$$x - 88 = 349$$

$$x = 122 - 89$$

$$x = 860 : 5$$

$$x = 349 + 88$$

$$x = 33$$

$$x = 172$$

$$x = 437$$

Тапшырма 944

бети 175

$$\begin{array}{r} \times 2\text{км}200\text{м} \\ \hline 4 \\ \hline 8\text{км}800\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 5\text{кг}200\text{г} \\ \hline 6 \\ \hline 30\text{кг}1200\text{г} \\ \hline 31\text{кг}200\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 12\text{см}3\text{мм} \\ \hline 8 \\ \hline 96\text{см}24\text{мм} \\ \hline 98\text{см}4\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 20\text{см}2\text{мм} \\ \hline 10 \\ \hline 200\text{см}20\text{мм} \\ \hline 202\text{см} \end{array}$$

Тапшырма 945

бети 175

$$(13 \cdot 14) + (16 \cdot 10) + (180 : 10) = 182 + 160 + 18 = 342 + 18 = 360$$

$$(300 + 215) - (148 + 56) - (186 : 3) = 515 - 204 - 62 = 311 - 62 = 249$$

Тапшырма 946

бети 175

$$\text{а) } 18 \cdot 11 = 198 \quad 25 \cdot 15 = 375 \quad 20 \cdot 44 = 880 \quad 27 \cdot 12 = 324$$

$$\text{б) } 75 : 5 = 15 \quad 282 : 3 = 94 \quad 801 : 9 = 89 \quad 68 : 4 = 17$$

$$\text{в) } 342 : 13 = 4446 \quad 515 \cdot 9 = 4635 \quad 7126 : 7 = 1018 \quad 8000 : 100 = 80$$

Тапшырма 947

бети 175

$$\frac{P=40=4 \cdot 10(\text{см})}{S - ?}$$

Чыгаруу: Демек, квадраттын жагы 10см

$$S = (10\text{см})^2 = 100\text{см}^2$$

Жообу: Квадраттын аянты 100см²**Тапшырма 948**

бети 175

8 түптөн – 12 катар тал } - ? түп
 - 10 кайың }

$$\text{Чыгаруу: } 1\text{-жол. } 12 \cdot 8 + 10 \cdot 8 = 96 + 80 = 176(\text{түп})$$

$$2\text{-жол. } (12 + 10) \cdot 8 = 22 \cdot 8 = 176(\text{түп})$$

Жообу: Балдар бардыгы болуп 176 түп дарак отургузушкан.

Тапшырма 949

бети 175

$$560 : 4 = 140 \quad 702 : 9 = 78 \quad 800 : 10 = 80 \quad 905 : 5 = 181$$

$$75 \cdot 70 = 5250 \quad 18 \cdot 49 = 882 \quad 114 \cdot 20 = 2280 \quad 300 \cdot 15 = 4500$$

Тапшырма 950

бети 176

I – 20 дептер ← } ← } ?
 II – ? эки эсе көп } ← } ?
 III – дө ошон. дептер ← } ← } ?

$$\text{Чыгаруу: } 1. 1) 20 : 2 = 40(\text{дептер})$$

$$2) 20 + 40 = 60(\text{дептер})$$

$$3) 20 + 40 + 60 = 120(\text{дептер})$$

Жообу: Мугалим столдун үстүнө 120 дептер койгон.

Тапшырма 951**бети 176**

$125:c=5$	$617+a=1000$	$k:18=116$	$v\cdot 9=918$
$c=125:5$	$a=1000-617$	$k=116\cdot 18$	$v=918:9$
$c=25$	$a=383$	$k=2088$	$v=102$

Тапшырма 952**бети 176**

$$\frac{AB=8\text{см}}$$

$P-?$

$S-?$

Чыгаруу: $P=4\cdot AB=4\cdot 8\text{см}=32\text{см}$

$S=(AB)^2=(8\text{см})^2=64\text{см}^2$

Жообу: Квадраттын периметри 32см, аянты 64см²**Тапшырма 953****бети 176**

а) $3\text{км}20\text{м}\cdot 3=9\text{км}60\text{м}$	$2\text{кг}15\text{г}\cdot 4=8\text{кг}60\text{г}$
$5\text{м}15\text{см}\cdot 4=20\text{м}60\text{см}$	$8\text{см}9\text{мм}\cdot 10=80\text{см}90\text{мм}=89\text{см}$
б) $8\text{жүзд.}\cdot 2=4\text{жүзд.}$	$9\text{онд.}\cdot 9=1\text{онд.}$
$15\text{жүзд.}\cdot 5=3\text{жүзд.}$	$20\text{онд.}\cdot 10=2\text{онд.}$

Тапшырма 954**бети 176**

$500-x=250$	$819:x=9$	$a-401=559$
$x=500-250$	$x=819:9$	$a=559+401$
$x=250$	$x=91$	$a=960$

$315+x=680$	$v+99=267$	$x\cdot 4=824$
$x=680-315$	$v=267-99$	$x=824:4$
$x=365$	$v=168$	$x=206$

$m:10=123$	$6\cdot k=960$
$m=123\cdot 10$	$k=960:6$
$m=1230$	$k=160$

Тапшырма 955**бети 176**

$$(909:3)-(16\cdot 12)=303-192=111$$

$$(3246:3)+5999=1082+5999=7081$$

$$(75\cdot 11)+(148:4)=825+37=862$$

$$(99\cdot 12)-(99\cdot 11)=1188-1089=99$$

ЭКИ ОРУНДУУ САНГА БӨЛҮҮ

Тапшырма 958
бети 178

$$\begin{array}{r} 871 \overline{)13} \\ \underline{78} \\ 91 \\ \underline{91} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 444 \overline{)37} \\ \underline{37} \\ 74 \\ \underline{74} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 357 \overline{)21} \\ \underline{21} \\ 147 \\ \underline{147} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 165 \overline{)15} \\ \underline{15} \\ 15 \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 169 \overline{)13} \\ \underline{13} \\ 39 \\ \underline{39} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 871 \overline{)67} \\ \underline{67} \\ 201 \\ \underline{201} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 720 \overline{)15} \\ \underline{60} \\ 120 \\ \underline{120} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 408 \overline{)51} \\ \underline{408} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 210 \overline{)35} \\ \underline{210} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2525 \overline{)25} \\ \underline{25} \\ 025 \\ \underline{25} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2448 \overline{)24} \\ \underline{24} \\ 048 \\ \underline{48} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3440 \overline{)16} \\ \underline{32} \\ 215 \\ \underline{24} \\ 16 \\ \underline{80} \\ 80 \\ \underline{80} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 959
бети 178

$$\begin{array}{r} 1064 \overline{)28} \\ \underline{84} \\ 224 \\ \underline{224} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 912 \overline{)76} \\ \underline{76} \\ 152 \\ \underline{152} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 910 \overline{)35} \\ \underline{70} \\ 210 \\ \underline{210} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1525 \overline{)61} \\ \underline{122} \\ 305 \\ \underline{305} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 960
бети 179

$$(425:17)+(80 \cdot 15)=25+1200=1225$$

$$700-(16 \cdot 8)=700-128=572$$

$$(26 \cdot 80)-915=2080-915=1165$$

Тапшырма 961
бети 178

$$375:75=5$$

$$600:12=50$$

$$810:30=27$$

$$756:15=5$$

$$1105:17=65$$

$$2000:25=80$$

$$164:12=19 \text{ ост. } 8$$

$$81 \cdot 48=3888$$

Тапшырма 962
бети 178

Бардыгы - 900(ок).

Башт. кл. - ? 3төн бири

Мен окуган кл. - ? 10дон бири

Чыгаруу: 1) $900:3=300$ (ок.) 2) $(900:3):10=30$ (ок.)
 $300:10=30$ (ок.)

Жообу: Биздин класста 30 окуучу окуган.

Тапшырма 963
 бети 178

$8-(4 \cdot a)=0$	текшерүү:
$4 \cdot a=8$	$8-(4 \cdot 2)=0$
$a=8:4$	$8-8=0$
$a=2$	

Тапшырма 964
 бети 178

$$\begin{array}{l} AB=5\text{см}3\text{мм} \\ BC=7\text{см}8\text{мм} \\ \hline P-?, S-? \end{array}$$

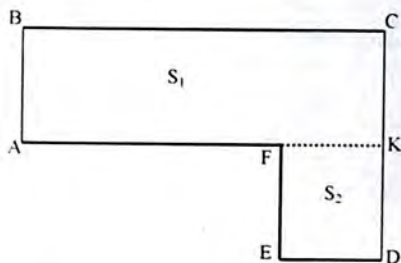
Чыгаруу: $P=(5\text{см}3\text{мм}+7\text{см}8\text{мм}) \cdot 2=12\text{см}11\text{мм} \cdot 2=$
 $=24\text{см}22\text{мм}=26\text{см}2\text{мм}$

$S=(5\text{см}3\text{мм}) \cdot (7\text{см}8\text{мм})=(5 \cdot 10\text{мм}+3\text{мм}) \cdot (7 \cdot 10\text{мм}+8\text{мм})=$
 $= (50\text{мм}+3\text{мм}) \cdot (70\text{мм}+8\text{мм})=53\text{мм} \cdot 78\text{мм}=7134\text{мм}^2$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 26см2мм,
 аянты 4234мм²

Тапшырма 965
 бети 178

$$\begin{array}{l} AB=1\text{см}5\text{мм} \\ BC=5\text{см} \\ EF=2\text{см}5\text{мм} \\ ED=1\text{см}5\text{мм} \\ \hline S-? \end{array}$$

Чыгаруу: $S_1=AB \cdot BC=1\text{см}5\text{мм} \cdot 5\text{см}=(1 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм}) \cdot 5 \cdot 10\text{мм}=$
 $= (10\text{мм}+5\text{мм}) \cdot 50\text{мм}=15\text{мм} \cdot 50\text{мм}=750\text{мм}^2$

$S_2=EF \cdot ED=(2\text{см}5\text{мм}) \cdot (1\text{см}5\text{мм})=$
 $= (2 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм}) \cdot (1 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм})=$

$= (20\text{мм}+5\text{мм}) \cdot (10\text{мм}+5\text{мм})=25\text{мм} \cdot 15\text{мм}=375\text{мм}^2$

$S=S_1+S_2=750+375=1125\text{мм}^2$

Жообу: 1125мм² аянтка ээ.

Тапшырма 966
 бети 179

$2500\text{м}=2\text{км}500\text{м}$	$1900\text{г}=1\text{кг}900\text{г}$
$0\text{км}100\text{м}=100\text{м}$	$85\text{см}=850\text{мм}$
$4\text{дм}1\text{см}=41\text{см}$	$193\text{дм}=19\text{м}3\text{дм}$

Тапшырма 967

бети 179

$814:37+428=22+428=450$

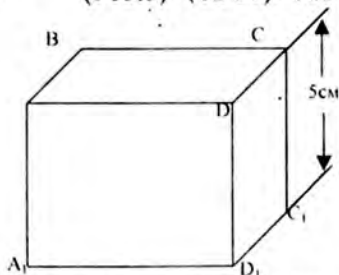
$(18-19)-(6-20)=342-120=222$

$(900:75)-2=12-2=10$

$(915:5)+(12-50)=183+600=783$

Тапшырма 968

бети 179

$AB=5\text{cm}$

$S=?$

Чыгаруу: кырлары 5см болгон куту берилген.

Бул куту барабар өлчөмдөгү 6 аянтчадан турат.

Ошондуктан бир аянтчанын бетин таап, аны 6га көбөйтүп коюуга болот.

$S_1=5\text{cm}\cdot 5\text{cm}=25\text{cm}^2$ муну 6га көбөйтөбүз

$25\cdot 6=150(\text{cm}^2)$

Жообу: Берилген кутунун өлчөмү 150cm^2 га тең.

Тапшырма 969

бети 179

$x\cdot 12=60$

$x=60:12$

$x=5$

$v+341=600$

$v=600-341$

$v=259$

$m:15=81$

$m=81\cdot 15$

$m=1215$

$702-a=459$

$a=702-459$

$a=243$

$18+k=900$

$k=900-18$

$k=882$

$500:k=25$

$k=500:25$

$k=20$

Тапшырма 970

бети 179

$(903:43)+(425:17)=21+25=46$

$(899:31)-(224:16)=29-14=15$

Тапшырма 971

бети 179

$$\begin{array}{r} \times \quad 8\text{см}3\text{мм} \\ \quad \quad \quad 9 \\ \hline 72\text{см}27\text{мм} \\ \hline 74\text{см}7\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 1\text{кг}20\text{г} \\ \quad \quad \quad 3 \\ \hline 3\text{кг}60\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 3\text{км}300\text{м} \\ \quad \quad \quad 2 \\ \hline 6\text{км}600\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 2\text{км}900\text{м} \\ \quad \quad \quad 4 \\ \hline 8\text{км}3600\text{м} \\ \hline 11\text{км}600\text{м} \end{array}$$

Тапшырма 972

бети 179

$AB=28\text{cm}$

$P=?, S=?$

$$\text{Чыгаруу: } P=4 \cdot 28=112(\text{см})$$

$$S=(28\text{см})^2=784\text{см}^2$$

Жообу: Берилген квадраттын периметри 112см,
аянты 784см²

Тапшырма 973

бети 179

$k=7$ болсо $15-(3 \cdot k)=15-(3 \cdot 7)=15-21$ Бул туюнтма чыгарылышка ээ эмес, себеби кемүүчү, кемитүүчүдөн кичине болуп калды.

Тапшырма 974

бети 179

$$\begin{array}{r} \times 85\text{тый.} \\ \times 12 \\ \hline 170 \\ 85 \\ \hline 1020\text{тый.} \\ 10\text{сом}20\text{тый.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 49\text{см} \\ \times 16 \\ \hline 294 \\ 49 \\ \hline 784\text{см} \\ 7\text{м}84\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1\text{сом}15\text{тый.} \\ \times 10 \\ \hline 10\text{сом}150\text{тый.} \\ 11\text{сом}50\text{тый.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 1\text{км}250\text{м} \\ \times 4 \\ \hline 4\text{км}1000\text{м} \\ 5\text{км} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 8\text{мм} \\ \times 15 \\ \hline 120\text{мм} \\ 12\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 15\text{г} \\ \times 10 \\ \hline 150\text{г} \end{array}$$

Тапшырма 975

бети 180

$$\begin{array}{l} 144:x=6 \\ x=144:6 \\ x=24 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} a:17=19 \\ a=17 \cdot 19 \\ a=323 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} n-68=342 \\ n=342+68 \\ n=410 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} m+309=600 \\ m=600-309 \\ m=291 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 500+k=849 \\ k=849-500 \\ k=349 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 9 \cdot x=819 \\ x=819:9 \\ x=91 \end{array}$$

Тапшырма 976

бети 180

Устаканада - 42парта \leftarrow
 ? - 3эсе аз стол \leftarrow
 ? - 15ке ашык отургуч \leftarrow } ... ? буюм

Чыгаруу: 1) $42:3=14$ стол

2) $14+15=29$ отургуч

3) $42+14+29=85$ (буюм)

Жообу: Устаканада 85 буюм оңдолгон.

Тапшырма 977

бети 180

Тилке -15см ←
 5тен бири кызыл →
 көк тилке - ?

Чыгаруу: 1) $15:5=3$ тилке кызыл2) $15-3=12$ тилке көк

Жообу: 12 тилке көккө боелгон.

Тапшырма 978

бети 180

$$\begin{array}{r} 3375 \overline{)15} \\ \underline{30} \\ 37 \\ \underline{-30} \\ 75 \\ \underline{75} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6240 \overline{)12} \\ \underline{60} \\ 24 \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1664 \overline{)13} \\ \underline{13} \\ 36 \\ \underline{-26} \\ 104 \\ \underline{104} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 910 \overline{)14} \\ \underline{84} \\ 70 \\ \underline{-70} \\ 70 \\ \underline{70} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \overline{)25} \\ \underline{100} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 795 \overline{)15} \\ \underline{75} \\ 45 \\ \underline{-45} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 979

бети 180

$$\begin{aligned} 425+x &= 600 \\ x &= 600-425 \\ x &= 175 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} a+875 &= 1000 \\ a &= 1000-875 \\ a &= 125 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 300-x &= 129 \\ x &= 300-129 \\ x &= 171 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 12 \cdot z &= 600 \\ z &= 600:12 \\ z &= 50 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 402:k &= 3 \\ k &= 402:3 \\ k &= 134 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} y:12 &= 48 \\ y &= 48 \cdot 12 \\ y &= 576 \end{aligned}$$

Тапшырма 980

бети 180

$$P=2\text{см}5\text{мм} \cdot 8=20\text{см}$$

Чыгаруу: $2\text{см}5\text{мм}$
 8

$$\begin{array}{r} 16\text{см}40\text{мм} \\ \hline 20\text{см} \end{array}$$

Жообу: Сегиз бурчтуктун периметри 20см ге барабар.

Тапшырма 981

бети 180

5мин. -15 мисал

20мин. - ? мисал

Чыгаруу: 1) $15:5=3$ (мисал)2) $20:3=60$ (мисал)

Жообу: 20 минутада 60 мисал чыгарууга болот.

Тапшырма 982

бети 180

$$\begin{array}{r} \times 342 \\ 8 \\ \hline 2736 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 125 \\ 9 \\ \hline 1125 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 89 \\ 75 \\ + 445 \\ \hline 626 \\ 6705 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 61 \\ 80 \\ \hline 4880 \end{array}$$

Тапшырма 983

бети 180

$11 \cdot a = 121$

$a = 121 : 11$

$a = 11$

$x \cdot 17 = 136$

$x = 136 : 17$

$x = 8$

$495 : k = 33$

$k = 495 : 33$

$k = 15$

Тапшырма 985

бети 181

$1 \text{ км} 20 \text{ м} \cdot 4$

$1 \text{ км} 200 \text{ м} = 1 \cdot 1000 \text{ м} + 200 \text{ м} = 1000 \text{ м} + 200 \text{ м} = 1200 \text{ м}$

$$\begin{array}{r} 1200 \\ \times 4 \\ \hline 4800 \text{ м} \\ \hline 4 \text{ км} 800 \text{ м} \end{array}$$

$1 \text{ км} 200 \text{ м} \cdot 4 = 4 \text{ км} 800 \text{ м}$

$4 \text{ м} 15 \text{ см} \cdot 25$

$4 \text{ м} 15 \text{ см} = 4 \cdot 100 \text{ см} + 15 \text{ см} = 400 \text{ см} + 15 \text{ см} = 415 \text{ см}$

$$\begin{array}{r} \times 415 \\ 25 \\ \hline 2075 \\ 830 \\ \hline 10375 \text{ см} \\ \hline 103 \text{ м} 75 \text{ см} \end{array}$$

$4 \text{ м} 15 \text{ см} \cdot 25 = 103 \text{ м} 75 \text{ см}$

$8 \text{ м} 40 \text{ см} : 3$

$8 \text{ м} 40 \text{ см} = 8 \cdot 100 \text{ см} + 40 \text{ см} = 800 \text{ см} + 40 \text{ см} = 840 \text{ см}$

$840 \overline{) 3}$

6 280см

$$\begin{array}{r} 24 \quad \overline{2\text{м } 80\text{см}} \\ 24 \\ \hline 0 \end{array}$$

8м40см:3=2м80см

4см5мм:15

4см5мм=4·10мм+5мм=40мм+5мм=45мм

$$\begin{array}{r} 45 \overline{)15} \\ 45 \quad 3 \\ \hline 0 \end{array}$$

4см5мм:15=3мм

Тапшырма 986**бети 181**

3 күндө 1500кг ←
 I - ? 3төн бири ←
 II - ? 200кг га көп ←
 III - ?

Чыгаруу: 1) 1500:3=500(кг)

2) 500+200=700(кг)

3) 500+700=1200(кг)

4) 1500-1200=300(кг)

Жообу: 3-чү күнү 300кг кум шекер сатылган.

Тапшырма 987**бети 181**

43-x=29

x:45=97

54:x=6

19·x=171

x=34-29

x=97·45

x=54:6

x=171:9

x=5

x=4365

x=9

x=19

Тапшырма 988**бети 181**

$$\begin{array}{r} 72\text{кг}300\text{г} \\ + 5\text{кг}900\text{г} \\ \hline 77\text{кг}1200\text{г} \\ 78\text{кг}200\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 18\text{м}8\text{см} \\ - 9\text{м}50\text{см} \\ \hline 8\text{м}58\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7\text{км}500\text{м} \\ - 3\text{км}800\text{м} \\ \hline 3\text{км}700\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1\text{сом}68\text{тый.} \\ + 5\text{сом}80\text{тый.} \\ \hline 6\text{сом}148\text{тый.} \\ 7\text{сом}48\text{тый.} \end{array}$$

Тапшырма 989**бети 181**

203:7=29

16·39=624

75·60=4500

11·25=275

270:9=30

540:6=90

85:17=5

45:15=3

Тапшырма 990**бети 181**

20дм9см:11

20дм9см=20·10см+9см=200см+9см=209см

$$\begin{array}{r} 209 \overline{) 11} \\ \underline{11} \\ 99 \\ \underline{99} \\ 0 \end{array}$$

$$20\text{дм}9\text{см}:11=19\text{см}$$

$$3\text{кг}250\text{г}\cdot 3$$

$$3\text{кг}250\text{г}=3\cdot 1000\text{г}+250\text{г}=3000\text{г}+250\text{г}=3250\text{г}$$

$$\begin{array}{r} \times 3250 \\ 3 \\ \hline 9750 \\ \hline 9\text{кг}750\text{г} \end{array}$$

$$3\text{кг}250\text{г}\cdot 3=9\text{кг}750\text{г}$$

$$5\text{кг}350\text{г}:25$$

$$5\text{кг}350\text{г}=5\cdot 1000\text{г}+350\text{г}=5000\text{г}+350\text{г}=5350\text{г}$$

$$\begin{array}{r} 5350 \overline{) 25} \\ \underline{50} \\ 35 \\ \underline{25} \\ 100 \\ \underline{100} \\ 0 \end{array}$$

$$5\text{кг}350\text{г}:25=214\text{г}$$

$$8\text{см}5\text{мм}\cdot 52$$

$$8\text{см}5\text{мм}=8\cdot 10\text{мм}+5\text{мм}=80\text{мм}+5\text{мм}=85\text{мм}$$

$$\begin{array}{r} \times 85 \\ 52 \\ \hline 170 \\ 425 \\ \hline 4420\text{мм} \\ 4\text{м}42\text{см} \end{array}$$

$$8\text{см}5\text{мм}\cdot 52=4\text{м}42\text{см}$$

Тапшырма 991
бети 181

$$4\text{сом}50\text{тый} : 15$$

$$4\text{сом}50\text{тый}=4\cdot 100\text{тый}+50\text{тый}=400\text{тый}+50\text{тый}=450\text{тый}$$

$$\begin{array}{r} 450 \overline{) 15} \\ \underline{45} \phantom{30\text{тый}} \\ 0 \end{array}$$

$$4\text{сом}50\text{тый}:15=30\text{тый}.$$

8км:20

$$8\text{км} = 8 \cdot 1000\text{м} = 8000\text{м}$$

$$\begin{array}{r} 8000 \overline{)20} \\ \underline{80} \\ 0 \end{array} \quad 400\text{м}$$

$$8\text{км}:20=400\text{м}$$

2см3мм·32

$$2\text{см}3\text{мм} = 2 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм} = 20\text{мм} + 3\text{мм} = 23\text{мм}$$

$$\begin{array}{r} \times 23 \\ 32 \\ \hline 46 \\ 69 \\ \hline 736 \text{ (мм)} \\ 73\text{см}6\text{мм} \end{array}$$

$$2\text{см}3\text{мм} \cdot 32 = 73\text{см}6\text{мм}$$

5кг:40

$$5\text{кг} = 5 \cdot 1000\text{г} = 5000\text{г}$$

$$\begin{array}{r} 5000 \overline{)40} \\ \underline{40} \\ 100 \\ \underline{- 80} \\ 200 \\ \underline{- 200} \\ 0 \end{array} \quad 125$$

$$5\text{кг}:40=125\text{г}$$

5см:10

$$5\text{см} = 5 \cdot 10\text{мм} = 50\text{мм}$$

$$50:10=5\text{мм}$$

$$5\text{см}:10=5\text{мм}$$

6дм4см·75

$$6\text{дм}4\text{см} = 6 \cdot 10\text{см} + 4\text{см} = 60\text{см} + 4\text{см} = 64\text{см}$$

$$\begin{array}{r} \times 75 \\ 64 \\ \hline + 300 \\ 450 \\ \hline 4800\text{см} \\ 48\text{м} \end{array}$$

$$6\text{дм}4\text{см} \cdot 75 = 48\text{м}$$

Тапшырма 992

бети 182

5кг дан – 23 пакет
калды – 50кг дан 10 корзина } - ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 5 \cdot 23 = 115(\text{кг})$$

$$2) 50 \cdot 10 = 500(\text{кг})$$

$$3) 115 + 500 = 615(\text{кг})$$

Жообу: Бардыгы 615кг алма болгон.

Тапшырма 993

бети 182

$$a) x - 18 = 40$$

$$x = 40 + 18$$

$$x = 58$$

$$б) x : 5 = 8$$

$$x = 5 \cdot 8$$

$$x = 40$$

$$в) x : 3 = 30$$

$$x = 30 : 3$$

$$x = 10$$

Тапшырма 994

бети 182

$$a) \frac{AB=4\text{см}}{P=?, S=?}$$

$$б) BC=2\text{см}$$

$$AB=8\text{см}$$

$$P=?, S=?$$

$$\text{Чыгаруу: } P = 4 \cdot 4 = 16(\text{см})$$

$$P = (8 + 2) \cdot 2 = 10 \cdot 2 = 20(\text{см})$$

$$S = (4\text{см})^2 = 16(\text{см}^2)$$

$$S = 2 \cdot 8 = 16(\text{см}^2)$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри чоң, ал эми аянттары бирдей.

Тапшырма 995

бети 182

$$a) (216 + 360) : 2 = 576 : 2 = 288$$

$$б) 700 - (65 + 348) = 700 - 413 = 287$$

$$в) (16 \cdot 15) - (8 \cdot 19) = 240 - 152 = 88$$

Тапшырма 996

бети 182

$$360\text{мин.} = 6\text{саат}$$

$$2150\text{м} = 2\text{км}150\text{м}$$

$$8070\text{г} = 8\text{кг}70\text{г}$$

$$25\text{мм} = 2\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 997

бети 182

$$5\text{км}100\text{м} : 12$$

$$5\text{км}100\text{м} = 5 \cdot 100\text{м} + 100\text{м} = 500\text{м} + 100\text{м} = 600\text{м}$$

$$\begin{array}{r} 5100 \overline{) 12} \\ 48 \quad 425 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \quad 425 \\ - 30 \quad \\ \hline 12 \quad \\ - 12 \quad \\ \hline 0 \quad \end{array}$$

$$- 30$$

$$- 24$$

$$- 60$$

$$- 60$$

$$0$$

$$5\text{км}100\text{м} : 12 = 425\text{м}$$

$$9\text{кг}800\text{г}:14$$

$$9\text{кг}800\text{г}=9\cdot 1000\text{г}+800\text{г}=9000\text{г}+800\text{г}=9800\text{г}$$

$$\begin{array}{r} 9800 \overline{)14} \\ -98 \quad 700 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$9\text{кг}800\text{г}:14=700\text{г}$$

$$3\text{кг}180\text{г}:15$$

$$3\text{кг}180\text{г}=3\cdot 1000\text{г}+180\text{г}=3000\text{г}+180\text{г}=3180\text{г}$$

$$\begin{array}{r} 3180 \overline{)15} \\ -30 \quad 212 \\ \hline -18 \\ \hline -15 \\ \hline -30 \\ \hline -30 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$3\text{кг}180\text{г}:15=212\text{г}$$

$$6\text{км}600\text{м}:10$$

$$6\text{км}600\text{м}=6\cdot 1000\text{м}+600\text{м}=6000\text{м}+600\text{м}=6600$$

$$\begin{array}{r} 6600 \overline{)10} \\ -60 \quad 660 \\ \hline 60 \\ \hline 60 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$6\text{км}600\text{м}:10=660\text{м}$$

$$\begin{array}{r} 12\text{км}200\text{м} \\ +15\text{км}30\text{м} \\ \hline 27\text{км}230\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10\text{кг} 200\text{г} \\ -3\text{кг} 150\text{г} \\ \hline 7\text{кг} 50\text{г} \end{array}$$

ТУЮНТМАДАГЫ АМАЛДАРДЫ АТКАРУУНУН ТАРТИБИ

Тапшырма 998

бети 183

$$865-(481-215)=865-266=599$$

$$(814:37)+1285=22+1285=1307$$

$$(900:10)-(8\cdot 4)=90-32=58$$

$$(1712-509)-(27\cdot 12)=1203-324=879$$

Тапшырма 999

бети 183

$$816-256-342=560-342=218$$

$$2216+1121+295=3337+295=3632$$

$$250-120+60=130+60=190$$

$$300+185-100=485-100=385$$

Тапшырма 1000

бети 183

Ар бир 12 уйдан – 25л
 Дүкөнгө – 50л - 3 флягага берди
 Калганы бакчага - ?

Чыгаруу: I. 1) $12 \cdot 25 = 300(\text{л})$
 2) $50 \cdot 3 = 150(\text{л})$
 3) $300 - 150 = 150(\text{л})$
 II. $(12 \cdot 25) - (50 \cdot 3) = 150(\text{л})$

Жообу: Балдар бакчасына 150л сүт жиберилген.

Тапшырма 1001

бети 183

Жактары $AB = 12\text{см}6\text{мм}$ болгон 5 бурчтук берилди
 $P = ?$

Чыгаруу: $P = 12\text{см}6\text{мм} \cdot 5 = 60\text{см}30\text{мм} = 63\text{см}$

Жообу: Периметри 63см

Тапшырма 1002

бети 183

саны	наркы	баасы
3 куту	75сом72тый.	бирдей
5 куту	?	

Чыгаруу: 1) $75\text{сом}72\text{тый.} : 3$
 $75\text{сом}72\text{тый.} = 75 \cdot 100\text{тый.} + 72\text{тый.} =$
 $= 7500\text{тый.} + 72\text{тый.} = 7572\text{тый.}$
 $7572 : 3 = 2524\text{тый.}$

2) $2524 \cdot 5 = 12620\text{тый.} = 126\text{сом}20\text{тый.}$

Жообу: 5 кутунун наркы 126сом 20тыйын турат.

Тапшырма 1003

бети 183

$(36 : 4) + (13 \cdot 5) = 9 + 65 = 74$
 $(9 \cdot 100) + (86 \cdot 5) = 900 + 430 = 1330$
 $850 - (110 + 442) = 850 - 552 = 298$
 $(712 - 500) - (12 \cdot 6) = 212 - 72 = 140$

Тапшырма 1004

бети 184

$3\text{см}1\text{мм} = 3 \cdot 10\text{мм} + 1\text{мм} = 30\text{мм} + 1\text{мм} = 31\text{мм}$
 $5\text{км}300\text{м} = 5 \cdot 1000\text{м} + 300\text{м} = 5000\text{м} + 300\text{м} = 5300\text{м}$
 $7\text{кг}100\text{г} = 7 \cdot 1000\text{г} + 100\text{г} = 7000\text{г} + 100\text{г} = 7100\text{г}$
 $8500\text{г} = 8\text{кг}500\text{г}$

Тапшырма 1005

бети 184

$$750 : (12 \cdot 14) \qquad (900 : 10) - (8 \cdot 7)$$

Кашаасыз жазып белгилеп чыгарууга болот.

$$750 : 12 \cdot 14 = 750 : 168 = 582$$

$$900 : 10 - 8 \cdot 7 = 90 - 56 = 44$$

Тапшырма 1006

бети 184

$$1000 - 24 : 15 = 1000 - 360 = 640$$

$$500 : 100 + 111 : 10 = 5 + 1110 = 1115$$

$$85 : 15 - 148 = 175 - 148 = 1127$$

Тапшырма 1007

бети 184

$$13 : 7 - 50 = 91 - 50 = 41$$

$$80 : 10 + 147 = 8 + 147 = 155$$

$$900 - 15 \cdot 60 = 900 - 900 = 0$$

$$164 : 4 - 89 : 3 = 656 - 267 = 389$$

$$(675 - 500) : 5 = 175 : 5 = 35$$

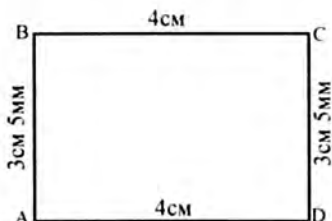
Тапшырма 1008

бети 184

$$AB = 3 \text{ см } 5 \text{ мм}$$

$$BC = 4 \text{ см}$$

$$P = ?, S = ?$$

Чыгаруу:

$$P = (AB + BC) \cdot 2 = (3 \text{ см } 5 \text{ мм} + 4 \text{ см}) \cdot 2 = 7 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 2 = 14 \text{ см } 10 \text{ мм} = 15 \text{ см}$$

$$S = AB \cdot BC = (3 \text{ см} \cdot 5 \text{ мм}) \cdot 4 \text{ см}$$

$$3 \text{ см } 5 \text{ мм} = 3 \cdot 10 \text{ мм} + 5 \text{ мм} = 30 \text{ мм} + 5 \text{ мм} = 35 \text{ мм}$$

$$4 \text{ см} = 4 \cdot 10 \text{ мм} = 40 \text{ мм}$$

$$S = (3 \text{ см } 5 \text{ мм}) \cdot 4 \text{ см} = 35 \text{ мм} \cdot 40 \text{ мм} = 1400 \text{ мм}^2 = 14 \text{ см}^2$$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 14 см^2 ,
периметри 15 см

Тапшырма 1009

бети 185

$$6 \text{ км } 80 \text{ м} \cdot 9 = 54 \text{ км } 720 \text{ м}$$

$$5 \text{ кг } 200 \text{ г} \cdot 7 = 35 \text{ кг } 1400 \text{ г} = 36 \text{ кг } 400 \text{ г}$$

$$+ 123 \text{ км } 800 \text{ м}$$

$$+ 401 \text{ км } 500 \text{ м}$$

$$\hline 524 \text{ км } 1300 \text{ м}$$

$$525 \text{ км } 300 \text{ м}$$

$$371 \text{ км} : 7 = 53 \text{ км}$$

$$675 \text{ см} : 5 = 135 \text{ см}$$

$$3 \text{ см } 3 \text{ мм} \cdot 10 = 30 \text{ см } 30 \text{ мм}$$

Тапшырма 1010

бети 185

$$S=18\text{см}^2 \quad 1) \text{ AB}=1\text{см} \quad 2) \text{ AB}=2\text{см} \quad 3) \text{ AB}=3\text{см}$$

$$\text{BC}=18\text{см} \quad \text{BC}=9\text{см} \quad \text{BC}=6\text{см}$$

Тапшырма 1011

бети 185

$$(35:7)+142=5+142=147 \quad 18:5+16:8=90+128=218$$

$$85:5:10=17:10=170 \quad (15:15)-(18:7)=225-126=99$$

Тапшырма 1012

бети 185

$$v:5=12$$

$$v=12 \cdot 5$$

$$v=60$$

Тапшырма 1013

бети 185

Туянтмалардын үстүндөгү 1, 2, 3 деген цифралар туянтмаларды чыгаруудагы амалдардын тартибин билдирет.

Тапшырма 1014

бети 185

$$P_5=12\text{см}3\text{мм} \cdot 5=60\text{см}15\text{мм}=61\text{см}5\text{мм}$$

$$P_4=15\text{см} \cdot 4=60\text{см}$$

$$P_5 > P_4$$

Тапшырма 1015

бети 186

$k=6$ болсо, $15-3 \cdot k=15-3 \cdot 6=15-18$ болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болгон туянтма чыгарылышка ээ болбойт.

Тапшырма 1016

бети 186

$x-211=349$	$422-x=149$	$9 \cdot x=297$
$x=349+211$	$x=422-149$	$x=297:9$
$x=560$	$x=273$	$x=33$
$a:7=108$	$715:a=5$	$305+x=600$
$a=108 \cdot 7$	$a=715:5$	$x=600-305$
$a=756$	$a=143$	$x=295$

Тапшырма 1017

бети 186

сомдук	купюра саны	жалпы акча
20	8	бирдей
5	?	

Чыгаруу: 1) $20 \cdot 8 = 160$ (сом) 2) $160 : 5 = 32$ (купюра)

Жообу: Маратта 32 купюра акча болгон.

Тапшырма 1018

бети 186

Адилет 3сомдон 12дептер алып, дүкөнчүгө 40сом берди. Дүкөнчү канча сом кайтарып берет?

Чыгаруу: 1) $12 \cdot 3 = 36$ (сом)2) $40 - 36 = 4$ (сом)

Жообу: Дүкөнчү 4сомду кайтарып берген.

Тапшырма 1019

бети 186

$16 \cdot 4 = 64$

$15 \cdot 5 = 75$

$125 \cdot 3 = 375$

$34 \cdot 7 = 238$

$300 - 200 = 100$

$14 \cdot 6 = 84$

$17 \cdot 16 = 272$

$16 \cdot 16 = 256$

Тапшырма 1020

бети 186

$57 \cdot 9 - 12 \cdot 12 = 513 - 144 = 369$

$1000 - 125 \cdot 4 = 1000 - 500 = 500$

$(871 - 325) - (441 - 339) = 546 - 102 = 444$

$400 + 15 + 420 = 415 + 420 = 835$

Тапшырма 1021

бети 186

$784 - (63 + 249) = 784 - 312 = 472$

$600 - (500 : 10) = 600 - 50 = 550$

$342 : 9 + 47 - 9 = 38 + 47 - 9 = 85 - 9 = 76$

$12 + 107 + 299 = 119 + 299 = 418$

$(647 + 153) : 100 = 800 : 100 = 8$

$128 \cdot 5 - 219 = 640 - 219 = 421$

Тапшырма 1022

бети 186

$S = 18 \text{ см}^2$

$AB = 6 \text{ см}$

$BC = x$

Чыгаруу: $18 \text{ см} = 6 \text{ см} \cdot x$

$x = 18 : 6$

$x = 3 \text{ (см)}$

Жообу: Жагы 3см

Тапшырма 1023

бети 186

Асан 16 дептерин инилерине -тең бөлүп бергенде, аларга 4төн тийген. Асандын канча иниси болгон?

Тапшырма 1024

бети 186

$$\begin{array}{r} \underline{10\text{см}68\text{тый.}} \\ 2\text{см}60\text{тый.} \\ \hline 8\text{см}8\text{тый.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{20\text{м}5\text{см}} \\ 9\text{м}15\text{см} \\ \hline 10\text{м}90\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 72\text{кг}500\text{г} \\ 5\text{кг}90\text{г} \\ \hline 77\text{кг}590\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 12\text{см}3\text{мм} \\ 4 \\ \hline 48\text{см}12\text{мм} \\ \hline 49\text{см}2\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2\text{дм}8\text{см} \\ 15 \\ \hline 30\text{дм}120\text{см} \\ \hline 42\text{дм} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5\text{км}500\text{м}:11= \\ =5500\text{м}:11=500\text{м} \end{array}$$

Тапшырма 1025

бети 187

- 1) Эгер $v=10$ болсо, $15-v=15-10$ болуп, $5>3$ болуп калат
- 2) $v=11$ болсо, $15-11=4$ болуп, $4>3$ болот
- 3) $v=12$ болсо, $15-12=3$ болуп, $3=3$ болот
- 4) $v=13$ болсо, $15-13=2$ болуп, $2<3$ аткарылат.

Демек туюнтма 3төн кичине болуш үчүн 12ден чоң маанилерди гана берүү керек.

Тапшырма 1026

бети 187

$$30\text{мм}=3\text{см}$$

$$8\text{км}015\text{м}=8015\text{м}$$

$$105\text{см}=1\text{м}5\text{см}$$

$$1\text{кг}230\text{г}=1230\text{г}$$

$$5030\text{г}=5\text{кг}30\text{г}$$

$$8\text{см}2\text{мм}=82\text{мм}$$

$$3730\text{м}=3\text{км}730\text{м}$$

$$3\text{саат}=180\text{мин.}$$

Тапшырма 1027

бети 187

$$m-5=6$$

$$m=6+5$$

$$m=11$$

Менде 11 конфет болгон.

Тапшырма 1028

бети 187

$$345:5=69$$

$$612:9=68$$

$$966:3=322$$

$$504:9=56$$

$$606:6=101$$

$$714:7=102$$

$$848:8=106$$

$$990:3=330$$

$$5115:3=1705$$

$$7116:4=1779$$

$$9090:9=1010$$

$$1200:100=12$$

Тапшырма 1029

бети 184

$$600-(12\cdot 5+14\cdot 4)=600-(60+56)=600-116=484$$

$$871-(327+15\cdot 4)=871-(327+60)=871-387=484$$

$$850-(63+99:9)=850-(63+11)=850-74=776$$

$$(36:6+4)\cdot 16=(6+4)\cdot 16=10\cdot 16=160$$

Тапшырма 1030
бети 187

Үч көйнөк -270сом

10 көйнөк - ?

Чыгаруу: 1) $270:3=90(\text{сом})$ 2) $(270:3)\cdot 10=900(\text{сом})$
 $90\cdot 10=900(\text{сом})$

Жообу: 10 көйнөк 900сом турат.

Тапшырма 1031
бети 187

628 санында – айрым бирдик 8, ондук 2, жүздүк 6
- жалпы бирдик 628, ондугу 62

Тапшырма 1032
бети 187

Алма: - 2ящикке –30кг сыйса
- 5ящикке - ?

Чыгаруу: 1) $30:2=15(\text{кг})$ 2) $(30:2)\cdot 5=75(\text{кг})$
 $15\cdot 5=75(\text{кг})$

Жообу: 5ящикке 75кг алма батат.

Тапшырма 1035
бети 188

Гаражда автобус –24
треллейбус –3 эсе көп ?
рейсте – 90маш.
Кадды - ? машина

Чыгаруу: 1) $24\cdot 3=72(\text{трел.})$
 $24+72=90(\text{маш.})$
 $96-90=6(\text{маш.})$
2) $24+24\cdot 3-90=6(\text{маш.})$

Жообу: Гаражда 6 машина калган.

Тапшырма 1036
бети 188

а) $200:2=100$ $420:2=210$ $720:3=240$ $864:4=216$
б) $137\cdot 6=822$ $81\cdot 9=729$ $751\cdot 2=1502$ $65\cdot 10=650$

Тапшырма 1037

бети 188

$$AB=3\text{м}$$

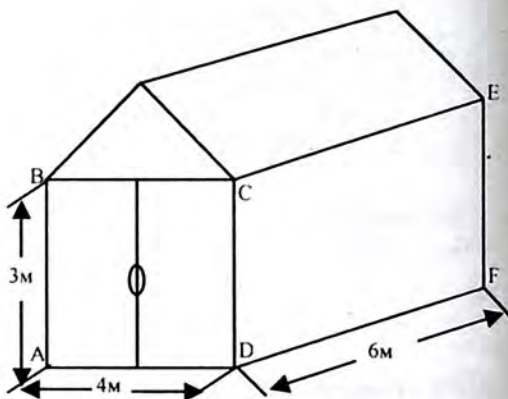
$$BC=4\text{м}$$

$$DF=6\text{м}$$

1м²ка 100кирпич

канча -? кирпич

S - ?

$$\text{Чыгаруу: } S_1 = AD \cdot AB = 3\text{м} \cdot 4\text{м} = 12\text{м}^2$$

$$2S_2 = (DC \cdot DF) \cdot 2 = (6\text{м} \cdot 3\text{м}) \cdot 2 = 18\text{м} \cdot 2\text{м} = 36\text{м}^2$$

$$S = S_1 + 2S_2 = 12\text{м}^2 + 36\text{м}^2 = 48\text{м}^2$$

$$48 \cdot 100 = 4800 \text{кирпич}$$

Жообу: Дубалга 4800 кирпич кеткен.

Тапшырма 1038

бети 188

$$AB=15\text{м}$$

$$BC=20\text{м}$$

Тазалады - 50м² жерди

Калды - ? м²

$$\text{Чыгаруу: } 1) S = 15 \cdot 20 = 300(\text{м}^2)$$

$$2) 300 - 50 = 150(\text{м}^2)$$

Жообу: Дагы 150м² жерди тазалоо керек.

Тапшырма 1039

бети 188

$$P = 5\text{см} + 2\text{см}6\text{мм} + 3\text{см}2\text{мм} = 10\text{см}8\text{мм}$$

Тапшырма 1040

бети 188

$$2\text{см}3\text{мм} + 1\text{см}5\text{мм} + 2\text{см} = 5\text{см}8\text{мм}$$

Тапшырма 1041

бети 189

$$926 - 48 + 126 = 878 + 126 = 1004$$

$$(612 - 500) : 4 + 85 = 112 : 4 + 85 = 28 + 85 = 113$$

$$26 \cdot 4 + 18 \cdot 5 - 141 = 104 + 90 - 141 = 194 - 141 = 53$$

$$142 : 2 - 5 \cdot 6 + 400 = 71 - 30 + 400 = 41 + 400 = 441$$

$$440+102 \cdot 3-89=440+306-89=746-89=657$$

$$600-600:30+18 \cdot 9=600-20+162=580+162=742$$

Тапшырма 1042
бети 189

$$\begin{array}{r} 0\text{км}100\text{м} \\ \times \quad 12 \\ \hline 1200\text{м} \\ \hline 1\text{км}200\text{м} \end{array}$$

$$9\text{кг}800\text{г}:7=9800\text{г}:7=1400\text{г}=1\text{кг}400\text{г}$$

$$9\text{кг}800\text{г}=9 \cdot 1000\text{г}+800\text{г}=9000\text{г}+800\text{г}=9800\text{г}$$

$$1\text{кг}180\text{г}:4=4\text{кг}720\text{г}$$

$$6\text{км}600\text{м}:10=6600:10=660\text{м}$$

$$\begin{array}{r} 42\text{км}300\text{м} \\ + 15\text{км}30\text{м} \\ \hline 57\text{км}330\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8\text{кг}200\text{г} \\ - 2\text{кг}950\text{г} \\ \hline 5\text{кг}250\text{г} \end{array}$$

Тапшырма 1043
бети 189

$$10+x=21$$

$$x=21-10$$

$$x=11$$

Тапшырма 1044
бети 189

$$\begin{array}{r} 80\text{км} \\ - 36\text{км} 220\text{м} \\ \hline 43\text{км} 789\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95\text{сом} 35\text{тый.} \\ - 0\text{сом} 69\text{тый.} \\ \hline 94\text{сом} 66\text{тый.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16\text{кг} 90\text{г} \\ + 4\text{кг} 985\text{г} \\ \hline 20\text{кг} 1075\text{г} \\ \hline 21\text{кг} 75\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 18\text{см} 2\text{мм} \\ - \quad 9\text{мм} \\ \hline 17\text{см} 3\text{мм} \end{array}$$

Тапшырма 1045
бети 189

убактысы	жасоо нормасы	жалпы саны
6 күн	12 стол	бирдей
9 күн	?	

Чыгаруу: 1) $6 \cdot 12 = 72$ (стол)

2) $72:9=8$ (стол)

Жообу: Экинчи уста күнүнө 8 стол жасаган.

Тапшырма 1046

бети 189

$$2156:4+327\cdot 32=539+10464=11003$$

$$60-24:4+834=60-6+834=54+834=888$$

$$462\cdot 23-3345:3=10626-1115=9511$$

$$24\cdot 3\cdot (57-35)=24\cdot 3\cdot 22=72\cdot 22=1584$$

Тапшырма 1047

бети 189

$$\begin{array}{r} \times \quad 2\text{кг}150\text{г} \\ \quad \quad \quad 4 \\ \hline 8\text{кг}600\text{г} \end{array}$$

$$1\text{кг}900:4=1900\text{г}:4=475\text{г}$$

$$5\text{см}5\text{мм}\cdot 6=30\text{см}30\text{мм}=33\text{см}$$

$$2\text{км}120\text{м}\cdot 3=6\text{км}360\text{м}$$

Тапшырма 1048

бети 189

$$275+a=1000$$

$$a=1000-275$$

$$a=725$$

$$x+312=701$$

$$x=701-312$$

$$x=389$$

$$800-a=119$$

$$a=800-119$$

$$a=681$$

$$135:k=3$$

$$k=135:3$$

$$k=45$$

$$m:19=18$$

$$m=19\cdot 18$$

$$m=342$$

Тапшырма 1049

бети 190

$$S=20\text{см}^2$$

1) $AB=1\text{см}$

$$BC=20\text{см}$$

2) $AB=2\text{см}$

$$BC=10\text{см}$$

3) $AB=4\text{см}$

$$BC=5\text{см}$$

Тапшырма 1050

бети 190

$$144:2=72$$

$$144:9=16$$

$$96; 72; 48; 32; 24$$

$$144:3=48$$

$$144:12=12$$

$$144:4=36$$

$$144:6=24$$

Тапшырма 1051

бети 190

$$x+99=500$$

$$x=500-99$$

$$x=401$$

$$x:21=315$$

$$x=315\cdot 21$$

$$x=6615$$

$$441+a=900$$

$$a=900-441$$

$$a=459$$

$$15\cdot x=600$$

$$x=600:15$$

$$x=40$$

$$x\cdot 18=720$$

$$x=720:18$$

$$x=40$$

$$1000:y=4$$

$$y=1000:4$$

$$y=250$$

Тапшырма 1052
бети 190

$$8\text{км}150\text{м}:25=8150\text{м}:25=326\text{м}$$

$$4\text{м}8\text{дм}5\text{см}:5=20\text{м}40\text{дм}25\text{см}=20\text{м}42\text{дм}5\text{см}=24\text{м}2\text{дм}5\text{см}$$

**БАРДЫК АМАЛДАРГА КАРАТА ТЕКСТҮҮ
 МАСЕЛЕЛЕРДИ ЖАНА ТЕҢДЕМЕЛЕРДИ
 ЧЫГАРУУ**

Тапшырма 1054
бети 191

$$18:(x+4)=2 \quad 3 \cdot x - 12 = 96 \quad (c:7) \cdot 3 = 9 \quad 2a + 20 = 46$$

$$x+4=18:2 \quad 3 \cdot x = 96 + 12 \quad c:7=9:3 \quad 2a=46-20$$

$$x+4=9 \quad 3 \cdot x = 108 \quad c:7=3 \quad 2a=26$$

$$x=9-4 \quad x=108:3 \quad c=7 \cdot 3 \quad a=26:2$$

$$x=5 \quad x=36 \quad c=21 \quad a=13$$

Мында $3 \cdot x$, $x+4$, $c:7$, $2 \cdot a$ белгисиздер болуп эсептелет.

Тапшырма 1055
бети 191

Алып келинди - 1000 отургуч

Теңи ар бир катарга - 50дөн

Калганы ошончо катарга -40дан

Калды - ? отургуч?

Чыгаруу: 1) $1000:2=500$ (от.) 2) $500:50=10$ (от.)

3) $40 \cdot 10=400$ (от.) 4) $500+400=900$ (от.)

5) $1000-900=100$ (от.)

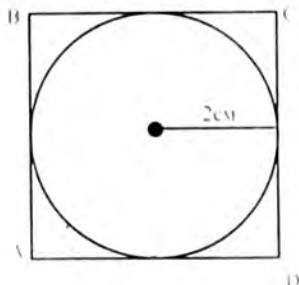
Жообу: 100 отургуч ашып калды.

Тапшырма 1056
бети 191

$$S_{\text{тег}} = 13\text{см}^2$$

$$AB = 2 \cdot 2 = 4\text{см}$$

$$S_{ABCD} - S_{\text{тег}} = ?$$

Чыгаруу: $S = (4\text{см})^2 = 16\text{см}^2$

$$16 - 13 = 3(\text{см}^2)$$

Жообу: ABCD квадраттын аянты тегеректин аянтынан 3см^2 ка чоң.

Тапшырма 1057

бети 190

$$11м88см:36$$

$$11м88см=11\cdot100см+88см=1100см+88см=1188см$$

$$11м88см:3=1188см:3=396см$$

$$52сом48тый.:64$$

$$52сом48тый.=52\cdot100тый.+48тый.=5200тый.+48тый.=5248тый.$$

$$52сом48тый.:64=5248тый.:64=82тый.$$

$$4км208м:3=12км624м$$

$$3саат15мин.:4=12саат60мин.=13саат$$

Тапшырма 1058

бети 191

$$к:5-61=249$$

$$(118-x):8=312$$

$$к:5=249+61$$

$$118-x=312:8$$

$$к:5=310$$

$$118-x=39$$

$$к=310:5$$

$$x=118-39$$

$$к=62$$

$$x=79$$

Тапшырма 1059

бети 191

$$(480+995):5=1475:5=295$$

$$480+995:5=480+199=679$$

$$(654-207):3=447:3=149$$

$$654-207:3=654-69=585$$

Кашканы алып койсок, аткарылуучу амалдардын тартиби алмашып калат.

Тапшырма 1060

бети 191

Дүкөнгө – 820м

Сатылды – 422м

Ал келди – 3түрм. 150м

Болду ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 820-422=398(\text{м})$$

$$2) 150\cdot3=450(\text{м})$$

$$3) 398+405=848(\text{м})$$

Жообу: Дүкөнгө 848м кездеме болуп калды.

Тапшырма 1061

бети 192

$$(35+48):(80-76):83=83:4:83=332:83=4$$

$$54:(21-15):12=54:6:12=9:12=108$$

$$7\cdot100-5\cdot10-63:7=700-50-9=650-9=641$$

$$310-16:5=310-80=230$$

Тапшырма 1062

бети 192

$600:x-12=18$

$600:x=18+12$

$600:x=30$

$x=600:30$

$x=20$

$a:12-26=85$

$a:12=85+26$

$a:12=111$

$a=111 \cdot 12$

$a=1332$

$(m-15):25=13+12$

$(m-15):25=25$

$m-15=25 \cdot 25$

$m-15=625$

$m=625+15$

$m=640$

$112-k \cdot 2=60$

$k \cdot 2=112-60$

$k \cdot 2=52$

$k=52:2$

$k=26$

Тапшырма 1063

бети 192

5: a+18 туюнтмага

1) a=1

5:1+18=5+18=23

2) a=5

5:5+18=1+18=19

3) a=10

5:10+18 туюнтманы чыгарууга болбойт, себеби бөлүнүүчү 5. бөлүүчү 10дон кичине

Тапшырма 1064

бети 192

$$\begin{array}{r} 12\text{см}5\text{мм} \\ \times \quad 9 \\ \hline 108\text{см}45\text{мм} \\ \hline 112\text{см}5\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5\text{дм}7\text{см} \\ \times \quad 8 \\ \hline 40\text{дм}56\text{см} \\ \hline 45\text{дм}6\text{см} \end{array}$$

$15\text{км}250\text{м}:5=15250\text{м}:5=3050\text{м}=3\text{км}50\text{м}$

$2\text{кг}250\text{г}:3=2250\text{г}:3=750\text{г}$

Тапшырма 1065

бети 192

а) $(a-10)+15=38$

$a-10=38-15$

$a-10=23$

$a=23+10$

$a=33$

б) $18:(m+9)=2$

$m+9=18:2$

$m+9=9$

$m=9-9$

$m=0$

в) $k:(16-3)=15$

$k:48=15$

$k=48 \cdot 15$

$k=720$

Тапшырма 1066

бети 192

$600-127 \cdot 2+12 \cdot 14=600-254+168=346+168=514$

$(15+35) \cdot (701-692)=50 \cdot 9=450$

Тапшырма 1067

бети 192

13 сом 60 тыйындан 5 кг кум шекер алсак,
100 сомдон канча калат?

Чыгаруу: 1) $13 \text{ сом } 60 \text{ тый.} \cdot 5 = 65 \text{ сом } 300 \text{ тый.} = 68 \text{ сом}$
2) $100 - 68 = 32 \text{ (сом)}$

Жообу: Дүкөнчү 32 сом кайтарып берди.

Тапшырма 1068

бети 192

Дүкөндө – 250 кг бадр. ←

Түш. чей. – ? 5 тен бири →

Түшт. кий. – 3 эсе көп сат.

Калды – ? кг бадр.

Чыгаруу: 1) $250 : 5 = 50 \text{ (кг)}$

2) $50 \cdot 3 = 150 \text{ (кг)}$

3) $50 + 150 = 200 \text{ (кг)}$

4) $250 - 200 = 50 \text{ (кг)}$

Жообу: Дүкөндө 50 кг бадыраң калган.

Тапшырма 1069

бети 192

$36 \cdot 35 - 17 \cdot 50 + 651 \cdot 3 = 1260 - 850 + 1953 = 410 + 1953 = 2363$

$756 : (900 - 858) - 60 = 756 : 42 - 60 = 18 - 60 = 1080$

$(1000 - 825) : 5 + 13 \cdot 80 = 175 : 5 + 1040 = 35 + 1040 = 1075$

$297 : 9 + 40 \cdot 17 = 33 + 680 = 713$

Тапшырма 1070

бети 192

$P_1 = 8 \text{ см}$

$P = 2P_1 = 2 \cdot 8 \text{ см} = 16 \text{ см}$

$S = ?$

Чыгаруу: $P = 16 \text{ см} = 4 \cdot 4 \text{ см}$

Демек $AB = 4 \text{ см}$

$S = (AB)^2 = (4 \text{ см})^2 = 16 \text{ см}^2$

Жообу: Квадраттын аянты 16 см^2

Тапшырма 1071

бети 193

$560 : x + 181 = 195$

$(215 - k) \cdot 58 = 232$

$560 : x = 195 - 181$

$215 - k = 232 : 58$

$560 : x = 14$

$215 - k = 4$

$x = 560 : 14$

$x = 215 - 4$

$x = 40$

$x = 211$

$$900 - x \cdot 32 = 708$$

$$x \cdot 32 = 900 - 708$$

$$x \cdot 32 = 192$$

$$x = 192 : 32$$

$$x = 6$$

$$x \cdot 12 - 800 = 124$$

$$x \cdot 12 = 800 + 124$$

$$x \cdot 12 = 924$$

$$x = 924 : 12$$

$$x = 77$$

Тапшырма 1072

бети 193

Адилеттин 12 дептери болгон. Ал бир нече дептерин инисине бергенден кийин, өзүндө 8 дептер калган.

Адилет инисине канча дептер берген?

$$12 - a = 8$$

Тапшырма 1073

бети 193

$$742 : 14 = 53$$

$$1818 : 18 = 101$$

$$602 : 2 = 301$$

$$57 \cdot 63 = 3591$$

Тапшырма 1074

бети 193

$$1000 - 18 \cdot 24 : 27 = 1000 - 432 : 27 = 1000 - 16 = 984$$

$$1000 : 25 \cdot 20 - 49 \cdot 12 = 40 \cdot 20 - 588 = 800 - 588 = 212$$

$$336 : (178 - 15 \cdot 10) = 336 : (178 - 150) = 336 : 28 = 12$$

$$816 : 34 + 754 : 58 = 24 + 13 = 37$$

Тапшырма 1075

бети 193

$$x - 9 \cdot 6 = 525 - 400$$

$$x - 54 = 125$$

$$x = 125 + 54$$

$$x = 179$$

$$(a : 8) \cdot 2 = 106$$

$$a : 8 = 206 : 2$$

$$a : 8 = 103$$

$$a = 103 \cdot 8$$

$$a = 824$$

$$(m - 215) - 128 = 250$$

$$m - 215 = 250 + 128$$

$$m - 215 = 378$$

$$m = 378 + 215$$

$$m = 593$$

$$745 : x = 5$$

$$x = 745 : 5$$

$$x = 149$$

Тапшырма 1076

бети 193

Классга - 24ок.

Тени - ? 5чи катарга

3төн бири - ? 6кат.

7 катарга - ? ок.

Чыгаруу: 1) $24 : 2 = 12$ (ок.)

$$2) 24:3=8(\text{ок.})$$

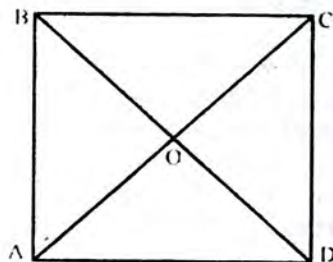
$$3) 12+8=20(\text{ок.})$$

$$4) 24-20=4(\text{ок.})$$

Жообу: 7 катарга 4 окуучу отурган.

Тапшырма 1077
бети 193

$$\frac{AB=4\text{см}}{S=?}$$

Чыгаруу: $\triangle AOB$, $\triangle BOC$, $\triangle COD$, $\triangle DOA$ деген барабар үч бурчтук пайда болду.

$$S=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$$

Ар бир үч бурчтук тик бурчтуктун аянтынын 4төн бирине тең.

$$S:4=16:4=4(\text{см}^2)$$

Жообу: Ар бир үч бурчтуктун аянты 4см^2 ка барабар.

Тапшырма 1078
бети 193

$$2 \cdot a + 17 = 21$$

$$2 \cdot a = 21 - 17$$

$$2 \cdot a = 4$$

$$a = 4 : 2$$

$$a = 2$$

Тапшырма 1079
бети 193

$$\text{Чыгаруу: } P_{12} = 12 \cdot 2 = 24(\text{см})$$

$$P_8 = 3 \cdot 8 = 24(\text{см})$$

$$P_8 = P_{12}$$

Жообу: Экөөнүн периметрлери барабар.

Тапшырма 1080
бети 193

$$432:27-912:76=16-12=4 \quad 500:25 \cdot 5 \cdot 4=20 \cdot 5 \cdot 4=100 \cdot 4=400$$

$$910:35+28 \cdot 40=26+1120=1146$$

$$240 \cdot 5-240:16-12 \cdot 12=1200-15-144=1185-144=1041$$

Тапшырма 1081

бети 194

$76-50 > 2.8$

$48+150 < 100.2$

$81:9 = 9.1$

$360-259 = 15:15$

Тапшырма 1082

бети 194

Эки сугатчы - 120г ←
 I- сугатчы - 3төн бирин
 II - ? га

Чыгаруу: 1) $120:3=40(\text{га})$ 2) $(120:3)-40=80(\text{га})$
 $120-40=80(\text{га})$

Жообу: Экинчи сугатчы 80га жерди сугарган.

Тапшырма 1083

бети 194

$420-15 \cdot 6 : 2 = 420-90 : 2 = 420-45 = 375$

$81:9+15 \cdot 15-144:72=9+225-2=234-2=232$

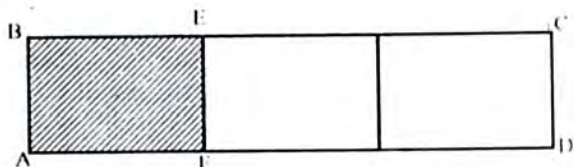
Тапшырма 1084

бети 194

$AB=2\text{см}$

$BC=9\text{см}$

$S_{ABEF} = ?$

Чыгаруу: $S=2 \cdot 9=18(\text{см}^2)$

$S:3=18:3=6(\text{см}^2)$ - бул бир бөлүктүн аянты

$S:3 \cdot 2=18:3 \cdot 2=6 \cdot 2=12(\text{см}^2)$ - бул эки бөлүктүн аянты. Бул эки үлүштү түзөт.

Жообу: EFCD - ABCD төрт бурчтугунун эки үлүшүн түзөт.

Тапшырма 1085

бети 194

$(900+x):38=119$

$(705-m):15=34$

$900+x=199 \cdot 38$

$705-m=34 \cdot 15$

$900+x=4522$

$705-m=510$

$x=4522-900$

$m=705-510$

$x=3622$

$m=195$

$810-14 \cdot x=460$

$882-a \cdot 531=351$

$14 \cdot x=810-460$

$a \cdot 531=882-351$

$14 \cdot x=350$

$a \cdot 531=531$

$x=350:14$

$a=531:531$

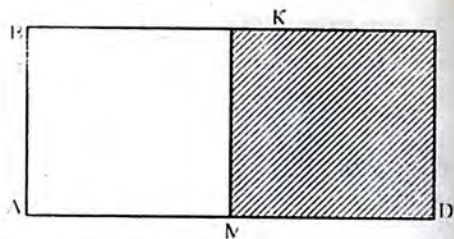
$x=25$

$a=1$

Тапшырма 1086

бети 194

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см} \\ BK=KC=3\text{см} \\ BC=6\text{см} \\ \hline MKCD - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=3 \cdot 6=18(\text{см}^2)$

$MKCD$ нын аянты $18:2=9(\text{см}^2)$

Жообу: $MKCD$ нын аянты $ABCD$ тик бурчтугунун аянтынын жарымын түзөт.

Тапшырма 1087

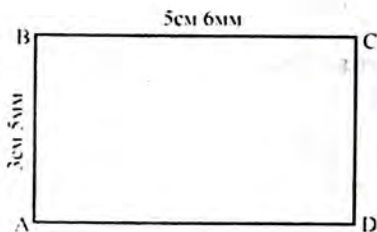
бети 194

$$\begin{array}{l} x+12=25 \\ x=25-12 \\ x=13 \end{array}$$

Тапшырма 1088

бети 194

$$\begin{array}{l} AB=3\text{см}5\text{мм} \\ BC=5\text{см}6\text{мм} \\ \hline P - ? \end{array}$$

Чыгаруу: $P=(3\text{см}5\text{мм}+5\text{см}6\text{мм}) \cdot 2=(8\text{см}11\text{мм}) \cdot 2=$
 $=9\text{см}1\text{мм} \cdot 2=18\text{см}2\text{мм}$

Жообу: Периметри $18\text{см}2\text{мм}$

Тапшырма 1089

бети 195

$$\begin{array}{l} 900:3+144:2-71 \cdot 2=300+72-142=372-142=230 \\ 1000+712-1000=1712-1000=712 \\ 315:9+15 \cdot 10=35+150=185 \\ (584-305) \cdot 3=279 \cdot 3=837 \end{array}$$

Тапшырма 1090

бети 195

$$\begin{array}{l} 264:33+272:68=8+4=12 \\ 56 \cdot 12-18 \cdot 30=672-540=132 \\ (562-324) \cdot 12=238 \cdot 12=2856 \\ (325-76)+736:92=249+8=257 \end{array}$$

Тапшырма 1091

бети 195

$$AB=12\text{см}$$

$$BC - ? \text{ Эсе кыска}$$

$$\text{Канчага кыска} - ?$$

$$\text{Чыгаруу: } 1) 12:3=4(\text{см})$$

$$2) 12-4=8(\text{см})$$

Жообу: Экинчи кесинди 8см ге кыска.

Тапшырма 1092

бети 195

$$20 \text{ түптөн: } \left. \begin{array}{l} 6 \text{ катар алма} \\ -12 \text{ катар өрүк} \end{array} \right\} ?$$

$$\text{Чыгаруу: } (20 \cdot 6) + (20 \cdot 12) = 120 + 240 = 360 (\text{түп})$$

Жообу: 360 түп мөмө дарагы отургузулду.

Тапшырма 1093

бети 195

$$AB=9\text{см}$$

$$BC=AB:3=9:3=3(\text{см})$$

$$P - ? \quad S - ?$$

$$\text{Чыгаруу: } P=(9+3) \cdot 2=12 \cdot 2=24(\text{см})$$

$$S=9 \cdot 3=27(\text{см}^2)$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 24см, аянты 27см²**Тапшырма 1094**

бети 195

$$AB=CD=4\text{см}$$

$$BC=AD=2\text{см}$$

$$P=AB+BC+CD+DA$$

$$P=(AB+BC) \cdot 2$$

Тапшырма 1095

бети 195

$$(340+x) - 160 = 840$$

$$340+x=840+160$$

$$340+x=1000$$

$$x=1000-340$$

$$x=660$$

$$k-128=42 \cdot 20$$

$$k-128=840$$

$$k=840+128$$

$$k=968$$

$$720+x=600+380$$

$$720+x=980$$

$$x=980-720$$

$$x=260$$

$$(120+a):8=102$$

$$120+a=102 \cdot 8$$

$$120+a=864$$

$$a=864-120$$

$$a=744$$

Тапшырма 1096

бети 195

$$2\text{сөм}56\text{тый.} = 256\text{тый.}$$

$$1720\text{г} = 1\text{кг}720\text{г}$$

$$6\text{кг}80\text{г} = 6080\text{г}$$

$$9140\text{м} = 9\text{км}140\text{м}$$

Тапшырма 1097

бети 196

$$a) (712-500):4=212:4=53$$

$$б) (18-16)+100:10=288+10=298$$

$$в) 600-(8\cdot 12)=600-96=504$$

Тапшырма 1098

бети 196

$$(2\cdot 10)=20\text{см}$$

Тапшырма 1099

бети 196

$$(289+x)-34=766$$

$$(a+200)\cdot 2=946$$

$$289+x=766+34$$

$$a+200=946:2$$

$$289+x=800$$

$$a+200=473$$

$$x=800-289$$

$$a=473-200$$

$$x=511$$

$$a=273$$

$$m-195=57.30$$

$$(k\cdot 8)\cdot 4=320$$

$$m-195=1710$$

$$k\cdot 8=320:4$$

$$m=1710+195$$

$$k\cdot 8=80$$

$$m=1905$$

$$k=80:8$$

$$k=10$$

Тапшырма 1100

бети 196

Болгон – 897л бензин

I - ? анын 3төн бирин

II - ? 178л ге көп

III - ? литр

Чыгаруу: 1) $897:3=299(\text{л})$ – I маш.

2) $299+178=477(\text{л})$ – II маш.

3) $299+477=776(\text{л})$

4) $897-776=121(\text{л})$ – III маш.

Жообу: Үчүнчү машинада 121 литр бензин болгон.

Тапшырма 1101

бети 196

$$900-8\cdot a=436$$

$$20\cdot x+120=400$$

$$8\cdot a=900-436$$

$$20\cdot x=400-120$$

$$8\cdot a=464$$

$$20\cdot x=280$$

$$a=464:8$$

$$x=280:20$$

$$a=58$$

$$x=14$$

$$\begin{aligned}(n+128):7 &= 102 \\ n+128 &= 102 \cdot 7 \\ n+128 &= 714 \\ n &= 714-128 \\ n &= 586\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}c \cdot 6 - 811 &= 71 \\ c \cdot 6 &= 71 + 811 \\ c \cdot 6 &= 882 \\ c &= 882:6 \\ c &= 147\end{aligned}$$

Тапшырма 1102
бети 196

$$\begin{aligned}784 - (63 + 38) \cdot 6 &= 784 - 101 \cdot 6 = 784 - 606 = 178 \\ 25 + 125 \cdot 3 - 400 &= 25 + 375 - 400 = 400 - 400 = 0 \\ 294:3 + 17 \cdot 20 &= 98 + 340 = 438 \\ 600:100 \cdot 5 + 14 \cdot 15 &= 6 \cdot 5 + 210 = 30 + 210 = 240\end{aligned}$$

Тапшырма 1103
бети 196

$$\begin{aligned}81:9 &= 405 - 396 & 608 - 384 &= 106 + 118 \\ 9 &= 9 & 224 &= 224 \\ 550 - 450 &= 10 \cdot 10 & 900 - 520 &= 19 \cdot 20 \\ 100 &\neq 1000 & 380 &= 380\end{aligned}$$

Тапшырма 1104
бети 196

Алым: 2сом20тыйындан – 10дептер
4сом50тый. – 10 альбом

Чыгаруу: 1) 2сом20тый. $\cdot 10 = 20$ сом200тый. = 22сом
4сом50тый. $\cdot 10 = 40$ сом500тый. = 45сом
22 + 45 = 67(сом)

2) (2сом20тый. $\cdot 10 + 4$ сом50тый. $\cdot 10) = 67$ (сом)

Жообу: Алым буларга 67сом сарптаган.

Тапшырма 1105
бети 196

$$\begin{array}{r} 15\text{км} \\ - 8\text{км } 500\text{м} \\ \hline 6\text{км } 500\text{м} \end{array} \quad \begin{array}{r} 13\text{кг } 070\text{г} \\ - 3\text{кг } 275\text{г} \\ \hline 9\text{кг } 795\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2\text{км } 300\text{м} \\ \quad 5 \\ \hline 10\text{км } 1500\text{м} \\ \hline 11\text{км } 500\text{м} \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 3\text{кг } 150\text{г} \\ \quad 2 \\ \hline 6\text{кг } 300\text{г} \end{array}$$

Тапшырма 1106
бети 197

$$\begin{aligned}2 \cdot x &= 14 \\ x &= 14:2 \\ x &= 7\end{aligned}$$

Тапшырма 1107
бети 197

$$5\text{м}9\text{см} < 5\text{м}8\text{дм}$$

$$12\text{км}5\text{м} > 12\text{км}55\text{см}$$

$$3\text{к}500\text{г} > 3400\text{г}$$

$$2\text{саат}15\text{мин} < 140\text{мин}$$

Тапшырма 1108
бети 197

$$\text{Мектепке лампочка: } \left\{ \begin{array}{l} 2\text{сом}42\text{тый} - 20 \\ 3\text{сом}50\text{тый} - 40 \\ 2\text{сом}62\text{тый} - 30 \end{array} \right\} \text{ -? сом}$$

$$\begin{array}{r} \text{Чыгаруу: 1) } 2\text{сом}42\text{тый.} \\ \underline{\quad 20} \\ 40\text{сом}840\text{тый.} \end{array} \qquad \begin{array}{r} 3\text{сом}50\text{тый.} \\ \underline{\quad 40} \\ 120\text{сом}200\text{тый.} \\ \underline{\quad 122\text{сом}} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\text{сом}62\text{тый.} \\ \underline{\quad 30} \\ 60\text{сом}1860\text{тый.} \\ \underline{78\text{сом}60\text{тый.}} \end{array} \qquad \begin{array}{r} 40\text{сом}840\text{тый.} \\ 122\text{сом} \\ \underline{78\text{сом}60\text{тый.}} \\ 240\text{сом}900\text{тый} \\ \underline{\quad 249\text{сом}} \end{array}$$

2) $2\text{сом}42\text{тый} \cdot 20 + 3\text{сом}50\text{тый} \cdot 40 + 2\text{сом}62\text{тый} \cdot 30 = 249\text{сом}$
Жообу: Мектепке лампочкалар үчүн 249сом сарпталган.

Тапшырма 1109
бети 197

$$\begin{array}{ll} x \cdot 6 - 600 = 72 & (742 - 735) \cdot a = 826 \\ x \cdot 6 = 600 + 72 & 7 \cdot a = 826 \\ x \cdot 6 = 672 & a = 826 : 7 \\ x = 672 : 6 & a = 118 \\ x = 112 & \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 625 : x = 25 & 700 - a = 347 \\ x = 625 : 25 & a = 700 - 347 \\ x = 25 & a = 353 \end{array}$$

Тапшырма 1110
бети 197

I - AB = 4см
II - BC = 12см
Чыгаруу: $12 - 4 = 8(\text{см})$
2- кесинди I- кесиндиден 8см ге узун.
 $12 : 4 = 3$ 2- кесинди I-чисинен 3 эсе узун.
же I- кесинди 2- кесиндиге караганда 3эсе кыска.

Тапшырма 1111

бети 197

$$800 - (63 + 102) \cdot 3 = 800 - 165 \cdot 3 = 800 - 495 = 305$$

$$126 + 125 \cdot 5 - 119 = 126 + 625 - 119 = 751 - 119 = 632$$

$$384 : 3 - 600 : 100 = 128 - 6 = 122$$

$$1000 : 10 \cdot 5 : 100 = 100 \cdot 5 : 100 = 500 : 100 = 5$$

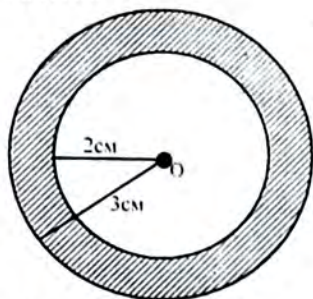
Тапшырма 1112

бети 197

$$S_R = 28 \text{ см}^2$$

$$S_r = 13 \text{ см}^2$$

$$R - r = ?$$

Тордолгон бөлүгүнүн аянтын тап.

$$\text{Чыгаруу: } 28 - 13 = 15 (\text{см}^2)$$

Жообу: Боелгон (тордолгон) шакекченин аянты 15 см^2 **Тапшырма 1114**

бети 198

Дүкөнгө: күрүч – 900кг
 таруу – ? 172кг га аз
 сатылды – ? теңи
 калды – ? дан

Чыгаруу: 1) $900 - 172 = 728 (\text{кг})$
 2) $900 + 728 = 1628 (\text{кг})$
 3) $1628 : 2 = 814 (\text{кг})$
 4) $1628 - 814 = 814 (\text{кг})$

Жообу: 814кг дан калды.

Тапшырма 1115

бети 198

$$(501 + a) : 38 = 20$$

$$501 + a = 20 \cdot 38$$

$$501 + a = 760$$

$$a = 760 - 501$$

$$a = 259$$

$$(500 - x) : 42 = 10$$

$$500 - x = 42 \cdot 10$$

$$500 - x = 420$$

$$x = 500 - 420$$

$$x = 80$$

$$600 - k \cdot 8 = 15 \cdot 40$$

$$600 - k \cdot 8 = 600$$

$$k \cdot 8 = 600 - 600$$

$$k \cdot 8 = 0$$

$$k = 0$$

$$x : 6 - 200 = 120$$

$$x : 6 = 200 + 120$$

$$x : 6 = 320$$

$$x = 320 \cdot 6$$

$$x = 1920$$

Тапшырма 1116

бети 198

Короодо 642 кой
 3 төн биринен-? 4кг
 80ге ашык койдон -3кг
 Калганынын -2кг дан жүн } ? кг жүн

- Чыгаруу: 1) $(642:3) \cdot 4 = 214 \cdot 4 = 856(\text{кг})$
 2) $(214+80) \cdot 3 = 294 \cdot 3 = 882(\text{кг})$
 3) $214+294=508(\text{кой})$
 4) $642-508=134(\text{кой})$
 5) $134 \cdot 2=268(\text{кг})$
 6) $856+882+368=1738+268=2006(\text{кг})$

Жообу: Бардык койдон 2006кг жүн кыркылган.

Тапшырма 1117

бети 198

$$\frac{AB=4\text{см}}{S=?}$$

Чыгаруу: $S=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$

- 1) $AB=1\text{см}$ 2) $AB=2\text{см}$
 $BC=16\text{см}$ $BC=8\text{см}$

Тапшырма 1118

бети 198

$$\begin{aligned} (x+42)-750 &= 240 \\ x+42 &= 240+750 \\ x+42 &= 990 \\ x &= 990-42 \\ x &= 858 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (1000-a)-435 &= 117 \\ 1000-a &= 117+435 \\ 1000-a &= 552 \\ a &= 1000-552 \\ a &= 448 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 871-(500-a) &= 497 \\ 500-a &= 871-497 \\ 500-a &= 374 \\ a &= 500-374 \\ a &= 126 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 400:(x-213) &= 100 \\ x-213 &= 400:100 \\ x-213 &= 4 \\ x &= 4+213 \\ x &= 217 \end{aligned}$$

Тапшырма 1119

бети 198

$$P=5\text{см}9\text{мм} \cdot 6=30\text{см}54\text{мм}=35\text{см}4\text{мм}$$

Тапшырма 1120

бети 198

$$\begin{aligned} (13 \cdot 90 - 624 : 12) \cdot 2 &= (1170 - 52) \cdot 2 = 1118 \cdot 2 = 2236 \\ 1000 - (12 \cdot 11 + 14 \cdot 40) &= 1000 - (132 + 560) = 1000 - 692 = 308 \\ 360 : 20 \cdot 40 &= 18 \cdot 40 = 720 \end{aligned}$$

Тапшырма 1121

бети 198

$$(700-200):100=500:100=5 \quad 10 \cdot (41+59)=10 \cdot 100=1000$$

$$600:(10 \cdot 10)=600:100=6 \quad 17 \cdot 13-1625:13=221-125=96$$

Тапшырма 1122

бети 198

Адилеттин 70 сомү болгон. Ал китеп дүкөнүнөн 2 сомдон 15 дептер сатып алган болсо, дүкөнчү канча сом кайтарып берген?

Тапшырма 1123

бети 198

1-бөлкө -3сом48тый. }
булочка-? 2эсе арзан ← } -? 5 сом жетеби?
5 сомго эмне алса болот?

Чыгаруу: 1) 3сом48тый. = 3 · 100тый. + 48тый. =
= 300тый. + 48тый. = 348тый.

2) 348:2=174(тый.)

3) 348+174=522тый. = 5сом22тый. ашып кетти.

Жообу: Демек, бөлкөдөн 1ди же булочкадан 2ни алуусу гана мүмкүн.

Тапшырма 1124

бети 199

а) $x \cdot 5 = 60$

$x = 60 : 5$

$x = 12$

б) $k : 12 = 70$

$k = 12 \cdot 70$

$k = 840$

в) $a - 200 = 80$

$a = 200 + 80$

$a = 280$

Тапшырма 1125

бети 199

15:a=20

1) a=5

2) a=3

15:5+20=3+20=23

15:3+20=5+20=25

демек 25>23

Тапшырма 1126

бети 199

14кг:5=14000г:5=2800г=2кг800г

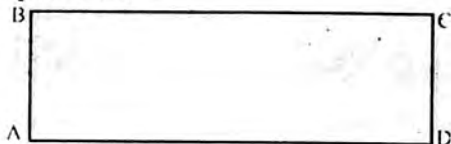
1км800м:9=1800м:9=200м

5см3мм:11=55см33мм=5см3мм

8кг300г+12кг15г=20кг315г

Тапшырма 1127

бети 199

$$\frac{AB=2\text{см}}{BC=8\text{см}}$$

$$P=?, S=?$$

$$\frac{MN=4\text{см}}{P=?, S=?}$$

$$P=?, S=?$$

$$\text{Чыгаруу: } P_1=(2+8) \cdot 2=10 \cdot 2=20(\text{см})$$

$$S_1=2 \cdot 8=16(\text{см}^2)$$

$$P_2=4 \cdot 4=16(\text{см})$$

$$S_2=(4\text{см})^2=16(\text{см}^2)$$

Тик бурчтуктун периметри узун.

Квадрат менен тик бурчтуктун аянттары барабар.

Тапшырма 1128

бети 199

$$760-a=349$$

$$a=760-349$$

$$a=411$$

$$822:m=3$$

$$m=822:3$$

$$m=274$$

$$a:21=840$$

$$a=840:21$$

$$a=40$$

Тапшырма 1129

бети 199

$$(700-689) \cdot 80-15 \cdot 35=11 \cdot 80-15 \cdot 35=880-525=355$$

$$(444+555):9 \cdot 11=999:9 \cdot 11=111 \cdot 11=1221$$

$$375:15+342-256=25+342-256=367-256=111$$

$$4000-(567+215) \cdot 2=4000-782 \cdot 2=4000-1564=2436$$

Тапшырма 1130

бети 199

Болгон – 150 га

I – ? 2ден бирин айд.

II – ? I ден 23га га аз

III – ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 150:2=75(\text{га})$$

$$2) 75-23=52(\text{га})$$

$$3) 75+52=127(\text{га})$$

$$4) 150-127=23(\text{га})$$

Жообу: III тракторист 23га жерди айдаган.

Тапшырма 1131

бети 199

$$\begin{array}{r} \times 5\text{м } 60\text{см} \\ 14 \\ \hline 70\text{м } 840\text{см} \\ \hline 78\text{м } 40\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12\text{км } 30\text{м} \\ 9\text{км } 140\text{м} \\ \hline 2\text{км } 890\text{м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25\text{мм } 3\text{мм} \\ 16\text{мм } 9\text{мм} \\ \hline 8\text{см } 4\text{мм} \end{array}$$

$$3\text{дм } 4\text{см}:17=34\text{см}:17=2\text{см}$$

Тапшырма 1132

бети 200

$$(1000-815):5+12\cdot60=185:5+720=37+720=757$$

$$400-18\cdot11+249=400-198+249=202+249=451$$

Тапшырма 1133

бети 200

$$3\cdot a+12=24$$

$$3\cdot a=24-12$$

$$3\cdot a=12$$

$$a=12:3$$

$$a=4$$

Тапшырма 1134

бети 200

$$85:x+20=25$$

$$85:x=25-20$$

$$85:x=5$$

$$x=85:5$$

$$x=17$$

$$a\cdot12-500=220$$

$$a\cdot12=220+500$$

$$a\cdot12=720$$

$$a=720:12$$

$$a=60$$

$$900-k=511$$

$$k=900-511$$

$$k=389$$

$$900:v=15$$

$$v=900:15$$

$$v=60$$

Тапшырма 1137

бети 200

$$(248-159)\cdot9-7\cdot30=89\cdot9-7\cdot30=801-210=591$$

$$16\cdot17+1000:25=272+40=312$$

Тапшырма 1138

бети 200

Ийрим: Ыр-хор – 125(ок.)
 Бийге -? 39га аз
 Тил – 2 эсеге көп

Чыгаруу: 1) $125-39=86$ (ок.)

2) $86\cdot2=172$ (ок.)

3) $125+86+172=383$ (ок.)

Жообу: Ийримге 383 окуучу катышкан.

Тапшырма 1139

бети 200

$$AB=12\text{см}5\text{мм}$$

$$BC=8\text{см}3\text{мм}$$

$$P=?, S=?$$

$$\begin{aligned} \text{Чыгаруу: } P &= (12\text{см}5\text{мм} + 8\text{см}3\text{мм}) \cdot 2 = 20\text{см}8\text{мм} \cdot 2 = \\ &= 40\text{см}16\text{мм} = 41\text{см}6\text{мм} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S &= 12\text{см}5\text{мм} \cdot 8\text{см}3\text{мм} = 125\text{мм} \cdot 83\text{мм} = 10375\text{мм}^2 = \\ &= 103\text{см}^2 75\text{мм}^2 \end{aligned}$$

Тапшырма 1141

бети 201

$$342:(100-43) \cdot 80 = 342:57 \cdot 80 = 6 \cdot 80 = 480$$

$$(297:99 + 520:65) \cdot 9 = (3+8) \cdot 9 = 11 \cdot 9 = 99$$

$$700 - (692+19):79 = 700 - 711:79 = 700 - 9 = 691$$

$$59 \cdot 8 + 552:69 = 472 + 8 = 480$$

Тапшырма 1142

бети 201

$$2 \cdot x + 141 = 243 \qquad (145-x) \cdot 6 = 840$$

$$2 \cdot x = 243 - 141 \qquad 145-x = 840:6$$

$$2 \cdot x = 102 \qquad 145-x = 140$$

$$x = 102:2 \qquad x = 145 - 140$$

$$x = 51 \qquad x = 5$$

$$(225-m) + 342 = 400 \qquad 145 - 9 \cdot k = 100$$

$$225 - m = 400 - 342 \qquad 9 \cdot k = 145 - 100$$

$$225 - m = 58 \qquad 9 \cdot k = 45$$

$$m = 225 - 58 \qquad k = 45:9$$

$$m = 167 \qquad k = 5$$

Тапшырма 1144

бети 201

$$1 \text{ км } 500 \text{ м} : 5 = 1500 \text{ м} : 5 = 300 \text{ м}$$

$$8 \text{ кг } 900 \text{ г} : 100 = 8900 \text{ г} : 100 = 89 \text{ г}$$

$$5 \text{ см } 6 \text{ мм} \cdot 12 = 60 \text{ см } 72 \text{ мм} = 67 \text{ см } 2 \text{ мм}$$

$$2 \text{ дм } 8 \text{ см} \cdot 9 = 18 \text{ дм } 72 \text{ см} = 25 \text{ дм } 2 \text{ см}$$

Тапшырма 1145

бети 201

$$\left. \begin{array}{l} \text{Ыссык-Көлд.} - 6236 \text{ км}^2 \\ \text{Соң-Көл} - 270 \text{ км}^2 \\ \text{Чатыр-Көл} - 153 \text{ км}^2 \end{array} \right\} \text{ -?}$$

$$\text{Чыгаруу: } 6236 + 270 + 153 = 6659 (\text{км}^2)$$

Жообу: Республикабыздагы көлдөрдүн жалпы аянты 6659 км^2

Тапшырма 1146

бети 201

$$P = (2 \text{ см } 8 \text{ мм} + 3 \text{ см } 5 \text{ мм}) \cdot 2 = 12 \text{ см } 6 \text{ мм}$$

Жообу: Периметри $12 \text{ см } 6 \text{ мм}$

Тапшырма 1147

бети 201

$$\text{а) } (700 - 186) : 2 = 514 : 2 = 257$$

$$\text{б) } (18 - 11) : 3 = 198 : 3 = 66$$

$$\text{в) } (90 : 10) \cdot 70 = 9 \cdot 70 = 630$$

Тапшырма 1148

бети 202

Класета – 28окуучу
 Теңи - ? 7сом50тый. балмуздак
 Калганы - ? 9сом15тый. балмуздак } -? Сом

- Чыгаруу: 1) $28:2=14$ (ок.)
 2) $7\text{сом}50\text{тый.}=750\text{тый.}$
 3) $9\text{сом}15\text{тый.}=915\text{тый.}$
 4) $750\text{тый.}\cdot 14=10500\text{тый.}=105\text{сом}$
 5) $915\text{тый.}\cdot 14=12810\text{тый.}=128\text{сом}10\text{тый.}$
 6) $105\text{сом}+128\text{сом}10\text{тый.}=233\text{сом}10\text{тый.}$

Жообу: Балмуздакка бардыгы 233сом10тыйын төлөдү.

Тапшырма 1149

бети 202

а) $x-18=186$	б) $a-18=342$	в) $500:k=25$
$x=186+18$	$a=342+18$	$k=500:25$
$x=204$	$a=19$	$k=20$

Тапшырма 1150

бети 202

$420+5\cdot 125-528:8=420+625-66=1045-66=979$
 $28\cdot 8-7\cdot (141-117)=224-7\cdot 24=224-168=56$
 $1232:14-12\cdot 500=88\cdot 12-500=1056-500=556$
 $600-127\cdot 2+56:8=600-254+7=346+7=353$

Тапшырма 1151

бети 202

$18-x=7$
 $x=18-7$
 $x=11$

Тапшырма 1152

бети 202

Н – 535км ←
 Ч-? 275км ге кыска ←
 К-мерен- ? 61км ге кыска ← } - ? км

- Чыгаруу: 1) $535-275=260$ (км)
 2) $260-61=199$ (км)
 3) $535+260+199=994$ (км)

Жообу: 994км үч дарыянын узундугу.

Тапшырма 1153

бети 202

- 1) 3түрмөк – 105 сом
 20түрмөк - ? сом
 2)

Түрмөктүн саны	наккы	баасы
3	105сом	бирдей
20	?	

Чыгаруу: 1) $105:3=35(\text{сом})$

2) $35 \cdot 20=700(\text{сом})$

Жообу: 20 түрмөк жип 700сом турат.

Тапшырма 1154

бети 202

$$700:100+60 \cdot 10-138=7+600-138=607-138=469$$

$$(5685+312)-81 \cdot 70=5997-5670=327$$

$$950-(17 \cdot 18-119)=950-(306-119)=950-187=763$$

$$14 \cdot 14+98:10:20=196+980:20=196+49=245$$

Тапшырма 1155

бети 202

$$495:x+127=182$$

$$62 \cdot a-248=248$$

$$495:x=182-127$$

$$62 \cdot a=248+248$$

$$495:x=55$$

$$62 \cdot a=496$$

$$x=495:55$$

$$a=496:62$$

$$x=9$$

$$a=8$$

$$(618-x):5=95$$

$$k \cdot (836-795)=738$$

$$618-x=95 \cdot 5$$

$$k \cdot 41=738$$

$$618-x=475$$

$$k=738:41$$

$$x=618-475$$

$$k=738:41$$

$$x=143$$

$$k=18$$

Тапшырма 1156

бети 203

Болгон – 40сом

Алды 12сом50тый. дан –12түгөй

Калды - ? сом

Чыгаруу: 1) $2\text{сом}50\text{тый} \cdot 12=24\text{сом}600\text{тый} =30\text{сом}$

2) $40-30=10(\text{сом})$

Жообу: 10сом

Тапшырма 1157

бети 203

$$m:2+232=301$$

$$a:45=378+432$$

$$m:2=301-232$$

$$a:45=810$$

$$m:2=69$$

$$a=810:45$$

$$m=69 \cdot 2$$

$$a=18$$

$$m=138$$

$$(900-200)+x=18 \cdot 50$$

$$700+x=900$$

$$x=900-700$$

$$x=200$$

$$R-11 \cdot 40=81+319$$

$$R-440=400$$

$$R=400+440$$

$$R=840$$

Тапшырма 1158

бети 203

Аралык	сарптоо нормасы	жалпы сарпталган бензин
1км	бирдей	100г
98км		?

Чыгаруу: $98 \cdot 100\text{г} = 9800\text{г} = 9\text{кг}800\text{г}$

Жообу: Бардыгы $9\text{кг}800\text{г}$ бензин сарпталган.

Тапшырма 1159

бети 203

а) $(148+501)-(335-128)=649-207=442$

б) $(18 \cdot 9):(96-87)=162:9=18$

в) $23 \cdot 18:3=1242$

г) $708-(285-19)=708-266=442$

Тапшырма 1160

бети 203

$$9\text{км}300\text{м}:3=9300\text{м}:3=3100\text{м}=3\text{км}100\text{м}$$

$$5\text{кг}150\text{г}:5=1\text{кг}30\text{г}$$

$$2\text{см}3\text{мм}:12=24\text{см}36\text{мм}:27\text{см}6\text{мм}$$

$$3\text{дм}8\text{см}:9=27\text{дм}72\text{см}:34\text{дм}2\text{см}$$

Тапшырма 1161

бети 203

$$1000-47 \cdot 19+384:48=1000-893+8=107+8=115$$

$$270:5 \cdot 10-300=54 \cdot 10-300=540-300=240$$

$$(52 \cdot 18-54 \cdot 6):2=(936-324):2=612:2=1224$$

$$18 \cdot 9:3=162:3=54$$

Тапшырма 1162

бети 203

$$18-3 \cdot a=0$$

$$3 \cdot a=18$$

$$a=18:3$$

$$a=6$$

Тапшырма 1163

бети 203

$$858:11=78$$

$$324:9=36$$

$$48 \cdot 50=2400$$

$$125:6=750$$

$$17 \cdot 100=1700$$

$$25 \cdot 10=250$$

$$160:10=16$$

$$200:100=2$$

Тапшырма 1164

бети 204

Ак роза -? 5 эсе көп
 Кызыл роза - 15 түп
 Сары розадан 3 эсе аз

Чыгаруу: 1) $15:5=75$ (түп) 2) $15:3=5$ (түп)
 3) $15+75+5=95$ (түп)

Жообу: Бардыгы болуп 95 түп роза гүлү отургузулган.

Тапшырма 1165

бети 204

Ак барак - 250
 Ыр-? 5тен бирине
 Кол жазма - 3 эсе көп
 Калды ак барак - ?

Чыгаруу: 1) $250:5=50$ (бар.)
 2) $50:3=150$ (бар.)
 3) $150+50=200$ (бар.)
 4) $250-200=50$ (бар.)

Жообу: 50 актай барак калган.

Тапшырма 1166

бети 204

$$S_1=(2\text{см})^2=4\text{см}^2 \quad S_2=(3\text{см})^2=9\text{см}^2 \quad S_3=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$$

Жагы 1 эле см ге өссө, аянты эки эсеге жакын өсөт.

Тапшырма 1167

бети 204

$$81:9+144:12=9+12=21 \quad 600-500:25=600-20=580$$

$$253:3-412+175=759-412+175=347+175=522$$

$$(816-64:4):2=(816-16):2=800:2=1600$$

Тапшырма 1168

бети 204

1-5-а туюнтмасы $a=0$ болгондо гана чыгарылат,
 б.а. $1-5\cdot 0=1-0=1$ Калган «а»нын маанилеринде
 чыгарылышы жок.

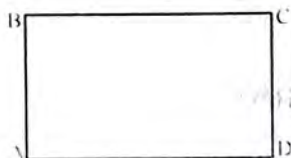
Тапшырма 1169

бети 204

$$AB=2\text{см}3\text{мм}$$

$$BC=3\text{см}2\text{мм}$$

$$P=? \quad S=?$$

$$\text{Чыгаруу: } P=(2\text{см}3\text{мм}+3\text{см}2\text{мм})\cdot 2=5\text{см}5\text{мм}\cdot 2=$$

$$=10\text{см}10\text{мм}=11\text{см}$$

$$S=2\text{см}3\text{мм}\cdot 3\text{см}2\text{мм}=23\text{мм}\cdot 32\text{мм}=736\text{мм}^2=7\text{см}^236\text{мм}^2$$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 11см, аянты $7\text{см}^236\text{мм}^2$

Тапшырма 1170

бети 204

$$P_1=20\text{см}$$

$$P_2=16\text{см}$$

$$\frac{P_1}{P_2} = \frac{S_1}{S_2} \text{ ? } S_1 \text{ ? } S_2 \text{ ?}$$

Чыгаруу: $P_1=4\cdot 5\text{см}$

$$A_1B_1=5\text{см}$$

$$S_1=(5\text{см})^2=25\text{см}^2$$

$$P_2=16\text{см}=4\cdot 4\text{см}$$

$$S_2=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$$

Жообу: $25-16=9\text{см}^2$ биринчи квадраттын аянты, экинчи квадраттын аянтынан 9см^2 ка чоң.

Тапшырма 1171

бети 204

$$35:7+15\cdot 5-38:19=5+75-2=80-2=78$$

$$250-(46-29)\cdot 6=250-17\cdot 6=250-102=148$$

Тапшырма 1172

бети 204

Майраштын -20 конфети

Синдисине -5тен бирин

Инисине - андан 2эсе көбүн

Өзүндө - ? конфет

Чыгаруу: 1) $20:5=4$ (конф.) 2) $4\cdot 2=8$ (конф.)

$$3) 4+8=12$$
(конф.)

$$4) 20-12=8$$
(конф.)

Жообу: Майраштын өзүндө 8 конфет калган.

Тапшырма 1173

бети 205

$$\left. \begin{array}{l} 3\text{-класс} - 2 \\ 2\text{-класс} - 3 \\ 1\text{-класс} - 3 \end{array} \right\} \text{ ? ар биринде } 28 \text{ окуучу}$$

Чыгаруу: 1) $2+3+3=8$ (класс)

$$2) 8\cdot 28=124$$
(окуучу)

Жообу: Башталгыч класста 124 окуучу окуйт.

Тапшырма 1174

бети 205

$8 \cdot 4 + 45 : 15 = 32 + 3 = 35$

$805 + 37 \cdot 5 = 805 + 185 = 620$

$60 - 7 \cdot 8 + 15 : 15 = 60 - 56 + 255 = 4 + 225 = 229$

$68 \cdot 10 - 1000 : 25 = 680 - 40 = 640$

Тапшырма 1175

бети 205

$4 \text{ км } 500 \text{ м} \cdot 2 = 8 \text{ км } 1000 \text{ м} = 9 \text{ км}$

$3 \text{ км} : 5 = 3000 \text{ м} : 5 = 600 \text{ м}$

$5 \text{ см } 5 \text{ мм} : 5 = 25 \text{ см } 25 \text{ мм} = 27 \text{ см } 5 \text{ мм}$

$27 \text{ кг} : 100 = 27000 \text{ г} : 100 = 270 \text{ г}$

Тапшырма 1176

бети 205

Саны	убакыт	тигүү нормасы
56	7	бирдей
96	?	

Чыгаруу: 1) $56 : 7 = 8$ (шейшеп) 2) $96 : 8 = 12$ (күн)

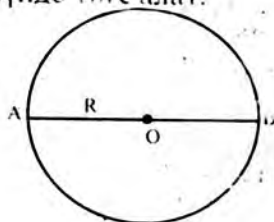
Жообу: 96 шейшепти 12 күндө тиге алат.

Тапшырма 1177

бети 205

$R = AO = 2 \text{ см } 8 \text{ мм}$

AB-?

Чыгаруу: $AB = 2 \cdot AO = 2 \cdot 2 \text{ см } 8 \text{ мм} = 4 \text{ см } 16 \text{ мм} = 5 \text{ см } 6 \text{ мм}$

Жообу: Айлананын диаметри 5 см 6 мм

Тапшырма 1178

бети 205

$AB = 3 \text{ см } 5 \text{ мм}$

$BC = 3 \text{ см } 9 \text{ мм}$

P-?, S-?

$\text{Чыгаруу: } P = (AB + BC) \cdot 2 = (3 \text{ см } 5 \text{ мм} + 3 \text{ см } 9 \text{ мм}) \cdot 2 =$

$= 6 \text{ см } 14 \text{ мм} \cdot 2 = 7 \text{ см } 4 \text{ мм} \cdot 2 = 14 \text{ см } 8 \text{ мм}$

$S = AB \cdot BC = (3 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 3 \text{ см } 9 \text{ мм}) = 35 \text{ мм} \cdot 39 \text{ мм} =$

$= 1365 \text{ мм}^2 = 13 \text{ см}^2 65 \text{ мм}^2$

Жообу: ABCD - тик бурчтуктун периметри 14 см 8 мм, аянты 13 см² 65 мм²**Тапшырма 1179**

бети 205

$900 - 180 : 4 = 900 - 720 = 180$

$88 : (205 - 161) \cdot 3 = 88 : 44 \cdot 3 = 2 \cdot 3 = 6$

$$(127+14) \cdot 5 - 86 \cdot (41-35) = 141 \cdot 5 - 86 \cdot 6 = 705 - 516 = 189$$

$$112 \cdot 7 + 142 = 784 + 142 = 926 \quad 64 : 8 + 27 : 27 - 63 : 7 = 8 + 1 - 9 = 9 - 9 = 0$$

$$1000 - 1000 : 4 = 1000 - 250 = 750$$

Тапшырма 1180
бети 205

$S = 26 \text{ см}^2$ болсо 1) $AB = 1 \text{ см}$ 3) $AB = 3 \text{ см}$ 5) $AB = 5 \text{ см}$
2) $AB = 2 \text{ см}$ 4) $AB = 4 \text{ см}$

Квадраттын жактары ушулар гана боло алат.

КАЙТАЛОО САНДАРДЫ НОМЕРЛӨӨ

1. б) 9; 99; 999

в) 0; 10; 100; 1000

2. а) 5; 55; 555; 5555

Ар бир цифра бирдикти, ондукту, жүздүктү, миңдикти көрсөтөт.

б) 101; 102; 103; 104; 105

в) 999; 998; 997

3. а) 10; 20; 30; 40; 50; 60; 70; 80; 90

100; 200; 300; 400; 500; 600; 700; 800; 900

б) 60; 70; 80; 90; 100; 200; 300; 400

4. а) 4872: - айрым бирдик -2, ондук -7, жүздүк -8, миңдик -4

- жалпы -4872, ондук -487, жүздүк -48, миңдик -4

526: - айрым бирдик -6, ондук -2, жүздүк -5

- жалпы бирдик -526, ондук -52, жүздүк -5

8000: -жалпы бирдиги 8000, ондугу - 800, жүздүгү - 80, миңдик -8

680: - айрым бирдиги 0, ондугу -8, жүздүгү -6

- жалпы бирдиги -680, ондугу -68

190: - айрым бирдиги -0, ондугу -9, жүздүгү - 1

- жалпы бирдиги -190, ондугу -19, жүздүгү - 1

85: - айрым бирдиги -5, ондугу - 8

- жалпы бирдиги -85, ондугу - 8

б) 2376: - 6-бирдик, 7-ондук, 3-жүздүк, 2-миңдик

742: - 2-бирдик, 4-ондук, 7-жүздүк

302: - 2-бирдик, 3-жүздүк

15: - 5-бирдик, 1-ондук

в) эң төмөнкү разряды - 2 бирдик

эң жогорку разряды - 3 миңдик

5. а) 953; б) 6227; в) 999; г) 1205

д) 10-9; 154-153; 1001-1000

6. $83=8\text{онд.}+3$ $13=1\text{онд.}+3$ $100=1\text{жүзд.}$
 $215=2\text{жүзд.}+1\text{онд.}+5$
 $83=80+3$ $13=10+3$ $100=100$ $215=200+10+5$
 $749=7\text{жүзд.}+4\text{онд.}+9$ $806=8\text{жүзд.}+6$
 $749=700+40+9$ $806=800+6$
 $999=9\text{жүзд.}+9\text{онд.}+9$ $1000=1\text{миңд.}$
 $999=900+90+9$ $1000=1000$
7. а) 28; 153; 258; 6286; 577; 960
 б) 180; 560; 1000; 82; 468; 750; 1680; 30
8. $816=8\text{жүзд.}1\text{онд.}6$ $29=2\text{онд.}9$ $1001=1\text{миңд.}1$ $900=9\text{жүзд.}$
9. 1дин, 10дун, 100дун артына бир нөлдү кошуп жазуу менен, кийинки тегерек ондукту алабыз.
10. а) бир орундуу сандар б) эки орундуу сандар
 в) үч орундуу сандар
11. Алдыңкы санга 1ди кошуу менен кийинки сандарды алабыз.
12. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

АРИФМЕТИКАЛЫК АМАЛДАР

13. $7+9=6+(1+9)=16$ $99+2=(99+1)+1=100+1=101$
 $995+7=(995+5)+2=1000+2=1002$
 $2997+4=(2997+3)+1=3000+1=3001$ $65+10=75$
 $8+7=(8+2)+5=10+5=15$ $9+5=(9+1)+4=10+4=14$
 $7+7=(7+3)+4=10+4=14$ $18+5=(18+2)+3=20+3=23$
 $19+9=(19+1)+8=20+8=28$ $26+8=(26+4)+4=30+4=34$
 $55+9=(55+5)+4=60+4=64$ $68+7=(68+2)+5=70+5=75$
 $86+8=(86+4)+4=90+4=94$ $99+5=(99+1)+4=100+4=104$
14. $13-4=(9+4)-4=9+(4-4)=9$ $12-8=(8+4)-8=4+(8-8)=4$
 $18-9=(9+9)-9=9+(9-9)=9$ $24-8=(16+8)-8=16+(8-8)=16$
 $36-9=(27+9)-9=27+(9-9)=27$ $82-7=(75+7)-7=75+(7-7)=75$
 $94-9=(85+9)-9=85+(9-9)=85$ $53-6=(47+6)-6=47+(6-6)=47$
 $53-6=(43+10)-6=43+(10-6)=43+4=47$
 $68-9=(58+10)-9=58+(10-9)=58+1=59$
 $91-8=(81+10)-8=81+(10-8)=81+2=83$

Берилген санды кемүүчү сан катышкан кошулуучулардын суммасы түрүндө жазып кемиттик. Ошондой эле, берилген санды бир кошулуучусу 10 боло тургандай эки сандын суммасы түрүндө жазып, амалды аткардык.

15. $30+40=70$ $200+500=700$ $600+400=1000$
 $240+50=290$ $620+60=680$ $740+50=790$
17. $355-149=206$ $700-213=487$ $800-567=233$
 $1000-381=619$ $80-59=21$ $90-47=43$
 $100-64=36$ $800-39=761$

- $18. 1246-785=464$ $2350-975=1375$ $875-109=766$
 $348+699=1047$ $875-716=159$ $550+678=1228$
 $341+929=1270$ $804+1175=1979$
19. $15:16=240$ $118:9=1062$ $60:5=300$ $85:15=1275$
 $816:2=1632$ $89:9=801$ $200:9=1800$ $202:6=1212$
 $17:17=289$ $900:10=9000$
20. $700:10=70$ $80:10=8$ $900:100=9$ $500:100=5$
 $8500:10=850$ $6700:100=67$ $190:10=19$ $2506:10=25$
21. $85:5=17$ $90:6=15$ $100:4=25$ $200:20=10$ $400:4=100$
 $45:15=3$ $558:62=9$ $427:7=61$ $244:4=61$ $696:58=12$
22. $969:17=57$ $1368:57=24$ $1240:20=62$ $1121:19=59$
 $544:8=68$ $690:69=10$ $949:13=73$ $975:75=13$
 $704:16=44$ $1206:67=18$ $893:19=47$ $1020:20=51$
23. $(441+263)-(845-699)=704-146=558$
 $100+(845-389+147)=100+(456+147)=100+603=703$
 $18+349+612+48=367+612+48=979+48=1027$
 $800+145+385=655+385=1040$
 $(500+625+279)-700=1125+279-700=1319-700=619$
24. $83-11-79:9=913-711=202$ $900-86:10=900-860=40$
 $242+91:11=242+8701=8943$ $124:2=75:5=248+375=623$
 $1000-525:25=1000-21=9979$ $651:93+445:89=7+5=12$
25. $1000-18:18+145:5=1000-324+29=676+29=705$
 $58:9:2-1000=522:2-1000=1044-1000=44$
 $247+19:17-549:61=247+323:9=570:9=561$
 $900:(760-759):45=900:1:45=900:45=40500$
 $492:12+16:19-149=41+304-149=345-149=196$
 $858:11-15097=78-15097=1177566$
 $324:18-(481-475)+144=18-6+144=12+144=156$
 $8745:15-500+291=583-500+291=83+291=374$
 $81+125+19+465=206+19+465=225+465=690$
 $16:5+10:80=80+800=880$
 $300-68-102=232-102=130$
 $7800-976+1247=6824+1247=8071$
 $(9999:9):2=1111:5=5555$
26. $70:10:7:5=700:7:5=100:5=500$
 $920:2:5-800=460:5-800=2300-800=1500$
 $25:25:2-1000=625:2-1000=1250-1000=250$
 $693:9:10+142=77:10+142=770+142=912$
 $(500-71:6):2=(500-426):2=74:2=148$
 $(15:65+100):5=(975+100):5=1075:5=215$
 $16:4+18:5-141:6=64+90-141=154-141=113$
 $(612-500):4+85=112:4+85=28+85=113$

$$142:2-5\cdot6+400=71\cdot30+400=41+400=441$$

$$600-(12\cdot5+14\cdot4)=600-(60+56)=600-116=484$$

27. а) $18\cdot9:(260+185)=2\cdot445=890$

б) $(700+299):27=999:27=37$

в) $(35\cdot23)-(31\cdot13)=805-403=402$

г) $(950:38)\cdot25=25\cdot25=625$

д) $800-77\cdot9=800-693=107$

28. а) $x\cdot2-12$

1) $x=6$

2) $x=8$

$6\cdot2-12=12-12=0$

$8\cdot2-12=16-12=4$

б) $a+2$

1) $a=2$

2) $a=2$

$2+8=10$

$a\cdot8=2\cdot8=16$

$16>10$

в) $50-y\cdot5=0$

$5\cdot y=50$

$y=50:5$

$y=10$

г) «к»га 3тын чон маанилерди берүүгө болбойт себеби, 10-3-к га $k=4$ болсо, $10-3\cdot4=10-12$ болуп кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калды.

е) 1) $k=0$

2) $k=1$

3) $k=2$

4) $k=3$

$k\cdot3=0\cdot3=0$

$k\cdot3=1\cdot3=3$

$k\cdot3=2\cdot3=6$

$k\cdot3=3\cdot3=9$

Одөн 9га чейинки маанилерди бергенде туюнтма чоңоюп барат.

ж) 1) $a=0$

2) $a=1$

3) $a=2$

$a+5=0+5=5$

$a+5=1+5=6$

$a+5=2+5=7$

«а»нын мааниси «0»дөн 9га чейин алганда туюнтманын мааниси 1ге чоңоет.

29. $8\text{км}300\text{м}+12\text{км}50\text{м}=10\text{км}800\text{м}$

$4\text{дм}8\text{см}+16\text{дм}9\text{см}=20\text{дм}17\text{см}=21\text{дм}7\text{см}=2\text{м}1\text{дм}7\text{см}$

$22\text{м}50\text{см}+30\text{м}80\text{см}=52\text{м}130\text{см}=53\text{м}30\text{см}$

$20\text{км}100\text{м}-15\text{км}900\text{м}=4\text{км}200\text{м}$

$16\text{кг}200\text{г}-8\text{кг}500\text{г}=7\text{кг}700\text{г}$

$23\text{м}^2-12\text{м}^2=11\text{м}^2$

30. $4\text{м}50\text{см}\cdot20=80\text{м}100\text{см}=81\text{м}$

$1\text{км}200\text{м}\cdot7=7\text{км}1400\text{м}=8\text{км}400\text{м}$

$2\text{кг}900\text{г}\cdot3=6\text{кг}2700\text{г}=8\text{кг}700\text{г}$

$3\text{км}300\text{м}:3=1\text{км}100\text{м}$

$1\text{кг}500\text{г}:5=1500\text{г}:5=300\text{г}$

$25\text{м}20\text{см}:4=2520\text{см}:4=630\text{см}$

$18\text{кг}:10=18000\text{г}:10=1800\text{г}=1\text{кг}800\text{г}$

$280\text{м}:70=4\text{м}$

$18\text{м}50\text{см}-9\text{м}120\text{см}=17\text{м}150\text{см}-9\text{м}120\text{см}=8\text{м}30\text{см}$

$6\text{м}20\text{см}\cdot7=42\text{м}140\text{см}=43\text{м}40\text{см}$

$5\text{дм}8\text{см}\cdot6=32\text{дм}20\text{см}=34\text{дм}$

$$8\text{дм}5\text{см}\cdot 4=32\text{дм}20\text{см}=34\text{дм}$$

$$9\text{кг}100\text{г}\cdot 4=36\text{кг}400\text{г}$$

$$12\text{см}3\text{мм}\cdot 7=84\text{см}21\text{мм}$$

$$2\text{км}800\text{м}\cdot 2=4\text{км}1600\text{м}=5\text{км}600\text{м}$$

$$3\text{саат}2\text{мин}\cdot 9=27\text{саат}18\text{мин.}$$

$$19\text{км}200\text{м}-8\text{км}500\text{м}=10\text{км}700\text{м}$$

$$3\text{см}1\text{мм}=3\cdot 10\text{мм}+1\text{мм}=30\text{мм}+1\text{мм}=31\text{мм}$$

$$7\text{кг}100\text{г}=7\cdot 1000\text{г}+100\text{г}=7000\text{г}+100\text{г}=7100\text{г}$$

$$8\text{кг}200\text{г}-5\text{кг}500\text{г}=7\text{кг}1200\text{г}-5\text{кг}500\text{г}=2\text{кг}700\text{г}$$

$$2\text{км}400\text{м}\cdot 3=6\text{км}1200\text{м}=7\text{км}200\text{м}$$

$$2\text{саат}15\text{мин}\cdot 3=6\text{саат}45\text{мин.}$$

$$3\text{дм}9\text{см}\cdot 5=15\text{дм}45\text{см}=19\text{дм}5\text{см}=1\text{м}9\text{дм}5\text{см}$$

$$61\text{м}8\text{см}\cdot 9=549\text{м}72\text{см}$$

$$28\text{кг}900\text{г}+16\text{кг}500\text{г}=44\text{кг}1400\text{г}=45\text{кг}400\text{г}$$

$$20\text{км}:100=20000\text{м}:100=200\text{м}$$

$$5\text{км}300\text{м}=5\cdot 1000\text{м}+300\text{м}=5000\text{м}+300\text{м}=5300\text{м}$$

$$8500\text{г}=8\text{кг}500\text{г}$$

ТЕНДЕМЕЛЕР

$$31. \quad a+275=800$$

$$a=800-275$$

$$a=525$$

$$a-23=160$$

$$a=160+23$$

$$a=183$$

$$k\cdot 12=588$$

$$k=588:12$$

$$k=49$$

$$R-215=329$$

$$R=329+215$$

$$R=544$$

$$5\cdot x=125$$

$$x=125:5$$

$$x=25$$

$$x:25=62$$

$$x=25\cdot 62$$

$$x=1550$$

$$700:k=100$$

$$k=700:100$$

$$k=7$$

$$628+x=1000$$

$$x=1000-628$$

$$x=372$$

$$615-x=428$$

$$x=615-428$$

$$x=187$$

$$679:a=97$$

$$a=679:97$$

$$a=7$$

$$5\cdot L=260$$

$$L=260:5$$

$$L=5$$

$$388+x=500$$

$$x=500-388$$

$$x=112$$

$$812-x=575$$

$$x=812-575$$

$$x=237$$

$$m-300=287$$

$$m=300+287$$

$$m=587$$

$$5\cdot x=1$$

$$x=5:1$$

$$x=5$$

$$a:16=127$$

$$a=127\cdot 16$$

$$a=2032$$

$$488+k=900$$

$$k=900-488$$

$$k=412$$

$$n\cdot 15=450$$

$$n=450:15$$

$$n=30$$

32. $(342-x) : 2 = 500$ $12 \cdot a + 68 = 536$
 $342 - x = 500 \cdot 2$ $12 \cdot a = 536 - 68$
 $342 - x = 250$ $12 \cdot a = 468$
 $x = 342 - 250$ $a = 468 : 12$
 $x = 92$ $a = 39$
- $1000 + z \cdot 25 = 225$ $22 \cdot k = 704 + 154$
 $z \cdot 25 = 1000 - 225$ $22 \cdot k = 858$
 $z \cdot 25 = 775$ $k = 858 : 22$
 $z = 775 : 25$ $k = 39$
 $z = 31$
33. $558 : k = 372 : 2$ $x : 18 - 85 = 16$
 $558 : k = 62$ $x : 18 = 85 + 16$
 $k = 558 : 62$ $x : 18 = 101$
 $k = 9$ $x = 101 \cdot 18$
 $x = 1818$
- $11 \cdot x + 75 = 702$ $512 - k : 15 = 400$
 $11 \cdot x = 702 - 75$ $k : 15 = 512 - 400$
 $11 \cdot x = 627$ $k : 15 = 112$
 $x = 627 : 11$ $k = 112 \cdot 15$
 $x = 57$ $k = 1680$
34. $x + 5 = 20$ $x = 20 - 5$ $x = 15$
35. $x : 2 = 35$ $x = 35 \cdot 2$ $x = 70$
36. а) $x : 15 = 375$ $x = 375 : 15$ $x = 25$
 б) $k : 268 = 149$ $k = 149 + 268$ $k = 417$
 в) $m : 6 = 90$ $m = 90 \cdot 6$ $m = 540$
 г) $300 + a = 720$ $a = 720 - 300$ $a = 420$

МАСЕЛЕЛЕР

37. Нарын -535км ←
Талас -91км → ? канчага узун?
 канча эсе узун?
Чыгаруу: 1) $535 - 91 = 444$ (км)
 2) $535 : 91 = 6$ (км)
Жообу: Нарын суусу Таластын суусунан 444км ге узун,
 же 6 эсеге узун

38.

	саны	баасы	наркы
Түстүү караңдин	15куту	4сом56тый.	?
Альбом	20	5сом25тый.	?

Чыгаруу: 1) $4\text{сөм} \cdot 56\text{тый} \cdot 15 = 60\text{сөм} \cdot 840\text{тый} = 68\text{сөм} \cdot 40\text{тый}$.

2) $5\text{сөм} \cdot 25\text{тый} \cdot 20 = 100\text{сөм} \cdot 500\text{тый} = 105\text{сөм}$

3) $105\text{сөм} + 68\text{сөм} \cdot 40\text{тый} = 173\text{сөм} \cdot 40\text{тый}$.

Жообу: Алгандарына $173\text{сөм} \cdot 40\text{тый}$ төлөдү.

39. Короодо - 345кой \leftarrow }
3төн биринен - 3кг дан жүн \leftarrow ? } -? түрү
Калгандарынан - 2кг дан

Чыгаруу: 1) $345:3=115(\text{кой})$

2) $115 \cdot 3=345(\text{кг})$

3) $345-115=230(\text{кой})$

4) $23 \cdot 02=460(\text{кг})$

5) $345+460=805(\text{кг})$

Жообу: Бардыгы болуп 805кг жүн кыркылган.

40. 50куту - 60 түгөй байпак }
калды - 250 түгөй } ?

Чыгаруу: 1) $50 \cdot 60=3000(\text{түгөй})$

2) $3000+250=3250(\text{түгөй})$

Жообу: Складда 3250 түгөй байпак болуп калды.

41. Канаттуулардын -360 түрү }
Балыктын -65 түрү } -? түрү
Сүт эмүүчүлөрдүн -78 түрү }

Чыгаруу: $360+65+78=503(\text{түрү})$

Жообу: Кыргызстанда жаныбарлардын 503 түрү бар.

42. 2800 сомдон -3 өтүк -? сом
1500сомдон -3туфли

Чыгаруу: $2800 \cdot 3+1500 \cdot 3=8400+4500=12900(\text{сом})$

Жообу: Бүт кийимдер үчүн дүкөнгө 12900сом төлөштү.

43. Класста -29 окуучу
Матем.ийр. -5окуучу -? окуучу
Ырга -калг. Теңи

Чыгаруу: 1) $29-5=24(\text{окуучу})$

2) $24:2=12(\text{окуучу})$

3) $5+12=17(\text{окуучу})$

Жообу: Ийримге 17 окуучу катышат.

44. 3бала - 1кг200г дан ?
Калг. -1кг800г

Чыгаруу: 1) $7-3=4(\text{ок.})$

2) $1\text{кг}200 \cdot 3+1\text{кг}800 \cdot 4=3\text{кг}600\text{г}+4\text{кг}3200\text{г} = 7\text{кг}3800\text{г} = 10\text{кг}800\text{г}$

Жообу: Баддар дарыканага $10\text{кг}800\text{г}$ дары чөп өткөрүштү.

45. Болгон - 850 сом
Кашак - 140сөм50тый.

Калган -7 сом

Бешмант -? Сом

Чыгаруу: 1) $850\text{сом} - 140\text{сом} = 710\text{сом}$

2) $710\text{сом} - 7\text{сом} = 703\text{сом}$

Жообу: Бешмант 703 сом турат.

46. Азат -12 мисал
Марат -?8ге көп
Самат -?2эсе аз } -? мисал

Чыгаруу: 1) $12 + 8 = 20$ (мис.)

2) $20 : 2 = 10$ (мис.)

3) $12 + 20 + 10 = 42$ (мис.)

Жообу: Үчөө 42 мисал иштешкен.

47. Дүкөнгө: 75 литрден -3 фляга
түш.ч. - ?5тен бири
түш.к. - ? литр сатылды

Чыгаруу: 1) $75 : 3 = 25$ (л)

2) $25 : 5 = 5$ (л)

3) $25 : 5 = 5$ (л)

Жообу: Түштөн кийин 180 литр кымыз сатылган.

48. 1 чака карагат -100 сом
12кг. кум шекер -15 сом 20 тый. } ?

Чыгаруу: 1) $15\text{сом} \cdot 20\text{тый.} = 300\text{тый.}$

2) $300\text{тый.} - 100\text{сом} = 200\text{тый.}$

3) $200\text{тый.} + 100\text{сом} = 300\text{тый.}$

Жообу: Эжем 300 тый. жумшаган.

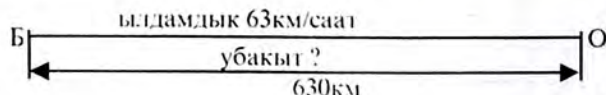
49. а) $100 - 25 \cdot 3 = 100 - 75 = 25$ б) $60 \cdot 5 + 80 \cdot 10 = 300 + 800 = 1100$
б) $342 : 6 = 57$ г) $18 + 7 \cdot 3 = 18 + 21 = 39$

50. 4 бөлмөгө 5кг дан 3 банка сыр
1 бөлмөгө -?

Чыгаруу: 1) $5 \cdot 3 = 15$ (кг) 2) $15 : 4 = 3$ (калд. 3)

Жообу: Бир бөлмөнү сырдаш үчүн 4кг га жакын сыр кетет.

51.

Бишкек - Ош - 630км

Авт.саат - 63км

Тамактанууга - 1саат30мин.

Чыгаруу: 1) $630 : 63 = 10$ (саат)

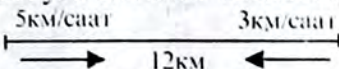
2) $10\text{саат} + 1\text{саат}30\text{мин.} = 11\text{саат}30\text{мин.}$

Жообу: Ошко 11саат30мин. жетет.

52. 3 блокнот – 8 сом 25 тый.
6 блокнот – ?

Чыгаруу: $8 \text{ сом } 25 \text{ тый.} \cdot 2 = 16 \text{ сом } 50 \text{ тый.}$

Жообу: 6 блокнот 16 сом 50 тый. турат.

53.

Чыгаруу: 1) $5 \cdot 2 = 10 \text{ (км)}$ 2) $6 \cdot 2 = 12 \text{ (км)}$
3) $10 + 12 = 22 \text{ (км)}$ 4) $22 - 12 = 10 \text{ (км)}$

Жообу: 2 сааттан кийин 10 км аралыкта болушат.

54. 1 л суу – 1 кг
1 л бензин – 310 г га жеңил — ?
2 литр бензин – ? кг

Чыгаруу: 1) $1 \text{ кг} - 310 \text{ г} = 1 \cdot 1000 \text{ г} - 310 \text{ г} = 1000 \text{ г} - 310 \text{ г} = 690 \text{ г}$
2) $690 \cdot 2 = 1380 \text{ г} = 1 \text{ кг } 380 \text{ г}$

Жообу: 2 литр бензиндин салмагы 1 кг 380 г

55. Эне – 500 г конф.
? – 250 г га көп печ.
? – 5 эсе оор халва

Чыгаруу: 1) $500 + 250 = 750 \text{ (печ.)}$
2) $750 \cdot 5 = 3750 \text{ г} = 3 \text{ кг } 750 \text{ г}$

Жообу: Эне 3 кг 750 г халва алган.

56. Канат – 8 жашта
Апасы – ? 4 эсе улуу
Чоң ата – ? 25 жашка улуу

Чыгаруу: 1) $8 \cdot 4 = 32 \text{ жаш}$
2) $32 + 25 = 57 \text{ жаш}$

Жообу: Чоң атасы 57 жашта.

57. Түрмөктө – 160 м кездеме
Эрт. – 4төн бирин
Кеч. – 2 эсе көбүн сат.
Калды – ?

Чыгаруу: 1) $160 : 4 = 40 \text{ (м)}$
2) $40 \cdot 2 = 80 \text{ (м)}$
3) $40 + 80 = 120 \text{ (м)}$
4) $160 - 120 = 40 \text{ (м)}$

Жообу: Түрмөктө 40 м кездеме калды.

58.

Автобус	түшүн калды	чыкты	калды
38 жүрг.	теңи - ?	15 адам	?

Чыгаруу: 1) $38 : 2 = 19 \text{ (адам)}$ 2) $19 + 15 = 34 \text{ (адам)}$

Жообу: Автобуста 34 жүргүнчү калды.

59.

убакып	жасаган тетиги	тетик жасоо номасы	
3саат	бирдей	?	көп
4саат		?	

- Чыгаруу: 1) $68:4=17$ (тетик)
 2) $68:3=22$ (калд.2) тетик
 3) $22-17=5$ (тетик)

Жообу: 1саатта I-жумушчу II чиге караганда 5 тетикке көп жасайт.

60. Машина менен -180км
 Ат менен - 90км ге аз
 Жөө - жарымы } ? км жол

- Чыгаруу: 1) $180-90=90$ (км)
 2) $90:2=45$ (км)
 3) $180+90+45=315$ (км)

Жообу: Геологдор 315км жол жүргөн.

61.

	катар саны	жуп саны	түптүн жалпы саны
алмурут	бирдей	4жуп	400
алма		2эсе көп?	?

- Чыгаруу: 1) $400:4=600$ (катар) 2) $4:2=8$ (түп)
 3) $8 \cdot 100=800$ (түп)

62. Болгон - 275сом
 Эт 3кг -87сом50тый. дан
 Калды -?

- Чыгаруу: 1) $87\text{сом}50\text{тый} \cdot 3=261\text{сом}150\text{тый} = 262\text{сом}50\text{тый}$.
 2) $275\text{сом}-262\text{сом}50\text{тый} = 12\text{сом}50\text{тый}$.

Жообу: Сатуучу 12сом50тый. кайрып берди.

63. Мектепке - 120 отургуч
 Теңин - залга ?
 Класстарга - 3төн бирин ?
 Калды - ? отургуч

- Чыгаруу: 1) $120:2=60$ (от.)
 2) $60:3=20$ (от.)
 3) $60+20=80$ (от.)
 4) $120-80=40$ (от.)

Жообу: 40 коюла элек олтургуч.

64. 1кг алма – 5сом40тый,
10кг алма - ?

Чыгаруу: $5\text{сом}40\text{тый} \cdot 10 = 50\text{сом}400\text{тый} = 54\text{сом}$

Жообу: 54сом

65. $\left. \begin{array}{l} 3\text{сом}50\text{тый, дан} - 10\text{топ} \\ 4\text{сом}80\text{тый, дан} - 8\text{ маш.} \\ 25\text{сомдон} - 20\text{ курчак} \end{array} \right\} ?$

Чыгаруу: 1) $3\text{сом}50\text{тый} \cdot 10 = 30\text{сом}500\text{тый} = 35\text{сом}$

2) $4\text{сом}80\text{тый} \cdot 8 = 32\text{сом}640\text{тый} = 38\text{сом}40\text{тый}$.

3) $25\text{сом} \cdot 20 = 500\text{сом}$

4) $35\text{сом} + 38\text{сом}40\text{тый} + 500 = 573\text{сом}40\text{тый}$.

Жообу: Оюнчуктар үчүн 573сом40тый, төлөгөн.

66. $\left. \begin{array}{l} \text{Фабрикада} - 180\text{ чемедан} \leftarrow \\ \text{Эсе көп} - \text{сумка} \rightarrow \end{array} \right\} ?$

Чыгаруу: 1) $180 : 3 = 540$ (сумка)

2) $180 + 540 = 720$ (буюм)

Жообу: 720буюм жасалган.

67. $\left. \begin{array}{l} \text{Эки бөлмөлүү} - 180 \leftarrow \\ \text{үч бөлмө.} - 2\text{эсе аз} \rightarrow \end{array} \right\} ?$

Чыгаруу: 1) $180 : 2 = 90$ (кв.)

2) $180 + 90 = 270$ (кв.)

Жообу: 4 этаждуу үйдө 270 квартира бар.

ГЕОМЕТРИЯЛЫК МАСЕЛЕЛЕР

68. $\begin{array}{l} AB = 3\text{см}5\text{мм} \\ BC = 3\text{см}9\text{мм} \\ \hline BC - AB = ? \end{array}$

Чыгаруу: $BC - AB = 3\text{см}9\text{мм} - 3\text{см}5\text{мм} = 4\text{мм}$

Жообу: BC кесиндиси AB кесиндисине караганда
4мм ге узун.

69. $2\text{см} \cdot 3 = 6\text{см}$

70. $AB = 8\text{м}$

$$BC = 5\text{м}$$

Эки S - ? эки аянт

Чыгаруу: 1) $S = AB \cdot BC = 8 \cdot 5 = 40(\text{м}^2)$

2) $2 \cdot S = 40(\text{м}^2) : 2 = 80(\text{м}^2)$

3) $80 : 100 = 8000$ (көчөт)

Жообу: Мектен окуучулары 800 түн нампдор көчөтүн
олтургузушкан.

$$71. \quad \frac{AB=30\text{см}}{S - ?}$$

Чыгаруу: $S=(AB)^2=(30\text{см})^2=900(\text{см}^2)$

$$S:2=900:2=450\text{см}^2$$

Жообу: Жер төшөктүн бети 900см^2

Көк жана кызыл кездеменин аянттары 450см^2

$$73. \quad 1\text{дм}2\text{см}:2=(1\cdot10+2\text{см}):2=(10\text{см}+2\text{см}):2=12\text{см}:2=6\text{см}$$

$$74. \quad \frac{AB=3\text{см}}{P - ?, S - ?}$$

$$P=4\cdot3\text{см}=12\text{см}$$

$$S=(3\text{см})^2=9\text{см}^2$$

$$75. \quad \frac{AB=3\text{см}}{BC=4\text{см}}$$

$$\frac{P-?, S-?}{}$$

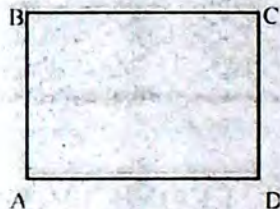
$$P=(3+4)\cdot2=7\cdot2=14(\text{см})$$

$$S=3\cdot4=12(\text{см}^2)$$

$$76. \quad S=16\text{см}^2 \text{ болсо} \quad 1) \begin{matrix} AB=1\text{см} \\ BC=16\text{см} \end{matrix} \quad 2) \begin{matrix} AB=2\text{см} \\ BC=8\text{см} \end{matrix} \quad 3) \begin{matrix} AB=4\text{см} \\ BC=4\text{см} \end{matrix}$$

77.

$$AB=BC=CD=DA=4\text{см}$$

$$78. \quad \frac{S=12\text{см}^2}{\frac{AB=6\text{см}}{BC - ?}}$$

$$S=AB\cdot BC$$

$$BC=S:AB=12:6=2(\text{см})$$

$$BC=2\text{см}$$

$$83. \quad \frac{AB=2\text{см}5\text{мм}}{BC=3\text{см}5\text{мм}} \\ S_{ABD} - ?$$

$$S=AB\cdot BC=2\text{см}5\text{мм}\cdot3\text{см}5\text{мм}=25\text{мм}\cdot35\text{мм}=900\text{мм}^2$$

$$S_{ABD}=S:2=900:2=450\text{мм}^2$$

Жообу: Көккө боелгон үч бурчтуктун аянты 450мм^2

$$85. \quad P_0=2\cdot6=12(\text{см})$$

$$P=4\cdot3=12(\text{см})$$

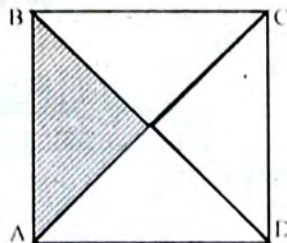
Экөөнүн аянты барабар.

$$86. \quad \frac{AB=4\text{см}}{S - ?}$$

$$S = (4\text{cm})^2 = 16\text{cm}^2 \rightarrow \text{№76ны кара}$$

87.

$$\frac{AB=3\text{cm}}{S-?}$$

$$S = (3\text{cm})^2 = 9\text{cm}^2$$

$$S_{ABD} = 9\text{cm}^2 : 4 = 9 \cdot 100 : 4 = 225\text{cm}^2$$

88.

$$P = 18\text{cm}$$

$$18 = 5\text{cm}5\text{mm} \cdot 2 + x = 10\text{cm}10\text{mm} + x = 11\text{cm} + x$$

$$x = 18 - 11 = 7\text{cm}$$

89.

$$AB = 3\text{cm}4\text{mm} = 3 \cdot 10\text{mm} + 4\text{mm} = 30\text{mm} + 4\text{mm} = 34\text{mm}$$

$$BOC = AB : 2 = 34\text{mm} : 2 = 17\text{mm}$$

$$P = 4 \cdot 17 = 68\text{mm} = 6\text{cm}8\text{mm}$$

90.

$$AB = 8\text{m}$$

$$\frac{BC = AB : 2 = 8 : 2 = 4\text{m}}{S - ?}$$

$$S = AB \cdot BC = 8\text{cm} \cdot 4\text{cm} = 32\text{m}^2$$

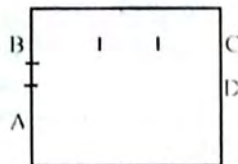
91.

$$AB = 2\text{cm}5\text{mm}$$

$$P - ?, S - ?$$

$$P = 4 \cdot 2\text{cm}5\text{mm} = 8\text{cm}20\text{mm} = 10\text{cm}$$

$$S = 2\text{cm}5\text{mm} \cdot 2\text{cm}5\text{mm} = (2 \cdot 10\text{mm} + 5\text{mm}) \cdot (2 \cdot 10\text{mm} + 5\text{mm}) = (20\text{mm} + 5\text{mm}) \cdot (20\text{mm} + 5\text{mm}) = 25\text{mm} \cdot 25\text{mm} = 625\text{mm}^2$$

4-КЛАСС

Тапшырма 2 бети 3

334, 433, 343, 443, 434, 344 алты сан жаздым алардын ичинде 344, 343 сандары бар.

Тапшырма 3 бети 3

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90
100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900
1000, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 7000, 8000, 9000
а) 30 менен 40тын арасындагы сандар эки орундуу
300 менен 400дүн арасындагы сандар үч орундуу
3000 менен 4000дин арасындагы сандар төрт орундуу.
б) 100 200
1000 2000...

Жогорку сандан төмөнкү сан 10 эсеге чоң сан экендигин байкайбыз. Оң жактагы сандар сол жактагы сандардан мисалы; 10 менен 20, 100 менен 200, 1000 менен 2000 ирети менен 10го, жүзгө, миңге айырмаланышат.

Тапшырма 4 бети 4

а) 2645: 5-бирдик, 4-ондук, 6-жүздүк, 2-миңдик разряддар.
4 орундуу сандын жүздүк разряды 3чү орунда турат.

б) 55: 555; 5555

5555те оң жактан 5 биринчи разряд бирдикти, 2чи 5 экинчи разряд ондукту, 3чү 5 үчүнчү разряд жүздүктү, 4чү 5 төртүнчү разряд миңдикти билдирет.

Тапшырма 6 бети 4

$$\begin{array}{r} + 75 \\ 68 \\ \hline 143 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 247 \\ 34 \\ \hline 281 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 516 \\ 235 \\ \hline 751 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 312 \\ 125 \\ \hline 435 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 200 \\ 118 \\ \hline 318 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 400 \\ 600 \\ \hline 1000 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 1245 \\ 3448 \\ \hline 4693 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5684 \\ 425 \\ \hline 6109 \end{array}$$

Бирдиктерин бирдиктин, ондуктарын ондуктун, жүздүк төрүн жүздүктүн, миңдиктерин миңдиктин алдына жазып, ошол разряддан ашып кеткен сандарды кийинки разрядга кошуп жаздык.

Тапшырма 7 бети 4

A _____ B

AB = 3см5мм

C _____ D

$$BC=7\text{см}5\text{мм}$$

$$BC-AB=7\text{см}5\text{мм}-3\text{см}5\text{мм}=4\text{см}$$

Биринчи кесинди экинчисинен 4смге кыска.

Тапшырма 8

бети 5

а) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9

б) 15; 51.

115, 151, 511, 551, 515, 155

1155, 5115, 5511, 1515, 5151

1 жана 5 сандары өздөрүнүн жазылыштарына карай разряддык позициясын сактап калууда.

Тапшырма 9

бети 5

$$а) 4+8$$

$$27+5$$

$$349+4$$

$$888+6$$

$$2566+9$$

$$9+5$$

$$96+7$$

$$18+9$$

Кошуучулардын акыркы цифраларын тегерек ондукка айландыруу жолун колдондук.

Тапшырма 10

бети 5

$$AB=5\text{см} \quad A \text{ _____ } B$$

$$CD=7\text{см}$$

$$C \text{ _____ } D$$

$$CD-AB=7\text{см}-5\text{см}=2\text{см}$$

Биринчи кесинди экинчи кесиндиге караганда 2смге кыска.

Тапшырма 11

бети 5

7685:5 - бирдик, 8-ондук, 6-жүздүк, 7-миңдик разряддар (5-1чи, 8-2чи, 6-3чү, 7-4чү разряд).

492 - 2-бирдик, 9-ондук, 4-жүздүк разряд.

87 - 7 бирдик, 8 ондук разряд.

3000 - 3-миңдик разряд (4 чү разряд).

Тапшырма 12

бети 5

$$798: 2345$$

Тапшырма 13

бети 5

$$6: 10: 12: 28: 40: 42$$

Тапшырма 14

бети 5

$$\begin{array}{r}
 + \frac{126}{677} \quad + \frac{319}{245} \quad + \frac{49}{127} \quad + \frac{447}{66} \quad + \frac{572}{429} \quad - \frac{89}{35} \quad - \frac{962}{347} \quad - \frac{412}{68} \\
 \hline
 803 \quad 564 \quad 176 \quad 513 \quad 1001 \quad 54 \quad 615 \quad 344
 \end{array}$$

Бирдикти-бирдиктин, ондукту-ондуктун, жүздүктү-жүздүктүн, миңдикти-миңдиктин алдына жазып тешелүү амалдарды аткарууга болот.

Тапшырма 15

бети 5

Окуучулар – 182 парта ← ?
 Стол – ? 65ке аз

Чыгаруу: $182 - 65 = 117$ (стол)

$$182 + 117 = 299 \text{ (ст. парт.)}$$

$$2) 182 + (182 - 65) = 299 \text{ (ст. парт.)}$$

Жообу: Окуучулар бардыгы болуп 299 парта жана стол сырдашты.

Тапшырма 16

бети 6

	15-5	14-6	13-8	17-8
28-8	75-9	83-7	46-8	
Ыңгайлуу эрежесин	жол	менен	суммадан	санды кемитүү

пайдаландык.

$$\text{Мисалы: } 28 - 8 = (20 + 8) - 8 = 20 + (8 - 8) = 20$$

Тапшырма 17

бети 6

А _____ В

$$AB = 5\text{см}5\text{мм} = 5 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм} = 50\text{мм} + 5\text{мм} = 55\text{мм}$$

Тапшырма 18

бети 6

$$300 + 400 = 700, \quad 200 + 47 = 247, \quad 800 - 200 = 600$$

$$\begin{array}{r}
 - \frac{677}{34} \quad + \frac{127}{615} \quad + \frac{728}{272} \quad - \frac{974}{29} \quad - \frac{325}{144} \\
 \hline
 643 \quad 742 \quad 1000 \quad 918 \quad 211
 \end{array}$$

Тапшырма 19

бети 6

8543: 3-биринчи, 4-экинчи, 5-үчүнчү, 8-төртүнчү разряд.
 Төмөнкү разряды 3, жогорку разряды 8

Тапшырма 20

бети 6

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90,
100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900
Булар 2 жана 3 орундуу сандар.

Тапшырма 21

бети 6

$$12+14=79-53 \quad 8 \cdot 9=80-8=50+22 \quad 26=26$$

$$12+14 < 9 \cdot 8 \quad 79-53 < 80-8$$

Тапшырма 22

бети 6

Кырг. жаныбарлардын түрү 507
Канаттуулары түрү - ? 360
Балык - ? 295ке аз
Сүт эмүүчүлөр - ? түрү

Чыгаруу: 1) $360-295=65$ (балык)
2) $360+65=425$ (кан.бал.)
3) $507-425=82$ (сүт эм.)

Жообу: Кыргызстанда сүт эмүүчүлөрдүн 82 түрү бар.

Тапшырма 23

бети 6

$$1) a=611 \quad 2) a=315$$

$$a+100=611+100=711 \quad a+100=315+100=415$$

$711 > 415$ кошулуучу чоңойгон сайын
сумма чоңоет.

Тапшырма 24

бети 6

$$\begin{array}{r} + 2367 \\ 5195 \\ \hline 7562 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 3429 \\ 148 \\ \hline 3577 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 8269 \\ 354 \\ \hline 7915 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 3000 \\ 825 \\ \hline 1275 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 612 \\ 1009 \\ \hline 1621 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 41 \\ 2359 \\ \hline 2400 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 442 \\ 395 \\ \hline 47 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 1236 \\ 915 \\ \hline 321 \end{array}$$

Тапшырма 25

бети 6

а) 306 б) 6857 в) 4 орундуу г) 5001

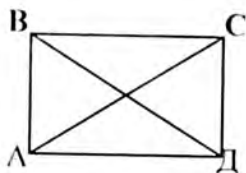
Тапшырма 26

бети 7

а) 1689: 1-разряд 9, 2-разряд 8, 3- разряд 6, 4- разряд 1
б) 5427: бирдиги - 7, ондугу - 2, жүздүгү - 4, миңдиги - 5
в) 8888: 8 сандарынын ээлеген ордуна карай мааниси өзгөрбөйт

Тапшырма 34
бети 8

Бул – тик бурчтук.
Тик бурчтуктун карама-каршы
(BC, AD жана AB, CD)
жактары барабар болушат.
BD жана AC диагоналдары, алардын узундуктары
3см 6ммге барабар.

Тапшырма 36
бети 8

$$K=1 \text{ болгондо}$$

$$K+3=1+3=4$$

$$K \cdot 3=1 \cdot 3=3 \quad 4 > 3$$

Тапшырма 37
бети 8

$$5+x=19 \quad 6 \cdot 2=24:2 \quad 9 \cdot 4 < 100+8$$

$$k \cdot 3=192 \quad 45+12=80-23 \quad 18 \cdot 2 > 8 \cdot 2$$

Теңдеме, барабардык, барабарсыздыктарды эсепке алдык.

Тапшырма 38
бети 8

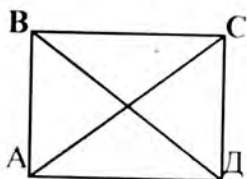
$$\begin{array}{r} + 3247 \\ 539 \\ \hline 3786 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 869 \\ 526 \\ \hline 343 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 125 \\ 6 \\ \hline 750 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 1224 \\ 4 \\ \hline 4896 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 6356 \\ 1277 \\ \hline 7633 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 905 \\ 163 \\ \hline 742 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 45 \\ 9 \\ \hline 405 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 346 \\ 7 \\ \hline 2422 \end{array}$$

Тапшырма 39
бети 8

а) $1000-25 \cdot 6=1000-150=850$
б) $(969+17) \cdot 8=986 \cdot 8=7888$

Тапшырма 40
бети 9

AB=2см5мм
BC=3см
AC=BD=4см

Тапшырма 41
бети 9

$3+5=8$; $3 \cdot 5=15$ ал сандар 3 жана 5

Тапшырма 42

бети 9

$$\begin{array}{r} 5620 \overline{) 5} \\ \underline{5} \\ 06 \\ \underline{5} \\ 12 \\ \underline{ 10} \\ 20 \\ \underline{ 20} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 192 \overline{) 3} \\ \underline{18} \\ 12 \\ \underline{ 12} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 672 \overline{) 4} \\ \underline{4} \\ 27 \\ \underline{ 24} \\ 32 \\ \underline{ 32} \\ 0 \end{array}$$

Эгерде эң чоң разряд бөлүнүүчүгө бөлүнсө, бөлүнүүчүдө канча цифра болсо, тийиндиде ошончо орундуу сан, эгер бөлүнбөсө, анда тийиндиде бөлүнүүчүдөгү цифралардан 1ге аз болгон сан келип чыгат.

Тапшырма 43

бети 9

$$AB=3\text{см}$$

$$BC=4\text{см}$$

$$P=?$$

Чыгаруу:

$$1) P=(3+4)+(3+4)=14(\text{см})$$

$$2) P=(3+4) \cdot 2=7 \cdot 2=14(\text{см})$$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун периметри 14см.

Тапшырма 44

бети 9

$$1000-15 \cdot 15=1000-225=775 \quad (865+89)-347=954-347=607$$

$$742-225:5=742-45=697 \quad 149 \cdot 4-149=596-149=447$$

Тапшырма 45

бети 10

Бардыгы – 120 оюнчук

Тени-? куурчак -

Калганы - ? машина

$$\text{Чыгаруу: } 1) 120:2=60 (\text{курч.})$$

$$120-60=60 (\text{маш.})$$

$$2) 120-(120:2)=60(\text{маш.})$$

Жообу: Бала бакчага 60 машина оюнчук алынып келинген.

Тапшырма 46
бети 10

m-3

1)m=0 2)m=1 3)m=2 4)m=3 5)m=4
0·3=0 1·3=3 2·3=6 3·3=9 4·3=12

2)m=5 7)m=6 8)m=7 9)m=8 10)m=9
5·3=15 6·3=18 7·3=21 8·3=24 9·3=27

Бул үчкө көбөйтүүнүн жадыбалын берет.

Тапшырма 47
бети 10

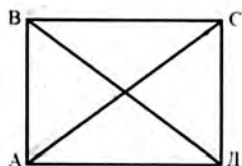
343 төн кичине сандар 342; 341, 340
341>340 342>340 342>341

Тапшырма 48
бети 10

AB=2см5мм

BC=4см 2мм

BD=AC=4см8мм

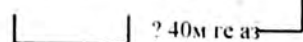
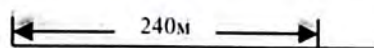
Тапшырма 50
бети 10

$25 \cdot 12 + 25 \cdot 25 = 300 + 625 = 925$

$852 - 19 \cdot 18 = 852 - 342 = 510$

$87 \cdot 11 + 87 \cdot 10 = 957 + 870 = 1827$

Тапшырма 51
бети 10

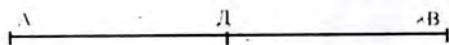
Чыгаруу: 1) $240 - 120 = 120(\text{м})$

 2) $120 - 40 = 80(\text{м})$

 3) $240 + (120 + 80) = 240 - 200 = 40(\text{м})$

Жообу: Түрмөктө 40 метр кездеме калган.

Тапшырма 52
бети 11

$$AB = 6 \text{ см}$$

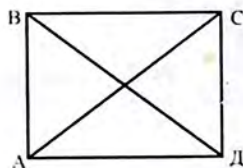
$$AD = AB : 2 = 6 \text{ см} : 2 = 3 \text{ см}$$

Тапшырма 53
бети 10

$$\frac{AB = BC = CD = DA = 3 \text{ см}}{BD = AC = ? \text{, } P = ?}$$

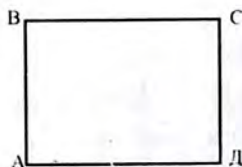
$$BD = 3 \text{ см} \cdot 3 \text{ мм}$$

$$P = AB \cdot 4 = 4 \cdot 3 \text{ см} = 12 \text{ см}$$

Тапшырма 54
бети 11

$$\frac{AB = 2 \text{ см}}{BC = 3 \text{ см}} \\ P = ?$$

$$P = 3 + 3 + 3 + 3 = 12 \text{ (см)} = 4 \cdot 3 = 12 \text{ (см)}$$

Тапшырма 55
бети 11

$$\begin{array}{r} \times \quad 18 \\ \quad 18 \\ \hline + \quad 144 \\ \quad 18 \\ \hline 324 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 25 \\ \quad 25 \\ \hline + \quad 150 \\ \quad 75 \\ \hline 900 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 112 \\ \quad 112 \\ \hline + \quad 560 \\ \quad 112 \\ \hline 1680 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 215 \\ \quad 215 \\ \hline + \quad 215 \\ \quad 215 \\ \hline 2365 \end{array}$$

Тапшырма 56
бети 11

$$\begin{array}{r} \underline{732} \overline{)12} \\ \underline{72} \quad 61 \\ \hline \underline{12} \\ \underline{12} \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{1206} \overline{)67} \\ \underline{67} \quad 18 \\ \hline \underline{536} \\ \underline{536} \\ \hline 0 \end{array}$$

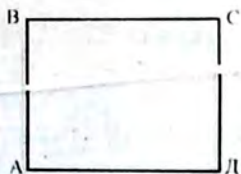
$$\begin{array}{r} \underline{893} \overline{)19} \\ \underline{76} \quad 47 \\ \hline \underline{133} \\ \underline{133} \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{1230} \overline{)1} \\ \underline{120} \\ \hline \underline{30} \\ \underline{30} \\ \hline 0 \end{array}$$

1206:67ге бөлүүдө миндиги жетпейт, ал -1. Жүздүгү жетпейт, ал -12. Ондүгү жетет, ал 120га барабар, демек, тийиндиде эки орундуу сан пайда болот.

Тапшырма 57
бети 11

$AB=2\text{см}$
 $BC=3\text{см}$
Диагонали $AC=3\text{см}6\text{мм}$

Тапшырма 58
бети 11

$$\left. \begin{array}{l} 4^{\text{а кл}} - 27 \text{ (ок)} \\ 4^{\text{б кл}} - ? \text{ 4окууч.көп} \end{array} \right\} ?$$

Чыгаруу: 1) $27+4=31$ (ок) 2) $27+(27+4)=58$ (ок)
 $27+31=58$ (ок)

Жообу: эки класста 58 окуучу окуйт.

Тапшырма 59
бети 11

$8+4=12$	$9-7=2$	$6\cdot 4=24$	$15:3=5$
$12-4=8$	$9-2=7$	$24:6=4$	$15=3\cdot 5$
$12-8=4$	$9=7+2$	$24:4=6$	$15:5=3$

Тапшырма 60
бети 12

40-к·5 туюнтмасы

1) $R=5$ болсо, $40-5\cdot 5=40-25=15$

2) $40-к\cdot 5=0$ $40=к\cdot 5$ $к=40:5$ $к=8$

Тапшырма 61
бети 12

$$\begin{array}{r} \underline{704} \quad \underline{16} \\ \underline{64} \quad 44 \\ \underline{64} \\ \underline{64} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{544} \quad \underline{8} \\ \underline{48} \quad 68 \\ \underline{64} \\ \underline{64} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -8000 \\ \underline{7285} \\ 715 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -5800 \\ \underline{1005} \\ 4795 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 19 \\ \times 8 \\ \underline{152} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 17 \\ \times 18 \\ \underline{136} \\ + 17 \\ 306 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +816 \\ \underline{+399} \\ 1215 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +7200 \\ \underline{+1000} \\ 8200 \end{array}$$

Тапшырма 62
бети 12

$8+x=15$	$в\cdot 3=24$	$19-к=11$
$x=15-8$	$в=24:3$	$к=19-11$
$x=7$	$в=8$	$к=8$

Тапшырма 63
бети 12

$121:x=11$	$815-k=615$	$4a=216$	$219+b=666$
$x=121:11$	$k=815-615$	$a=216:4$	$b=666-219$
$x=11$	$k=200$	$a=54$	$b=447$

Теңдеме бөлүүчү менен кемитүүчү экинчи компонентаны түзсө, амалдар ошол эле амал менен аткарылат. Эгерде белгисиз көбөйтүүчү менен кошулуучунун бирөө, экинчи компонента болсо, аны табуу алар тескери амал менен аткарылат.

Тапшырма 64
бети 12

$1\text{м}=100\text{см}$	$1\text{см}=10\text{мм}$	$1\text{дм}=10\text{см}$
$1\text{м}=10\text{дм}$	$2\text{дм}=20\text{см}$	$5\text{см}=50\text{мм}$

Тапшырма 65
бети 12

$(242+128):3=370:3=1110$	$(600-124):4=476:4=119$
$525:(84-59)=525:25=21$	$17\cdot 25-16\cdot 24=425-384=41$
$25\cdot 25:5=625:5=125$	$625:25\cdot 5=25\cdot 5=125$

Тапшырма 66
бети 13

Тапшырма №53тү кара.

Тапшырма 67
бети 13

Бирдиктери – 1- разряд, ондуктары – 2- разряд,
Жүздүктөрү - 3 - разряд, миңдиктер – 4- разряд.

Тапшырма 68
бети 13

$900-613=287$	$82\cdot 17=1394$	$816:4=204$
$564+436=1000$	$141\cdot 9=1269$	$585:15=39$

Тапшырма 69
бети 13

$$\frac{AO=3\text{см}}{AB=?}$$

$$AB=2\cdot AO=2\cdot 3\text{см}=6\text{см}$$

Тапшырма 71

бети 13

$$5 \cdot 10 = 10 \cdot 5 = 10 + 10 + 10 + 10 + 10 = 50$$

$$18 \cdot 10 = 180$$

$$6 \cdot 1000 = 1000 \cdot 6 = 1000 + 1000 + 1000 + 1000 + 1000 + 1000 = 6000$$

$$6 \cdot 1000 = 6 \cdot 100 \cdot 10 = 600 \cdot 10 = 6000$$

$$80 \cdot 100 = 8000$$

$$24 \cdot 100 = 2400$$

Тапшырма 72

бети 13

1 метр 1 сантиметрден 100 эсе узун;

1 метр дециметрден 10 эсе узун;

1 дециметр 1 сантиметрден 10 эсе узун;

1 сантиметр 1 миллиметрден 10 эсе узун;

Тапшырма 73

бети 13

$$822 - (89 + 239) = 822 - 328 = 494$$

$$(425 + 648) - 399 = 1073 - 399 = 674$$

$$314 - 198 : 9 = 314 - 22 = 292$$

$$157 \cdot 2 + 24 = 314 + 24 = 338$$

Тапшырма 74

бети 14

$$x + 212 = 345$$

$$a - 45 = 803$$

$$b - 6 = 90$$

$$x = 345 - 212$$

$$a = 803 + 45$$

$$b = 90 + 6$$

$$x = 133$$

$$a = 848$$

$$b = 15$$

текш: $133 + 212 = 345$

$$345 = 345$$

текш. $848 - 45 = 803$

$$803 = 803$$

текш. $15 + 6 = 90$

$$90 = 90$$

$$R : 8 = 27$$

Эгерде теңдеменин белгисиздери

$$R = 27 \cdot 8$$

1-жазылса, анда белгисиздин

$$R = 216$$

сан маанисин табуу үчүн жазылган

текш: $216 : 8 = 27$

амалга тескери амал колдонулат.

$$27 = 27$$

Тапшырма 75

бети 14

$$9 \cdot 2 = 7$$

$$2 \cdot 9 = 18 \text{ ал сандар 2 жана 9}$$

Тапшырма 76

бети 14

$$\begin{array}{r} + 675 \\ 389 \\ \hline 1064 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 5589 \\ 765 \\ \hline 6354 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 7000 \\ 983 \\ \hline 6017 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 600 \\ 342 \\ \hline 258 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 18 \\ 19 \\ \hline 162 \\ + 18 \\ \hline 342 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 127 \\ 5 \\ \hline 635 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6249 \overline{) 3} \\ \underline{6} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 09 \\ \underline{9} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 625 \overline{) 25} \\ \underline{50} \\ 125 \\ \underline{125} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 77

бети 14

$$3\text{м} = 3 \cdot 10\text{дм} = 30\text{дм} \quad 5\text{дм} = 5 \cdot 10\text{см} = 50\text{см} \quad 19\text{м} = 19 \cdot 100\text{см} = 1900\text{см}$$

$$12\text{см} = 12 \cdot 10\text{мм} = 120\text{мм} \quad 4\text{км} = 4 \cdot 1000\text{м} = 4000\text{м}$$

Тапшырма 78

бети 14

$$3\text{см} 5\text{мм} + a = 4\text{см}$$

$$a = 4\text{см} - 3\text{см} 5\text{мм} = 4 \cdot 10\text{мм} - (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) = 40\text{мм} - 35\text{мм} = 5\text{мм}$$

Тапшырма 79

бети 14

$4^a - 30$ окуучу

$4^{b, в, г} - ?$ нын ар биринде 29дан окуучу } ?

Чыгаруу: $1) 30 + (3 \cdot 29) = 30 + 87 = 117$ (окуучу)

жообу: Бардык төртүнчү класста 117 окуучу окуйт

Тапшырма 80

бети 14

$$(627 + 485) - 319 = 1112 - 319 = 793$$

$$700 - (685 - 396) = 700 - 289 = 411$$

$$(898 - 765) \cdot 5 = 133 \cdot 5 = 655$$

$$75 \cdot 11 - 88 = 825 - 88 = 737$$

$$400 - 34 \cdot 8 = 400 - 272 = 128$$

$$(725 + 275) : 5 = 1000 : 5 = 200$$

Тапшырма 81

бети 14

$$в \cdot 7 - 70 = 0$$

$$в \cdot 7 = 70$$

$$в = 70 : 7$$

$$в = 10$$

Тапшырма 82

бети 15

$$15 \cdot 10 = 150$$

$$28 \cdot 100 = 2800$$

$$10 \cdot 100 = 1000$$

$$126 \cdot 10 = 1260$$

Тапшырма 83

бети 15

$$7\text{м} = 7 \cdot 10\text{дм} = 70\text{дм}$$

$$18\text{см} = 18 \cdot 10\text{мм} = 180\text{мм}$$

$$9\text{дм} = 9 \cdot 10\text{см} = 90\text{см}$$

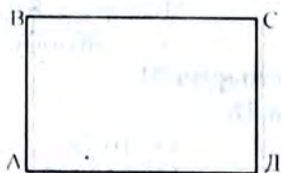
$$6\text{км} = 6 \cdot 1000\text{м} = 6000\text{м}$$

Тапшырма 84
бети 15

$$AB=2\text{см}$$

$$BC=3\text{см}$$

$$S=?$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=2\text{см} \cdot 3\text{см}=6\text{см}^2$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 6см^2

Тапшырма 85
бети 15

$$AB=3\text{см}$$

$$BC=4\text{см}$$

$$S=?$$

Чыгаруу: $S=3\text{см} \cdot 4\text{см}=12\text{см}^2$

Жообу: ABCD тик бурчтугунун аянты 12см^2

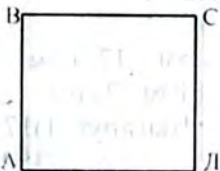
Тапшырма 86
бети 15

Берилди:

ABCD - квадрат

$$AB=BC=2\text{см}$$

$$S=?$$

Чыгаруу: $S=(AB)^2=(2\text{см})^2=4\text{см}^2$

Жообу: ABCD квадраттын аянты 4см^2

Тапшырма 87

бети 15

$$85 \cdot 5=425$$

$$800:4=200$$

$$600-175=425$$

$$17 \cdot 25=425$$

$$118+26=144$$

$$\text{Демек: } 85 \cdot 5=17 \cdot 25=600-175$$

Тапшырма 88

бети 15

$$17 \cdot 17+18 \cdot 18=289+324=613$$

$$1000-315 \cdot 2=1000-630=370$$

$$(716+619) \cdot 2=1335 \cdot 2=2670$$

$$(513+619)-449=1132-449=683$$

Тапшырма 89

бети 15

444 санында он жактагы 4 бирдикти, экинчи ондукту үчүнчү 4 жүздүктү билдирет.

Тапшырма 90

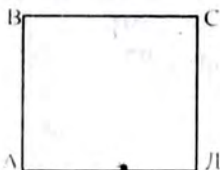
бети 16

Берилди:

ABCD - квадрат

$$AB=BC=3\text{см}$$

$$S=?$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=(AB)^2=(3\text{см})^2=9\text{см}^2$
 Жообу: ABCD квадраттын аянты 9см^2

Тапшырма 91
 бети 16

$550:10=55$ $1000:10=100$ $800:100=8$
 $3400:100=34$ $9000:1000=9$

Тапшырма 92
 бети 16

$500\text{см}=500:100=5\text{м}$ $80\text{дм}=80\text{дм}:10=8\text{м}$
 $400\text{мм}=40\text{см}$ $2000\text{м}=2\text{км}$ $60\text{см}=6\text{дм}$

Тапшырма 93
 бети 16

$3000\text{м}=3\text{км}$ $7\text{км}=7000\text{м}$
 $200\text{см}=2\text{м}$ $9\text{дм}=90\text{см}$
 $80\text{мм}=8\text{см}$ $10\text{см}=100\text{мм}$

Тапшырма 94
 бети 16

$5\text{м} - 175\text{ сом}$
 $10\text{м} - ?\text{ сом}$
 Чыгаруу: $1) 175:5=35\text{ (сом)}$ $2) 175:5 \cdot 10=350\text{ (сом)}$
 $35 \cdot 10=350\text{ (сом)}$

Жообу: 10 метр кездеменин баасы 350 сом

Тапшырма 95
 бети 16

Берилди:
 ABCD - квадрат
 $AB=BC=4\text{см}$

 P-? S-?

Чыгаруу:
 $P=4 AB=4 \cdot 4\text{см}=16\text{см}$
 $S=(AB)^2=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$

Жообу: ABCD квадраттын периметри 16см аянты 16см^2 .

Тапшырма 96
 бети 16

$a+709=800$ $c:7=721$ $342-t=183$ $105:a=3$
 $a=800-709$ $c=721:7$ $t=342-183$ $a=105:3$
 $a=91$ $c=103$ $t=159$ $a=35$

Тапшырма 97
 бети 17

$80:10=800$ $8000:10=800$ $19 \cdot 100=1900$
 $750:10=75$

$$8 \cdot 1000 = 8000 \quad 5000 : 1000 = 5 \quad 900 : 10 = 90$$

$$900 : 100 = 9$$

Тапшырма 98
бети 17

А – 10 мисал
С – ? 5ке көп
Т – ? 2 эсе аз

Чыгаруу: 1) $10 + 5 = 15$ (мис)
2) $10 : 2 = 5$ (мис)
3) $10 + 15 + 5 = 30$ (мис)

Жообу: Айна, Саина жана Тимур биригип 30 мисал чыгарышкан.

Тапшырма 99
бети 17

5643: 3-биринчи, 4-экинчи, 6-үчүнчү, 5-төртүнчү разряд.
6жүзд. = 600, 4онд = 40, 3=3.

Тапшырма 100
бети 17

$81 = 8\text{онд} + 1$	$81 = 80 + 1$
$375 = 3\text{жүзд.} + 7\text{онд.} + 5$	$375 = 300 + 70 + 5$
$805 = 8\text{жүзд.} + 5$	$805 = 800 + 5$
$3986 = 3\text{миңд.} + 9\text{жүзд.} + 8\text{онд.} + 6$	$3986 = 3000 + 900 + 80 + 6$

Тапшырма 101
бети 17

$5\text{м}80\text{см} = 5 \cdot 100\text{см} + 80\text{см} = 500\text{см} + 80\text{см} = 580\text{см}$
 $8\text{дм}9\text{см} = 8 \cdot 10\text{см} + 9\text{см} = 80\text{см} + 9\text{см} = 89\text{см}$
 $5\text{см}5\text{мм} = 5 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм} = 50\text{мм} + 5\text{мм} = 55\text{мм}$
 $8\text{м}7\text{дм}5\text{см} = 8 \cdot 100\text{см} + 7 \cdot 10\text{см} + 5\text{см} = 800\text{см} + 70\text{см} + 5\text{см} = 875\text{см}$

Тапшырма 102
бети 17

Берилди:
 $AB = 10\text{м}$
 $BC = 5\text{м}$

2S - ?

Чыгаруу: $S = AB \cdot BC = 10\text{м} \cdot 5\text{м} = 50\text{м}^2$

Ушундай аянттан экөө болгондуктан $2S = 2 \cdot 50\text{м}^2 = 100\text{м}^2$

Жообу: Эки класстын окуучулары 100м^2 аянтка помидор көчөт отургузушкан.

Тапшырма 103
бети 17

$$a)(345+299)-168=644-168=476$$

$$б)(800-765):5=35:5=7$$

$$в)23 \cdot 15+42 \cdot 28=345+1176=1521$$

Тапшырма 104
бети 17

$$447+359=806 \quad 600-281=319 \quad 128:4=512$$

$$345:3=115 \quad 800+765=1565 \quad 1248-946=302$$

$$29 \cdot 19=551 \quad 816:4=204$$

Тапшырма 105
бети 18

$$9м16см=9 \cdot 100см+16см=900см+16см=916см$$

$$3дм3см=3 \cdot 10см+3см=30см+3см=33см$$

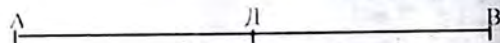
$$6см2мм=6 \cdot 10мм+2мм=60мм+2мм=62мм$$

$$1м5дм25см=1 \cdot 100см+5 \cdot 10см+25см=100см+50см+25см=1075см$$

Тапшырма 106
бети 18

$$AB=10см$$

$$AD=5см$$

АД кесиндиси АВ кесиндисинин жарымын же теңин, же экиден бир үлүшүн түзөт дейбиз.

Тапшырма 107
бети 18

$$24:2=12 \quad 24:3=8 \quad 24:6=4 \quad 24:8=3$$

Тапшырма 108
бети 18

№1 тегеректин, тегеректин 4төн бир үлүшүн, №3 менен

№4 биригип тегеректин А В төртөн эки үлүшүн түзөт.

№1, №2 биригип тегеректин жарымын түзөт.

AB=4см AO=2см Демек: АО радиусу

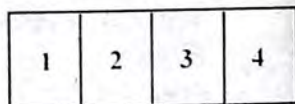
AB диаметринин жарымына барабар.

Тапшырма 109
бети 18

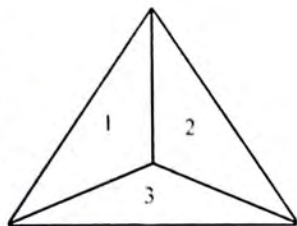
№2,3,4 дагын 4төн бир үлүштү түзөт, №1,2,3 тү бирге алсак,

4төн үч үлүштү түзөт.

Тапшырма 110
бети 18

№1,2,3түн ар бири 3төн бир үлүштү түзөт. №1 менен №2 биригип 3төн эки үлүштү, №2 менен №3 дагы биригип 3төн эки үлүштү түзүшөт.

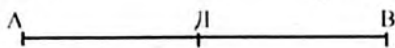

Тапшырма 111
бети 18

Чыгаруу: 1) $25 \cdot 6 = 150$ (бала) А В
2) $25 \cdot 6 : 5 = 30$ (бала)
 $150 : 5 = 30$ (бала)

Жообу: Даярдоо тайпасында 30 бала болгон.

Тапшырма 112
бети 19

$AB = 5\text{см}$

$AD = AB : 2 = 5\text{см} : 2 = (5 \cdot 10\text{мм}) : 2 = 50\text{мм} : 2 = 25\text{мм} = 2\text{см}5\text{мм}$

Демек АД жана ДВ кесиндилери АВ кесиндисинин жарымына же 2ден бир үлүшүнө барабар.

Тапшырма 113
бети 19

$AB = 2\text{см}$

$BC = 4\text{см}$

1	2	3	4
---	---	---	---

Ар бир бөлүк 4төн бир үлүштү түзөт. №2,3,4 биригип 4төн үч үлүштү түзүшөт. Калган №1 4төн бир үлүштү түзөт.

Тапшырма 114
бети 19

$36 : 2 = 18$; $36 : 3 = 12$ $36 : 4 = 9$; $36 : 6 = 6$

Бөлүүчү чоң сан болгон сайын тийинди кечирейип барат.

Тапшырма 115
бети 19

$AB = 30\text{мм}$

АС кесиндиси, АВ кесиндисинин 3төн бир үлүшүн түзөт 3төн 2 үлүшү 2см ди түзөт.

Тапшырма 116

бети 19

$12:6=2$; $12:6:2=2:2=4$ Муну блан 2 үлүш дейбиз.
 $12:6:3=2:3=6$ бул берилген санды бга бөлсөк, бир
 үлүшүн табабыз. 3 үлүшүн табуу үчүн аны
 3кө көбөйтөбүз.
 $12:6:4=2:4=8$; $12:6:5=2:5=10$

Тапшырма 117

бети 19

1) $(185+245):5=430:5=86$
 2) $200:2\cdot 10=100\cdot 10=1000$,
 3) $20\cdot 12\cdot 15\cdot 11=240\cdot 165=75$

Тапшырма 118

бети 19

Берилди:	Чыгаруу:
АВСД – квадрат	$P=20\text{см}=4\cdot 5\text{см}$
$P=20\text{см}$	$AB = 5\text{см}$
$S = ?$	$S=(AB)^2=(5\text{см})^2=25\text{см}^2$
Жообу: Квадраттын аянты 25см^2	

Тапшырма 119

бети 20

$2457:7$ -биринчи, 5-экинчи, 4-үчүнчү 2-төртүнчү
 разряд. 7 бирдикке 3 бирдикти кошсок 1, ондукту
 түзөт. 5 ондукка 5 ондукту кошсок 1 жүздүктү 4-
 жүздүккө, 6 жүздүктү, кошсок, 1 миндикти түзөт.

Тапшырма 120

бети 20

$26\cdot 24=624$ $100:4=25$ $137\cdot 8=1096$ $900:10=90$
 $98:11=1078$ $1000:4=250$ $211\cdot 4=844$ $70\cdot 100=7000$

Тапшырма 121

бети 20

$35:5:4=7:4=28$ $35:5:3=7:3=21$ $28>21$

Тапшырма 122

бети 20

Берилди: АВСД – квадрат
 $AB = 4\text{см}$
 $S:4:2=?$
 Чыгаруу: $S=(4\text{см})^2=16\text{см}^2$
 $S=16:4:2=4:2=8(\text{см}^2)$

Жообу: Квадраттын 4төн 2 үлүшү квадраттын жарымына барабар ал, 8см^2

Тапшырма 123

бети 20

5867: 6-айрым ондугу, 586-жалпы ондук,
8-айрым жүздүк, 58- жалпы жүздүк,
5-айрым жана жалпы миңдик.

Тапшырма 124

бети 20

Дүкөндө өтүк – 1500 сом
Ботинке ар бири 300 сомдуктан 3 ботинке } ?
Чыгаруу: $1500+300\cdot 3=1500+900=2400$ (сом) }
Жообу: Бүт кийимден 2400 сомдук соода болду.

Тапшырма 125

бети 20

а) $100:10:5=10:5=50$ $100:10:6=10:6=60$ $50<60$
б) $2\text{см}:5=2\cdot 10\text{мм}:5=20\text{мм}:5=4\text{мм}$ миллиметр менен ченелет.

Тапшырма 126

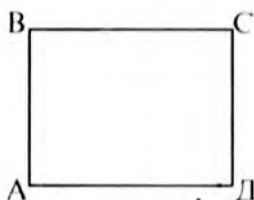
бети 20

а) $a+380=500$ б) $k:6=30$ в) $c:3=60$
 $a=500-380$ $k=30\cdot 6$ $c=60\cdot 3$
 $a=120$ $k=180$ $c=20$

Тапшырма 127

Бети 21

Берилди:
АВСД – тик бурчтук
 $AB = 3\text{см}$
 $BC = 4\text{см}$
 $P=?$, $S=?$

Чыгаруу:
 $P=(AB+BC)\cdot 2=(3\text{см}+4\text{см})\cdot 2=7\text{см}\cdot 2=14\text{см}$
 $S=AB\cdot BC=3\text{см}\cdot 4\text{см}=12\text{см}^2$
Жообу: Тик бурчтуктун периметри 14см, аянты 12см^2 .

МИЛЛИОН ИЧИНДЕГИ САНДАР. САНДАРДЫ ООЗЕКИ ЖАНА ЖАЗУУ ЖҮЗҮНДӨ НОМЕРЛӨӨНҮН ОНДУК СИСТЕМАСЫ

Тапшырма 128

бети 24

а) $9+1$; $99+1$; $999+1$ мында 9; 99; 999 - бир, эки, үч орундуу сандардын эң чоңу. Эгер ага 1ди кошсок эле, 2 орундуу, 3 орундуу, 4 орундуу

сандардынын эң кичине сандарын алабыз.

б) 1000де 1-төртүнчү разряд

5583тө 3-биринчи, 8-экинчи 5-үчүнчү акыры 5

саны 4-төртүнчү разрядды билдирет. 9999

сандын биринчи 9 миндиктердин эң чоң саны

болот.

Тапшырма 129

бети 24

9 жана 10, 99 жана 100, 999 жана 1000, 9999 жана 10000 сандардын түгөйлөрү бири-биринен «1» деген сандан гана айырмаланат.

Тапшырма 130

бети 24

$$\begin{array}{r} + 2345 \\ + 3482 \\ \hline 5827 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 5678 \\ - 3292 \\ \hline 2386 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 128 \\ \times 8 \\ \hline 1024 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 16 \\ \times 150 \\ + 25 \\ \hline 370 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 6720 \\ + 3280 \\ \hline 10000 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 9999 \\ - 8349 \\ \hline 1650 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 25 \\ \times 16 \\ \hline 150 \\ + 25 \\ \hline 400 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{648}{6} \overline{) 3} \\ \underline{6} \\ 216 \\ \underline{4} \\ 3 \\ \underline{3} \\ 18 \\ \underline{18} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{874}{76} \overline{) 38} \\ \underline{76} \\ 114 \\ \underline{114} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 131

бети 24

Берилди:
ABCD – тик бурчтук

AB = 3см

BC = 5см

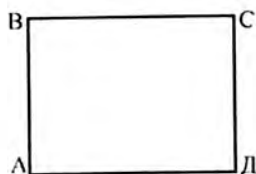
P-?, S-?

Чыгаруу:

$$P = (AB + BC) \cdot 2 = (3\text{см} + 5\text{см}) \cdot 2 = 8\text{см} \cdot 2 = 16\text{см}$$

$$S = AB \cdot BC = 3\text{см} \cdot 5\text{см} = 15\text{см}^2$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 16см,
аянты 15см².

Тапшырма 132

бети 24

$$5\text{см}7\text{мм} = 5 \cdot 10\text{мм} + 7\text{мм} = 50\text{мм} + 7\text{мм} = 57\text{мм}$$

$$2\text{дм}8\text{см} = 2 \cdot 10\text{см} + 8\text{см} = 20\text{см} + 8\text{см} = 28\text{см}$$

$$1 \text{ км } 100 \text{ м} = 1 \cdot 1000 \text{ м} + 100 \text{ м} = 1000 \text{ м} + 100 \text{ м} = 1100 \text{ м}$$

$$5 \text{ кг } 500 \text{ г} = 5 \cdot 1000 \text{ г} + 500 \text{ г} = 5000 \text{ г} + 500 \text{ г} = 5500 \text{ г}$$

Тапшырма 133
бети 24

б) 2115; 5000; 6090; 10000;

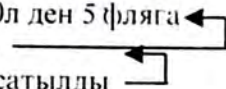

Тапшырма 134
бети 25

35678: 8-биринчи, 7-экинчи, 6-үчүнчү
5-төртүнчү, 3-бешинчи разряд.
356 жүздүк, 35 миңдик бар.

Тапшырма 135
бети 25

б) 15890; 28000; 49105;

Тапшырма 136
бети 25

Алып келинди – 80л ден 5 фляга
1-күнү - ? жарымы
2-күнү -? 50л ге аз сатылды
калды - ?

Чыгаруу: 1) $80 : 5 = 400(\text{л})$
2) $400 : 2 = 200(\text{л})$
3) $200 - 50 = 150(\text{л})$
4) $200 + 150 = 350(\text{л})$
5) $400 - 350 = 50(\text{л})$

Жообу: Кымызканада 50литр кымыз калган.

Тапшырма 137
бети 25

70-к-7	1) $k=8$ $70-8 \cdot 7 =$ $= 70-56=14$	2) $k=9$ $70-9 \cdot 7 =$ $= 70-63=7$	3) $k=10$ $70-10 \cdot 7 =$ $= 70-70=0$
--------	--	---	---

Демек, туянтма $k=10$ маанини алганда,
0гө барабар болот.

Тапшырма 138
бети 25

$63 \cdot 12 = 756$	$6243 + 2314 = 8557$
$114 \cdot 9 = 1026$	$3718 - 527 = 3191$
$500 \cdot 4 = 2000$	$2678 + 895 = 3573$
$34 \cdot 100 = 3400$	$985 - 699 = 286$

Тапшырма 139
бети 25

АВ=3см5мм

А _____ В

СД=4см

С _____ Д

$$CD-AB=4\text{см}-3\text{см}5\text{мм}=4\cdot10\text{мм}-(3\cdot10\text{мм}+5\text{мм})=40\text{мм}-35\text{мм}=5\text{мм}$$

CD кесиндиси AB кесиндисинен 5мм узун.

Тапшырма 140
бети 25

$$15: 150: 1500: 15050$$

ирети менен 5 саны бирдикти, ондукту, жүздүктү миндикти көрсөтүп турат.

1 саны ондукту, жүздүктү, миндикти он миндикти көрсөтүп турат.

Тапшырма 142
бети 25

$$AB=4\text{см}4\text{мм}$$

$$AC=5\text{см}$$

$$BC=AC-AB=5\text{см}-4\text{см}4\text{мм}=5\cdot10\text{мм}-(4\cdot10\text{мм}+4\text{мм})=50\text{мм}-44\text{мм}=6\text{мм}$$

6ммге чейин узарттым.

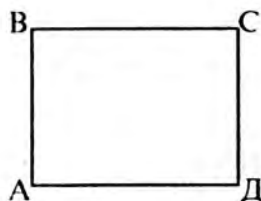
Тапшырма 127
Бети 21

Берилди:
ABCD – тик бурчтук

$$AB = 3\text{см}$$

$$BC = 4\text{см}$$

$$P=? \quad S=?$$

Чыгаруу:

$$P=(AB+BC)\cdot2=(3\text{см}+4\text{см})\cdot2=7\text{см}\cdot2=14\text{см}$$

$$S=AB\cdot BC=3\text{см}\cdot4\text{см}=12\text{см}^2$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 14см, аянты 12см².

МИЛЛИОН ИЧИНДЕГИ САНДАР. САНДАРДЫ ОЗОЕКИ ЖАНА ЖАЗУУ ЖҮЗҮНДӨ НОМЕРЛӨӨНҮН ОНДУК СИСТЕМАСЫ

Тапшырма 128
бети 24

а) 9+1; 99+1; 999+1 мында 9; 99; 999 - бир, эки, үч орундуу сандардын эң чоңу. Эгер ага 1ди кошсок эле, 2 орундуу, 3 орундуу, 4 орундуу

сандардын эң кичине сандарын алабыз.
 б) 1000де 1-төртүнчү разряд
 5583тө 3-биринчи, 8-экинчи 5-үчүнчү акыры 5
 саны 4-төртүнчү разрядды билдирет, 9999
 сандын биринчи 9 миңдиктердин эң чоң саны

болот.

Тапшырма 129

бети 24

9 жана 10, 99 жана 100, 999 жана 1000, 9999 жана
 10000 сандардын түгөйлөрү бири-биринен «1» деген
 сандан гана айырмаланат.

Тапшырма 130

бети 24

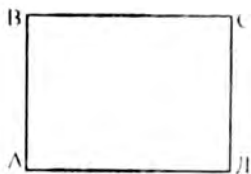
$$\begin{array}{r}
 + 2345 \\
 \hline
 3482 \\
 \hline
 5827
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 - 5678 \\
 \hline
 3292 \\
 \hline
 2386
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 128 \\
 \hline
 8 \\
 \hline
 1024
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 16 \\
 \hline
 150 \\
 + 25 \\
 \hline
 370
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 + 6720 \\
 \hline
 3280 \\
 \hline
 10000
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 - 9999 \\
 \hline
 8349 \\
 \hline
 1650
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 25 \\
 \hline
 16 \\
 \hline
 150 \\
 + 25 \\
 \hline
 400
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \underline{648} \overline{) 3} \\
 \underline{6} \quad 216 \\
 \underline{4} \\
 \underline{3} \\
 \underline{18} \\
 \underline{18} \\
 0
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \underline{874} \overline{) 38} \\
 \underline{76} \quad 23 \\
 \underline{114} \\
 \underline{114} \\
 0
 \end{array}$$

Тапшырма 131

бети 24

Берилди:
 ABCD – тик бурчтук
 AB = 3см
 BC = 5см

P=? S=?

Чыгаруу:

$$P = (AB + BC) \cdot 2 = (3\text{см} + 5\text{см}) \cdot 2 = 8\text{см} \cdot 2 = 16\text{см}$$

$$S = AB \cdot BC = 3\text{см} \cdot 5\text{см} = 15\text{см}^2$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 16см,
 аянты 15см².

Тапшырма 132

бети 24

$$5\text{см}7\text{мм} = 5 \cdot 10\text{мм} + 7\text{мм} = 50\text{мм} + 7\text{мм} = 57\text{мм}$$

$$2\text{дм}8\text{см} = 2 \cdot 10\text{см} + 8\text{см} = 20\text{см} + 8\text{см} = 28\text{см}$$

$$1\text{км}100\text{м}=1\cdot1000\text{м}+100\text{м}=1000\text{м}+100\text{м}=1100\text{м}$$

$$5\text{кг}500\text{г}=5\cdot1000\text{г}+500\text{г}=5000\text{г}+500\text{г}=5500\text{г}$$

Тапшырма 133
бети 24

б) 2115; 5000; 6090; 10000;

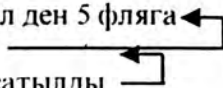
Тапшырма 134
бети 25

35678: 8-биринчи, 7-экинчи, 6-үчүнчү
5-төртүнчү, 3-бешинчи разряд.
356 жүздүк, 35 миңдик бар.

Тапшырма 135
бети 25

б) 15890; 28000; 49105;

Тапшырма 136
бети 25

Алып келинди – 80л ден 5 фляга
1-күнү - ? жарымы
2-күнү - ? 50л ге аз сатылды
калды - ?

Чыгаруу: 1) $80 \cdot 5 = 400(\text{л})$
2) $400 : 2 = 200(\text{л})$
3) $200 - 50 = 150(\text{л})$
4) $200 + 150 = 350(\text{л})$
5) $400 - 350 = 50(\text{л})$

Жообу: Кымызканада 50литр кымыз калган.

Тапшырма 137
бети 25

70-к-7	1) $k=8$	2) $k=9$	3) $k=10$
	$70-8 \cdot 7 =$	$70-9 \cdot 7 =$	$70-10 \cdot 7 =$
	$= 70-56 = 14$	$= 70-63 = 7$	$= 70-70 = 0$

Демек, туянтма $k=10$ маанини алганда.
Өгө барабар болот.

Тапшырма 138
бети 25

$63 \cdot 12 = 756$	$6243 + 2314 = 8557$
$114 \cdot 9 = 1026$	$3718 - 527 = 3191$
$500 \cdot 4 = 2000$	$2678 + 895 = 3573$
$34 \cdot 100 = 3400$	$985 - 699 = 286$

Тапшырма 139
бети 25

AB=3см5мм

A _____ B

CD=4см

C _____ D

$$CD-AB=4\text{см}-3\text{см}5\text{мм}=4\cdot 10\text{мм}-(3\cdot 10\text{мм}+5\text{мм})=40\text{мм}-35\text{мм}=5\text{мм}$$

CD кесиндиси AB кесиндисинен 5мм узун.

Тапшырма 140
бети 25

15; 150; 1500; 15050

ирети менен 5 саны бирдикти, ондукту,

жүздүктү миндикти көрсөтүп турат.

1 саны ондукту, жүздүктү, миндикти он миндикти көрсөтүп турат.

Тапшырма 142
бети 25

$$AB=4\text{см}4\text{мм}$$

$$AC=5\text{см}$$

$$BC=AC-AB=5\text{см}-4\text{см}4\text{мм}=5\cdot 10\text{мм}-(4\cdot 10\text{мм}+4\text{мм})=50\text{мм}-44\text{мм}=6\text{мм}$$

6ммге чейин узарттым.

Тапшырма 143
бети 26

а) 26248: сол жактагы 2 миңдин ондугу

8152: 8 - миндик

716: 7 - жүздүк

35: 3 - ондук

б) 49125 санында 9-миңдин бирдиктери.

4 - миндиктердин ондугу.

Тапшырма 144
бети 26

92-де 9 ондукту, 485-ге 4 жүздүктү.

5296-да 5 миңдикти, 36718-де

3 миңдиктердин ондугун билдирет.

Тапшырма 145
бети 26

$$250+18\cdot 19-549:61=250+342-9=592-9=583$$

$$800-62\cdot 10+1000:10=800-620+100=180+100=280$$

$$(560+275)-(845-719)=835-126=709$$

$$442+90\cdot 11-8000:100=442+990-80=1432-80=1352$$

Тапшырма 146
бети 25

Ар биринде 6 кашыктан 120 куту?

Чыгаруу: $6\cdot 120=720$ (кашык)

Жообу: Дүкөнгө 720 кашык алынып келинген.

Тапшырма 147
бети 26

Берилди:
АВСД – тик бурчтук.
 $P=24\text{см}$
АВ=ВС=СД=ДА-?

Чыгаруу: $P=(AB+BC):2$
 $24=(AB+BC):2$
 $AB+BC=24:2$
 $AB+BC=12$

1) АВ=1см
ВС=11см	2) АВ=2см
ВС=10см	3) АВ=3см
ВС=9см
4) АВ=4см
ВС=8см	5) АВ=5см
ВС=7см	6) АВ=6
ВС=6

Жообу: Демек, жактары беш ден болгондо квадрат болот.

Тапшырма 148
бети 26

9512 жана 968 санында 9 жүздүктү же 3-разрядды,
4-разрядды көрсөтөт.
 $9512=9000+500+10+2$
 $968=900+60+8$

Тапшырма 149
бети 26

Берилди:
АВСД – тик бурчтук

$P=12\text{см}$
АВ-?

$AB+BC=12:2=6(\text{см})$

ВС-?

1) АВ=1см

2) АВ=2см

3) АВ=3см

ВС=5см

ВС=4см

ВС=3см

Тапшырма 150
бети 27

б) $99999+1=100000$ жүз миң деп окулат.
99999 – беш орундуу сандардын эң чоңу ага 1-ди
кошуу менен 6 орундуу сандардын эң кичинесин
алабыз.

Тапшырма 151
бети 27

а) 200000 – эки жүз миң. 300000 – үч жүз миң
400000 – төрт жүз миң. 500000 – беш жүз миң
600000 – алты жүз миң. 700000 – жети жүз миң
800000 – сегиз жүз миң. 900000 – тогуз жүз миң
б) 182561 – бир жүз сексен эки миң беш жүз
алтымыш бир.

555643 – беш жүз элик беш мин алты жүз кырк үч.
 718256 – жети жүз он сегиз миң эки жүз элүү алты
 в) 615243; 3-биринчи, 4-экинчи, 2-үчүнчү, 5-
 төртүнчү, 1-бешинчи, 6-алтынчы разряд.
 Миндин бирдиктери 615, миңдин ондуктары 61

Тапшырма 152
бети 27

Алып келди ар бири 30кгдан – 85 ящик ←

1 дүкөнгө – ?5тен бири _____

2 дүкөнгө калганы түшүрүлдү

Чыгаруу: 1) $30 \cdot 85 = 2550$ (кг)

2) $255 : 5 = 510$ (кг)

3) $2550 - 510 = 2040$ (кг)

Жообу: Эки дүкөнгө 2040 кг помидор түшүрүлдү.

Тапшырма 153
бети 27

$12 \cdot 100 = 1200$ $472 : 10 = 47.20$ $6 \cdot 1000 = 6000$ $300 \cdot 2 = 600$
 $725 : 25 = 29$ $100 : 2 = 50$ $80 \cdot 15 = 1200$ $75 \cdot 15 = 1125$
 $904 \cdot 3 = 2712$ $124 \cdot 6 = 744$ $600 : 4 = 150$ $200 : 100 = 2$

Тапшырма 154
бети 27

100-m-80

1)m=0

2)m=1

100-0-80=

100-1-80=

=100-0=100

=100-80=20

m=2 маанини берүү мүмкүн эмес, себеби

100-2-80=100-160

болуп,

кемүүчү

кемитүүчүдөн кичине болуп калды.

Тапшырма 155
бети 27

428653: 3-биринчи, 5-экинчи, 6-үчүнчү, 8-төртүнчү
 2-бешинчи, 4-алтынчы разряд.
 Жогорку разрядда 4 бирдик бар.
 Санда бардыгы 428 миңдик бар.

Тапшырма 156
бети 27

$841 + 159 = 1000$ $800 - 615 = 185$ $16 \cdot 17 = 272$ $2250 : 18 = 125$
 $1000 - 500 = 500$ $997 + 3 = 1000$ $27 \cdot 12 = 324$ $915 : 5 = 183$

3	5	4	7	1	8
6-разряд миңдин	5-разряд миңдин	4-разряд миңдин	3-разряд жүздүктөр	2-разряд ондуктар	1-разряд бирдиктер
жүздүктүү (жүз миңдиктер)	ондуктары (он миңдиктер)	бирдиктери (миңдиктер)			

8-бирдиктер, 4-миндин бирдиктери
 2-ондуктар, 5-миндин ондуктары
 7-жүздүктөр, 3-жүздүн миңдиктери.

Тапшырма 160
 бети 29

Сугарылды – 210га ←
 1сугатчы – ? 3-төн бирин →
 2сугатчы – ?га жер
 Чыгаруу: 1) $210:3=70(\text{га})$
 2) $210-70=140(\text{га})$

Жообу: Экинчи сугатчы 140га жерди суугарган.
 Ал бардык аянттын 3төн экисин берет.

Тапшырма 161
 бети 29

к·5	1)к=0	0·5=0	к=5	5·5=25
	к=1	1·5=5	к=6	6·5=30
	к=2	2·5=10	к=7	7·5=35
	к=3	3·5=15	к=8	8·5=40
	к=4	4·5=20	к=9	9·5=45

Бул - 5ке көбөйтүүнүн таблицасы.

Тапшырма 162
 бети 29

$18 \cdot 11 = 198$	$40 \cdot 15 = 600$	$8 \cdot 100 = 800$	$212 \cdot 3 = 636$
$20 \cdot 10 = 200$	$890 : 10 = 89$	$7000 : 100 = 70$	$700 : 100 = 7$
$100 : 10 = 10$	$5000 : 1000 = 5$		

Тапшырма 163
 бети 29

255915; 800192

Тапшырма 164
 бети 29

446183: 3-биринчи разряд, бирдиктер
 8-экинчи разряд, ондуктар
 1-үчүнчү разряд, жүздүктөр
 6-төртүнчү разряд, миңдиктер
 4-бешинчи разряд, миңдин ондуктары
 4-алтынчы разряд, миңдин жүздүктөрү

Тапшырма 165
 бети 29

536894, 279128, 691045
 4-биринчи разряд, бирдиктер
 6-төртүнчү разряд, миңдиктердин бирдиги
 9-экинчи разряддын, ондугу
 3-бешинчи разряддын, ондугу

8-үчүнчү разряд. жүздүктөрдүн бирдиги
5-алтынчы разряд. миңдиктердин жүздүгү

Тапшырма 166
бети 29

1-разряд - бирдиктер
2-разряд - ондуктар
3-разряд - жүздүктөр
4-разряд - миңдиктердин бирдиги
5-разряд - миңдиктердин ондуктары
6-разряд - миңдиктердин жүздүгү

Тапшырма 167
бети 30

Чоң атам - 55 жашта ←
Атам - ? 25 жашка кичүү ←
Мен - ? 3 эсе кичүүмүн ←

Чыгаруу: 1) $55 - 25 = 30$ (жаш) 2) $(55 - 25) : 3 = 10$ (жаш)
 $30 : 3 = 10$ (жаш)

Жообу: Мен 10 жашта болом.

Тапшырма 168
бети 30

$245 + k = 600$ $12 \cdot 6 = 72$ $a + 15 = 841$
 $k = 600 - 245$ $v = 72 : 12$ $a = 841 - 15$
 $k = 355$ $v = 6$ $a = 826$

Текш: $245 + 355 = 600$ Текш: $12 \cdot 6 = 72$ Текш: $826 + 15 = 841$
 $600 = 600$ $72 = 72$ $841 = 841$

$c \cdot 7 = 126$
 $c = 126 : 7$
 $c = 18$

Текш: $18 \cdot 7 = 126$
 $126 = 126$

Тапшырма 169
бети 30

3кг - 60сом
Бирдей баа: 9кг - ?
 10кг - ?

Чыгаруу: 1) $60 : 3 = 20$ (сом)
 2) $20 \cdot 9 = 180$ (сом)
 3) $20 \cdot 10 = 200$ (сом)

Жообу: 9 жана 10кг күрүч 180 жана 200 сом турат.

Тапшырма 170
бети 30

$$\begin{array}{llll} 225:15=15 & 864:4=216 & 900:90=10 & 1000:100=10 \\ 22:11=242 & 84:9=756 & 600:1=600 & 80:80=1 \end{array}$$

Тапшырма 171
бети 30

394163: 3-биринчи разряд. бирдиктер
6-экинчи разряд. ондуктар
1-үчүнчү разряд. жүздүктөр
4-төртүнчү разряд. миңдиктердин бирдиктери
9-бешинчи разряд. миңдиктердин ондуктары
3-алтынчы разряд. миңдиктердин жүздүгү
 $942=900+40+2$

Тапшырма 172
бети 30

а)605030 б)90000

Тапшырма 173
бети 30

а)463809 б)573246 – беш жүз жетимиш үч мин
эки жүз кырк алты.

Тапшырма 174
бети 31

269815: 815-1 – класс, бирдиктер
 269-2 – класс, миңдиктер классы
500000 – мында 5-миңдиктердин жүздүгү

Тапшырма 175
бети 31

$2a=2+a$ $2a-a=2$ $a=2$
Демек, $a=2$ болгондо, эки туюнтма барабар болот.

Тапшырма 176
бети 31

Берилди:	Чыгаруу: $P=12=4\cdot3(\text{см})$
$ABCD$ – квадрат	Демек $AB=3\text{см}$
$P=12\text{см}$	$S=(AB)^2=(3\text{см})^2=9\text{см}^2$
$S=?$	Жообу: квадраттын аянты

9см^2

Тапшырма 177
бети 31

$$\begin{array}{llll} 896+347=1243 & 500-293=207 & 33\cdot11=363 & 416:8=3328 \\ 1207+749=1956 & 3000-2514=486 & & 525:25=21 \\ 5360:5=1072 & & & \end{array}$$

Тапшырма 178
бети 31

- а) 234751: - 751 – 1-класс, бирдиктер классы
234 – 2-класс, миңдиктер классы
234 миңдик бар
- б) 195868

Тапшырма 179
бети 31

$m-4=0$ мунда $m=0$ болот.

Тапшырма 180
бети 31

$9+1=10$ болуп бир орундуу сан 2 орундуу санга айланды
 $99+1=100$ эки орундуу сан 3 орундууга айланды
 $999+1=1000$ үч орундуу сан 4 орундууга айланды
 $9999+1=10000$ төрт орундуу 5 орундууга айланды
 $99999+1=100000$ беш орундуу сан 6 орундууга айланды.

Тапшырма 181
бети 31

$999999+1$ $9+1=10=1$ онд.
1 онд. + 9 онд. = 1 жүзд.
1 жүзд. + 9 жүзд. = 1 миңд.
1 миңд. + 9 миңд. = 10 миңд.
10 миңд. + 90 миңд. = 100 миңд.
100 миңд. + 900 миңд. = 1 миллион

Тапшырма 182
бети 31

1000000 – 1 миллион, 2000000 – 2 миллион
3000000 – 3 миллион, 4000000 – 4 миллион
5000000 – 5 миллион, 6000000 – 6 миллион
7000000 – 7 миллион, 8000000 – 8 миллион
9000000 – 9 миллион.

Тапшырма 183
бети 32

63: 3-1-разряд 1 класс
6-2-разряд 1 класс
182: 2-1-разряд 1 класс
8-2-разряд 1 класс
1-3-разряд 1 класс
9846: 6-1-разряд 4-2 разряд
8-3-разряд 9-4 разряд
846 – 1 класс

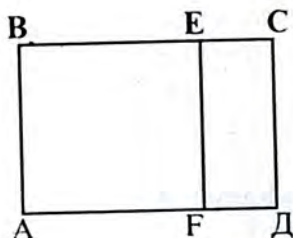
класс

81278: 9 – 2 класс
 8-1-разряд. 7-2-разряд, 2-3 разряд 1-
 1-4-разряд, 8-5-разряд
 278 – 1-класс
 81 – 2-класс

281456: 6-1-разряд. 5-2-разряд
 4-3-разряд. 1-4-разряд
 8-5 разряд. 6-разряд
 456 – 1-класс
 281 – 2-класс

Тапшырма 184
 бети 32

Берилди:
 ABCD – тик бурч
 ABEF – квадрат
 Жактары
 $AB=BE=EF=FA=3\text{см}$

Тапшырма 185
 бети 32

$182:7=1274$	$97:13=1261$	$8722:98=89$
$736:23=32$	$5000:1000=5$	$5000:100=50$
$5000:10=500$	$71:100=7100$	

Тапшырма 186
 бети 32

а) 1000000.	2000000.	8000000
б) 1000.	2000.	8000
в) 100.	200.	800

Тапшырма 187
 бети 32

857431: 1-1-разряд. 3-2-разряд
 4-3-разряд. 7-4-разряд
 5-5-разряд. 8-6-разряд

$857431=800000+50000+7000+400+30+1$
 431 – 1-класс
 857 – 2-класс

Тапшырма 188
 бети 32

128645 санында 1-класска тиешелүү сандар 645 2-
 класска тиешелүү сандар 128
 1-класс бирдиктер.

2-класс миңдиктер классы деп аталат
 1-класстын 64 ондугу бар.
 2-класста 128 жүздүк бар. Миңдин ондугу – 2.
 Эки класска бардыгы 6-разряд батат.

Тапшырма 191
бети 33

8918615 – 8 миллион 918 миң 615
 345169 – 345 миң 169
 28376 – 28 миң 376

Тапшырма 192
бети 33

$700 - 18 \cdot 15 = 700 - 270 = 430$ $75 \cdot 68 - 4247 = 5100 - 4247 = 853$
 $22 \cdot 11 + 44 \cdot 12 = 242 + 528 = 770$ $8000 : 100 \cdot 50 = 80 \cdot 5 = 400$
 $560 : 10 : 7 = 56 : 7 = 8$
 $80 \cdot 100 : 1000 = 8000 : 1000 = 8$

Тапшырма 193
бети 33

$AB = 7\text{см}$ $A \qquad \qquad \qquad D \qquad \qquad \qquad B$
 $AD = 3\text{см}5\text{мм}$ $\overline{\hspace{10em}}$
 ДВ - ?

Чыгаруу: $AB = AD + DB$

$DB = AB - AD = 7\text{см} - 3\text{см}5\text{мм} = 7 \cdot 10\text{мм} - (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) = 70\text{мм} - 35\text{мм} = 35\text{мм} = 3\text{см}5\text{мм}$

Жообу: $AD = 3\text{см}5\text{мм}$, AB кесиндисинин жарымын же экиден бир үлүшүн түзөт.

Тапшырма 194
бети 33

5678914 санында 5-3 -класс,
 678 – 2-класс, 914 – 1-класс

Тапшырма 195
бети 33

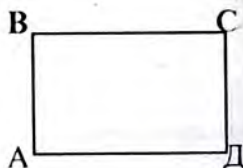
а) 8671345
 б) 5200
 в) 2000000

Тапшырма 196
бети 33

а) 6348000; 634401; 13003; 8005;
 б) 2111000;
 в) 5390; 5000689;

Тапшырма 198
бети 33

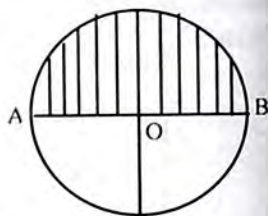
Берилди:
 $ABCD$ – тик бурчтук
 $AB = 2\text{см}$
 $P = ?$

Чыгаруу:
 $P = (AB + BC) \cdot 2 = (2\text{см} + 3\text{см}) \cdot 2 = 5\text{см} \cdot 2 = 10\text{см}$
 Жообу: Тик бурчтуктун периметри 10см

Тапшырма 199
бети 33

Берилди:
 $AO = 2\text{см}$
 Чыгаруу: $AB = AO + OB =$
 $= 2AO = 2 \cdot 2\text{см} = 4\text{см}$

Жообу: Тегеректин радиусу 2см болсо, диаметри 4смге барабар болот. Тегеректин боелгон бөлүгү тегеректин 4төн эки үлүшүн түзөт.

Тапшырма 200
бети 34

5-2m туюнтмасындагы m ге 2ден чоң маанини берүүгө болбойт, себеби $m=3$ болсо, $5-2 \cdot 3 = 5-6$ болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 201
бети 34

$$18 \cdot 14 + 20 \cdot 14 - 125 = 252 + 280 - 125 = 532 - 125 = 407$$

$$282 : 2 \cdot 8 = 141 \cdot 8 = 1128 \quad 952 : 56 = 17$$

$$300 - 15 \cdot 5 + 82 = 300 - 75 + 82 = 225 + 82 = 307$$

$$6000 : 1000 = 6 \quad 1000 : 4 = 250$$

Тапшырма 202
бети 34

8239612 санында 8-7чи разряд
 702101 санында 7-6 чы разряд

Тапшырма 203
бети 34

1) $5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot 4 = 20(\text{см})$
 Сынык сызыктын узундугу 20смге тен.

ЧОНДУКТАР ЖАНА АЛАР МЕНЕН БОЛГОН АМАЛДАР

Узундук жана салмак. Аттуу сандар жана алар менен болгон амалдар

Тапшырма 205
бети 36

2саатта - 8 км

1 саатта - ? км

Чыгаруу: $1) 8:2=4$ (км)

Жообу: Жөө жүргүнчү саатына 4км жол жүргөн.

Тапшырма 206
бети 37

$6\text{см}=6\cdot 10\text{мм}=60\text{мм}$

$20\text{мм}=20\text{мм}:10=2\text{см}$

$8\text{км}=8\cdot 1000\text{м}=8000\text{м}$

$8\text{дм}=8\cdot 10\text{см}=80\text{см}$

$15\text{см}=1\text{дм}5\text{мм}$

$22\text{см}=2\text{дм}2\text{см}$

Тапшырма 207
бети 37

$512-x=287$

$x=512-287$

$x=225$

текш: $512-225=287$ текш: $100\cdot 20=2000$

$287=287$

$116:m=4$

$m=116:4$

$m=29$

текш: $116:29=4$ текш: $120\cdot 10=1200$

$4=4$

$1200=1200$

$100\cdot v=2000$

$v=2000:100$

$v=20$

текш: $1342\cdot 1000=342$

$342=342$

$y-1000=342$

$y=1000+342$

$y=1342$

$R:100=2800$

$R=2800\cdot 100$

$R=280000$

текш: $280000:100=2800$

$2800=2800$

Тапшырма 208
бети 37

8-в-10 туюнтмасы «в»нын 0; 1 деген маанисинде аткарылбайт. Чындыгында, $v=0$ болсо,

$8\cdot 0-10=0-10$ болуп, кемитүү амалын аткарууга,

болбой калат.

Тапшырма 209
бети 37

Берилди: $AB=25\text{м}$

$BC=20\text{м}$

$P=?$

Чыгаруу: $P=(AB+BC)\cdot 2=$

$=(25+20)\cdot 2=45\cdot 2=90(\text{м})$

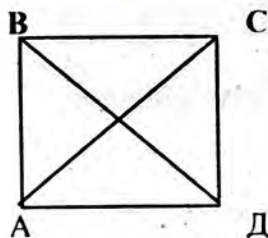
Жообу: Тик бурчтукту курчаган арыктын узундугу 90 метр.

Тапшырма 210
бети 37

Берилди: ABCD – квадрат

$$\frac{AB = 3\text{см}}{AC=? \quad BD=?}$$

$$AC=BD=4\text{см} \quad 2\text{мм}$$

Тапшырма 211
бети 37

$$6\text{км} = 6 \cdot 1000\text{м} = 6000\text{м}, \quad 4\text{м} = 4 \cdot 100\text{см} = 400\text{см}$$

$$5\text{дм} = 5 \cdot 10\text{см} = 50\text{см}, \quad 16\text{см} = 1\text{дм} \quad 6\text{см}$$

$$20\text{мм} = 2\text{см}, \quad 20:10=2, \quad 50\text{см} = 5\text{дм}$$

$$50:10=50$$

$$4000\text{м} = 4\text{км} \quad 4000:1000=4$$

$$90\text{дм} = 9\text{м}, \quad \text{себеби } 90:10=9$$

Тапшырма 212
бети 37

$$7\text{м} = 7 \cdot 10\text{дм} = 70\text{дм}$$

$$7\text{м} = 7 \cdot 100\text{см} = 700\text{см}$$

$$7\text{м} = 7 \cdot 1000\text{мм} = 7000\text{мм}$$

Тапшырма 213
бети 37

Калдыксыз бөлүнөт	Калдыктуу бөлүнөт
56 : 7	16 : 3
15 : 3	1250 : 100
810 : 10	57 : 7
80 : 10	49 : 5
1200 : 100	85 : 10
	816 : 10
	45 : 8

Тапшырма 214
бети 38

2865134 санында айрым бирдиктер – 4,
ондук – 3, жүздүк – 1,
миңдик – 5, он миңдик – 6,
жүз миңдик – 8,
миллион – 2

Жалпы: бирдик – 2865134
ондук – 286513
жүздүк – 28651
миңдик – 2865

он миңдик - 286

жүз миңдик - 28

миллион - 2

Тапшырма 215

бети 38

$$a:2=8$$

$$a=2 \cdot 8$$

$$a=16$$

Тапшырма 216

бети 38

Берилди:

АВСД

квадрат

$$1) P=2+2+2+2=8(\text{см})$$

$$\frac{AB=2\text{см}}{P=?}$$

$$2) P=2 \cdot 4=8(\text{см})$$

Жообу: Квадраттын периметри 8см ге барабар

Тапшырма 217

бети 38

$$12\text{м}=12 \cdot 100\text{см}=1200\text{см}$$

$$25\text{дм}=25 \cdot 10\text{см}=250\text{см}$$

$$3\text{км}=3 \cdot 1000\text{м}=3000\text{м}$$

$$400\text{см}:100=4\text{м}$$

$$850\text{мм}=85\text{см}$$

$$850:10=85$$

$$5000\text{м}=5\text{км}$$

$$5000:1000=5$$

Тапшырма 218

бети 38

5683:

Айрым: бирдиги - 3

ондугу - 8

жүздүгү - 6

миңдиги - 5

Жалпы - бирдиги - 5683

ондугу - 568

жүздүгү - 56

миңдиги - 5

Тапшырма 219

бети 38

$$3\text{км}400\text{м}=3 \cdot 1000\text{м}+400\text{м}=3000\text{м}+400\text{м}=3400\text{м}$$

$$5\text{м}3\text{дм}8\text{см}=5 \cdot 100\text{см}+3 \cdot 10\text{см}+8\text{см}=500\text{см}+30\text{см}+8\text{см}=538\text{см}$$

$$7\text{дм}5\text{см}3\text{мм}=7 \cdot 100\text{мм}+5 \cdot 10\text{мм}+3\text{мм}=700\text{мм}+50\text{мм}+3\text{мм}=753\text{мм}$$

Тапшырма 221

бети 39

$$a) \frac{2342 \text{ см} = 23 \text{ м } 42 \text{ см}}{2342 : 100 = 23 (\text{көп. } 42)}$$

$$\frac{926 \text{ см} = 9 \text{ м } 26 \text{ см}}{926 : 109 = 9 (\text{көп. } 26)}$$

$$6) \frac{125.мм = 12см5.мм}{125 : 10 = 12(колд.5)} \quad \frac{78 дм = 7.м8дм}{78 : 10 = 7(колд.8)}$$

Тапшырма 222
бети 39

$$\begin{aligned} AB &= 11см5мм = 1дм1см5мм \\ \text{же } AB &= 11см5мм = 11 \cdot 10мм + 5мм = 110мм + 5мм = \\ &= 115мм = 1дм15мм = 1дм1см5мм \\ 115 : 100 &= 1(колд.15) \\ 15мм : 10 &= 1(колд.5) \end{aligned}$$

Тапшырма 223
бети 39

$$\begin{aligned} 40 : 8 \cdot 3 &= 5 \cdot 3 = 15 & 40 \text{ санын } 8\text{ден } 4 \text{ үлүшүнө} \\ 40 : 8 \cdot 4 &= 5 \cdot 4 = 20 & \text{ караганда } 40 \text{ санынын} \\ & & 8\text{ден } 4 \text{ үлүшү чон.} \end{aligned}$$

Тапшырма 224
бети 39

$$x \cdot 3 = 150 \quad x = 150 : 3 \quad x = 50$$

Тапшырма 225
бети 39

$$\begin{aligned} 9см3мм &= 9 \cdot 10мм + 3мм = 90мм + 3мм = 93мм \\ 5м3дм8см &= 5 \cdot 100см + 3 \cdot 10см + 8см = 500см + 30см + 8см = 538 \\ 7км700м &= 7 \cdot 1000м + 700м = 7000м + 700м = 7700м \\ 10дм8см5мм &= 10 \cdot 100мм + 8 \cdot 100мм + 5мм = \\ &= 1000мм + 800мм + 5мм = 1085мм \end{aligned}$$

Тапшырма 227
бети 39

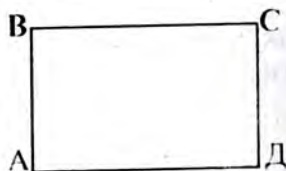
$$\begin{array}{r} + 12.м75с.м \\ 8.м15с.м \\ \hline 20.м90с.м \end{array} \quad \begin{array}{r} + 15с.м3.мм \\ 9с.м8.мм \\ \hline 24с.м11.мм \\ 25с.м1.мм \end{array} \quad \begin{array}{r} + 3дм8с.м \\ 2дм4с.м \\ \hline 5дм12с.м \\ 6дм2с.м \end{array} \quad \begin{array}{r} + 6км300.м \\ 2км300.м \\ \hline 8км600.м \end{array}$$

Тапшырма 228
бети 39

$$\begin{array}{r} 8км800.м \\ 3км500.м \\ \hline 5км300.м \end{array} \quad \begin{array}{r} 10с.м5.мм \\ 4с.м6.мм \\ \hline 5с.м9.мм \end{array} \quad \begin{array}{r} 5дм3с.м \\ 1дм5с.м \\ \hline 3дм8с.м \end{array} \quad \begin{array}{r} 16.м8дм \\ 9.м9дм \\ \hline 6.м9дм \end{array}$$

Тапшырма 229
бети 40

$$\begin{aligned} AB &= 22мм = 2см2мм \\ BC &= 34мм = 3см4мм \end{aligned}$$

$$\frac{22\text{мм} = 2\text{см}2\text{мм}}{22 : 10 = 2(\text{а}, \text{а}, 2)}$$

$$\frac{34\text{мм} = 3\text{см}4\text{мм}}{34 : 10 = 3(\text{а}, \text{а}, 4)}$$

Тапшырма 230
бети 40

$$315:5; \quad 800:4$$

Тапшырма 231
бети 40

$$3+4=7; \quad 3 \cdot 4=12$$

Тапшырма 232
бети 40

$$\begin{array}{lll} 1) BC+AD=7 & 2) BC+AD=7 & 3) BC+AD=7 \\ AB+CD=6 & AB+CD=5 & AB+CD=4 \end{array}$$

Тапшырма 233
бети 40

$$\begin{array}{r} + \text{1км}150\text{м} \\ + \text{4км}900\text{м} \\ \hline \text{5км}1050\text{м} \\ \text{6км}50\text{м} \end{array} \quad \begin{array}{r} + \text{4дм}5\text{см} \\ + \text{12дм}8\text{см} \\ \hline \text{16дм}13\text{см} \\ \text{17дм}3\text{см} \end{array} \quad \begin{array}{r} - \text{8км}400\text{м} \\ - \text{5км}500\text{м} \\ \hline \text{2км}900\text{м} \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{10дм} \\ - \text{3дм}5\text{см} \\ \hline \text{6дм}5\text{см} \end{array}$$

Тапшырма 235
бети 41

$$5\text{т} = 5 \cdot 1000\text{кг} = 5000\text{кг};$$

$$8\text{ц} = 8 \cdot 100\text{кг} = 800\text{кг}$$

$$7\text{кг} = 7 \cdot 1000\text{г} = 7000\text{г}$$

$$3\text{т} = 3 \cdot 10\text{ц} = 30\text{ц}$$

Тапшырма 236
бети 41

$$\frac{4000\text{г} = 4\text{кг}}{4000 : 1000 = 4} \quad 200\text{ц} = 200 \cdot 100\text{кг} = 20000\text{кг} \quad \frac{3000\text{г} = 3\text{кг}}{3000 : 1000 = 3}$$

Тапшырма 237
бети 41

$$\left. \begin{array}{l} 8 \text{ пачка печенье} - 500\text{гдан} \\ \text{Ящиктин салмагы} - 1\text{кг} 200\text{г} \end{array} \right\} - ?$$

Чыгаруу: 1) $8 \cdot 500 = 4000\text{г} = 4\text{кг}$
2) $4\text{кг} + 1\text{кг} 200\text{г} = 5\text{кг} 200\text{г}$

Жообу: Печенье жана ящиктин салмагы $5\text{кг} 200\text{г}$

Тапшырма 238
бети 41

$$25 \cdot 10 + 700 : 10 = 250 + 70 = 320$$

$$6000 - 56 \cdot 100 = 6000 - 5600 = 400$$

$$2000 - 40 \cdot 10 + 300 : 100 = 2000 - 400 + 3 = 1600 + 3 = 1603$$

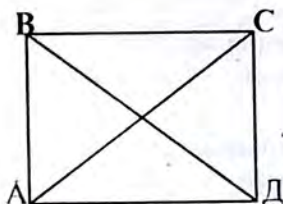
$$500 \cdot 10 - 40 \cdot 100 = 5000 - 4000 = 1000$$

Тапшырма 239
бети 41

$$AB = 3 \text{ см}$$

$$BC = 4 \text{ см}$$

$$AC = BD = 5 \text{ см } 2 \text{ мм}$$

Тапшырма 240
бети 41

$$3 \text{ т} = 3 \cdot 1000 \text{ кг} = 3000 \text{ кг}$$

$$5 \text{ дм } 7 \text{ см} = 5 \cdot 10 \text{ см} + 7 \text{ см} = 50 \text{ см} + 7 \text{ см} = 57 \text{ см}$$

$$4 \text{ кг} = 4 \cdot 1000 \text{ г} = 4000 \text{ г}$$

$$12 \text{ см } 4 \text{ мм} = 12 \cdot 10 \text{ мм} + 4 \text{ мм} = 120 \text{ мм} + 4 \text{ мм} = 124 \text{ мм}$$

м

$$18 \text{ ц} = 18 \cdot 100 \text{ кг} = 1800 \text{ кг}$$

$$12 \text{ т} = 12 \cdot 10 \text{ ц} = 120 \text{ ц} \quad \frac{5000 \text{ м} = 5 \text{ км}}{5000 : 1000 = 5} \quad \frac{800 \text{ с. м} = 8 \text{ м}}{800 : 100 = 8}$$

$$\frac{5000 \text{ кг} = 5 \text{ т}}{5000 : 1000 = 5} \quad \frac{800 \text{ ц} = 80 \text{ т}}{800 : 10 = 80} \quad \frac{4000 \text{ м} = 4 \text{ км}}{4000 : 1000 = 4}$$

Тапшырма 242
бети 42

Берилди: $ABCD$ – квадрат

$$AB = 2 \text{ см } 6 \text{ мм}$$

Р-?

$$P = 4 \cdot AB = 4 \cdot 2 \text{ см } 6 \text{ мм} = 8 \text{ см } 24 \text{ мм} = 10 \text{ см } 4 \text{ мм}$$

Тапшырма 243
бети 42

$$4 \text{ т } 500 \text{ кг} = 4 \cdot 1000 \text{ кг} + 500 \text{ кг} = 4000 \text{ кг} + 500 \text{ кг} = 4500 \text{ кг}$$

$$3 \text{ км } 500 \text{ м} = 3 \cdot 1000 \text{ м} + 500 \text{ м} = 3000 \text{ м} + 500 \text{ м} = 3500 \text{ м}$$

$$5 \text{ ц } 30 \text{ кг} = 5 \cdot 100 \text{ кг} + 30 \text{ кг} = 500 \text{ кг} + 30 \text{ кг} = 530 \text{ кг}$$

$$5 \text{ дм } 3 \text{ см} = 5 \cdot 10 \text{ см} + 3 \text{ см} = 50 \text{ см} + 3 \text{ см} = 53 \text{ см}$$

Тапшырма 244
бети 42

1-дүкөнгө 4тдан 2маш.

2дүкөнгө 4тдан – 3 маш.

Чыгаруу: 1) $4 \cdot 2 = 8(\tau)$ 2) $4 \cdot 2 + 4 \cdot 3 = 20(\tau)$
 $4 \cdot 3 = 12(\tau)$
 $8 + 12 = 20(\tau)$

Жообу: Дүкөндөргө бардыгы болуп 20т алма жөнөтүлгөн.

Тапшырма 245
бети 42

АВСД жана МNEF квадрат берилди.

1) $AB = 2\text{см}$ 2) $MN = 3\text{см}$
 $P_1 = ?$ $P_2 = ?$

$P_1 = 4 \cdot 2\text{см} = 8\text{см}$ $P_2 = 4 \cdot 3\text{см} = 12\text{см}$ $P_2 - P_1 = 12\text{см} - 8\text{см} = 4\text{см}$

Тапшырма 246
бети 42

а) $100 : 4 \cdot 2 = 25 \cdot 2 = 50$

$100 : 2 \cdot 1 = 50 \cdot 1 = 50$ $100 : 4 \cdot 2 = 25 \cdot 2 = 50$

б) $1\text{дм} : 4 = 1 \cdot 10\text{см} : 4 = 10\text{см} : 4 = 10 \cdot 10\text{мм} : 4 = 100\text{мм} : 4 = 25\text{мм}$
 М
 ал 25мм болду.

Тапшырма 247
бети 42

а) $15\text{кг} \cdot 5 = 75\text{кг}$ б) $5\text{км} \cdot 3 = 15\text{км}$ 15км жолду өтмөк

Тапшырма 248
бети 42

$\frac{1200\text{м}^2 = 12\text{т}200\text{м}^2}{1200 : 1000 = 1(\text{т} \dots 200)}$

$\frac{1000\text{мм} = 100\text{см}}{1000 : 10 = 100}$

$2\text{км}400\text{м} = 2 \cdot 1000\text{м} + 400\text{м} = 2000\text{м} + 400\text{м} = 2400\text{м}$

$1\text{т}350\text{кг} = 1 \cdot 1000\text{кг} + 350\text{кг} = 1000\text{кг} + 350\text{кг} = 1350\text{кг}$

$\frac{3500\text{м} = 3\text{т}500\text{м}}{3500 : 1000 = 3(\text{т} \dots 500)}$ $2\text{т} = 2 \cdot 1000\text{кг} = 2000\text{кг}$

$3\text{см}2\text{мм} = 3 \cdot 10\text{мм} + 2\text{мм} = 30\text{мм} + 2\text{мм} = 32\text{мм}$

$8\text{ц}71\text{кг} = 8 \cdot 100\text{кг} + 71\text{кг} = 800\text{кг} + 71\text{кг} = 871\text{кг}$

Тапшырма 249
бети 42

1) $60 : 2 = 120(\text{км})$ 2) $60 : 3 = 180(\text{км})$ 3) $60 : 5 = 300(\text{км})$
 Убакыт өткөн сайын басып өткөн жол узарат.

БАА ЖАНА НАРК

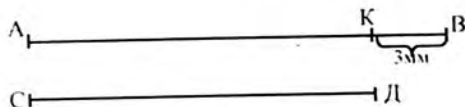
Тапшырма 251
бети 43

Окуучу - 30
Билет - 5 сом 10 тыйын
Бардык акча - сом
5 сом 10 тыйын = 5 · 100 тыйын + 10 тыйын =
= 500 тыйын + 10 тыйын = 510 тыйын
Чыгаруу:
510
 30
15300 (тый)

$15300 \text{ тый} = 153 \text{ с.м}$
 $15300 : 100 = 153$

Жообу: 153 сом

Тапшырма 252
бети 43

AB = 4 см 3 мм
CD = 3 см 8 мм
AK = CD KB = 5 мм

Тапшырма 253
бети 43

+	2 км 800 м	- 10 см 3 мм	+	18 к. 300.
	3 км 400 м	3 см 5 мм		5 к. 900.
	5 км 1200 м	6 см 8 мм		23 к. 1200.
	6 км 200 м			24 к. 200.

+	105 см 50 тый
	35 сом 70 тый
	140 сом 120 тый
	141 сом 20 тый

Тапшырма 254
бети 43

II класс			I класс		
6-разряд	5-разряд	4-разряд	3-разряд	2-разряд	1-разряд
9	9	9	6	7	4

Жүздүктүн 6 бирдиги
Миндиктин 9 бирдиги

Тапшырма 255
бети 44

Самын 10дон – 6 куту
1самын – 4сом 50тый
Төлөндү - ?

Чыгаруу: 1) $10 \cdot 6 = 60$ (самын)
2) $4 \text{ сом } 50 \text{ тый } 60 = (4 \cdot 100 + 50 \text{ тый}) \cdot 60 = (400 \text{ тый} +$
 $+ 50 \text{ тый}) \cdot 60 = 450 \text{ тый} \cdot 60 = 270 \text{ сом}$

$\times 450$

$\frac{60}{27000 \text{ тый}}$

$\frac{27000 \text{ тый} = 270 \text{ сом}}{27000 : 100 = 270}$

Жообу: 270 сом

Тапшырма 256
бети 44

$$245 + 389 = 634$$

$$1183 + 4255 = 5438$$

$$611 - 285 = 326$$

$$2281 - 1197 = 1084$$

$$55 \cdot 100 - 3212 = 5500 - 3212 = 2888$$

$$312 + 18 \cdot 15 = 312 + 270 = 582$$

Тапшырма 257
бети 44

1кг сабиз – 3 сом

42сомго канча кг сабиз - ?

Чыгаруу: $42 \text{ сом} : 3 \text{ сом} = 14 \text{ кг}$

Жообу: 42сомго 14кг сабиз сатып алууга болот.
Бөлүү амалы пайдаланылды.

Тапшырма 258
бети 44

Берилди:

ABCD – квадрат

Чыгаруу:

$$P = 12 \text{ см}$$

$$P = 4 \cdot AB$$

$$AB = ?$$

$$12 \text{ см} = 4 \cdot AB$$

$$AB = 12 \text{ см} : 4$$

$$AB = 3 \text{ см}$$

Жообу: Квадраттын жагы 3см

Тапшырма 259
бети 44

$$13 - x \cdot 13 = 0$$

$$13 = x \cdot 13$$

$$x = 13 : 13$$

$$x = 1$$

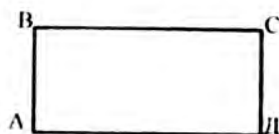
Тапшырма 260
бети 44

Берилди:

$$AB = 2 \text{ см}$$

$$BC = 4 \text{ см}$$

$$P = ? \quad S = ?$$

$$\text{Чыгаруу: } P = (AB + BC) \cdot 2 = (2\text{см} + 4\text{см}) \cdot 2 = 6\text{см} \cdot 2 = 12\text{см}$$

$$S = AB \cdot BC = 2\text{см} \cdot 4\text{см} = 8\text{см}^2$$

Жообу: Тик бурчтуктун периметри 12см,
аянты 8см²

Тапшырма 261
бети 44

Берилди: ABCD – тик бурчтук

$$AB = 3\text{см}$$

$$S = 12\text{см}^2$$

$$BC = ?$$

Чыгаруу:

$$S = AB \cdot BC \quad BC = S : AB = 12 : 3 = 4(\text{см})$$

Жообу: Тик бурчтуктун BC жагы 4см

Тапшырма 262
бети 44

$$\frac{5000\text{м}}{1000} = 5\text{км}$$

$$5000 : 1000 = 5$$

$$5\text{ц}30\text{кг} = 5 \cdot 100\text{кг} + 30\text{кг} = 500\text{кг} + 30\text{кг} = 530\text{кг}$$

$$5\text{сом}30\text{тый} = 5 \cdot 100\text{тый} + 30\text{тый} = 500\text{тый} + 30\text{тый} = 530\text{тый.}$$

$$4\text{т} = 4 \cdot 1000\text{кг} = 4000\text{кг}$$

$$\frac{25}{10} = 2\text{см}5\text{мм}$$

$$25 : 10 = 2(\text{см}5)$$

$$\frac{1000\text{тый.}}{100} = 10\text{сом}$$

$$1000 : 100 = 10$$

Тапшырма 263
бети 44

Баасы	Саңы	Наркы
3сом50тый.	12кг	?

Чыгаруу:

$$1) 3\text{сом}50\text{тый.} = 3 \cdot 100\text{тый} + 50\text{тый} = 300\text{тый.} + 50\text{тый.} = 350\text{тый.}$$

$$350\text{тый.} \cdot 12 = 4200\text{тый.} = 42\text{сом}$$

$$\frac{4200\text{тый.}}{100} = 42\text{сом}$$

$$4200 : 100 = 42$$

Жообу: 12кг картошка 42 сом турат.

Тапшырма 264
бети 44

$$300\text{см} = \text{м}$$

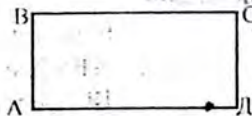
$$300\text{см} = \text{дм}$$

Тапшырма 265
бети 45

Берилди:

ABCD – тик бурчтук

$$AB = 2\text{см}3\text{мм}$$

$$\frac{BC=3\text{см}2\text{м}}{S-?}$$

Чыгаруу: $S=AB \cdot BC=2\text{см}3\text{мм} \cdot 3\text{см}2\text{мм} =$
 $(2 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм}) \cdot (3 \cdot 10\text{мм} + 2\text{мм}) =$
 $(20\text{мм} + 3\text{мм})(30\text{мм} + 2\text{мм}) =$
 $= 23\text{мм} \cdot 32\text{мм} = 736\text{мм}^2$ Жообу: 736мм^2

Тапшырма 266

Бети 45

Берилди:

ABCD – тик бурчтук

$$S = 24\text{см}^2$$

AB-?

BC-?

1) AB=1см
BC=24см

2) AB=2см
BC=12см

3) AB=3см
BC=8см

4) AB=4см
BC=6см

Төрт учуру бар.

Тапшырма 267

бети 45

$$c=9$$

$$5 \cdot c - 40 = 5 \cdot 9 - 40 = 45 - 40 = 5$$

«С»-га 8ден кичине маанилерди берүүгө болбойт, себеби кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 268

бети 45

$$x + 142 = 500$$

$$x = 500 - 142$$

$$x = 358$$

$$448 + k = 1242$$

$$k = 1242 - 448$$

$$k = 794$$

текш:

$$358 + 142 = 500$$

$$500 = 500$$

текш:

$$448 + 794 = 1242$$

$$1242 = 1242$$

$$m \cdot 10 = 560$$

$$m = 560 : 10$$

$$m = 56$$

текш:

$$56 \cdot 10 = 560$$

$$560 = 560$$

$$121 : v = 11$$

$$v = 121 : 11$$

$$v = 11$$

текш:

$$121 : 11 = 11$$

$$11 = 11$$

Тапшырма 269

бети 45

$$3 \text{т} 300 \text{кг} = 3 \cdot 1000 \text{кг} + 300 \text{кг} = 3000 \text{кг} + 300 \text{кг} = 3300 \text{кг}$$

$$\frac{2500_{\text{мм}}}{2500 : 10} = 250_{\text{см}}$$

$$2500 : 10 = 250$$

$$147_{\text{сөм}} 60_{\text{тый}} = 147 \cdot 100_{\text{тый}} + 60_{\text{тый}} = 14700_{\text{тый}} + 60_{\text{тый}} = 14760_{\text{тый}}$$

$$\frac{3500_{\text{мм}}}{3500 : 100} = 35_{\text{дм}}$$

$$3500 : 100 = 35$$

$$\frac{5728_{\text{м}}}{5728_{\text{м}} = 5_{\text{км}} 728_{\text{м}}}$$

$$5728 : 1000 = 5_{\text{(калд. 728)}}$$

$$\frac{12000_{\text{тый}}}{12000 : 100} = 120_{\text{сөм}}$$

$$12000 : 100 = 120$$

Тапшырма 270 бети 45

$$3_{\text{саат}} 5_{\text{мин}} = 3 \cdot 60_{\text{мин}} + 5_{\text{мин}} = 180_{\text{мин}} + 5_{\text{мин}} = 185_{\text{ми}}$$

н.

$$\frac{300_{\text{мин}}}{300 : 60} = 5_{\text{саат}}$$

$$300 : 60 = 5$$

$$12_{\text{мин}} 15_{\text{сек}} = 12 \cdot 60_{\text{сек}} + 15_{\text{сек}} = 720_{\text{сек}} + 15_{\text{сек}} = 735_{\text{сек}}$$

$$\frac{300_{\text{сек}}}{300 : 60} = 5_{\text{мин}}$$

$$300 : 60 = 5$$

Тапшырма 271 бети 45

$$\text{а) } 3_{\text{см}} 8_{\text{мм}} = 3 \cdot 10_{\text{мм}} + 8_{\text{мм}} = 30_{\text{мм}} + 8_{\text{мм}} = 38_{\text{мм}}$$

$$5_{\text{см}} 3_{\text{мм}} = 5 \cdot 10_{\text{мм}} + 3_{\text{мм}} = 50_{\text{мм}} + 3_{\text{мм}} = 53_{\text{мм}}$$

$$\begin{array}{r} 38_{\text{мм}} \\ \times 53_{\text{мм}} \\ \hline 114 \\ + 190 \\ \hline 2014_{\text{мм}^2} \end{array}$$

$$1_{\text{м}} 20_{\text{см}} = 1 \cdot 100_{\text{см}} + 20_{\text{см}} = 100_{\text{см}} + 20_{\text{см}} = 120_{\text{см}}$$

$$4_{\text{м}} 42_{\text{см}} = 4 \cdot 100_{\text{см}} + 42_{\text{см}} = 400_{\text{см}} + 42_{\text{см}} = 442_{\text{см}}$$

$$\begin{array}{r} \times 442 \\ 120 \\ \hline 884 \\ + 442 \\ \hline 53040_{\text{см}^2} \end{array}$$

б)

баасы	саны	наркы
22сөм 50тый.	32	?
12сөм 30тый.	21	?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 22_{\text{сөм}} 50_{\text{тый}} = 22 \cdot 100_{\text{тый}} + 50_{\text{тый}} = 2200_{\text{тый}} + 50_{\text{тый}} = 2250_{\text{тый}}$$

$$2) 12_{\text{сөм}} 30_{\text{тый}} = 12 \cdot 100_{\text{тый}} + 30_{\text{тый}} = 1200_{\text{тый}} + 30_{\text{тый}} = 1230_{\text{тый}}$$

$\times 2250$	$\times 1230$	72000тыӊ
<u>32</u>	<u>21</u>	<u>25830\text{тыӊ}</u>
$+ 450$	$+ 123$	<u>97830\text{тыӊ}</u>
675	246	
<u>72000\text{тыӊ}</u>	<u>25830\text{тыӊ}</u>	

4) $\frac{97830\text{тыӊ}}{97830 : 100} = \frac{978\text{сом}30\text{тыӊ}}{978(\text{кӊд.}30)}$

Тапшырма 272
бети 46

$$10\text{саат}15\text{мин.} = 10 \cdot 60\text{мин.} + 15\text{мин.} = 600\text{мин.} + 15\text{мин.} = 615\text{мин.}$$

$$30\text{мин.}30\text{сек.} = 30 \cdot 60\text{сек.} + 30\text{сек.} = 1800\text{сек.} + 30\text{сек.} = 1830\text{сек.}$$

КЫЙМЫЛГА КАРАТА БЕРИЛГЕН МАСЕЛЕЛЕР

Тапшырма 273
бети 46

а) $S=400\text{км}$ $t=S:U=400:60=40:6=6\text{саат}30\text{мин.}$
 $\frac{U=60\text{км/саат}}{t - ?}$

б) $U=12\text{км/саат}$ $S=U \cdot t$
 $\frac{t=t=2\text{саат}}{S - ?}$ $S=12 \cdot 2=24(\text{км})$

в) $S=180\text{км}$ $U=S:t$
 $\frac{t=4\text{саат}}{U - ?}$ $U=180:4=45(\text{км/саат})$

Булардын жалпылыгы; бардыгы бир гана кыймылдын чен бирдиктери км. саат менен берилген.

Тапшырма 274
бети 47

$$15 \cdot 16 - 426 : 6 = 240 - 71 = 169$$

$$27 \cdot 2000 : 10 = 54000 : 10 = 5400$$

$$648 : 9 + 75 \cdot 49 = 72 + 3675 = 3747$$

$$1000 : 4 - 100 : 5 = 250 - 20 = 230$$

Тапшырма 275
бети 47

$a+18=90$	$t:14=20$	$R \cdot 8=568$	$288:p=4$
$a=90-18$	$t=14 \cdot 20$	$R=568:8$	$p=288:4$

$a=72$	$t=280$	$R=71$	$=72$
текш: $72+18=90$	текш: $280:14=20$	текш: $71 \cdot 8=568$	текшерүү: $288:72=4$
$90=90$	$20=20$	$568=568$	$4=4$

Тапшырма 276
бети 47

$22\text{км}=22 \cdot 1000\text{м}=22000\text{м}$	$12\text{м}=12 \cdot 10\text{дм}=120\text{дм}$
$12\text{м}=12 \cdot 100\text{см}=1200\text{см}$	
$1538\text{м}=1\text{км}538\text{м}$	$2350\text{кг}=2\text{т}350\text{кг}$
$1538:1000=1(\text{калд.}538)$	$2350:1000=2(\text{калд.}350)$

Тапшырма 277
бети 47

$S=325\text{км}$	$U=S:t=325:5=65(\text{км/саат})$
$t=5\text{саат}$	
$U - ?$	

Тапшырма 278
бети 47

$7628-3569=4059$	$30 \cdot 48=1440$	$390:5=78$
$800+345=1145$	$18 \cdot 100=1800$	$444:6=74$

Тапшырма 279
бети 47

Кара-Балта – Бишкек, Бишкек – Токмок шаарынын аралыгы 62км. Бир мезгилде Кара-Балтадан Бишкекти көздөй саатын 14км жана 15кмден жүргөн эки велосипедист чыкты. Алар 3 сааттан кийин Бишкек шаарына канча километр аралыкта болушат?

а) $U=15\text{км/саат}$	$S_1=U \cdot t$
$t=3\text{саат}$	$S^1=15\text{км/саат} \cdot 3\text{саат}=45\text{км}$
$S_1 - ?$	$S_1 \cdot 62 - 45 = 17\text{км}$

б) $U_1=14\text{км/саат}$	$S_2=14 \cdot 3=42(\text{км})$
$t=3\text{саат}$	$62-42=20(\text{км})$
$S_2 - ?$	

Жообу: а) Кара-Балтадан жөнөгөн велосипедист 3 сааттан кийин Бишкекке 17км аралыкта болот.

б) Токмоктон Бишкекти көздөй жөнөгөн велосипедистин Бишкекке чейинки аралыгы 20км аралыкта болот.

Тапшырма 280
бети 47

$$S=20\text{м}$$
$$t=10\text{сек.}$$
$$U - ?$$

Чыгаруу:

$$U=S:t$$
$$U=20:10=2(\text{м/сек})$$

Жообу: Топ секундасына 2м тоголонот.

Тапшырма 281
бети 47

$$AB=1\text{см}5\text{мм}$$
$$BC=2\text{см}6\text{мм}$$
$$P - ?$$

$$P=(AB+BC)\cdot 2$$
$$P=(1\text{см}5\text{мм}+2\text{см}6\text{мм})\cdot 2=(3\text{см}11\text{мм})\cdot 2=4\text{см}\cdot 1\text{мм}\cdot 2=8\text{см}2\text{мм}$$

Тапшырма 282
бети 47

$$a) 847:11\cdot 15=77\cdot 15=1155$$
$$б) 300-12\cdot 13=300-156=144$$

Тапшырма 283
бети 48

$$a) 50:10\cdot 5=5\cdot 5=25 \quad 50:10\cdot 6=5\cdot 6=30 \quad 30>25$$
$$б) 40:8=5 \quad 40:5=8$$

40 санын тийиндиге бөлсөк, бөлүүчү чыкты.

Тапшырма 284
бети 48

9-к туюнтма берилген

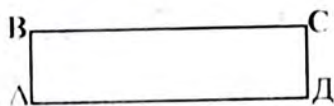
$k=0$	$9\cdot 0=0$	$k=5$	$9\cdot 5=45$
$k=1$	$9\cdot 1=9$	$k=6$	$9\cdot 6=54$
$k=2$	$9\cdot 2=18$	$k=7$	$9\cdot 7=63$
$k=3$	$9\cdot 3=27$	$k=8$	$9\cdot 8=72$
$k=4$	$9\cdot 4=36$	$k=9$	$9\cdot 9=81$

9 санына көбөйтүүнүн жалдыбарын алдык.

Тапшырма 285
бети 48

Берилди:
ABCD — тик бурчтук.

$$AB = 1\text{см}$$
$$BC = 4\text{см}$$
$$P - ? \quad S - ?$$

$$1) P=AB+BC+CD+DA$$
$$P=1+2+1+4=10(\text{см})$$
$$2) P=(AB+BC)\cdot 2$$
$$P=(1+4)\cdot 2=5\cdot 2=10(\text{см})$$

$$S = AB \cdot BC$$

$$S = 1 \text{ см} \cdot 4 \text{ см} = 4 \text{ см}^2$$

Тапшырма 286
бети 48

Т – Талас. Б – Бишкек

$$U_1 = 60 \text{ км/саат}$$

$$U_2 = 73 \text{ км/саат}$$

$$1) 60 + 73 = 113 \text{ (км) алардын}$$

1 сааттагы аралыгы.

$$3 \text{ сааттан кийин жолугушса,}$$

$$2) 113 \cdot 3 = 339 \text{ (км)}$$

Жообу: Таластан Бишкекке чейин 339 км.

Тапшырма 287
бети 48

3 сомдон – 23 пачка

3 сом 50тый. - 15 пачка

$$1) 3 \cdot 23 = 69 \text{ (сом)}$$

$$3 \text{ сом } 50 \text{ тый.} \cdot 15 = (3 \cdot 100 + 50 \text{ тый.}) \cdot 15 = (300 \text{ тый.} + 50 \text{ тый.}) \cdot 15 =$$

$$= 350 \text{ тый.} \cdot 15 = 5250 \text{ тый.} = 52 \text{ сом } 50 \text{ тый.}$$

$$\frac{5250 \text{ тый.}}{100} = 52 \text{ сом } 50 \text{ тый.}$$

$$5250 : 100 = 52 \text{ (кало. } 50)$$

Тапшырма 288
бети 49

$$17 \text{ сом } 50 \text{ тый.} \cdot 5 = (17 \cdot 100 \text{ тый.} + 50 \text{ тый.}) \cdot 5 = (1700 \text{ тый.} + 50 \text{ тый.})$$

$$\cdot 5 = 1750 \text{ тый.} \cdot 5 = 8750 \text{ тый.} = \frac{87 \text{ сом } 50 \text{ тый.}}{8750 : 100 = 87 \text{ (кало. } 50)}$$

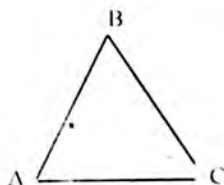
Тапшырма 289
бети 49

$$a) \frac{8762 \text{ м}}{8762 : 1000} = 8 \text{ калло. } 762$$

$$б) \frac{5095 \text{ кг}}{5095 : 1000} = 5 \text{ т } 95 \text{ кг}$$

Тапшырма 290
бети 49

$$\frac{AB + BC + CA = 3 \text{ см}}{P = ?}$$

$$1) P = AB + BC + CA = 3 + 3 + 3 = 9 \text{ (см)}$$

$$2) P=3 \cdot AB=3 \cdot 3\text{см}=9\text{см}$$

Демек, жактары барабар үч бурчтук экен.

Тапшырма 291

бети 49

8369858 санында 8-айрым бирдик

8369858 – жалпы бирдик

5 – айрым ондук.

8369858:10=836985 (калд.8)

836985 – жалпы ондук

8 – айрым жүздүк.

8369858:100=83698 (калд.58)

83698 – жалпы жүздүк

9 – айрым миңдин бирдиги

8369858:1000=2369 (калд.858)

8369 – жалпы миңд. бирдиги

8 – миңдин ондугу

8369858:10000=836 (калд.9858)

836 – миңдин жалпы ондугу

3 – жүз миңдин айрым бирдиги

8369858:100000=83 (калд.69858)

83 – жүз миңдин жалпы ондугу

8 – миллиондун бирдиги

Тапшырма 292

бети 49

45сом50тый – 3кг конфет } - ? сом

45сом50тый. = 45 · 100тый. + 50тый. = 4500тый. + 50тый.

=

= 4550тый.

1) 4550тый. · 3 = 13650тый.

13650тый. = 136сом50тый

13650 : 100 = 136(калд.50)

Тапшырма 293

бети 49

12км/саат ылдам. менен – 4 саат

Чыгаруу: канча - ? км

1) 12 · 4 = 48(км)

Жообу: Велосипедчен 48км жол жүргөн.

Тапшырма 294

бети 49

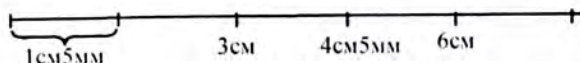

Автобус саатына 60км жол жүрүп 1 саатта

А шаарына келет. Ошол эле ылдамдык менен
2 сааттан В шаарына, 3 сааттан кийин С шаарына
келет.

$$OA = AB = BC = 60 \text{ км}$$

Тапшырма 296
бети 50

Тапшырма 297
бети 50

$$5 \text{ саат} = 5 \cdot 60 \text{ мин} = 300 \text{ мин.}$$

$$7 \text{ см } 3 \text{ мм} = 7 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 70 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 73 \text{ мм}$$

$$2 \text{ км } 350 \text{ м} = 2 \cdot 1000 \text{ м} + 350 \text{ м} = 2000 \text{ м} + 350 \text{ м} = 2350 \text{ м}$$

$$9 \text{ дм } 5 \text{ см } 3 \text{ мм} = 9 \cdot 100 \text{ мм} + 5 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 900 \text{ мм} + 50 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 953 \text{ мм}$$

м

$$2187 \text{ кг} = 2 \text{ т } 187 \text{ кг}$$

$$5249 \text{ м} = 5 \text{ км } 249 \text{ м}$$

$$2187 : 1000 = 2 \text{ (калд. } 187)$$

$$5249 : 1000 = 5 \text{ (калд. } 249)$$

Тапшырма 298
бети 50

7789 санында 9 айрым бирдик

7789 – жалпы бирдик

8 – айрым ондук

$$7789 : 10 = 778 \text{ (калд. } 9)$$

778 – жалпы ондук

7 – айрым жүздүк

$$7789 : 100 = 77 \text{ (калд. } 89)$$

77 – жалпы жүздүк

7 – миңдин бирдиги

Тапшырма 299
бети 50

$$3567123 = 3000000 + 500000 + 60000 + 7000 + 100 + 20 + 3$$

$$3567123 = 3 \text{ миллион} + 5 \text{ жүз миң} + 60 \text{ миң} + 7 \text{ миң} +$$

$$+ 1 \text{ жүз} + \text{жыйырма} + 3$$

3 миллионду берет.

Тапшырма 300
бети 50

$$OA = 2 \text{ см} + 2 \text{ см} + 1 \text{ см} = 5 \text{ см}$$

Тапшырма 301
бети 50

$$3 \text{ км} = 3 \cdot 1000 \text{ м} = 3000 \text{ м}$$

$$3 \text{ кг} = 3 \cdot 1000 \text{ г} = 3000 \text{ г}$$

$$\frac{4560.м = 4км560.м}{4560 : 1000 = 4(кало.500)}$$

$$\frac{4560.м = 4км560.м}{4560 : 1000 = 4(кало.560)}$$

Тапшырма 302
бети 51

3кг пахта, 2кг кой майы – 187сом90тыйын
1кг пахта майы – 32сом30тыйын
койдун майы - ? сом

Чыгаруу: $32сом30тый. = 32 \cdot 100тый. + 30тый. =$
 $= 3200тый. + 30тый. = 3230тый.$

1) $3230 : 3 = 9690(тый.)$

$$\frac{9690тый = 96сом90тый}{9690 : 100 = 96сом(90тый.)}$$

$$9690 : 100 = 96сом(90тый.)$$

$$- 187сом90тый.$$

2) $\frac{96сом90тый.}{91сом}$

Жообу: Койдун майы үчүн 91 сом төлөнгөн.

Тапшырма 303
бети 51

$$2см5мм \cdot 8 = (2 \cdot 10мм + 5мм) \cdot 8 = (20мм + 5мм) \cdot 8 =$$

 $= 25мм \cdot 8 = 200мм$

$$\frac{200.мм = 20см}{200 : 10 = 20}$$

$$200 : 10 = 20$$

$$5дм8см \cdot 5 = (5 \cdot 10см + 8см) \cdot 5 = (50см + 8см) \cdot 5 = 58см \cdot 5 =$$

 $= 290см = \frac{2.м90см}{290 : 100 = 2(кало.90)}$

$$23м20см : 4 = (23 \cdot 100см + 20см) : 4 = (2300см + 20см) : 4 =$$

 $= 2320см : 4 = 580см = \frac{5.м80см}{580 : 100 = 5(кало.80)}$

$$32м : 80 = 32 \cdot 100см : 80 = 3200м : 80 = 40см$$

$$3см2мм \cdot 2см3мм = 736мм = 73см6мм$$

$$3см2мм = 3 \cdot 10мм + 2мм = 30мм + 2мм = 32мм$$

$$2см3мм = 2 \cdot 10мм + 3мм = 20мм + 3мм = 23мм$$

Тапшырма 304
бети 51

$$100 : к - 5 = 0$$

$$100 : к = 5$$

$$к = 100 : 5$$

$$к = 20$$

Тапшырма 305
бети 51

1 бөлкө нан – 5 сом 5 тый.

3 бөлкө нан - ? сом

Чыгаруу:

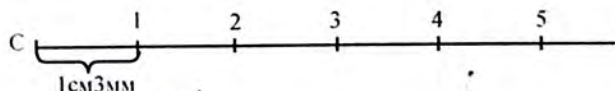
$$5\text{сом}50\text{тый.} = 5 \cdot 100\text{тый.} + 50\text{тый.} = 500\text{тый.} + 50\text{тый.} = 550\text{тый.}$$

$$1) 550 \cdot 3 = 1650 (\text{тый.})$$

$$1650\text{тый.} = \frac{16\text{сом}50\text{тый.}}{1650 : 100 = 16(\text{к.} \dots 50)}$$

Жообу: Үч бөлкө нан үчүн 16 сом 50 тый. төлөгөн.

Тапшырма 306
бети 51

$$AB = 1\text{см}3\text{мм} \cdot 2 = 2\text{см}6\text{мм}$$

Тапшырма 307
бети 51

а) ABCD – квадрат

$$S = 25\text{см}^2 \quad 25 : 5 = 5 (\text{см})$$

Квадраттын жактары 5 смге барабар.

$$б) AB + BC = 9\text{см}$$

$$1) AB = 1 \quad 2) AB = 2 \quad 3) AB = 3 \quad 4) AB = 4$$

$$BC = 8 \quad BC = 7 \quad BC = 6 \quad BC = 5$$

**КӨП ОРУНДУУ САНДАРДЫ КОШУУ ЖАНА
КЕМИТҮҮ**

Тапшырма 309
бети 54

$$\begin{array}{r} + 18 \\ 5787 \\ \hline 5805 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 143 \\ 6089 \\ \hline 6232 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 600 \\ 7899 \\ \hline 8499 \end{array}$$

Тапшырма 310
бети 54

$$а) a = 85, b = 100$$

$$a + b = b + a$$

$$85 + 100 = 185 \quad 100 + 85 = 185 \text{ демек, } 85 + 100 = 100 + 85$$

$$б) c + d = d + c$$

Тапшырма 311

бети 55

$$\frac{60\text{км}}{\text{саат}} = \frac{60\text{км}}{60\text{мин}} = 1\text{км/мин.}$$

1 минутада 1км жолду басып өтөт.

Тапшырма 312

бети 55

$$185+68+917=253+917=1170$$

$$900-215+586=685+586=1271$$

$$1000-243-112=757-112=645$$

$$602+1999-348=2601-348=2253$$

$$81:9:3=729:3=243 \quad 15:5:3=3:3=9$$

Тапшырма 313

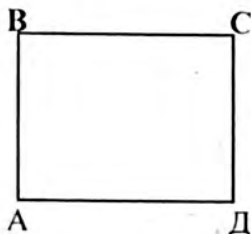
бети 55

Берилди:

АВСД – тик бурчтук

АВ=3см2мм

BC=4см

Р - ?

$$P=(AB+BC) \cdot 2$$

$$P=(3\text{см}2\text{мм}+4\text{см}) \cdot 2=7\text{см}2\text{мм} \cdot 2=14\text{см}4\text{мм}$$

Тапшырма 314

бети 55

$$k=70$$

$$k+l=1+k$$

$$70+30$$

$$l=30$$

$$70+30=30+70$$

$$30+70=100$$

Тапшырма 315

бети 55

1сом92тыйындан – 55 булочка ? сом

Чыгаруу:

$$1\text{сом}92\text{тый.} = 1 \cdot 100\text{тый.} + 92\text{тый.} = 100\text{тый.} +$$

$$+92\text{тый.} = 192\text{тый.}$$

$$1) 192\text{тый.} \cdot 55 = 10560\text{тый.} = \frac{105\text{сам}60\text{тый.}}{10560 : 100 = 105(\text{кало.}60)}$$

Жообу: Бардык булочкага 105сом60тый. төлөгөн.

Тапшырма 316

бети 55

$$18+20+2+22=(18+2)+(20+22)=20+42=62$$

Тапшырма 318

бети 55

1) $125+318+75+82=443+75+82=518+82=600$

2) $125+318+75+82=(125+75)+(318+82)=200+400=600$

Тапшырма 319

бети 56

$258\text{мм}=25\text{см}8\text{мм}=2\text{дм}5\text{см}8\text{мм}$

Тапшырма 320

бети 56

а) $(900-548):5=352:5=1760$

б) $189:3 \cdot 19=63 \cdot 19=1197$

Тапшырма 321

бети 56

$x-128=458$

$x=458+128$

$x=586$

текш: $586-128=458$

$458=458$

$m:12=144$

$m=144 \cdot 12$

$m=1728$

текш: $1728:12=144$

$144=144$

Тапшырма 322

бети 56

$75+18+25=(75+25)+18=75+(25+18)$

Тапшырма 323

бети 56

$$\frac{1236\text{см} = 123\text{дм}6\text{см}}{1236:10 = 123(\text{кал}0,6)}$$

Тапшырма 326

бети 56

$28+30+31$

$(28+30)+31$

$28+(30+31)$

$(28+31)+30$

Тапшырма 327

бети 56

$a+b=15$ болсо

1) а=7 7+8=15

в=8 8+7=15

7+8=8+7

2) а=1

в=14

1+14=14+1

3) а=2

в=13

2+13=13+2

Тапшырма 328
бети 57

$$\begin{array}{r}
 8\text{км}300\text{м} \\
 + 1\text{км}800\text{м} \\
 \hline
 9\text{км}1100\text{м} \\
 10\text{км}100\text{м}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 80\text{ц}80\text{кг} \\
 - 15\text{ц}40\text{кг} \\
 \hline
 65\text{ц}40\text{кг}
 \end{array}$$

$$5\text{кг}200\text{г} : 4 = (5 \cdot 1000 + 200\text{г}) : 4 = (5000\text{г} + 200\text{г}) : 4 = 5200\text{г} : 4 = 1300\text{г}$$

$$1300_2 = \frac{1\text{кг}300\text{г}}{1300 : 1000 = 1(\text{калд.}300)}$$

$$\begin{aligned}
 (7\text{дм}8\text{см} \cdot 1\text{дм}9\text{см}) &= (7 \cdot 10\text{см} + 8\text{см})(1 \cdot 10\text{см} + 9\text{см}) = \\
 &= (70\text{см} + 8\text{см})(10\text{см} + 9\text{см}) = 78\text{см} \cdot 19\text{см} = 1482\text{см} = \\
 &= \frac{14\text{м}82\text{см}}{1482 : 100 = 14(\text{калд.}82)}
 \end{aligned}$$

Тапшырма 329
бети 57

8856932 санында

2 айрым бирдик

8856932 – жалпы бирдик

8856932 : 10 = 885693 (калд. 2)

885693 – жалпы ондугу

9 айрым жүздүгү

8856932 : 100 = 88569 (калд. 32)

88569 – жалпы жүздүгү

6 миңдин айрым бирдиги

8856932 : 1000 = 8856 (калд. 932)

8856 – жалпы миңдин бирдиги

5 миңдин айрым ондугу

8856932 : 10000 = 885 (калд. 6932)

885 – миңдин жалпы ондугу

8 миңдин айрым жүздүгү

8856932 : 100000 = 88 (калд. 56932)

88 – миңдин жалпы жүздүгү

8 миллиондун бирдиги

Тапшырма 330
бети 57

$$k + m = m + k$$

$$k \cdot m = m \cdot k$$

Тапшырма 331
бети 57

$$\begin{array}{r}
 5\text{см}9\text{мм} \\
 + 12\text{см}7\text{мм} \\
 \hline
 17\text{см}16\text{мм} \\
 18\text{см}6\text{мм}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 4\text{т}500\text{кг} \\
 + 2\text{т}600\text{кг} \\
 \hline
 6\text{т}1100\text{кг} \\
 7\text{т}100\text{кг}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 5\text{кг}900\text{г} \\
 - 3\text{кг}200\text{г} \\
 \hline
 2\text{кг}700\text{г}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 83\text{см}8\text{мм} \\
 - 12\text{см}3\text{мм} \\
 \hline
 71\text{см}5\text{мм}
 \end{array}$$

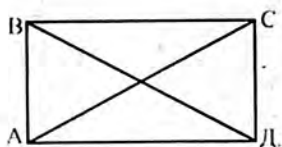
$$4\text{см}6\text{мм} : 5 = (4 \cdot 10\text{мм} + 6\text{мм}) : 5 = (40\text{мм} + 6\text{мм}) : 5 = 46\text{мм} : 5 =$$

$$= 230 \text{ мм} = \frac{23 \text{ см}}{230 : 10 = 23}$$

$$18 \text{ дм} 9 \text{ см} : 9 = 2 \text{ дм} 1 \text{ см}$$

Тапшырма 332
бети 57

$$\begin{aligned} AB &= 2 \text{ см} & BC &= 4 \text{ см} \\ CD &= 2 \text{ см} & DA &= 4 \text{ см} \\ BD &= 4 \text{ см} 7 \text{ мм} \\ AC &= 4 \text{ см} 7 \text{ мм} \\ \text{Демек: } AB &= CD \\ BC &= AD \\ BD &= AC \end{aligned}$$

Тапшырма 333
бети 57

Берилди:
ABCD – квадрат

$$a = 3 \text{ см}$$

P-?, S-?

$$P = (a+a) \cdot 2 = (3+3) \cdot 2 = 6 \cdot 2 = 12 \text{ (см)}$$

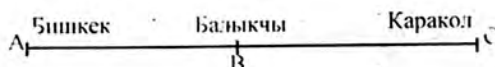
$$S = a \cdot a = 3 \cdot 3 = 9 \text{ (см}^2\text{)}$$

Тапшырма 334
бети 58

$$AC = 400 \text{ км}$$

$$BC = 219 \text{ км}$$

AB - ?

$$AC = AB + BC$$

$$AB = AC - BC = 400 - 219 = 181 \text{ (км)}$$

сан огу десе болот.

Тапшырма 335
бети 58

$$3 \text{ т} 500 \text{ кг} : 5 = 3500 \text{ кг} : 5 = 700 \text{ кг}$$

$$3 \text{ т} 500 \text{ кг} = 3 \cdot 1000 \text{ кг} + 500 \text{ кг} = 3000 \text{ кг} + 500 \text{ кг} = 3500 \text{ кг}$$

$$78 \text{ м} \cdot 100 = 7800 \text{ м}$$

$$2 \text{ кг} 200 \text{ г} \cdot 6 = 12 \text{ кг} 1200 \text{ г} = 13 \text{ кг} 200 \text{ г}$$

$$5 \text{ ц} 30 \text{ кг} : 2 = (5 \cdot 100 \text{ кг} + 30 \text{ кг}) : 2 = (500 \text{ кг} + 30 \text{ кг}) : 2 = 530 \text{ кг} : 2 = 265 \text{ кг}$$

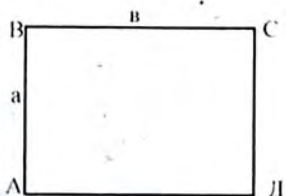
$$3 \text{ кг} 800 \text{ г} : 4 = (3 \cdot 1000 \text{ г} + 800 \text{ г}) : 4 = (3000 \text{ г} + 800 \text{ г}) : 4 = 3800 \text{ г} : 4 = 950 \text{ г}$$

Тапшырма 336
бети 58

$$245 + (108 + 155) = (245 + 108) + 155 = (245 + 155) + 108 = 245 + 155 + 108$$

Тапшырма 337
бети 58

$$\begin{array}{l} a=3\text{см}2\text{мм} \\ v=4\text{см} \\ \hline p-? \end{array}$$

$$P=(a+v) \cdot 2$$

$$P=(3\text{см}2\text{мм}+4\text{см}) \cdot 2=7\text{см}2\text{мм} \cdot 2=14\text{см}4\text{мм}$$

Тапшырма 338
бети 58

$m+l=l+m$ – орун алмаштыруучулук
 $(a+n)+m=a+(n+m)$ – топтоштуруучулук

Тапшырма 339
бети 58

$$5000\text{м}/60\text{мин} = \frac{500}{6} \text{ м/мин} = 5\text{км/с} < 300\text{м/мин}$$

$$200\text{км/с} > 5\text{см/мин}$$

$$\frac{120:60}{60\text{мин}} \text{ км/мин} = \frac{7200\text{км}}{\text{саат}} = 120\text{км/мин} > 120/\text{км/с}$$

$$500\text{м/мин} > 7\text{км/с} = \frac{7000\text{м}}{60\text{мин}} = \frac{700\text{м}}{6\text{мин}}$$

Тапшырма 340
бети 58

Армениядагы Севан көлүн. тереңдиги – 95м ←
 Кыргызстандагы Ысык-Көлдүн – ? 7 эсеге терең

Чыгаруу: 1) $95 \cdot 7 = 665(\text{м})$

$$2) 665 - 95 = 570(\text{м})$$

Жообу: Ысык-Көлдүн тереңдиги 665 метр
 Ал Севан көлүнөн 570мге терең.

Тапшырма 341
бети 59

$$\begin{array}{l} S=42\text{см}^2 \\ a=7\text{см} \\ \hline v-? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} S=a \cdot v \quad \text{же} \quad a \cdot v=S \\ 7v=42 \\ v=42:7 \\ v=6 \end{array}$$

Жообу: 6см

Тапшырма 342

бети 59

$$\begin{array}{r}
 + \text{3саат}15\text{мин} \\
 \text{5саат}50\text{мин} \\
 \hline
 \text{8саат}65\text{мин} \\
 \text{9саат}5\text{мин}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 - \text{9саат}45\text{мин} \\
 \text{7саат}30\text{мин} \\
 \hline
 \text{2саат}15\text{мин}
 \end{array}$$

$$\begin{aligned}
 3\text{мин}30\text{с} \cdot 5 &= (3 \cdot 60\text{с} + 30\text{с}) \cdot 5 = (180\text{с} + 30\text{с}) \cdot 5 = 210\text{с} \cdot 5 = 1050\text{с} = \\
 &= \frac{1050\text{с}}{60} = 17\text{мин}30\text{сек} \\
 &= \frac{1050}{60} = 17(\text{кад.}30)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 10\text{мин}50\text{с} \cdot 5 &= (10 \cdot 60\text{с} + 50\text{с}) \cdot 5 = (600\text{с} + 50\text{с}) \cdot 5 = 650\text{с} \cdot 5 = \\
 &= 130\text{с} = \frac{130\text{с}}{60} = 2\text{мин}10\text{с} \\
 &= \frac{130}{60} = 2(\text{кад.}10)
 \end{aligned}$$

Тапшырма 343

бети 59

$5+R$ – туюнтмасы; R дин ордуна «0»дөн 9га чейинки сандарды ирети менен койсок, 5ти кошуунун таблицасын алабыз.

$a+0=a$ барабардыгында «а»нын ар кандай сан маанисинде барабардык бузулбайт.

$$\begin{array}{ll}
 a-15=15 & a:8=248 \\
 a=15+15 & a=248 \cdot 8 \\
 a=30 & a=1984
 \end{array}$$

Тапшырма 344

бети 59

$$\begin{array}{lll}
 x \cdot 3 = 12 & x = 12 : 3 & x = 4 \\
 \text{Ырыс 4 санын ойлогон.}
 \end{array}$$

Тапшырма 345

бети 59

$$\begin{array}{ll}
 S = 36\text{см?} & \text{Ч: } S = a \cdot b \\
 \frac{a = 4\text{см}}{b = ?} & 36 = 4 \cdot b \\
 & b = 36 : 4 \\
 & b = 9(\text{см})
 \end{array}$$

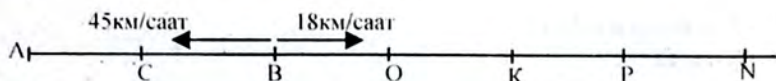
Жообу: Тик бурчтуктун экинчи жагы 9см.

Тапшырма 346

бети 59

Тапшырма 347
бети 59

Мотоцикл 45км/с ылдам. менен – 3 саат }
Велосипед 18км/с ылдам. менен – 3 саат }

- Чыгаруу: 1) $45 \cdot 3 = 135$ (км)
2) $18 \cdot 3 = 54$ (км)
3) $135 + 54 = 189$ (км)

Жообу: 3 сааттан кийин аралык 189км болот.

Тапшырма 348
бети 59

$$\begin{array}{cccccc} a+o=a & a+v=v+a & a+(v+c)=(a+v)+c & o+a=a & a-o=a \\ 3+o=3 & 3+2=2+3 & 3+(2+1)=(2+3)+1 & o+3=3 & 3-0=3 \end{array}$$

Тапшырма 349
бети 60

$(m+50) \cdot 4$ туюнтмасы; $m=5$ болсо,
 $(5+50) \cdot 4 = 55 \cdot 4 = 220$

Тапшырма 350
бети 60

$$\begin{array}{l} 1215+5714-600=6929-600=6329 \\ 8000-619+289=7381+289=7670 \\ 17 \cdot 15+16 \cdot 7=255+112=367 \quad 816:3-215=272-215=57 \end{array}$$

Тапшырма 351
бети 60

$$75+18+25+82=(75+25)+(18+82)=100+100=200$$

Тапшырма 352
бети 60

а) $(142+94)+258=(142+258)+94=142+(258+94)$

б) $(a+v)+c=a+(v+c)=(a+c)+v$

в) т, ц, кг, г,

км, м, см, мм,

км², м², см², мм²,

км/саат, м/мин, м/сек.

сутка, саат, минута, секунда

г) $120\text{м/мин}=120\text{м}/60\text{сек}=2\text{м/сек}$

ТЕҢДЕМЕ ЧЫГАРУУ

Тапшырма 354
бети 60

$$\begin{array}{lll} x+148=212 & 6 \cdot v=90 & k:5=13 \\ x=212-148 & v=90:6 & k=13 \cdot 5 \\ x=64 & v=15 & k=65 \end{array}$$

Тапшырма 356
бети 61

$$\begin{array}{lll} 5 \cdot a=40-20 & 5 \cdot a=20 & v:5-215=100 \\ 5a=20 & a=20:5 & v:5=215+100 \\ a=20:5 & a=4 & v:5=315 \\ a=4 & & v=315 \cdot 5=1575 \quad v=1575 \\ v:5=100+215 & R-(50-20)=120 & k-30=120 \\ v:5=315 & R-30=120 & k=120+30 \\ v=315 \cdot 5 & R=120+30 & k=150 \\ v=1575 & R=150 & \end{array}$$

Тапшырма 357
бети 61

$AB = 2\text{cm}8\text{mm}$ $AB = CD$
 $ND = 5\text{mm}$
 $CN = CD + ND = 2\text{cm}8\text{mm} + 5\text{mm} = 2\text{cm}13\text{mm} = 3\text{cm}3\text{mm}$

Тапшырма 358
бети 61

Адилеттин бир канча дептери бар эле ал дагы 5 дептерди сатып алгандан кийин анын дептери 27 болуп калды.

Адилеттин мурда канча дептери болгон?

Чыгаруу: $x+5=27$
 $x=27-5$
 $x=22$

Жообу: Адилеттин 22 дептери болгон.

Тапшырма 359
бети 61

$$\begin{array}{ll} m=67. & k=145 \\ m+k=k+m & 67+145=45+67 \end{array}$$

Тапшырма 360
бети 61

$$\begin{aligned} 6975.м &= 6км975.м \\ \hline 6975 : 1000 &= 6(\text{калд.}975) \\ \hline 7843кг &= 7т843кг \\ \hline 7843 : 1000 &= 7(\text{калд.}843) \end{aligned}$$

Чен бирдиктери боюнча окшош.

Тапшырма 361
бети 61

$\begin{aligned} (15+49)+x &= 85 \\ 64+x &= 85 \\ x &= 85-64 \\ x &= 21 \\ \text{T: } 15+49+21 &= 85=85 \\ 85 &= 85 \end{aligned}$	$\begin{aligned} 13:x &= 260:20 \\ 13:x &= 13 \\ x &= 13:13 \\ x &= 1 \\ \text{T: } 13:1 &= 260:20 \\ 13 &= 13 \end{aligned}$
--	---

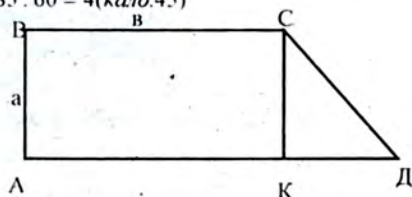
Тапшырма 362
бети 61

$$\begin{array}{r} + 15\text{см}3\text{мм} \\ 17\text{см}8\text{мм} \\ \hline 32\text{см}1\text{мм} \\ \hline 33\text{см}1\text{мм} \end{array}$$

$$\begin{aligned} 3\text{саат}15\text{мин} \cdot 3 &= (3 \cdot 60\text{мин} + 15\text{мин}) \cdot 3 = \\ &= (180\text{мин} + 15\text{мин}) \cdot 3 = 195\text{мин} \cdot 3 = \\ &= \frac{585\text{мин}}{60} = 4\text{саат}45\text{мин} \\ &= \frac{585 : 60}{60} = 4(\text{калд.}45) \end{aligned}$$

Тапшырма 363
бети 61

Берилди:
АВСД – төрт бурчтук
 $S_1 = 7\text{см}^2$
 $AB = 2\text{см}$
 $BC = 3\text{см}$
КСДнын аянты - ?

Чыгаруу:

$$\begin{aligned} S_2 &= a \cdot b \\ S_2 &= 2 \cdot 3 = 6(\text{см}^2) \\ S_{\text{КСД}} &= S_1 - S_2 = 7 - 6 = 1(\text{см}^2) \end{aligned}$$

Жообу: КСД үч бурчтугунун аянты 1см^2 .

Тапшырма 364
бети 62

$$9281 - 769 = 8512$$

$$45:5 + 98:11 = 9 + 1078 = 1087$$

$824:4=206$

$15 \cdot 1000=15000$

$4000-3275=725$

$(800-218) \cdot 2=582 \cdot 2=1164$

$25 \cdot 100=2500$

$90000:1000=90$

Тапшырма 365

бети 62

АВСД – тик бурчтук

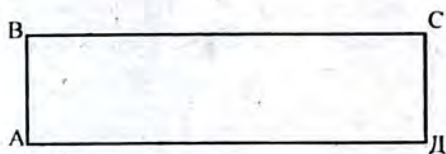
$AB=2\text{см}$

$BC=3 \cdot AB$

$CD=2\text{см}$

$AD=BC$

$AB=2\text{см}, BC=3 \cdot 2\text{см}=6\text{см}, CD=2\text{см}, AD=6\text{см}$

Тапшырма 366

бети 62

$+ \begin{array}{r} 2\text{км}327\text{м} \\ 3\text{км}815\text{м} \\ \hline 5\text{км}1142\text{м} \\ 6\text{км}142\text{м} \end{array}$

$+ \begin{array}{r} 2\text{саат}45\text{мин} \\ 2\text{саат}15\text{мин} \\ \hline 4\text{саат}60\text{мин} \\ 5\text{саат} \end{array}$

$- \begin{array}{r} 8\text{км}125\text{м} \\ 5\text{км}345\text{м} \\ \hline 2\text{км}780\text{м} \end{array}$

$+ \begin{array}{r} 8\text{ц}15\text{кг} \\ 2\text{ц}85\text{кг} \\ \hline 10\text{ц}100\text{кг} \\ 1\text{ц} \end{array}$

Тапшырма 367

бети 62

$1\text{саат}20\text{мин} \cdot 3 = (1 \cdot 60\text{мин} + 20\text{мин}) \cdot 3 = (60\text{мин} + 20\text{мин}) \cdot 3 =$

$= 80\text{мин} \cdot 3 = 240\text{мин} =$

$\frac{4\text{саат}}{240:60=4}$

$3\text{см}5\text{мм} \cdot 15 = (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot 15 = (30\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot 15 = 35\text{мм} \cdot 15 =$

$\frac{525\text{мм} = 52\text{см}5\text{мм}}{525:10=52(\text{калд.}5)}$

$2\text{саат}40\text{мин} : 5 = (2 \cdot 60\text{мин} + 40\text{мин}) : 5 = (120\text{мин} + 40\text{мин}) : 5 =$

$= 160\text{мин} : 5 = 32\text{мин}$

$5\text{дм}2\text{см}3\text{мм} \cdot 4 = (5 \cdot 100\text{мм} + 2 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм}) \cdot 4 = (500\text{мм} + 20\text{мм} +$

$+ 3\text{мм}) \cdot 4 = 523\text{мм} \cdot 4 =$

$\frac{2092\text{мм} = 209\text{см}2\text{мм}}{2092:10=209(\text{калд.}2)}$

$= \frac{2\text{м}9\text{см}2\text{мм}}{209:100=2(\text{калд.}9)}$

Тапшырма 369

бети 62

$\begin{array}{r} 5000 \\ - 2285 \\ \hline \end{array}$

$\text{а) } \begin{array}{r} 2715 \end{array}$

$\begin{array}{r} 700 \\ + 483 \\ \hline \end{array}$

1183

б) 256749 санында 9-биринчи разряд айрым бирдик

4-экинчи разряд, 7-үчүнчү разряд

КӨП ОРУНДУУ САНДАРДЫ КОШУУ ЖАНА КЕМИТҮҮ

Тапшырма 370
бети 62

6175109 – 6 миллион 175 миң 109
9985642 – 9 миллион 985 миң 642
2000000 – 2 миллион

Тапшырма 371
бети 62

а) 5607890 б) 3800090 в) 3000000
г) 9000009 д) 5254195 е) 4000000

Тапшырма 372
бети 63

+ 275	+ 3675	+ 72
<u>618</u>	<u>2481</u>	<u>689</u>
893	6156	761

Тапшырма 375
бети 63

+ 12см5мм	8см3мм
<u>8см5мм</u>	<u>3см8мм</u>
20см10мм	4см5мм

21см

4см3мм · 12 = 48см36мм = 51см6мм

8см7мм : 3 = (8 · 10мм + 7мм) : 3 = (80мм + 7мм) : 3 = 87мм : 3

=

= 29мм = 2см9мм

Тапшырма 376
бети 63

3000005

Тапшырма 379

бети 63

$$\begin{array}{r} 131815 \\ + 251102 \\ \hline 382917 \end{array} \quad \begin{array}{r} 64912 \\ + 5017 \\ \hline 69929 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2120819 \\ + 5877219 \\ \hline 7998038 \end{array}$$

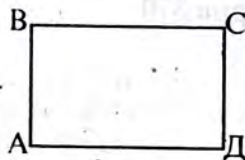
Тапшырма 380

бети 63

$$\frac{AB+BC=5\text{см}}{P - ?}$$

$$P=(AB+BC) \cdot 2$$

$$P=5\text{см} \cdot 2=10\text{см}$$

Тапшырма 381

бети 64

$$R+5=R \cdot 2$$

$$5=2R-R$$

$5=R$ же $k=5$ Демек, $k=5$ болгондо, эки туюнтма барабар болот.

Тапшырма 382

бети 62

$$a=41 \quad b=18 \quad c=110$$

$$a+b=b+a \quad a+(b+c)=(a+b)+c$$

$$41+18=18+41 \quad 41+(18+110)=(41+18)+110$$

Тапшырма 383

бети 64

$$\begin{array}{r} 75216 \\ + 24457 \\ \hline 99673 \end{array} \quad \begin{array}{r} 382341 \\ + 12567 \\ \hline 394908 \end{array}$$

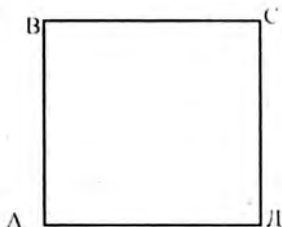
$$142 \cdot 3 + 17312 = 426 + 17312 = 17738$$

$$3688 - 13 \cdot 20 = 3688 - 260 = 3428$$

$$\begin{array}{r} 4685700 \\ + 2004009 \\ \hline 6689709 \end{array} \quad \begin{array}{r} 112675 \\ + 895 \\ \hline 113570 \end{array}$$

Тапшырма 384
бети 64

$$\begin{aligned} & \text{ABCD} - \text{квадрат} \\ & \underline{A=5\text{см}} \\ & P=?, S=? \\ & P=4 \cdot a=4 \cdot 5=20(\text{см}) \\ & S=a \cdot a=5 \cdot 5=25(\text{см}^2) \end{aligned}$$

Тапшырма 386
бети 64

$$\begin{array}{r} + 41875 \\ 129918 \\ \hline 171793 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 715918 \\ 89775 \\ \hline 805693 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 1245664 \\ 234567 \\ \hline 1480231 \end{array}$$

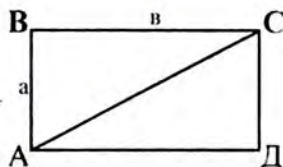
Тапшырма 387
бети 64

Кыргызстандын төмөнкү шаарларында
 Бишкек – 543000
 Ош – 173000
 Каракол – 52000
 Нарын – 41000 } - ? киши

Чыгаруу: $543000+173000+52000+41000=809000$ адам
 Жообу: Төрт шаарда 809000 адам жашайт.

Тапшырма 388
бети 64

$$\begin{aligned} & a=2\text{см} \\ & \underline{b=4\text{см}} \\ & S_{\text{ACD}}=? \end{aligned}$$

Чыгаруу:

$$S=a \cdot b \quad S=2 \cdot 4=8(\text{см}^2) \quad S_{\text{ACD}}=S:2=8:2=4(\text{см}^2)$$

Жообу: АСД үч бурчтуктун аянты ABCD тик бурчтуктун аянтынын 2ден бир үлүшүн түзөт.

Тапшырма 389
бети 64

$$\begin{array}{l} 187:4=748 \\ 1000:25=40 \end{array} \quad \begin{array}{l} 121:11=11 \\ 99:15=1485 \end{array} \quad \begin{array}{l} 18:80=1440 \\ 1500:10=150 \end{array}$$

Тапшырма 390
бети 65

$$\begin{array}{r} 78126 \\ + 16579 \\ \hline 94705 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7213 \\ - 877 \\ \hline 636 \end{array} \quad \begin{array}{r} 578 \\ - 349 \\ \hline 229 \end{array} \quad -143 \cdot 8=1144$$

$$\begin{array}{r} 700004 \\ + 18000 \\ \hline 718004 \end{array} \quad 25 \cdot 89 = 2225$$

Тапшырма 391
бети 65

$$AB = 3\text{см}8\text{мм} \quad A \text{-----} \overset{D}{\downarrow} \text{-----} B$$

$$\begin{aligned} AB &= AD + DB = 2AD \quad \text{себеби } AD = DB \\ AB &= 2 \cdot AD \quad AD = AB : 2 = 3\text{см}8\text{мм} : 2 = \\ &= (3 \cdot 10\text{мм} + 8\text{мм}) : 2 = (30\text{мм} + 8\text{мм}) : 2 = 38\text{мм} : 2 = 19\text{мм} \\ m &= 19\text{мм} = \frac{1\text{см}9\text{мм}}{19 : 10 = 1(\text{калд.}9)} \end{aligned}$$

Тапшырма 393
бети 65

$$\begin{array}{r} 568786 \\ - 323351 \\ \hline 245435 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4985617 \\ - 2161302 \\ \hline 2824315 \end{array} \quad \begin{array}{r} 877498 \\ - 56271 \\ \hline 821227 \end{array}$$

Тапшырма 394
бети 65

$$\begin{aligned} 618 \cdot 4 + 351 &= 2472 + 351 = 2823 \\ (351 : 13 - 27) + 164 &= (27 - 27) + 164 = 0 + 164 = 164 \\ 360 : 60 : 20 : 5 &= 6 : 20 : 5 = 120 : 5 = 24 \end{aligned}$$

Тапшырма 395
бети 65

10 + к – туюнтма
 $a + v = v + a$
 $(a + v) + c = a + (v + c)$ – барабардык
 $201 - c > 175$ – барабарсыздык

$$\begin{array}{lll} 5 \cdot c = 80 & 15 - L = 8 & 9 \cdot m = 27 \text{ – теңдемелер} \\ c = 80 : 5 & L = 15 - 8 & m = 27 : 9 \\ c = 16 & L = 7 & m = 3 \end{array}$$

Тапшырма 396
бети 65

$$\begin{aligned} (4\text{дм}7\text{см} + 5\text{дм}6\text{см}) \cdot 5 &= (47\text{см} + 56\text{см}) \cdot 5 = \\ &= 103\text{см} \cdot 5 = 515\text{см} = \frac{5\text{м}15\text{см}}{515 : 100 = 5(\text{калд.}15)} \\ 4\text{дм}7\text{см} &= 4 \cdot 10\text{см} + 7\text{см} = 40\text{см} + 7\text{см} = 47\text{см} \\ 5\text{дм}6\text{см} &= 5 \cdot 10\text{см} + 6\text{см} = 50\text{см} + 6\text{см} = 56\text{см} \\ (4\text{т}200\text{кг} + 5\text{т}) - 3\text{т}200\text{кг} &= (4\text{т}200\text{кг} - 3\text{т}200\text{кг}) + 5\text{т} = \\ &= 1\text{т} + 5\text{т} = 6\text{т} \end{aligned}$$

Тапшырма 397
бети 65

$$\begin{aligned} 117-(12-x) &= 109 \\ 12-x &= 117-109 \\ 12-x &= 8 \\ x &= 12-8 \\ x &= 4 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (k-18)+75 &= 200 \\ k-18 &= 200-75 \\ k-18 &= 125 \\ k &= 125+18 \\ k &= 143 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} T: 117-(12-4) &= 109 \\ 117-8 &= 109 \\ 109 &= 109 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} T: (143-18)+75 &= 200 \\ 125+75 &= 200 \\ 200 &= 200 \end{aligned}$$

Тапшырма 398
бети 65

$$\begin{array}{r} \underline{- 875610} \\ 63000 \\ \hline 812610 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{- 443889} \\ 113567 \\ \hline 330322 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{+ 129876} \\ 333444 \\ \hline 463320 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{+ 600991} \\ 256817 \\ \hline 857808 \end{array}$$

$85 \cdot 65 = 5525$

$1000 : 4 = 250$

Тапшырма 399
бети 65

$$\begin{aligned} (2\text{дм}2\text{см}+5\text{дм}5\text{см}) \cdot 2 &= 7\text{дм}7\text{см} \cdot 2 = 14\text{дм}14\text{см} = 15\text{дм}4\text{см} \\ (8\text{см}-3\text{см}5\text{мм}) : 5 &= 4\text{см}5\text{мм} : 5 = (4 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) : 5 = \\ &= (40\text{мм} + 5\text{мм}) : 5 = 45\text{мм} : 5 = 9\text{мм} \end{aligned}$$

Тапшырма 401
бети 66

$$\begin{array}{r} \underline{- 785673} \\ 394885 \\ \hline 390788 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{- 4813175} \\ 2903213 \\ \hline 1909962 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{- 81480} \\ 35591 \\ \hline 45889 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{- 645781} \\ 05673 \\ \hline 640108 \end{array}$$

Тапшырма 402
бети 66

T – түрмөк – 180м
 $\frac{2}{2}$ – түрмөк – 180м
 Сатылды – ? алтыдан бири
 Сатылды – ? жарымы
 Бардык сатылганы - ?

$Чыгаруу: 180 : 6 + 180 : 2 = 30 + 90 = 120(\text{м})$

Жообу: Эртен менен 120м кездеме сатылган.

Тапшырма 403
бети 66

$810 - 6 \cdot k = 144$

$6 \cdot k = 810 - 144$

$a : 8 - 16 = 680$

$a : 8 = 680 + 16$

$$6 \cdot k = 666$$

$$k = 666 : 6$$

$$k = 111$$

$$\text{Тек: } 810 - 111 \cdot 6 = 144$$

$$810 - 666 = 144$$

$$144 = 144$$

$$a : 8 = 696$$

$$a = 696 \cdot 8$$

$$a = 5568$$

$$\text{Тек: } 5568 : 8 - 16 = 680$$

$$696 - 16 = 680$$

$$680 = 680$$

Тапшырма 404

бети 66

$$18 - c < 10$$

$$1) c = 8$$

$$2) c = 9$$

$$3) c = 10$$

$$18 - 8 = 10$$

$$18 - 9 < 10$$

$$18 - 10 < 10$$

$$9 < 10$$

$$8 < 10$$

Демек $c = 0$ дөн 18ге чейинки маанилеринде гана барабарсыздык аткарылат. Калган маанилерде туура болбойт. Маселен: $c = 19$ болсо, $18 - 19 < 10$ болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине мааниге ээ болуп калат.

Тапшырма 405

бети 66

$$(5\text{кг}800\text{г} + 7\text{кг}300\text{г}) : 2 = 13\text{кг}100\text{г} : 2 = (13 \cdot 1000\text{г} + 100\text{г}) : 2$$

=

$$= (13000\text{г} + 100\text{г}) : 2 = 13100\text{г} : 2 = 6550\text{г} =$$

$$= \frac{6550\text{г} = 6\text{кг}550\text{г}}{6550 : 1000 = 6(\text{кал}0.550)}$$

$$+ \begin{array}{r} 5\text{кг}800\text{г} \\ 7\text{кг}300\text{г} \\ \hline 12\text{кг}1100\text{г} \\ 13\text{кг}100\text{г} \end{array}$$

$$18\text{м} \cdot 5 + 10\text{м}5\text{см} \cdot 2 = 90\text{м} + 20\text{м}10\text{см} = 110\text{м}10\text{см}$$

Тапшырма 406

бети 66

$$+ \begin{array}{r} 14242 \\ 89675 \\ \hline 103917 \end{array}$$

$$+ \begin{array}{r} 357912 \\ 269019 \\ \hline 626931 \end{array}$$

$$- \begin{array}{r} 728615 \\ 274520 \\ \hline 454095 \end{array}$$

$$- \begin{array}{r} 65115 \\ 7200 \\ \hline 57915 \end{array}$$

Тапшырма 407

бети 66

$$\frac{a = 3\text{см}}{P = ?}$$

$$P = a + a + a = 3 \cdot a = 3 \cdot 3\text{см} = 9\text{см}$$

Тапшырма 409
бети 67

$\begin{array}{r} 500 \\ - 147 \\ \hline 353 \end{array}$	$\begin{array}{r} 900000 \\ - 72817 \\ \hline 827183 \end{array}$	$\begin{array}{r} 50000 \\ - 32815 \\ \hline 17185 \end{array}$
---	---	---

Тапшырма 410
бети 67

Болгон – 500сом
Көйнөк – 260 сом
Кум шекер - ?
Калды – 80 сом 10тый.

Чыгаруу: 1) $260 + 80 \text{ сом } 10 \text{ тый.} = 340 \text{ сом } 10 \text{ тый.}$

2) $500 \text{ сом} - 340 \text{ сом } 10 \text{ тый.} = 159 \text{ сом } 90 \text{ тый.}$

Жообу: Апасы кум шекерге 159сом90тый. төлөгөн

Тапшырма 411
бети 67

$$\begin{array}{ll} (c-50) \cdot 2 = 100 & 450 : x = 3569 - 3524 \\ c - 50 = 100 : 2 & 450 : x = 45 \\ c - 50 = 50 & x = 450 : 45 \\ c = 50 + 50 & x = 10 \\ c = 100 & \text{Текш: } 450 : 10 = 45 \\ & 45 = 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Текш: } (100 - 50) \cdot 2 = 100 \\ 50 \cdot 2 = 100 \\ 100 = 100 \end{array}$$

Тапшырма 412
бети 67

$480 - k > 460$	Барабарсыздык, барабардыкка
$480 - k = 460$	айланыш үчүн k -нын
$k = 480 - 460$	мааниси 20 болуш керек.
$k = 20$	б.а. $k = 20$

Тапшырма 413
бети 67

$$\begin{array}{ll} 45 : 9 \cdot 3 = 5 \cdot 3 = 15; & 45 : 9 \cdot 4 = 5 \cdot 4 = 20 \\ \text{демек } 45 : 9 \cdot 3 < 45 : 9 \cdot 4 \end{array}$$

Тапшырма 414
бети 67

$$\begin{array}{l} 3000 - 715 = 2285 \\ 800 - 449 = 351 \\ 1600 - 327 = 1273 \end{array}$$

Тапшырма 415
бети 67

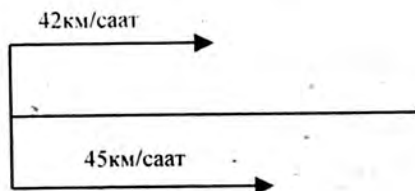
$$\begin{array}{r} + 45\text{к} \times 800\text{г} \\ + 64\text{к} \times 300\text{г} \\ \hline 109\text{к} \times 1100\text{г} \\ 110\text{к} \times 100\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 23\text{т} 500\text{кг} \\ \underline{15\text{т} 300\text{г}} \\ 8\text{т} 499\text{кг} 700\text{г} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 3\text{см} 5\text{мм} \\ \quad 6 \\ \hline 78\text{см} 30\text{мм} \\ \quad 81\text{см} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6\text{см} 5\text{мм} \\ \quad 12 \\ \hline 72\text{см} 60\text{мм} \\ 78\text{см} \end{array}$$

Тапшырма 416
бети 67

I – 42км/с

II – 42+3=45(км/с)

3 сааттагы аралык - ?

Чыгаруу: 1) 42·3=126(км)

2) 45·3=135(км)

3) 135-126=9(км)

Жообу: 3 саатта ар бири 126; 135км жол жүргөн.
Алардын аралыгы 9кмге айырмаланган.

Тапшырма 417
бети 68

$$\begin{array}{r} + 25672 \\ + 97711 \\ \hline 1) \quad 123383 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123383 \\ - 5247 \\ \hline 118136 \end{array}$$

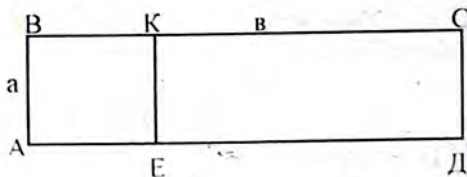
$$\begin{array}{r} + 21444 \\ + 16989 \\ \hline 2) \quad 38433 \end{array}$$

$$4000 - 15 \cdot 15 = 4000 - 225 = 3775$$

$$8275 : 5 - 822 = 1655 - 822 = 833$$

Тапшырма 418
бети 68

Берилди:
AB=1см5мм
BK=1см5мм
BC=4см
P₁? P₂?

$$P_2 = (a + b) \cdot 2 = (1\text{см} 5\text{мм} + 4\text{см}) \cdot 2 = 5\text{см} 5\text{мм} \cdot 2 = 10\text{см} 10\text{мм} = 11\text{см}$$

$$P_1 = 4 \cdot a = 4 \cdot 1\text{см} 5\text{мм} = 4\text{см} 20\text{мм} = 6\text{см}$$

Тапшырма 419
бети 68

$$(5+k)-8$$

$$k=15$$

$$(5+15)-8=20-8=12$$

Тапшырма 420
бети 68

$$(3\text{дм}3\text{см}3\text{мм}+5\text{см}8\text{мм})\cdot 5=391\text{мм}=\frac{39\text{см}1\text{мм}}{391:10=39(\text{кало.1})}$$

$$3\text{дм}3\text{см}3\text{мм}=(3\cdot 100\text{мм}+3\cdot 10\text{мм}+3\text{мм})=300\text{мм}+30\text{мм}+3\text{мм}=333\text{мм}$$

$$5\text{см}8\text{мм}=5\cdot 10\text{мм}+8\text{мм}=50\text{мм}+8\text{мм}=58\text{мм}$$

$$333\text{мм}+58\text{мм}=391\text{мм}$$

$$12\text{дм}5\text{см}\cdot 6-9\text{дм}2\text{см}\cdot 4=38\text{дм}2\text{см}=3\text{м}8\text{дм}2\text{см}$$

$$\begin{array}{r} \times 12\text{дм}5\text{см} \\ \quad 6 \\ \hline 72\text{дм}30\text{см} \\ \quad 75\text{дм} \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 9\text{дм}2\text{см} \\ \quad 4 \\ \hline 36\text{дм}8\text{см} \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{75\text{дм}} \\ 36\text{дм}8\text{см} \\ \hline 38\text{дм}2\text{см} \end{array}$$

Тапшырма 421
бети 68

$$AB=1\text{дм}2\text{см}=1\cdot 10\text{см}+2\text{см}=10\text{см}+2\text{см}=12\text{см}$$

$$12:3=4\text{см}$$

$$12:3\cdot 2=4\cdot 2=8\text{см}$$

$$12:3\cdot 3=4\cdot 3=12\text{см}$$

Демек $AC=4\text{см}$

$$AD=8\text{см}$$

$$AB=12\text{см}$$

Тапшырма 422
бети 68

$$(921-715)-981:9=206-109=97$$

$$1000000-3478=996522$$

$$516+19\cdot 12=516+228=744$$

$$938:7+(1000-$$

$$775)=134+225=359$$

Тапшырма 423
бети 68

15 окуучу: - 970г дан жалбыз
- 650гдан бака жалбырак } - ?

Чыгаруу:

$$970\text{г}\cdot 15+650\text{г}\cdot 15=14550\text{г}+9750\text{г}=243000\text{г}=\frac{243\text{кг}}{243000:1000=243}$$

$$= \frac{243\text{кг}}{243000:1000=243}$$

$$\begin{array}{r} \times 970 \\ \quad 15 \\ \hline 1) 14550\text{г} \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 650 \\ \quad 15 \\ \hline 9750 \end{array}$$

Жообу: 243 кг.

Тапшырма 424
бети 68

$$18715 + 84681 - 7274 = 103396 - 7247 = 96122$$

$$\begin{array}{r} +18715 \quad - 103396 \\ 84681 \quad 7274 \\ 1) \hline 103396 \quad 96122 \end{array}$$

$$37 \cdot 12 : 6 \cdot 3 = 444 : 6 \cdot 3 = 74 \cdot 3 = 222$$

$$121 : 11 \cdot 25 : 5 = 11 \cdot 25 : 5 = 275 : 5 = 55$$

$$3000 - 978 + 122 = 2022 + 122 = 2144$$

Тапшырма 426
бети 69

$$\text{Картошка} \left\{ \begin{array}{l} 24:2=12 \text{ баштык} \\ 5\text{кгдан} - 12 \text{ баштык} \\ 3\text{кгдан} - 12 \text{ баштык} \end{array} \right\} - ?$$

$$\text{Чыгаруу: } 5 \cdot 12 + 3 \cdot 12 = 60 + 36 = 96 (\text{кг})$$

Жообу: Дүкөндө 96кг картошка болгон.

Тапшырма 427
бети 69

$$88 : k \cdot 2 \text{ туюнтмасы } k=4 \text{ болсо } 88 : 4 \cdot 2 = 22 \cdot 2 = 44$$

Тапшырма 428
бети 69

$$n - 18 > 2$$

$$1) n = 21$$

$$2) n = 22$$

$$3) n = 23$$

$$21 - 18 > 2$$

$$22 - 18 > 2$$

$$23 - 18 > 2$$

Тапшырма 429
бети 69

$$3875 \text{ кг} = \frac{3\text{т}875\text{кг}}{3875 : 1000 = 3(\text{кало}875)}$$

$$8035 \text{ м} = \frac{3\text{км}35\text{м}}{8035 : 1000 = 8(\text{к}35)}$$

$$439 \text{ кг} = 439 \cdot 1000 = 439000 \text{ г}$$

$$247 \text{ км} = 247 \cdot 1000 \text{ м} = 247000 \text{ м}$$

Тапшырма 430
бети 69

$$183 + 567 + 17 = 750 + 17 = 767$$

$$958675 - 81948 - 2500 = 876727 - 2500 = 874227$$

Тапшырма 431
бети 69

$$17 \cdot 18 : 9 = 306 : 9 = 34$$

$$144 : 12 \cdot 25 = 12 \cdot 25 = 300$$

$$\begin{array}{r} \times 217 \\ 1) \frac{5}{1085} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 1268 \\ 2) \frac{1085}{183} \end{array}$$

Тапшырма 434
бети 68

$$8065 + (35124 - 1839) = 8065 + 33285 = 41350$$

$$\begin{array}{r} - 35124 \\ 1) \frac{1839}{33285} \end{array} \quad \begin{array}{r} + 33285 \\ 2) \frac{8065}{41350} \end{array}$$

$$900100 - 30800 - 317 = 869300 - 317 = 868983$$

$$(3275 + 55677) - 8249 = 50703$$

$$\begin{array}{r} + 55677 \\ 3275 \\ \hline 58952 \end{array} \quad \begin{array}{r} 58952 \\ 8249 \\ \hline 50703 \end{array}$$

Тапшырма 435
бети 70

$$\begin{array}{l} S = 81 \text{ мм}^2 \\ a = 9 \text{ мм} \\ \hline v = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} S = a \cdot v \\ 81 = 9 \cdot v \\ v = 81 : 9 \\ v = 9 \end{array}$$

тик бурчтук
жактары
9 мм болгон квадрат
экен

Тапшырма 436
бети 70

$$\begin{array}{l} S = 366 \text{ км} \\ t = 7 \text{ саат} \\ \hline t_1 = 1 \text{ саат} \\ \hline v = ? \end{array}$$

Чыгаруу:

$$\begin{array}{l} 1) 7 - 1 = 6 (\text{саат}) \\ 2) v = S : t = 366 : 6 = 61 (\text{км/саат}) \end{array}$$

Жообу: Бишкек-Нарын жолунда каттаган автобустун ылдамдыгы саатына 61 км.

Тапшырма 437
бети 70

$$\begin{array}{r} a = 1568 \\ (a + 867) + a = (1568 + 867) + 1568 = 4003 \\ \begin{array}{r} + 1568 \\ 867 \\ \hline 2435 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 2435 \\ 1568 \\ \hline 4003 \end{array} \end{array}$$

Тапшырма 438
бети 70

$$(3 \cdot 00 - 193) + 671929 = 674236$$

$$\begin{array}{r} 3500 \\ + 671929 \\ \hline 195 \\ + 3307 \\ \hline 3307 \\ + 674236 \end{array}$$

$$990000 - 148 \cdot 8 = 990000 - 1184 = 988816$$

$$\begin{array}{r} 148 \\ \times 8 \\ \hline 1184 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 990000 \\ + 1184 \\ \hline 988816 \end{array}$$

Тапшырма 439
бети 70

$$89375 + 113728 + 625 = 203728$$

$$\begin{array}{r} + 89375 \\ 113728 \\ \hline 203103 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 203103 \\ 625 \\ \hline 203728 \end{array}$$

$$567 - 118 - 278 = 449 - 278 = 171$$

$$625 : 5 : 5 = 125 : 5 = 25 \quad 15 \cdot 5 : 2 = 15 \cdot (5 : 2) = 15 \cdot 10 = 150$$

$$8 \cdot 7 \cdot 12 : 4 = 56 \cdot 12 : 4 = 56 \cdot 48 = 2688 \quad 100 - 80 - 10 = 20 - 10 = 10$$

Тапшырма 440
бети 70

$$115 \cdot 5 - 200 : 4 + 67 = 575 - 50 + 67 = 525 + 67 = 592$$

$$400 - 12 \cdot 13 + 777 : 7 = 400 - 156 + 111 = 244 + 111 = 355$$

Тапшырма 441
бети 70

$$x - 813 = 720 \quad a \cdot 18 = 342 \quad R : 20 = 14 \quad v + 815 = 1000$$

$$x = 720 + 813 \quad a = 342 : 18 \quad k = 20 \cdot 14 \quad v = 1000 - 815$$

$$x = 1533 \quad a = 19 \quad k = 280 \quad v = 185$$

1) Белгисиздер биринчи болуп жазылып турат.

2) Белгисиздерди табуу үчүн карама-каршы амал пайдаланылды.

Тапшырма 442
бети 70

$$(2 \cdot x) : 7 = 18$$

$$2x = 18 \cdot 7$$

$$2x = 126$$

$$x = 126 : 2$$

$$x = 63$$

$$(v + 19) + 56 = 142$$

$$v + 19 = 142 - 56$$

$$v + 19 = 86$$

$$v = 86 - 19$$

$$v = 67$$

$$\text{текш: } (67 + 19) + 56 = 142$$

$$86 + 56 = 142$$

$$142 = 142$$

$$\text{Декш: } (2 \cdot 63) : 7 = 18$$

$$126 : 7 = 18$$

$$18 = 18$$

Тапшырма 443
бети 71

$$v+12+v \cdot 5 \text{ туюнтмасына } v=3$$

$$v+12+v \cdot 5=3+12+3 \cdot 5=3+12+15=15+15=30$$

Тапшырма 444
бети 71

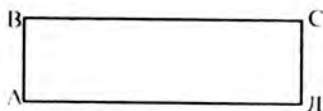
$$3875 \text{ кг} = \frac{3 \text{ т } 875 \text{ кг}}{3875 : 1000 = 3(\text{кало}) 875)} \quad \frac{745316 \text{ м}}{745316 : 1000} = 745(316 \text{ м})$$

Тапшырма 445
бети 71

$$385 \cdot 12 + 385 \cdot 9 = 8085 \quad 50000 - 600 \cdot 10 = 50000 - 6000 = 44000$$

$$\begin{array}{r} \times 385 \\ 1) \frac{12}{770} \\ + 385 \\ \hline 4620 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 385 \\ 2) \frac{9}{3465} \end{array} \quad \begin{array}{r} + 4520 \\ 3) \frac{3465}{8085} \end{array}$$

Тапшырма 446
бети 71

$$AO = r = 2 \text{ см}$$

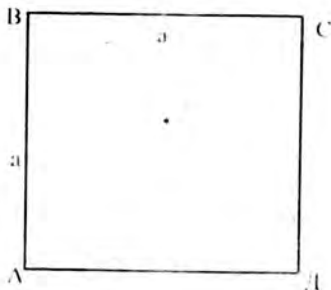
$$AD = 4 \text{ см}$$

Тапшырма 447
бети 71

$$AB = a = 5 \text{ м}$$

$$\frac{S_{\text{см}} \cdot 1000 = 5000 \text{ см} = 50 \text{ м}}{P - ?}$$

Чыгаруу: $P = 4 \cdot a = 4 \cdot 50 = 200 (\text{м})$
Жообу: Чарбакты курчап турган дубалдын узундугу 200 м.

Тапшырма 449
бети 71

$$k = 18$$

$$(k+3) + (k-5) = (18+3) + (18-5) = 21 + 13 = 273$$

Тапшырма 450

бети 71

$$\begin{array}{llll}
 x-257=615 & c:9=918 & (k-3)\cdot 4=116 & B(300-250)=400 \\
 x=615+257 & c=918\cdot 9 & k-3=116:4 & B\cdot 50=400 \\
 x=872 & c=8262 & k-3=29 & B=400:50 \\
 T:872-257=615 & T:8262:9=918 & k=29+3 & B=8 \\
 615=615 & 918=918 & k=32 & T:8\cdot 50=400 \\
 & & T:(32-3)\cdot 4 & 400=400 \\
 & & 29\cdot 4=116 & \\
 & & 116=116 &
 \end{array}$$

Тапшырма 451

бети 71

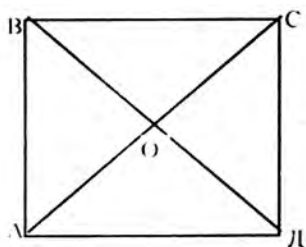
$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 87169 \\
 - 9999 \\
 \hline
 77170
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1879681 \\
 - 519987 \\
 \hline
 1359694
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 269714 \\
 + 957815 \\
 \hline
 1227529
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 178999 \\
 + 9187 \\
 \hline
 188186
 \end{array}
 \end{array}$$

Тапшырма 453

бети 72

Демек:

- AB=3см
- BC=4см
- BD=5см
- AB=DC
- BC=AD
- AC=BD
- AO=OC
- OB=OD
- OB=AO

Тапшырма 454

бети 72

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 28774 \\
 - 9457 \\
 \hline
 19317
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 61342 \\
 - 7500 \\
 \hline
 53842
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1216319 \\
 + 528817 \\
 \hline
 1745136
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 999891 \\
 + 101209 \\
 \hline
 1101100
 \end{array}
 \end{array}$$

Тапшырма 455

бети 72

Болгон - 120т. көмүр ←
 Жум.баш. - 23 тон бирин →
 Жум.аяг - кан жар?
 Складда канча - ? көмүр

Чыгаруу: 1) $120:3=40(t)$
 2) $120-40=80(t)$
 3) $80:2=40(t)$

Жабуу: Складда 40т. көмүр калган

Тапшырма 456

бети 72

$(k-13)\cdot 16=48$ $k-13=32$ Экинчи теңдеме

$$\begin{aligned} k-13 &= 48+16 & k &= 32+13 & \text{жөнөкөй теңдеме} \\ k-13 &= 64 & k &= 45 & \text{болот} \\ k &= 64+13 \\ k &= 77 \end{aligned}$$

Тапшырма 457
бети 72

$$\begin{aligned} U &= 65 \text{ км/саат} & S &= U \cdot t = 65 \cdot 2 = 130 \text{ (км)} \\ t &= 2 \text{ саат} & & \text{эки саатта 130 км жолду өтөт} \\ S &= ? \end{aligned}$$

Тапшырма 458
бети 72

$$\begin{aligned} (2 \text{ км} 300 \text{ м} + 3 \text{ км} 500 \text{ м}) : 4 &= (5 \text{ км} - 800 \text{ м}) : 4 = (5 - 1000 \text{ м} + 800 \text{ м}) : 4 = \\ &= (5000 \text{ м} + 800 \text{ м}) : 4 = 1800 \text{ м} : 4 = 450 \text{ м} \\ (8 \text{ дм} 5 \text{ см} - 2 \text{ дм}) : 5 &= 6 \text{ дм} 5 \text{ см} : 5 = 65 \text{ см} : 5 = \\ 325 \text{ см} &= \frac{3 \text{ м} 25 \text{ см}}{325 : 100 = 3(25)} \end{aligned}$$

$$5 \text{ мм} \cdot 20 + 9 \text{ мм} \cdot 30 = 100 \text{ мм} + 270 \text{ мм} = \frac{370 \text{ мм}}{370 : 10 = 37}$$

Тапшырма 459
бети 72

Тапшырды – 3кг ←
Анын – ? 1кг 200г жалбыз
Калганы – ? бака жалбырак
Чыгаруу:
1) 3кг - 1кг 200г = 1кг 800г
Жообу: 1кг 800г, бака жалбырак

Тапшырма 460
бети 72

$$K=2 \quad (7+k) \cdot k = (7+2) \cdot 2 = 9 \cdot 2 = 18$$

Тапшырма 461
бети 72

$$\begin{aligned} (3500-193)+671929 &= 3307+671929=675236 \\ 990000-148 \cdot 8 &= 990000-1184=988816 \\ 18 \cdot 6 : 3 &= 108 : 3 = 36 & 625 \cdot 5 : 19 &= 125 \cdot 19 = 2375 \end{aligned}$$

КӨН ОРУНДУ САЦЛАРДЫ КӨБӨЙТҮҮ
Көбөйтүү амальнын касиеттери

Тапшырма 462
бети 74

$$a + v = v + a$$

$$612 + 270 = 882$$

$$270 + 612 = 882 \text{ демек}$$

$$612 + 270 = 270 + 612$$

Тапшырма 463
бети 74

$$5 \cdot 6 = 6 \cdot 5 \quad 3 \cdot 5 = 5 \cdot 3 \quad 18 \cdot 1 = 1 \cdot 18$$

Тапшырма 465
бети 74

Оюнчук машина – 60
 Күрөкчө – ? 3 эсе көп
 Чака – 85ке аз } - ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 60 \cdot 3 = 180 \quad 2) 180 - 85 = 95$$

$$3) 60 + 180 + 95 = 335 \text{ (оюнчук)}$$

Жообу: Бала бакчага 335 оюнчук алынып келинген.

Тапшырма 466
бети 74

$$42875 + 995 = 43870 \quad 268 \cdot 7 = 1876 \quad 8600 : 100 = 86$$

$$18 \cdot 18 = 342 \quad 68342 - 9861 = 58481 \quad 5649 \cdot 6 = 33894$$

$$9600 : 10 = 960 \quad 71 \cdot 11 = 781$$

Тапшырма 467
бети 75

ABCD – тик бурчтук

$$S = 60 \text{ м}^2$$

$$a - ?$$

$$b - ?$$

$$1) a = 1 \text{ м}$$

$$b = 60 \text{ м}$$

$$2) a = 2 \text{ м}$$

$$b = 30 \text{ м}$$

$$3) a = 3 \text{ м}$$

$$b = 20 \text{ м}$$

$$4) a = 4 \text{ м}$$

$$b = 15$$

$$5) a = 5 \text{ м}$$

$$b = 12 \text{ м}$$

$$6) a = 6 \text{ м}$$

$$b = 10 \text{ м}$$

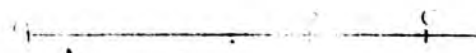
Тапшырма 468
бети 75

$$a = 22; \quad b = 45.$$

$$1) 22 + 45 = 67 \quad 45 + 22 = 67 \text{ демек } 22 + 45 = 45 + 22$$

$$2) 22 \cdot 45 = 990 \quad 45 \cdot 22 = 990 \text{ демек } 22 \cdot 45 = 45 \cdot 22$$

Тапшырма 469
бети 75

$$AB = 5 \text{ см}$$

$$AC = 7 \text{ см}$$

$$BC = AC - AB = 7 \text{ см} - 5 \text{ см} = 2 \text{ см}$$

BC - ?

Тапшырма 470
бети 75

$368915 = 300000 + 60000 + 8000 + 900 + 10 + 5$
Жогорку разряд миндин жүздүгү деп аталат.

Тапшырма 471
бети 75

Жеңил маш. 100км - 10л.
Жүк таш. маш. 100км - ? л эсе көп
Жүк таш. маш. 300км - ? бензин сарпталат
Чыгаруу: 1) $10 : 3 = 30(л)$ 2) $300 : 100 = 3$ 3) $30 \cdot 3 = 90(л)$
Жообу: Жүк: таш. маш. 300кмге 90л бензин сарптайт.

Тапшырма 472
бети 75

$288 : 12 = 24$ Бул 1м кездеменин баасы
1) Бир көйнөккө 3м кездеме кетсе, канча сом керектелет?
2) 168 сомго ушул кездемеден канча метр алууга болот?

Тапшырма 473
бети 75

$\times 3d\ m\ 5c\ m$	$\times 6c\ m\ 8m\ m$	$\times 4k\ 20c$
<u>12</u>	<u>14</u>	<u>10</u>
$36d\ m\ 60c\ m$	$84c\ m\ 12m\ m$	$40k\ 200c$
$42d\ m$	$95c\ m\ 2m\ m$	

Тапшырма 474
бети 75

$a \cdot v = v \cdot a$ $3 \cdot 4 = 12$ $4 \cdot 3 = 12$ демек $3 \cdot 4 = 4 \cdot 3$
 $a = 3$
 $v = 4$

Тапшырма 475
бети 74

$$3468 = 3000 + 400 + 60 + 8$$

$$21983 = 20000 + 1000 + 900 + 80 + 3$$

Тапшырма 476
бети 75

$$\left. \begin{array}{l} 6\text{сөм} 53\text{тый} - 100\text{ марка} \\ 4\text{сөм} 50\text{тый} - 100\text{ марка} \end{array} \right\} - ? \text{ сөм}$$

Чыгаруу: 6сөм 33тый.
 $100 + 4\text{сөм} 50\text{тый} \cdot 100 = 1083\text{сөм}$

$$\begin{array}{r} \times 6\text{сөм} 53\text{тый} \\ 100 \\ \hline 1) \frac{600\text{сөм} 5300\text{тый}}{633\text{сөм}} \\ 633 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 4\text{сөм} 50\text{тый} \\ 100 \\ \hline 2) \frac{400\text{сөм} 5000\text{тый.}}{450\text{сөм}} \end{array}$$

$$3) \frac{450}{1083\text{сөм}}$$

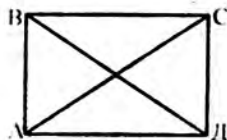
Тапшырма 477
бети 75

$$500 + 70 + 8 = 578 \quad 6000 + 300 + 40 + 0 = 6340$$

$$3\text{жүзд.} + 5\text{онд.} + 8 = 358$$

Тапшырма 478
бети 75

$$\begin{array}{l} AB = 2\text{см} \\ BC = 2\text{см} 8\text{мм} \\ \underline{VD = AC = 3\text{см} 5\text{мм}} \\ P = ? \quad S = ? \end{array}$$

$$P = (a + b) \cdot 2 = (2\text{см} + 2\text{см} 8\text{мм}) \cdot 2 = 4\text{см} 8\text{мм} \cdot 2 = 8\text{см} 16\text{мм} = 9\text{см} 6\text{мм}$$

$$S = a \cdot b = 2\text{см} 2\text{см} 8\text{мм} = 2 \cdot 10\text{мм} (2 \cdot 10\text{мм} + 8\text{мм}) = 20\text{мм} \cdot 28 =$$

$$= \frac{560\text{мм}^2}{56 : 10} = 56\text{см}^2$$

Тапшырма 479
бети 76

$$(7856 + 992) - 795 \cdot 3 = 8848 - 2385 = 6463$$

$$75 : 12 : 4 - 199 = 900 : 4 - 199 = 225 - 199 = 26$$

$$960 : 10 - 12 \cdot 3 = 96 - 36 = 60$$

$$8099 - 2347 = 7821 - 2347 = 5474$$

Тапшырма 480

бети 76

$$7 \cdot 250 \text{ кг} + 150 \text{ г} = 7 \cdot 1000000 \text{ г} + 250 \cdot 1000 \text{ г} + 150 \text{ г} =$$

$$= 7000000 \text{ г} + 250000 \text{ г} + 150 \text{ г} = 7250000 \text{ г} + 150 \text{ г} = 7250150 \text{ г}$$

$$7 \text{ км} + 300 \text{ м} + 80 \text{ см} = 7 \cdot 100000 \text{ см} + 300 \cdot 100 \text{ см} + 80 \text{ см} =$$

$$= 700000 \text{ см} + 30000 \text{ см} + 80 \text{ см} = 730080 \text{ см}$$

$$\frac{1200 \text{ мм}}{10} = \frac{120 \text{ см}}{100} = 1 \text{ м} + 20 \text{ см}$$

$$\frac{1200}{10} : 10 = \frac{120}{100} : 100 = 1 \text{ (калд. 20)}$$

$$10000 \text{ г} = 10 \text{ кг}$$

Тапшырма 481

бети 76

$$1000 + 800 + 70 + 5 = 1875 \quad 40000 + 2000 + 500 + 10 + 7 = 42517$$

Тапшырма 482

бети 76

$$874 - 15 \cdot 20 + 47 = 874 - 300 + 47 = 574 + 47 = 621$$

$$7000 - 27 \cdot 15 = 7000 - 405 = 6595$$

$$115 \cdot 9 + 1834 = 1035 + 1834 = 2869$$

$$1247 - 579 - 218 = 668 - 218 = 450$$

Тапшырма 483

бети 76

- а) $a + v = v + a$; $a - v = v - a$ булар амал белгилери менен гана айырмаланышат.
- б) $(a + v) + c = a + (v + c)$ – кошуунун топтоштуруу касиети
 $(a - v) - c = a - (v + c)$ – көбөйтүүнүн топтоштуруу касиети.

Тапшырма 484

бети 76

$$8 \cdot 4 \cdot 25 = (8 \cdot 4) \cdot 25 = 8 \cdot (4 \cdot 25) = 8 \cdot 100 = 800$$

$$(47 \cdot 2) \cdot 5 = 47 \cdot (2 \cdot 5) = 47 \cdot 10 = 470$$

$$35 \cdot (10 \cdot 8) = (35 \cdot 10) \cdot 8 = 350 \cdot 8 = 2800$$

$$6 \cdot 10 \cdot 2 = (6 \cdot 10) \cdot 2 = 6 \cdot (10 \cdot 2) = 6 \cdot 20 = 120$$

Тапшырма 485

бети 76

$a = 5$ кирпич 1) $10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 + 10 \cdot 5 +$
 $v = 10$ кирпич $+ 10 \cdot 5 = 50 \cdot 8 = 400$ кирпич

$c = 8$ кирпич 2) $10 \cdot 5 \cdot 8 = 50 \cdot 8 = 400$ кирпич

Тапшырма 486

бети 77

$$817 + 49 - 5999 + 9688 = 75250 + 9688 = 84938$$

$$198 \cdot 2 + 48 \cdot 12 = 396 + 576 = 972$$

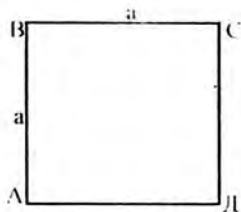
$$500 \cdot 204 \cdot 4 = 500 \cdot 1224 \cdot 4 = 500 \cdot 306 = 194$$

$$800 \cdot 10 \cdot 100 \cdot 4 = 80 \cdot 100 \cdot 4 = 8000 \cdot 4 = 2000$$

Тапшырма 487

бети 77

$$\begin{aligned} S &= 9 \text{ см}^2 \\ a &= ? \\ 9 &= a \cdot a \\ 3 \cdot 3 &= a \cdot a \\ a &= 3 \text{ см} \end{aligned}$$

Тапшырма 488
бети 77

ABCD – тик бурчтук

$$A = 5 \text{ см}$$

$$S = a \cdot b = 5 \text{ см} \cdot 7 \text{ см} = 35 \text{ см}^2$$

$$B = 7 \text{ см}$$

$$S = ?$$

Тапшырма 489
бети 77

а) 3261 санында 1- айрым бирдик

3261 – жалпы бирдик

$$3261 : 10 = 326 \text{ (калд. 1)} \quad 326 \text{ – жалпы ондук}$$

2 – айрым жүздүк

$$3261 : 100 = 32 \text{ (калд. 61)}, \quad 32 \text{ – жалпы жүздүк}$$

$$3261 : 1000 = 3 \text{ (261)} \quad 3 \text{ – айрым жана жалпы миңдик}$$

$$б) 827859 = 80000 + 20000 + 7000 + 800 + 50 + 9$$

Тапшырма 490
бети 77

$$a = 18; \quad b = 35; \quad c = 5$$

$$18 + 35 + 5 = (18 + 35) + 5 = 18 + (35 + 5)$$

$$18 \cdot 35 \cdot 5 = (18 \cdot 35) \cdot 5 = 8 \cdot (35 \cdot 5)$$

Тапшырма 491
бети 77

Ящиктин салмагы – 500г

Контейнердин салмагы - 10 · 500кг

Канча жүк - ?

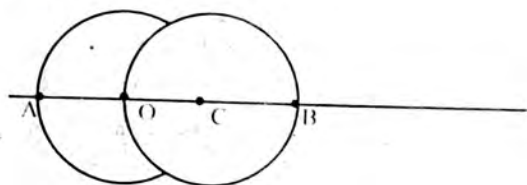
$$\text{Чыгаруу: 1 жол: } 10 \cdot 500 \text{ кг} = 5000 \text{ кг} \quad 5000 : 5 = 25000 \text{ (кг)}$$

$$2 \text{ жол: } (10 \cdot 500) : 5 = 5000 : 5 = 25000 \text{ (кг)} = 25 \text{ (т)}$$

Жообу: Машинага 25т жүк жүктөлгөн.

Тапшырма 492

бети 77

$$AB = 4\text{см}5\text{мм}$$

$$OC = 1\text{см}5\text{мм}$$

Тапшырма 493

бети 77

$$\begin{aligned} (x-2):5 &= 4 & x-2 &= 4 \cdot 5 \\ x-2 &= 20 & x &= 20+2 & x &= 22 \end{aligned}$$

Тапшырма 494

бети 77

$$\begin{aligned} 1) (15+20) \cdot 2 &= 15 \cdot 2 + 20 \cdot 2 = 30 + 40 = 70 \\ 2) (15+20) \cdot 2 &= 35 \cdot 2 = 70 \end{aligned}$$

Тапшырма 495

бети 77

$$\begin{array}{r} \times 115 \\ \quad 4 \\ \hline 460 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 212 \\ \quad 13 \\ \hline 636 \\ + \\ \quad 212 \\ \hline 2756 \end{array}$$

Биринчиси көп орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү. Экинчиси көп орундуу санды эки орундуу санга көбөйтүү менен айырмаланышат.

Тапшырма 496

бети 78

$$k=19; \quad p=20; \quad c=8$$

$$1) K+P+C=(K+P)+C=K+(P+C)$$

$$19+20+8=(19+20)+8=19+(20+8)=47$$

$$2) K \cdot P \cdot C=(K \cdot P) \cdot C=K \cdot (P \cdot C)$$

$$19 \cdot 20 \cdot 8=(19 \cdot 20) \cdot C=19 \cdot (20 \cdot 8)=19 \cdot 160=3040$$

Тапшырма 497

бети 78

$$512 \cdot 4 + 68 \cdot 12 + 35 \cdot 10 = 2048 + 816 + 350 = 2864 + 350 = 3214$$

$$9000 : 100 - 15000 : 1000 = 90 - 15 = 75$$

Тапшырма 498

бети 78

$$(9+4) \cdot 5 = 9 \cdot 5 + 4 \cdot 5 = 45 + 20 = 65$$

$$(9+4) \cdot 5 = 13 \cdot 5 = 65$$

Тапшырма 499

бети 78

$$K=11, m=18, n=7$$

$$(k+m) \cdot n = kn + mn$$

$$(11+18) \cdot 7 = 11 \cdot 7 + 18 \cdot 7 = 77 + 125 = 202$$

Тапшырма 500

бети 78

$$(16+8) \cdot 5 = 16 \cdot 5 + 8 \cdot 5 = 80 + 40 = 120 \quad 3 \cdot 40 + 27 \cdot 3 = 120 + 81 = 201$$

$$(16+8) \cdot 5 = 24 \cdot 5 = 120 \quad (40+27) \cdot 3 = 67 \cdot 3 = 201$$

Тапшырма 501

бети 78

$$17 \cdot 7 = (10+7) \cdot 7 = 10 \cdot 7 + 7 \cdot 7 = 70 + 49 = 119$$

$$114 \cdot 4 = (100+10+4) \cdot 4 = 100 \cdot 4 + 10 \cdot 4 + 4 \cdot 4 = 400 + 40 + 16 = 456$$

6

$$85 \cdot 66 = (80+5) \cdot 66 = 80 \cdot 66 + 5 \cdot 66 = 5280 + 330 = 5610$$

Тапшырма 502

бети 78

$$S = 12 \text{ см}^2$$

$$a = 3 \text{ см}$$

$$x = ?$$

$$S = a \cdot b$$

$$a \cdot x = 12 \text{ см}^2$$

$$3 \text{ см} \cdot x = 12 \text{ см}^2$$

$$x = 12 : 3 = 4$$

$$x = 4 (\text{см})$$

Тапшырма 503

бети 78

$$L \cdot 2 + L \cdot 8 \text{ да } L = 5 \text{ болсо}$$

$$1) 5 \cdot 2 + 5 \cdot 8 = 10 + 40 = 50$$

$$2) 5 \cdot 2 + 8 \cdot 5 = (2+8) \cdot 5 = 10 \cdot 5 = 50$$

Тапшырма 504

бети 78.

$$R=15, c=9, d=10$$

$$1) R+C+d = (R+C)+d = R+(c+d)$$

$$15+9+10 = (15+9)+10 = 15+(9+10) = 15+19 = 34$$

$$R \cdot c \cdot d = (R \cdot c) \cdot d = R \cdot (c \cdot d)$$

$$15 \cdot 9 \cdot 10 = (15 \cdot 9) \cdot 10 = 15 \cdot (9 \cdot 10) = 15 \cdot 90 = 1350$$

$$2) R+C+d = Rd+Cd$$

$$(15+9) \cdot 10 = 15 \cdot 10 + 9 \cdot 10 = 150 + 90 = 240$$

$$(15+9) \cdot 10 = 24 \cdot 10 = 240$$

Тапшырма 505
бети 79

$$25 \cdot 4 = (20 + 5) \cdot 4 = 20 \cdot 4 + 5 \cdot 4 = 80 + 20 = 100$$

$$345 \cdot 5 = (300 + 40 + 5) \cdot 5 = 300 \cdot 5 + 40 \cdot 5 + 5 \cdot 5 = 1500 + 200 + 25 = 1725$$

Тапшырма 506
бети 79

а) $(12 + 20) \cdot 5 = 12 \cdot 5 + 20 \cdot 5 = 60 + 100 = 160$
 б) 1) $(18 - 10) \cdot 2 = 18 \cdot 2 - 10 \cdot 2 = 36 - 20 = 16$
 2) $(18 - 10) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16$

Тапшырма 507
бети 79

1) $(30 - 8) \cdot 12 = 30 \cdot 12 - 8 \cdot 12 = 360 - 96 = 264$
 2) $(30 - 8) \cdot 12 = 22 \cdot 12 = 264$
 1) $(200 - 25) \cdot 5 = 200 \cdot 5 - 25 \cdot 5 = 1000 - 125 = 875$
 2) $(200 - 25) \cdot 5 = 175 \cdot 5 = 875$

Тапшырма 508
бети 79

а) $3805 = 3000 + 800 + 5$
 $2004 = 2000 + 4$
 $853009 = 800000 + 50000 + 3000 + 9$
 б) $20000 + 5000 + 800 + 30 + 7 = 25837$
 $4000 + 7 = 4007$
 $60000 + 3000 + 9 = 63009$

Тапшырма 509
бети 79

$$2\text{км}200\text{м} \cdot 4 + 500\text{м} \cdot 6 = 8\text{км}800\text{м} + 3\text{км} = 11\text{км}800\text{м}$$

1) $\frac{4}{8\text{км}800\text{м}}$ 2) $\frac{500\text{м}}{6} = \frac{500\text{м}}{3000\text{м}} \cdot 1000 = 3\text{км}$

$$(3\text{дм}5\text{см} + 4\text{дм}7\text{см}) \cdot 2 = 3\text{дм}5\text{см} \cdot 2 + 4\text{дм}7\text{см} \cdot 2 = 6\text{дм}10\text{см} + 8\text{дм}14\text{см} = 7\text{дм} + 9\text{дм}4\text{см} = 16\text{дм}4\text{см}$$

$$10\text{кг}300\text{г} - 10 \cdot 5\text{кг}100\text{г} \cdot 8 = 62\text{кг}200\text{г}$$

1) $\frac{10 \cdot 300}{100 \cdot 3000}$ 2) $\frac{5 \cdot 100}{100 \cdot 800}$ 3) $\frac{40 \cdot 800}{62 \cdot 200}$

$$(10\text{см}5\text{мм} - 2\text{см}8\text{мм}) \cdot 7 = 77\text{мм}; 7 = 11\text{мм}$$

$$10\text{см}5\text{мм} = 10 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм} = 100\text{мм} + 5\text{мм} = 105\text{мм}$$

$$2\text{см}8\text{мм}=2\cdot 10\text{мм}+8\text{мм}=20\text{мм}+8\text{мм}=28\text{мм}$$

$$105\text{мм}-28\text{мм}=77\text{мм}$$

Тапшырма 510
бети 79

$$\begin{aligned} (v+20)+63 &= 150 & 440-a\cdot 4 &= 60 \\ v+20 &= 150-63 & a\cdot 4 &= 440-60 \\ v+20 &= 87 & a\cdot 4 &= 380 \\ v &= 87-20 & a &= 380:4 \\ v &= 67 & a &= 95 \end{aligned}$$

Тапшырма 511
бети 79

$$\begin{aligned} a &= 47; & v &= 23; & c &= 10; \\ (47-23)\cdot 10 &= 47\cdot 10-23\cdot 10 & &= 470-230 & &= 240 \\ (47-23)\cdot 10 &= 24\cdot 10 & &= 240 \end{aligned}$$

Тапшырма 512
бети 80

$$\begin{aligned} (100+15)\cdot 10 &= 100\cdot 10+15\cdot 10 & &= 1000+150 & &= 1150 \\ 7\cdot (120+40) &= 7\cdot 120+7\cdot 40 & &= 840+280 & &= 1120 \end{aligned}$$

Тапшырма 513
бети 80

Жөө кишинин ылдамд. – 4км/саат
Велосипед ылдамд. – 20 км/саат
2 саатта арал. - ? км.
Чыгаруу: 1-жол. $(4+20)\cdot 2=24\cdot 2=48(\text{км})$
2-жол. $4\cdot 2+20\cdot 2=8+40=48\text{км}$
Жообу: 2 сааттан кийин алардын аралыгы 48км. болгон.

Тапшырма 514
бети 80

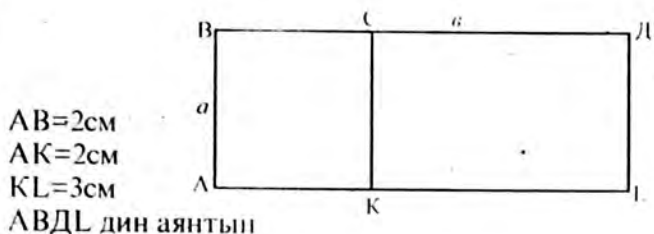
Класета 22 уул 18 кыз
Ар бири – 5тен мисал
Чыгаруу: 1 жол $22\cdot 5+18\cdot 5=110+90=200(\text{мис.})$
2 жол. $(22+18)\cdot 5=40\cdot 5=200(\text{мис.})$
Жообу: Бардыгы 200 мисал чыгарышкан.

Тапшырма 515
бети 80

$$\begin{aligned} \text{a) } (75+149)\cdot 5 &= 75\cdot 5+149\cdot 5 & &= 375+745 & &= 1120 \\ & (75+149)\cdot 5 & &= 224\cdot 5 & &= 1120 \\ \text{б) } (99-21)\cdot 2 &= 99\cdot 2-21\cdot 2 & &= 198-42 & &= 156 \\ & (99-21)\cdot 2 & &= 78\cdot 2 & &= 156 \end{aligned}$$

Тапшырма 516

бети 80

$AB=2\text{см}$

$AK=2\text{см}$

$KL=3\text{см}$

ABDL дин аянтын

$AB=a \quad BD=b \quad AL=AK+KL=2+3=5(\text{см})$

1) $S=a \cdot b=2 \cdot 5=10(\text{см}^2)$

2) $S_{ABCK}=AB \cdot AK=2 \cdot 2=4(\text{см}^2)$

$S_{CKDL}=CK \cdot KL=2 \cdot 3=6(\text{см}^2)$

$S=4+6=10(\text{см}^2)$

Тапшырма 517

бети 80

$(72+m) \cdot 3$

$m=40$ болсо

1) $(72+40) \cdot 3=372+40 \cdot 3=216+120=336$

2) $(72+40) \cdot 3=112 \cdot 3=336$

Тапшырма 518

бети 80

$a=18; \quad b=11, \quad c=7$

1) $(18+11) \cdot 7=18 \cdot 7+11 \cdot 7=126+77=203$

$(18+11) \cdot 7=29 \cdot 7=203$

2) $(18-11) \cdot 7=18 \cdot 7-11 \cdot 7=126-77=49$

$(18-11) \cdot 4=7 \cdot 7=49$

Тапшырма 519

бети 80

$625:25:15-77=25 \cdot 15-77=375-77=298$

$400-19 \cdot 18=400-342=58$

Тапшырма 520

бети 80

а) $(a+b)+c=a+(b+c)=a+b+c$

б) $a \cdot b \cdot c=(a \cdot b) \cdot c=(a \cdot c) \cdot b=c \cdot b \cdot a$

Тапшырма 521

бети 81

$(a+b) \cdot c=a \cdot c+a \cdot b \cdot c$ – көбөйтүндүнүн кошууга карата бөлүштүрүүчүлүк эрежеси

$(a-b) \cdot c=a \cdot c-b \cdot c$ – көбөйтүндүнүн айырмага карата бөлүштүрүүчүлүк эрежеси

$a+v=v+a$ кошуучулардын орун алмаштыруучулук эрежеси

$k \cdot m \cdot n = (m \cdot k) \cdot n = m(k \cdot n)$ – көбөйтүндүлүнүн орун алмаштыруучулук эрежеси

Тапшырма 522
бети 81

$$\frac{1000000 \cdot 1}{1000000 \cdot 1000} = \frac{1000 \text{ км}^2}{1000 \cdot 1000} = 1$$

$$\frac{1000000 \text{ см}}{1000000 : 100} = \frac{10000 \text{ м}}{10000 : 1000} = 10$$

Тапшырма 523
бети 81

$$V = 5 \text{ м/сек} \quad t = \frac{S}{V} \quad t = \frac{S}{V} = \frac{15 \text{ м}}{5 \text{ м/сек}} = 3 \text{ сек}$$

$$\frac{S = 15 \text{ м}}{t = ?}$$

Тапшырма 524
бети 81

$$S_{\text{тет}} = 13 \text{ см}^2$$

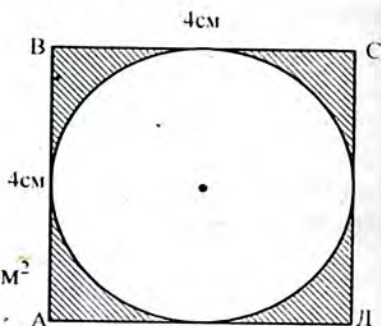
ABCD – квадрат

$$\frac{a = 4 \text{ см}}{S = ?}$$

$$S = a \cdot a = 4 \text{ см} \cdot 4 \text{ см} = 16 \text{ см}^2$$

$$16 - 13 = 3 (\text{см}^2)$$

Жообу: Тегеректин сыртындагы тордолгон жерлердин аянттары 3 см^2 ге барабар.

Тапшырма 525
бети 81

$$235 \cdot 6 = (200 + 30 + 5) \cdot 6 = 200 \cdot 6 + 30 \cdot 6 + 5 \cdot 6 =$$

$$1200 + 180 + 30 = 1380 + 30 = 1410$$

Тапшырма 526
бети 81

$$(a+5) \cdot a \quad a=5 \text{ болсо}$$

$$1) (5+5) \cdot 5 = 5 \cdot 5 + 5 \cdot 5 = 25 + 25 = 50$$

$$2) (5+5) \cdot 5 = 10 \cdot 5 = 50$$

Тапшырма 527
бети 81

$$12 \cdot 1 = 12 \quad 1 \cdot 345 = 345 \quad 700 \cdot 0 = 0 \quad 0 \cdot 9 = 0 \quad 1000 \cdot 1 = 1000$$

Тапшырма 528
бети 81

$$\left. \begin{array}{l} I - 12\text{кгдан } 20 \text{ ящик} \\ II - \text{кгдан } 32 \text{ ящик} \end{array} \right\} - ?$$

Чыгаруу: $20 \cdot 12 + 32 \cdot 12 = 240 + 384 = 624(\text{кг})$

Жообу: Эки дүкөнгө 624кг бадраң түшүрүлгөн.

Тапшырма 529
бети 82

$(m+5) \cdot 4$ $m=25$ болсо

1) $(25+5) \cdot 4 = 25 \cdot 4 + 5 \cdot 4 = 100 + 20 = 120$

2) $(25+5) \cdot 4 = 30 \cdot 4 = 120$

Тапшырма 530
бети 82

$155 \cdot 0.9348 + 85442 = 155 \cdot 0 + 85442 = 155 + 85442 = 85597$

$(1000 - 847 \cdot 0) : 10 = (1000 - 0) : 10 = 1000 : 10 =$

$0 : 10 = 1000 : 10 = 100$

$73863 \cdot 10 - 63916 = 738630 - 63916 = 674714$

$(875 - 0) \cdot 1 = 875 \cdot 1 - 0 \cdot 1 = 875 - 0 = 875$

Тапшырма 531
бети 82

$(518 - 445) \cdot x = 73$

$a \cdot 4 = 844 - 420$

$73 \cdot x = 73$

$a \cdot 4 = 424$

$x = 73 : 73$

$a = 424 : 4$

$x = 1$

$a = 106$

Тапшырма 532
бети 82

$100 : 10 \cdot 1 = 10 \cdot 1 = 10$

$100 : 10 \cdot 3 = 10 \cdot 3 = 30$

$100 : 10 \cdot 5 = 10 \cdot 5 = 50$

Тапшырма 533
бети 82

$K : (18 - 3) = 15$

$800 - m = 13 \cdot 25$

$K : 54 = 15$

$800 - m = 325$

$K = 54 \cdot 15$

$m = 800 - 325$

$K = 810$

$m = 475$

Тапшырма 534
бети 82

$(105 - 105) \cdot 83 + 347 \cdot 9 = 0 \cdot 83 + 3123 = 0 + 3123 = 3123$

$(73 \cdot 4 + 83 \cdot 3) \cdot 0 = (292 + 249) \cdot 0 = 472 \cdot 0 = 0$

Тапшырма 535
бети 82

Болгон - 20 машина ←
4төн бири - ? 5 тонналык }
Калганы - 6 тонналык }

Чыгаруу: 1) $20:4=5$ (машина)
 $20-5=15$ (машина)
 $5 \cdot 5 + 15 \cdot 6 = 25 + 90 = 115$ (т)

Жообу: Шаарга 115т. картошка жөнөтүлгөн.

Тапшырма 536
бети 82

$12 - k \cdot 2 > 6$ $k=5$ болсо

$12 - 5 \cdot 2 > 6$ $12 - 10 > 6$ $2 > 6$ Бирок
мындай болбостугу керек б.а. $2 < 6$. Демек, $k=5$
мааниде туюнтма туура натыйжа бербейт.

Ошентип, «К» нын мааниси 5тен чоң маанилердин
бардыгында аткарылбайт.

Тапшырма 537
бети 82

$$S_1 = 3 \text{ см}^2$$

$$AB = 4 \text{ см}$$

$$BC = 5 \text{ см}$$

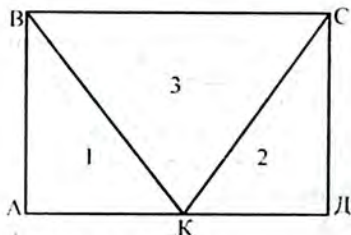
$$S_3 = ?$$

$$S_1 = S_2 = 3 \text{ см}^2$$

$$S = a \cdot b = 4 \cdot 5 = 20 \text{ (см}^2\text{)}$$

$$S_3 = S - (S_1 + S_2) = 20 - (3 + 3) = 20 - 6 = 14 \text{ (см}^2\text{)}$$

Демек, ВКС үч бурчтугунун аянты 14 см^2 .

Тапшырма 538
бети 82

$$73 \cdot 0 + 815 \cdot 1 - 645 = 0 + 815 - 645 = 815 - 645 = 170$$

$$(2256 + 3991) \cdot 1 - 0 = 6247 \cdot 1 - 0 = 6247 - 0 = 0$$

$$0:8635 = 0$$

Тапшырма 539
бети 82

$$2003 = 2000 + 3 \quad 1550005 = 1000000 + 500000 + 50000 + 5$$

Тапшырма 540
бети 82

$$615 \cdot 1 + 320 \cdot 5 - 1534 = 615 + 1600 - 1534 = 2215 - 1534 = 681$$

$$900:10 - 900:100 = 90:9 = 81 \quad 810:10 - 81 \cdot 100 = 8100$$

$$8100 = 0$$

$$(786 + 349) \cdot 1 - 1 \cdot (1000 - 975) = 1135 \cdot 1 - 1 \cdot 25 = 1135 - 25 = 1110$$

Ташпырма 541
бети 82

$$a=85 \quad c=60 \quad c=4$$

1) $(85+60) \cdot 4 = 145 \cdot 4 = 580$
 $(85+60) \cdot 4 = 85 \cdot 4 + 60 \cdot 4 = 340 + 240 = 580$

2) $(85-60) \cdot 4 = 85 \cdot 4 - 60 \cdot 4 = 340 - 240 = 100$
 $(85-60) \cdot 4 = 25 \cdot 4 = 100$

БИР ЖАНА НӨЛДӨР МЕНЕН ТУЮНТУЛГАН САНДАРГА КӨБӨЙТҮҮ

Ташпырма 542
бети 85

$$1818 \cdot 10 = 18180 \quad 45 \cdot 100 = 4500 \quad 9 \cdot 1000 = 9000$$

Ташпырма 543
бети 85

$$2 \text{ км } 150 \text{ м} = 2 \cdot 1000 \text{ м} + 150 \text{ м} = 2000 \text{ м} + 150 \text{ м} = 2150 \text{ м}$$
$$3 \text{ т } 200 \text{ кг} = 3 \cdot 1000 \text{ кг} + 200 \text{ кг} = 3000 \text{ кг} + 200 \text{ кг} = 3200 \text{ кг}$$
$$8 \text{ дм } 5 \text{ см } 3 \text{ мм} = 8 \cdot 100 \text{ мм} + 5 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм} =$$
$$= 800 \text{ мм} + 50 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 853 \text{ мм}$$
$$3 \text{ кг } 500 \text{ г} = 3 \cdot 500 \text{ г} + 500 \text{ г} = 3000 \text{ г} + 500 \text{ г} = 3500 \text{ г}$$

Ташпырма 545
бети 85

Түндүк жээги – 219 км
Түштүк жээги – 216 км
Айланып чыгуу убакт. – 6 саат
Ылдамдыгы - ?

Чыгаруу: $(219+216):6=435:6=72$ (калд.3)

Жообу: Машинанын ылдамдыгы болжол менен
саатына 72 км

Ташпырма 546
бети 85

A _____ B

C _____ Д

AB=10 см

CD=AB:2=10:2=5(см)

CD=5 см

CD-кесиндиси AB кесиндисин
жарым үлүшүн түзөт.

AB-CD=10-5=5(см)

Демек, AB кесиндиси, CD кесиндисинен 5 см ге узун.

Тапшырма 547
бети 85

$$\begin{aligned}2547 \text{ санында } & 7\text{-айрым бирдик} \\ & 2547 - \text{жалпы бирдик} \\ & 4 - \text{айрым ондук} \\ 2547:10=254(\text{калд.}7) & 254 - \text{жалпы ондук} \\ & 5 - \text{айрым жүздүк} \\ 2547:100=25(\text{калд.}47) & 25 - \text{жалпы жүздүгү} \\ & 2 - \text{айрым миндик бирдиги} \\ 2547:1000=2(\text{калд.}547) & 2 - \text{миңдин жалпы бирдиги}\end{aligned}$$

Тапшырма 548
бети 86

$$\begin{aligned}18 \cdot 2000 &= 18 \cdot 2 \cdot 1000 = 36 \cdot 1000 = 36000 & 267 \cdot 100 &= 26700 \\ 25 \cdot 10000 &= 250000 & 8 \cdot 10000 &= 80000 & 916 \cdot 10 &= 9160 \\ & & & & 600 \cdot 100 &= 60000\end{aligned}$$

Тапшырма 549
бети 86

$(a+b) \cdot c = a \cdot c + b \cdot c$ – көбөйтүндүнүн кошууга карата бөлүштүрүүчүлүк эрежеси

Тапшырма 550
бети 86

$$8348 = 8000 + 300 + 40 + 8 = 8 \cdot 1000 + 3 \cdot 100 + 4 \cdot 10 + 8$$

Тапшырма 551
бети 86

$$\begin{aligned}6342 &= 6000 + 300 + 40 + 2 \\ 6342 &= 6 \cdot 1000 + 3 \cdot 100 + 4 \cdot 10 + 2 \\ 512 &= 500 + 10 + 2 \\ 512 &= 5 \cdot 100 + 1 \cdot 10 + 2\end{aligned}$$

Тапшырма 552
бети 86

$$\begin{aligned}& (5-k)(5+k) \\ k=4 & (5-4)(5+4)=1 \cdot 9=9 \\ k=1 & (5-1)(5+1)=4 \cdot 6=24\end{aligned}$$

Алгебри кемитүүчү кичирейсе, айырма чоңоёт. ошондуктан 5-4кө караганда 5-1-айырма чоң.

Тапшырма 553
бети 86

$$\begin{aligned}S &= 3 \cdot m \\ a &= 7m \\ x &= 2\end{aligned}$$

Чыгаруу:

$$\begin{aligned}S &= a \cdot x \\ 35 &= 7 \cdot x \\ x &= 35:7 = 5 & x = 5(m)\end{aligned}$$

Жообу: өзүнө и жагы 5м

Тапшырма 554
бети 86

Жеңиш чокусу – 7439м
Ленин чокусу – ? 305мге пас

Чыгаруу: $7439 - 305 = 7134$ (м)

Жообу: Ленин тоосунун бийиктиги 7134 метр.

Тапшырма 555
бети 86

$$2 \cdot 100 + 9 \cdot 10 + 4 = 294 \quad 3 \cdot 1000 + 5 \cdot 100 + 4 \cdot 10 + 8 = 3548$$
$$8 \cdot 10000 + 5 \cdot 1000 + 2 \cdot 100 + 7 \cdot 10 + 3 = 85273$$

Тапшырма 556
бети 87

- $1) 235718 = 200000 + 30000 + 5000 + 700 + 10 + 8$
 $235718 = 2 \cdot 100000 + 3 \cdot 10000 + 5 \cdot 1000 + 7 \cdot 100 + 1 \cdot 10 + 8$
- $2) 74620 = 70000 + 4000 + 600 + 20 + 0$
 $7 \cdot 10000 + 4 \cdot 1000 + 6 \cdot 100 + 2 \cdot 10 + 0$
- $3) 9318 = 9000 + 300 + 10 + 8$
 $9 \cdot 1000 + 3 \cdot 100 + 1 \cdot 10 + 8$
- $4) 883 = 800 + 80 + 3$
 $8 \cdot 100 + 8 \cdot 10 + 3$
- $5) 95 = 90 + 5$
 $95 = 9 \cdot 10 + 5$

Тапшырма 557
бети 87

$$k=20, \quad l=15, \quad m=10$$

- $1) (k+l) \cdot m = km + lm$
 $(20+15) \cdot 10 = 20 \cdot 10 + 15 \cdot 10 = 200 + 150 = 350$
 $(20+15) \cdot 10 = 35 \cdot 10 = 350$
- $2) (k-l) \cdot m = km - lm$
 $(20-15) \cdot 10 = 20 \cdot 10 - 15 \cdot 10 = 200 - 150 = 50$
 $(20-15) \cdot 10 = 5 \cdot 10 = 50$

Тапшырма 558
бети 87

$$3785 = 3000 + 700 + 80 + 15 \quad \begin{array}{l} 3\text{-миңдик, } 7\text{-жүздүк} \\ 8\text{-ондук, } 5\text{-бирдик} \end{array}$$
$$3785 = 3 \cdot 1000 + 7 \cdot 100 + 8 \cdot 10 + 5$$

Тапшырма 560
бети 87

2543289 санында 9 - айрым бирдик 2543289 – жалпы бирдик
8- айрым ондук
 $2543289 : 10 = 254328$ (кал. 9.) 254328 – жалпы ондук
2 - айрым жүздүк

$$2543289:100=25432(\text{калд.}89); 25432 - \text{жалпы жүздүк}$$

3 -айрым миңдик бирдиги

$$2543289:1000=2543(\text{калд.}289); 2543 - \text{жалпы миңдик}$$

4 -миңдиктин айрым ондугу

$$2543289:10000=254(3289); 254 - \text{жалпы он миңдик}$$

5- миңдиктин айрым жүздүгү

$$254389:100000=25(\text{калд.}43289); 25 - \text{жалпы жүз миңдик}$$

2- миллиондун бирдиги

Тапшырма 562

бети 88

$$900000-(19714+605312)=274974$$

$$\begin{array}{r} + 19714 \\ 605312 \\ \hline 1) \underline{625026} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 900000 \\ 625026 \\ \hline 2) \underline{274974} \end{array}$$

$$2) 25622-3814+128166=149974$$

$$\begin{array}{r} - 25622 \\ \underline{3814} \\ 21808 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 21808 \\ 128166 \\ \hline 149974 \end{array}$$

$$5000-3142+18 \cdot 34=5000-3142+612=1858+612=2470$$

$$\begin{array}{r} - 5000 \\ \underline{3142} \\ 1858 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 1858 \\ 612 \\ \hline 2470 \end{array}$$

$$(812-649) \cdot 9=163 \cdot 9=1467$$

Тапшырма 563

бети 88

$$\begin{array}{r} - 2 \text{ саат } 30 \text{ мин} \\ \underline{\quad \quad \quad 6 \quad} \\ 12 \text{ саат } 180 \text{ мин} \end{array} \quad \begin{array}{r} + 5 \text{ см } 3 \text{ мм} \\ 8 \text{ см } 5 \text{ мм} \\ \hline 13 \text{ см } 8 \text{ мм} \end{array}$$

15 саат

$$(5 \text{ см } 3 \text{ мм} + 8 \text{ см } 5 \text{ мм}) : 5 = 69 \text{ см}$$

13 см 8 мм

5

$$\underline{65 \text{ см } 40 \text{ мм}}$$

$$- 69 \text{ см}$$

$$3) 21500 \text{ кг} : 4 = (2 \cdot 1000 \text{ кг} + 500 \text{ кг}) : 4 = (2000 \text{ кг} + 500 \text{ кг}) : 4 = 2500 \text{ кг} : 4 = 625 \text{ кг}$$

$$\begin{array}{r} \times 18 \text{ км} 300 \text{ м} \\ \hline 36 \text{ км} 600 \text{ м} \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 10 \text{ км} 200 \text{ м} \\ \hline 30 \text{ км} 600 \text{ м} \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{36 \text{ км} 600 \text{ м}} \\ 30 \text{ км} 600 \text{ м} \\ \hline 6 \text{ км} \end{array}$$

Тапшырма 564
бети 87

26134 санында - 4 - айрым бирдик
26134 - жалпы бирдик
3 - айрым ондук
26134:10=2613 (калд.4); 2613 - жалпы ондук
1 - айрым жүздүк
26134:100=261 (калд.34); 261 - жалпы жүздүк
6 - айрым миңдик
26134:1000=26 (калд.34); 26 - жалпы миңдик
2 - айрым миңдиктин ондугу
6) 95672=90000+5000+600+70+2

Тапшырма 565
бети 88

$$\begin{array}{l} 1) 8(5+4)=8 \cdot 5+8 \cdot 4=40+32=72 \\ 2) 8 \cdot (5+4)=8 \cdot 9=72 \end{array}$$

КӨП ОРУНДУУ САНДЫ БИР ОРУНДУУ САНГА КӨБӨЙТҮҮ

Тапшырма 566
бети 88

$$\begin{array}{l} 82 \cdot 5=(80+2) \cdot 5=80 \cdot 5+2 \cdot 5=400+10=410 \\ 148 \cdot 4=(100+40+8) \cdot 4=100 \cdot 4+40 \cdot 4+8 \cdot 4=400+160+32=592 \\ 2 \\ 3242 \cdot 2=(3000+200+40+2) \cdot 2=3000 \cdot 2+200 \cdot 2+40 \cdot 2+2 \cdot 2= \\ =6000+400+80+4=6484 \end{array}$$

Тапшырма 568
бети 89

$$\begin{array}{r} \times 162814 \\ \hline 814070 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 208115 \\ \hline 1248690 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 78347 \\ \hline 705123 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 1999 \\ \hline 15992 \end{array}$$

Тапшырма 569
бети 89

$$\begin{array}{r}
 1) \\
 \begin{array}{r}
 - 816902 \\
 \underline{738615} \\
 78287
 \end{array}
 \times \begin{array}{r}
 78287 \\
 \underline{8} \\
 626296
 \end{array}
 \end{array}
 \quad (816902-738615) \cdot 8 = 626296$$

$$2) (7 \cdot 10000 - 12 \cdot 1000) : 100 = (70000 - 12000) : 100 = 58000 : 100 = 580$$

Тапшырма 570
бети 89

$$x \cdot 5 = 125 \quad x = 125 : 5 \quad x = 25$$

Тапшырма 571
бети 89

$$\begin{array}{r}
 \times 64125 \\
 \underline{4} \\
 256500
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 2969 \\
 \underline{7} \\
 20783
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{l}
 65 \cdot 12 = (60 + 5) \cdot 12 = 720 + 60 = 780 \\
 1270 \cdot 1000 = 1270000
 \end{array}$$

Тапшырма 572
бети 89

- а) 25673 санында 3 – айрым бирдик
 25673 – жалпы бирдик
 7 – айрым ондук
 2567 – жалпы ондук
 6 – айрым жүздүк
 256 – жалпы жүздүк
 5 – айрым миңдик
 25 – жалпы миңдик
 2 – айрым миңдиктин ондугу

$$б) 5 \cdot (8 + 3) = 5 \cdot 8 + 5 \cdot 3 = 40 + 15 = 55$$

$$5 \cdot (8 + 3) = 5 \cdot 11 = 55$$

Тапшырма 574
бети 90

$$\begin{array}{r}
 \times 21875 \\
 \underline{12} \\
 43750 \text{ (120000 - 76250)} \\
 21875 \text{ (210000 - 191125)} \\
 \underline{262500}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times 115125 \\
 \underline{14} \\
 460500 \\
 115125 \\
 \underline{1611750}
 \end{array}$$

көбөйтүүндү, себеби көбөйтүүчү ондук болгондуктан бир орун а жылдырылат

- $165213:100=1652$ (калд.13); 1652 – жалпы жүздүк
 5 -айрым миңдик
 $165213:1000=165$ (калд.213); 165 – жалпы миңдик
 6-айрым миңдин ондугу
 $165213:10000=16$ (калд.5213);
 16-жалпы миңдин ондугу
 $165213:100000=1$ (калд.65213);
 1-миңдин жүздүгү
 74819 санында 9- айрым бирдик
 74819-жалпы бирдик
 1 – айрым ондук
 $74819:10=7481$ (калд.9); 7481 жалпы ондугу
 8 – айрым жүздүгү
 $74819:100=748$ (калд.19); 748-жалпы жүздүгү
 4 – айрым миңдиги
 $74819:1000=74$ (калд.819); 74 -жалпы миңдиги
 4 – айрым миңдиктин бирдиги
 $74819:10000=7$ (калд.4819);
 7 – айрым миңдиктин ондугу

Тапшырма 581
 бети 90

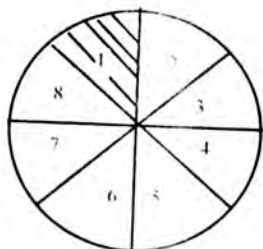
- а) $812427=800000+10000+2000+400+20+7$
 б) $7 \cdot 1000000+2 \cdot 100000+3=7200003$
 $4000+200+3=4203$

Тапшырма 582
 бети 91

$287+x=592$	$a+183=648$	$6 \cdot k=246$
$x=592-287$	$a=648-183$	$k=246:6$
$x=305$	$a=465$	$k=41$
текш: $287+305=592$	текш: $465+183=648$	текш: $6 \cdot 41=246$
$592=592$	$648=648$	$246=246$
$v \cdot 9=189$		
$v=189:9$	$v=21$	Текш: $21 \cdot 9=189$
		$189=189$

Тапшырма 583
бети 92

Тордолгон 1чи бөлүк
8ден 1 үлүштү түзөт
3 жана 4 бөлүк
8ден 2 бөлүктү түзөт
8ден беш үлүш 5 бөлүк болот.

Тапшырма 584
бети 91

$$103 \cdot 23 + 75 \cdot 16 + 10045 = 2369 + 1200 + 10045 = 3569 + 10045 = 13614$$

$$18 \cdot 1000 - 9 \cdot 100 + 615 \cdot 4 = 18000 - 900 + 2460 = 17100 + 2460 = 19560$$

Тапшырма 585
бети 91

$$615217 = 600000 + 100000 + 50000 + 200 + 10 + 7$$

$$615217 = 6 \cdot 100000 + 1 \cdot 10000 + 5 \cdot 1000 + 2 \cdot 100 + 10 + 7$$

Тапшырма 586
бети 91

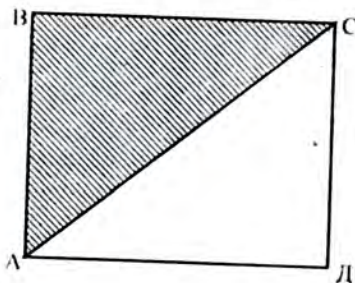
АСДнын
аянты 8см^2 , себеби
АВСД - квадрат

$$a = 4\text{см}$$

$$S = ?$$

$$S = 4 \cdot 4 = 16\text{см}^2$$

$$АСД = S : 2 = 16 : 2 = 8(\text{см}^2)$$

Тапшырма 587
бети 91

$$a = 1454, \quad b = 897, \quad c = 12$$

$$(a-b) \cdot c = ac - bc$$

$$(1454 - 897) \cdot 12 = 1454 \cdot 12 - 897 \cdot 12 = 17448 - 10764 = 6684$$

$$(1454 - 897) \cdot 12 = 557 \cdot 12 = 6684$$

Тапшырма 588
бети 91

$$\text{Чыңаруу: 1-жол } 1) 82 \cdot 3 = 246(\text{км}) \quad 70 \cdot 3 = 210(\text{км})$$

$$246 - 210 = 456(\text{км})$$

$$2\text{-жол } (82 - 70) \cdot 3 = 246 + 210 = 456(\text{км})$$

Жообу: Эки шаардын аралыгы 456 км

Тапшырма 589

бети 92

$$\begin{array}{r}
 868345 \\
 + 78969 \\
 \hline
 947314
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 991877 \\
 - 9342 \\
 \hline
 892535
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 75125 \\
 \times 8 \\
 \hline
 601000
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 96181 \cdot 10 = 961810 \\
 \times 2361 \\
 \hline
 15 \\
 11805 \\
 \hline
 2361 \\
 35415
 \end{array}
 \qquad
 82600 : 10 = 8260$$

Тапшырма 590

бети 92

$a - 15 < 3$ «а»нын мааниси 15, 16, 17 болгондо гана аткарылат.

$a = 17$ болсо, $17 - 15 < 3$ же $2 < 3$

Тапшырма 591

бети 92

$$1020 : 4 \cdot 11 + 2560 : 4 = 255 \cdot 11 + 640 = 2805 + 640 = 3445$$

$$7 \cdot 10000 : 25 : 100 \cdot 15 = 70000 : 25 : 100 \cdot 15 =$$

$$= 2800 : 100 \cdot 15 = 28 \cdot 15 = 420$$

Тапшырма 592

бети 92

$$\begin{array}{r}
 \times 51 \text{ км } 200 \text{ м} \\
 \quad 5 \\
 \hline
 255 \text{ км } 1000 \text{ м} \\
 \hline
 256 \text{ км}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 2 \text{ саат } 5 \text{ мин.} \\
 \quad 24 \\
 \hline
 48 \text{ саат } 120 \text{ мин.} \\
 \hline
 50 \text{ саат}
 \end{array}$$

Тапшырма 593

бети 92

Нерселер	саны	баасы	наркы	
Карандаш	100	2 сом	?	
Калем сап	52	2 сом 50 тый.	?	?
Блокнот	25	4 сом 15 тый.	?	

Чыгаруу: 1) $100 \cdot 2 = 200$ (сом)

2) $52 \cdot 2 \text{ сом } 50 \text{ тый.} = 104 \text{ сом } 2600 \text{ тый.} = 130$ (сом)

3) $25 \cdot 4 \text{ сом } 15 \text{ тый.} = 100 \text{ сом } 375 \text{ тый.} =$
 $= 103 \text{ сом } 75 \text{ тый.}$

4) $200 + 130 + 103 \text{ сом } 75 \text{ тый.} = 433 \text{ сом } 75 \text{ тый.}$

Жообу: Ал эми нерселердин бардыгына 433 сом 75 тый. төлөнөт.

Тапшырма 594
бети 92

Ысык-Көлдүн бетинин аянты 6336км^2
 Соң-Көлдүн бетинин аянты 271км^2
 Чатыр-Көлдүн бетинин аянты 154км^2
 Майда көлдөрдүн бетинин аянты 17км^2

Чыгаруу: $6336+271+154+17=6778(\text{км}^2)$
 Жообу: Көлдөрдүн беттеринин аянты 6778км^2

Тапшырма 595
бети 92

$$\begin{array}{r} 21217 \\ \times \quad 16 \\ \hline 127302 \\ + 21217 \\ \hline 339472 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83104 \\ \times \quad 20 \\ \hline 1662080 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14812 \\ \times \quad 51 \\ \hline 14812 \\ + 74060 \\ \hline 755412 \end{array}$$

Тапшырма 596
бети 92

$$(113+37) \cdot 6 = 113 \cdot 6 + 37 \cdot 6 = 678 + 222 = 900$$

$$(113+37) \cdot 6 = 150 \cdot 6 = 900$$

Тапшырма 597
бети 92

$$\begin{aligned} R+295 &= 792 \\ R &= 792-295 \\ R &= 497 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 486+v &= 1000 \\ v &= 1000-486 \\ v &= 514 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 12 \cdot x &= 2424 \\ x &= 2424:12 \\ x &= 202 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} m:15 &= 630 \\ m &= 630 \cdot 15 \\ m &= 9450 \end{aligned}$$

Тапшырма 599
бети 92

$$\begin{aligned} 37 \cdot 18 \cdot 5 : 3 &= 666 \cdot 5 : 3 = 3330 : 3 = 1110 \\ 1618 - 24 \cdot 11 + 919 &= 1618 - 264 + 919 = 1364 + 919 = 2273 \\ 615 \cdot 11 - 615 &= 6765 - 615 = 6150 \end{aligned}$$

Тапшырма 600
бети 92

29618 санында 29-жалпы миңдик
 296-жалпы жүздүк
 2961-ондук бар

КӨП ОРУНДУУ САНДЫ ҮЧ ОРУНДУУ САНГА КӨБӨЙТҮҮ

Тапшырма 602 бети 93

$$\begin{array}{r}
 2318 \cdot 156 \\
 \times 2318 \\
 \times 156 \\
 \hline
 13908 \\
 + 11590 \\
 \times 2318 \\
 \hline
 361608
 \end{array}$$

2318·6 - 1чи толук эмес көбөйтүндү деп айтабыз.

2318·5 - 2чи толук эмес көбөйтүндү болот. Бир орунга сол жакка жылдырганыбыздын себеби ондук менен көбөйтүп жатабыз. Ошондуктан биринчи сифрабызды ондуктун алдынан жаза баштайбыз.

2318·1 - бул үчүнчү толук эмес көбөйтүндү эки орунга жылдырып жазганыбыздын себеби жүздүк менен көбөйтүп жатабыз.

$$\begin{array}{r}
 \times 815 \\
 \times 437 \\
 \hline
 5705 \\
 + 2445 \\
 \hline
 3260 \\
 \hline
 356155
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 4112 \\
 \times 215 \\
 \hline
 20560 \\
 + 4112 \\
 \hline
 8224 \\
 \hline
 884080
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 348 \\
 \times 267 \\
 \hline
 2436 \\
 + 2088 \\
 \hline
 696 \\
 \hline
 92916
 \end{array}$$

Тапшырма 603 бети 93

$$\begin{array}{ll}
 k=25 & k+17+k+6=25+17+25+6=50+23=73 \\
 R=26 & R+17+R+6=26+17+26+6=75 \quad 75-73=2
 \end{array}$$

туянтмайнын мааниси 2ге өзгөрөт

Тапшырма 604 бети 93

$$\begin{array}{l}
 625:25 \cdot 100:4 = 25 \cdot 100:4 = 2500:4 = 625 \\
 18679-7812-3001 = 10867-3001 = 10566
 \end{array}$$

Тапшырма 605 бети 93

$$\begin{array}{l}
 5200:100 \cdot 1 = 52 \cdot 1 = 52 \\
 5200:100 \cdot 2 = 52 \cdot 2 = 104 \\
 5200:100 \cdot 3 = 52 \cdot 3 = 156 \quad 156 > 104 > 52
 \end{array}$$

Тапшырма 606 бети 93

$ \begin{array}{r} \times 1215 \\ \times 219 \\ \hline 10935 \\ + 1215 \\ \hline 2430 \\ \hline 266085 \end{array} $	$ \begin{array}{r} \times 712 \\ \times 342 \\ \hline 1424 \\ + 2848 \\ \hline 2436 \\ \hline 243504 \end{array} $	$ \begin{array}{r} \times 3215 \\ \times 125 \\ \hline 16075 \\ + 6430 \\ \hline 3215 \\ \hline 401875 \end{array} $
--	--	--

Тапшырма 607

бети 94

$a+v=v+a$

$12+14=14+12$

$26=26$

$a \cdot v = v \cdot a$

$12 \cdot 14 = 14 \cdot 12$

$168=168$

$a=12, v=14$

Тапшырма 608

бети 94

Экинчи толук эмес көбөйтүндү жок, 8476 үчүнчү толук эмес көбөйтүндү болот. Көбөйткөн 4 саны жүздүк болгондуктан, көбөйтүндүнү жүздүктөн бацтап жазууга акылуубуз.

$$\begin{array}{r} \times 2119 \\ \times 407 \\ \hline + 14833 \\ 8476 \\ \hline 862433 \end{array}$$

Тапшырма 609

бети 94

$\begin{array}{r} 1262 \\ \times 501 \\ \hline + 1262 \\ 6310 \\ \hline 632262 \end{array}$	$\begin{array}{r} 978 \\ \times 904 \\ \hline + 3912 \\ 8802 \\ \hline 884112 \end{array}$	$\begin{array}{r} 605 \\ \times 302 \\ \hline + 1210 \\ 1815 \\ \hline 182710 \end{array}$	$\begin{array}{r} 511 \\ \times 408 \\ \hline + 4088 \\ 2044 \\ \hline 208488 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2347 \\ \times 105 \\ \hline + 11735 \\ 2347 \\ \hline 246435 \end{array}$
---	--	--	--	--

Тапшырма 610

бети 94

$$(714 \cdot 381 - 516 \cdot 23) \cdot 2 = (272034 - 11868) \cdot 2 = 260166 \cdot 2 = 520332$$

$$100000 - 215 \cdot 18 = 10000 - 3870 = 96130$$

Тапшырма 611

бети 94

$$(315 + 25) \cdot 412 = 315 \cdot 412 + 25 \cdot 412 = 129780 + 10300 = 140080$$

$$(315 + 25) \cdot 412 = 340 \cdot 412 = 140080$$

Тапшырма 612

бети 94

$a = 15 \text{ мм}$

$v = 15 + 17 = 32 \text{ (мм)}$

P-?

Чыгаруу: $P(a+v) \cdot 2 = (15+32) \cdot 2 = 47 \cdot 2 = 94 \text{ (мм)} = 9 \text{ см } 4 \text{ мм}$

$94 : 10 = 9 \text{ (квал. 4)}$

Тапшырма 613

бети 94

$\begin{array}{r} \times 200 \text{ н } 5 \text{ кг} \\ \times 2 \\ \hline 400 \text{ н } 10 \text{ кг} \end{array}$	$\begin{array}{r} \times 212 \text{ кг } 140 \text{ г} \\ \times 3 \\ \hline 636 \text{ кг } 420 \text{ г} \end{array}$
--	---

$$3\text{м } 15\text{см } 5\text{мм} \cdot 12 = 36\text{м } 180\text{см } 60\text{мм} = 36\text{м } 186\text{см}$$

$$60:10=6$$

$$36\text{м } 186\text{см} = 37\text{м } 86\text{см}$$

$$\frac{186:100=1(\text{калд. } 86)}$$

$$1\text{саат } 40\text{мин.} \cdot 15 = 15\text{саат } 600\text{мин.} = 25\text{саат}$$

$$\frac{600:60=10}$$

Тапшырма 614
бети 94.

$$\begin{array}{r} \times 615 \\ \times 202 \\ \hline + 1230 \\ \times 1230 \\ \hline 124230 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 1247 \\ \times 108 \\ \hline + 9976 \\ \times 1247 \\ \hline 134676 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2315 \\ \times 117 \\ \hline 16205 \\ + 2315 \\ \hline 270855 \end{array}$$

Тапшырма 615
бети 94

$$a+v+c=(a+v)+c=a+(v+c) \quad a=10, \quad v=15, \quad c=20$$

$$10+15+20=(10+15)+20=10+(15+20)=45$$

Тапшырма 616
бети 94

$$\begin{array}{r} \times 3241 \\ \times 9 \\ \hline 29169 \end{array}$$

Санды бирдикке көбөйтүү толук көбөйтүү болду

$$\begin{array}{r} \times 4875 \\ \times 15 \\ \hline + 24375 \\ \times 4875 \\ \hline 73125 \end{array}$$

- 1чи толук эмес көбөйтүндү

- 2чи толук эмес көбөйтүндү

көбөйтүндүнүн Торунга солго жылдырылып жазылышынын себеби ондук менен көбөйтүп жатабыз. Ошондуктан 1чи толук эмес көбөйтүндүнүн ондугунун алдынан жаза баштайбыз.

$$\begin{array}{r} \times 2106 \\ \times 248 \\ \hline 16848 \\ + 8424 \\ \hline 4212 \\ \hline 52288 \end{array}$$

-1чи толук эмес көбөйтүндү

-2чи толук эмес көбөйтүндү

-3чү толук эмес көбөйтүндү

$$\begin{array}{r}
 \times 4215 \\
 \quad 103 \\
 \hline
 + 12645 \\
 \quad 4215 \\
 \hline
 434145
 \end{array}$$

12645 – 1чи толук эмес көбөйтүндү

2чи толук эмес көбөйтүндү

нөлдөрдөн турат.

4215 – 3чү толук эмес көбөйтүндү

Анын эки орунга сол жакка жылып жазылышынын себеби биз көбөйткөн сан - жүздүк, ошондуктан 3чү көбөйтүндүнү жүздүктүн алдынан жазууну баштайбыз.

Тапшырма 617

бети 94

3516:315 - көбөйтүндүсүндө 1-толук эмес көбөйтүндү

- 3516:5

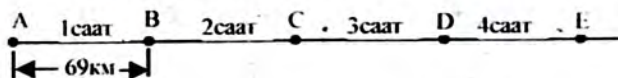
- 3516:1 -2-толук эмес көбөйтүндү

3516:3 -3-толук эмес көбөйтүндү болушат.

Тапшырма 618

бети 94

	ылдамдыгы	убакыт	аралык
Автобус	69км/саат	1+3	бирдей
Волга	?	3	

Чыгаруу: 1) $69 \cdot 4 = 276$ (км) 2) $276 : 3 = 92$ (км/саат)

Жообу: Волга машинасынын ылдамдыгы саатына 92км болгон.

Тапшырма 619

бети 95.

$a \cdot b \cdot c = (a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$ – көбөйтүндүнүн топтоштуруучулук касиети

$a + b + c = (a + b) + c = a + (b + c)$ – кошуунун топтоштуруучулук касиети

Тапшырма 620

бети 95

$$1262 \cdot 501 - 615 \cdot 202 = 632262 - 124230 = 508032$$

$$(112 - 12 - 14) \cdot 16 = (1344 - 140) \cdot 16 = 1204 \cdot 16 = 19264$$

$$129 \cdot 34 : 2 - 716 : 4 = 4386 : 2 - 179 = 2193 - 179 = 2014$$

$$342 \cdot 712 - 1215 : 5 = 243504 - 243 = 243261$$

Таншырма 622

бети 95

$$10000 - 216 \cdot 19 = 10000 - 4104 = 5896$$

$$612 \cdot 305 : 5 = 186660 : 5 = 37332$$

Таншырма 623

бети 95

$$2\text{км } 300\text{м} = 2 \cdot 1000\text{м} + 300\text{м} = 2000\text{м} + 300\text{м} = 2300\text{м}$$

$$3\text{дм } 5\text{см } 3\text{мм} = 3 \cdot 100\text{мм} + 5 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм} = \\ = 300\text{мм} + 50\text{мм} + 3\text{мм} = 353\text{мм}$$

$$\frac{9200\text{кг}}{9200} = 9 \cdot 200\text{кг}$$

$$\frac{1000\text{см}}{1000} = 100\text{дм}$$

$$\frac{9200}{1000} = 9 \text{ (калд. } 200)$$

$$\frac{1000}{1000} = 100$$

Таншырма 624

бети 96

Дарыя: Нарын - 535км
 Чүй - ? 275км ге кыска
 Көкөмерен - ? 76км ге кыска

Чыгаруу: 1) $535 - 275 = 260\text{км}$

2) $260 - 76 = 184\text{км}$

3) $535 + 260 + 184 = 979\text{(км)}$

Жообу: Кыргызстандагы жогорудагы ири дарыялардын узундугу 979км ге барабар.

Таншырма 625

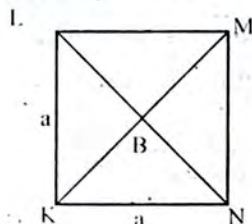
бети 95

$$KL = 2\text{см}$$

$$BL = 1\text{см } 5\text{мм}$$

$$BL = BK$$

$$P_1 = ?; S = ?$$

Чыгаруу: $P_1 = KL + BL + BK = 2\text{см} + 1\text{см } 5\text{мм} + 1\text{см } 5\text{мм} = 5\text{см}$

Бул - KLB үч бурчтуктун периметри

$$S = a \cdot a = 2\text{см} \cdot 2\text{см} = 4\text{см}^2$$

Бул KLMN квадраттынын аянты.

Таншырма 626

бети 95

1) $(10\text{км } 300\text{м} - 7\text{км } 800\text{м}) \cdot 5 = 2\text{км} \cdot 500\text{м} \cdot 5 =$

$$= 10\text{км} \cdot 2500\text{м} = 12\text{км} \cdot 500\text{м}$$

$$\begin{array}{r} 10\text{км } 300\text{м} \\ - 7\text{км } 800\text{м} \\ \hline 2\text{км } 500\text{м} \end{array}$$

$$2) \begin{array}{r} 4\text{саат}8\text{мин.} \\ \times \quad 5 \\ \hline 20\text{саат}40\text{мин.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\text{саат}15\text{мин.} \\ \times \quad 3 \\ \hline 6\text{саат}45\text{мин.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20\text{саат}40\text{мин.} \\ - 6\text{саат}45\text{мин.} \\ \hline 13\text{саат}55\text{мин.} \end{array}$$

$$3) 3\text{ц}80\text{кг} \cdot 15 = 45\text{ц}1200\text{кг} = 57\text{ц}$$
$$1200:100=12$$

Тапшырма 627

бети 95 $(813-759):x=6$

$$54:x=6$$

$$x=54:6$$

$$x=9$$

$$8 \cdot x + 219 = 371$$

$$8 \cdot x = 371 - 219$$

$$8 \cdot x = 152$$

$$x = 152:8$$

$$x = 19$$

Тапшырма 628

бети 95

$$10-x=3$$

$$x=10-3$$

$$x=7$$

Тапшырма 629

бети 96

$(a+8) \cdot a$ туюнтмасы $a=5$ болгондо,

$$(5+8) \cdot 5 = 13 \cdot 5 = 65$$

$a=6$ болсо.

$$(6+8) \cdot 6 = 14 \cdot 6 = 84$$

$84-65=19$ – туюнтманын мааниси 19га өзгөрөт.

Тапшырма 630

бети 96

$$816+912:4-386=816+228-386=1044-386=658$$

$$0 \cdot (100-81)+642 \cdot 1=0 \cdot 19+642=0+642=642$$

$$\begin{array}{r} \times 715 \\ 12 \\ \hline 1430 \\ + 715 \\ \hline 8580 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 347 \\ 347 \\ \hline 2429 \\ + 1388 \\ \hline 1041 \\ \hline 120409 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 1236 \\ 9 \\ \hline 11124 \end{array}$$

Тапшырма 631

бети 96

$$49:7 \cdot 1 = 7 \cdot 1 = 7$$

$$49:7 \cdot 2 = 7 \cdot 2 = 14$$

49 санынын 7ден 1үлүшүнө караганда 7ден 2 үлүшү чоң болору көрүнүп турат.

АМАЛДАРДЫН БАЙЛАНЫШТАРЫН ТЕНДЕМЕ ЧЫГАРУУГА ПАЙДАЛАНУУ

Тапшырма 632
бети 97

$$\begin{array}{llll}
 1) 36:x=9 & 2) x:4=20 & 3) 25-x=20 & 4) x-10=7 \\
 x=36:9 & x=20 \cdot 4 & x=25-20 & x=10+7
 \end{array}$$

2, 4 – номердеги теңдемелерди чыгарууда ал амалга тескери амал пайдаланылды.

Тапшырма 633
бети 97

$$8+a=15 \quad a=15-8 \quad a=7$$

Тапшырма 634
бети 97

Дүкөндө 4578 сомдук –20 телевизор
Сатылды –24төн бири
Канча - ? сом

Чыгаруу: 1) $20:4=5 \cdot 1=5$
2) $4578:5=22890(\text{сом})$

Жообу: 1чи күнү 22890 сомдук телевизор сатылган.

Тапшырма 635
бети 94

$$\begin{array}{l}
 ABCD \text{ – квадрат} \\
 P=12\text{см} \\
 \hline
 S - ?
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 P=4 \cdot a \text{ формуласы боюнча} \\
 12\text{см}=4 \cdot a \\
 a=12\text{см}:4=3\text{см} \\
 S=a \cdot a=3\text{см} \cdot 3\text{см}=9\text{см}^2
 \end{array}$$

Тапшырма 636
бети 97

$$\begin{array}{l}
 2300-625:25 \cdot 10+100=2300-25 \cdot 10+100= \\
 =2300-250+100=2050+100=2150
 \end{array}$$

Тапшырма 637
бети 97

$$\begin{array}{ll}
 215+x=625 & x+319=827 \\
 x=625-215 & x=827-319 \\
 x=410 & x=508 \\
 \text{текш.: } 215+410=625 & \text{текш.: } 508+319=827 \\
 \quad \quad \quad 625=625 & \quad \quad \quad 827=827
 \end{array}$$

$x-124=345$

$x=345+124$

$x=469$

текш.: $469-124=345$

$345=345$

$5 \cdot x=915$

$x=915:5$

$x=183$

текш.: $183 \cdot 5=915$

$915=915$

$728-x=215$

$x=728-215$

$x=513$

текш.: $728-513=215$

$215=215$

$x \cdot 9=801$

$x=801:9$

$x=89$

текш.: $89 \cdot 9=801$

$801=801$

$625:x=5$

$x=625:5$

$x=125$

текш.: $625:125=5$

$5=5$

$x:4=118$

$x=118 \cdot 4$

$x=472$

текш.: $472:4=118$

$118=118$

Кемитүүчү менен бөлүүчү белгисиз болсо, аларды табуу үчүн ошондой амал колдонулат. Кемүүчү менен бөлүнүүчү белгисиз болсо, буларга тескери амал пайдаланылат.

Эгерде кошулуучулар жана көбөйтүүчүлөр белгисиз болсо, аны табуу үчүн ал амалга тескери амалдар пайдаланылат.

Тапшырма 638

бети 97

$x \cdot 18=648$

$x=648:18$

$x=36$

$25 \cdot y=225$

$y=225:25$

$y=9$

Эгерде көбөйтүүчүнүн бири белгисиз болсо, анда ал ага тескери амал менен табылат.

Тапшырма 639

бети 97

Баа	саны	наркы
12	112м	бирдей
28	?	

Чыгаруу: 1) $12 \cdot 112=1344$ (сом)

2) $1344:28=48$ (метр)

Жообу: 48 метр сатин сатылды.

Тапшырма 640
бети 97

Берилди: ABCD – тик бурчтук
 $a=2\text{см}$
 $b=3\text{см}$
 P-?, S-?

$P=(a+b) \cdot 2=(2+3) \cdot 2=5 \cdot 2=10(\text{см})$
 $S=a \cdot b=2\text{см} \cdot 3\text{см}=6\text{см}^2$

Тапшырма 641
бети 98

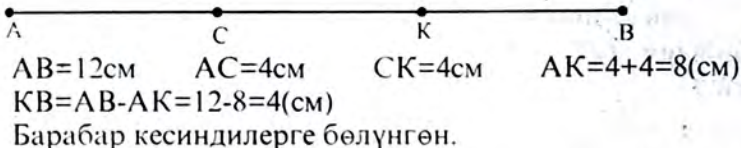
$342815+27619 \cdot 15+6200:100=342815+414270+62=$
 $=757085+62=757147$
 $(1118 \cdot 701-945:5) \cdot 7=(783718-189) \cdot 7=783529 \cdot 7=5484703$

Тапшырма 642
бети 98

$5+k>10$ 1) $k=5$ болсо $10=10$ болот
 2) $k=6$ болсо $5+6>10$

Демек, $k=5$ чон бардык маанилеринде барабарсыздык бузулбайт.

Тапшырма 643
бети 98

Барабар кесиндилерге бөлүнгөн.

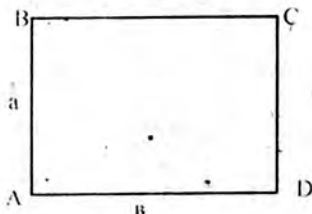
Тапшырма 644
бети 98

$12 \cdot 10000-75 \cdot 1000=120000-75000=45000$
 $515 \cdot 156+917 \cdot 107=80340+98119=178459$

Тапшырма 645
бети 98

Аянты 16см^2 болгон квадраттын жактарын жана периметрин тап. Квадратты сыз. Тамгалар менен белгиле:

$S=16\text{см}^2$
 $a=?$
 $P=?$
 $S=a \cdot a$
 $16\text{см}^2=4\text{см} \cdot 4\text{см}$
 демек $a=4\text{см}$
 $P=4 \cdot a=4 \cdot 4\text{см}=16\text{см}$

Тапшырма 647
 бети 98

$$\begin{array}{r} \text{а) } 815 \\ \quad 9 \\ \hline 7335 \end{array}$$

$$5 \cdot 9 = 45 \text{ бирдик}$$

$45 = 4 \text{ онд.} + 5$ демек 4 ондукту кийинки ондуктун көбөйтүндүсүнө кошобуз, ал 13 ондук болду. 13 ондукта 13 онд. = 1 жүзд. 3 онд. бар. Ошондуктан 1 жүздүктү кийинки көбөйтүндүгө кошобуз.

$$\begin{aligned} \text{б) } 13 \cdot 4 &= (1 \text{ онд.} + 3) \cdot 4 = 4 \text{ онд.} + 12 = 4 \text{ онд.} + 1 \text{ онд.} + 2 = \\ &= 5 \text{ онд.} + 2 = 52 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 23 \cdot 5 &= (2 \text{ онд.} + 3) \cdot 5 = 2 \text{ онд.} \cdot 5 + 3 \cdot 5 = 10 \text{ онд.} + 15 = \\ &= 10 \text{ онд.} + 1 \text{ онд.} + 5 = 11 \text{ онд.} + 5 = 115 \end{aligned}$$

$$300 \cdot 8 = 3 \text{ жүзд.} \cdot 8 = 24 \text{ жүзд.} = 2400$$

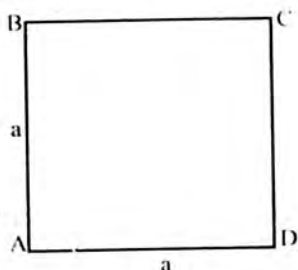
$$5000 \cdot 4 = 5 \text{ миңд.} \cdot 4 = 20 \text{ миңд.} = 20000$$

Тапшырма 648
 бети 99

Берилди: ABCD – квадрат

$$a = 3 \text{ см}$$

$$P = ?, S = ?$$

$$P = 4 \cdot a = 4 \cdot 3 \text{ см} = 12 \text{ см}$$

$$S = a \cdot a = 3 \text{ см} \cdot 3 \text{ см} = 9 \text{ см}^2$$

Тапшырма 649
 бети 99

$$\begin{aligned} a = 579 \quad 814 - a + 2a &= 814 - 579 + 2 \cdot 579 = \\ &= 814 - 579 + 1158 = 235 + 1158 = 1393 \end{aligned}$$

Тапшырма 650
 бети 99

$$\begin{aligned} \text{а) } 25 \cdot 5 &= (2 \text{ онд.} + 5) \cdot 5 = 2 \text{ онд.} \cdot 5 + 5 \cdot 5 = 10 \text{ онд.} + 25 = 125 \\ 16 \cdot 3 &= (1 \text{ онд.} + 6) \cdot 3 = 3 \text{ онд.} + 18 = 48 \\ 92 \cdot 4 &= (9 \text{ онд.} + 2) \cdot 4 = 9 \text{ онд.} \cdot 4 + 2 \cdot 4 = 36 \text{ онд.} + 8 = 368 \\ 112 \cdot 2 &= (1 \text{ жүзд.} + 1 \text{ онд.} + 2) \cdot 2 = 2 \text{ жүзд.} + 2 \text{ онд.} + 4 = 224 \\ 500 \cdot 4 &= 5 \text{ жүзд.} \cdot 4 = 20 \text{ жүзд.} = 2000 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r} \text{б) } \begin{array}{r} \times 675 \\ 803 \\ \hline + 2025 \\ 5400 \\ \hline 542025 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 3211 \\ 105 \\ \hline + 16055 \\ 3211 \\ \hline 337155 \end{array} \end{array}$$

Тапшырма 651
бети 99

I уста күнүнө 9 стол жасап 8 күн иштеди

II уста ушунча стол жасап 6 күн иштеди

II уста күнүнө -? Стол?

Чыгаруу: 1) $9 \cdot 8 = 72$ (стол)

2) $72 : 6 = 12$ (стол)

Жообу: II уста күнүнө 12 стол жасаган.

Тапшырма 652
бети 99

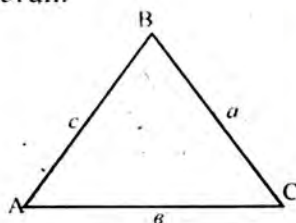
Берилди:

$$P = 72 \text{ см } 6 \text{ мм}$$

$$c = 26 \text{ см } 8 \text{ мм}$$

$$a = c : 2 = 26 \text{ см } 8 \text{ мм} : 2 = 13 \text{ см } 4 \text{ мм}$$

$b = ?$

$$P = a + b + c$$

$$72 \text{ см } 6 \text{ мм} = 26 \text{ см } 8 \text{ мм} + 13 \text{ см } 4 \text{ мм} + b =$$

$$= b + 39 \text{ см } 12 \text{ мм} = 40 \text{ см } 2 \text{ мм} + b$$

$$b = 72 \text{ см } 6 \text{ мм} - 40 \text{ см } 2 \text{ мм} = 32 \text{ см } 4 \text{ мм}$$

$$b = 32 \text{ см } 4 \text{ мм}$$

Тапшырма 653
бети 99

$$a = 152 \quad b = 87 \quad c = 12$$

$$(a+b) \cdot c = ac + bc$$

$$(152+87) \cdot 12 = 152 \cdot 12 + 87 \cdot 12 = 1824 + 1044 = 2868$$

$$(a-b) \cdot c = ac - bc \quad (152-87) \cdot 12 = 65 \cdot 12 = 780$$

Тапшырма 654
бети 99

$$678 \cdot 103 + 421323 : 3 - 812 : 14 = 69834 + 140441 - 58 =$$

$$= 210275 - 58 = 210217$$

$$5463 \cdot 60 - 34 \cdot 215 + 500 \cdot 18 = 327780 - 7310 + 9000 =$$

$$= 320470 + 9000 = 329470$$

Тапшырма 655
бети 99

$$(x+312) \cdot 2 = 1000$$

$$x+312 = 1000 : 2$$

$$x+312 = 500$$

$$x = 500 - 312$$

$$x = 188$$

$$(R-115) : 4 = 25$$

$$R-115 = 25 \cdot 4$$

$$R-115 = 100$$

$$R = 100 + 115$$

$$R = 215$$

Тапшырма 657

бети 100

$$(24 \cdot 1000 - 75 \cdot 100) \cdot 98 = (24000 - 7500) \cdot 98 = 16500 \cdot 98 = 1617000$$

$$(615 - 80) \cdot 207 = 535 \cdot 207 = 110745$$

Тапшырма 658

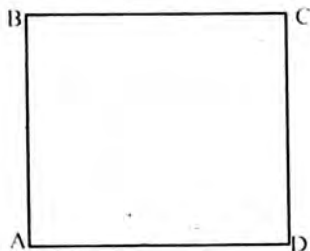
бети 100

Берилди:

ABCD – квадрат

$$AB = 3 \text{ см } 8 \text{ мм}$$

P - ?

$$P = 4 \cdot AB = 4 \cdot 3 \text{ см } 8 \text{ мм} = 12 \text{ см } 32 \text{ мм} = 15 \text{ см } 2 \text{ мм}$$

Тапшырма 659

бети 100

Жашылча	салмагы	баасы	наркы
Картошка	10кг	3сом	Бирдей
Сабиз	5кг	?	

Чыгаруу: 1) $10 \cdot 3 = 30$ (сом)

2) $30 : 5 = 6$ (сом)

Жообу: Сабиздин 1кг 6сом турат.

Тапшырма 660

бети 100

$$700 - 100 \cdot v > 500$$

v=2 болсо $700 - 100 \cdot 2 > 500$ $700 - 200 > 500$ $500 > 500$
болбостон $500 = 500$ болот

v=3 болсо $700 - 100 \cdot 3 > 500$ $400 > 500$ боло
албайт б.а. $400 < 500$ болот

демек туюнтмадагы белги бузулбас үчүн $v=0; 1$
маанилерди гана алуулары мүмкүн.

Тапшырма 661

бети 100

$$526 \cdot 108 + 125 \cdot 24 + 23148 : 9 = 56808 + 3000 + 5572 =$$

$$= 59808 + 5572 = 63380$$

$$1306 \cdot 203 - 617 \cdot 42 - 415 \cdot 7 = 265118 - 25914 - 2905 =$$

$$= 239204 - 2905 = 236299$$

Тапшырма 662

бети 100

$$a : 3 = 115$$

$$a = 115 \cdot 3$$

$$a = 345$$

Тапшырма 663

бети 100

$$3 \cdot 125 \text{ кг} = 3 \cdot 1000 \text{ кг} + 125 \text{ кг} = 3000 \text{ кг} + 125 \text{ кг} = 3125 \text{ кг}$$

$$\frac{5675 \text{ кг}}{5675 \text{ кг}} = 5 \cdot 675 \text{ кг}$$

$$\frac{5675 : 1000 = 5 \text{ (калд. 675)}}$$

Бөлүү жана көбөйтүү амалдары пайдаланылды.

Тапшырма 664

бети 100

$$(813 - 516) \cdot 302 = 813 \cdot 302 - 516 \cdot 302 = 245526 - 155832 = 89694$$

$$(813 - 516) \cdot 302 = 297 \cdot 302 = 89694$$

Тапшырма 665

бети 100

$$3581 = 3000 + 500 + 80 + 1$$

$$3581 = 3 \text{ миңд.} + 5 \text{ жүзд.} + 8 \text{ онд.} + 1$$

Тапшырма 667

бети 100

Берилди:

ABCD – тик бурчтук

$$AB = 35 \text{ м}$$

$$BC = 15 \text{ м}$$

S - ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) S = AB \cdot BC = 35 \cdot 15 = 525 (\text{м}^2)$$

$$2) 525 : 5 = 105 = 105 (\text{м}^2) \text{ - пияз}$$

$$3) 525 - 105 = 420 (\text{м}^2)$$

Жообу: 420 м² ка картошка айдаган525 : 5 = 105 = 105 (м²) – маселенин шартын ушундай кылып өзгөртсө болот.**Тапшырма 666**

бети 100

14356 санында 3 - айрым жүздүк

$$14356 : 100 = 143 \text{ (калд. 56)}$$

143 – жалпы жүздүгү

Тапшырма 668

бети 100

$$8000 - 138 \cdot 15 : 9 = 8000 - 2070 : 9 = 8000 - 230 = 7770$$

$$(200 - 16 : 4 - 712) \cdot 89 = (3200 - 4 - 712) \cdot 89 = (800 - 712) \cdot 89 =$$

$$= 88 \cdot 89 = 7832$$

Тапшырма 669

бети 100

$$17 \cdot 98 + 98 \cdot 20 = 1666 + 1960 = 3626$$

$$(17 + 20) \cdot 98 = 37 \cdot 98 = 3626$$

Тапшырма 670

бети 100

$$(3ц50кг + 2ц80кг) \cdot 10 = 5ц130кг \cdot 10 = 50ц1300кг = 63ц$$

$$\frac{1300:100=13}{}$$

$$\frac{2т\ 300кг}{1т\ 900кг} \quad (2т\ 300кг - 1т\ 900кг) \cdot 5 = 400кг \cdot 5 = 2000кг = 2т$$

$$\frac{400кг}{}$$

$$90мин. \cdot 3 + 120мин. \cdot 4 = 270мин. + 480мин. =$$

$$= 750мин. = 12саат\ 30мин.$$

$$\frac{750:60=12(калд.\ 30мин.)}{}$$

$$3м2дм5см \cdot 8 = 24м16дм40см = 24м20дм = 26м$$

Тапшырма 672

бети 101

Жумагүлдүн бир канча дептери болгон. Ал 5 дептерин инисине бергенден кийин, өзүндө 18 дептери калган.

Мурда канча дептери бар эле?

$$x - 5 = 18 \quad x = 18 + 5 \quad x = 23$$

КӨП ОРУНДУУ САНДАРДЫ БӨЛҮҮ**Бөлүүнүн касиеттери****Тапшырма 673**

бети 104

$$а) (18+36):9=18:9+36:9=2+4=6$$

$$б) 18:9+36:9=2+4=6$$

Тапшырма 674

бети 104

$$к=50; \quad м=90; \quad n=10$$

$$(к+m):n=k:n+m:n$$

$$(50+90):10=50:10+90:10=5+9=14$$

$$(50+90):10=140:10=14$$

Тапшырма 675

бети 104

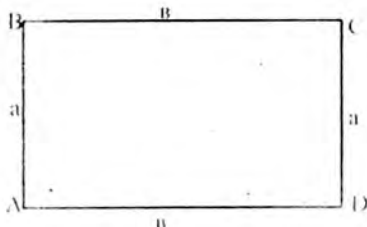
Берилди:

ABCD – тик бурчтук

AB=2см

AD=4см

P = ?

CD=a=2см, BC=b=4см геген демек, AB=CD, AD=BC

$$P=(AB+BC) \cdot 2=(2см+4см) \cdot 2=6см \cdot 2=12см$$

Тапшырма 676
бети 104

Эжем 6 кызыл, 9ак, 12роза гүлүн алып келди
3 вазага бирдей салынды
Ар бир вазада - ? гүл

Чыгаруу: 1-жол: $(6+9+12):3=6:3+9:3+12:3=2+3+4=9$ (гүл)
2-жол: $(6+9+12):3=27:3=9$ (гүл)

Жообу: Ар вазага 9дан гүл салынган.

Тапшырма 677
бети 105

27896 санында – 6-айрым бирдик
27896-жалпы бирдик
9-айрым ондук

$27896:10=2789$ (калд.6)

2789 –жалпы ондук

8-айрым жүздүк

$27896:100=278$ (калд.96)

278-жалпы жүздүк

7-айрым миңдик

$27896:1000=27$ (калд.896)

27-жалпы миңдик

2-айрым он миңдик(2жалпы он миңдик)

Тапшырма 678
бети 105

$(24+56):8=24:8+56:8=3+7=10$

$(12+15):5=12:5+15:5=60+75=135$

$(45-30):2=45:2-30:2=90-60=30$

Тапшырма 679
бети 105

$495\cdot 401+600\cdot 109=198495+65400=263895$

$10000+345\cdot 201=10000+69345=79345$

Тапшырма 680
бети 105

Вермишель –30ящик } : 5 - ?
Макарон –45ящик

5 дүкөнгө тең бөлүндү -?

Чыгаруу: 1-жол: $(30+45):5=30:5+40:5=6+9=15$ (ящик)

2-жол: $(30+45):5=75:5=15$ (ящик)

Жообу: Ар бир дүкөнгө 15 ящиктен түшүрүлгөн.

Тапшырма 681
бети 105

Берилди:
ABCD - тик бурчтук
 $p=30\text{дм}$
 $a=7\text{дм}$
 $b=?$

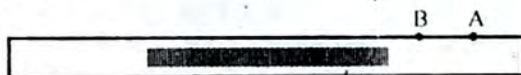
$$\begin{aligned}P &= (a+b) \cdot 2 \\30 &= (7+b) \cdot 2 \\7+b &= 30:2 \\7+b &= 15 \\b &= 15-7 \\b &= 8(\text{дм})\end{aligned}$$

Жообу: Тик бурчтуктун экинчи жагы 8дм.

Тапшырма 682
бети 105

$$\begin{aligned}c &= 5 \text{ болсун} \\(a+b):c & \\(15+35):5 &= 15:5+35:5=3+7=10\end{aligned}$$

Тапшырма 683
бети 105

$$\begin{aligned}OA &= 8\text{см} & OB &= OA - AB = 8 - 1 = 7(\text{см}) \\AB &= 1\text{см}\end{aligned}$$

Тапшырма 684
бети 105

$$\begin{aligned}32:8-1 &= 4-1=4 & 32:8-2 &= 4-2=8 & 8 > 4 \\32 \text{ санынын } 4\text{төн } 1\text{ине караганда } 8\text{ден } 2\text{си чон.}\end{aligned}$$

Тапшырма 685
бети 105

1235 санында - 5-айрым бирдик
12-жалпы жүздүк бар.
10гө, 100гө, 1000гө, 10000гө бөлүү керек.

Тапшырма 686
бети 105

$$\begin{aligned}1) & 18:5+29:5=90+145=235 \\& (18+29):5=47:5=235 \\2) & (64+32):4=64:4+32:4=16+8=24 \\& (64+32):4=96:4=24 \\3) & 12:3+18:3=4+6=10 \\& (12+18):3=30:3=10\end{aligned}$$

Тапшырма 687

бети 105

$$15:1=15 \quad 0:8=0 \quad 9:9=1$$

Сандарды 1ге бөлсөк, сандардын өзү, 0дү санга бөлсөк,
0, санды өз-өзүнө бөлсөк, 1 чыгат.

Тапшырма 688

бети 106

$$45:1=45 \quad 18:18=1 \quad 155:5=31 \quad 0:25=0$$

$$1:45=45 \quad 18:1=18 \quad 31:5=155 \quad 25:0=0$$

Тапшырма 689

бети 106

$$\left. \begin{array}{l} 50\text{дөн} - 12\text{катар} \\ 40\text{дан} - ?\text{ катар} \end{array} \right\} - 1000 \text{ орун болгон}$$

$$\text{Чыгаруу: } 1) 50 \cdot 12 = 600 (\text{орун}) \quad 2) 1000 - 600 = 400 (\text{орун})$$

$$3) 400 : 40 = 10 (\text{катар}) \quad 4) 12 + 10 = 22 (\text{катар})$$

Жообу: Кинотеатрдагы бардык орундар 12 катарга тизилген.

Тапшырма 690

бети 106

$$(216 \cdot 105 + 185 \cdot 342) : (185 \cdot 342 + 216 \cdot 105) = \\ = (22680 + 63270) : (63270 + 22680) = 85950 : 85950 = 1$$

$$(76245 - 287 : 287) \cdot 0 + 612 = (76245 - 1) \cdot 0 + 612 = \\ = 76244 \cdot 0 + 612 = 0 + 612 = 612$$

$$0 : (34118 - 27919) + 312 : 1 = 0 : 6199 + 312 = 0 + 312 = 312$$

Тапшырма 691

бети 106

$$AB = BC = CA$$

$$P = 5 \text{ см} \cdot 6$$

$$\underline{AB, BC, CA - ?}$$

$$P = 5 \text{ см} \cdot 6 = 30 \text{ см}$$

$$P = AB + BC + CA = 3AB$$

$$3AB = 30 \text{ см} \quad \Rightarrow \quad AB = 30 \text{ см} : 3$$

$$AB = 10 \text{ см} \quad \text{Демек, үч бурчтуктун жактары 10 см ге тен.}$$

Тапшырма 692

бети 106

$$51 \text{ км} 560 \text{ м} = 51 \cdot 1000 \text{ м} + 560 \text{ м} = 51000 \text{ м} + 560 \text{ м} = 51560 \text{ м}$$

$$17 \text{ т} 56 \text{ кг} = 17 \cdot 1000 \text{ кг} + 56 \text{ кг} = 17000 \text{ кг} + 56 \text{ кг} = 17056 \text{ кг}$$

$$18 \text{ дм} 5 \text{ см} 3 \text{ мм} = 18 \cdot 100 \text{ мм} + 5 \cdot 10 \text{ мм} + 3 \text{ мм} =$$

$$= 1800 \text{ мм} + 50 \text{ мм} + 3 \text{ мм} = 1853 \text{ мм}$$

$$2 \text{ саат} 15 \text{ мин} 30 \text{ сек.} = 2 \cdot 3600 \text{ сек.} + 15 \cdot 60 \text{ сек.} + 30 \text{ сек.} =$$

$$= 7200 \text{ сек.} + 690 \text{ сек.} + 30 \text{ сек.} = 7920 \text{ сек.}$$

Тапшырма 693

бети 106

$a+b+c=(a+v)+c=a+(v+c)$ – кошуунун топтоштуруучулук эрежеси

$a+v=v+a$ – кошуунун орун алмаштыруучулук эрежеси
 $(a-v)\cdot c=a\cdot c-v\cdot c$ – көбөйтүүнүн айырмага карата бөлүштүрүүчүлүк эрежеси

$a\cdot v\cdot c=(a\cdot v)\cdot c=a\cdot (v\cdot c)$ – көбөйтүүнүн топтоштуруучулук касиети

$a\cdot v=v\cdot c$ – көбөйтүүнүн орун алмаштыруучулук касиети
 $(a+v)\cdot c=a\cdot c+v\cdot c$ – көбөйтүүнүн кошууга карата бөлүштүрүүчүлүк эрежеси

$a:1=a$ – санды 1 ге бөлсөн сандын өзү

$a\cdot 0=0$ – санды 0гө көбөйтсөк 0

$0:a=0$ – дү санга бөлсөң нөл

$a:a=1$ – санды өзүнө-өзүн бөлсөң 1

$a\cdot 1=a$ – санды 1ге көбөйтсөк, сандын өзү чыгат.

Тапшырма 694

бети 106

$712\cdot 105:1\cdot 0=74760:1\cdot 0=74760\cdot 0=0$

$(914\cdot 78-78\cdot 914):29=(71292-71292):29=0:29=0$

$(616\cdot 105-345\cdot 32)\cdot 0=(64680-11040)\cdot 0=53640\cdot 0=0$

Тапшырма 695

бети 106

Казакстан менен чек. –1113км	} 4508км
Өзбекстан менен чек. –1374км	
Тажикстан менен чек. –972км	

Кытай менен - ? чек.

Чыгаруу: 1-жол: $4508-(1113+1374+972)=4508-3459=1049(\text{км})$

2-жол: 1) $1113+1374=2487(\text{км})$

2) $2487+972=3459(\text{км})$

3) $4508-3459=1049(\text{км})$

Жообу: Кытай менен болгон чек аранын узундугу 1049км

Тапшырма 696

бети 106

Берилди:

$S=162\text{мм}^2$ – тик бурчтук

аянты = $162:2$ – болгон квадрат $a - ?$

$S:2$ = квадрат

$162:2=81(\text{мм}^2)$ – квадрат

$S=a\cdot a$ $81=a\cdot a$ же $9\cdot 9=a\cdot a$ Демек, $a=9(\text{см})$

Квадраттын жагы 9см болгон.

Тапшырма 697

бети 107

$$(x-608) \cdot 7 = 21028$$

$$x - 608 = 21028 : 7$$

$$x - 608 = 3004$$

$$x = 608 + 3004$$

$$x = 3612$$

$$a \cdot 7 + 272 = 629$$

$$a \cdot 7 = 629 - 272$$

$$a \cdot 7 = 357$$

$$a = 357 : 7$$

$$a = 51$$

$$a + 342 = 617 \cdot 105$$

$$a + 342 = 64785$$

$$a = 64785 - 342$$

$$a = 64443$$

$$y \cdot 8 = 25692 : 3$$

$$y \cdot 8 = 8564$$

$$y = 8564 : 8$$

$$y = 1070 \text{ (калд. } 5)$$

Тапшырма 698

бети 107

$$(1 \cdot 700 - 575) : 5 = (700 - 575) : 5 = 125 : 5 = 25$$

$$342 \cdot 15 + 875 \cdot 111 = 5130 + 97125 = 102255$$

$$12000 + 65 \cdot 70 - 115 \cdot 112 = 12000 + 4550 - 12880 = \\ = 16550 - 12880 = 3670$$

$$37842 - 1616 : 4 + 2991 = 37842 - 404 + 2991 = 37438 + 2991 = 40429$$

Тапшырма 699

бети 107

5 - a > 0 1) a = 0

5 - 0 > 0

5 > 0

4) a = 3

5 - 3 > 0

2 > 0

2) a = 1

5 - 1 > 0

4 > 0

5) a = 4

5 - 4 > 0

1 > 0

3) a = 2

5 - 2 > 0

3 > 0

6) a = 5

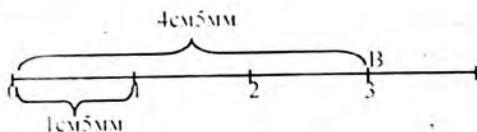
5 - 5 = 0

0 = 0

Демек, «a»нын мааниси нөлдөн 5ке чейинки маанилерди гана ала алат. Эгерде a=6 болсо, 5-6>0 болуп, кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 700

бети 107

4 см 5 мм аралыгыбыз ОВ кесиндисине туура келет.

Ал 3чү номерге туура келет.

Тапшырма 701
бети 107

Чыгаруу: 1) $8:2+24:2=4+12=16$ (мөмө)

2) $(8+24):2=32:2=16$ (мөмө)

Жообу: Ар бир табакка 16дан мөмө салынган.

Тапшырма 702
бети 107

$$225:5=45$$

$$200:4=50$$

$$625:25=25$$

$$45:5=225$$

$$50:4=200$$

$$25:25=625$$

**БИР ЖАНА НӨЛ МЕНЕН ТУЮНТУЛГАН САНДАРГА
БӨЛҮҮ**

Тапшырма 704
бети 108

$$180000:10=18000$$

$$27000:100=270$$

$$60000:10000=6$$

$$910000:1000=910$$

$$6800:100=68$$

$$420000:1000=420$$

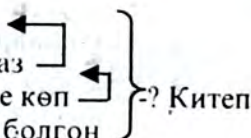
Тапшырма 705
бети 108

Крупская – 242400 китеп

Толстой – ? 179200 китепке аз

Бөкөнбаев – ? 994000 китепке көп

Турусбеков – 104000 китеп болгон

Чыгаруу: 1) $242400 - 179200 = 63200$ (китеп)

2) $63200 + 994000 = 1057200$ (китеп)

3) $242400 + 63200 + 1057200 + 104000 = 1466800$ (китеп)

Жообу: Борбор шаарыбыздагы 4 китепканада 1466800 китеп болгон.

Тапшырма 706
бети 108

$$612:4 \cdot 345 \cdot 10 - 1500:100 \cdot 10 = 153 \cdot 345 \cdot 10 - 15 \cdot 10 =$$

$$= 52785 \cdot 10 - 150 = 527850 - 150 = 527700$$

$$(711 \cdot 502 - 67 \cdot 313):1 = (356922 - 20971):1 = 335951:1 = 335951$$

Тапшырма 707
бети 108

$$1000 - 150:к = 990$$

$$150:к = 1000 - 990$$

$$150:к = 10$$

$$к = 150:10$$

$$к = 15$$

$$2700:a = 415 - 315$$

$$2700:a = 100$$

$$a = 2700:100$$

$$a = 27$$

Тапшырма 708
бети 108

$$\frac{2700\text{м}}{2700:1000}=2\text{км}700\text{м}$$
$$2700:1000=2(\text{калд.}700)$$

$$\frac{8100\text{см}}{8100:10}=810\text{дм}$$
$$8100:10=810$$

$$\frac{39000\text{кг}}{39000:1000}=39\text{т}$$
$$39000:1000=39$$

$$\frac{1000\text{мм}}{1000:1000}=1\text{м}$$
$$1000:1000=1$$

Бөлүү амалы пайдаланылды.

Тапшырма 709
бети 108

$$615 \cdot 1000 - 972000 : 1000 = 615000 - 972 = 614028$$

$$20000 : 1000 \cdot 80 + 3000 : 100 \cdot 70 = 20 \cdot 80 + 30 \cdot 70 = 1600 + 2100 = 3700$$

Тапшырма 710
бети 108

$$x \cdot 100 = 80000$$

$$5000 : y = 100$$

$$x = 80000 : 100$$

$$y = 5000 : 100$$

$$x = 800$$

$$y = 50$$

Тапшырма 711
бети 108

Берилди: квадрат

$$P = 12\text{см}4\text{мм}$$

$$S = ?$$

$$P = 4a \quad 12\text{см}4\text{мм} = a \cdot 4$$

$$a = 12\text{см}4\text{мм} : 4$$

$$a = 3\text{см}1\text{мм} = 3 \cdot 10\text{мм} + 1\text{мм} = 30\text{мм} + 1\text{мм} = 31\text{мм}$$

$$S = a \cdot a = 31\text{мм} \cdot 31\text{мм} = 961\text{мм}^2$$

Тапшырма 712
бети 108

$$\frac{18000\text{м}}{18000:1000}=18\text{км}$$
$$18000:1000=18$$

$$\frac{500\text{см}}{500:100}=5\text{м}$$
$$500:100=5$$

$$\frac{320000\text{г}}{320000:1000}=320\text{кг}$$
$$320000:1000=320$$

$$\frac{280000\text{кг}}{280000:1000}=280\text{т}$$
$$280000:1000=280$$

$$\frac{15000\text{мм}}{15000:10}=1500\text{см}=15\text{м}$$
$$15000:10=1500:100=15$$

$$\frac{650000\text{см}}{650000:10}=65000\text{дм}$$
$$650000:10=65000$$

Тапшырма 713
бети 108

Чыгаруу: $1\text{т} - (345\text{кг} + 582\text{кг})$

$$1 \cdot 1000\text{кг} - 927\text{кг} = 1000\text{кг} - 927\text{кг} = 73\text{кг}$$

Жообу: Жемиш дүкөнүндө 73кг алма калган.

Тапшырма 714

бети 109

$$127612 = 100000 + 20000 + 7000 + 600 + 10 + 2$$

Тапшырма 715

бети 109

$$S_{\text{кв.}} = 36 \text{ см}^2$$

$$S_{\text{т.с.}} = 36 \text{ см}^2$$

$$\frac{a - ?}{a - ?}$$

$$b - ?$$

$$S_{\text{кв.}} = a \cdot a$$

$$36 = a \cdot a$$

6 · 6 = a · a Демек, квадраттын жагы a = 6 см

Тик бурчтуктун жактары -

1) a = 1 см 2) a = 2 см 3) a = 3 см 4) a = 4 см

 b = 3 см b = 18 см b = 12 см b = 9 см

болот.

Тапшырма 716

бети 109

(m+n):c туюнтмасында m=45; n=25; c=5

1) (45+25):5=45:5+25:5=9+5=14

2) (45+25):5=70:5=14

Тапшырма 717

бети 109

1) $75 \text{ км} 270 \text{ м} = 75 \cdot 1000 \text{ м} + 270 \text{ м} = 75000 + 270 \text{ м} = 75270 \text{ м}$

2) $287114 \text{ кг} = 287 \text{ т} 114 \text{ кг}$ 3) $\frac{150000 \text{ м}}{1000} = 150 \text{ км}$
 $\frac{287117:1000}{1000} = 287 \text{ (калд. 114)}$ $\frac{150000:1000}{1000} = 150$

4) $\frac{13875 \text{ мм}}{10} = 1387 \text{ см} 5 \text{ мм} = 13 \text{ м} 87 \text{ см} 5 \text{ мм}$
 $\frac{13875:10}{10} = 1387 \text{ (калд. 5)}$ $\frac{1387:100}{100} = 13 \text{ (калд. 87)}$

Тапшырма 718

бети 109

1) $(2700 + 150 + 80):10 = 2700:10 + 150:10 + 80:10 =$
 $= 270 + 15 + 8 = 293$

2) $(2700 + 150 + 80):10 = 2930:10 = 293$

КӨП ОРУНДУУ САНДАРДЫ БИР ОРУНДУУ САНГА БӨЛҮҮ

Тапшырма 719
бети 109

$$\begin{array}{r} \text{a) } 515 \overline{) 103} \\ \underline{5} \\ \underline{015} \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{б) } 8716 \overline{) 2179} \\ \underline{8} \\ \underline{-07} \\ \underline{4} \\ \underline{-31} \\ \underline{28} \\ \underline{-36} \\ \underline{36} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 721
бети 110

$$\begin{array}{r} \text{1) } 2697621 \overline{) 899207} \\ \underline{24} \\ \underline{-29} \\ \underline{-27} \\ \underline{-27} \\ \underline{27} \\ \underline{-06} \\ \underline{-6} \\ \underline{021} \\ \underline{-21} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{2) } 912575 \overline{) 182515} \\ \underline{5} \\ \underline{41} \\ \underline{40} \\ \underline{-12} \\ \underline{10} \\ \underline{-25} \\ \underline{25} \\ \underline{07} \\ \underline{5} \\ \underline{-25} \\ \underline{-25} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{3) } 79816 \overline{) 19954} \\ \underline{4} \\ \underline{-39} \\ \underline{36} \\ \underline{-38} \\ \underline{36} \\ \underline{-21} \\ \underline{20} \\ \underline{-16} \\ \underline{16} \\ 0 \end{array}$$

Биринчиде 7-разряддын 2 жогорку саны 3кө бөлүнбөйт. 2бны бөлөбүз. бул-миндик жүздүктөрү, ошондуктан изделип жаткан тийинди 6-разрядду сан же 6 орунду сан чыгат. Калгандары ушул сыяктуу уланат. 26 толук эмес бөлүнүүчү болот.

Экинчиде бөлүнүүчү 6 орундуу же 6-разряддуу сан жогорку мицдин жүзлүгү же 6-разрыдагы 9 саны 5ке бөлүнөт. Демек, табылган тийинди 6 орундуу сан болот.

Тапшырма 722
бети 110

Дүкөнгө -350 роза

Кызгалдак ? 2эсеге көп

Сатылды - 7ден 1бөлүгү

Сатылды - жарымы

Бардыгы -? гүл сатылды

Чыгаруу: 1) $350 \cdot 2 = 700$ (гүл) кызгалдак

2) $350 : 7 \cdot 1 = 50 \cdot 1 = 50$ (гүл)

3) $700 : 2 = 350$ (гүл)

4) $50 + 350 = 400$ (гүл)

Жообу: Бардыгы болуп 400 гүл сатылган.

Тапшырма 723
бети 110

$$6340 : x = 4$$

$$x = 6340 : 4$$

$$x = 1585$$

$$(2789 - b) + 1896 = 3000$$

$$2789 - b = 3000 - 1896$$

$$2789 - b = 1104$$

$$b = 2789 - 1104$$

$$b = 1685$$

$$a : 125 = 125$$

$$a = 125 \cdot 125$$

$$a = 15625$$

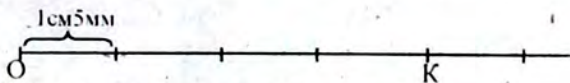
$$R \cdot 3 = 1000 - 391$$

$$R \cdot 3 = 609$$

$$R = 609 : 3$$

$$R = 203$$

Тапшырма 724
бети 110

$$OK = 1 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 4 = 4 \text{ см } 20 \text{ мм} = 6 \text{ см}$$

Тапшырма 725
бети 110

$$\begin{array}{r} 1) \ 129615 \overline{) 5} \\ \underline{10} \\ -29 \\ \underline{25} \\ -46 \\ -45 \\ \underline{11} \\ -10 \\ \underline{15} \\ -15 \\ \underline{0} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2) \ 912575 \overline{) 5} \\ \underline{5} \\ -41 \\ \underline{40} \\ -12 \\ -10 \\ \underline{25} \\ -25 \\ \underline{07} \\ -5 \\ \underline{25} \\ -25 \\ \underline{0} \end{array}$$

Тийиндиде 6 орундуу сан чыгат, себеби миндин жүздүгү болгон 9 саны бөлүнүп жатат.

$$\begin{array}{r}
 3) \overline{79816} \quad | \quad 4 \\
 \underline{4} \\
 39 \\
 \underline{36} \\
 38 \\
 \underline{36} \\
 21 \\
 \underline{20} \\
 16 \\
 \underline{16} \\
 0
 \end{array}$$

Тапшырма 726
бети 110

$$\begin{array}{l}
 a=5\text{см} \\
 b=5\text{см} \\
 \hline
 P=?, S=?
 \end{array}$$

$$P=(5+5) \cdot 2 = 10 \cdot 2 = 20\text{см}$$

$$S=a \cdot b = 5 \cdot 5 = 25(\text{см}^2)$$

КӨП ОРУНДУУ САНДЫ ЭКИ ОРУНДУУ САНГА БӨЛҮҮ

Тапшырма 728
бети 112

$$\begin{array}{r}
 \overline{6532} \quad 92 \\
 \underline{644} \\
 92 \\
 \underline{92} \\
 0
 \end{array}$$

6532 санында, миндин бирдиги болгон 6 саны 92ге бөлүнбөйт. Ошондой эле, жалпы жүздүк болгон 65де 92ге бөлүнбөйт. Жалпы ондук болгон 653 саны 92ге бөлүнөт. Демек, тийиндиде эки орундуу сан чыгат.

$$\begin{array}{r}
 108855 \quad | \quad 59 \\
 \underline{59} \\
 498 \\
 \underline{472} \\
 265 \\
 \underline{236} \\
 295 \\
 \underline{295} \\
 0
 \end{array}$$

108855 санында миңдин жүздүгү болгон сан 1 бөлүүчү 59га бөлүнбөйт. Миңдин ондугу болгон 10дагы 59га бөлүнбөйт. Миңдин жалпы бирдиги болгон 108 саны гана 59га бөлүнөт. Демек, тийиндиде 4 орундуу сан чыгат.

$$2231:23=97$$

$$196196:14=14014$$

Бул мисалдардын чыгарылышы - тийиндинин саны, жогору жактагыдай талкууланат.

Тапшырма 729
бети 112

Ал сандар 8 жана 12

1) $a=10$	$a+v=10+10=20$	2) $a=11$	$11+9=20$
$v=10$	$a-v=100$	$v=9$	$11-9=99$
	аткарылбайт		аткарылбайт
3) $a=12$	$12+8=20$		
$v=8$	$12-8=96$		
	аткарылат		

Тапшырма 730
бети 112

$$\begin{array}{r} 1960 \overline{)20} \\ \underline{180} \\ 160 \\ \underline{160} \\ 0 \end{array}$$

Жогорку разряддан баштап бөлөбүз. Миңдин бирдиги 1 бөлүнбөйт, 19-берилген санднын жалпы жүздүгү, бул да 20га бөлүнбөйт, 196-жалпы ондук. Бул сандар бөлүнөт. Тийиндиде эки орундуу сан пайда болору белгилүү болду.

$$\begin{array}{r} 1988 \overline{)54} \\ \underline{162} \\ 378 \\ \underline{378} \\ 0 \end{array}$$

1998 санында миңдин бирини 1, 54кө бөлүнбөйт, 19-жалпы жүздүк, ал да 54кө бөлүнбөйт, 199-жалпы ондук, бул сан 54кө бөлүнөт. Демек, тийиндиде эки орундуу сан пайда болот.

$$10455:85=123$$

Мурун да жогорку сындай талкуулоо болот.

Тапшырма 731
бети 112

$$\begin{aligned} 17\text{км}230\text{м} &= 17 \cdot 1000\text{м} + 230\text{м} = 17000\text{м} + 230\text{м} = 17230\text{м} \\ 150000\text{м} &= 150\text{км} & 287114\text{кг} &= 287\text{т}114\text{кг} \\ \hline 150000:1000 &= 150 & 287114:1000 &= 287(\text{калд.}114) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 13875\text{мм} &= 1387\text{см}5\text{мм} = 13\text{м}87\text{см}5\text{мм} \\ \hline 13875:10 &= & 1387:100 &= 13(\text{калд.}87) \\ &= 1387(\text{калд.}5) \end{aligned}$$

Тапшырма 732
бети 112

$$\begin{aligned} S &= 427\text{км} \\ 9 &= 61\text{км/саат} & \text{эс алуу, май куйганга } & 1\text{саат}30\text{мин.} \\ t &= ? \end{aligned}$$

Чыгаруу: 1) $427:61=7(\text{саат})$
2) $7\text{саат}+1\text{саат}3\text{мин.}=8\text{саат}30\text{мин.}$

Жообу: Автобус бардыгы болуп $8\text{саат}30\text{мин.}$ жүргөн.

Тапшырма 733
бети 112

$$\begin{aligned} 82320:28:14:7 &= 2940:14:7 = 210:7 = 1470 \\ 238266:61+238266:62 &= 3906+3843 = 7749 \end{aligned}$$

Тапшырма 734
бети 112

$$\begin{aligned} S &= 64\text{см}^2 \text{ квадрат} \\ a &= ?, b = ? \end{aligned}$$

$$S = a \cdot a \quad 64 = a \cdot a \quad 8 \cdot 8 = a \cdot a$$

Демек, квадраттын жагы $a = 8\text{см}$

Тик бурчтуктун жактары

$$\begin{aligned} 1) a &= 1\text{см} & 2) a &= 2\text{см} & 3) a &= 4\text{см} & 4) a &= 8\text{см} \\ b &= 64\text{см} & b &= 32\text{см} & b &= 16\text{см} & b &= 8\text{см} \end{aligned}$$

болушу мүмкүн

Тапшырма 735
бети 112

$$\begin{aligned} 188:k+k+213 & \quad k=47 \text{ болсо} \\ 188:47+47+213 &= 4+47+213 = 51+213 = 264 \end{aligned}$$

Тапшырма 737
бети 112

$$\begin{aligned} 78445:29 \cdot 100 - 269318 &= 2705 \cdot 100 - 269318 = \\ &= 270500 - 269318 = 1182 \\ 8508:12 + 238266:63 &= 709 + 3782 = 4491 \end{aligned}$$

Тапшырма 738

бети 112

маталар	саны	наркы	баасы
Жибек	10м	560	?
Чыт	28м	560	?

Чыгаруу: 1) $560:10=56(\text{сом})$ 2) $560:28=20(\text{сом})$ Жообу: 1м жибектин жана чыттын
баасы 10 жана 28сом**Тапшырма 739**

бети 112

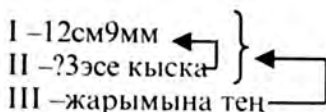
$$(7777:77+45):73-503=(101+45):73-503=146:73-503=$$

$$=2-503=1006$$

$$(62-11+4826:38-2398:22)=682+127-109=809-109=700$$

Тапшырма 740

бети 112

Чыгаруу: 1) $12\text{см}9\text{мм}:3=4\text{см}3\text{мм}$

$$2) (12\text{см}9\text{мм}+4\text{см}3\text{мм}):2=16\text{см}12\text{мм}:2=$$

$$=(16\cdot 10\text{мм}+12\text{мм}):2=(160\text{мм}+12\text{мм}):2=$$

$$=172\text{мм}:2=86\text{мм}=8\text{см}6\text{мм}$$

Тапшырма 742

бети 113

а+85; а·18 туюнтмалары а=8 болгондо,

$$8+85=93$$

$$8\cdot 18=144 \quad \text{Демек, } 144 > 93$$

Тапшырма 743

бети 113

$$240426:19-719466:66+357\cdot 209=12654-10901+74613=$$

$$=1753+74613=76366$$

$$18245:5\cdot 103-16\cdot 100:10=3649\cdot 103-1600:10=$$

$$=375847-160=375687$$

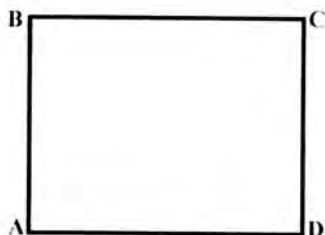
Тапшырма 744

бети 113

$$AB=3\text{см}5\text{мм}$$

$$BC=4\text{см}3\text{мм}$$

$$\frac{\quad}{S - ?}$$

$$\begin{aligned}
 S &= AB \cdot BC = 3\text{см}5\text{мм} \cdot 4\text{см}3\text{мм} = \\
 &= (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм})(4 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм}) = (30\text{мм} + 5\text{мм})(40\text{мм} + 3\text{мм}) = \\
 &= 35\text{мм} \cdot 43\text{мм} = 1505\text{мм}^2
 \end{aligned}$$

Тапшырма 745
бети 113

Чарбада:

Болгон -450га ←
 Сулуу -?9дан бир бөлүгү ←
 Буудай -?3эсе көп ←
 Картошка -? Га

- Чыгаруу: 1) $450:9 \cdot 1 = 50 \cdot 1 = 50$ (га) сулуу
 2) $50 \cdot 3 = 150$ (га) буудай
 3) $50 + 150 = 200$ (га)
 4) $450 - 200 = 250$ (га)

Жообу: 250га жерге картошка эгилген.

Тапшырма 746
бети 113

$$\begin{aligned}
 5\text{га} &= 5 \cdot 10000\text{м}^2 = 50000\text{м}^2 & \frac{1200000\text{м}^2}{1200000:10000} &= 120\text{га} \\
 10\text{га} &500\text{м}^2 = 10 \cdot 10000\text{м}^2 + 500\text{м}^2 = 100000\text{м}^2 + 500\text{м}^2 = 100500\text{м}^2 \\
 241267\text{м}^2 &= 24\text{га}1267\text{м}^2 \\
 241267:10000 &= 24(\text{калд.} 1267)
 \end{aligned}$$

Тапшырма 747
бети 113

$$\begin{aligned}
 2845 \cdot 5 - x &= 45 \cdot 35 & a - 162 \cdot 107 &= 625 \cdot 25 \\
 14225 - x &= 1575 & a - 17334 &= 25 \\
 x &= 14225 - 1575 & a &= 17334 + 25 \\
 x &= 12650 & a &= 17359
 \end{aligned}$$

Тапшырма 748
бети 114

ABCD –тик бурчтук

$$P = 30\text{см}$$

a - ?

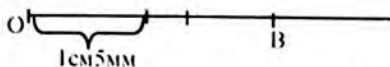
b - ?

- 1) a=1см 2) a=2см 3) a=3см 4) a=4см 5) a=5см 6) a=6см
 в=14см в=13см в=12см в=11см в=10см в=9см

Тик бурчтуктун жактары ушулар болушат.

Тапшырма 749

бети 114

$$OB = 1\text{см}5\text{мм} \cdot 2 = 2\text{см}10\text{мм} = 3\text{см}$$

Тапшырма 750

бети 114

$$(417872:26+315 \cdot 104):4 = (16072+32760):4 = 48832:4 = 12208$$

Тапшырма 751

бети 114

$$14\text{га} = 14 \cdot 10000\text{м}^2 = 140000\text{м}^2 \quad \frac{29000\text{м}^2}{29000:10000} = 2\text{га}9000\text{м}^2 = 2(\text{калд. } 9000)$$

$$2\text{га}800\text{м}^2 = 2 \cdot 10000\text{м}^2 + 800\text{м}^2 = 20000\text{м}^2 + 800\text{м}^2 = 20800\text{м}^2$$

$$\frac{450007\text{м}^2}{450007:10000} = 45\text{га}7\text{м}^2$$

$$450007:10000 = 45(\text{калд. } 7)$$

Тапшырма 752

бети 114

$$(65039:13-3969:9 \cdot 9) \cdot 101 = (5003-441 \cdot 9) \cdot 101 = \\ = (5003-49) \cdot 101 = 4954 \cdot 101 = 500354$$

Тапшырма 753

бети 114

Участок – 5га ←
 Бадыраң – ? жарымына
 Калганы – ? Капуста

$$\text{Чыгаруу: } 1) 5\text{га}:2 = 5 \cdot 10000\text{м}^2:2 = 50000\text{м}^2:2 = 25000\text{м}^2$$

$$2) 50000 - 25000 = 25000(\text{м}^2)$$

Жообу: 25000 м^2 жерге капуста эгишкен.

Тапшырма 754

бети 114

$$60743:(1065-28 \cdot 38) + 1098 = 60743:(1065-1064) + 1098 = \\ = 60743:1 + 1098 = 60743 + 1098 = 61841$$

$$(750 \cdot 80 - 104 \cdot 302) : 27 : 24 = (60000 - 31408) : 27 : 24 = \\ = 28592 : 27 : 24 = 771984 : 24 = 32166$$

Тапшырма 755

бети 114

масса	саны	салмагы	
2400кг	48 кап	?	бирдей
? 3 эсе	?	?	

Чыгаруу: 1) $2400:48=50$ (кг) 2) $2400\cdot3=7200$ (кг)
3) $7200:50=144$ (кап)

Жообу: картошканы салуу үчүн 144 кап керек.

Тапшырма 756 бети 114

Чыгаруу: Маселенин шарты боюнча узундугу $5m40cm$ зымдан периметри бирдей жактары барабар болгон үч бурчтук жана квадрат формасындагы туюк сынык сызык жасалган.

Ошондуктан ал узундуктагы зымды барабар үч бөлүккө бөлөбүз.

$$5m40cm:5=(5\cdot100cm+40cm):5=(500cm+40cm):5=$$
$$=540cm:3=180cm$$

$5m40cm$ дин 3төн бир үлүшүн түзгөн $180cm$ ден жактары барабар болгон үч бурчтук түзөбүз.

$180cm:3=60cm$ -бул үч бурчтуктун жактарынын узундуктары.

$180:4=45cm$ -бул квадрат фирмасындагы төрт бурчтуктун жактарынын узундугу.

Жообу: Үч бурчтук формасындагы туюк сынык сызыктын муунунун узундугу $60cm$.

Төрт бурчтук формасындагы туюк сынык сызыктын узундугу $45cm$.

Тапшырма 757 бети 114

$300 < 50\cdot c$ барабарсыздыгы аткарыла тургандай «с»нын көп маанисин табууга болот. Башкача айтканда, $c > 6$ бардык маанисинде аткарылат.

1) $c=7$ болсо	2) $c=8$
$300 < 50\cdot7$	$300 < 50\cdot8$
$300 < 350$	$300 < 400$

Тапшырма 759 бети 114

$$730га=730\cdot10000m^2=7300000m^2$$

$$127569m^2=12га7569m^2$$

$$127569:10000=12(\text{калд.}7569)$$

$$14400:12+2250:50-990:55=1200+45-18=1245-18=1227$$

$$(705\cdot303:15-412\cdot28:16):4=(213615:15-11536:16):4=$$
$$=(14241-721):4=13520:4=3380$$

Тапшырма 760

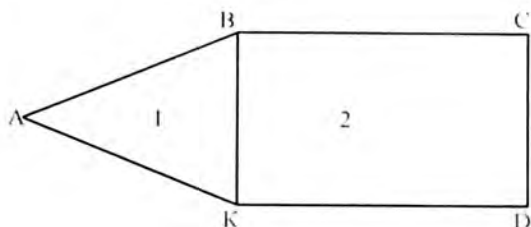
бети 115

- 1) $60000 - 304752 : 21 + 118 \cdot 209 = 60000 - 14512 + 24662 = 45488 + 24662 = 70150$
- 2) $900000 : 1000 \cdot 100 : 10000 - 608 : 12 = 900 \cdot 100 : 10000 - 608 : 12 = 90000 : 10000 - 608 : 12 = 9 - 608 : 12 = 5472 : 12 = 456$
- 3) $(25287 + 48539) \cdot 92 - 327 \cdot 42 = 73826 \cdot 92 - 13734 = 6791992 - 13734 = 6778258$
- 4) $700 \cdot 100 : 10000 \cdot 2 = 70000 : 10000 \cdot 2 = 7 \cdot 2 = 14$

Тапшырма 761

бети 115

$$\begin{aligned} BK &= 105\text{м} \\ BC &= 105\text{м} + 55\text{м} \\ \frac{S_1 &= S_2 : 2}{S - ?} \end{aligned}$$

Чыгаруу: $S_2 = BK \cdot BC = 105 \cdot 160 = 16800 (\text{м}^2)$

$$S_1 = S_2 : 2 = 16800 : 2 = 8400 (\text{м}^2)$$

$$S = S_1 + S_2 = 16800 + 8400 = 25200 \text{м}^2 = 2 \text{Га} 5200 \text{м}^2$$

$$25200 : 10000 = 2(5200)$$

Тапшырма 762

бети 115

Маталар	баасы	наркы
?	21 сом	1680 сом
?	24 сом	1680 сом

Чыгаруу: 1) $1680 : 21 = 80 (\text{м})$

2) $1680 : 24 = 70 (\text{м})$

Жообу: Маталардын ар бир түрмөгү 80м, 70м

Тапшырма 763

бети 115

$$104 : x = 52 : 2$$

$$104 : x = 104$$

$$x = 104 : 104$$

$$x = 1$$

$$180 : k = 1000 : 100$$

$$180 : k = 10$$

$$k = 180 : 10$$

$$k = 18$$

Тапшырма 764

бети 115

$a \cdot v = v \cdot a$ – көбөйтүүнүн орун алмаштыруучулук касиети

$a \cdot v \cdot c = (a \cdot v) \cdot c = a \cdot (v \cdot c)$ – көбөйтүүнүн топтоштуруучулук касиети

$a + v = v + a$ – кошуунун орун алмаштыруучулук касиети

$a+b+c=(a+b)+c=a+(b+c)$ – кошуунун топтоштуруучуулук касиети

Тапшырма 765

бети 115

$$\begin{array}{l} 8235:27=305 \qquad 2688:84=32 \qquad 835700:61=13700 \\ 217 \cdot 505=109585 \qquad 9132:27=24651 \qquad 500 \cdot 300=150000 \end{array}$$

Тапшырма 766

бети 115

$$\begin{array}{r} 2\text{га}3687\text{м}^2 \\ + 3\text{га}8000\text{м}^2 \\ \hline 5\text{га}11687\text{м}^2 = 6\text{га}1687\text{га} \\ \hline 11687:10000=1(\text{калд.}1687) \end{array} \qquad \begin{array}{r} 10\text{га}9000\text{м}^2 \\ - 7\text{га}5000\text{м}^2 \\ \hline 3\text{га}4000\text{м}^2 \end{array}$$

КӨП ОРУНДУУ САНДЫ ҮЧ ОРУНДУУ САНГА БӨЛҮҮ

Тапшырма 767

бети 115

$$\begin{array}{r} 375 \overline{)125} \\ 375 \quad 3 \\ \hline 0 \end{array} \qquad \begin{array}{l} 375:125=3 \\ \text{текш.: } 125 \cdot 3=375 \end{array}$$

375 санында чоң разряддан баштап бөлөбүз. 3-айрым жүздүк, 125ке бөлүнбөйт. Ошондуктан 37 жалпы ондукту бөлөбүз. Бул да бөлүнбөйт. Эми жалпы бирдик 375ти алсак ал 3төн бөлүндү. Демек, тийинди 1 орундуу сан болот.

$615:123=5$; $918:306=3$ бул сандардын бөлүнүшүн жогоркудай анализдешибиз керек.

Тапшырма 768

бети 116

$$\begin{array}{r} 442 \overline{)215} \\ 430 \quad 2 \\ \hline 12 \end{array} \qquad \begin{array}{l} 442:215=2(\text{калд.}12) \\ 442-2 \cdot 215=442-430=12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 760 \overline{)340} \\ 680 \quad 2 \\ \hline 80 \end{array} \qquad \begin{array}{l} 760:340=6(\text{калд.}80) \\ 760-340 \cdot 2=760-680=80 \end{array}$$

Тапшырма 770
бети 116

$$\begin{array}{r} 84854 \quad | \quad 406 \\ 812 \quad \quad | \quad 209 \\ \hline 3654 \\ 3654 \\ \hline 0 \end{array}$$

Биринчи толук эмес тийинди жок дегенде жогорку үч орундуу же үч разрядтуу болушу керек. Демек, тийинди үч орундуу сан болот. 848 жалпы жүздүк 406га 2 жүздөн тийип, 36 жүздүк калат. Бул жетпейт, аны ондукка айландырабыз. $36 \cdot 10 = 360$ ондук $360 \text{ онд.} + 5 \text{ онд.} = 360 + 5 = 365$ ондук 406га бөлүнбүйт. Ошондуктан тийиндиде ондугу жок болот. Башкача ондуктун ордуна «0»дү жазабыз. 365 ондукту бирдикке майдалайбыз $365 \cdot 10 + 4 = 3650 + 4 = 3654$ бул жалпы бирдикти 406га бөлсөк, 3 тийип, 0 калдык калды. $84854 : 406 = 209$

$$\begin{array}{r} 32922 \quad | \quad 279 \\ 279 \quad \quad | \quad 118 \\ \hline 502 \\ 279 \\ \hline 2232 \\ 2232 \\ \hline 0 \end{array}$$

Биринчи бөлүнүүчү үч орундуу сан болушу керек. 329-жалпы жүздүк, 279га бөлүнүп, 1ден тийип, 50жүздүк жетпей калды. 50жүздүктү ондукка майдалайбыз $50 \text{ жүзд.} \cdot 2 \text{ онд.} = 50 \cdot 10 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.} = 500 \text{ онд.} + 2 \text{ онд.} = 502 \text{ онд.}$ 502 онд. 279га 1ден тийип, 223 ондук жетпей калды. 223 ондукту бирдикке майдалайбыз: $223 \cdot 10 + 2 = 2230 + 2 = 2232$ 2232 жалпы бирдикти 279га бөлсөк, 8ден тийди. Демек, $32922 : 279 = 118$

$$\begin{array}{r} 230202 : 378 = 609 \\ 230202 \quad | \quad 378 \\ 2268 \quad \quad | \quad 609 \\ \hline 3402 \\ 3402 \\ \hline 0 \end{array}$$

Биринчи толук эмес бөлүнүүчү жогорку үч разряд болушу мүмкүн. Ал сандар 230-миңдиктер. Булар бөлүнбөйт. Ошондуктан тийиндиде миңдик болбойт. Башкача айтканда, үч орундуу сан болот. 230 миңдикти жүздүккө майдалайбыз
 $230\text{миңд.} + 2\text{жүзд.} = 230 \cdot 10\text{жүзд.} + 2\text{жүзд.} = 2300 + 2 = 2302\text{жүзд}$
 Бул санды 378 бөлсөк, 6 жүздүктөн тийип, 34 жүздүк ашып калат. 34 жүздүктү ондукка айландырабыз.
 $34\text{жүзд.} + 0 = 34 \cdot 10 + 0 = 340\text{ондук}$ 340 ондук 378ге бөлүнбөйт. Ошондуктан аны бирдикке айландырабыз
 $340\text{онд.} + 2 = 340 \cdot 10 + 2 = 3400 + 2 = 3402$ жалпы бирдик 378ге 9дан тийет.

Тапшырма 771
 бети 117

$$\begin{array}{r} 95722 \overline{)209} \\ \underline{836} \\ 1212 \\ \underline{1045} \\ 1672 \\ \underline{1672} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 631350 \overline{)305} \\ \underline{610} \\ 2135 \\ \underline{2135} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 65930 \overline{)694} \\ \underline{6246} \\ 3470 \\ \underline{3470} \\ 0 \end{array}$$

Тапшырма 772
 бети 117

$$\begin{array}{lll} 88776:411=216 & 105560:728=145 & 166199:521=319 \\ 105705:87=1215 & 24102:39=618 & 44100:147=300 \end{array}$$

Тапшырма 773
 бети 117

Нарын -535км \leftarrow } -? эсе узун,
 Талас -?91км \rightarrow } -?га кыска

Чыгаруу: 1) $535-91=444(\text{км})$
 2) $535:91=6\text{эсеге узун}$
 Жообу: Нарын суусу Таластын суусунан 444кмге узун, 6эсеге узун.

Тапшырма 774
 бети 117

Чыгаруу: $5 \cdot x = 100 \quad x = 100:5 \quad x = 20(\text{сом})$
 Жообу: 1кг конфеттин баасы 20сом турат.

Тапшырма 775
 бети 117

а) $1\text{км} = 1 \cdot 1000\text{м} = 1000\text{м} = 1000 \cdot 100\text{см} = 100000\text{см} =$

$$=100000 \cdot 10\text{мм}=1000000\text{мм}$$

$$\text{б) } 1\text{т}=1 \cdot 1000\text{кг}=1000\text{кг}=1000 \cdot 1000\text{г}=1000000\text{г}$$

Тапшырма 776

бети 117

$$\frac{130000\text{м}^2=13\text{га}}{130000:10000=13}$$

$$\frac{800000\text{м}^2=80\text{га}}{800000:10000=80}$$

Тапшырма 777

бети 117

$$v=60\text{км/саат}$$

$$t=10\text{мин.}$$

$$S - ?$$

$$S=v \cdot t=60\text{км/саат} \cdot 10\text{мин.}=60\text{км}/60\text{мин.} \cdot 10\text{мин.}= \\ =1\text{км} \cdot 10=10\text{км}$$

$$S=10\text{км}$$

Жообу: 10 минутада автобус 10км аралыкты өтөт.

Тапшырма 778

бети 117

$$(76114:19-3928) \cdot 751=(4006-3928) \cdot 751=78 \cdot 751=58578$$

$$166842:207+60521=806+60521=61327$$

$$(1494+1854):(1104-1077)=3348:27=124$$

$$37400:136-378=275-378=103950$$

Тапшырма 779

бети 117

$$\text{а) } v_1=3\text{км/саат}$$

$$v_2=12\text{км/саат}$$

$$v_2:v_1 - ?$$

Чыгаруу: $v_2:v_1=12:3=4$ эсе

Жообу: Велосипедчен жөө адамга караганда саатына 4 эсе көп жолду басып өтөт.

б) Чыгаруу:

$$10\text{кг}:500\text{г}=10 \cdot 1000\text{г}:500\text{г}=10000:500=20(\text{банка})$$

Жообу: 10кг дык идишти 500г кум шекер баткан банка менен 20 жолу куюу керек.

Тапшырма 780

бети 118

Алма -30кг

6-столго -?

1-столдогу алма -? бөлүктү

2-столдогу алма -? бөлүктү

5 столдогу алма-? бөлүктү түзөт

- Чыгаруу: 1) $30:6=5(\text{кг})$ ар бир столго коюлган алма.
 2) $30:6\cdot 2=5\cdot 2=10(\text{кг})$ эки столдогу алма
 3) $30:6\cdot 5=5\cdot 5=25(\text{кг})$ 5 столдогу алма

Жообу: 10кг, 5кг, 25кг

Тапшырма 781

бети 118

$$a=8\text{м}$$

$$b=(8\cdot 2)\text{м}$$

$$P=? \quad S=?$$

$$P=(a+b)\cdot 2=(8+16)\cdot 2=24\cdot 2=48(\text{м})$$

$$S=a\cdot b=8\cdot 16=128(\text{м}^2)$$

Тапшырма 782

бети 118

$$x\cdot 115=1000-425$$

$$x\cdot 115=575$$

$$x=575:115$$

$$x=5$$

$$10000:b=400$$

$$b=10000:400$$

$$b=25$$

Тапшырма 783

бети 118

$$2\text{т}345\text{кг}\cdot 4+850\text{кг}\cdot 6=10\text{т}880\text{кг}$$

$$1) 2\text{т}345\text{кг}$$

$$\underline{4}$$

$$8\text{т} 1380\text{кг}=9\text{т} 380\text{кг}$$

$$1380:1000=1(\text{калд.}380)$$

$$3) 9\text{т} 380\text{кг}$$

$$\underline{1\text{т} 500\text{кг}}$$

$$10\text{т} 880\text{кг}$$

$$2) 850$$

$$\underline{6}$$

$$1500\text{кг}=1\text{т} 500\text{кг}$$

$$1500:1000=1(\text{калд.}500)$$

$$(10\text{га}+8\text{га}4263\text{м}^2)\cdot 3=55\text{га}2789\text{м}^2$$

$$1) 10\text{га}$$

$$\underline{+8\text{га}4263\text{м}^2}$$

$$18\text{га}4263\text{м}^2$$

$$2) 18\text{га}4263\text{м}^2$$

$$\underline{3}$$

$$54\text{га} 12789\text{м}^2=55\text{га}2789\text{м}^2$$

$$12789:10000=1(\text{калд.}2789)$$

$$3\text{ц}60\text{кг}\cdot 10=30\text{ц} 600\text{кг}=36\text{ц}$$

$$600:100=6$$

$$70\text{т}-575\text{кг}=6\text{т} 425\text{кг}$$

Тапшырма 785

бети 118

Оюнчук - 1000

Кызыл топ - ? 25тен 1бөлү

Ошончо көк топ

Куурчак, топтордон 10эсе көп -

Калганы машина - ?

Чыгаруу: 1) $1000:25=40$ (к.топ)

$1000:25=40$ (көк топ)

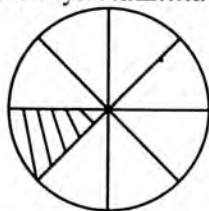
2) $(40+40) \cdot 10=80 \cdot 10=800$ (куурчак)

3) $1000-(40+40+800)=1000-880=120$ (маш.)

Жообу: 120 оюнчук машина алынган.

Тапшырма 786

бети 118

Тордолгон жери фигуранын 8ден 1 бөлүгүн түзөт. 3тү алсак, 8ден 3 бөлүктү алган болобуз. 5бөлүктү алсак, 8ден беш бөлүк деп айтабыз.

Тапшырма 787

бети 118

$$(x+581):22=96$$

$$x+581=96 \cdot 22$$

$$x+581=2112$$

$$x=2112-581$$

$$x=1531$$

$$618 \cdot x = 265119 + 634071$$

$$618 \cdot x = 899190$$

$$x = 899190 : 618$$

$$x = 1455$$

$$234 \cdot x + 404 = 10700$$

$$234 \cdot x = 10700 - 404$$

$$234 \cdot x = 10296$$

$$x = 10296 : 234$$

$$x = 44$$

$$4270 \cdot x : 24 = 3118$$

$$x : 24 = 4270 : 3118$$

$$x : 24 = 1152$$

$$x = 1152 : 24$$

$$x = 48$$

Тапшырма 788

бети 118

$$16 \cdot k < 80$$

1) $k=0$

$$16 \cdot 0 < 80$$

$$0 < 80$$

2) $k=1$

$$16 \cdot 1 < 80$$

$$16 < 80$$

3) $k=2$

$$16 \cdot 2 < 80$$

$$32 < 80$$

4) $k=4$

$$4 \cdot 16 < 80$$

$$64 < 80$$

Тапшырма 789

бети 118

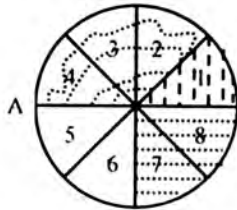
$$215 \cdot 8 + 105192 : (5108 - 4892) = 1720 + 105192 : 216 = \\ = 1720 + 487 = 2207$$

$$64309 : 7 + (111 \cdot 67 + 9048) \cdot 10 = 9187 + (7437 + 9048) \cdot 10 = \\ = 9187 + 16485 \cdot 10 = 9187 + 164850 = 174037$$

$$87400 : 4 + 835 \cdot 4 - 17034 : 501 = 21850 + 3340 - 34 = 25190 - 34 = 25156$$

Тапшырма 795
бети 119

$R=2\text{см}$
8дин бир үлүш I
8ден 2үлүш 8, 7
8ден 3үлүш 2,3, 4

AB диаметрдин өйдө жагы 1, 2, 3, 4 үлүштү көрсөтүп турат.

Тапшырма 796
бети 119

$$\begin{aligned} 434 \cdot 315 : 217 \cdot 1000 : 225 &= 136710 : 217 \cdot 1000 : 225 = \\ &= 630 \cdot 1000 : 225 = 630000 : 225 = 2800 \\ 14000 : 100 : 14 \cdot 80 &= 140 : 14 \cdot 80 = 10 \cdot 80 = 800 \\ 1000000 - 265378 - 81915 - 7347 &= 734622 - 81915 - 7347 = \\ &= 652707 - 7347 = 645360 \\ 28 + 675 + 3247 + 96819 &= 703 + 3247 + 96819 = \\ &= 3950 + 96819 = 100769 \end{aligned}$$

Тапшырма 797
бети 119

$$3\text{см}8\text{мм} \cdot 5 = 15\text{см} \frac{40\text{мм}}{40:10} = 19\text{см}$$

Тапшырма 798
бети 119

$$\begin{array}{ll} x + 30075 = 126893 & 6294 - x = 999 \\ x = 126893 - 30075 & x = 6294 - 999 \\ x = 96818 & x = 5295 \end{array}$$

Тапшырма 799
бети 119

Фигура 4кө бөлүнгөн 2,3 бөлүгү 4төн эки үлүшүн түзөт. 1-бул 4төн 1 үлүштү же, 4төн 1үлүш десе болот.

2	1
3	4

Тапшырма 800
бети 120

$$\begin{array}{lll} 1) \frac{a=5\text{м}}{b=3\text{м}} & 2) \frac{c=4\text{м}}{S_2=?} & 3) \frac{m=4\text{м}}{n=5\text{м}} \\ \frac{S_1=?}{} & & \frac{S_3=?}{} \end{array}$$

$$S_1 = 3 \text{ м} \cdot 5 \text{ м} = 15 \text{ м}^2 \quad S_2 = c \cdot c = 4 \text{ м} \cdot 4 \text{ м} = 16 \text{ м}^2 \quad S_3 = 4 \text{ м} \cdot 5 \text{ м} = 20 \text{ м}^2$$

$$S = 15 + 16 + 20 = 51 (\text{м}^2)$$

$$1) 51 \cdot 120 \text{ г} = 6120 \text{ г}$$

$$2) 6120 \text{ г} \cdot 2 = \underline{12240 \text{ г}} = 12 \text{ кг} 240 \text{ г}$$

$$\underline{12240 : 1000} = 12 (\text{калд.} 240)$$

Тапшырма 801

бети 120

$$72 \cdot v - 720 = 0$$

$$72 \cdot v = 720$$

$$v = 720 : 72$$

$$v = 10$$

Тапшырма 802

бети 120

$$a : 5 = 900 - 572$$

$$a : 5 = 328$$

$$a = 328 \cdot 5$$

$$a = 1640$$

Тапшырма 803

бети 120

$$a + v + c + d = (a + v + c) + d = a + (v + c + d)$$

$$a \cdot v \cdot c \cdot d = (a \cdot v \cdot c) \cdot d = a \cdot (v \cdot c \cdot d)$$

Тапшырма 804

бети 120

$$y \cdot 256 = 32000$$

$$41580 : m = 420$$

$$y = 32000 : 256$$

$$m = 41580 : 420$$

$$y = 125$$

$$m = 99$$

Тапшырма 805

бети 120

$l + t = t + l$, $x \cdot y = y \cdot x$ кошуунун жана көбөйтүүнүн орун алмаштыруучулук касиети.

Тапшырма 806

бети 120

ABCD – квадрат

$$a = 1 \text{ км} 500 \text{ м}$$

аянт – S

5тен 2ке беде

калганы -? буудай

$$\text{Чыгаруу: } 1) S = a \cdot a = 1 \text{ км} 500 \text{ м} \cdot 1500 \text{ м} = (1 \cdot 1000 \text{ м} + 500 \text{ м}) \cdot x$$

$$\cdot (1 \cdot 1000 \text{ м} + 500 \text{ м}) = (1000 \text{ м} + 500 \text{ м}) (1000 \text{ м} + 500 \text{ м}) =$$

$$= 1500 \text{ м} \cdot 1500 \text{ м} = 2250000 \text{ м}^2$$

$$2) 2250000 : 5 \cdot 2 = 450000 \cdot 2 = 900000 (\text{м}^2)$$

$$= 2250000 \text{ м}^2 = 225 \text{ га}$$

$$\underline{2250000 : 10000} = 225$$

$$= 900000 \text{ м}^2 = 90 \text{ га}$$

$$900000 : 10000 = 90$$

$$3) 2250000 - 900000 = 1350000 (\text{м}^2) =$$

$$= 1350000 \text{ м}^2 = 135 \text{ га}$$

$$\underline{1350000 : 10000} = 135$$

$$4) \frac{135}{225} = \frac{3}{5}$$

б.а. 5тен үч үлүшүн түзөт.

Тапшырма 807
бети 120

$$8\text{кг}150\text{г} \cdot 100 = 800\text{кг} \cdot 15000\text{г} = 800\text{кг} + 15\text{кг} = 815\text{кг}$$

$$\frac{15000:1000=15}{}$$

$$6\text{км}200\text{м} \cdot 18 = 108\text{км}3600\text{м} = 111\text{км}600\text{м}$$

$$\frac{3600:1000=3(\text{калд.}600)}{}$$

$$380000\text{кг} = 380\text{т}$$

$$\frac{380000:1000=380}{}$$

$$25000\text{м} = 25\text{км}$$

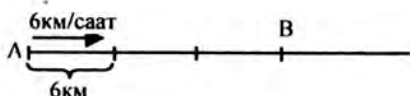
$$\frac{25000:1000=25}{}$$

Тапшырма 808
бети 120

$$v = 6\text{км/саат}$$

$$\frac{t = 3\text{саат}}{S = ?}$$

$$S = v \cdot t = 6 \cdot 3 = 18\text{км}$$

Тапшырма 809
бети 120

$$64:8 \cdot 1 = 8 \cdot 1 = 8$$

$$64:8 \cdot 5 = 8 \cdot 5 = 40$$

Тапшырма 810
бети 120

$$208 \cdot 1000 : 25 : 24 \cdot 100 = 208000 : 25 : 4 \cdot 100 = 8320 : 4 \cdot 100 = 2080 \cdot 100 = 208000$$

$$615 \cdot 1000 + 28 \cdot 603 = 615000 + 16884 = 631884$$

$$600000 : 10000 \cdot 108 \cdot 45 = 60 \cdot 108 \cdot 45 = 6480 \cdot 40 = 259200$$

$$90000 - 618 \cdot 925 : 10 = 900000 - 571650 : 10 = 900000 - 57165 = 842835$$

**КӨП ОРУНДУУ САНДАР МЕНЕН БОЛГОН
АМАЛДАР.
АМАЛДАРДЫ АТКАРУУ ТАРТИБИ**

Тапшырма 811
бети 123

а) $(1815 + 1247) + (4621 + 338) = 3062 + 4959 = 8021$

б) $45 \cdot 25 \cdot 15 \cdot 4 = 25 \cdot 4 \cdot 45 \cdot 15 = 100 \cdot 45 \cdot 15 = 4500 \cdot 15 = 67500$

в) $47 + 212 + 51 + 188 = 188 + 212 + 47 + 51 = 400 + 47 + 51 = 447 + 51 = 498$

$$г) (715+248) \cdot 12 = 963 \cdot 12 = 11556$$

$$д) 511 \cdot 408 - 609 \cdot 3 + 250 \cdot 10 = 208488 - 203 + 25 = \\ = 208285 + 25 = 208310$$

$$е) 1000 : 25 : 5 : 2 = 40 : 5 : 2 = 8 : 2 = 4$$

$$ж) 9000 - 672 - 341 = 8328 - 341 = 7987$$

Тапшырма 811

бети 123

$$a+21=a \cdot 8 \quad 8a-a=21 \quad 7a=21 \quad a=21:7 \quad a=3$$

Тапшырма 813

бети 123

$$x+225=45 \cdot 60$$

$$x+225=2700$$

$$x=2700-225$$

$$x=2475$$

$$R:(815+185)=47$$

$$R:1000=47$$

$$R=47 \cdot 1000$$

$$R=47000$$

$$900-a:18=125$$

$$a:18=900-125$$

$$a:18=775$$

$$a=775 \cdot 18$$

$$a=13950$$

$$805 \cdot B = 114310$$

$$B = 114310 : 805$$

$$B = 142$$

Тапшырма 814

бети 123

$$18:2 \cdot 1 = 9 \cdot 1 = 9$$

$$18:3 \cdot 1 = 6 \cdot 1 = 6$$

$$18:6 \cdot 1 = 3 \cdot 1 = 3$$

$$18:9 \cdot 1 = 2 \cdot 1 = 2$$

Үлүш чоңойгон сайын тийинди кичирээт.

Тапшырма 815

бети 124

$$(128697-99999) \cdot 8 : 3 - 76528 = 28698 \cdot 8 : 3 - 76528 = \\ = 229584 : 3 - 76528 = 76528 - 76528 = 0$$

$$115 \cdot 809 - 3147 = 93035 - 3147 = 89888$$

$$83000 - 68 \cdot 400 = 83000 - 27200 = 55800$$

Тапшырма 816

бети 124

$$40 \cdot 36 \cdot 25 \cdot 5 = 40 \cdot 25 \cdot 36 \cdot 5 = 1000 \cdot 36 \cdot 5 = 36000 \cdot 5 = 180000$$

$$(36 \cdot 25) \cdot (40 \cdot 5) = 900 \cdot 200 = 180000$$

Тапшырма 818

бети 124

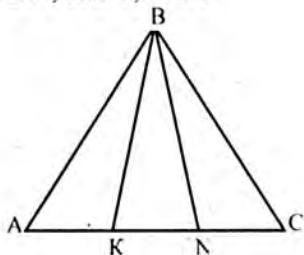
$$а) 413 \cdot 302 - 54203 : 67 + (671 + 100) \cdot 4 = 124726 - 809 + 771 \cdot 4 = \\ = 124726 - 809 + 3084 = 123917 + 3087 = 127004$$

$$6) (9360:65+16756:71):10+703\cdot380=(144+236)\cdot10+267140=$$

$$=380\cdot10+267140=3800+267140=270940$$

Тапшырма 819
бети 125

ABC, ABN, ABK, KBN, KBC, NBC

Тапшырма 820
бети 125

22222 санында $22222:100=222$ (калд.22)

Демек, 222-жалпы жүздүк

$$22222=20000+2000+200+20+2$$

Тапшырма 821
бети 125

$$705+x=1000$$

$$R\cdot10=250$$

$$a+b$$

$$80+a+b$$

$$(a+b):4$$

$$R+7>10$$

$$5\text{м}>4\text{дм}8\text{см}$$

$$c\cdot d=d\cdot c$$

$$a+b=b+a$$

Тапшырма 822
бети 125

$$421323:21-26702:13+103\cdot678=20063-2054+69834=$$

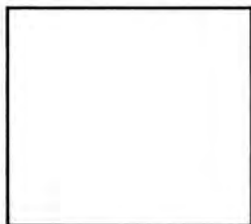
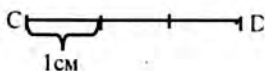
$$=18009+69834=87843$$

Тапшырма 823
бети 125

$$\frac{CD=3\text{см}}$$

S - ?

$$S=a\cdot a=3\text{см}\cdot3\text{см}=9\text{см}^2$$

Тапшырма 824

бети 125

$$46800:78-(322060-64\cdot 150):(308\cdot 405+187720)=$$

$$=600-(322060-9600):(124740+187720)=$$

$$=600-312460:312460=600-1=599$$

$$(4523-2119)\cdot 502-(27251+11749):100=2404\cdot 502-39000:100=$$

$$=1206808-390=1206418$$

Тапшырма 825

бети 125

Болгон -20сом ←
 Альбом -?4төн 1не ←
 Китеп-?4төн 2ге ←
 Калды -?

Чыгаруу: 1) $20:4\cdot 1=5\cdot 1=5(\text{сом})$
 2) $20:4\cdot 2=5\cdot 2=10(\text{сом})$
 3) $5+10=15(\text{сом})$
 4) $20-15=5(\text{сом})$

Жообу: Кесинди 20сомду туюнтат.

4төн 1

4төн 2

Тапшырма 826

бети 125

2саатта -26км500м

5саатта -?км

Чыгаруу: 1) $26\text{км}500\text{м}:2=13\text{км}250\text{м}$

2) $13\text{км}250\text{м}\cdot 5=65\text{км}1250\text{м}=66\text{км}250\text{м}$

$1250:1000=1(\text{калд.}250)$

Тапшырма 828

бети 126

$$16\cdot 4=100-36=8\cdot 8=40+24=100-36$$

$$140-135=75:15 \quad 9\cdot (12+8)=1000-820$$

Тапшырма 829

бети 126

$$a=10\text{см}$$

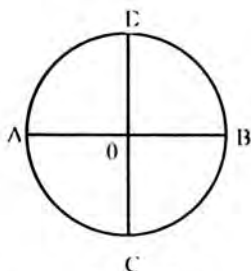
$$b=10-3=7(\text{см})$$

р - ?

Чыгаруу: $P=(a+b)\cdot 2=(10+7)\cdot 2=17\cdot 2=34(\text{см})$

Тапшырма 841
бети 127

$$\frac{AB=5\text{см}6\text{мм}}{AO=?}$$

$$AO=AB:2=5\text{см}6\text{мм}:2=(5\cdot 10\text{мм}+6\text{мм}):2=(50\text{мм}+6\text{мм}):2=$$

$$=56:2=\underline{28\text{мм}}=2\text{см}8\text{мм}$$

$$28:10=2(\text{калд.}8)$$

«O» борбору аркылуу АВ диаметрин жүргүзөбүз.
«O» борбору аркылуу өтүп, АВ диаметрге перпендикуляр болгон түз жүргүзөбүз. Ошентип бир-бири менен тик бурчтук түзүүчү диаметрлер айлананы барабар 4 бөлүккө бөлөт.

Тапшырма 842
бети 127

123, 132, 213, 231, 312, 321

Тапшырма 843
бети 127

$$119697:17+9348-392\cdot 24=7041+9348-9408=$$

$$=16389-9408=6981$$

$$25410:42+(307\cdot 74-73\cdot 22)=605+(22718-1606)=$$

$$=605+21112=21717$$

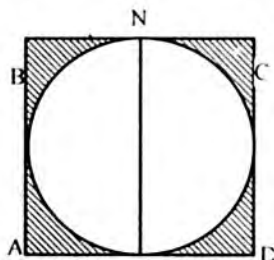
Тапшырма 844
бети 128

$$a=4\text{см}$$

$$\frac{S_{\text{тег.}}=13\text{см}^2}{\text{Боелгон аянты}}$$

$$S=a\cdot a=4\cdot 4=16(\text{см}^2)$$

$$S-S_{\text{нуу}}=16-13=3(\text{см}^2)$$

Тапшырма 845
бети 128

$$P=(a+b)\cdot 2$$

Тапшырма 846
бети 128

1-жол: $(4+2)\cdot 38=4\cdot 38+2\cdot 38=152+76=228$

2-жол: $(4+2)\cdot 38=6\cdot 38=228$

Тапшырма 847**бети 128**

$$(138368:46-3008)+(86900-80252)=(3008-3008)+$$

$$+(86900-80252)=0+6648=6648$$

$$(12460+760:112):41-1791:9=(12460+85120):41-199=$$

$$=97580:41-199=2380-199=2181$$

Тапшырма 848**бети 128**

$$64т:128кг-3т280кг:164кг=500:20=480$$

$$1) 64т:128кг$$

$$64 \cdot 1000кг:128=64000 \begin{array}{r} |128 \\ \hline 640 \quad 500 \end{array}$$

$$2) 3т280кг=3 \cdot 1000кг+280кг=3000кг+280кг=3280кг$$

$$3280 \begin{array}{r} |164 \\ \hline 328 \quad 20 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$2саат45мин. \cdot 15+30мин. \cdot 20=30саат675мин. +600мин. =$$

$$=30саат1275мин. =51саат15мин.$$

$$1275:60=21(калд.15)$$

$$(6дм6см+9см):15=(66см+9см):15=75см:15=5см$$

$$6дм6см=6 \cdot 10см+6см=60см+6см=66см$$

$$17кг254г \cdot 13+600г \cdot 30=221кг3302г+18000г=$$

$$=221кг21302г=242кг302г$$

$$21302:1000=21(калд.302)$$

Тапшырма 849**бети 128**

$$(4523-2119) \cdot 308-(2725+11775):100=2404 \cdot 308-14500:100=$$

$$=740432-145=740287$$

Тапшырма 850**бети 128**

$$7сут.15саат+12сут.18саат=19сут.33саат=20сут.9саат$$

$$33:24=1(калд.9)$$

$$120т800кг+48т900кг=168т1700кг=169т700кг$$

$$1700:1000=1(калд.700)$$

$$9м20см3мм+10м70см9мм=19м90см12мм=19м91см2мм$$

$$12:10=1(калд.2)$$

$$18см9мм \cdot 28=504см252мм=529см2мм=5м29см2мм$$

$$529:100=5(калд.29)$$

САНДЫН ҮЛҮШТӨРҮН ТАБУУ

Тапшырма 850
бети 128

Ар бир тилке 5тен 1үлүштү билдирет. Эки тилкени 5тен 2 үлүш деп түшүнсөк болот. 3,4,5чи тилкелерди 5тен үч үлүш деп түшүнөбүз.

Тапшырма 852
бети 129

$$24:6=4 \quad 24:4=6 \quad 4:2=8$$

Тапшырма 853
бети 129

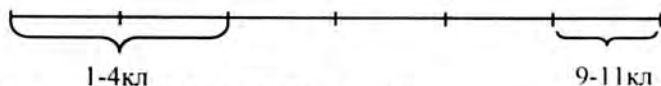
$$36:6=6, \quad 36:6=6 \quad 6:2=12, \quad 36:6=6 \quad 6:5=30$$

Тапшырма 854
бети 129

$$49:7:1=7:1=7 \quad 49:7:2=7:2=14$$

$$49:7:3=7:3=21 \quad 49:7:4=7:4=28$$

Тапшырма 855
бети 129

Чыгаруу: 1) $1080:6=180$ (окуучу)

2) $180:2=360$ (ок.)

3) $180:1=180$ (ок.)

4) $180+360=540$ (окуучу)

Жообу: Ортонку класста 540 бала окуйт.

Тапшырма 856
бети 130

Берилди: ABCD –тик бурчтук

$$a=3\text{см}5\text{мм}$$

$$b=4\text{см}3\text{мм}$$

$$P=?, S=?$$

$$P=(a+b) \cdot 2=(3\text{см}5\text{мм}+4\text{см}3\text{мм}) \cdot 2=7\text{см}8\text{мм} \cdot 2=$$

$$=14\text{см}16\text{мм}=15\text{см}6\text{мм}$$

$$\frac{16}{10}=1(\text{калд.}6)$$

$$S = a \cdot b = 3\text{см}5\text{мм} \cdot 4\text{см}3\text{мм} = (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм})(4 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм}) = \\ = (30\text{мм} + 5\text{мм})(40\text{мм} + 3\text{мм}) = 35\text{мм} \cdot 43\text{мм} = \\ = \underline{1505\text{мм}^2} = 15\text{см}^2 5\text{мм}^2 \\ 1505 : 100 = 15 \text{ (калд. 5)}$$

Тапшырма 857
бети 130

$$\begin{array}{l} a = 3\text{см} \\ v = 4\text{см} \\ \hline S : 6 = ? \end{array}$$

$$S = a \cdot v = 3\text{см} \cdot 4\text{см} = 12\text{см}^2 \\ 12\text{см}^2 : 6 = 2\text{см}^2$$

Жообу: 12см^2 ка ээ болгон квадраттын аянтынын бдан 1 бөлүгү 2см^2 ка тен.

Тапшырма 858
бети 130

$$815 \cdot 102 - 1000 : 25 = 83130 - 40 = 83090 \\ 1200 - 200 : 40 + 62 = 1200 - 5 + 62 = 1195 + 62 = 1257$$

Тапшырма 859
бети 130

$$\begin{array}{lll} 3:3 \cdot 1 = 1 \cdot 1 = 1 & 6:3 \cdot 1 = 2 \cdot 1 = 2 & 12:3 \cdot 1 = 4 \cdot 1 = 4 \\ 3:3 \cdot 2 = 1 \cdot 2 = 2 & 6:3 \cdot 2 = 2 \cdot 2 = 4 & 12:3 \cdot 2 = 4 \cdot 2 = 8 \end{array}$$

Сан көбөйгөн сайын анын бирдей үлүшү дагын чоңоет.

Тапшырма 860
бети 130

Чарабакта: сабиз-132кг
картошка-6 эсе көп }
кызылча -120кг га аз } -?

$$\text{Чыгаруу: } 132 + 132 \cdot 6 + (132 \cdot 6 - 120) = \\ = 132 + 792 + (792 - 120) = 132 + 792 + 672 = 924 + 672 = 1596 \text{ (кг)}$$

Жообу: Чарбакта 1596кг жашылча жыйналган.

Тапшырма 861
бети 130

$$\begin{array}{ll} x : 505 = 109 & 10824 : a = 123 \\ x = 109 \cdot 505 & a = 10824 : 123 \\ x = 55045 & a = 88 \end{array}$$

Теңдеменин биринчисинде белгисиз компонент бөлүнүүчү, экинчисинде бөлүүчү болуп турат.

Тапшырма 862
бети 130

$$64309 : 7 + (104 \cdot 67 + 9048) \cdot 100 = 9187 + (6968 + 9048) \cdot 100 = \\ = 9187 + 16016 \cdot 100 = 9187 + 1601600 = 1610787$$

$$563000:25+631\cdot14-17034:501=22520+8834-34=$$

$$=31354-34=31320$$

$$(611\cdot207-248\cdot45)(171-99)=(126477-11160)\cdot72=$$

$$=115317\cdot72=8302824$$

Тапшырма 863
бети 130

$$S=24\text{см}^2 \quad 1) a=1\text{см} \quad 2) a=2\text{см} \quad 3) a=3\text{см} \quad 4) a=4\text{см}$$

$$v=24\text{см} \quad v=12\text{см} \quad v=8\text{см} \quad v=6\text{см}$$

Тапшырма 864
бети 130

1-топко: 1; 4; 6
2-топко: 2; 3; 5 Себеби 1чи топ үч бурчтук.
тик бурчтук, тегерек
2чи топко айлана, тик бурчтук жана үч бурчтукту
курчаган туюк сынык сызыктар

Тапшырма 865
бети 130

$$215930:715+35175:15=302+2345=2647$$

$$15624:63-507:4\cdot0=248\cdot507:4\cdot0=125736:4\cdot0=31434\cdot0=0$$

Тапшырма 866
бети 131

$$(x-5037):29=458 \quad 4270-x:24=3118$$

$$x-5037=458\cdot29 \quad x=24=4270-3118$$

$$x-5037=13282 \quad x:24=1152$$

$$x=13282+5034 \quad x=1152\cdot24$$

$$x=18316 \quad x=27648$$

Тапшырма 867
бети 131

1)

Мата	баа	наркы
145м	15сом	бирдей
?	87сом	

Чыгаруу: 1) $145:15=2175(\text{сом})$

2) $2175:87=25(\text{м})$

Жообу: 25м жибек сатылган

2) Метри 87сомдон болгон 25м жибек кездеме сатылды.

Ушул эле наркта метри 15сомдон болгон чыт сатылды.

Канча метр чыт сатылган?

Чыгаруу: 1) $87:15=2175(\text{сом})$ 2) $2175:15=145(\text{м})$

Жообу: 145м чыт сатылган

Тапшырма 868
бети 131

$$\begin{aligned}33 \cdot 55 + 183 \cdot 604 - 1624 : 58 &= 1815 + 110532 - 28 = \\ &= 112347 - 28 = 112319 \\ 56088 : 123 + 167 \cdot 275 &= 456 + 45925 = 46381 \\ 344 \cdot 202 - (89 \cdot 30 - 13 \cdot 100) &= 69488 - (2670 - 1300) = \\ &= 69488 - 1370 = 68118 \\ 230432 : 379 \cdot 1000 - 608000 &= 608 \cdot 1000 - 608000 = \\ &= 608000 - 608000 = 0\end{aligned}$$

Тапшырма 869
бети 131

$$1560 + (990 : 45 \cdot 2) = 1560 + 22 \cdot 2 = 1560 + 44 = 1604$$

Тапшырма 870
бети 131

$$\begin{array}{ll}5 + a = 27 & 92 : x = 4 \\ a = 27 - 5 & x = 92 : 4 \\ a = 22 & x = 23\end{array}$$

Тапшырма 871
бети 131

$$\begin{array}{lll}a \cdot b = c & 1) a = c : b & 2) b = c : a \\ 45 \cdot 2 = 90 & 2 = 90 : 45 & 45 = 90 : 2\end{array}$$

Тапшырма 872
бети 131

$$\begin{array}{lll}6 + x < 3 & 1) x = 0 & 2) x = 1 \\ & 6 + 0 > 3 & 6 + 1 > 3 \\ & 6 > 3 & 7 > 3\end{array}$$

Демек, белгисиз x -тин ордуна кандай сан берсек дагын барабарсыздык аткарылбайт.

Тапшырма 873
бети 131

$$\begin{aligned}(15840 - 6754) \cdot 18 &= 9086 \cdot 18 = 163548 \\ (2\text{т}500\text{кг} + 3\text{т}700\text{кг}) \cdot 4 &= 5\text{т}1200\text{кг} \cdot 4 = 20\text{т}4800\text{кг} = 24\text{т}800\text{кг} \\ &4800 : 1000 = 4(800)\end{aligned}$$

Тапшырма 874
бети 131

$$\begin{array}{lll}21 : 7 \cdot 1 = 3 \cdot 1 = 3 & 21 : 7 \cdot 2 = 3 \cdot 2 = 6 & 21 : 7 \cdot 3 = 3 \cdot 3 = 9 \\ 21 : 7 \cdot 4 = 3 \cdot 4 = 12 & 21 : 7 \cdot 5 = 3 \cdot 5 = 15 & 7 : 7 \cdot 6 = 3 \cdot 6 = 18 \\ 21 : 7 \cdot 7 = 3 \cdot 7 = 21 & \text{Үлүштүн бөлүгү көбөйгөн сайын} & \\ & \text{тийинди көбөйүп жатат. 7ден 7үлүшү берилген сандын} & \\ & \text{өзү болот.} & \end{array}$$

Тапшырма 875
бети 131

Ошто -173000 адам ←
Бишкекте-? 3 эсе көп ← } ?
Караколдо -? 121 миңге аз ←

$$\text{Чыгаруу: } 173000 + 173000 \cdot 3 + (173000 - 121000) = \\ = 173000 + 519000 + 52000 = 692000 + 52000 = 744000 (\text{адам})$$

Жообу: Ош, Бишкек, Каракол шаарларында
744000 адам жашайт.

Тапшырма 876
бети 131

$$a + v = c \quad 1) a = c - v \quad 2) v = c - a$$

Тапшырма 877
бети 131

$$(3627 + 1373) : 241 = 5000 : 241 = 1205000 \\ (897675 - 799999) : 4 = 97676 : 4 = 24419 \\ 109296 : 297 \cdot 309 - 87 = 368 \cdot 309 - 87 = 113712 - 87 = 113625 \\ 1000 : 25 + (9000 - 7287) = 40 + 1713 = 1753$$

Тапшырма 878
бети 132

ABCD-тик бурчтук

$$a = 6 \text{ см}$$

$$P = 26 \text{ см}$$

$$S = ?$$

$$P = (a + v) \cdot 2 \quad 26 = (6 + v) \cdot 2 \quad 6 + v = 26 : 2$$

$$6 + v = 13 \quad v = 13 - 6 \quad v = 7$$

$$S = a \cdot v = 6 \cdot 7 = 42 (\text{см}^2)$$

Тапшырма 879
бети 132

$$5000 - x : 12 = 3789$$

$$x : 12 = 5000 - 3789$$

$$x : 12 = 1211$$

$$x = 1211 \cdot 12$$

$$x = 14532$$

$$9210 + x = 86763 - 9708$$

$$9210 + x = 77055$$

$$x = 77055 - 9210$$

$$x = 67845$$

$$80000 - k = 234$$

$$k = 80000 - 234$$

$$k = 79766$$

$$y \cdot 34 = 2006$$

$$y = 2006 : 34$$

$$y = 59$$

Тапшырма 880
бети 132

$$x + 1278 = 99872$$

$$681 + a = 900000$$

$$x=99872-1274$$

$$a=900000-681$$

$$x=98598$$

$$a=899319$$

Кошулуучулардын бирөө эле белгисиз болсо, ага тескери амал, кемитүү колдонулат.

Тапшырма 881

бети 132

$$780000\text{м}=780\text{км}$$

$$91865\text{кг}=91\text{т}865\text{кг}$$

$$780000:1000=780$$

$$91865:1000=91(\text{калд.}865)$$

$$27\text{га}=27\cdot 10000\text{м}^2=270000\text{м}^2$$

$$21\text{т}860\text{кг}=21\cdot 1000\text{кг}+860\text{кг}=21000\text{кг}+860\text{кг}=21860\text{кг}$$

Тапшырма 882

бети 132

1-тарелкага: алма-5даана
алмурут-3даана
кара өрүк-15даана } -25 тарелка -?

$$\text{Чыгаруу: } (5+3+15)\cdot 25=5\cdot 25+3\cdot 25+15\cdot 25=$$

$$=125+75+375=575(\text{жемиш})$$

Жообу: Ящикте 125 алма, 75 алмурут, 375 кара өрүк салынган. Бардыгы 575 даана жемиш салынган.

Тапшырма 883

бети 132

$$(a+v)\cdot c=ac+vc; (a-v)\cdot c=ac-vc$$

$$a=30, v=15, c=5 \text{ болсо}$$

$$1) (30+15)\cdot 5=30\cdot 5+15\cdot 5=150+75=225$$

$$(30+15)\cdot 5=45\cdot 5=225$$

$$2) (30-15)\cdot 5=30\cdot 5-15\cdot 5=6\cdot 3=3$$

$$(30-15)\cdot 5=15\cdot 5=3$$

Тапшырма 884

бети 132

$$(35+20)+(35+10)+(35+5)+35=55+45+40+35=100+75=175$$

Мектепте $\frac{175}{60}$ мин.=2саат55мин. болдук

$$\frac{175}{60}=2(\text{калд.}55)$$

Тапшырма 885

бети 132

$$791\cdot 32-6000=25312-6000=19312$$

Тапшырма 886

бети 132

$$118\cdot 204+99\cdot 100-100\cdot 20=24072+9900-2000=$$

$$=33972-2000=31972$$

$$700\cdot 30-7\cdot 100+879000\cdot 0=21000-700+0=20300$$

Тапшырма 887
бети 132

$$\begin{aligned} 195\text{см} &= 1\text{м}95\text{см} \\ 195:100 &= 1(\text{калд.}95) \\ 500\text{мин} &= 8\text{саат}20\text{мин.} \\ 500:60 &= 8(\text{калд.}20) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 25600\text{мм} &= 2560\text{см} = 25\text{м}60\text{см} \\ 25600:10 &= 2560:100 = 25(\text{калд.}60) \\ 120000\text{м}^2 &= 12\text{Га} \\ 120000:10000 &= 12 \end{aligned}$$

Тапшырма 888
бети 132

$$\begin{aligned} (a+v)\cdot c \quad a=20, \quad v=15, \quad c=10 \\ 1) (20+15)\cdot 10 &= 20\cdot 10 + 15\cdot 10 = 200 + 150 = 350 \\ (20+15)\cdot 10 &= 35\cdot 10 = 350 \end{aligned}$$

Тапшырма 889
бети 132

$$\begin{aligned} 500 - (887 - 649 \cdot 1) &= 500 - (887 - 649) = 500 - 238 = 262 \\ 12339:457 \cdot 15 &= 27 \cdot 15 = 405 \end{aligned}$$

Тапшырма 890
бети 133

$$\begin{aligned} 456087 - (53807 + 340 - 9911) \cdot 6 + 693846 \cdot 9 &= \\ = 456087 - (54147 - 9911) \cdot 6 + 77094 &= 456087 - 44236 \cdot 6 = \\ = 456087 - 265416 &= 190671 \\ 110000 \cdot 9 - 610 \cdot 80 + 54 \cdot 44 - 48 \cdot 50 &= 990000 - 48800 + 2376 - 2400 = \\ = 941200 + 2376 - 2400 &= 943576 - 2400 = 941176 \end{aligned}$$

Тапшырма 891
бети 133

Сарпталат-1888сом ←
Ком.кызмат.- ? 4төн 1и →
Чыгаруу: 1) $1888:4=472$

$$2) 1888 - 472 = 1416(\text{сом})$$

$$\frac{472}{1888} = \frac{1}{4}$$

4төн бир бөлүгүн түзөт
Жообу: 1416сом тамак-ашка кеткен.

Тапшырма 892
бети 133

$$S_{\text{кв.}} = 81\text{мм}^2$$

Чыгаруу: Алгыч квадраттын жагын татабыз. Ал 9мм ушундай эки квадраттын жагына барабар болгон тик бурчтуктун жагы $9\text{мм} + 9\text{мм} = 18\text{мм}$ болот. Демек тик бурчтук жактары 9мм жана 18мм.

Тапшырма 893

бети 133

$a+v+c=(a+v)+c=a+(v+c)$ – кошуунун топтоштуруучулук эрежеси

$a \cdot v \cdot c=(a \cdot v) \cdot c=a \cdot (v \cdot c)$ – көбөйтүүнүн топтоштуруучулук эрежеси

Тапшырма 894

бети 133

$64\text{км}220\text{м}+1900\text{м}=64\text{км}2190\text{м}=66\text{км}190\text{м}$
 $\frac{2190:1000}{2190:1000}=2(\text{калд.}190)$

$27\text{см}5\text{мм} \cdot 108=2916\text{см}540\text{мм}=2916\text{см}540\text{мм} \equiv$
 $540:10=54$

$=2970\text{см}=29\text{м}70\text{см}$
 $2970:100=29(\text{калд.}70)$

$44\text{т}500\text{кг}+83000\text{кг}=44\text{т}83500\text{кг}=127\text{т}500\text{кг}$
 $\frac{83500:1000}{83500:1000}=83(\text{калд.}500)$

$960\text{км}:60=16\text{км}$

$32\text{ц}50\text{кг}-18\text{ц}70\text{кг}=31\text{ц}150\text{кг}-18\text{ц}70\text{кг}=13\text{ц}80\text{кг}$

$5\text{саат}30\text{мин.} \cdot 17=85\text{саат}510\text{мин.}=93\text{саат}30\text{мин.}$
 $\frac{510:60}{510:60}=8(\text{калд.}30)$

Тапшырма 895

бети 133

$x+17=32$

Айдайдын бир нече дептери болгон, ал дагын 17 дептер алгандан кийин анын дептери 32 болуп калды.

Айдайдын мурда канча дептери болгон?

Чыгаруу: $x+17=32$

$x=32-17$

$x=15$

Жообу: Айдайдын мурда 15 дептери болгон.

Тапшырма 896

бети 133

$(1000000-900000) \cdot 75:25 \cdot 405=100000 \cdot 75:25 \cdot 405=$
 $=7500000:25 \cdot 405=300000 \cdot 405=121500000$

$4224:96 \cdot 69+54487:529=44 \cdot 69+103=3036+103=3139$

$20000-(27016+2984):10000 \cdot 30=20000-30000:10000 \cdot 30=$
 $=20000-3 \cdot 30=20000-90=19910.$

Тапшырма 897
бети 133

$$(33781:83 \cdot 506 + 394058):10000 \cdot 30 = (407 \cdot 506 + 394058):100000 \cdot 30 = \\ = (205942 + 394058):10000 \cdot 30 = 600000:10000 \cdot 30 = 60 \cdot 3 = 180 \\ 502 \cdot 109 + 16660:340 = 54718 + 49 = 54767$$

Тапшырма 898
бети 133

$$a-v=c \quad 1) a=v+c \quad 2) a-c=v$$

Кемүүчүдөн кошулуучулардын бирөөсүн кемитсек,
экинчи кошулуучу чыгат.

Тапшырма 899
бети 133

$$R=2$$

$$R \cdot 100 + R \cdot 10 + 8 = 2 \cdot 100 + 2 \cdot 10 + 8 = 200 + 20 + 8 = 228$$

Бул санды разряддык кошулуучулардын суммасы
түрүндө жазууну билдирет.

Тапшырма 900
бети 133

12лит.-12кг суу

12лит.-8280г-бензин

Кимиси – оор -?

Чыгаруу: 1) $12:12=1(\text{кг})$ -1л деги суунун салмагы

2) $8280\text{г}:12=690\text{г}$ - 1л деги бензиндин салмагы

3) $1\text{кг}-690\text{г}=1 \cdot 1000\text{г}-690\text{г}=1000\text{г}-690\text{г}=310\text{г}$

Жообу: 1литрдеги суунун салмагы 1л деги бензиндин
салмагынан 310г га оор.

Тапшырма 901
бети 134

$$x:208=607$$

$$18 \cdot y=36360$$

$$x=607 \cdot 208$$

$$y=36360:18$$

$$x=126256$$

$$y=2020$$

$$61500:R=500$$

$$v \cdot 501=617733$$

$$R=61500:500$$

$$v=617733:501$$

$$R=123$$

$$v=1233$$

Белгисиз бөлүнүүчү болсо, тескери амалдар болот. Эгер
көбөйтүүчү белгисиз болсо, амалдар ар дайым бөлүү
амалы колдонулат.

Тапшырма 902
бети 134

$$\begin{aligned}(632+27813):5-3286:53 &= 28445:5-62=5689-62=5627 \\ (10000-568):12:4 \cdot 10-7345 &= 9432:12:4 \cdot 10-7345= \\ &= 113184:4 \cdot 10-7345=28296 \cdot 10-7345=282960-7345=275615 \\ 1000000-345 \cdot 208 &= 1000000-71760=928240 \\ (207163:407-409-208181) \cdot 840 &= (509-409-208181) \cdot 840= \\ &= (208181-208181) \cdot 840=0 \cdot 840=0\end{aligned}$$

Тапшырма 903
бети 134

$$\begin{aligned}3 \cdot 1000+5 \cdot 100+7 \cdot 10+1 &= 3000+500+70+1=3571 \\ 9 \cdot 10000+3 \cdot 10 &= 90000+30=90030 \\ \text{разряддык кошулуучулардын суммасын берет}\end{aligned}$$

Тапшырма 904
бети 134

$$\begin{aligned}3338 \cdot 105-(562+399)+18786:62 &= 350490-961+303= \\ &= 349529+303=349832 \\ (3720:62+2418:62) \cdot 10000-5304:78 &= (60+39) \cdot 10000-68= \\ &= 99 \cdot 10000-68=990000-68=989932 \\ (63232:247+67266:222) \cdot 409-19000:100 &= (256+303) \cdot 409-190= \\ &= 559 \cdot 409-190=228631-190=228441\end{aligned}$$

Тапшырма 905
бети 134

Берилди:
ABCD – квадрат
 $a=38\text{см}5\text{мм}$
P-?, S-?

$$P=4 \cdot a=4 \cdot 38\text{см}5\text{мм}=152\text{см}20\text{мм}=\underline{154\text{см}}$$
$$\frac{20:10=2}$$

$$\begin{aligned}S=a \cdot a &= 38\text{см}5\text{мм} \cdot 38\text{см}5\text{мм}=(38 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм})(38 \cdot 10\text{мм}+5\text{мм})= \\ &= (380\text{мм}+5\text{мм})(380\text{мм}+5\text{мм})=385\text{мм} \cdot 385\text{мм}= \\ &= 148225\text{мм}^2=148\text{см}^225\text{мм}^2 \\ \frac{148225:100}{100} &= 148(\text{калд.}25)\end{aligned}$$

Тапшырма 906
бети 134

М-Ш-15 карандаш
М: 5тен 2 бөлүгүн
Ш: калганы бөлүгүн -?

Чыгаруу: 1) $15:5-2=3-2=6(\text{кар.})$
2) $15-6=9(\text{кар.})$
 $9:15=3:5$ $15:5 \cdot 3=9$

Жообу: Шарапат 9 карандаш алды. Анын карандашы бардык карандаштардын 5тен үч бөлүгүн түзөт.

Тапшырма 907

бети 134

$v > 18$ эгер $v = 3$ болсо

$3 \cdot 5 < 18$ $15 < 18$ болуп, барабарсыздык белгиси бузулуп калат.

Тапшырма 908

бети 134

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$S = 72 \text{ см}^2$$

$$a = 8 \text{ см}$$

P - ?

$$S = a \cdot v \quad 72 = 8 \cdot v \quad v = 72 : 8 \quad v = 9 (\text{см})$$

$$P = (a + v) \cdot 2 = (8 + 9) \cdot 2 = 17 \cdot 2 = 34 (\text{см})$$

Тапшырма 910

бети 133

$$314 \cdot 812 = 254968$$

$$6460 : 76 = 85$$

$$8330 : 98 = 85$$

$$102340 : 238 = 430$$

$$19 \cdot 1000 = 19000$$

$$28000 : 100 = 280$$

$$700000 - 8797 = 691203$$

Тапшырма 911

бети 135

$$87342 = 80000 + 7000 + 300 + 40 + 2$$

$$115240 = 100000 + 10000 + 5000 + 200 + 40 + 0$$

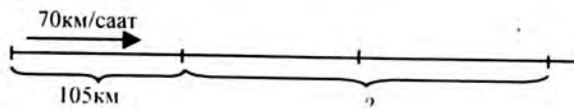
Тапшырма 912

бети 1356

$$v = 70 \text{ км/саат}$$

$$t = 1 \text{ саат } 30 \text{ мин.}$$

S - ?

Чыгаруу: 1) $v = 70 \text{ км/саат} = 70/60 \text{ км/мин.}$

$$t = 1 \text{ саат } 30 \text{ мин.} = 90 \text{ мин.}$$

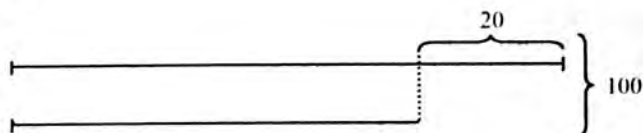
$$S = v \cdot t = 70/60 \text{ км/мин.} \cdot 90 \text{ мин.} = 70 \cdot 90 : 60 = 6300 : 60 = 105 \text{ км}$$

$$2) 105 \cdot 2 = 210 (\text{км})$$

$$3) 105 + 210 = 315 (\text{км})$$

Жообу: Поезд бардыгы болуп 315 км жолду өтмөк.

Тапшырма 913
бети 135

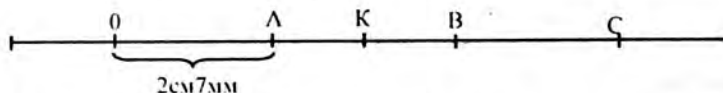
Айдай менен Алина пахта теришип, 100сом алышты. Алинага караганда Айдай 20сом көп алган. Эгер 1кг пахтанын баасы 20сом турса, алардын ар бири канча сомдон алышкан?

Тапшырма 914
бети 135

$$a=20, \quad b=15, \quad c=10$$

$$(a+b) \cdot c + (a-b) \cdot c = (20+15) \cdot 10 + (20-15) \cdot 10 = 350 + 50 = 400$$

Тапшырма 915
бети 135

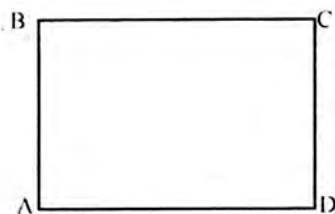

$$\begin{aligned} AK &= OK - OA = 3\text{см}5\text{мм} - 2\text{см}7\text{мм} = (3 \cdot 10\text{см} + 5\text{мм}) - \\ &\quad - (2 \cdot 10\text{мм} + 7\text{мм}) = (30\text{мин.} + 5\text{мм}) - (20\text{мм} + 7\text{мм}) = \\ &= 35\text{мм} - 27\text{мм} = 8\text{мм} \end{aligned}$$

К чекити А чекитинен 8мм аралыкта болот.

Тапшырма 916
бети 135

Берилди:
ACBD-тик бурчтук
AB=2см5мм
BC=3см8мм
P-?, S-?

$$\begin{aligned} P &= (a+b) \cdot 2 = (2\text{см}5\text{мм} + 3\text{см}8\text{мм}) \cdot 2 = 5\text{см}13\text{мм} \cdot 2 = \\ &= 10\text{см}26\text{мм} = 12\text{см}6\text{мм} \\ &\quad 26:10=2(\text{калд.}6) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S &= a \cdot b = 2\text{см}5\text{мм} \cdot 3\text{см}8\text{мм} = (2 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм})(3 \cdot 10\text{мм} + 8\text{мм}) = \\ &= (20\text{мм} + 5\text{мм})(30\text{мм} + 8\text{мм}) = 25\text{мм} \cdot 38\text{мм} = \\ &= 950\text{мм}^2 = 9\text{см}^2 50\text{мм}^2 \\ &\quad 950:100=9(\text{калд.}50) \end{aligned}$$

Тапшырма 917

бети 135

$$4\text{км}95\text{м}=(4\cdot 1000\text{м}+95\text{м})=(4000\text{м}+95\text{м})=4095\text{м}$$

В пунктына окшош

Тапшырма 918

бети 135

$$(80004-7005):9=72999:9=8111$$

$$813\cdot 705:15=573165:15=38211$$

Тапшырма 919

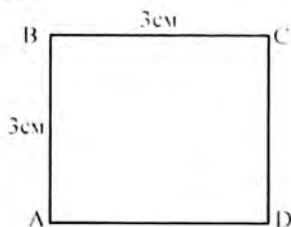
бети 135

Берилди:

ABCD-квадрат

$$a=3\text{см}$$

$$P=?$$

$$P=(3+3)\cdot 2=3\cdot 2+3\cdot 2=6+6=12(\text{см})$$

$$P=4\cdot a=4\cdot 3=12(\text{см})$$

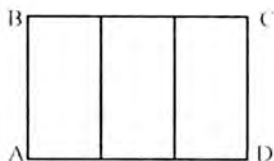
АЯНТТЫН ЧЕН БИРДИКТЕРИНИН БАЙЛАНЫШЫ**Тапшырма 921**

бети 136

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$a=2\text{см}$$

$$b=3\text{см}$$

Бул тик бурчтукту аянттары 1см^2 болгон

6 квадратка бөлүүгө болот.

Тапшырма 923

бети 136

$$a=1\text{см}8\text{мм}$$

$$b=3\text{см}3\text{мм}$$

$$S=?$$

$$S=a\cdot b=1\text{см}8\text{мм}\cdot 3\text{см}3\text{мм}=(1\cdot 10\text{мм}+8\text{мм})(3\cdot 10\text{мм}+3\text{мм})=$$

$$=(10\text{мм}+8\text{мм})(30\text{мм}+3\text{мм})=18\text{мм}\cdot 33\text{мм}=594\text{мм}^2$$

Тапшырма 924

бети 136

$$\begin{aligned}
 3\text{см}^2 &= 3 \cdot 100\text{мм}^2 = 300\text{мм}^2 \\
 3\text{см}^2 : 5 &= 3 \cdot 100\text{мм}^2 : 5 = 300 : 5 = 60\text{мм}^2 \\
 2\text{см}^2 50\text{мм}^2 + 8\text{мм}^2 &= (2 \cdot 100\text{мм}^2 + 50\text{мм}^2) + 8\text{мм}^2 = \\
 &= 200\text{мм}^2 + 50\text{мм}^2 + 8\text{мм}^2 = 258\text{мм}^2 \\
 (3\text{см}^2 25\text{мм}^2 + 6\text{см}^2 50\text{мм}^2) \cdot 4 &= (9\text{см}^2 75\text{мм}^2) \cdot 4 = \\
 &= 36\text{см}^2 300\text{мм}^2 = 39\text{см}^2 \\
 300 : 100 &= 3
 \end{aligned}$$

Тапшырма 925

бети 137

R-6

$$(R \cdot 5 - 20 + R) \cdot 2 = (6 \cdot 5 - 20 + 6) = (30 - 20 + 6) = 10 + 6 = 16$$

Тапшырма 926

бети 137

$$\begin{aligned}
 4\text{см}^2 &= 4 \cdot 100\text{мм}^2 = 400\text{мм}^2 \\
 9\text{га} 1500\text{м}^2 &= 9 \cdot 10000\text{м}^2 + 1500\text{м}^2 = 90000\text{м}^2 + 1500\text{м}^2 = 91500\text{м}^2
 \end{aligned}$$

Тапшырма 927

бети 137

34 алманы жана 32 алмурутту эки идишке тең бөлүнүп салынган. Ар бир идиште канчадан алма жана алмурут бар?

$$(34 + 32) : 2 = 34 : 2 + 32 : 2 = 17 + 16 = 33$$

Жообу: Ар бир идишке 17ден алма, 16дан алмурут болгон.

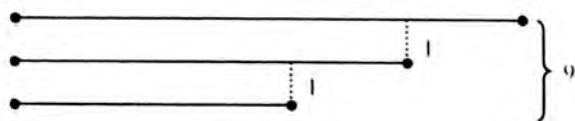
Тапшырма 929

бети 137

$$\begin{aligned}
 & \begin{array}{r} 5\text{м}^2 5672\text{см}^2 \\ + 7\text{м}^2 5345\text{см}^2 \\ \hline 12\text{м}^2 11017\text{см}^2 = 13\text{м}^2 1017\text{см}^2 \\ 11017 : 10000 = 1 (\text{калд. } 1017) \end{array} \\
 2\text{см}^2 15\text{мм}^2 \cdot 15 &= (2 \cdot 100\text{мм}^2 + 15\text{мм}^2) \cdot 15 = \\
 &= (200\text{мм}^2 + 15\text{мм}^2) \cdot 15 = 215\text{мм}^2 \cdot 15 = \\
 &= 3225\text{мм}^2 = 32\text{см}^2 25\text{мм}^2 \\
 3225 : 100 &= 32 (\text{калд. } 25) \\
 15\text{дм}^2 80\text{см}^2 + 4\text{дм}^2 75\text{см}^2 &= 19\text{дм}^2 155\text{см}^2 = 20\text{дм}^2 55\text{см}^2 \\
 155 : 100 &= 1 (\text{калд. } 55) \\
 10\text{см}^2 75\text{мм}^2 : 25 &= (10 \cdot 100\text{мм}^2 + 75\text{мм}^2) : 25 = \\
 &= (1000\text{мм}^2 + 75\text{мм}^2) : 25 = 1075\text{мм}^2 : 25 = 43\text{мм}^2
 \end{aligned}$$

Тапшырма 930

бети 137

Чыгаруу: 1) $9:3=3$ (кар.)2) $3+1=4$ (кар.)3) $3-1=2$ (кар.)

Жообу: Улуусунун 4, ортончусунун 3, кичүүсүнүн 2 карандашы болгон.

Тапшырма 931

бети 137

$$915 \cdot 207 - (1000 - 300) : 20 + 2184 : 78 = 189405 - 700 : 20 + 28 = \\ = 189405 - 35 + 28 = 189370 + 28 = 189398$$

Тапшырма 932

бети 137

$x:5-328=2467$

$1044:k=29$

$x:5=2467+328$

$k=1044:29$

$x:5=2795$

$k=36$

$x=2795 \cdot 5$

$x=13975$

$a-30=1800$

$809+x=1000$

$a=1800+30$

$x=1000-809$

$a=60$

$x=191$

Тапшырма 933

бети 137

$30-6 \cdot a=0$

$30=6 \cdot a$

$a=30:6$

$a=5$

Тапшырма 934

бети 137

$15\text{см}^2 = 15 \cdot 100\text{мм}^2 = 1500\text{мм}^2$

$8\text{дм}^2 = 8 \cdot 100\text{см}^2 = 800\text{см}^2$

$18\text{га} = 18 \cdot 10000\text{мм}^2 = 180000\text{мм}^2$

Тапшырма 935

бети 138

$$1798:62 \cdot 80 - 27 \cdot 40 + (312 \cdot 5 - 250) = 29 \cdot 80 - 1080 + (1560 - 250) = \\ = 2320 - 1080 + 1310 = 1240 + 1310 = 2550$$

$450072:987 \cdot 501:4 = 456 \cdot 501:4 = 228456:4 = 57114$

Тапшырма 936

бети 138

$a=10\text{см}$

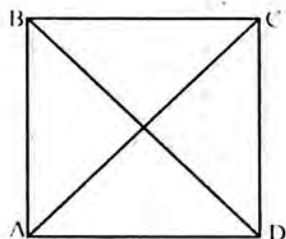
$b=10:2=5(\text{см})$

S - ?

$S = a \cdot b = 10\text{см} \cdot 5\text{см} = 50\text{см}^2 = 50 \cdot 100\text{мм}^2 = 5000\text{мм}^2$

Тапшырма 937
бети 138

$AB=3\text{см}$
 $BC=3\text{см}5\text{мм}$
 $BD=4\text{см}7\text{мм}$
 $AC=4\text{см}4\text{мм}$ демек
 $AC=BD$

Тапшырма 938
бети 138

$$25674 - 275 \cdot 3 + 627 : 3 = 25674 - 825 + 209 = 24849 + 209 = 25058$$

$$(87147 : 207 - 87527 : 803) \cdot 312 = (421 - 109) \cdot 312 = 312 \cdot 312 = 97344$$

Тапшырма 940
бети 138

$$5\text{см}^2 75\text{мм}^2 = 5 \cdot 100\text{мм}^2 + 75\text{мм}^2 = 500\text{мм}^2 + 75\text{мм}^2 = 575\text{мм}^2$$

$$8\text{га} = 8 \cdot 10000 = 80000\text{м}^2 \quad 25\text{см}^2 : 5\text{см}^2 = 5$$

$$(4\text{дм}^2 90\text{см}^2 + 80\text{см}^2) \cdot 12 = 4\text{дм}^2 170\text{см}^2 \cdot 12 =$$

$$= 48\text{дм}^2 2040\text{см}^2 = 50\text{дм}^2 40\text{см}^2$$

$$\frac{2040}{100} = 2 \text{ (калд. } 40)$$

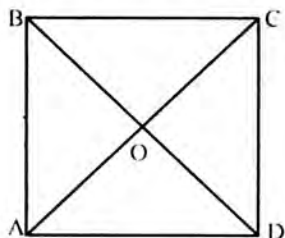
$$7\text{м}^2 5000\text{см}^2 : 100\text{см}^2 = (7 \cdot 10000\text{см}^2 + 5000\text{см}^2) : 100\text{см}^2 =$$

$$= (70000\text{см}^2 + 5000\text{см}^2) : 100\text{см}^2 = 75000\text{см}^2 : 100\text{см}^2 = 750$$

Бир агтуу сандарды бири-бирине бөлгөндө, атсыз сан келип чыгат.

Тапшырма 941
бети 138

АОВ, АВС, АОД, АСД
 БОС, ВСД, СОД, АВД

Тапшырма 942
бети 138

$$10\text{кг} = 10 \cdot 1000\text{г} = 10000\text{г}$$

$$8\text{т} = 8 \cdot 1000\text{кг} = 8000\text{кг} \quad 6\text{га} = 6 \cdot 10000\text{м}^2 = 60000\text{м}^2$$

$$4\text{дм}^2 = 4 \cdot 100\text{см}^2 = 400\text{см}^2 \quad 12\text{см}^2 = 12 \cdot 100\text{мм}^2 = 1200\text{мм}^2$$

$$6\text{саат} 30\text{мин.} = 6 \cdot 60\text{мин.} + 30\text{мин.} = 360\text{мин.} + 30\text{мин.} = 390\text{мин.}$$

Тапшырма 943
бети 138

Кыргызстанда автом. жолу — 23400км
 темир жол — 70эсе кыска
 суу жолу — 204км не узун

Чыгаруу: 1) $23400:70=334(\text{км})$

2) $334+204=538\text{км}$

3) $23400+334+538=23734+538=24272(\text{км})$

Жообу: Кыргызстандагы жалпы жолдун
узундугу 24272км

Тапшырма 945
бети 139

$$415 \cdot 602 - 2433 + 9118 : 97 = 249830 - 2433 + 94 = \\ = 247397 + 94 = 247491$$

$$625 \cdot 105 \cdot 14 : 150 \cdot 100 = 65625 \cdot 14 : 150 \cdot 100 = 918750 : 150 \cdot 100 = \\ = 6125 \cdot 100 = 612500$$

$$999999 - 815 \cdot 24 + 99 \cdot 99 = 999999 - 19560 + 9801 = \\ = 980439 + 9801 = 990240$$

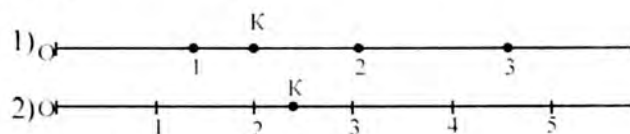
Тапшырма 946
бети 139

$$(916 + 1084) : 4 = 916 : 4 + 1084 : 4 = 229 + 271 = 500$$

$$(916 + 1084) : 4 = 2000 : 4 = 500$$

$(a+b):c = a:c + b:c$ -сумманы санга бөлүү

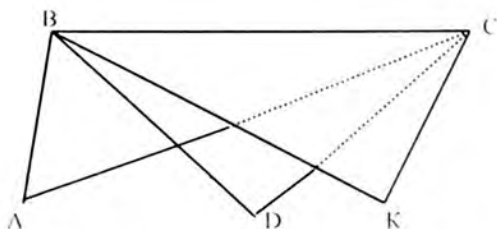
Тапшырма 947
бети 139

1) $OK < 2$

2) $2 < OK$

Тапшырма 948
бети 139

Бир жактары жалпы болгон үч бурчтуктар.
Алар BCK, BCD, BCA

Тапшырма 950
бети 139

$$S = a \cdot 3 \quad a = 15 \text{ км/саат болсо}$$

$$S = 15 \cdot 3 = 45 (\text{км})$$

$$a = 18 \text{ км/саат}$$

$$S + a \cdot 3 = 18 \cdot 3 = 54 (\text{км})$$

Тапшырма 951

бети 139

$$\begin{array}{l} a=3\text{км} \\ b=2\text{км} \\ \hline S - ? \end{array}$$

$$S=a \cdot b=3\text{км} \cdot 2\text{км}=6\text{км}^2=6 \cdot 1000000\text{м}^2=\frac{6000000\text{м}^2}{6000000:10000}=600\text{Га}$$

Тапшырма 952

бети 140

$$2375:95 \cdot 25-625=25 \cdot 25-625=625-625=0$$

$$10000-2444:26 \cdot 105=10000-94 \cdot 105=10000-9870=130$$

Тапшырма 953

бети 140

а) $817+925=1742$

$1742-817=925$

$1742-925=817$

б) $10000-972=9028$

$9028+972=10000$

Тапшырма 954

бети 140

$$\begin{array}{l} S=6\text{см}^2 \\ P=10\text{см} \\ \hline a-?, b-? \end{array}$$

$S=a \cdot b$

$a \cdot b=6$

$P=(a+b) \cdot 2$

$a+b=5$

$10=(a+b) \cdot 2$

демек $a=2\text{см}$ же $a=3\text{см}$

$a+b=10:2$

$b=3\text{см}$

$b=2\text{см}$

$a+b=5$

Тапшырма 955

бети 140

а) 24, 56, 3024, 2

$3024:56-24 \cdot 2=54-48=6$

б) $120\text{км/саат} = \frac{120 \cdot 1000\text{м}}{60\text{мин.}} = \frac{120000\text{м}}{60\text{мин.}} = 2000\text{м/мин.}$

Тапшырма 956

бети 140

$823 \cdot 27+370-14036:638=22221+370-22=22591-22=22569$

$(45 \cdot 201-10-45 \cdot 100) \cdot 8=(9045 \cdot 10-4500) \cdot 8=(90450-4500) \cdot 8=$

$=85950 \cdot 8=687600$

Тапшырма 957

бети 140

$S=5\text{Га}$

$S_1=500\text{м}^2$

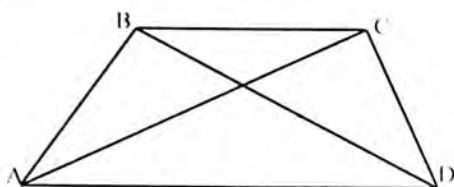
$x-? \text{ үй}$

$$5\text{га}:500\text{м}^2=5\cdot 10000\text{м}^2:500\text{м}^2=50000\text{м}^2:500\text{м}^2=100$$

Жообу: 100 үй-бүлө жер участок алган.

Тапшырма 958

бети 140

AC жана BD ABCD төрт бурчтуктун диагоналдары деп аталат.

Тапшырма 959

бети 140

Эки айлана биринин үстүнө бири дал келген айланалар болушат.

Тапшырма 960

бети 140

Баасы	саны	наркы
3сом50тый.	15	-? бирдей
5сом25тый.	?	-? бирдей

Чыгаруу: 1) $3\text{сом}50\text{тый.} \cdot 15 = 45\text{сом}750\text{тый.} = 52\text{сом}50\text{тый.}$
 $750:100=7(\text{калд.}50)$

2) $52\text{сом}50\text{тый.} : 5\text{сом}25\text{тый.} =$
 $= (52 \cdot 100\text{тый.} + 50\text{тый.}) : (5 \cdot 100\text{тый.} + 25\text{тый.}) =$
 $= (5200\text{тый.} + 50\text{тый.}) : (500\text{тый.} + 25\text{тый.}) =$
 $= 5250\text{тый.} : 525\text{тый.} = 10(\text{китеп})$

Жообу: 10 китеп сатып алган.

Тапшырма 961

бети 140

$$17\text{дм}^2 \cdot 50\text{см}^2 \cdot 15 + 25\text{дм}^2 = 255\text{дм}^2 \cdot 750\text{см}^2 + 25\text{дм}^2 =$$

$$750:100=7(\text{калд.}50)$$

$$= 262\text{дм}^2 \cdot 50\text{см}^2 + 25\text{дм}^2 = 287\text{дм}^2 \cdot 50\text{см}^2$$

$$30\text{см}^2 - 8\text{см}^2 \cdot 30\text{мм}^2 = 30 \cdot 100\text{мм}^2 - (8 \cdot 100\text{мм}^2 + 30\text{мм}^2) =$$

$$= 3000\text{мм}^2 - (800\text{мм}^2 + 30\text{мм}^2) = 3000\text{мм}^2 - 830\text{мм}^2 =$$

$$= 2170\text{мм}^2 = 21\text{см}^2 \cdot 70\text{мм}^2$$

$$2170:100=21(\text{калд.}70)$$

$$75\text{мм}^2 \cdot 12 + 28\text{см}^2 = \frac{900\text{мм}^2}{900} + 28\text{см}^2 = 9\text{см}^2 + 28\text{см}^2 = 37\text{см}^2$$

$$900:100=9$$

$$15\text{га} - 3\text{га} \cdot 3400\text{м}^2 = 15 \cdot 10000\text{м}^2 - (3 \cdot 10000\text{м}^2 + 3400\text{м}^2) =$$

$$= 150000\text{м}^2 - (30000\text{м}^2 + 3400\text{м}^2) =$$

$$= 150000\text{м}^2 - 33400\text{м}^2 = 116600\text{м}^2$$

Тапшырма 962

бети 140

$$\begin{aligned}
 3871:85-789:3:801-408 &= 329035-263:801-408= \\
 &= 329035-210663-408=118372-408=117964 \\
 (55620:45-1000):1000:125 &= (1236-1000):1000:125= \\
 &= 236:1000:125=236000:125=1888
 \end{aligned}$$

Тапшырма 963

бети 140

$$\begin{aligned}
 1\text{км}^2 &= 1 \cdot 1000000\text{м}^2 = 100\text{га} & 20\text{см}^2 \cdot 20 \cdot 100\text{мм}^2 &= 2000\text{мм}^2 \\
 & \frac{1000000:10000}{1000000:10000} = 100 \\
 7\text{га}30\text{м}^2 &= 7 \cdot 10000\text{м}^2 + 30\text{м}^2 = 70000\text{м}^2 + 30\text{м}^2 = 70030\text{м}^2 \\
 3\text{дм}^2 &= 3 \cdot 100\text{см}^2 = 300\text{см}^2
 \end{aligned}$$

Тапшырма 964

бети 141

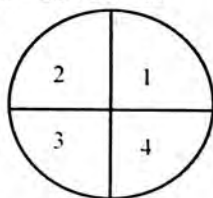
Чыгаруу:

$$\begin{aligned}
 5\text{кг}:250\text{г}+8\text{кг}:400\text{г} &= 5 \cdot 1000\text{г}:250\text{г}+8 \cdot 1000\text{г}:400\text{г}= \\
 &= 5000\text{г}:250\text{г}+8000\text{г}:400\text{г}=20+20=40
 \end{aligned}$$

Жообу: 40 пакет жасалган.

Тапшырма 965

бети 141

$$S = 12\text{см}^2 \cdot 56\text{мм}^2$$

$$\begin{aligned}
 12\text{см}^2 \cdot 56\text{мм}^2 : 4 &= (12 \cdot 100\text{мм}^2 + 56\text{мм}^2) : 4 = \\
 &= (1200\text{мм}^2 + 56\text{мм}^2) : 4 = 1256\text{мм}^2 : 4 = 314\text{мм}^2
 \end{aligned}$$

1-бөлүктүн аянты тегеректин аянтынын 4төн бирине барабар же 314мм^2 га тең. 1, 2-бөлүктү алсак, аянты $314\text{мм}^2 \cdot 2 = 628\text{мм}^2$ барабар. Башкача айтканда, тегеректин аянтынын жарымын берет же $1256:2=328(\text{мм}^2)$

Тапшырма 966

бети 141

ABCD-тик бурчтук

$$a+b=10\text{см}$$

$$a=?, b=?$$

1) $a=1\text{см}$

$v=9\text{см}$

$S_1=1 \cdot 9=9(\text{см}^2)$

3) $a=3\text{см}$

$v=7\text{см}$

$S=3 \cdot 7=21(\text{см}^2)$

5) $a=5\text{см}$

2) $a=2\text{см}$

$v=8\text{см}$

$S_2=2 \cdot 8=16(\text{см}^2)$

4) $a=4\text{см}$

$v=6\text{см}$

$S=4 \cdot 6=24(\text{см}^2)$

$$v=5\text{см}$$

$$S=5\cdot 5=25(\text{см}^2)$$

Тик бурчтуктун эц чоң аягы жактары 5см болгон учурда ээ болот.

Тапшырма 967

бети 141

$$m+28=54$$

$$m=54-28$$

$$m=26$$

Тапшырма 968

бети 141

$$x\cdot 527-318=260514$$

$$(974-a)\cdot 276=43884$$

$$x\cdot 572=260514+318$$

$$974-a=43884:276$$

$$x\cdot 572=260832$$

$$974-a=159$$

$$x=260832:572$$

$$a=974-159$$

$$x=456$$

$$a=815$$

Тапшырма 969

бети 141

$$1) (999+666):3=999:3+666:3=333+222=555$$

$$(999+666):3=1665:3=555$$

$$2) (1000-525):25=1000:25-525:25=40-21=19$$

$$(1000-525):25=475:25=19$$

$$3) 4\cdot 314=1256$$

$$1256:314=4$$

$$1256:4=314$$

$$4) 6+974=980$$

$$980-974=6$$

$$980-6=974$$

Тапшырма 970

бети 141

$$v=65\text{км/саат}$$

$$t=2; 4; 6 \text{ саат}$$

$$S_1, S_2, S_3 - ?$$

$$S_1=v\cdot t$$

$$S_1=65\cdot 2=130(\text{км})$$

$$S_2=65\cdot 4=260(\text{км})$$

$$S_3=65\cdot 6=390(\text{км})$$

Тапшырма 971

бети 141

$$8\text{га}=8\cdot 10000\text{м}^2=80000\text{м}^2$$

$$\frac{18000\text{м}^2}{18000:10000}=1\text{га}8000\text{м}^2$$

$$18000:10000=1(\text{калд.}8000)$$

$$25\text{см}^2=25\cdot 100\text{мм}^2=2500\text{мм}^2$$

$$\frac{10000\text{мм}^2}{10000:100}=100\text{см}^2$$

$$10000:100=100$$

Тапшырма 972

бети 141

ABCD-тик бурчтук

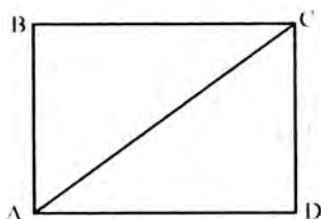
$a=2\text{см}$

$b=4\text{см}$

$ABC - ?$

$S=a \cdot b=2 \cdot 4=8(\text{см}^2)$

$S_{\triangle ABC} = S:2=8:2=4(\text{см}^2)$

Тапшырма 973

бети 141

$415 \cdot 327 = 135705$

$5184 : 54 = 96$

$135705 : 415 = 327$

$96 \cdot 54 = 5184$

$990 \cdot 439 = 551$

$6217 + 3255 = 9472$

$550 + 439 = 990$

$9472 - 6217 = 3255$

Тапшырма 974

бети 142

1) $a=0$

$342 - a \cdot 49 \quad 342 - 0 \cdot 49 = 342 - 0 = 342$

2) $a=1$

$342 - 1 \cdot 49 = 342 - 49 = 293$

3) $a=6$

$342 - 6 \cdot 49 = 342 - 294 = 48$

4) $a=7$

$342 - 7 \cdot 49 = 342 - 343$

Демек туюнтма $a=0, 1, 2, 3, 4, 5, 6$ маанилерди алганда гана мааниге ээ болот. $a \geq 7$ маанилерде туюнтма мааниге ээ болбойт. Б.а. кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болот.

Тапшырма 975

бети 142

$2\text{сом}20\text{тый} \cdot 15 + 3\text{сом}40\text{тый} \cdot 15 = 30\text{сом}300\text{тый} +$

$+ 45\text{сом}600\text{тый} = 75\text{сом}900\text{тый} = 84\text{сом}$

Альбомдун баасы 2сом20тый, китептин баасы 3сом40тый, турса, алардан 15тен алыш үчүн канча сом сарпталган?

Тапшырма 976

бети 142

ACBD - тик бурчтук

$S=96\text{см}^2$

$a=12\text{см}$

$b=?$

Чыгаруу: $S=a \cdot v$ формуласы боюнча

$$96 = 12 \cdot v \quad v = 96 : 12$$

$$v = 8 \text{ (см)}$$

Жообу: Тик бурчтуктун экинчи жагы 8см

Тапшырма 977

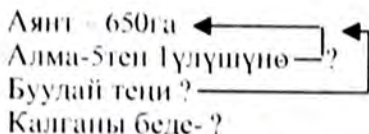
бети 142

$$116 \cdot 209 - 134080 : 419 - 1001 = 24244 - 320 - 1001 = \\ = 23924 - 1001 = 22923$$

$$(73027 : 709 - 10000 - 1000000) : 100 = (103 - 10000 - 1000000) : 100 = \\ = (1030000 - 1000000) : 100 = 30000 : 100 = 300$$

Тапшырма 978

бети 142

Чыгаруу: 1) $650 : 5 \cdot 1 = 130 \cdot 1 = 130$ (га) - алма бак

$$2) 650 - 130 = 520 \text{ (га)}$$

$$3) 520 : 2 = 260 \text{ (га)} - \text{буудай}$$

$$4) 260 : 2 = 130 - \text{беде}$$

Жообу: 130га жерге беде эгилген.

Тапшырма 979

бети 142

Берилди: ABCD-тик бурчтук

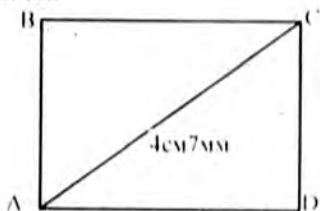
$$AB = 2\text{см}5\text{мм}$$

$$BC = 3\text{см}7\text{мм}$$

$$P_{ACD} = ?$$

$$P = AC + AD + CD = 4\text{см}7\text{мм} + 2\text{см}5\text{мм} + 3\text{см}7\text{мм} = \\ = 9\text{см}19\text{мм} = 10\text{см}9\text{мм}$$

$$19 : 10 = 1 \text{ (калд. 9)}$$

Тапшырма 981

бети 142

$$S = 680 \text{ км}$$

$$t = 10 \text{ саат}$$

$$g = ?$$

$$g = \frac{S}{t} = \frac{680 \text{ км}}{10 \text{ саат}} = 68 \text{ км/саат}$$

- 1) Автомобилдин ылдамдыгы саатына 68км болсо, ал 10саатына канчалык аралыкты өтөт.
- 2) Автомобил саатына 68км ден жол жүрсө, 680км аралыкты канча убакытта жүрөт?

Тапшырма 982

бети 142

99999 санында ондөн

$99999:10=9999$ (калд.9)

$99999:100=999$ (калд.99)

$99999:1000=99$ (калд.999)

1) 9-айрым бирдик
99999-жалпы бирдик2) 9-айрым ондук
9999-жалпы ондук3) 9-айрым жүздүк
999-жалпы жүздүк4) 9-айрым миңдик
99-жалпы миңдик5) 9-айрым жана жалпы
он миңдик**Тапшырма 983**

бети 142

$x+349=600$

$x=600-349$

$x=251$

Тапшырма 984

бети 142

$$\begin{aligned}
 &44000-(27016+12984):10000\cdot(1000-349)= \\
 &=44000-40000:10000\cdot651=44000-4\cdot651= \\
 &=44000-2604=41396
 \end{aligned}$$

Тапшырма 985

бети 142

Кыргызстанда жалпы мөңгү -8100км
сары жаз -265370га
калган мөңүлөр -?

$$\begin{aligned}
 \text{Чыгаруу: } &8100\text{км}^2-265370\text{га}=8100\cdot 1000000\text{м}^2-265370\text{га}= \\
 &=8100000000\text{м}^2-265370\text{га}=810000\text{га}-265370\text{га}=544630\text{га} \\
 &\frac{8100000000}{8100000000:10000}=810000
 \end{aligned}$$

Жообу: Калган мөңгүлөрдүн аянты 544630га

Тапшырма 986

бети 143

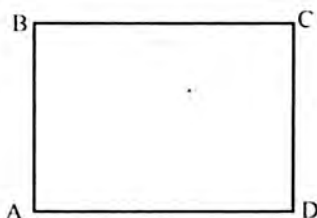
ABCD-тик бурчтук

AB=3см

BC=4см5мм

$P=?$

$$\begin{aligned}
 P &=(AB+BC)\cdot 2=(3\text{см}+4\text{см}5\text{мм})\cdot 2=7\text{см}5\text{мм}\cdot 2= \\
 &=14\text{см}10\text{мм}=15\text{см}
 \end{aligned}$$

Тапшырма 987

бети 143

AB - ?

Чыгаруу: $AB:6=5\text{мм}$ $AB=6\cdot 5$ $AB=30(\text{мм})$

Жообу: AB кесиндисинин узундугу 30мм

Тапшырма 988

бети 143

$$280+567+120+433=(280+120)+(567+433)=400+1000=1400$$

$$282\cdot 4\cdot 25\cdot 16=(282\cdot 16)\cdot (4\cdot 25)=4512\cdot 100=451200$$

$$a+b+c+d=(a+c)+(b+d)=(a+d)+(b+c)$$

$$a\cdot b\cdot c\cdot d=(a\cdot c)\cdot (b\cdot d)=(a\cdot d)\cdot (b\cdot c)$$

Тапшырма 989

бети 143

$$(x-608)\cdot 7=21028$$

$$254\cdot x+375=629$$

$$x-608=21028:7$$

$$254\cdot x=629-375$$

$$x-608=3004$$

$$254\cdot x=254$$

$$x=3004+608$$

$$x=254:254$$

$$x=3612$$

$$x=1$$

Тапшырма 990

бети 143

$$340\cdot 71-16666+7675:25=24140-16666+307=7474+307=7781$$

$$(7887+2263):25+(800000-799326)=10150:25+674=$$

$$=406+674=1080$$

Тапшырма 991

бети 143

$$x-200=300+400$$

$$x-200=700$$

$$x=700+200$$

$$x=900$$

Тапшырма 992

бети 143

$$17\text{сом}50\text{тый}\cdot 5+13\text{сом}50\text{тый}\cdot 10=85\text{сом}250\text{тый}\cdot +$$

$$+130\text{сом}500\text{тый}\cdot =215\text{сом}\frac{750\text{тый}}{10}\cdot =222\text{сом}50\text{тый}\cdot$$

$$750:10=7(\text{калд. }50)$$

Тапшырма 993

бети 143

$$1000-150:m=990$$

$$(800-345):x=5$$

$$150:m=1000-990$$

$$455:x=5$$

$$150:m=10$$

$$x=455:5$$

$$m=150:10$$

$$x=91$$

$$m=15$$

$$\begin{aligned}
 402 \cdot a - 834 &= 40572 \\
 402 \cdot a &= 40572 + 834 \\
 402 \cdot a &= 41406 \\
 a &= 41406 : 402 \\
 a &= 103
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 4270 - x : 24 &= 3118 \\
 x : 24 &= 4270 - 3118 \\
 x : 24 &= 1152 \\
 x &= 1152 \cdot 24 \\
 x &= 27648
 \end{aligned}$$

Тапшырма 994
бети 143

$$\begin{aligned}
 8 + y &= y + 8 && \text{у-тин ар кандай маанисинде барабар} \\
 y = 5 & \quad 8 + 5 = 5 + 8 && \text{болушат, себеби кошулуучулардын} \\
 & \quad 13 = 13 && \text{ордун алмаштыруу менен сумма} \\
 y = 10 & \quad 8 + 10 = 10 + 8 && \text{өзгөрбөйт.} \\
 & \quad 18 = 18
 \end{aligned}$$

Тапшырма 995
бети 143

$$\begin{aligned}
 x : 2 &= 240 && x = 240 \cdot 2 && x = 480 \\
 \text{Китеп } 480 &&& \text{беттен турган.}
 \end{aligned}$$

Тапшырма 996
бети 144

$$\begin{aligned}
 25\text{л} \cdot 15 + 800\text{л} : 4 &= 375\text{л} + 200\text{л} = 575\text{л} \\
 624\text{кг} : 3\text{кг} \cdot 85 &= 208 \cdot 85 = 17680 \\
 400\text{м/мин} \cdot 10 &= 4000\text{м/мин.} \\
 (1005\text{г} + 2\text{кг} 310\text{г}) : 15\text{г} &= (1005\text{г} + 2 \cdot 1000\text{г} + 310\text{г}) : 15\text{г} = \\
 &= (1005\text{г} + 2000\text{г} + 310\text{г}) : 15\text{г} = 3315\text{г} : 15\text{г} = 221 \\
 1000\text{кг} - 300\text{г} \cdot 15 &= 1000\text{кг} - 4500\text{г} = 1000\text{кг} - 4\text{кг} 500\text{г} = \\
 &= 4500 : 1000 = 4 (\text{калд. } 500) = 999\text{г} 1000\text{г} - \\
 &= 4\text{кг} 500\text{г} = 995\text{кг} 500\text{г} \\
 800\text{км} / \text{саат} : 40 &= \frac{800\text{км}}{40\text{саат}} = 20\text{км/саат}
 \end{aligned}$$

Тапшырма 997
бети 144

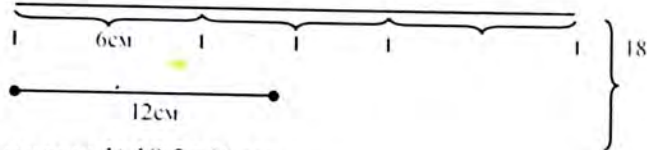
$$\begin{aligned}
 m + n + k &= (m + n) + k = m + (n + k) \\
 m \cdot n \cdot k &= (m \cdot n) \cdot k = m \cdot (n \cdot k)
 \end{aligned}$$

Тапшырма 998
бети 144

$$\begin{aligned}
 \text{а) } (191555 : 455 \cdot 102 - 42941) \cdot 1000 &= (421 \cdot 102 - 42941) \cdot 1000 = \\
 &= (42942 - 42941) \cdot 1000 = 1 \cdot 1000 = 1000 \\
 (60000 - 328 \cdot 20) : 40 - 1336 &= (60000 - 6560) : 40 - 1336 = \\
 &= 53440 : 40 - 1336 = 1336 - 1336 = 0 \\
 \text{б) } 16\text{кг} \cdot 5 + 300\text{г} \cdot 25 &= 80\text{кг} + 7500\text{г} = 87\text{кг} 500\text{г} \\
 &= \frac{7500 : 1000 = 7 (\text{калд. } 500)}{10\text{км/саат} \cdot 6 + 200\text{м/мин.} = 60\text{км/саат} + 200\text{м/мин.} =
 \end{aligned}$$

$$= \frac{60000 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} + 200 \text{ м/мин.} = 1000 \text{ м/мин.} + 200 \text{ м/мин.} = 1200 \text{ м/мин.}$$

Тапшырма 999
бети 144

Чыгаруу: 1) $18:3=6(\text{см})$

$a=6\text{см}$

$b=2 \cdot a=2 \cdot 6=12(\text{см})$

$b=12(\text{см})$

Жообу: Тик бурчтуктун жактары $a=6\text{см}$, $b=12\text{см}$

Тапшырма 1000
бети 144

$90000-k:25=89980$

$k:25=90000-89980$

$k:25=20$

$k=20 \cdot 25$

$k=500$

$4270-x:24=3113$

$x:24=4270-3113$

$x:24=1157$

$x=1157 \cdot 24$

$x=27768$

$a+8128=800000$

$a=800000-8128$

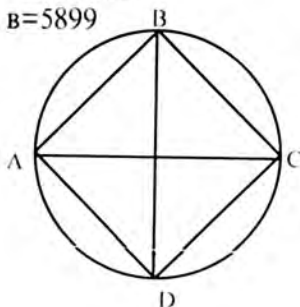
$a=791872$

$102+b=6001$

$b=6001-102$

$b=5899$

Тапшырма 1001
бети 144

ABCD- квадрат

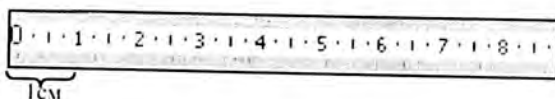
$AB=2\text{см}8\text{мм}$

Тапшырма 1002
бети 144

$12=10+2$

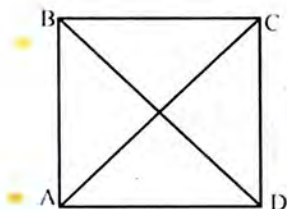
$21=20+1$

Тапшырма 1003
бети 144

Тапшырма 1004
бети 144

ABCD – тик бурчтук
 $a = 1\text{см}8\text{мм}$
 $b = 2\text{см}5\text{мм}$
 $AC = BD = 3\text{см}2\text{мм}$

Тапшырма 1005
бети 144

$$90000 - 17 \cdot 15 - 112 \cdot 101 = 90000 - 255 - 11312 = \\ = 89745 - 11312 = 78433$$

Тапшырма 1006
бети 145

$$1\text{дм}^2 = 1 \cdot 100\text{см}^2 = 100\text{см}^2 \qquad 1\text{дм}^2 = 10000\text{мм}^2 \\ \frac{1500000\text{мм}^2}{10000} = 15000\text{см}^2 \\ 1500000 : 100 = 15000$$

Тапшырма 1007
бети 145

Класста – 18 окуучу ←
4 төн 1-? 20 дан мисал →
Калганы – 15 мисал иштеди.
Чыгаруу: 1) $28 : 4 = 7$ (ок.)
2) $28 - 7 = 21$ (ок.)
3) $7 \cdot 20 + 21 \cdot 15 = 140 + 315 = 455$ (мис.)
Жообу: Класс боюнча 455 мисал иштелген.

Тапшырма 1008
бети 145

Аянт – 1 га ←
Картошка жарымына → ?
Калганы капуста - ?
Чыгаруу: 1) $1\text{га} : 2 = 10000\text{м}^2 : 2 = 5000\text{м}^2$
2) $10000\text{м}^2 - 5000\text{м}^2 = 5000\text{м}^2$
Жообу: 5000м^2 аянтка капуста эккен.

Тапшырма 1009
бети 145

987654 – алты орундуу сан жазылды.

Тапшырма 1010
бети 145

$a + 12$ туюнтмасын «0» гө айландыра турган «a» нын мааниси жок.
Маселен: 1) $a = 0$ 2) $a = 1$ 3) $a = 2$
 $0 + 12 = 12$ $1 + 12 = 13$ $2 + 12 = 14$

Тапшырма 1011

бети 145

$3186:54=59$

$49 \cdot 64=3116$

$3186:59=54$

$3136:49=64$

$59 \cdot 54=3186$

$3136:64=49$

Тапшырма 1012

бети 145

	1	2	3
$x \cdot 2 + 5$	7	9	11

Тапшырма 1013

бети 145

$5002 + 18250 : 25 - 679 \cdot 1 = 5002 + 730 - 679 = 5732 - 679 = 5053$

$40000 - 51 \cdot 67 + 10000 = 40000 - 3417 + 10000 =$

$= 36583 + 10000 = 46583$

Тапшырма 1014

бети 145

$(10 \cdot 620) : 2 = 6200 : 2 = 12400 (\text{сом})$

Каракол-Бишкек, Бишкек-Каракол багытында спортсмендин жол акысы 12400 сом турган.

Тапшырма 1015

бети 146

$l = 31 \text{ см } 4 \text{ мм} = 31 \cdot 10 \text{ мм} + 4 \text{ мм} = 310 \text{ мм} + 4 \text{ мм} = 314 \text{ мм}$

$P = 314 \text{ мм} - \text{Тик анын жарым периметри}$

$314 : 2 = 157 \text{ мм} = 15 \text{ см } 7 \text{ мм}$

тик бурчтуктун эки жагынын суммасы $a + b = 15 \text{ см } 7 \text{ мм}$

туурасы d :	1см	2см	3см	4см	5см	6см	7см	8см
узуну b :	14см 7мм	13см 7мм	12см 7мм	11см 7мм	10см 7мм	9см 7мм	8см 7мм	7см 7мм
$a+b$	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм	15см 7мм

Бардыгы болуп ушундай тик бурчтуктан 28ди түзүүгө болот.

Тапшырма 1016

бети 146

$(260505 : 315 - 64 - 52900) : 7 - 601 = (827 \cdot 64 - 52900) : 7 - 601 =$

$= (52928 - 52900) : 7 - 601 = 28 : 7 - 601 = 4 - 601 = 2404$

$725 \text{ дм}^2 : 29 : 100 = 725 \cdot 100 \text{ см}^2 : 29 : 100 =$

$= 72500 \text{ см}^2 : 29 : 100 = 2500 \text{ см}^2 : 100 = 25 \text{ см}^2$

Тапшырма 1017
бети 146

$$\begin{array}{l} x \cdot 4 - 4 > 4 \\ 1) x = 6 \\ 6 \cdot 4 - 4 > 4 \\ 24 - 4 > 4 \\ 20 > 4 \\ 2) x = 5 \\ 5 \cdot 4 - 4 > 4 \\ 20 - 4 > 4 \\ 16 > 4 \\ 3) x = 4 \\ 4 \cdot 4 - 4 > 4 \\ 16 - 4 > 4 \\ 12 > 4 \\ 4) x = 3 \\ 3 \cdot 4 - 4 > 4 \\ 12 - 4 > 4 \\ 8 > 4 \\ 5) x = 2 \\ 2 \cdot 4 - 4 > 4 \\ 8 - 4 > 4 \\ 4 > 4 \text{ ?} \\ 4 = 4 \end{array}$$

Демек, «х»ке 3төн кичине маанилерди берсек, анда барабарсыздык белгиси аткарылбайт.

Тапшырма 1018
бети 146

$$\begin{aligned} 1 \text{ км}^2 &= 1 \cdot 1000000 \text{ м}^2 = \frac{1000000 \text{ м}^2}{1000000 : 10000} = 100 \text{ га} \\ 2 \text{ км}^2 &= 2 \cdot 100 \text{ га} = 200 \text{ га} \\ 270000 \text{ см}^2 &= 2700 \text{ дм}^2 & 5 \text{ га} &= 5 \cdot 10000 \text{ м}^2 = 50000 \text{ м}^2 \\ 270000 : 100 &= 2700 \end{aligned}$$

Тапшырма 1019
бети 146

$$\begin{aligned} 18 \cdot 89 + 213 \cdot 502 &= 1602 + 106926 = 108528 \\ 1345 \cdot 12 - 12400 &= 16140 - 12400 = 3740 \end{aligned}$$

Тапшырма 1020
бети 146

$$\begin{array}{l} \text{а) } a = 3 \text{ см} \\ \quad b = 4 \text{ см } 5 \text{ мм} \\ \hline P = ? \\ P = (a + b) \cdot 2 = (3 \text{ см} + 4 \text{ см } 5 \text{ мм}) \cdot 2 = 7 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 2 = 14 \text{ см } 10 \text{ мм} = 15 \text{ см} \end{array}$$

б) Квадраттын жагы

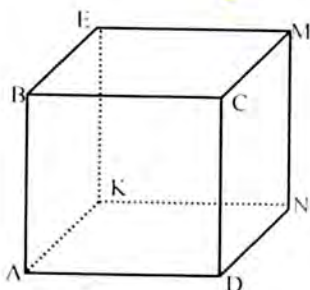
$$\begin{array}{l} a = 5 \text{ см} \\ \hline S = ? \\ S = a \cdot a = 5 \text{ см} \cdot 5 \text{ см} = 25 \text{ см}^2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{в) } a + b = 12 \text{ см} \\ \quad S = 35 \text{ см}^2 \\ \hline a = ? \\ \quad b = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} a = 5 \text{ см} \\ b = 7 \text{ см} \end{array}$$

КӨЛӨМДҮҮ ФИГУРАЛАР КУБ ЖАНА ПАРАЛЛЕЛЕПИПЕД, ПИРАМИДА ЖАНА ШАР

Тапшырма 1022
бети 147

ABCD, DCMN, MNEK
ABKE, ADNK, BEMC- кубдун грандары,
AB, DC, NM, KE, AD, DN, NK
AK, BC, CM, ME, BE кубдун кырлары деп аталат.

Тапшырма 1023
бети 147

Чыгаруу: $2т400кг + 2т400кг : 8 = 2т400кг + 16т3200кг =$
 $= 18т3600кг = 21т600кг$
 $3600 : 1000 = 3(\text{калд. } 600)$

Жообу: Бардыгы 21т600кг жашылча сатылган.

Тапшырма 1024
бети 147

$$(825 + 705) : 15 = 825 : 15 + 705 : 15 = 55 + 47 = 102$$

$$(825 + 705) : 15 = 1530 : 15 = 102$$

$$(a + b) : c = a : c + b : c$$

Тапшырма 1025
бети 147

$$к - 879 = 318 \cdot 102$$

$$к - 879 = 32436$$

$$к = 32436 + 879$$

$$к = 33315$$

$$1000 - в = 625 : 5$$

$$1000 - в = 125$$

$$в = 1000 - 125$$

$$в = 875$$

Тапшырма 1026
бети 147

$5 \cdot x = x \cdot 5$ көбөйтүүчүлөрдүн ордун алмаштыруу менен көбөйтүндү өзгөрбөйт.

1) $x = 1$

$$5 \cdot 1 = 1 \cdot 5$$

$$5 = 5$$

2) $x = 2$

$$2 \cdot 5 = 2 \cdot 5$$

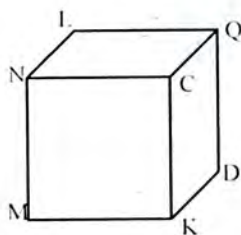
$$10 = 10$$

3) $x = 3$

$$3 \cdot 5 = 3 \cdot 5$$

$$15 = 15$$

Тапшырма 1027
бети 147

$$MN=2\text{см}$$

$$S=a \cdot a=2\text{см} \cdot 2\text{см}=4\text{см}^2$$

Жообу: $MNCK$ – кубдун гранынын аянты.

Тапшырма 1028
бети 148

$$\frac{140000\text{мм}^2}{1000000} = 1400\text{см}^2$$

$$140000:100=1400$$

$$3\text{м}^2=3 \cdot 100\text{дм}^2=3 \cdot 1000\text{см}^2=3000\text{см}^2$$

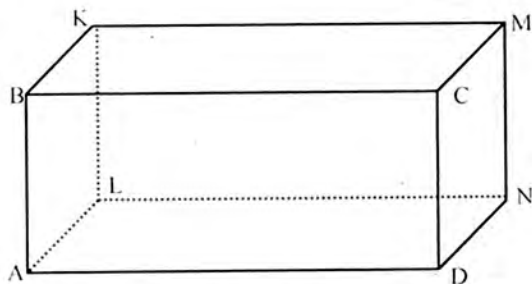
$$\frac{1000000\text{м}^2}{1000000}=100\text{га}=1\text{км}^2$$

$$\frac{250000\text{кг}}{250000}=25\text{т}$$

$$1000000:10000=100$$

$$250000:1000=25$$

Тапшырма 1030
бети 148

$ABCD$, $DCMN$, $MNKL$, $LKAB$

$BCKM$, $ALND$ – параллелепипеддин грандары,

AB , DC , MN , KL , LM , AD , BC , BK , CM , DN , AL параллелепипеддин кырлары деп аталат.

Параллелепипедди кубка айландыруу мүмкүн, эгерде анын кырларын бирдей кылсак.

Тапшырма 1031
бети 148

Сарымсак-25кг
500г дан- ?5тен 1ин
200г дан калганы?

Чыгаруу: 1) $25:5=5\text{кг}$ 2) $25:5=20\text{кг}$
 3) $5\text{кг}:500\text{г}+20\text{кг}:200\text{г}=5\cdot 1000\text{г}:500\text{г}+$
 $+20\cdot 1000\text{г}:200=5000\text{г}:500\text{г}+20000\text{г}:200\text{г}=\$
 $=10+100=110(\text{баштык})$

Жообу: бардыгы 110баштык болгон

Тапшырма 1032
бети 148

$$\begin{aligned} ((284135-283918)\cdot 601-130000):417 &= (217\cdot 601-130000):417= \\ &= (130417-130000):417=417:417=1 \end{aligned}$$

Тапшырма 1033
бети 148

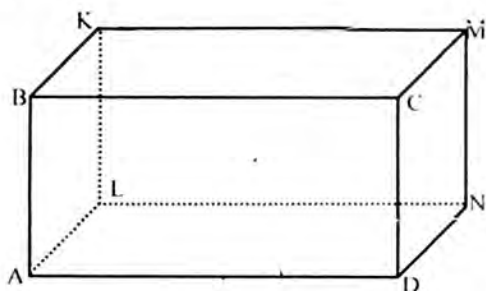
$9\cdot 2\cdot a > 8$ Бул барабарсыздык $a=0$ маанисинде гана туура болот. Калган маанилердин бардыгында аткарылбайт. Эгерде $a=1$ болуп калса, $9\cdot 2\cdot 1 > 8$ болбостон $9\cdot 2 < 8$
 $7 < 8$ болуп барабарсыздык белги бузулат.

Тапшырма 1035
бети 148

$$\begin{aligned} 549000-345 &= 548655 \\ 202\cdot (2340+598) &= 202\cdot 2938=593476 \\ (500-257):3 &= 243:3=81 \end{aligned}$$

Тапшырма 1036
бети 148

$$\begin{aligned} AB &= 3\text{см}8\text{мм} \\ BC &= 5\text{см} \\ BK &= 1\text{см}5\text{мм} \\ ABCD &= LKMN \\ BKCM &= ALND \\ ABKL &= DCMN \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S_{ABCD} &= 3\text{см}8\text{мм} \cdot 5\text{см} = (3\cdot 10\text{мм} + 8\text{мм}) \cdot 5\cdot 10\text{мм} = \\ &= (30\text{мм} + 8\text{мм}) \cdot 50\text{мм} = 38\text{мм} \cdot 50\text{мм} = \frac{1900\text{мм}^2}{1900:100} = 19\text{см}^2 \end{aligned}$$

$$S_{LKMN} = 19\text{см}^2$$

$$\begin{aligned} S_{ABKL} &= 1\text{см}5\text{мм} \cdot 3\text{см}8\text{мм} = (1\cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot (3\cdot 10\text{мм} + 8\text{мм}) = \\ &= (10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot (30\text{мм} + 8\text{мм}) = 15\text{мм} \cdot 38\text{мм} = \\ &= 570\text{мм}^2 = 5\text{см}^2 70\text{мм}^2 \\ &\quad \frac{570:100}{570:100} = 5(\text{калд. } 70) \end{aligned}$$

$$S_{DCMN} = 5\text{см}^2 70\text{мм}^2$$

$$S_{\text{ВКМС}} = 1\text{см}5\text{мм} \cdot 5\text{см} = (1 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot 5 \cdot 10\text{мм} = \\ = (10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot 50\text{мм} = 15 \cdot 50\text{мм} = 750\text{мм}^2 = 7\text{см}^2 50\text{мм}^2 \\ 750:100 = 7(\text{калд.} 50)$$

$$S_{\text{АИДХ}} = 7\text{см}50\text{мм}^2$$

Тапшырма 1038
бети 149

Берилди: куб

$$a = 3\text{см}$$

S - ?

$$S = a \cdot a = 3 \cdot 3 = 9(\text{см}^2)$$

Кубдун барабар 6 граны бар, ошондуктан толук бетин табуу үчүн жогорку тапкан бир грандын аянтын бга көбөйтөбүз.

$$S = 9 \cdot 6 = 54\text{см}^2$$

Тапшырма 1039
бети 149

$$S_{\text{тер.}} : 6 = 11\text{см}^2$$

$$S_{\text{тер.}} = 11 \cdot 6\text{см}^2 = 66\text{см}^2$$

Тегеректин бдан 2 бөлүгүнүн аянты

$$66:6 \cdot 2 = 11 \cdot 2 = 22(\text{см}^2)$$

Тегеректин жалпы аянты 66см^2

Тапшырма 1040
бети 149

$$(y:56) \cdot 24 = 3528$$

$$y:56 = 3528:24$$

$$y:56 = 147$$

$$y = 147 \cdot 56$$

$$y = 8232$$

$$(62781-x):9 = 6917$$

$$62781-x = 6917 \cdot 9$$

$$62781-x = 62253$$

$$x = 62781 - 62253$$

$$x = 528$$

Тапшырма 1041
бети 149

123; 132; 213; 231; 312; 321

Бул сандардын эн кичинеси 123

Тапшырма 1042
бети 149

3-в-2 туюнтмасындагы в нын ордуна «0»ду берүүгө болбойт. Себеби туюнтма мааниге ээ болбой калат.

Тапшырма 1043
бети 149

$$507904 + 13 \cdot 154 + 26789 + 900:2 = 507904 + 2002 + 26789 + 450 = \\ = 509906 + 26789 + 450 = 536695 + 450 = 537145$$

Тапшырма 1044
бети 149

Берилди: куб

$$a = 3\text{см}5\text{мм}$$

S - ?

$$\begin{aligned} S_1 &= a \cdot a = (3\text{см}5\text{мм}) \cdot (3\text{см}5\text{мм}) = (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм})(3 \cdot 10 + 5\text{мм}) = \\ &= (30\text{мм} + 5\text{мм})(30\text{мм} + 5\text{мм}) = 35\text{мм} \cdot 35\text{мм} = \\ &= \underline{1225\text{мм}^2} = 12\text{см}^2 25\text{мм}^2 \\ 1225 : 100 &= 12 (\text{калд. } 25) \end{aligned}$$

Кубдун 6 барабар граны бар, ошондуктан

$$\begin{aligned} S &= 6 \cdot S_1 = 6 \cdot 1225\text{мм}^2 = \underline{7350\text{мм}^2} = 73\text{см}^2 50\text{мм}^2 \\ 7350 : 100 &= 73 (\text{калд. } 50) \end{aligned}$$

Тапшырма 1045
бети 149

$$AB = 6\text{см}$$

$$BC = 4\text{см}$$

$$CD = 8\text{см}$$

$$S_1 = AB \cdot BC = 6\text{м} \cdot 4\text{м} = 24\text{м}^2$$

$$S_1 = 8\text{м} \cdot 4\text{м} = 32\text{м}^2$$

Булар барабар эки грандардан турарын эсепке алсак.

$$S = (24 + 32) \cdot 2 = 24 \cdot 2 + 32 \cdot 2 = 48 + 64 = 112 (\text{м}^2)$$

Класстын жалпы дубалынын аянты 112м^2

$$\text{Терезе } 2: a = 1\text{м}$$

$$S = 1\text{м} \cdot 2\text{м} = 2\text{м}^2$$

$$b = 2\text{м}$$

Эки терезенин аянты $2 \cdot 2 = 4 (\text{м}^2)$

Эшик $e = 2\text{метр}$

$$d = 1\text{м}50\text{см}$$

$$S_2 = 2\text{м} \cdot (2\text{м} \cdot 50\text{см}) = 2 \cdot 100\text{см} (2 \cdot 100\text{см} + 50\text{см}) =$$

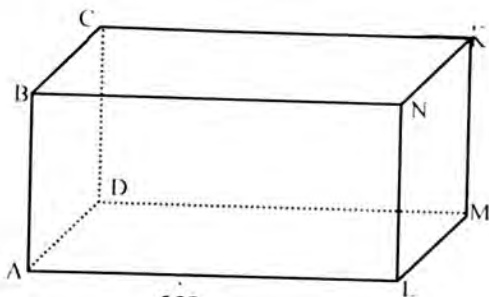
$$= 200\text{см} (200\text{см} + 50\text{см}) = 200\text{см} \cdot 250\text{см} = 50000\text{см}^2 = 5\text{м}^2$$

$$50000 : 10000 = 5$$

Жалпы дубалдын аянтынан айнек жана эшиктин аянтын кемитебиз

$$112 - 4 - 5 = 112 - 9 = 103\text{м}^2 \text{ дубалдын аянты}$$

Тапшырма 1046
бети 150

Фигура – параллелепипед
 ABCD, DCKM, ADML – грани
 CD, AD, DM – rshkflhs
 ABNL=CDMN, BCAD=LMKN, BCKN=ADML
 AB=CD=LN=MK
 BC=NK=AD=LM
 BN=AL=CK=DM

Тапшырма 1047

бети 150

$$\begin{aligned}
 725 \cdot 103 - 500 \cdot 27 - 38 \cdot 27 &= 74675 - 13500 - 1026 = \\
 &= 61175 - 1026 = 60149 \\
 281808 : 618 + 71 \cdot 127 &= 456 + 9017 = 9473
 \end{aligned}$$

Тапшырма 1048

бети 150

$$\begin{array}{ll}
 \frac{280000 \text{мм}^2}{280000 : 100} = 2800 \text{см}^2 & \frac{4900000 \text{кг}}{4900000 : 1000} = 4900 \text{т} \\
 5 \text{м}^2 = 5 \cdot 100 \text{дм}^2 = 500 \text{дм}^2 & 19 \text{дм}^2 = 19 \cdot 100 \text{см}^2 = 1900 \text{см}^2
 \end{array}$$

Тапшырма 1049

бети 150

$$\begin{aligned}
 54 \text{т} 200 \text{кг} &= 54 \text{т} 199 \text{кг} 1000 \text{г} \\
 \frac{18 \text{т} 400 \text{г} \cdot 2}{18 \text{т} 199 \text{кг} 200 \text{г}} &= \frac{36 \text{т} \quad 800 \text{г}}{18 \text{т} 199 \text{кг} 200 \text{г}} \\
 15 \text{га} 875 \text{м}^2 \cdot 4 &= 60 \text{га} 3500 \text{м}^2 \\
 102 \text{км} : 1 \text{км} 500 \text{м} &= 102 \cdot 1000 \text{м} : (1 \cdot 1000 \text{м} + 500 \text{м}) = \\
 &= 102000 \text{м} : (1000 \text{м} + 500 \text{м}) = 102000 \text{м} : 1500 \text{м} = 68 \\
 2 \text{км} \cdot 5 \text{км} &= 10 \text{км}^2
 \end{aligned}$$

Тапшырма 1050

бети 150

$$\begin{array}{ll}
 800 - 300 = 500 & 716 + 2345 = 3061 \\
 500 + 300 = 800 & 3061 - 716 = 2345 \\
 & 3061 - 2345 = 716 \\
 18 : 36 = 648 & 51000 : 100 = 510 \\
 648 : 18 = 36 & 510 \cdot 100 = 51000 \\
 648 : 36 = 18 &
 \end{array}$$

Тапшырма 1051

бети 150

$$\begin{aligned}
 4200 - 3000 : 40 + 1800 &= 4200 - 75 + 1800 = 4125 + 1800 = 5925 \\
 (5000 - 81 \cdot 60) \cdot 689 - 9481 &= (5000 - 4860) \cdot 689 - 9481 = \\
 &= 140 \cdot 689 - 9481 = 96460 - 9481 = 86979
 \end{aligned}$$

Тапшырма 1052

бети 150

$$(10000-400):40=10000:40-400:40=250-10=240$$

$$(10000-400):40=9600:40=240$$

$$(a-b):c=a:c-b:c$$

Тапшырма 1053

бети 150

Шар кубдан кырынын жоктугу менен айырмаланат.

Тапшырма 1054

бети 150

Тегеректи столдун үстүнө жайгаштырууга болот, ал эми шардын бир аз бөлүгү гана тегиздикте жатып калган бөлүгү мейкиндикте жайгашкан болот.

Тапшырма 1055

бети 151

Берилди: квадрат- ABCD

$$S=100\text{м}^2$$

$$S:100=?$$

$$S:100=100\text{м}^2:100=1\text{м}^2=1\cdot 1000000\text{мм}^2=1000000\text{мм}^2$$

Тапшырма 1056

бети 151

$$103300:(297+x)=50$$

$$297+x=103300:50$$

$$297+x=2066$$

$$x=2066-297$$

$$x=1769$$

$$(700:x)\cdot(900-158)=5194$$

$$(700:x)\cdot 742=5194$$

$$700:x=5194:742$$

$$700:x=7$$

$$x=700:7$$

$$x=100$$

Тапшырма 1057

бети 151

57жыл 49күн болгон

Тапшырма 1058

бети 151

$$2\text{саат}30\text{мин}\cdot 12=24\text{саат}360\text{мин.}=30\text{саат}$$

$$\frac{360:60=6}{}$$

$$15\text{мин.}40\text{сек.}\cdot 42=630\text{мин.}168\text{сек.}=\frac{168\text{сек.}}{}$$

$$\frac{168:60=2(\text{калд.}48)}{}$$

$$=632\text{мин.}48\text{сек.}=1\text{саат}32\text{мин.}48\text{сек.}$$

$$\frac{632:60=1(\text{калд.}32)}{}$$

$$5\text{сут.}12\text{саат}+18\text{сут}20\text{саат}=(5\cdot 24\text{саат}+12\text{саат})+$$

$$+(18\cdot 24\text{саат}+20\text{саат})=(120\text{саат}+12\text{саат})+$$

$$+(432\text{саат}+20\text{саат})=132\text{саат}+452\text{саат}=584\text{саат}$$

$$4\text{саат}:5=4\cdot 60\text{мин.}:5=240\text{мин.}:5=48\text{мин.}$$

Тапшырма 1059

бети 151

Берилди: куб

$$a = 5\text{см}3\text{мм}$$

S - ?

$$S = a \cdot a = (5\text{см}3\text{мм})(5\text{см}3\text{мм}) = (5 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм})(5 \cdot 10\text{мм} + 3\text{мм}) = \\ = (50\text{мм} + 3\text{мм})(50\text{мм} + 3\text{мм}) = 53\text{мм} \cdot 53\text{мм} = 2809\text{мм}^2$$

Бул аянт - кубдун бир гранинын аянты. Кубдун барабар 6 грани бар. Ошондуктан бул аянтты 6га көбөйтөбүз.

$$2809 \cdot 6 = \frac{16854\text{мм}^2}{16854:100} = 168\text{см}^254\text{мм}^2 \\ 16854:100 = 168(\text{калд.}54)$$

Тапшырма 1060

бети 151

$$(9000 - 8563) \cdot 509 - (117007 - 3067) : 9 + 12440 = \\ = 437 \cdot 509 - 113940 : 9 + 12440 = 222433 - 12660 + 12440 = \\ = 209773 + 12440 = 222213$$

Тапшырма 1061

бети 152

Чыгаруу: Эгерде $a = 1000$ болсо,

$$350 \cdot a + 125 \cdot 25 = 350 \cdot 1000 + 125 \cdot 25 = 350000 + 3125 = 353125(\text{сом})$$

Жообу: 353125 сомдук товар дүкөңгө түшкөн.

Тапшырма 1062

бети 152

а) Жалпы ондугу 123, айрым бирдиги 9 болгон сан ал - 1239. Төрт орундуу сан болду.

Анын жалпы жүздүгү 12.

б) $10000 + 7 = 10007$

Айрым жүздүгү «0». Жалпы жүздүгү - 100

Тапшырма 1063

бети 152

$$x:10 = 900 - 385$$

$$x:10 = 515$$

$$x = 515 \cdot 10$$

$$x = 5150$$

Тапшырма 1064

бети 152

Берилди: ABCD - квадрат

$$a = 2\text{см}$$

S - ?

$$a = 2 \cdot 3 = 6(\text{см})$$

$$a = 2 \cdot 5 = 10(\text{см})$$

$$S = 2 \cdot 2 = 4(\text{см}^2)$$

$$S = 6 \cdot 6 = 36(\text{см}^2) = 4 \cdot (3)^2(\text{см}^2)$$

$$S=10 \cdot 10=100(\text{см}^2)=4(5)^2(\text{см}^2)$$

Берилген аянт эселенген сандын квадраты эсе чоңоет.

Тапшырма 1065

бети 152

$$107495-87495:(434-149) \cdot 100=107495-87495:285 \cdot 100=$$

$$=107495-307 \cdot 100=107495-30700=76795$$

$$5\text{т}550\text{кг}:25\text{кг}=(5 \cdot 1000\text{кг}+550\text{кг}):25\text{кг} =$$

$$=(5000\text{кг}+550\text{кг}):25\text{кг}=5550\text{кг}:25\text{кг}=222$$

$$80\text{км/саат}:5\text{км/саат}=16$$

Тапшырма 1066

бети 152

$$(9999+48753):72:8-95:5=58752:72:8-19=816:8-19=$$

$$=102-19=83$$

Тапшырма 1067

бети 152

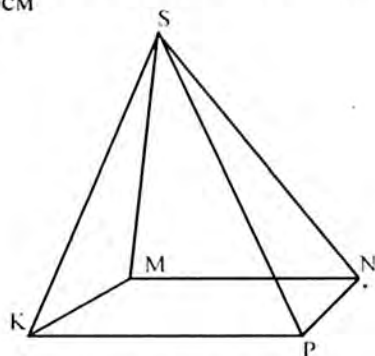
$$8\text{га}300\text{м}^2=(8 \cdot 10000\text{м}^2+300\text{м}^2)=80000\text{м}^2+300\text{м}^2=80300\text{м}^2$$

$$42\text{м}^285\text{см}^2=42 \cdot 10000\text{см}^2+85\text{см}^2=420000\text{см}^2+85\text{см}^2=$$

$$=420085\text{см}$$

Тапшырма 1068

бети 152

KMNP 4 бурчтугу пирамиданын негизи

KSP, PSN, NSM, MSK –пирамиданын каптал грандары

Тапшырма 1069

бети 153

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$a=k \text{ м}$$

$$b=3 \text{ м}$$

1) $k=5$ болсо

$$S=a \cdot b=5 \cdot 3=15(\text{м}^2)$$

2) $a=10$

$$S=10 \cdot 3=30(\text{м}^2)$$

Тапшырма 1070

бети 153

$$190000-381 \cdot 100=190000-38100=151900$$

$$(6817-999)+(28679-25997) \cdot 500=5818+2682 \cdot 500=$$

$$=5818+1341000=1346818$$

Тапшырма 1071

бети 153

Сатылды -347 ке кум шекер ←
 Калды мундан 2эсе көп кум шекер →?

Болгон - ?

Чыгаруу: 1) $347 \cdot 2 = 694$ (кг)

$$694 + 347 = 1041 \text{ (кг)}$$

$$2) 347 + 347 \cdot 2 = 1041 \text{ (кг)}$$

Жообу: Дүкөндө 1041 кг кум шекер болгон.

Тапшырма 1072

бети 153

$$\frac{150000 \text{ мм}}{10} = \frac{15000 \text{ см}}{10} = \frac{1500 \text{ дц}}{10} = 150 \text{ м}$$

$$150000 : 10 = 15000 : 10 = 1500 : 10 = 150$$

Тапшырма 1073

бети 153

Тапшырма 1046ны жана 1068ди кара.

Тапшырма 1074

бети 153

$$13 \text{ км} = 13 \cdot 1000 \text{ м} = 13000 \text{ м} = 13000 \cdot 10 \text{ дм} = 130000 \text{ дм} =$$

$$- 130000 \cdot 10 \text{ см} = 1300000 \text{ см} = 1300000 \cdot 10 = 13000000 \text{ мм}$$

$$30 \text{ га} = 30 \cdot 10000 \text{ м}^2 = 300000 \text{ м}^2$$

$$18 \text{ м}^2 = 18 \cdot 10000 \text{ см}^2 = 180000 \text{ см}^2$$

Тапшырма 1075

бети 154

Жалпак фигура деген сөз - ал фигураларды тегиздиктин бетине жайгаштыруу мүмкүн деген сөз.

Көлөмдүү фигуралардын бир бөлүгү гана тегиздикте жатып, калган бөлүгү мейкиндикте жайгашкан фигуралар айтылат.

Тапшырма 1076

бети 154

Кара-Балта 1айда -3×2 (м) өлчөмдөгү 30килем ←
 -4×3 (м) өлчөм. килем 15ке ашык →?

Кандай аянттагы килем токулат - ?

$$\text{Чыгаруу: 1) } 30 + 15 = 45 \text{ (килем)}$$

$$30 \cdot 6 + 45 \cdot 12 = 180 + 540 = 720 \text{ (м}^2\text{)}$$

Жообу: 1айда 720 м^2 өлчөмдөгү килем токулат.**Тапшырма 1077**

бети 154

$$8 \text{ км}^2 = 8 \cdot 100 \text{ га} = 800 \text{ га} = 800 \cdot 10000 \text{ м}^2 = 8000000 \text{ м}^2$$

$$\frac{2000000 \text{ м}^2}{10000} = 20 \text{ га}$$

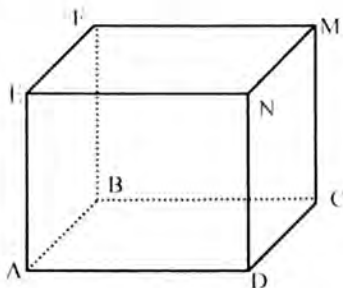
$$200000:10000=20$$

$$30\text{сут.}5\text{саат}-15\text{сут.}9\text{саат}=(30\cdot24\text{саат}+5\text{саат})- \\ -(15\cdot24\text{саат}+9\text{саат})=(720\text{саат}+5\text{саат})-(360\text{саат}+9\text{саат})= \\ =725\text{саат}-369\text{саат}=356\text{саат}=14\text{сут.}20\text{саат} \\ 356:24=14(\text{калд.}20)$$

$$8\text{саат}:10=8\cdot60\text{мин.}:10=480\text{мин.}:10=48\text{мин.}$$

Тапшырма 1078

бети 154

Берилди: параллелепипед

$$EA=5\text{см}$$

$$EN=3\text{см}$$

$EF=2\text{см}$ бул - бир E чекитинен чыккан кырлар

$$AE=5\text{см}$$

$$AD=3\text{см}$$

$AB=2\text{см}$ бул - A чекитинен чыккан үч кырлар

Калгандарын да ушул сыяктуу жазса болот

Тапшырма 1079

бети 154

1178562 санынын эн жогорку разряды миллиондун бирдиги 1 же 7чи разряд болот.

Тапшырма 1080

бети 154

$$56300:4+650\cdot15-17034=14075+9750-17034= \\ =23825-17034=6791$$

Тапшырма 1081

бети 154

Мурат 1982ж. январда төрөлгөн.

Быйыл 2003ж. март. Ага 12 жаш 3ай толду.

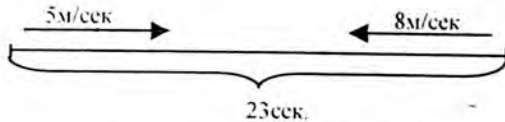
Тапшырма 1082

бети 154

$$(28\cdot37-2480:40)\cdot241+359=(1036-62)\cdot241+359= \\ =974\cdot241+359=234734+359=235093$$

Тапшырма 1083

бети 154

Чыгаруу: 1) $(6+8) \cdot 23 = 6 \cdot 23 + 8 \cdot 23 = 138 + 184 = 322(\text{м})$

2) $(6+8) \cdot 23 = 14 \cdot 23 = 322(\text{м})$

Жообу: Балдар мурда 322м аралыкта болушкан.

Тапшырма 1084

бети 154

$$(315 \cdot 208 - 12480 : 4) : (189 + 211) \cdot 100 = (65520 - 3120) : 400 \cdot 1000 =$$

$$= 624000 : 400 \cdot 1000 = 156 \cdot 1000 = 156000$$

$$(2704 : 208 + 446 : 342) \cdot 9987 = (13 + 13) \cdot 9987 = 26 \cdot 9987 = 259662$$

$$1000000 - 915 \cdot 827 = 1000000 - 756705 = 243295$$

Тапшырма 1085

бети 154

$$24 \text{саат} : 40 \text{мин.} \cdot 6 = 24 \cdot 60 \text{мин.} : 40 \text{мин.} \cdot 6 = 1440 \text{мин.} : 40 \text{мин.} \cdot 6 =$$

$$= 36 \cdot 6 = 216$$

$$3 \text{саат} 30 \text{мин.} \cdot 12 = 36 \text{саат} \frac{360 \text{мин.}}{360 : 10 = 6} = 42 \text{саат}$$

$$90 \text{мин.} \cdot 6 + 15 \text{мин.} \cdot 6 = 540 \text{мин.} + 90 \text{мин.} = 630 \text{мин.} = 10 \text{с} 30 \text{мин}$$

$$\frac{630 : 60 = 10 (\text{калд. } 30)}$$

$$8 \text{саат} 15 \text{мин.} \cdot 5 = 40 \text{саат} 75 \text{мин.} 41 \text{саат} 15 \text{мин.}$$

Тапшырма 1086

бети 155

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$a = 3 \text{см}$$

$$b = a + 1 \text{см} 8 \text{мм}$$

$$P = ?, S = ?$$

Чыгаруу: $b = a + 1 \text{см} 8 \text{мм} = 3 \text{см} + 1 \text{см} 8 \text{мм} = 4 \text{см} 8 \text{мм}$

$$P = (a + b) \cdot 2 = (3 \text{см} + 4 \text{см} 8 \text{мм}) \cdot 2 = 7 \text{см} 8 \text{мм} \cdot 2 =$$

$$= 14 \text{см} 16 \text{мм} = 15 \text{см} 6 \text{мм}$$

$$S = 3 \text{см} \cdot 4 \text{см} 8 \text{мм} = 30 \text{мм} 48 \text{мм} = 1440 \text{мм}^2$$

Жообу: 1440 мм²

Тапшырма 1087

бети 154

$$x + 3787 = 4000$$

$$x = 4000 - 3787$$

$$x = 213$$

$$9182 + y = 10000$$

$$y = 10000 - 9182$$

$$y = 818$$

Тапшырма 1088

бети 155

Бишкек шаары 1878ж. курулса, быйыл $2003-1878=125$ жылдыгы белгиленет.

Тапшырма 1089

бети 155

$$34608:28 \cdot 4 = 1236 \cdot 4 = 4944$$

$$805 \cdot 306 - 19675 = 246330 - 19675 = 226655$$

Тапшырма 1090

бети 155

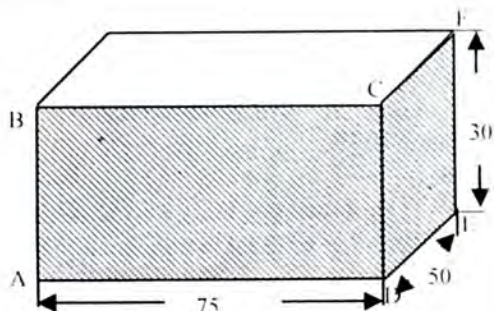
Берилди: параллелепипед

$$EF=30\text{см}$$

$$DE=50\text{см}$$

$$AD=75\text{см}$$

$$S - ?$$

$$S_1 = AB \cdot AD = 30\text{см} \cdot 75\text{см} = 2250\text{см}^2$$

$$S_2 = DE \cdot EF = 30\text{см} \cdot 50\text{см} = 1500\text{см}^2$$

$$S_3 = AD \cdot DE = 75\text{см} \cdot 50\text{см} = 3750\text{см}^2$$

S_1 жана S_2 аянттан 2ден бар, ошондуктан

$$S = 2S_1 + 2S_2 + S_3 = 2 \cdot 2250\text{см}^2 + 2 \cdot 1500\text{см}^2 + 3750\text{см}^2 =$$

$$= 4500\text{см}^2 + 3000\text{см}^2 + 3750\text{см}^2 = 7500\text{см}^2 + 3750\text{см}^2 = 11250\text{см}^2$$

Тапшырма 1091

бети 155

Бөлмөнүн өлчөмдөрү

$$\underline{5 \times 3 \times 4 \text{ (м)}}$$

подун, кичине

дуб. аянтын - ?

$$S_1 = 5 \cdot 3 = 15 \text{ (см}^2\text{)}$$

$$S_2 = 3 \cdot 4 = 12 \text{ (см}^2\text{)}$$

$$S = S_1 + S_2 = 15 + 12 = 27 \text{ (см}^2\text{)}$$

Тапшырма 1092

бети 155

Берилди:

$$P = (5+4) \cdot 2 \text{ (см)}$$

$$S - ?$$

$S = 5 \cdot 4 = 20 \text{ (см}^2\text{)}$ тик бурчтуктун аянты 20 см^2 ка барабар.

Тапшырма 1093

бети 155

$$(69 \cdot 89 \cdot 105 : 15 \cdot 8999) : 4 = (6141 \cdot 105 : 15 \cdot 8999) : 4 =$$

$$= (644805 : 15 \cdot 8999) : 4 = (42987 \cdot 8999) : 4 = 33988 : 4 = 8497$$

$$(359784 : 789 \cdot 601 + 725944) : 10000 = (456 \cdot 601 + 725944) : 10000 =$$

$$= (274056 + 725944) : 10000 = 1000000 : 10000 = 100$$

Тапшырма 1094

бети 155

$$5 \cdot k - 30 = 0 \quad 5k = 30 \quad k = 30 : 5 \quad k = 6$$

Тапшырма 1096

бети 156

Бала 1сек.-3км жүгүрсө
1-мин. - ?

$$9 = 3\text{м/сек.} = 3 \cdot \frac{60\text{м}}{60\text{сек.}} = 180\text{м/мин.}$$

Бир минута 180м ылдамдыкта болот.

Тапшырма 1097

бети 156

$$12 \cdot 60 + 50 \cdot 25 + 36 \cdot 12 + 54 \cdot 18 = 720 + 1250 + 434 + 972 =$$

$$= 1970 + 434 + 972 = 2404 + 972 = 3376(\text{м}^2)$$

Спорт сарайынын жалпы аянты 3376м²

Тапшырма 1098

бети 156

$$(95202 : 369 - 12495 : 85) \cdot 1000 = (258 - 147) \cdot 1000 =$$

$$= 111 \cdot 1000 = 111000$$

$$87 \cdot 316 + 120000 : 1000 - 9874 = 27492 + 120 - 9874 =$$

$$= 27612 - 9874 = 17738$$

$$87\text{кг} \cdot 500\text{г} \cdot 29 = 2523\text{кг} \cdot 14500\text{г} =$$

$$\frac{14500 : 1000 = 14(\text{калд.} 500) \cdot}{= 2537\text{кг} \cdot 500\text{г} = 2\text{т} \cdot 537\text{кг} \cdot 500\text{г}}$$

$$2537 : 1000 = 2(\text{калд.} 537)$$

Тапшырма 1099

бети 156

Тик бурчтуктун жарымынын аянты 14см² болсо, анда тик бурчтуктун аянты 14 : 2 = 28(см²) болсо, тик бурчтуктун жактары.

1) a=1см

2) a=2см

3) a=4см

v=28см

v=14см

v=7см

Тапшырма 1100

бети 156

1) a=0 0+2=2 0·2=0

2) a=1 1+2=3 1·2=2

3) a=2 2+2=4 2·2=4

4) a=3 3+2=5 3·2=6

- 5) $a=4$ $4+2=6$ $4 \cdot 2=8$
 6) $a=5$ $5+2=7$ $5 \cdot 2=10$
 7) $a=6$ $6+2=8$ $6 \cdot 2=12$
 8) $a=7$ $7+2=9$ $7 \cdot 2=14$
 9) $a=8$ $8+2=10$ $8 \cdot 2=16$
 10) $a=9$ $9+2=11$ $9 \cdot 2=18$

1- си 2ге кошуунун, 2-си 2ге көбөйтүүнүн таблицасын берет.

Тапшырма 1101

бети 156

Чоң энинин эмгек стажы 40 жыл болсо,
 $2003-40=1963$ жылдан бери карай иштей баштаган.

Тапшырма 1102

бети 156

$$7\text{см}5\text{мм} \cdot 3\text{см} : 5 = (7 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot (3 \cdot 10\text{мм}) : 5 = (70\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot 30\text{мм} : 5 = \\ = 75\text{мм} \cdot 30\text{мм} : 5 = 2250\text{мм}^2 : 5 = 450\text{мм}^2$$

$$(18\text{м}57\text{см} + 25\text{м}8\text{см}) \cdot 9 = 4365\text{см} \cdot 9 = 39285\text{см} = 392\text{м}85\text{см}$$

Тапшырма 1103

бети 156

$$356 \cdot 279 + (101010 - 8988) : 3 = 99324 + 92022 : 3 = \\ = 99324 + 30674 = 129998$$

$$2000 \cdot 100 : 5 - 672 = 200000 : 5 - 672 = 40000 - 672 = 39328$$

Тапшырма 1104

бети 156

Өлчөмү $16 \times 11 \times 7$ (см) болгон
 үкөктөн 500 жасалган
 канча аянттагы тактай?

Чыгаруу: 1) $16 \cdot 7 = 102$ (см²)

2) $11 \cdot 7 = 77$ (см²)

3) $16 \times 11 = 176$ (см²)

$$S = 102 \cdot 2 + 77 \cdot 2 + 176 \cdot 2 = 204 + 154 + 352 = 710 \text{ см}^2$$

$$710 \cdot 500 = 355000 \text{ (см}^2\text{)} = 35\text{ м}^2 \cdot 5000 \text{ см}^2 \text{ аянттагы тактай сарт}$$

$$\frac{355000 : 10000}{355000 : 10000} = 35 \text{ (к. 5000)} \quad \text{кылынган.}$$

Тапшырма 1105

бети 156

$$1008 \cdot 206 + 103530 : 238 - 9408 : 98 = 207648 + 435 - 96 = \\ = 208083 - 96 = 207987$$

$$342 \cdot (1000 - 999) \cdot 601 : 342 = 342 \cdot 1 \cdot 601 : 342 = 342 \cdot 601 : 342 = \\ = 205542 : 342 = 601$$

Тапшырма 1106

бети 156

$$a:5=3 \quad a=15(\text{км})$$

Жообу: 15км жол жүрмөк

Тапшырма 1107

бети 157

а) ABCD –тик бурчтук

$$P=100\text{см}$$

$$a=20\text{см}$$

$$S=?$$

$$P=(a+b) \cdot 2$$

$$100=(20+b) \cdot 2$$

$$20+b=100:2$$

$$20+b=50$$

$$b=50-20 \quad b=30(\text{см})$$

$$S=a \cdot b=20\text{см} \cdot 30\text{см}=600\text{см}^2$$

$$б) P=22\text{см}$$

$$S=30\text{см}^2$$

$$a=?, b=?$$

$$P=(a+b) \cdot 2$$

$$22\text{см}=(a+b) \cdot 2$$

$$a+b=22:2 \quad a+b=11$$

эгер 1) $a=5$ болсо

$$b=6$$

$$S=a \cdot b \quad 30\text{см}^2=a \cdot b \text{ боюнча}$$

эгер 2) $a=6$ болсо

$$b=5 \text{ болот}$$

Жообу: Тик бурчтуктун жактары

1) $a=5$ 2) $a=6$ болушат.

$$b=6$$

$$b=5$$

Тапшырма 1108

бети 157

Э-к: 15 туюнтмасы k -нын ар кандай маанисинде
0гө барабар болбойт.

1) $k=0$ болсо

$$\text{б.а. } 5 \cdot 0 + 15 = 0 + 15 = 15 > 0$$

2) $k=1$ болсо

$$5 \cdot 1 + 15 = 5 + 15 = 20 > 0$$

Тапшырма 1109

бети 157

$$1611-130:3-1800:25=209430:3-72=69810-72=69738$$

$$889-17-18+427=889-306+427=583+427=1010$$

Тапшырма 1110

бети 157

$$\text{Чыгаруу: } 1864-1860=4$$

Тоголок Молдо Токтогулга караганда 4 жашка улуу.

$$2003-1864=139\text{жаш} \quad 2003-1860=143\text{жаш}$$

Жообу: Тоголок Молдо Токтогулдан 4 жашка улуу.

Тоголок Молдо 143, Токтогул 139 жашта болмок.

Тапшырма 1111

бети 157

$$85 \times 85 (\text{см}) \text{ өлчөмдө } - 150$$

3төн 1 жоолук ашыкча чыккан ?

$$\text{Чыгаруу: } 1) 150:3=50(\text{жоолук})$$

$$2) 150+50=200(\text{жоолук})$$

$$3) (85 \times 85) \cdot 200 = 7225 \cdot 200 =$$

$$= 1445000 \text{ см}^2 = 144 \text{ м}^2 5000 \text{ см}^2$$

$$1445000:10000=144(\text{калд. } 5000)$$

Жообу: Бардыгы болуп $144 \text{ м}^2 5000 \text{ см}^2$ аянттагы жоолук токулган.

Тапшырма 1112

бети 157

$$a=5 \text{ см } 5 \text{ мм}$$

$$b=5 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 2$$

$$S=?$$

$$S=a \cdot b = 5 \text{ см } 5 \text{ мм} \cdot 10 \text{ см } 10 \text{ мм} = (5 \cdot 10 \text{ мм} + 5 \text{ мм})(10 \cdot 10 \text{ мм} + 10 \text{ мм})$$

$$= (50 \text{ мм} + 5 \text{ мм})(100 \text{ мм} + 10 \text{ мм}) = 55 \text{ мм} \cdot 110 \text{ мм} =$$

$$= 6050 \text{ мм}^2 = 60 \text{ см}^2 50 \text{ мм}^2$$

$$6050:100=60(\text{калд. } 50)$$

Тапшырма 1113

бети 157

$$(1000000:10000) \cdot 800:125 \cdot 303 \cdot 4998 = 100 \cdot 800:125 \cdot 303 \cdot 4998 =$$

$$= 80000:12 \cdot 303 \cdot 4998 = 640 \cdot 303 \cdot 4998 = 193920 \cdot 4998 = 188922$$

$$(1000000:10000):4 \cdot 18904 \cdot 119975 = (1000000 \cdot 88508):4 \cdot$$

$$18904 \cdot 119975 = 911492:4 \cdot 18904 \cdot 119975 =$$

$$= 227873 \cdot 18904 \cdot 119975 = 208969 \cdot 119975 = 88994$$

Тапшырма 1115

бети 157

$$8763-1999=6764$$

$$6699:87=77$$

$$6764+1999=8763$$

$$87 \cdot 77=6699$$

Тапшырма 1117
бети 157

$$a + 5682 = 9000$$

$$a = 9000 - 5682$$

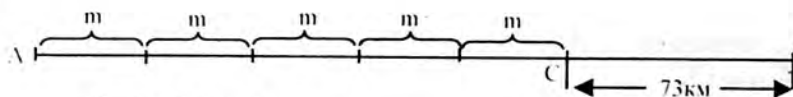
$$a = 3318$$

$$7815 + y = 10000$$

$$y = 10000 - 7815$$

$$y = 2185$$

Тапшырма 1118
бети 158

$$9 = m \text{ км/саат}$$

$$t = 5 \text{ саат}$$

$$S_2 = 73 \text{ км}$$

$$S - ?$$

Чыгаруу: Эгер $m = 60$ км болсо,

$$S_1 = 9 \cdot t = 60 \text{ км/саат} \cdot 5 \text{ саат} = 300 \text{ км}$$

$$S = S_1 + S_2 = 300 \text{ км} + 73 \text{ км} = 375 \text{ км}$$

Жообу: Автобус бардыгы болуп 375 км жолду жүрмөк.

Тапшырма 1119
бети 158

$$(6160 : 77 - 80 - 47 - 25 : 63 - 50) : 50 = (80 - 80 - 75 - 50) : 50 =$$

$$= (6400 - 3750) : 50 = 2650 : 50 = 53$$

$$350000 - (187 \cdot 204 + 127689) = 350000 - (38148 + 127689) =$$

$$= 350000 - 165837 = 184163$$

Тапшырма 1120
бети 158

а) $14 : 2 = 7$ бизге 7 ден конфет тийди

б) $24 : 4 = 6$ 6 окуучу болгон.

Булардын айырмасы буюмду буюмга бөлүү менен кишинин санын, буюмду кишинин санына бөлүү менен буюм табылган.

Тапшырма 1121
бети 158

Берилди:

ABCD-тик бурчтук

$$a = 18 \text{ см}$$

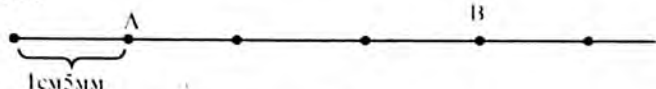
$$b = 18 \cdot 2 \text{ см} = 36 \text{ см}$$

$$S - ?$$

$$S = a \cdot b = 18 \cdot 36 = 648 \text{ (см}^2\text{)}$$

Тик бурчтуктун аянты 648 см^2 ка тең.

Тапшырма 1122
бети 158

$$AB = 1\text{см}5\text{мм} \cdot 3 = 3\text{см}15\text{мм} = 4\text{см}5\text{мм}$$
$$15:10 = 1 \text{ (калд. 5)}$$

Тапшырма 1123
бети 158

$$617 \cdot 92 - (83 \cdot 85 + 8178 : 94) = 56764 - (7055 + 87) =$$
$$= 56764 - 7142 = 49622$$

Тапшырма 1124
бети 158

$a \cdot b = b \cdot a$ – көбөйтүүнүн орун алмаштыруучулук касиети
 $R + m = m + R$ – кошулуучулардын орун алмаштыруучулук касиети

Тапшырма 1125
бети 158

3кг чай 100г дан -? Пачка

3кг – 540сом турат

1 пачка чай - ? сом

Чыгаруу: $540 : (3\text{кг} : 100\text{г})$

$$540\text{сом} : (3 \cdot 1000\text{г} : 100\text{г}) = 540\text{сом} : (3000\text{г} : 100\text{г}) =$$
$$= 540\text{сом} : 30 = 18\text{сом}$$

Жообу: 1 пачка чай 18сом турат.

Бардыгы 30 пачка болгон.

Тапшырма 1126
бети 158

а) $3\text{т}300\text{кг} = 3 \cdot 1000\text{кг} + 300\text{кг} = 3000\text{кг} + 300\text{кг} = 3300\text{кг}$

б) $\frac{190000\text{г}}{190000:1000} = 190\text{кг}$ $\frac{270000\text{мм}}{270000:1000} = 270\text{м}$

Тапшырма 1127
бети 159

$$x \cdot 5 + 443 = 2978$$

$$x \cdot 5 = 2978 - 443$$

$$x \cdot 5 = 2535$$

$$x = 2535 : 5$$

$$x = 507$$

$$x : 5 - 328 = 2467$$

$$x : 5 = 2467 + 328$$

$$x : 5 = 2785$$

$$x = 2785 \cdot 5$$

$$x = 13925$$

Тапшырма 1128
бети 159

$$300 : 100 = 3$$

$$300 : 100 \cdot 50 = 3 \cdot 50 = 150$$

бул берилген сандын тени

Тапшырма 1129
бети 159

$$(12000+1000:25):40:299=(12000+40):40:299=$$
$$=12040:40:299=301:299=89999$$
$$625:125:10000-9899=5:10000-9899=50000-9899=40101$$

Тапшырма 1130
бети 159

Берилди: куб

$$\frac{a=8\text{см}}{S - ?}$$

$$S=a \cdot a=8\text{см} \cdot 8\text{см}=64\text{см}^2$$

Бир гранынын аянты 64см^2

Тапшырма 1131
бети 159

$$500:100=5 \quad 500:100:25=5:25=125 \quad 500:100:50=5:50=250$$

Тапшырма 1132
бети 159

$$34:17:3=2:3=6$$

Эки амал менен иштелет.

Тапшырма 1133
бети 159

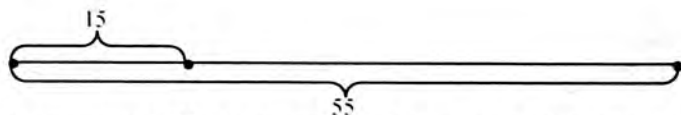
$$v=420\text{м/мин.}$$

$$\frac{t=15\text{сек.}}{S - ?}$$

$$\text{Чыгаруу: } S=v \cdot t=420\text{м/мин.} \cdot 15\text{сек.} = \frac{420\text{м}}{60\text{сек.}} \cdot 15\text{сек.} =$$
$$=7\text{м/сек.} \cdot 15\text{сек.} = 105\text{м}$$

Жообу: Сырга 15 секундада 105м аралыкты жүгүрүп өттү.

Тапшырма 1134
бети 159

Велосипедист 55км аралыкты 3саатта жүрүп өтүшү керек. Ал 1чи саатында 15км жол жүрдү. Белгиленген убакытта жетиш үчүн ал ылдамдыгын саатына канча километрге тездетиши керек?

Тапшырма 1135
бети 159

$3 \times 3 \times 3$ – куб болот

$4 \times 3 \times 3$ – параллелепипед

Чыгаруу: 1) $4 \times 3 = 12 (\text{см}^2)$

2) $4 \times 3 = 12 (\text{см}^2)$

3) $3 \times 3 = 9 (\text{см}^2)$

Эки-экиден бири-бирине барабар болгон 6 грани бар.

$$S = 12 \cdot 2 + 12 \cdot 2 + 9 \cdot 2 = 24 + 24 + 18 = 66 (\text{см}^2)$$

Жообу: $4 \times 3 \times 3 (\text{см})$ өлчөмүндөгү параллелепипеддин толук бети 66см^2 ка барабар.

Тапшырма 1136

бети 159

$$2\text{т} - 3 \cdot 550 \text{кг} = 2 \cdot 1000 \text{кг} - 1650 \text{кг} = 2000 \text{кг} - 1650 \text{кг} = 350 \text{кг}$$

Жообу: Складда 350кг жемиш калган.

Тапшырма 1137

бети 159

$$x \cdot 5 = 1000$$

$$x = 1000 : 5$$

$$x = 200$$

Тапшырма 1138

бети 159

$$20412 : 378 = 54$$

Тапшырма 1139

бети 160

$$500 \cdot 0 + 411 \cdot 505 - 11872 : 28 = 0 + 207555 - 424 = 207131$$

$$20319 : 521 - 703 : 27417 - 1 = 39 - 703 : 27417 - 1 =$$

$$= 27417 : 27417 - 1 = 1 - 1 = 0$$

Тапшырма 1140

бети 160

1-желетке-480г

8-желетке - ?

Калган жүн - ? 6 эсе оор

Чыгаруу: 1) $8 \cdot 480 \text{г} = 3840 \text{г} = 3 \text{кг} 840 \text{г}$

$$2) 3840 \text{г} : 6 = 23040 \text{г} = 23 \text{кг} 40 \text{г}$$

$$3) 3 \text{кг} 840 \text{г} + 23 \text{кг} 40 \text{г} = 26 \text{кг} 880 \text{г}$$

Жообу: Бардыгы 26кг880г жип болгон.

Тапшырма 1141

бети 160

$$v = 70 \text{км/саат}$$

$$t = 3 \text{саат}$$

S - ?

Чыгаруу: 1) $S = v \cdot t$

$$S = 70 \cdot 3 = 210 (\text{км})$$

$$210 + 210 \cdot 2 = 210 + 420 = 630 (\text{км})$$

$$2) 70 \cdot 3 + (70 \cdot 3) \cdot 2 = 630 (\text{км})$$

Жообу: Автобус 630км жолду жүрмөк.

Тапшырма 1142

бети 160

$$3\text{км}^2 = 3 \cdot 1000000\text{м}^2 = 3000000\text{м}^2$$

$$3\text{км}^2 = 3 \cdot 1000000\text{м}^2 = \frac{3000000\text{м}^2}{3000000:10000} = 300\text{га}$$

$$\frac{60000\text{мм}^2}{60000:100} = 600\text{см}^2 = 6\text{дм}^2$$

$$60000:100; 600:100 = 6$$

$$\frac{290000\text{см}^2}{290000:100} = 2900\text{дм}^2$$

$$290000:100 = 2900$$

Тапшырма 1143

бети 160

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$a+v=18\text{см}$$

1) $a=1\text{см}$

2) $a=2\text{см}$

3) $a=3\text{см}$

4) $a=4\text{см}$

$v=17\text{см}$

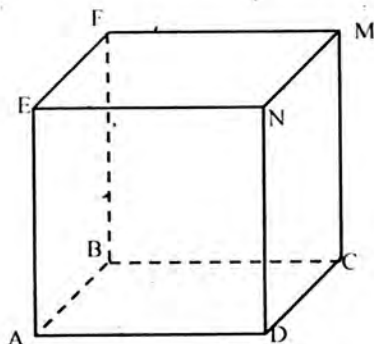
$v=16\text{см}$

$v=15\text{см}$

$v=14\text{см}$

Тапшырма 1144

бети 158

Берилди: куб

ABCD, EFMN, AEND

DCMN, CBFM, ABEF –кубдун грандары

AB, BC, CD, AD, AE, BF, CM,

DN, FN, EN, FM, MN –кубдун кырлары

 $AB=3\text{см}$ $S=a \cdot a=3\text{см} \cdot 3\text{см}=9\text{см}^2$ бул - бир гранынын аянты.Кубдун 6граны бар. Ошондуктан $S_{т.б.}=6 \cdot 9\text{см}^2=54\text{см}^2$ **Тапшырма 1145**

бети 160

$(m+n):c$

$m=20$

$n=15$

$c=5$ болсо

1) $(20+15):5=20:5+15:5=4+3=7$

2) $(20+15):5=35:5=7$

Тапшырма 1146

бети 160

Тегеректин 4гөн Iнин аянты $5\text{см}^2 12\text{мм}^2$

$$S_{\text{I}} = ?$$

Чыгаруу: $S:4=5\text{см}^2 12\text{мм}^2$

$$S=5\text{см}^2 12\text{мм}^2 \cdot 4=20\text{см}^2 48\text{мм}^2$$

Жообу: Тегеректин аянты $20\text{см}^2 48\text{мм}^2$ **Тапшырма 1147**

бети 160

9 - км/саат

t-убакыт

- 1) Саатына 60км жол жүргөн автобус 5саатта канча аралыкты өтөт?
- 2) 540км болгон аралыкты саатына 60км ылдамдык менен жүргөн автобус канчалык убакытта басып өтөт?

Тапшырма 1148

бети 160

1) $k=15$ болсо,2) $k=17$

17-к+2·R туюнтмасы

$$17-17+2 \cdot 17=34$$

$$17-15+2 \cdot 15=2+30=32$$

$$34 > 32$$

Тапшырма 1149

бети 160

$0 < 8-6 \cdot x$ барабарсыздыгы $x > 3$ маанисинде аткарылбайт.
 $x=4$ болсо, $0 < 8-6 \cdot 4=8-24$ кемүүчү кемитүүчүдөн кичине болуп калат.

Тапшырма 1151

бети 161

$$(260505:315 \cdot 64-52900):7 \cdot 601=(827 \cdot 64-52900):7 \cdot 601=$$

$$=(52928-52900):7 \cdot 601=28:7 \cdot 601=4 \cdot 601=2404$$

$$18578:14 \cdot (380:19-190:38) \cdot 28=1327 \cdot (20-5) \cdot 28=1327 \cdot 15 \cdot 28=$$

$$=19905 \cdot 28=557340$$

Тапшырма 1152

бети 161

$$1000\text{км}:200\text{км} \cdot 15\text{км}=5 \cdot 15=75(\text{км})$$

Тапшырма 1153

бети 161

$$(5049:51+4488:51) \cdot 209-39083 \cdot 1=(99+88) \cdot 209-39083=$$

$$=187 \cdot 209-39083=39083-39083=0$$

Тапшырма 1154

бети 161

$$5\text{дм}^2 = 5 \cdot 100\text{см}^2 = 500\text{см}^2$$

$$\frac{360000\text{см}^2}{360000} = 3600\text{дм}^2$$

$$360000:100 = 3600$$

$$3\text{дм}^2 = 3 \cdot 10000\text{мм}^2 = 30000\text{мм}^2$$

$$1\text{км}^2 = 1000000\text{м}^2 = 100\text{га}$$

Тапшырма 1155
бети 161

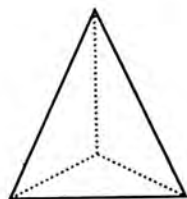
Болгон - 250кой ← }
 10дон 1бөлүк-4кг жүн — ? }
 калганынан - 2кг 500г жүн }
 Чыгаруу: 1) $250:10=25$
 2) $250-25=225$

$$3) 25 \cdot 4\text{кг} + 225 \cdot 2\text{кг} 500\text{г} = 100\text{кг} + 450\text{кг} 112500\text{г} =$$

$$\frac{112500:1000 = 112(\text{к.} 500)}{= 100\text{кг} + 562\text{кг} 500\text{г} = 662\text{кг} 500\text{г}}$$

Жообу: 250койдон 662кг 500г жүн кыркып алынган.

Тапшырма 1156
бети 161

Негиздери бириники көп бурчтук, экинчисиники тегерек болот.

Тапшырма 1157
бети 161

Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$S = 8\text{см}^2$$

$$a = 2\text{см}$$

$$b = ?$$

Чыгаруу: $S = a \cdot b$

$$8\text{см}^2 = 2\text{см} \cdot b$$

$$b = 8\text{см}^2 : 2\text{см}$$

$$b = 4\text{см}$$

Жообу: Тик бурчтуктун экинчи жагы 4см ге барабар

Тапшырма 1158
бети 161

1м кездеме. наркы - 99сом

1м кездеме. баасы - ?

Чыгаруу: $99:11 = 9(\text{сом})$

Жообу: 1м кездеменин баасы 9сом турат.

Тапшырма 1159
бети 161

$$133166:22 \cdot (35 \cdot 74 - 2589) \cdot 100 : 25 = 6053 \cdot (2590 - 2589) \cdot 100 : 25 =$$

$$= 6053 \cdot 1 \cdot 100 : 25 = 6053 \cdot 100 : 25 = 605300 : 25 = 24212$$

$$74592 \cdot 10 : (375429 - 375339) + 342 \cdot 10 = 745920 : 90 + 3420 =$$

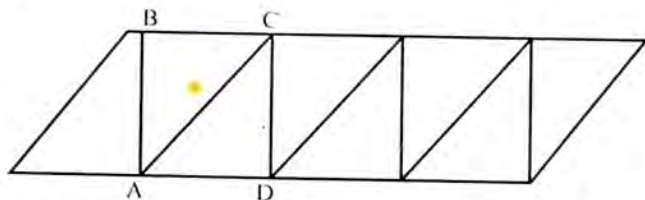
$$= 8288 + 3420 = 11708$$

Тапшырма 1161
бети 161

$$7 \cdot 1000 + 8 \cdot 100 + 3 \cdot 10 + 9 = 7839$$

4орундуу сан чыкты

Тапшырма 1162
бети 162

ABCD квадрат

$$a = 2 \text{ см}$$

S - ?

$$S_1 = a \cdot a = 2 \text{ см} \cdot 2 \text{ см} = 4 \text{ см}^2 \quad \text{- бул бир ABCD - квадраттын аянты. Ушундай квадраттан 4төө бар. Ошондуктан}$$

$$S = 4S_1 = 4 \cdot 4 = 16 \text{ см}^2$$

Тапшырма 1163
бети 162

$$103300 : (297 + x) = 50$$

$$297 + x = 103300 : 50$$

$$297 + x = 2066$$

$$x = 2066 - 297$$

$$x = 1769$$

$$42237 : x - 39827 = 2410$$

$$42237 : x = 39827 + 2410$$

$$42237 : x = 42237$$

$$x = 42237 : 42237$$

$$x = 1$$

Тапшырма 1164
бети 162

$$24681 + 755 + 45 + 319 = (24681 + 319) + (755 + 45) =$$

$$= 25000 + 800 = 25800$$

$$213 \cdot 4 \cdot 25 \cdot 10 = (213 \cdot 10) \cdot (4 \cdot 25) = 2130 \cdot 100 = 213000$$

Көбөйтүүнүн жана кошуунун орун алмаштыруучулук касиетинен пайдаландым.

Тапшырма 1165
бети 162

$$9 = 60 \text{ км/саат}$$

$$t=4\text{саат}$$

S - ?

Чыгаруу: 1) $S=9 \cdot t=60\text{км/саат} \cdot 4\text{саат}=240\text{км}$

$$2) S=60\text{км/саат} \cdot 20\text{мин.} = \frac{60\text{км}}{60\text{мин.}} \cdot 20\text{мин.} = 1\text{км/мин.} \cdot 20\text{мин.} = 20\text{км}$$

Жообу: Автобус 20мин. 20км жолду өтөт.

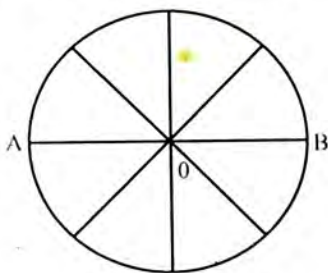
Тапшырма 1166
бети 162

$$R=2\text{см}5\text{мм}$$

AB - ?

$$AB=2 \cdot R=2 \cdot 2\text{см}5\text{мм}=4\text{см}10\text{мм}=5\text{см}$$

Тегеректин 4 бөлүгү тегеректин жарымын берет.

Тапшырма 1167
бети 162

$$8216+995=9211 \quad 9211-995=8216 \quad 9211-8216=995$$

Тапшырма 1168
бети 162

180:a – бул 1 метр кездеменин баасы

Жообу: a=30 болсо, 180:30=6(сом)

Тапшырма 1169
бети 162

Берилди: ABCD-квадрат

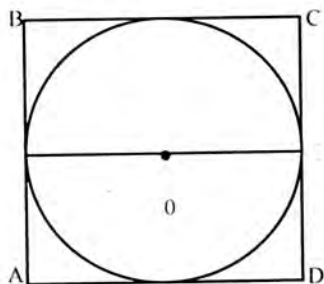
$$a=5\text{см}$$

$$S_{\text{тер.}}=12\text{см}^256\text{мм}^2$$

майда бөлүктүн аянты -?

$$S=5\text{см} \cdot 5\text{см}=25\text{см}^2$$

$$S-S_{\text{тер.}}=25\text{см}^2-12\text{см}^256\text{мм}^2=24\text{см}^2100\text{мм}^2-12\text{см}^256\text{мм}^2=12\text{см}^244\text{мм}^2$$

Тапшырма 1170
бети 163

$$a+b+c=(a+b)+c=a+(b+c)$$

$$a \cdot b \cdot c = (a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$$

Тапшырма 1171

бети 163

813-105 санында экинчи толук эмес көбөйтүндү 0 гө барабар, үчүнчү толук эмес көбөйтүндү 4065 санына барабар.

Тапшырма 1172

бети 163

$$\frac{S_1 = 49 \text{ см}^2}{S - ?}$$

a - ?

Чыгаруу: $S = a \cdot a$

$$49 = a \cdot a \quad 7 \cdot 7 = a \cdot a \quad \text{демек } a = 7 \text{ см}$$

кубдун 6 грани бар, ошондуктан

$$S = 49 \cdot 6 = 294 (\text{см}^2)$$

Жообу: Кубдун толук бети 294 см^2 , кыры $a = 7 \text{ см}$

Тапшырма 1173

бети 163

Берилди: ABCD – тик бурчтук

$$P = 30 \text{ см}$$

$$S = 56 \text{ см}^2$$

$$\frac{\quad}{a - ?, \quad b - ?}$$

Чыгаруу: $P = (a + b) \cdot 2$

$$30 = (a + b) \cdot 2 \quad a + b = 30 : 2 \quad a + b = 15$$

1) $a = 1 \text{ см}$
$b = 14 \text{ см}$	2) $a = 2 \text{ см}$
$b = 13 \text{ см}$	3) $a = 3 \text{ см}$
$b = 12 \text{ см}$	4) $a = 4 \text{ см}$
$b = 11 \text{ см}$	5) $a = 5 \text{ см}$
$b = 10 \text{ см}$
6) $a = 6 \text{ см}$
$b = 9 \text{ см}$	7) $a = 7 \text{ см}$
$b = 8 \text{ см}$			

демек $7 \text{ см} \cdot 8 \text{ см} = 56 \text{ см}^2$ болуп берилгендер менен дал келет.

Жообу: Тик бурчтуктун жактары $a = 7 \text{ см}$, $b = 8 \text{ см}$

Тапшырма 1175

бети 163

Берилди: ABCD – квадрат

$$\frac{S = 25 \text{ см}^2}{\quad}$$

$$a - ?$$

Чыгаруу: $S = a \cdot a \quad 25 = a \cdot a \quad 5 \cdot 5 = a \cdot a$
демек $a = 5 \text{ см}$

Жообу: Квадраттын жагы $a = 5 \text{ см}$

Тапшырма 1176

бети 163

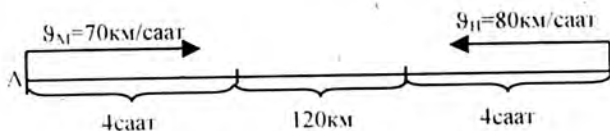
Бишкекте – 15 кинотеатр

7театрга -4900 адам
 калган ? -1800 адамга аз

Чыгаруу: $4900 + (4900 - 1800) = 4900 + 3100 = 8000$

Жообу: Бардык кинотеатрга 8000 адам батат.

Тапшырма 1177
 бети 163

$v_M = 70 \text{ км/саат}$

$v_N = 80 \text{ км/саат}$

$t = 4 \text{ саат}$

S - ?

Чыгаруу: $(70 \cdot 4 + 80 \cdot 4 + 120) = 280 + 320 + 120 =$
 $= 600 + 120 = 720 \text{ (км)}$

Жообу: Эки шаардын аралыгы 720 км болгон.

Тапшырма 1178
 бети 163

$500 \cdot 0 + 411 \cdot 505 - 11872 : 28 = 0 + 207555 - 424 =$
 $= 207555 - 424 = 207131$

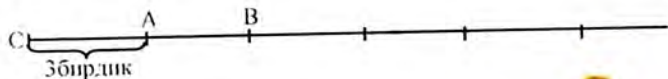
$20319 : 521 \cdot 703 : 27417 - 1 = 39 \cdot 703 : 27417 - 1 =$
 $= 27417 : 27417 - 1 = 1 - 1 = 0$

Тапшырма 1179
 бети 164

Чыгаруу: $30(2\text{м}50\text{см}) + 18 = 30(2\text{м} + 50\text{см}) + 18 =$
 $= 60\text{сом} + \frac{1500\text{тый}}{100} + 18 = 60 + 15 + 18 = 75 + 18 = 93 \text{ (сом)}$
 $1500 : 100 = 15$

Жообу: Эненин 93 сому болгон

Тапшырма 1180
 бети 164

$OB > OA$

O - чекитине A чекити жакын

Тапшырма 1187

бети 165

$$a) g = 15 \text{ км/саат} = \frac{15 \cdot 1000 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} = \frac{15000 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} = 250 \text{ м/мин.}$$

$$б) g = 180 \text{ м/мин.} = \frac{180 \text{ м}}{1 \text{ мин.}} = \frac{180 \cdot 60 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} = \frac{10800 \text{ м}}{1 \text{ саат}} = 10 \text{ км} 800 \text{ м/саат}$$

Тапшырма 1188

бети 165

а)

a	2	10	12	30	40
a·5	2·5=10	10·5=50	12·5=60	30·5=150	40·5=200

б)

b	2	10	25	50	100
100:b	100:2=50	100:5=20	100:25=4	100:50=2	100:100=1

а) көбөйтүндүнү б) тийиндини табуу керек

Тапшырма 1189

бети 165

Эгер кездемелер бирдей болсо, метрин 25 сомдон алганы дурус.

Тапшырма 1190

бети 165

$$18 \cdot x = 882$$

$$x = 882 : 18$$

$$x = 49$$

$$2347895 - x = 1498731$$

$$x = 2347895 - 1498731$$

$$x = 849164$$

$$1666 : a = 17$$

$$a = 1666 : 17$$

$$a = 98$$

$$R + 2347 = 70000$$

$$R = 70000 - 2347$$

$$R = 67653$$

Тапшырма 1191

бети 165

$$9300 : 372 : 25 : 625 : 0.1 = 25 : 25 : 625 : 0.1 = 625 : 625 : 0.1 = 1 : 0.1 = 0.1 = 0$$

$$(18648 - 8 \cdot 216) : 72 : 507 - 9632 = (18648 - 1728) : 72 : 507 - 9632 =$$

$$= 16920 : 72 : 507 - 9632 = 235 : 507 - 9632 = 119145 - 9632 = 109513$$

Тапшырма 1192

бети 164

$$a = 5 \text{ см}$$

$$b = 7 \text{ см}$$

$$S = ?$$

Ар бир жагын 10000 эсеге чоңойтсок.

Чыгаруу: $a = 5 \cdot 10000 = 50000 \text{ (см)}$

$$v = 7 \cdot 10000 = 70000 (\text{см})$$

$$S = 50000 \cdot 70000 = 3500000000 \text{см}^2 =$$

$$\frac{3500000000}{100} = 35000000$$

$$= 35000000 \text{дм}^2 = 350000 \text{м}^2 = 35 \text{га}$$

$$\frac{35000000}{35000000:100} \quad \frac{350000}{350000:10000}$$

Жообу: 35га жер участогу болуучу

Тапшырма 1193

бети 165

5кг кум шекер – 125сом

50кг - ? сом

Чыгаруу: 1) $125:5=25(\text{сом})$

2) $50 \cdot 25=1250(\text{сом})$

Жообу: 50кг дык бир мүшөк кумшекер 1250сом турат.

Тапшырма 1194

бети 165

Чыгаруу: $600\text{кг}:3=200\text{кг}$

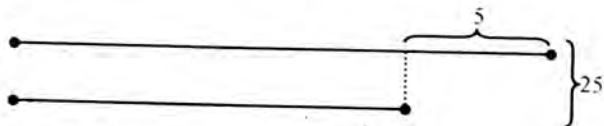
$1\text{т}:5=1000\text{кг}:5=200\text{кг}$

Жообу: Эки топ тең күнүнө 200кг дан бирдей картошка чогулткан.

Тапшырма 1195

бети 166

Асел жана Айгеримдин 25 дептери болгон. Эгерде Аселдин дептери Айгеримдин дептерине караганда 5 дептерге көп болсо, анда алардын канчадан дептери болгон?

Чыгаруу: $a+a+5=25$

$$2a+5=25 \quad 2a=25-5$$

$$2a=20 \quad a=20:2=10$$

Жообу: Айгерим, Аселдин 10, 15 дептери болгон.

Тапшырма 1196

бети 166

Чыгаруу: I-5мин.-20мис.

II-3мин.15мис.

Кимиси көп - ?

1) $20:5=4(\text{мисал})$

2) $15:3=5(\text{мисал})$

Жообу: Экинчи окуучу мөөнөтүнө 1мисалдан көп иштеген.

Тапшырма 1197
бети 166

Ак роза –26
Кызыл роза –32
Эки фазага -? гүл
Чыгаруу: $(26+32):2=26:2+32:2=13+16=29$ (гүл)
Жообу: Ар бир вазага 29дан гүл салынган.
Ак розадан 13, кызыл роза гүлүнөн 16.

Тапшырма 1198
бети 166

Бирдик кесинди 1см болгон.
KM кесиндисинин узундугу 2см5мм ге тен.

Тапшырма 1199
бети 166

$$v_1 = 900 \text{ км/мин.}$$

$$v_2 = 60 \text{ км/саат} = \frac{60 \cdot 1000 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} = \frac{60000 \text{ м}}{60 \text{ мин.}} = 1000 \text{ м/мин.} = 1 \text{ км/мин.}$$

демек $v_2 > v_1$

Тапшырма 1200
бети 166

Куб, конус, шар, пирамида, параллелепипед

КАЙТАЛОО

Сандарды номерлөө

- 125672 –125миң 672
10982 –10миң 982
1000000 –1миллион
1999899 –1миллион 999миң 899
715-715; 602
- а) 1500; 1268000; 199000
б) 642200; 10000; 1857; 555555
- $281675 = 200000 + 80000 + 1000 + 600 + 70 + 5$
 $2 \cdot 100000 + 8 \cdot 1000 + 1 \cdot 1000 + 6 \cdot 100 + 7 \cdot 10 + 5$
- $1022765 = 1000000 + 20000 + 2000 + 700 + 60 + 5$
 $1 \cdot 1000000 + 2 \cdot 10000 + 2 \cdot 1000 + 7 \cdot 100 + 6 \cdot 10 + 5$
 $502 = 500 + 2$
 $502 = 5 \cdot 100 + 2$
 $74 = 7 \cdot 10 + 4$

5. а) I класста үч разряд бар: бирдик, ондук жүздүк
 II класста үч разряд бар: 1-миң, 10-миң, 100-миң
 III класста үч разряд бар: 1-миллион, 10миллион, 100 миллион
- б) 5-разряд – миңдиктин ондугу
 6-разряд – II класка кирет
 7-разряд миллиондун бирдиги миңдиктердин бирдиктери -4чү разряд
7. 1 жана 10, 10 жана 100, 100 жана 1000
 1000 жана 10000, 10000 жана 100000
 100000 жана 1000000дор бири-биринен 10 эсе чоң же 10 эсе кичине деп түшүнөбүз.
8. $115 < 200$ $99 < 100$ $1000 > 900$ $10001 > 1000$
 $6660 < 10000$ $1120 > 999$
9. 175643 90029 6325 1000001
10. 39, 40, 41, 42, 43, 45 – эки орундуу сандар

Арифметикалык амалдар

$$\begin{array}{r} 12. \quad 123879 \\ + 68967 \\ \hline 692846 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8999 \\ + 1001 \\ \hline 9910 \end{array} \quad \begin{array}{r} 64203 \\ + 90897 \\ \hline 155100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 763875 \\ - 384786 \\ \hline 379089 \end{array} \quad \begin{array}{r} 120006 \\ - 1887 \\ \hline 118119 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2386 \\ \quad 84 \\ \hline 9544 \\ 19088 \\ \hline 200424 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 235678 \\ \quad 2 \\ \hline 471356 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 879 \\ \quad 567 \\ \hline 6153 \\ 5274 \\ 4395 \\ \hline 498393 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 342 \\ \quad 503 \\ \hline 1026 \\ 1710 \\ \hline 172026 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 34 \\ \quad 2500 \\ \hline 170 \\ 68 \\ \hline 85000 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 123 \\ \quad 80 \\ \hline 9840 \end{array}$$

$\begin{array}{r} 8930 \overline{)95} \\ 855 \quad 94 \\ \hline 380 \\ 380 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 368217 \overline{)489} \\ 3423 \quad 753 \\ \hline 2591 \\ 2445 \\ \hline 1467 \\ 1467 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 105087 \overline{)23} \\ 92 \quad 4569 \\ \hline 130 \\ 115 \\ \hline 158 \\ 138 \\ \hline 207 \\ 207 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 676368 \overline{)671} \\ 671 \quad 1008 \\ \hline 5368 \\ 5368 \\ \hline 0 \end{array}$
---	---	--	--

13. $(25673+9675):4=35348:4=8837$
 $700000-9115-27000-177023=690885-27000-177023=$
 $=663885-177023=486862$
 $442064:56+1230 \cdot 56-248454:963=7894+68880-258=$
 $=76774-258=76516$
 $900000:100:300:10 \cdot 671-1000:25=9000:300:10 \cdot 671-40=$
 $=30:10 \cdot 671-40=300 \cdot 671-40=201300-40=201260$
 $837569-(1425+7575):100 \cdot 809-9999=837569-9000:100 \cdot 809-9999=$
 $=837569-90 \cdot 809-9999=837569-72810-9999=$
 $=764759-9999=754760$

$$(631332:741-37926:258) \cdot 455=(852-147) \cdot 455=705 \cdot 455=320775$$

14. a) $5678-569=5109$ $342+125=467$ $714:203=144942$
 $5109+569=5678$ $467-125=342$ $144942:203=714$
 $467-342=125$ $144942:714=203$
 $1539:27=57$ $631332:852=741$ $84:10=8(\text{калд.4})$
 $27 \cdot 57=1539$ $741 \cdot 852=631332$ $8 \cdot 10+4=80+4=84$
 $912:4=228$
 $4 \cdot 228=912$

б) $a+b=c$

$c-a=b$

$c-b=a$

в) $a \cdot b=c$

$c:a=b$

$c:b=a$

16. а) $a+b=c$

$c-a=b$

$c-b=a$

$R-m=n$

$R=m+n$

$R-n=m$

$P:x=d$

$x=P:d$

$L:y=a$

$y=L:a$

б) $785+x=10000$

$x=10000-785$

$x=9215$

Текш.:

$785+9215=10000$

$10000=10000$

$185 \cdot b=667110$

$b=6667110:185$

$b=3606$

Текш.:

$185 \cdot 3606=667110$

$667110=667110$

$n:11=804$

$n=804 \cdot 11$

$n=8844$

Текш.:

$8844:11=804$

$804=804$

$$25248-x=7384$$

$$x=25248-7384$$

$$x=17864$$

Текш.: $25248-17864=7384$
 $7384=7384$

$$146375:R=321$$

$$R=146375:321$$

$$R=456$$

Текш.: $146375:456=321$
 $321=321$

$$y+5672=12864$$

$$y=12864-5672$$

$$y=7192$$

Текш.: $7192+5672=12864$
 $12864=12864$

$$a-48329=663911$$

$$a=663911+48329$$

$$a=712240$$

Текш.: $712240-48329=663911$
 $663911=663911$

в) $(399+601):R=625:25$
 $1000:R=25$
 $R=1000:25$
 $R=40$

$$(a-820):14=28000$$

$$a-820=28000:14$$

$$a-820=2000$$

$$a=2000+820$$

$$a=2820$$

$$y:307-485=436$$

$$y:307=436+485$$

$$y:307=921$$

$$y=921:307$$

$$y=3$$

$$b:615+418=1000$$

$$b:615=1000-418$$

$$b:615=582$$

$$b=582 \cdot 615$$

$$b=357930$$

$$m:(10000-899)=700-556$$

$$m:9101=144$$

$$m=9101 \cdot 144$$

$$m=1310544$$

$$18 \cdot x=75 \cdot 6$$

$$18 \cdot x=450$$

$$x=450:18$$

$$x=25$$

17. $15 \cdot x+8$

1) $x=2$ 2) $x=4$

$$15 \cdot 2+8=$$

$$=30+8=38$$

$$15 \cdot 4+8=$$

$$=60+8=68$$

$a-48$

1) $a=100$ 2) $a=67$

$$100-48=52$$

$$67-48=19$$

8:R+12

1) R=1 2) R=2 3) R=4

$$8:1+12=8+12=20$$

$$8:2+12=4+12=16$$

$$8:4+12=2+12=14$$

$$m \cdot 3+20-m$$

$$m=8$$

$$8 \cdot 3+20-8=24+20-8=44-8=36$$

18. $x-20>30$ $x>50$ маанилеринде аткарылат
 $x=51$ болсо, $51-20>30$
 $31>30$

$16:a>15$ $a=1$ болгондо гана туура $16:1>15$
 $16>15$

$v>0$ каалаган сан «0»дөн чоң болот
 $5 \cdot m-15>10$ $m>5$ маанисинде аткарылат $5 \cdot 6-15>10$

$$30-15 > 10$$

$$15 > 10$$

$80 > n \cdot 8$ n дин 10дон кичине маанилеринде аткарылат

$$80 < 9 \cdot 8 \quad 80 > 72$$

$a \cdot 3 > a + 3$ a нын $a > 1$ маанилеринде аткарылат

$$2 \cdot 3 > 2 + 3 \quad 6 > 5$$

19. 1) $20 - 5 \cdot R > 22$

1) $R = 0$

2) $R = 1$

3) $R = 2$

$$20 - 5 \cdot 0 < 22$$

$$20 - 5 \cdot 1 < 22$$

$$20 - 2 \cdot 5 < 22$$

$$20 < 22$$

$$20 - 5 < 22$$

$$20 - 20 < 22$$

$$15 < 22$$

$$10 < 22$$

$10 : a > 15$

1) $a = 1$

2) $a = 2$

3) $a = 5$

$$10 : 1 < 15$$

$$10 : 2 < 15$$

$$10 : 5 < 15$$

$$10 < 15$$

$$5 < 15$$

$$2 < 15$$

$18 + x = 15$

1) $x = 0$

2) $x = 1$

3) $x = 3$

$$18 > 15$$

$$18 + 1 > 15$$

$$18 + 2 > 15$$

$$19 > 15$$

$$20 > 15$$

$400 = 402 + v \cdot 7$

1) $v = 0$

2) $v = 1$

3) $v = 3$

$$400 < 402 + 0$$

$$400 < 402 + 7$$

$$400 < 402 + 3 \cdot 7$$

$$400 < 402$$

$$400 < 409$$

$$400 < 402 + 21$$

$$400 < 423$$

2) $c + 35 = 35 + c$

1) $c = 0$

2) $c = 1$

3) $c = 3$

$$0 + 35 = 35 + 0$$

$$1 + 35 = 35 + 1$$

$$3 + 35 = 35 + 3$$

$$35 = 35$$

$$36 = 36$$

$$38 = 38$$

$0 \cdot v = v \cdot 0$

1) $v = 0$

2) $v = 1$

3) $v = 2$

$$0 \cdot 0 = 0 \cdot 0$$

$$0 \cdot 1 = 1 \cdot 0$$

$$0 \cdot 2 = 2 \cdot 0$$

$$0 = 0$$

$$0 = 0$$

$$0 = 0$$

$1 \cdot R = R \cdot 1$

1) $R = 0$

2) $R = 1$

3) $R = 2$

$$1 \cdot 0 = 0 \cdot 1$$

$$1 \cdot 1 = 1 \cdot 1$$

$$1 \cdot 2 = 2 \cdot 1$$

$$0 = 0$$

$$1 = 1$$

$$2 = 2$$

Чондуктар жана маселе чыгаруу

20. $9 = 45 \text{ км/саат}$

$t = 3 \text{ саат}$

$S_1 = 215 \text{ км}$

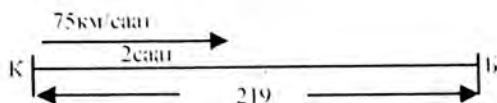
$S_2 = ?$

Чыгаруу: $S_2 = 9 \cdot t = 45 \text{ км/саат} \cdot 3 \text{ саат} = 415 \text{ км}$

$$S = S_1 + S_2 = 215 + 145 = 360 \text{ км}$$

Жообу: Поезд бардыгы болуп 360 км жол жүргөн.

$$\begin{array}{l}
 21. \quad S=219\text{км} \\
 v=75\text{км/саат} \\
 t=2\text{саат} \\
 S_1=?
 \end{array}$$

Чыгаруу: $S_1=75\text{км/саат}\cdot 2\text{саат}=150\text{км}$

$$S-S_1=219-150=69\text{км}$$

Жообу: Автобус дагын, 69км жолду басып өтүшү керек.

$$\begin{array}{l}
 22. \quad S=402\text{км} \\
 v_1=78\text{км/с} \\
 v_2=82\text{км/с} \\
 t=3\text{саат} \\
 S=?
 \end{array}$$

Чыгаруу: $S_1=78\text{км/с}\cdot 3\text{саат}=234\text{км}$

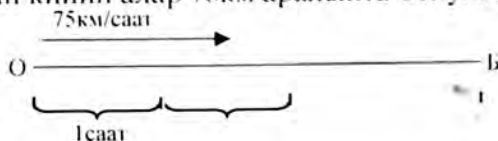
$$S_2=82\text{км/с}\cdot 3\text{саат}=246\text{км}$$

$$S_1+S_2=234+246=480\text{км}$$

$$480-402=78\text{км}$$

Жообу: 3 сааттан кийин алар 78км аралыкта болушат.

$$\begin{array}{l}
 23. \quad v_1=60\text{км/с} \\
 t=2\text{саат} \\
 v_2=?
 \end{array}$$

$$v_2=2v_1=2\cdot 60\text{км/с}=120\text{км/с}$$

24. 25сом 20тый. дан 5кг кум шекер

34сом 60тый. дан 10 жумуртка

алынды -30жумуртка

калды -15сом

болгон - ?

Чыгаруу: $25\text{сом}20\text{тый.}\cdot 5+34\text{сом}60\text{тый.}\cdot 3+15\text{сом}=\dots$

$$=125\text{сом}100\text{тый.}+102\text{сом}180\text{тый.}+15\text{сом}=\dots$$

$$=126\text{сом}+102\text{сом}180\text{тый.}+15\text{сом}=\dots$$

$$\frac{180}{100}=1(\text{калд.}80)$$

$$=126\text{сом}+103\text{сом}80\text{тый.}+15\text{сом}=244\text{сом}80\text{тый.}$$

Жообу: Эненин 244сом 80тый. болгн

25. Дүкөндө - 3т. ←

Эрт. - 6дан 1 — ? ←

Түшт. - 2эсе көп — ? ←

Кеч - эрт. кечин. — ? сатылган ←

Калды - ?

Чыгаруу: 1) $3т:6=3\cdot 1000кг:6=3000кг:6=500кг$

2) $500\cdot 2=1000кг$

3) $500+1000=1500кг$

4) $3000кг-(500кг+1000кг+1500кг)=3000кг-3000кг=0$

Жообу: Дүкөндө жашылча калган жок

26. Ар фляг - 75л

I - $8\cdot 75$

II - $(8+4)\cdot 75$

III - жарымы ?

Болгон - ? Литр

Чыгаруу: 1) $8\cdot 75=600(л)$

2) $(8+4)\cdot 75=12\cdot 75=900(л)$

3) $(600+900):2=1500:2=750(л)$

4) $600+900+750=2250(л)$

Жообу: Дүкөндөргө 2250л кымыз жиберген.

27.

Түрмөк	Гм баасы	наркы
I-200	19	?
II-200	19.3	?
III-200	19.3-5	?

Чыгаруу: 1) $200\cdot 19=3800(сом)$ 2) $200\cdot 57=11400$

3) $200\cdot 52=10400(сом)$

$3800+11400+10400=25600$

Жообу: Мастерскойго 25600 сомдук кездеме түшкөн.

28. 1000кишиге - 10догдур

83200 - ?

Чыгаруу: 1) $832000:1000=832$

2) $832\cdot 10=8320(догдур)$

Жообу: Бишкек шаарына 8320 догдур керек.

29. 30кишиге - 1км²

1648000 - ?

Чыгаруу: $1648000:3=549333км^2$

Жообу: Жалпы аянты 549333км²

30. $(10\cdot 100)\cdot 400г=1000\cdot 400г=400000г=400кг$

$400000:1000=400$

Интернатка 400кг «Барф» алынып келинген.

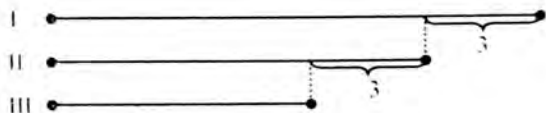
31. Чыгаруу: $(15+30):3=15:3+30:3=25+10=15$

Вазага бардыгы болуп канча гүл салынган.

$(15+30):3=45:3=15$

Жообу: Вазага 5 кызгалдак, 10 жоогазын салынган.

32.

1) $30:3=10$ - бул

Экинчи окуучунун чыгарган мисалы

2) $10+3=13$ - I окуучунун чыгарган мисалы

3) $10-3=7$ - III окуучунун чыгарган мисалы.

33. Болгон - 12га
 Алма бак - 2ден 1га ?
 Жашылча - калган 3төн 1 ?
 Жүгөрү - 1га
 Спорт аянтчасы - ?

Чыгаруу: 1) $12:2=6$ (га)

2) $12-6=6$ (га)

3) $6:3=2$ (га)

4) $2-1=1$ (га)

Жообу: Спорт аянтчасынын чоңдугу 1га

34.

Конфеттер	1кг баасы	нарктары	
5кг шак.	135	?	бирдей
15кг карам.	?	?	

Чыгаруу: 1) $5 \cdot 135 = 675$ (сом)

2) $675:15=45$ (сом)

Жообу: 1кг карамелдин баасы 45сом

35.

Кездеме	баасы	наркы	
225м	20сомдон	?	бирдей
?	18сомдон	?	

1) $225 \cdot 20 = 4500$ (сом)

2) $4500:18=250$ (сом)

Жообу: 250м саржа сатылган.

36. Айнектегени - бирдей

I жум. 5күндө - күнүнө 12айн.

II жум. 6-күн - ?

- 1) $5 \cdot 12 = 60$ (айнек)
 2) $60 : 6 = 10$ (айнек)
 Күнүнө 10дон айнектеген

37.

Кездеме	баа	наркы
10м жибек	?	500
10м	2эсе кымбат	500

Чыгаруу: 1) $500 : 10 = 50$ (сом)

2) $50 \cdot 2 = 100$ (м)

3) $500 : 100 = 5$ (м)

Жообу: 5 метр жибек келмек.

38. $30 \cdot 2 + 3 = 60 + 3 = 63$

Мугалимдин 63 дептери болгон.

39. Берди-100сом

$100 - (3 \cdot 2 + 5 \cdot 3) = 100 - (6 + 15) = 100 - 21 = 79$ (сом)

Дүкөнчү 79сом кайтарып берген

40. $10 - 10 : 5 \cdot 2 = 10 - 2 \cdot 2 = 10 - 4 = 6$

Апамда 6 алма калды. Ал 5тен 3 үлүштү түзөт.

41. Берилди: тик бурчтук

$a = 9$ см

$b = 9 + 2 = 11$ (см)

$P = ?$, $S = ?$

$P = (a + b) \cdot 2 = (9 + 11) \cdot 2 = 20 \cdot 2 = 40$ (см)

$S = a \cdot b = 9 \cdot 11 = 99$ (см²)

42. Берилди: квадрат

$S = 16$ см²

$P = ?$

$S = a \cdot a = 4 \cdot 4$ (см²)

$P = (a + a) \cdot 2 = (4 + 4) \cdot 2 = 8 \cdot 2 = 16$ (см²)

43. Берилди: тик бурчтук

$P = 15$ см

$a = ?$, $b = ?$

$P = (a + b) \cdot 2$

$15 = (a + b) \cdot 2$ $a + b = 15 : 2 = 7$ см 5мм

1) $a = 1$ см

2) $a = 2$ см

3) $a = 3$ см

4) $a = 4$ см

$b = 6$ см 5мм

$b = 5$ см 5мм

$b = 4$ см 5мм

$b = 3$ см 5мм

5) $a = 5$ см

6) $a = 6$ см

7) $a = 7$ см

$b = 2$ см 5мм

$b = 1$ см 5мм

$b = 5$ мм

44. $AB = 5$ см

$AO = AB : 2 = 5 : 2 = 2$ см 5мм

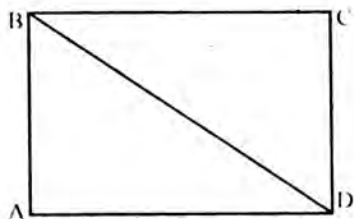
Эки бөлүгү тегеректин жарымы болот.

45. Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$AB=2\text{см}5\text{мм}$$

$$BC=3\text{см}7\text{мм}$$

$$BD=4\text{см}5\text{мм}$$

46. Берилди: куб

$$a=3\text{см}5\text{мм}$$

S - ?

$$S_1 = a \cdot a = 3\text{см}5\text{мм} \cdot 3\text{см}5\text{мм} = (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot (3 \cdot 10\text{мм} + 5\text{мм}) = \\ = (30\text{мм} + 5\text{мм}) \cdot (30\text{мм} + 5\text{мм}) = 35\text{мм} \cdot 35\text{мм} = 1225\text{мм}^2$$

$$S = 6 \cdot S_1 = 1225 \cdot 6 = 7350(\text{мм}^2) = 73\text{см}^2 50\text{мм}^2$$

$$7350 : 100 = 73(\text{калд.} 50)$$

47. Параллелепипеддин 6 граны 12 кыры бар. 8 чокусу бар. Грандары тик бурчтук болот? мм², см², м² менен ченелет.

48. Берилди: куб

$$a=6\text{см}$$

a-?, в-?

a; в - тик бурчтуктун жактары

$$S = a \cdot a = 6 \cdot 6 = 36(\text{см}^2)$$

1) a=1см

2) a=2см

3) a=3см

4) a=4см

5) a=5см

в=36см

в=18см

в=12см

в=9см

в=6см

49. Берилди: тик бурчтук

$$P=30\text{см}$$

$$S=56\text{см}^2$$

a-?, в-?

$$P = (a+v) \cdot 2$$

$$30 = (a+v) \cdot 2$$

$$a+v=15\text{см}$$

Демек, a=7см; в=8см себеби 7·8=56(см²)

50. Квадраттын 4төн бир бөлүгүнүн аянты 16см²

болсо, квадр. жагы a-?

$$S:4=16\text{см}^2$$

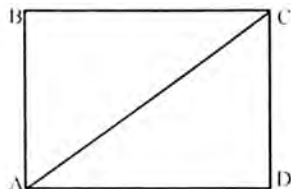
$$S=16 \cdot 4=64(\text{см}^2) \quad \text{Демек, } a=8(\text{см})$$

53. Берилди: ABCD-тик бурчтук

$$AB=3\text{см}$$

$$BC=4\text{см}2\text{мм}$$

S_{ACD}-?

$$S = AB \cdot BC = 3 \text{ см} \cdot 4 \text{ см} = 12 \text{ см}^2 = 3 \cdot 10 \text{ мм} \cdot (4 \cdot 10 \text{ мм} + 2 \text{ мм}) =$$

$$= 30 \text{ мм} \cdot (40 \text{ мм} + 2 \text{ мм}) = 30 \cdot 42 = 1260 (\text{мм}^2)$$

$$S_{\text{ACD}} = S : 2 = 1260 : 2 = 630 (\text{мм}^2)$$

54. Берилди: квадрат

$$\frac{a = 7 \text{ см}}{P:?, S:?}$$

$$P = 4 \cdot a = 4 \cdot 7 = 28 (\text{см})$$

$$S = a \cdot a = 7 \cdot 7 = 49 (\text{см}^2)$$

55.

Экинчи бөлүгүндө

56. $x + 20 = 35$ $x = 35 - 20$ $x = 15$

Канат 15 бет окуган.

57. $(42 + 27) : 3$ Атасы базардан 42 дептер, 27 альбом алып чыгып, үч баласына тең бөлүп берди? Ар бир баласы канчадан дептер, альбом алышкан.

58. $m + n = 16$ болуп $m = n$ болсо, фигура квадрат болот.

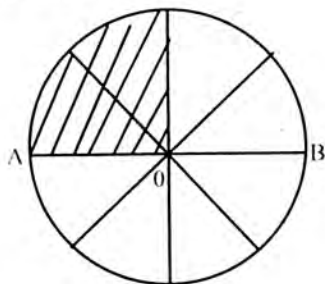
$$\frac{m + n = 16}{S = 63 \text{ см}^2}$$

$$m = ?$$

$$n = ?$$

$m = 9$; $n = 7$ болот, себеби $9 \cdot 7 = 63 (\text{см}^2)$

59.

$$r = AO = 3 \text{ см}$$

$$AB = 2 \cdot r = 2 \cdot 3 \text{ см} = 6 \text{ см}$$

8ден 6 үлүшү боелбой калды.

60. $40 : 2 = 20$ $40 : 4 = 10$ $40 : 5 = 8$ $40 : 8 = 5$ $40 : 10 = 4$

$$40 : 20 = 2$$

$$40 : 40 = 1$$

Үлүштөр чонойгон сайын тийинди кичинере баштайт.

МАЗМУНУ

1-класс	4
2-класс.....	70
3-класс.....	180
4-класс.....	374

К.Исаков

**1-4- КЛАССТАРДЫН МАТЕМАТИКА ПРЕДМЕТИ
БОЮНЧА ЧЫГАРЫЛГАН ҮЙ ТАПШЫРМАЛАР**

Жогорку окуу жайларынын педагогика жана башталгыч билим берүү методикасы адистигине окуган студенттер, мугалимдер жана ата-энелер үчүн колдонмо

Редактор: **Гапаров Аскар али**
Тех.редактор: **Акылбек Тойчубаев**
Корректор: **Гапарова Чынар**

Терүүгө 10.02. 2003 -жылы берилди.
Басууга 12.08.2003-жылы кол коюлду.

Кагаздын форматы 60x84_{1/16}.
37,125 басма табак.

АО «Ошоблбасмаканасында офсеттик ыкма менен басылды.

. Ош шаары, Курманжан Датка көчөсү -209

ЭСКЕРТМЕ

БИБЛИОТЕКА
Омского государственного
университета

ИНВ № 8 150004

